This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

Dette er en digital kopi af en bog, der har været bevaret i generationer på bibliotekshylder, før den omhyggeligt er scannet af Google som del af et projekt, der går ud på at gøre verdens bøger tilgængelige online.

Den har overlevet længe nok til, at ophavsretten er udløbet, og til at bogen er blevet offentlig ejendom. En offentligt ejet bog er en bog, der aldrig har været underlagt copyright, eller hvor de juridiske copyrightvilkår er udløbet. Om en bog er offentlig ejendom varierer fra land til land. Bøger, der er offentlig ejendom, er vores indblik i fortiden og repræsenterer en rigdom af historie, kultur og viden, der ofte er vanskelig at opdage.

Mærker, kommentarer og andre marginalnoter, der er vises i det oprindelige bind, vises i denne fil - en påmindelse om denne bogs lange rejse fra udgiver til et bibliotek og endelig til dig.

Retningslinjer for anvendelse

Google er stolte over at indgå partnerskaber med biblioteker om at digitalisere offentligt ejede materialer og gøre dem bredt tilgængelige. Offentligt ejede bøger tilhører alle og vi er blot deres vogtere. Selvom dette arbejde er kostbart, så har vi taget skridt i retning af at forhindre misbrug fra kommerciel side, herunder placering af tekniske begrænsninger på automatiserede forespørgsler for fortsat at kunne tilvejebringe denne kilde.

Vi beder dig også om følgende:

- Anvend kun disse filer til ikke-kommercielt brug
  Vi designede Google Bogsøgning til enkeltpersoner, og vi beder dig om at bruge disse filer til personlige, ikke-kommercielle formål.
- Undlad at bruge automatiserede forespørgsler
  Undlad at sende automatiserede søgninger af nogen som helst art til Googles system. Hvis du foretager undersøgelse af maskinoversættelse, optisk tegngenkendelse eller andre områder, hvor adgangen til store mængder tekst er nyttig, bør du kontakte os. Vi opmuntrer til anvendelse af offentligt ejede materialer til disse formål, og kan måske hjælpe.
- Bevar tilegnelse
  Det Google-"vandmærke" du ser på hver fil er en vigtig måde at fortælle mennesker om dette projekt og hjælpe dem med at finde yderligere materialer ved brug af Google Bogsøgning. Lad være med at fjerne det.
- Overhold reglerne
  Uanset hvad du bruger, skal du huske, at du er ansvarlig for at sikre, at det du gør er lovligt. Antag ikke, at bare fordi vi tror, at en bog er offentlig ejendom for brugere i USA, at værket også er offentlig ejendom for brugere i andre lande. Om en bog stadig er underlagt copyright varierer fra land til land, og vi kan ikke tilbyde vejledning i, om en bestemt anvendelse af en bog er tilladt. Antag ikke at en bogs tilstedeværelse i Google Bogsøgning betyder, at den kan bruges på enhver måde overalt i verden. Erstatningspligten for krænkelse af copyright kan være ganske alvorlig.

Om Google Bogsøgning

Det er Googles mission at organisere alverdens oplysninger for at gøre dem almindeligt tilgængelige og nyttige. Google Bogsøgning hjælper læsere med at opdage alverdens bøger, samtidig med at det hjælper forfattere og udgivere med at nå nye målgrupper. Du kan søge gennem hele teksten i denne bog på internettet på `http://books.google.com`

WIDENER
HN SP88 N

Scan 7773.7

Harvard College Library

FROM THE

GEORGE B. SOHIER PRIZE FUND

The surplus annual balance "shall be expended for books for the library."
— *Letter of Waldo Higginson, Jan. 10, 1893.*

Received 7 Aug. 1909

MAGDALENE THORESEN

ROMANER OG FORTÆLLINGER

FØRSTE BIND

MAGDALENE THORESEN

ROMANER OG FORTÆLLINGER

FOLKEUDGAVE

FØRSTE BIND

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN 1904 KRISTIANIA

Scan 7773.7

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

MAGDALENE THORESEN

FORTÆLLINGER
OG
SIGNES HISTORIE

FOLKEUDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN KRISTIANIA

Scan 7711 3.7

Soldier fund
(6 vols)

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)
1904

TIL NORGE.

Indledningsdigt til anden Udgave af »Studenten«, udgivet 1888 i Anledning af Forfatterindens 25aars Jubilæum.

Jeg sender til Norge min første Bog
med Tak for de henrundne Dage —
den er som en Søn, der af Landet drog,
og vender med Haabet tilbage.

Han ved han har kæmpet saa djerv en Strid
for at vinde sin Kundskabslære;
thi vender han hjem efter Prøvens Tid,
og tror at han gjør det med Ære. —

Saa bær' da »Studenten« min Hilsning frem,
hvem kan den vel bedre formælde
end h a n, som sad stængt i det trange Hjem
indunder de mørknende Fjelde.

Jeg sad jo engang saa fortrykt som han
med Uroens nagende Tanke.
Min flagrende Aand var som Vejens Sand
med Ukruddets drivende Ranke.

Hvad gavned' det til, at min Sjæl var fuld
af higende Trang mod det Bedste;
at Hjertets Grund var et Frodigheds Muld —
det trængte til Dyrkningens Fæste.

Da randt der op for mig en kampfyldt Tid, —
man nævnte den spildt — og forvoven.
Da stred jeg »Studentens« ærlige Strid
for at vinde min Ret for Loven.

Og Retten jeg vandt; men jeg trængte Luft,
med Højmaal for kæmpende Tanker;
jeg trængte Livsglædens Farve og Duft,
og Grunddyb for Tillidens Anker.

Thi bringer »Studenten« det Hilsningsbud
til Norge — med Tak og med Ære:
at hvor jeg i Striden — næst Hjælp fra Gud
fandt Maal for min kampvundne Lære;

det fanged jeg der ved Naturens Kraft,
ved den Skjønhed, som Klippen dølger,
hvor Skibet, som Løven med opret Skaft
hugger Vej i Storhavets Bølger. —

Det trængte sig ind i mit Hjertes Dyb
med Tillidens holdfaste Anker,
og knuste Forsagthedens Sneglekryb
samt alle dens blegfødte Tanker.

Da klared' det op til en Frihedsdag.
Og der, hvor »Studenten« døde,
jeg hejste mit Livshaabs blaarøde Flag
i Majdagens Morgenrøde.

Og endnu det vajer i denne Stund,
skjønt Aarenes Tal er steget —
thi giver jeg Norge med Haand og Mund
det Lov, jeg aldrig har sveget.

Med »Studenten« ved Haand — et gammelt Par!
saa banker vi paa i Hjemmet —
Nu give til Gud, at det Hilsningssvar
ej lukker os ud som — Fremmed.

Magdalene Thoresen.

FORTÆLLINGER

(1863)

STUDENTEN

TÆT omkring Bergen er der mangt et Punkt, hvorfra Beskueren kan lade Øjet vandre hen over vidt udstrakte storartede Scener; men en slig Nydelse er gjerne Lønnen for lange og møjsomme Vandringer, saasom Synskredsen først efterhaanden udvides fra Fjeldhøjderne, og længere nede ved Foden af samme kun er trang og skarpt begrændset. Desuagtet er der inden Fjeldenes mørke Ramme et fyldigt, skjønt grupperet Maleri, der hyppigt viser sig i en særegen, malerisk Belysning, ligesaa fængslende for den, der hundrede Gange saa det, som for den Fremmede, der første Gang fortaber sig deri, ja vel endog mere; thi den, som ved Besked om Sagen, han ved og, at det Skue han har for sig, skifter hurtigere end Sekundet, og at det kun kan gribes i Taushed — thi inden Ordet blev udtalt, var Billedet et andet. Dette har nu sin Grund i Naturforholdene. Bergen er til alle Sider omslynget af Fjelde, og derved trænges Dunsterne sammen indenfor Kredsen af disse, hvor de da som oftest forme sig til Regn, men hvor de ogsaa som løse Taagelag ligge hen over Egnen, og naar da Solstraalerne bryde sig imod dem, fremkommer hin hurtige Omskiftning af Farve og Lys og dæmrende Skygge, der altid er saa fængslende for Øjet, fordi det altid er nyt.

Et af de Punkter, hvor man saa at sige staar i Kredsen af de skjønne Grupper, og som selv er det

Scan 7773.7

Trykt hos J. Jørgensen & Co. (M. A. Hannover)

MAGDALENE THORESEN

FORTÆLLINGER
OG
SIGNES HISTORIE

FOLKEUDGAVE

GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG
KJØBENHAVN KRISTIANIA

Men det være som det vil, til Sagnets mystiske Belysning trænger Sejrsbjerget ikke længer. Var dets Forhistorie tvivlsom, dets Fremtidshistorie vil ikke være det; thi her ligger Helbredelsesanstalten for Spedalske. Det er det Smertensasyl, som Staten barmhjertigt har rejst for de ulykkeligste af sine Børn, og hvor højsindet Forskeraand har stillet sig den offertunge Livsopgave at proklamere som en Lov, hvad Aarhundreder har henstillet blandt Mirakler. Hver Ting kan jo stige eller synke i sin Udvikling, Ingen dømme derfor fra hvad der kunde være til hvad der er, men vel i omvendt Orden. Og her er da altsaa endnu Kamp paa Liv og Død, skjønt vel de Kæmpendes Taktik er helt en anden. Her lister Fjenden sig omkring paa den lønligste Vej; som en langsom Gift sniger den sig rundt i alle Blodets Gange indtil hver Livsyttring lammes og Tankelyset blegner hen som Fakkelen i den urene Luft, og af Udtrykket for den menneskelige Ide — Guds Billedet paa Jorden — er der intet Andet tilbage end en hæslig, skrækindjagende Masse, en Naturens Vansir. Derfor mødes ogsaa hin listende sejrvante Fjende bedst med det skarpe Blik, den kjække tillidsfulde Aand og de unge Tiders fordomsfri lyse Banner. Og vindes saa af tyve Nederlag kun en Sejr, blev af hine Tyve, som med Haab gik ind og med Fortvivlelse gik ud igjen, blot En tilbage og atter gjengivet til det Samfund, hvoraf han var udslettet, da kan der synges et Tedeum; thi Kulturen har vunden en stor Sejr. Nordens ukultiverede Liv har blandt mange mørke Navne intet saa skrækslaaende, som Spedalskheden.

Det var en sildig Søndagskveld, paa Slutningen af Sommeren. Nedover Kalfarbakken drog en lille Skare Mænd og Kvinder, under Latter og Sang og allehaande Udbrud for en lystig Stemning, med en Klarinetblæser i Spidsen, der peb i sit hæse Instrument, saa Echo skar hen over Fjeldene, og gjentog med ubarmhjertig Punktlighed hver enkelt Tone. Takten holdt han baade med

Hænder og Ben, han var ogsaa den Eneste; men vilde ingen Anden ære Kunsten, saa vilde idetmindste han. Dette var et Pladserselskab; hvilket vil sige det, at en Del Venner og Kjendinger af begge Kjøn slaar sig sammen om en Landtur. Hver bringer nu med de Lækkerbidskener han bedst synes om og lettest kan skaffe tilveje, og endelig bliver paa hele Selskabets Bekostning lejet en Musikant, der helst maa kunne haandtere Klarinetten, og nu marcherer Truppen afsted Lørdagskveld med Musik foran op over Landet til en eller anden Bondegaard, hvor da Lystigheden gaar løs og saa mange af Convenientsens Baand som muligt afkastes. Midt op af den brede Landevej styre de afsted, lykkelige og fornøjede, altid med den ene Fod paa Sprang ud over Lovens Grænse, men altid holdende i den med den Tanke: Mandagmorgen! Den kolde, raisonnerende, fornuftige Mandagmorgen! Og træffer det da slig, at det strænge Herskab just gaar forbi iført hele sin værdige Overlegenhed . . . Ja! Hvad ænser Pladserfolket det? Lad dem længe nok rasle med Lænken, halvandet Døgn er Øret døvt for den Lyd.

Nu, et saadant Selskab kom da, som ovenfor sagt, ned over Kalfarbakken, og som efter en Aftale styrede Klarinetblæseren ind over Lungegaardsmarken og hen mod Sejrsbjerget; her lejrede det sig paa Marken, som det kunde bedst, begunstiget af den Træthed, som aldrig vrager Pladsen.

»Aa den, der kunde slippe for at vækkes imorgen ved Klokke-Gnaalet derhjemme!« udbrød en ung lyshaaret Bondejente med et broget Tørklæde over Hovedet og ellers iført en mørk ulden Dragt med røde Baand paa Skjørtet og en Sølje i Brystet.

»Gift Dig med mig, saa slipper Du det,« raabte en ung Fyr hen til hende, og han gav et vist Ryk med Armene, som tydeligt føjede den Forklaring til Ordene: »Jeg er Skomager, jeg, og jeg er Karl for at sy Støvler, som hverken gi'r sig for Fjeld eller Sjø.«

»Gifte mig med Dig?« lo Jenten. »Ja Du var vel den jeg tog, om jeg fik fri selv!«

»Agt Dig, at Du ikke spytter i Kaalsuppen,« truede en værdig Person til hende, »Du ved hvordan det da gaar.«

Jenten kastede et sky Sideblik hen paa Skomageren, og hun saa lidt forskrækket ud; men pludselig kastede Lystigheden sig over hende, en skraldende Latter afløste den flygtige Stilhed — thi Alle taug, naar Skolemesteren talte, han var Visdommen i den Forsamling; og med et Sæt var hun oppe og stillede sig paa Sprang.

»Faar den som fanger!« raabte hun og kastede et udfordrende Blik til Skomageren, som uvilkaarligt strejfede en ung Fyr, der efter Udseendet at dømme var Sømand; thi han maalte Alt omkring sig med en Mine, som om han foragtede den hele Jord, fordi den ikke var Dækket paa et Skib.

»Janok!« svarede Skomageren, og var ikke sen, før han foer afsted efter Jenten, der let som en Alf og koglende som en Huldre snart fløj rundt i Ring, snart dukkede ned bag Buskene, og snart igjen greb med Haanden om en Træstamme og svang sig omkring den saa hurtigt som Hjulet om sin Akse, Altsammen til Skomagerens tilsyneladende Fornøjelse, men skjulte Ærgrelse; thi der var Noget ivejen med den ene Fod, som gjorde, at han snublede over hver liden Ujevnhed, og da tog Jenten Forsprang, og fløj omkring i det stigende Maanelys med det brogede Tørklæde i Haanden og det bare Hoved med det guldskinnende Haar og de friskblussende Kinder, saa det dejlige Syn rev selv Sømanden op af sin Drøm om Havet og gav ham Lyst til at forsøge Landjorden; og afsted foer han efter Jenten tilligemed Skomageren. For hende blev nu Sagen ikke saa grej som før, det var lettere at slippe fra en end fra to, saa hun maatte tage sin Tilflugt til Krigspuds, og let som hun var, lykkedes det hende at svinge sig udover Skrænten ved Hjælp af en Birkebusk med smidige Grene, og

at krybe ind i et lille Indhug, hvor hun trak sig sammen for ikke at sees. Nu blev der raabt »Giv Lyd! Giv Lyd!« Men hun drog endnu Aandedrættet tungt og hurtigt efter det viltre Løb, og hun taug. Da hørte hun en Puslen, tæt ind ved Siden af sig, det løb hende iskoldt ned over Ryggen, og hun holdt Aandedrættet tilbage. Der rørte det sig igjen og nærmere ved! Var det maaske en af Forfølgerne, der var ligesaa snu som hun? Hun greb fat i Busken og svang sig op igjen over Skrænten, og dreven af en underlig Angst løb hun, som om der var et Spøgelse efter hende, nedover Skraaningen og hen i Klyngen til de Andre.

Straks efter kom Sømanden ogsaa løbende til og satte sig med den Forsikkring, at havde det været paa Søen, skulde hun ikke have rost sig af den Dyst. Jenten var lidt stille, og saa sig sky omkring; men da Skomageren nu kom henimod dem, mere krybende end gaaende og mere gul end sort, da istemte hun de Andres stormende Latterjubel over den snurrige Forvandling. Han kastede sig brummende og fortrædelig ned ved Siden af Jenten og fortalte nu, at han tydelig havde set hende sætte ud over den nye Vej, som var lagt ned mod Vandet, men da der var saameget Ler og Sten, at han hvert Øjeblik gled ud og faldt saa lang han var, da var der Raad til at faa anden Kouleur paa Frakken.

»Jeg var ikke paa den Kanten, jeg,« sagde Jenten stilfærdig.

»Du har gjerne vær't i Kast med Huldren, Du, Sjur,« sagde Skoleholderen.

»Jeg ved ikke hvem jeg har vær't i Kast med, jeg,« sagde Fyren kort og tog sig om den ene Fod.

»Vogt Dig, Du ikke bli'r lam,« sagde et ældre Fruentimmer, »Sligt er spurgt før.«

»Jeg mener det, at han, Sjur, hinkede lidet Gran før ogsaa,« indvendte Jenten drillende.

Men Skomageren viste Drilleriet tilbage med stolt Foragt, og svarede det: »At naar En løb efter Noget,

som En ikke holdt det Møjen værd at faa Tag i, saa kom En altid hinkende til Maals.« Forresten mente han: »At der var ikke saa stor Urimelighed i at tro det, at han kom til at halte en Tid fremefter; thi han mærkede, at han var ganske løs i Fodledet.«

»Op med Foden,« raabte Sømanden kaad, og trak Benet ivejret. »Aa, det har ingen Nød, Godtfolk, jeg ser Huldren har sørget for Anseelsen, der er sat en god stor Hæl under Støvlen, saa den kan nok bære op mod den Anden, han falder ikke ud af Balancen.«

»Det var en snil Huldre, det!« udbrød Jenten.

Men Skomageren svarede hende ikke, han harmede sig i Stilhed over hendes Kaadhed; han havde i længere Tid havt et godt Øje til den vakkre Bondejente, som for et halvt Aar siden var kommen til Bergen for, som det hed, at tjene sig op til Noget. Men at hun skulde komme undervejrs med, at han ved sin Kunst havde forstaaet at rette lidt paa Naturens Karrighed, det kreperede ham.

»Forresten er nu det en gammel kjendt Sag, at Hougfolket holder til her i Sejrsbjerget,« sagde Fruentimret fra før. »Jeg ved, at min Mormor har set Lys her paa Berget, og da hun mente det kunde være Folk, som havde noget Hemmeligt at stelle med, saa gik hun hidhen over Marken for at se. Og da saa hun grant, hvordan Huldren drev en Flok med slige vakkre blaa Køer foran sig udover Græsset, og en liden Stund efter var det ret som der sloges op en Dør paa vid Væg, og Hougfolket myldrede ud af Fjeldet i store Flokke. Men da blev Mormor saa ræd, at hun satte i et højt Skrig, og i det samme slukkedes Lyset og baade Hougfolk og Huldre og hele Krammet forsvandt, saa der var ikke mer tilbage af dem paa Hougen end der er bag paa min Haand.«

»Og hun slap vel fra det?« spurgte Skolemesteren.

»Aa det var nu paa en Vis,« svarede Konen betænkelig. »Hun var jo i alle Maader et fermt Fruentimmer,

men fra den Stunden var Alting ligesom bagvendt for hende. Tog hun et Strikketøj, saa trak hun Pindene ud, det var saa vist. Var det at læse i en Bog, saa vendte hun op og ned paa den, tændte hun et Lys, saa satte hun den gale Enden til, kort sagt, det var ligesom med Kjevhaand hun gjorde Alting.«

»Ja var ikke det rart?« drillede Sømanden overmodigt. »Jeg tror det var lige til, at hun stak Skeen med Mad i Munden paa Manden sin istedenfor i sin egen og derfor døde hun jo af Sult, hørte jeg.«

»Du kløver nok Ord for godt Kjøb, Du Far?« kastede Konen ham vredt i Ansigtet.

»Jeg tror ikke paa sligt Tøv, jeg,« blev Gutten ved. »Det er Mad for gamle Kjerringer, lad dem tygge Drøv paa det. Hvad skal det gjælde? Jeg lægger mig her i Nat bag Hougen, saa kan I komme hid imorgen med Frokosten, jeg skal nok lange til med rette Haanden.«

»Hoho!« lød det borte fra Skrænten.

»Hys!« hviskede Konen, »hvad var det?«

»Jeg er ræd, jeg,« sagde Jenten, og smøg sig tæt ind til et andet Fruentimmer.

Da hørtes det paa en Gang tungt og ensformigt fra Fjeldskrænten:

»Bygger Du Dig Hus paa Hougegrund,
ska' Du vare Dig — en Midnatsstund
skyder Flammen op
over Gavl og Top,
svarte Brande staar som Skrift paa Marken.

Hele Forsamlingen lyttede spændt. Sømanden, der havde trukket sig lidt bort fra de Andre, og sat sig over en Bjelke, som var opstillet til Hugning, hvor han lystigt slingrede hid og did, for dog at faa Lidt istand, der lignede en Bølgegang, holdt pludseligt stille og hørte efter, og Klarinetblæseren foer op af en lille Lur, den eneste han i et helt Døgn havde faaet, og da han

troede Sangen var Signalet til Opbrud, greb han Instrumentet og udstødte den sædvanlige, langtrukne Prøvetone, der svagt og klagende, som om det var hans sidste, musikalske Suk, trak sig hen over Egnen.

»Hys!« raabte Sømanden, og den ulykkelige, udvaagede Musikant lod sig ikke dette byde to Gange, han slap Klarinetten og tog Søvnen og var glad i Byttet. Men efter et lille Ophold, hvori de taug Allesammen, begyndte Sangen paany.

»Lægger Du Dig under Klippehæld,
vogt Dig for den sene Sommerkveld!
Der gaar Dans paa Tilje,
Huldren har sin Vilje:
Du faar Lykke til at være Danser!

Tramper Du paa Hougens Tuer smaa,
agt Dig! Huldren sidder selv derpaa,
letter Hougen op —
gjør Du slig et Hop?
Der er langt igjen før Foden standser.«

Den ensformige Tone taug, og ikke en Lyd forraadte Sangeren. Pladserfolket lyttede endnu, men uden Nytte. Natten kastede allerede sin første Skygge henover Egnen. Indunder Ulrikken laa Mørket tæt og sluttet, men udover Byen og Vaagen sittrede endnu et svævende Skjær af den svundne Dag.

»Underligt nok klang det,« brød Skolemesteren betænksomt Tausheden. »Det var ligesom det ikke rigtigt var en Menneskerøst.«

»Det er naturligvis Hougkongen, som er ude at gaa,« lo Sømanden. »Nok en Vise, Huldrefar, saa skal vi stemme i med,« raabte han overgivent.

»Hys, hys!« brød Konen af. »En kan ikke vide hvad det er. Aldrig har det været rigtigt trygt paa denne Hougen. Det er ikke længer end forrige Uge, at jeg talte med Marthe Skaalvig om den Ting. Det er en Kone, som er inde i Noget af Hvert, og hun

sa'e det, at det nye Hospitalet, som de bygger paa der borte, det bli'r nok ikke færdigt i vor Tid, for eftersom de lægger paa for oven saa synker det i Grunden, og bli'r det færdigt, saa kommer der nok paa anden Vis Syn for Sagen, at Ingen skal bygge, der Hougfolket bor. Selv havde hun mangen Gang set Blaalys brænde her paa Marken, og Andre har set det Samme. Men Gud bevares! Storfolket lader haant om Sligt. Det skal jo være saa fint og saa højlærd.«

»Aa, En kan nok være klog paa et og andet i Bogen, fordi En ved det med,« afbrød Skolemesteren. »Jeg har selv mangen Julekveld været med at pynte Storstuen derhjemme paa Landet, baade med Ener og Granbar, og stelt Bordet til med al den bedste Maden, som fandtes i Huset, for Hougfolket. Og naar En saa var færdig, maatte En ud af Stuen i en Fart, for da stimlede Hougfolket ind af den anden Dør, og Morgenen efter var der ikke Kornet igjen af Altsammen.«

»Slig var det ogsaa hjemme paa Søndmør,« udbrød Bondejenten. »Jeg husker nok fra jeg var Barn, at hun, Farmor, satte frem til Hougbukken det Bedste hun vidste, og den glefsede i sig hver Smule. Der var nok ogsaa dem, som mente, at det var med Hougbukken som det var med Sjøormen, at der var mange om en, og at det bare var Rotter og andet sligt, som lekede Bukken, men Farmor tog sig ikke nær af det Pratet.«

»Ja det fejler ikke,« tog Konen Ordet paanyt, »der er nok af dem, der lade haant om Smaafolks Tro; men jeg ved det, at havde ikke min Mor hver evige Kveld redet Seng til Nissen oppe paa Loftet, og sat en Skaal god, sød Mælk hen ved Siden af, saa havde vel ikke Alting lykkedes for hende som det gjorde.«

»Saa reder vel I ogsaa Seng til ham da?« spurgte Skomageren.

»Aa var det ligt det!« udbrød hun og sukkede; »nej, nutildags er det forbi med det, ligesom med saameget

andet Godt. Kommer først Vantroen ind i et Hus, saa drager nok Nissen sin Vej, ska' jeg tro.«

»Au!« skreg Skolemesteren paa engang og slog ud med Armene. »Jeg mener Du er gælen, hvad vil Du med Næsen min, Gut?«

»Aanej, om Forladelse, var det Jeres Næse, Skolemester,« smaalo Sømanden, og tog fat i sin egen med det rudede Lommetørklæde. »Jeg tro'de det var min. Ja da er det aldrig rigtig fat her, for i tyve Aar har det ikke hændet mig før, at jeg tog fejl af Næsen min.«

»Gud maa vide, hvorfor En sidder her og faar Nattekulden i sig,« afbrød Skomageren ham fortrædeligt.

»Rigtig! Sjur har Ret. Op Gutter! Husk det er paa Pladser vi er', og at der bare er et Par Timerstid til: »Godmorgen!« — »Tag fat din Slusk!« — Klingeling! Hid med Vadskerbollen, Tøs, etc. etc.! Hele Verden er bare et stort Slaveskib, kom I velbyrdige Herrer, Skolemestere og Skomagere og hele Kompagniet, lad os smutte fra Krabasken, det kan være ligeens hvad den hedder, den hænger dog over Hovedet paa os Allesammen. Kom Du »vakkre Jente med de Øjne blaa«, sluttede han sit syngende Foredrag, rev den smukke Jente op fra Marken og fløj rundt med hende til hun aandeløs kastede sig paa en Tue, og Sømanden lagde sig paa Knæ foran hende og viftede hende Kjølighed til med det rudede Lommetørklæde.

Da lød lige bag ved dem endnu en Gang hin ejendommelige Røst, men denne Gang hørtes den tungsindigt som en Aftenklokke.

»Var Dig, Jente, for de raske Sving!
Hougen danser med Dig rundt i Ring.
Fagre Rosenblad!
Danser Du saa glad,
danser Du vel ogsaa ud for Hougen.«

Sent gled Sangen hen i den stille Luft, og hinsides Fjeldet bar Echo den sidste Tone ud i Natten, hvor den forsvandt som et Aandepust.

»Det kan jeg like, Far,« raabte Sømanden. »Spil nu op Musikant! Enden paa Visen er Hopsasa!«

Hej lad det gaa!
Gammel og graa
helfod — og haltet
nylet — og pjaltet.

Op foer han igjen med Jenten efter Klarinettens hvæsende Spil, og hver med sin Dame tumlede nu Flokken rundt paa Marken, hver syngende sin Sang, som han fandt bedst. Skomageren kastede ogsaa fra sig ethvert Hensyn til sin kunstige Hæl, og hinkede afsted i en vild Flugt efter de Andre saa godt han kunde, trækkende med sig en tyk Madame, der hang som en Melsæk i hans tynde Arme.

Men der fløj Sømanden just forbi med den vakkre Jente! Med et vældigt Rusk slap han Madammen og greb fat i Jentens Kjole. Dog det skulde ikke have hjulpet ham stort; thi for det Første var det ikke en Spindelvæv han fik fat i, som Ejerinden varsomt maatte holde Hævd over, men et godt tykt søndmørsk Stof, og dernæst var Sømanden Karl for at trække afsted med baade Jenten og Skomageren. Men den tykke Madame følte sig vel ved Skiftet, og med et Favntag saa djærvt, at Sømanden nær havde mistet Ligevægten, trak hun ham ind i Hvirvlen med de Andre. Jenten derimod vilde paa ingen Maade danse med den halte Skomager, og med et højt Skrig rev hun sig løs fra ham, og fløj uden Tanke og Besindelse op mod den stejle Skrænt, gled og tumlede ud over Randen — og . . . Hundrededelen af et Sekund var nok til at aabne Dødens Dør og slaa den til igjen, og Jenten hang i en Arm, som holdt hende saa fast, at det var som al den Styrke, Livet ejede, var lagt i den.

»Hid og hjælp!« skreg Skomageren, som var ilet til og saa da det Mirakkel, at en ung Mand holdt Jenten i den ene Arm og med den anden klyngede sig omkring

en fin Birkestamme, der bøjede sig trofast og sejg som en Vidje under den dobbelte Vægt.

Alle, baade Mænd og Kvinder styrtede nu til, og der gik ikke lang Tid hen før Begge vare frelste, og fornemmelig ved Sømandens Hjælp.

Jenten hang som et afsjælet Legeme i Armene paa sin Redningsmand; men der var et Sekund derude over Afgrunden, hvor hun havde slaaet Øjnene op og fæstet dem paa det Væsen, som holdt hende fast i Armen, og de var mødtes af et Blik, saa underligt sky og forvirret, men hvorfra der udgik en Straale, som trængte sig ind til hendes lønligste Tankegjemme, og hun havde lukket sine Øjne igjen og var hensunken i Bevidstløshedens tunge Døs med Erindringen derom.

Og Manden, som frelste hende? Ingen kjendte ham, og det var meget; thi der var ikke Saamange, som kunde rose sig af at være ubekjendte i Bergens By. Han saa mest ud til at være en Slig, som Bønderne paa Vestkysten kalde en Halvsyltring, han var hverken Bonde eller Bymand. Men det første nysgjerrige Blik paa denne Skikkelse blev ikke fulgt af flere for den Gang. Han var traadt op som Redningsmand, og alle kappedes om at vise ham Venlighed og Godhed. Man vilde nu tage den bevidstløse Jente ud af hans Arm; men den var endnu krampagtig fast snoet om hendes livløse Skikkelse, og ikke lod han til at ville slippe den Byrde, som han et Øjeblik havde baaret ud over det mørke, bundløse Dyb, vi kalde Evigheden. Ja han trykkede hende om muligt endnu fastere ind til sig, og fæstede det melancholske Øje med en saa dyb Ro paa hendes blege Ansigt, at det hverken udtrykte Haab eller Ængstelse.

Imidlertid var Kvinderne ivrige med at skaffe Vand til at bestænke den Bevidstløse med, og efter nogle Øjeblikke gik enkelte smaa Ryk gjennem hende, og hun slog Øjnene matte og drømmende op, og der mødte hun jo igjen det samme underlige bundløse Blik med

Stjernen i, som hun var døset hen med, eller egentlig sunken ned i; thi den første Tanke, som dæmrede frem i hendes Sjæl, var ham, alt Andet var glemt, om ikke forglemt; og derfor smilte hun nu op til ham som til en gammel Kjending.

Men han var ikke den, som vidste at finde sig tilrette i Sligt. Et Kvindesmil var for ham, ligesom en stærk Tiltale, det havde han ingen Svar paa, og han veg tilbage. Han slap Jenten og trak sig hen til en Side, hvor han holdt ligesom et Slags Udkig med hende.

Selskabet satte sig nu i Bevægelse og skred langsomt henover Marken ind mod Byen til. En af Konerne holdt Jentens Arm i sin, og med Sømanden paa den anden Side ledede de hende forsigtigt fremad; men Spøgen var henlagt, og Musikanten dinglede søvnig foran Flokken og lod sig det ikke sige mere end en Gang, at »nu kunde han gjerne stikke Piben ind for ikveld«, thi mange Minutter havde han ikke hvilet paa denne Pladsertur.

Der faldt et underligt Alvor over den lille Forsamling, da de nu traadte ind i de tause, folketomme Gader og skred tæt forbi Kirkegaarden. Hvermand kastede uvilkaarligt et sky Sideblik ind over denne Verden med sine tause Beboere, disse mange Senge med de evige Slumrere! Og Blikket vendte sig derfra, styrket af en og samme Tanke, hen mod den skjælvende Jente, der paa saa vidunderlig Maade var bleven frelst fra Døden. Men Døden var dog, som Folketroen mener, gaaet over deres Vej, og de havde faaet et Varsko af den. Den havde ialfald paa Pladserturen været himmelvidt fra deres Tanker, og nu var det som de ikke kunde tænke paa andet. Ikke som den hellige Forløser fra al Jordlivets Nød; men som den lurende Fjende, der lægger sine Fodangler paa alle Veje, hvor Mennesket stuper fremover i ubesindig Hast — Tilfældets skrækslaaende Død.

Endelig gjorde Selskabet Holdt udenfor et anseligt Hus paa Hjørnet af en trang Gade ned mod Bryggen; her tjente hos en Bager den vakkre søndmørske Jente. Og nu tog Alle sig sammen for at sige hende et opmuntrende Farvel.

Der var sletingen Ende paa alle de gode Ord, den vakkre Jente hørte af sine Venner og paa alle de Forsigtighedsraad, som blev givne hende, for at ikke Skrækken skulde have slemme Følger. Sømanden forsikkrede hende, at han næste Dag skulde fremstille sig som galant Kavaler og spørge til hende. Og Skolemesterens Værdighed nedlod sig til at sige hende den Compliment: »At nu vidste han da hvor den Huldre boede, som han likte bedst.« Men henne ved en Side stod Redningsmanden og saa til, og krøb sammen som en Snegl, og Ingen saa paa ham, Alle saa paa hende, Jenten med det fine, blege Ansigt, som nu stod deroppe paa Stentrappen, og bøjede sig ud over og nikkede sit Godnat til alle Sider. Det sidste Nik fik dog han derhenne bag de Andre, den underlige Fyr, som ikke havde mælet et Ord paa hele Vejen; men ham var det jo, som havde holdt hende fast derude over Søen, der var saa mørk og stille, at det saa ud som om Natten steg op deraf. Ogsaa havde han jo fæstet det Blik paa hende, der endnu manede hende som en underlig Drøm.

Da saa Jenten var forsvunden og Døren lukket, drog det øvrige Selskab op over Torvet.

»Det var en snurrig Kar,« hviskede Skolemesteren til et af Fruentimmerne, og saa hen til Redningsmanden, der trak sig opover et lille Stykke fra de Andre.

»Jeg gad vide, hvor han hører hjemme,« tog hun ivrigt til Gjenmæle. »En faar kanske snakke først til ham. Naa Far,« henvendte hun sig geskjeftig til Fyren. »I kan vel mærke det i Armen endnu?«

Men han vaagnede op af en Drøm, og saa sig helt forskrækket omkring og svarede ikke.

»Jeg mener, han er tusset, jeg,« vendte hun sig til Skolelæreren.

»Det var et godt Tag I tog den Gangen,« sagde Skolemesteren venligt, og sluttede sig til ham. »I kan sove trygt paa det.«

»Aaja,« svarede han frygtsomt og standsede lidt, »jeg sover nok.«

»Hvad Landsmand er I?« blev Skolemesteren ved.

»Jeg er Søndmøring, jeg,« sagde han.

»Er I Bonde da?« fortsatte Skolemesteren ihærdigt.

»Jeg?« spurgte den Anden. »Nej.« Men som om han tog sig i et fejlagtigt Udtryk, tilføjede han hurtigt:

»Ja, jeg er Bonde.«

»Holder I til her i Bergen?«

»Ja.«

»Naa, saa har I vel noget at stelle med her?«

»Ja.«

Skolemesteren blev lidt afmægtig; thi der var jo ingen Udkomme med slige Svar.

»Kanske er I i Lære her?« tog han efter et lidet Ophold Ordet igjen.

»Jeg er nok det,« svarede den Anden.

»Men I er kommen sent i Vej!« udbrød et Fruentimmer.

»Kan hænde det er Bogvejen I skal?« sagde Skolelæreren, bestemt paa ikke at give tabt i denne Sag.

»Ja,« lød Svaret.

»Se det tænkte jeg nok,« udbrød Skolemesteren, og saa sig om i Kredsen som Opdageren af det forjettede Land, »jeg saa det nok straks, En har sine Mærker paa Sligt, helst naar En selv er af Faget. Ja saa er' vi jo Kammerater, vi da. Naa, hvad hedder Du saa? For nu er' vi vel Dus, Bror?« Og han tog ham trofast i Haanden.

»Ja,« svarede Personen, halv blid og halv forskrækket.

»Og Navnet Dit? Du har kanske ingen Navn, Du?«

»Jo,« foer det ud af ham som et Vindkast, »jeg hedder Brune.«

»Brune,« gjentog Skolemesteren, »godt! Se her bor nu jeg,« og han viste op paa et smalt Hus med Gavlen ud til Gaden. »Deroppe i de tre Fagene, der holder jeg til. Jeg er Pebersvend, jeg. Aldrig har jeg friet, og Ingen vil ha'e mig!«

»I faar prøve paa, Skoleholder,« raabte et af Fruentimmerne, »Lykken kan være bedre end Viddet.«

»Det fik vel blive Huldren da,« smaalo han og kastede et Blik mod den Kant, hvor Jenten boede. Dette blev fulgt af Redningsmanden, og Blodet steg ham op i Ansigtet.

»Naa, Bror!« vendte han sig til denne, og gav ham et kraftigt Haandtag. »Et godt Ord ska' Du faa til Mødet, Resten faar Du ta' som det er.«

Nu blev der raabt Godnat og lovet Besøg og takket og snakket, saa det truede med aldrig at tage Ende; til op over Halvkredsen af de mørke Fjelde Morgenen keg ind i Byen og jog Sladdrerne hver sin Vej til Hjemmet.

Men gjennem et Par Sidegader sneg den Fremmede sig rundt om Torvet og tilbage igjen til det Hus, hvor den vakkre Jente boede, og her stillede han sig op ved Væggen af den lige overfor liggende Bygning. Her i Skyggen voksede hans Mod og han løftede Hovedet kjækkere og friere end ellers, og lod det forskende Blik glide hen over Huset, og dvæle ved hvert enkelt Fag Vinduer med et brændende Spørgsmaal om hende.

Imidlertid sad den vakkre Jente inde bag en enkelt Kvistrude i Toppen af Huset. Hun fulgte afvekslende to Syner: Døden i den mørke Sø — og Livet i hans Arm, og hun gøs uvilkaarligt ved dem Beggeto. Men efterhaanden kom dog andre Tanker. »Hvorfor havde han skyet hende paa Vejen hjemover, ret som man skyr et ondt Varsel? Tænkte han sig noget fælt ved hende?«

Hun undersøgte et Øjeblik sit eget Hjerte. Men hvor meget hun end følte sig at være en Synder for Gud, noget Fælt og Ondt fandt hun dog ikke.

»Men kanske havde han faaet et Slid i Armen, da han greb hende — eller i Brystet?«

Hun drog det ene tunge Suk efter det andet, mens hun gav sig til at løsne den tykke Haarfletning, og pille den fra hinanden. Tilsut stod Haaret om hende i Krus og Krøl, og hun rejste sig for at se i et lidet Spejl, som hang paa Vinduesposten. Hun smilte til sit eget Billede; men fik straks en ny Frygt.

»Om hun nu aldrig fik se ham igjen? Saa fik hun heller aldrig sige ham Tak — Tak for Livet!«

Den Tanke gjorde hende saa tung om Hjertet, at hun var nær ved at kvæles af Sorg. Saa slog hun Vinduet op — »Aa! hvad var det? Der stod En ved Husvæggen ligeoverfor — det var ham!« Hurtig trak hun Vinduet til igjen, og satte sig skjælvende med Hænderne for Ansigtet paa Kanten af sin Seng.

Imens trak Vægteren sig sent og søvntungt nedover imod Torvet. »Hvad var det for en Slusk, som stod der borte ved Blikkenslageren sin Husvæg?«

»God Morgen Far!« bød han snøvlende. »I er tidlig ude.« Det gav et Ryk i Fyren, og med et Brum, som ikke var let at tyde, luskede han afsted nedover Gaden i Skyggen af Husene.

»Tænkte nok, det var en Fant,« smaamumlede Vægteren. Men da Hin var naaet frem til det sidste Hushjørne, og idet han bøjede om mod Torvet, kastede han endnu et langt Blik tilbage til det aabne Vindu i Kvisten. Dog Jenten var der ikke, og han forsvandt.

Det var Studenten.

Mellem Bergens og Trondhjems Stift strækker sig en Kyst med vilde, næsten nøgne Klipper, dybe Fjorde, som skjære ind paa langs og tvers, Øer med fremspringende Næs, og blinde og aabenbare Skjær i hundredevis. Dette er Norges gamle Kæmpevagt mod Fjenden i Vest. Yderst ude skyder Statlandet frem sin Hug, som ogsaa kaldes Staalet — det er den første Forpost; her bryder Havet ind paa med hele sin Vælde, og tumler sig omkring den mægtige Klippe, der mørk og truende ser ned paa de evigt arbejdende Bølger, som en bunden Viking paa sine hævnlystne Fjender.

Denne Kyst kaldes Søndmør. Engang var det Norges største Vikingsæde, og Saga har her indskrevet glimrende Navne i Nordens Heltedigt. Nu er den beboet af et godmodigt fredsommeligt Folk, hvis største Ros det er at anses for ordholdigt og gastgjævt, eller som det enkeltvis betegnes »en agtendes Mand«. Stundom løfter sig dog En og Anden frem af Massen, med Præget fra den gamle Tid, men altid sjeldnere som Tiden skrider frem, kun i Et ligne de Alle uden Undtagelse de stridbare Forfædre, de elske Havet. Der er et Ord, som siger, at »Søndmøringen gjerne ror en Mil for at sejle en Fjerding«. Næsten uden Hensyn og altid uden Dødsfrygt tumler de sig fra Smaa af paa de farlige Fiskertog, og lærer her den Forvovenhed, som følger dem til deres Dødsstund, hvor højt op i Aarene den end skriver sig. Men denne stærke Hang til at færdes tidligt og sildigt paa Søen gjør Bonden i mange af disse Egne, og fornemlig paa Øerne, uskikket til at dyrke sin Jord, og derfor er der ingen rigtig Velstand blandt Folket; thi, efter Bondens egen Erklæring, udmatter Søen ham saa stærkt, at selv om han sidder løs og ledig i Baaden, medens Vinden fylder Sejlene og flyver med ham did han skal, saa er han dog, naar han træder iland, fuldkommen ude af Stand til at foretage sig noget større Arbejde.

Fra en af de store Fjorde, kaldet Vandelvsgabet, og som skjærer umiddelbart ind fra Stat, skyder Røvdefjorden sig ind imellem Hakatlestrand og Gurskøen. Midtvejs bryder denne af og strækker en Arm imod Syd, der kaldes Søvdefjorden, hvis Indsejling er temmelig trang, men den udvides efterhaanden og aabner sig i Bunden for tre temmelig store Dalstrøg. Fjorden er paa begge Sider indesluttet af høje Fjeldrammer, der fornemlig mod Vest ere gjennemskaarne af uvejsomme Dale, hvorved Fjeldkjæden splittes og løfter sine Toppe som Pyramider op mod Skyerne. Et af Dalstrøgene, som fører ind mod Øst fra Fjordens Munding, kaldes Nordal. I Dybden af Dalen laa en Gaard, kaldet Brusvik. Det var det sidste Punkt, som kunde beboes her. Længer inde strakte Dalen sig vel, men det var en uvejsom Stenørken, som ingen Vandrer betraadte, ikke engang Fjeldgeden; thi den eneste Vækst, der fandt sin karrige Næring her, var et bleggult Mos, som krøb henover Stenhougene. Bag selve Gaarden styrtede en bred Elv udover det bratte Fjeld og strøg med Bulder og Brag ned gjennem Dalen, som derved deltes i to lige Dele. Dette var et vildt romantisk Sted, de mørke Fjelde rejste sig til begge Sider i lige Linie, som gjennemskaarne af en Saug, og mere imponerende ved deres Brathed end ved deres Højde; men det hele var et tungsindigt Billede, og mer end En af Folket her havde gjennem Tiderne styrtet sig i Elven eller paa anden Vis befriet sig fra det Tungsind, som fostrede hans Barndom og bandt Vingerne paa hans Ungdomslængsel.

Det var sent paa Kvelden. Paa Brusvik brændte et dygtigt Baal paa Ildstedet midt paa Gulvet i den rummelige Røgstue, og kastede et blændende usikkert Skjær omkring sig. Væggene vare mørke, og rundtomkring Loftet, som i dette Øjeblik dannedes af den tætte Røgsky, løb en fremspringende Bjælke i Form af en Frise, den var lysmalet og siret med en Del meningsløse Figurer af en stærk rødbrun Farve. Liøren var aaben i Taget og Stue-

døren med; thi disse to Ting staar i en Røgstue i nøjeste Forbindelse, blir de lukkede, synker Røgen ned, og da er det som Bonden udtrykker sig »ikke værendes« i Stuen. Ellers ligger den som et mørkt Skylag oppe under Taget og udgjør et Slags svævende Loft, hvorunder Luften baade er sund og let. Over Ilden hang Grødgryden og dampede, og et midaldrende Fruentimmer bevægede sig raskt og husvant omkring i Rummet. Hun var liden af Vækst, og Svarthuen sluttede tæt ind til de magre Kinder. Hendes mørke Haar var strammet op fra Ansigtet og dannede en regelmæssig Bue omkring Panden, Øjnene vare lyse med sænkede Øjenlaage, og Munden stærkt sammenknebet, uden en eneste af de bløde Linier, der danne Smilet, og dog smilte hun hvergang hun talte til Nogen. Det hele Ansigt, eller rettere, den hele Skikkelse, saa liden og vindtørket som den var, forraadte noget Haardt, Noget, der lignede en Fjeldstub og indgav den Tanke, at først naar man slog paa det med Noget, der var ligesaa haardt, fløj der Gnister ud, men de kom dog ikke fra den indre Varme.

Dette var Konen paa Brusvik-Gaarden. Dordi hed hun — imellem Folket deromkring kaldtes hun By-Dordi, fordi hun engang havde tjent i Bergen, og derfra medbragt enkelte Skikke, som hun forstandigt vidste at anvende til Gavn for sit Husstel, og som altid ærgrede de Andre, der holdt det langt under deres Værdighed at forandre saa meget som et Naaleøje af den nedarvede Skik.

Dordi var temmelig vel anset i Egnen, dog mer blandt Kvinderne end blandt den mandlige Del. Hun mødte altid frem i sin sirlige Dragt af hjemmevirket Stof, og der fulgte Skik med hende hvor hun kom; thi Fjas var langt fra hende, og den, der vilde tale med hende, tog sig altid sammen i Alvor.

Men nu var Kveldsmaden færdig. Grøden blev stampet for sidste Gang, og en Stund efter stod den rygende og indbydende paa Bordet med dertil hørende

Sul. Ingen Dug var bredet; thi det hørte slet ikke til uden ved højtidelig Anledning; men Bordet, som kun var noget over en Alen bredt, og skaaret ud af en eneste Furustamme, var rent og vel vedligeholdt. Nu traadte Husets øvrige Folk ind i Stuen, Arbejdet var slut for den Dag, og de satte sig til Maaltidet. Manden tog først Plads i Højsædet ved den øverste Bordende. Det var en underlig uklar Skikkelse, listende, forover bøjet og hul under Brystet. Hovedet var noget stort, et langt lingraat Haar hang ned over Nakken, der var i korteste Lag. Næsen var tyk, og Næseboerne udvidedes pludseligt ligesom ved en ildfuld Tanke, men trak sig ligesaa hurtig sammen igjen med Resignationens Slaphed. Munden var fremstaaende og fortrak sig med en underlig krampagtig Skjælven, Panden var lav og bred, og et Træk af forhærdet Tungsind laa hen over Øjnene. Næstefter ham, og pakket tæt ind i Krogen ved Siden af ham, sad Husets eneste Barn, en Gut paa en halv Snes Aar, der med Undtagelse af Haaret, som var mørkt og lokket, og Panden, der var høj og buet, lignede Faderen i alle Dele. Ved den nederste Bordende sad en langstrakt Jente med et søvnigt Træk i det smalle, fintformede Ansigt, et tykt lyst Haar hang hende nedover Ryggen, og et lille mørkt Tørklæde var bundet løst over Hovedet. Hun saa træt og ligegyldig hen for sig. Paa Sidebænken sad Husets Tjenestedreng og ved Siden af ham en Mand, der var lejet for Indhøstningen. Nu blev Lysekollen tændt og Stangen drejet saaledes, at Lampen lyste hen over Bordet, hvor alle tog for sig af Maden. En Stund gik hen i Taushed, da tog Dordi Ordet og henvendte sig til Tjenestedrengen, en vakker mørkladen, ung Mand med tankefulde Øjne.

»Tre slige Godvejrsdage til, Du Lejf, saa har vi Haaen i Hus.«

»Kan hænde det, ja,« svarede Lejf og blev lidt undseelig.

»Faar vel ogsaa Brug for fem,« smaamumlede Manden ligesom for sig selv.

»Det tænker jeg med,« kastede Jenten let hen og saa hverken til Højre eller til Venstre, men tog for sig af Grøden.

»Nyt mig, mens Du har mig, siger Tiden!« tog Konen skarpt i. »Askelad faar tomme Fad, som det hedder. Han, Helje, liker sig nu bedst med Langdrag, han« . . . og hun smilte hen til Manden.

Men Helje vidste nok lidt mer om det Smil, end Verden ellers; thi han sad lige døsig, og det gled over ham ligesom Høstsolen over et frossent Fjeld.

»Aa det skal nok gaa!« udbrød Lejf kjækt og førte en vældig Grødladning til Munden.

»Der Du rækker frem, kan vel Andre komme efter, Far!« satte Jenten vredt i og blev blussende rød, og saa ned for sig.

Lejf svarede Intet, men fæstede de tankefulde Øjne paa hende og kunde slet ikke drage dem bort igjen.

Men Dordi fulgte Scenen med et iskoldt Blik. Endelig tog hun Ordet smilende igjen:

»Jeg har tænkt over det, Du Lejf, at den som arbejdede for To, fik ogsaa ha' Løn for To. Til Julen, som kommer, skal Du ha' en ny Klædning tilgode. Jeg ved nok det kan holde haardt for Dig med Udkommet. Siden Konen Din døde har Du jo holdt til mellem Fremmede, og den væsle Ragnhild er hos Mor Din, hver drager Sit, og Du er ene om det.«

Lejf mumlede Noget, som Ingen forstod, og Helje saa lidt forundret op paa Dordi.

»Jeg ved Du mener det Samme, Du Helje,« sagde hun og smilte hen til ham.

»Aa ja,« svarte han klangløst.

»Det er sandt,« vendte Dordi sig pludselig til Jenten, »mens jeg husker det, Du Guri, Mor Din talte til mig sidste Prækensøndag, at hun saa halvvejs ankede paa, at Du skulde være hjemmefra ivinter. Derfor tænkte jeg

at sende Bud til hende, at Du gjerne kan faa Lov til at drage hjem, for jeg hjælper mig nok uden Jente fremover til det vaares.«

Jenten sad som lynslaaet med Skeen i Haanden og saa fremfor sig, endelig samlede hun sig saavidt, at hun fik Synet vendt og kastede nu et Blik fuldt af Angst og Bedrøvelse hen til Lejf; men paa Vejen did opfangede Dordi det og mødte det med et Smil og et lille Nik, som havde den Virkning paa Jenten, at hun foer sammen og saa ned for sig.

Der faldt en uhyggelig Stilhed over Allesammen, undtagen Dordi, hun var utrættelig i at ordne sit Husstel og var saa blid mod Alle, at det var en Lyst.

Men i Krogen, hvor Helje sad og krøb sammen som en Tot graa Uld, sad ogsaa Gutten, ligesaa sky som Faderen og ligesaa taus som han. Der var kun den Forskjel paa dem, at den Ene lukkede Øjnene næsten til, for ligesom at lukke sig ude fra Alt, hvad der foregik omkring ham, og den Anden slog dem vidt op, saa vidt, at Munden fulgte med, og det saa ud som om han vilde sluge Alt, hvad han saa og hørte. Faderen havde for længe siden set sig mæt paa det Hele, Sønnen havde endnu ikke set nok; men jo mere han saa, desmindre forstod han.

Naar Moderen lokkede for ham, var der Noget indeni ham, som længtes efter Faderen, og smilte hun saa til ham saa blidt, at en Sten maatte røres, saa blev han næsten ræd, skyndte sig bort fra hende og hen til den lyshaarede Jente med det søvnige Ansigt og de blege Øjne, som slet ikke smilte, men som spurgte saa inderlig dybt og alvorligt, om der fejlede ham Noget?

Dette var nu en evindelig Anstødssten for Dordi. Selv gav hun sig ikke med Inderlighed hen i noget Forhold, skjønt hun lod som det kunde være saa, — men Skam og Skade over den, som viste sand Følelse i hendes Hus!

Og alligevel, hvor var den, der kunde træde frem med en retfærdig Anklage mod Dordi? Mad og Drikke stod i rette Maal og til rette Tid paa Bordet, Renlighed, Flid og Orden fulgte hende overalt, Fornuftens strengeste Fordring fyldestgjordes, men Hjertets?

De gamle Angelsakser indgrove i deres Bruderinge: »Mit Hjerte for Dit Hjerte,« og det er et sandt Ord. Al anden aandelig Trafik kan liste sig ad Omveje til sit Maal, Hjertet har kun den lige Vej — Hjerte for Hjerte.

Dordi kjendte alle Omveje, den lige havde hun aldrig gaaet. Derfor skyndte Manden sig hen i sin Krog, naar Kvelden kom, og sad der med lukkede Øjne; derfor tog Gutten Maden og løb bag om Huset og fortærede den staaende, og bad aldrig om mere end det han fik; derfor krøb Gaardshunden med slæbende og logrende Hale hen til hende, naar hun kaldte den og foer af Glæde bort mellem Hønsene, saa de skreg og fløj til alle Sider, naar hun slap den igjen; og derfra kom endelig al det Ugreje, som Gutten følte uden at forstaa, og som den Kveld mer end nogentid før havde spændt hans Tanker.

En god Stund sad han og saa hen paa Guri, der nu sad med Hænderne overkors i Skjødet og sænket Blik. Da kom det med et over ham, han krøb henad Bænken, rejste sig paa Knæ bag Jentens Ryg og slog begge sine Arme omkring hendes Hals, saa hans tykke Ansigt og gabende Mund kom frem ved Siden af hendes smalle, blege Kinder. Men nu brast Guri i Graad, og trykkede Guttens Hoved ind til sig med en slig Heftighed og Hjertensvarme, at hele det søvnige Væsen faldt af hende som en Maske, og hun hulkede saa stærkt, at selv Helje tog i og rejste sig fra Krogen. Men det Blik han mødte fra Dordi, der stod stiv af Harme og maalte Scenen med sine iskolde Øjne, gav ham ikke Mod til at gaa videre i sin Deltagelse; han satte sig ned hvor han rejste sig fra, og et Sekund efter var atter Uldtotten uden Liv og Bevægelse.

Den første som tog Ordet var Lejf, og det var ikke førend efter et dygtigt Tiltag, men han saa hen paa Jenten og saa gik det:

»Det træffer sig ikke saa galt, det,« vendte han sig mod Guri. »Jeg drager samme Vejen som Du, saa kan vi slaa Følge, tænker jeg. Det er nu saa, at hun, Mor, er gammel og aflægs, og da hun har Jentungen min hos sig, er det ligest jeg holder mig i samme Bygden for at være tilhaande med hvad jeg kan.« I Begyndelsen famlede han lidt efter Ordet, men efterhaanden som han talte, tog han fastere i, og tilslut saa han kjækt hen paa Dordi, som stod stille et Stykke fra og var bare lidt blegere end ellers.

Guri løftede Hovedet; hun strøg Haaret om fra Panden, og saa hen paa Lejf med et kjærligt Blik, og der trak et Smil henover de smalle Læber, der endnu sittrede af Graad, som var saa sødt, at den, der fik det til Hilsen, ikke var saa stor en Helt endda, selv om han slap alt Andet i Verden for det.

»Du kan være uræd,« hviskede han og nikkede over til hende.

Jenten sa' Ingenting, hun trykkede Smaagutten endnu fastere ind til sig, og løftede af og til de lyse Øjne op til Lejf, saa klare og tillidsfulde som et Barns. Lidt efter tog Dordi Ordet, tørt og koldt:

»Har En taget sig Tjeneste paa, faar En vel tjene Tiden ud.«

»Jeg har talt med'n Helje om det,« satte Tjenestegutten kjækt i.

»Helje!« kastede Dordi haanligt hen. »Hver agtendes Mand holder sit Ord.«

»Jeg tænkte, naar jeg skaffede En isteden,« indvendte Lejf stilfærdig.

»En ved hvad En har og ikke hvad En faar,« svarede hun rask.

»Der sidder Mand for mig,« blev Lejf ved og viste hen paa Lejemanden, »han Helje tog ham god.«

»Tog Du?« vendte hun sig koldt til Manden.

»Ja,« svarede Helje, men Tonen i det »Ja«, kom fra en Kraft, som nok laa og døsede hen, men som kunde vaagne. Og Madmor mælte ikke et Ord mer om den Ting.

Lidt løs Snak fulgte nu ovenpaa, men Hvermand fulgte sin egen Tanke og gjemte den bort saa godt han kunde.

»Naar Du drager til Sørdalen, Du Guri, saa drager han, Far, og jeg med Dig,« hviskede Smaagutten til Jenten.

Men Dordi havde baade Øjne og Øren med sig, der hun var. Vredens Maal var bredfuldt for længesiden, nu kom den Draabe, som fik det til at strømme over.

»Hid med Gutten!« sagde hun, Røsten var lidt hæs, og hun nærmede sig Bordet. »Du bare skjemmer ham ud med al den Vekhed, han kan saa blive unaadslig nok ligevel, han har det han kan slægte paa.«

Og dermed fulgte et Blik til Helje i Krogen, som han netop fik Øjnene tidsnok op for at se. Men Gutten kom frem om Bænken i en Fart og ud paa Gulvet.

Guri rejste sig op fra Bordet og Lejf gjorde det samme. De takkede begge for sig, og fulgtes ud af Stuen.

»Bedst Gutten bli'r liggende herinde, derude hos Dig lærer han bare Uskik,« tog Dordi Ordet og trak Trøjen af ham.

»Jeg ved ikke det,« svarte Helje, og rettede lidt paa sig, »Gutten læser lidet Gran for mig, naar jeg har lagt mig ned, det tænker jeg aldrig med Skjel kan kaldes Uskik.«

»Det er Uskik,« blev Dordi ved, men uden at løfte Stemmen, og uden ringeste Tegn paa Vrede, det skulde da være, at hun talte lidt mere værdigt end ellers. »Brune skal være det han er født til, han skal stelle med Jorden.«

»Skader vel aldrig, at han lærer Noget,« svarede Manden. »Lærdom spiser ingen Brød, ved jeg.«

»Men det lægger heller ikke Saaen til,« vendte hun sig lidt stærkere mod ham, efter at Gutten var pakket ind i Sengen. »Det, Du har lært, har ikke tjelget Huset, ska' jeg tro. Fremmed Mand er med baade her og der, hvor Arbejdet skal til, og paa Maafaa gaar hele Stellet.«

»En Mand har Hug til Dette — en Anden til Hint,« svarede Helje langtrukkent.

»En faar Lykke til at gjøre det, som En ikke har Hug til ogsaa,« blev Dordi ved. »I Samlag er Du første Manden, Gud bevar's!«

Det Ord vækkede Manden, og han rettede sig helt op.

»I Samlag?« udbrød han. »Ja det er min Sag, den. Ukvemsord skifter jeg helst med Mænd. Skal En i Kast med Kvindfolk, faar han ha'e den Laake med sig. Stor Uret har jeg fristet, det ved Du ligesaa grant som jeg. Den Gang han, Jacob Glomsæt, blev Klokker til Søvde Kirke, da var det Hvermands Agt, at jeg skulde være det. Hverken havde han Ordet eller Røsten fremfor mig, ligefuldt stod jeg tilbage. Men det har sat en Braad i mig, det. Jeg er ikke nogen ordsaar Mand, men slig Go'mænne er jeg ikke heller, at Hver og En kan finte af mig. Gutten der borte skal lære Noget,« tog han stærkere i, og den urokkelige Viljes Vægt faldt paa hvert Ord. »Gik det ugrejt for mig, saa vil jeg det, at han skal greje for mig. Der ikke Forældrene orker at naa frem, faar Børnene gjøre Skjel for dem.« Og dermed gik han ud af Stuen; men to Barneøjne fra Alkoven fulgte ham med en ubeskrivelig Længsel og Sorg.

Ude i Svalen stod to Væsener op efter Dørstolperne, det var Guri og Lejf. Jenten gjorde et Sprang over Dørtrinet, da Helje kom ud af Stuen.

»Nu faar vi komme til Ro, Lejf,« sagde Manden, »og sove paa den Ting.« Og han gik ind i Sovestuen ved Siden af og Lejf fulgte; men i Døren vendte han sig og nikkede til Jenten, der stod udenfor paa Tunet med Hænderne under Forklædet. Saa hun gjennem Mørket det kjærlige Blik, som fulgte med Hilsenen? Hun gjorde nok det; thi pludseligt trak hun Hænderne frem, foldede dem og trykkede dem til sit Bryst og saa op til den mørke Aftenhimmel med et tindrende Blik. I det Øjeblik strøg en kvindelig Skikkelse forbi hende, det gøs i Jenten, som var det et Vindkast deroppe fra den bratte Fjeldkam.

Midnat var forbi, Madmor sov, hele Huset sov, undtagen En, det var Smaagutten; de underlige Ord, som vare talte den Kveld, gik gjennem hans barnlige Tanke, og han fik ingen Ro. Heller ikke kunde han sove noget andet Sted paa Jorden, end derinde hos ham, Far, ja han kunde ikke engang læse Fadervor . . . han maatte derind, bare denne ene Natten! siden fik komme hvad der vilde. Han listede sig ud af Sengen . . . sagte . . . sagte! Det tog Tid. Stødte han nu paa Noget! Han gav Agt — der var Døren. Bare den var vel oppe! Angsten pressede paa og Hjertet bankede voldsomt . . . der gik den op! Ingen vaagnede. Nu var den klemt til igjen . . . der var Sengen til ham, Far! I samme Stund laa han frelst bag Faderens Ryg, der slet ikke lod til at mærke hans Komme, og skjøndt Blodet endnu bankede i hans Tindinger og suste for hans Øren, var han dog saa lettet. Han læste sin Aftenbøn og slog den lille Arm hen om Faderen. »Jeg skal nok gjøre Skjel for Dig, Far,« hviskede han. Endnu gik en liden Stund, da steg et dybt Suk ligesom uforvarende op fra det lille Bryst, — det var Sorgens sortvingede Fugl, der fløj sin Vej, og Barnets Engel tog sin Vagt ved Lejet.

Det var hans første Tag med Skjebnen.

Slig var Forholdene, som Brune opvokste under. Den strænge, ensomme Natur virkede i Forening her-

med og satte sit Stempel paa Gutten. Ingen Jevnaldrende fandtes saa nærved, at han kunde stifte det lykkelige Forbund, hvis Virkning strækker sig fra Barndommen ud over hele Livet. Den tause Natur var hans Ledsager, og i Forening med Faderen hans eneste Lærer. Faderen var, som før bemærket, i Strid med Forholdene. Af Forældrene bestemt for Bogen, det vil da sige for Skolelærervirksomheden, eller i lykkeligste Fald for en Klokkerpost, havde han troet sig selvskreven til et sligt Ombud, og da saaledes hans Livsmaal var naaet, da Skjebnens Træ bøjede Grenen hen mod ham med den modne Frugt, snappede en Anden, og som det lod, en mindre Værdig, den bort lige for hans Øjne, og dermed var ogsaa Forholdet mellem ham og hans Medmennesker sat. Alle skulde de vide og forstaa, at han havde lidt Uret, og vel var han berettiget til at lægge Hænderne i Kors og med ufravendt Øje at se hen paa det Fjeldstup, som Skjebnen havde rullet ned paa hans Vej, og som stængede ham ude fra baade Hæder og Lykke. Men nu skulde Gutten tage det igjen. Han skulde ikke alene have hele den Løn, som Faderen havde fortjent, men han skulde langt, langt videre, og der var næsten ikke den Ting saa stor, at ikke Helje fik den laget til for Gutten. Lidet forstod han, at den Uret, han selv havde fristet, var ringe mod den han selv gjorde sit eget Barn. Om Brune havde været en anden Cyrus, han havde ikke anet en mindre mirakuløs Fremtid. Faderen fristede uophørligt hans Phantasi med de mangfoldige Smaabemærkninger, som, da det blot var Drømmesyner, ikke fremtraadte i nogen bestemt Form, og følgelig vakte lutter ubestemte Forestillinger. Den trange Dal med sin mørke lodrette Fjeldramme lukkede hans Tanker inde, og gav ham underlige Begreber om den Verden, som laa udenfor. Hvad var det Store, han engang skulde blive? . . . Det kunde ikke være paa Jorden, den var saa liden, og Arbejdet saa tungt. Den skummende Fos, som styrtede ned over Fjeldet og endelig væltede ud i

Tverfloden, dens Løb var det lystigt nok at følge; men Fiskerbaaden derude paa Fjorden med de sammenkrøbne Skikkelser i . . . var det noget Stort? Højt over Fjeldaasen gled Sol og Maane paa deres straalende Baner, og naar Vestenvinden peb i Fjeldskarrene, og som fnysende Gangere foer afsted henover Himlen med Skyernes mægtige Karm, ja, da steg vel hans Tanke op i den og fulgte med . . . men hvorhen? Han havde ingen Forestilling, som strakte til.

Men Brune var nu ti Aar gammel, og han fik tage Haand i med, saa vilde Dordi det, og derfor fulgte han efter Leen og spredte Græsset ud i Solen, til store Sveddraaber trillede ham ned over Panden; men kom saa Helje til, tog han oftest Riven fra Gutten, og denne kastede sig ned i Græsset, og spandt ud sine glinsende Tanketraade af slige Yttringer, som:

»Vær i Mag Du, Gutten min, der kommer nok Dag for Dig, saa skal Du give Haan for Tort.« Og: »Se ikke did Skrabet gaar, det er laget paa anden Vis for Dig.«

Saaledes gik Tiden hen og Vinteren kom. Guri var draget bort til sin Fødebygd, og Lejf havde fulgt hende. Begge vare erstattede ved to Andre, der for Brusvik-Gaardens Vedkommende ikke lod Stort igjen at ønske; men for Brune var de Ingenting, og han hang saaledes endnu mere efter Faderen end før. Dordi tog mangt et Tag med Helje om den Sag, men lidet hjalp det, »Gutten skulde være i Mag, han var ikke laget til at arbejde paa samme Maaden som de Andre, det bar nok did det skulde alligevel.« Og da nu Dordi foer omkring i Huset som en Top og hverken gav Hvile eller tog Hvile, men bar Kraften frem i en evig Uro, og Faderen hang med Armene og stirrede bare indad mod sit Tungsind,

tog Gutten ingen kraftig aandelig Vækst mellem slige Yderligheder.

Det blev en stormende og snefuld Vinter, og da omsider Vaarsolen klarede op over Fjeldene, hengik endnu lange Uger og Dage inden Sneen smeltede i det trange Dalføre. Endelig skjød Fjeldurten frem i Rifterne, og utallige Smaaelve brød nedover Fjeldene og snoede sig som hvide Slanger hen over Marken gjennem det spirende Krat og ud i Fossen, der vokste med hver Dag og redte sig et altid større og bredere Leje. Folket, som i de mørke Vinterdage havde holdt sig hver til Sit, krøb nu frem af Husene og keg paa Solen og paa det nye Liv omkring dem, og Sindet hentede sig ny Spændkraft af, hvad de saa.

Da hed det en Lørdagskveld, mens Dordi stelte Maden til, at næste Dag var det Prækensøndag ved Søvde Kirke, og at En fik komme did. En traf nu altid Kjendinger der, og saa var det første Gang den nye Præsten prækede, og det var vel værd at høre.

Helje sukkede dybt og kastede et underligt, tungsindigt Blik paa Brune, der just nu fæstede de store spørgende Øjne paa ham og sletikke kunde begribe, hvorfor Faderen aldrig blev glad ved Nogenting, omendskjøndt han selv havde den samme ubestemte Sorg og tunge Tryk paa Brystet, som Saamange i disse vildsomme Egne segnede under.

Næste Morgen var Alle tidligt paa Benene i Brusvik-Gaarden. Dordi stelte hurtigt med Maden, thi »lidt Niste maatte med, det var ingen Snarvej En havde for sig.« Først maatte de kjøre ud af Dalen, og det var ind paa en Mil, og saa var det tilbaads Fjorden op, og det var henved to, derfor maatte der lægges tidligt ivej, og »Sinken fik staa igjen«, det var nu Dordis Mening, og da Helje sjeldent havde nogen, saa gjaldt den for hele Huset og for ham med.

Solen skinnede varmt paa Fjorden, da de efter Kjørselen satte sig i Baaden og gled ud paa den stille Vand-

flade. Flere Baade skjød forbi hinanden. Hilsninger, Spørgsmaal og Svar skiftedes i et væk, og den livlige Scene lokkede Smilet frem fra de, i den lange Vinterdøs, stivnede Træk, og den knebne Beregning af Slægt og Kjendinger veg Plads for Følelsen af et højere Slægtskab, som fælles Strid og fælles Haab indgav dem.

Da nu Baadene styrede hen mod Land, løstes Klokken i den lille Kirke og pludseligt standsede Aaredragene, Mændene blottede Hovedet og Kvinderne korsede sig med Andagt og Ærefrygt. Nogle Øjeblikke efter lagdes til Stenbryggen og Kirkefolket steg iland. Et godt Stykke op fra Stranden stod den lille Stavkirke, bygget i Form af et Kors, ydmygt og ringe bar den sig oppe i den mægtige Fjeldnatur; men, som den stod der, bar den dog Tanken langt højere end Fjeldet selv, og naar Bonden styrede did fra den trange Røgstue med sit fattige Udstyr, stod Kirken dog med løftet Tag og udvidet Rum for ham som Herrens Tempel, og naar han betragtede Billedet paa Alteret med Guld og Snirkler, hvor St. Olaf stod i Skjold og Harnisk og traadte en hvæsende Slange under Fod, da vidste han helt vel, at Slangen var Hedenskabets Tid, og at hellig Olaf havde sejret i Christi Navn.

Hver Familje delte sig nu for sig og vandrede op mod Kirken i langsom Orden, Manden i Spidsen og siden Husets øvrige Folk. Det var dog ikke slig med Brusvik Folket. Dordi skred foran i værdig Holdning, med Psalmebogen i de foldede Hænder og med sænkede Øjenlaage, Helje tilligemed Gutten fik saa humpe bag efter saa godt de kunde, det var ikke hendes Sag. Ankommen til Kirken, hvor Præsten stod inde mellem en Del ældre Mænd, medens de yngre flokkede sig til Siderne og maalte ham fra Øverst til Nederst med nysgjerrigt Blik, nejede Dordi med Skik for den nye Sjælesørger og sendte ham sit blideste Smil. Helje, som saa Kjendinger mellem de Mænd, der stod omkring Præsten, nærmede sig til disse for ogsaa at byde ham sit »Vel-

kommen«. Men just som han stod med Hatten i Haanden og Ordet paa Tungen, fik han Øje paa Klokkeren, der stod lidt tilsiden for Præsten, denne hans Avindsmand, Røveren af hans Ret og Lønnen for hans Møje! Han tabte hele sin Fatning, og da nu Klokkerens smalle Læber fortrak sig til et spottende Grin, gik det saa stærkt i ham, at han tabte Hatten, som Gutten greb og rakte ham og dermed var det Forsøg paa at hilse, som »agtendes Mand« paa den nye Præst, standset. Han trængtes nu til Siden af det tilstimlende Folk, og da han et Stykke længere borte paa Vejen gjorde et nyt Forsøg paa at nærme sig Præsten, gav Klokkeren ham, som af Vanvare, et Puf, saa han gled udover en Sten og styrtede saa lang han var hen over Vejen. Men i samme Øjeblik var han oppe igjen, og da Dordi trængte ind paa ham med sin smilende Omsorg, skjød han hende rolig tilside, greb Gutten, der stod og stirrede op paa ham med store, spørgende Øjne, ved Haanden og trak ham med sig hen til Kirkedøren.

Men Helje var ikke den samme Mand. Han faldt i Forvirring og Forknythed til Jorden som en Uldtot, men rejste sig som en Viking. Med løftet Hoved og med en Pande saa bleg, som om Døden havde mærket den, traadte han ind i Kirken, og da han skred op over Kirkegulvet, med tunge, viljefaste Trin, var der vel En og Anden af Menigheden, der kastede et forundret Blik paa den ellers saa sagtmodige Helje, og de skjønnede nok, at Lammet var bleven en Ulv — men paa hvad Maade? . . . Dog der stod allerede Klokkeren i Kordøren for at læse Bønnen, og de tog sig sammen i Andagt.

Det er en vanskelig Sag at være Klokker her paa Landet. For det Første maa han være baade Orgel og Forsanger, og for det Andet vide at stelle saaledes med Menigheden, at Hver faar den Plads han ønsker; men da især Kvinderne alle helst vil sidde i de øverste Stole og endelig paa de forreste Pladser i samme, og da nu

Manden er nødt til at hejse det neutrale Flag paa sin Livsvej, saa er det ingen Under, at Jacob Glomsæt staar oppe i Koret bag en Pille og tørrer store Sveddraaber af sin Pande og rømmer sig og hoster af alle Kræfter for at belave sig paa den næstfølgende Akt, hvilken bestaar deri, at han alene istemmer det første Vers for at angive Tonarten og siden akkompagnerer Menigheden Psalmen ud. Men Sangen var ikke hans Styrke. Jacob Glomsæt var en Mand med Kraft og Hold i alt Andet; men hans Stemme var snøvlende, og hans Røst falsk, og havde ikke Menigheden forstaaet at styre ret Vej selv, skulde Følgen af Forsangen være bleven en Forargelse istedenfor en Opbyggelse.

Værst gik det ogsaa, naar Brusvik-Manden var nærværende, denne forhadte Medbejler, ikke til Posten længer, men til Æren af den. Og nu idag, da den nye Præst skulde høre ham for første Gang, nu var han der ogsaa! Hint Puf udenfor Kirken havde han givet ham for om muligt at hindre ham i at træde ind; men det lykkedes ham ikke, og nu blev det vel tigange værre. Og deri havde Manden Ret. Helje sugede Næring af sin lidte Uret, som Bjørnen suger paa sin Lab; men rives den ud, da maa der ganske andre Ting til at mætte den, slig var det med Helje ogsaa.

Men Øjeblikket kom endelig, da der skulde istemmes: Menigheden ventede med aaben Psalmebog og aaben Mund, det var ikke til at bede for, Klokkeren maatte frem i Kordøren. Her rømmede han sig endnu en Gang og sendte et sky Blik ned til Stolen, hvor Helje sad; men Helje sad ikke længer. Oprejst med Psalmebog i Haanden, Ansigtet løftet og Haaret strøget op fra Panden, stod han der, rustet til en Kamp paa Liv og Død. Den ulykkelige Klokker saa sin Skjebne, men den var uundgaaelig.

Endelig krummede han sig ned i den ene Side, og trak op en skjærende Lyd, der foer skræmt hen over Forsamlingen, som Vrælet af en pisket Kat. Og saa-

ledes vedblev han med Angstens Ihærdighed at krumme sig ned i Siden og hente op som fra et Pumpeværk hele Rækken af de ynkelige Lyd, indtil Verset var endt. Og nu stemte Menigheden i.

Men da var ogsaa Heljes Tid kommen. Med en Røst, der rungede gjennem Kirken, satte han paa en Gang i at synge, og da han stod oprejst, medens de Andre sad, strøg den vældige Tone hen over Menigheden, og bar med sig den hele Sang.

Uvilkaarlig vendte alle Blikke sig mod ham, som mod en Anfører, og selv den nye Præst bøjede sig ud over sin Stol oppe ved Alteret for at se ned efter Manden med den stærke Røst. Dette undgik ikke Helje, og et bredt Smil lyste op i hans sorgfurede Drag. Men det undgik heller ikke Klokkeren, og skjøndt han vidste, at hans Røst var som et knirkende Hjul ved Siden af en drivende Fos, vilde han dog ikke give tabt. Det var hans Ret at styre Menighedens Sang, og da han ikke med al sin Magt kunde bære Samsangen, tog han sig betalt ved i Egenskab af Orgel at trække Tonen ud et godt Stykke bagefter Psalmen. Folket fik da idetmindste høre, at de havde en Klokker.

Men da Helje mærkede Fiffet, satte han efter ham i samme Stund; thi var den Karl engang sluppen løs, kom han ikke saa snart tilbage til sig selv igjen. Trak Klokkeren Melodien alenlang bagefter Menigheden i brægende Snirkler, da holdt Helje Tonen med sin dybe Bas endnu en god Stund efter Klokkerens sidste ynkelige Gisp.

Præsten rækkede sig nu og da udover Stolen og saa med en vis Uro ned paa Helje; men denne forstod hans Bevægelse som et Bifald, og satte endnu stærkere i, og Menigheden med, saa Præsten tænkte ved sig selv, at var Sangen altid slig i denne Kirke, fik der vel komme en ny Orden i Tingene, og han lod staa til. Men Heljes Øjne funklede af Sejrsstolthed, og Gutten

stod ved Siden af ham og kunde ikke se sig mæt paa den Stordaad, han syntes laa udbredt over Faderens hele Skikkelse, og han tænkte paa hin Kveld, da Helje havde sagt »at Børnene fik gjøre Skjel for Forældrene,« og han spurgte sig selv, hvad han da engang maatte blive for at kunne »gjøre Skjel for slig en Mand?« Og han var saa optagen af den Tanke, at han først midt i Prækenen fik aabent Øre, for hvad der blev sagt. Det var Parablen om de ti Talenter. Paa en ædel og bramfri Maade udviklede Taleren Ansvaret ligeoverfor Guds Naadegaver: »At Hver trygt skulde kaste sit Pund ud i Livet; thi uden Voven var der heller ingen Vinden. At Alle skulde tillidsfuldt følge det Kald, som Gud i deres Natur havde henvist dem til; men dog ingensinde svigte Arbejdet, naar Verdens-Forholdene viste dem en anden Vej, hvor de ikke mente at høre hen, — thi hele Livskraften var betroet Gods, som Gud vilde fordre tilbage med Renter.«

Prækenen var simpel og bibelfast, og uden svimlende Talemaader; et Barn kunde følge den og holde sig fast ved hvert Ord, og den tændte smaa lysende Blus i Brunes Tanke. »Mon han var den, der havde faaet de »ti Talenter?« Hvor laa de gjemt i ham? Lejt og fattigt skulde det være, om han var den, der bare havde faaet det Ene! Da kunde En vel gjerne bli' forknyt, naar En havde saalidet at gjøre med. Hvad mon han, Far, havde gjort med sine?« Han tænkte lidt efter: »Ja slig, som han havde sunget Klokkeren under Bænken!«

Helje tog ogsaa sin Betænkning af Prækenen, men paa en lidt anden Maade. »Jeg fik ogsaa min Del af Vorherre, det var nok ikke mere end den ene Talenten, men det var nok, for jeg grov den ikke ned i Jorden. Den gamle Præsten selv, Gud glæde hans Sjæl, kan vidne for mig hos Gud. Men de tog den fra mig og gav den til en Anden . . . til en Slusk . . .« Og nu gik Tanken sin gamle Bersærkergang, indtil Præsten for-

svandt fra Prækestolen og den sædvanlige Uro blandt Tilhørerne fulgte paa Andagtens Stilhed.

Saa traadte nu Klokkeren frem i Kordøren for paany at sætte Pumpeværket igang, men det skete i en ulykkelig Stund. Hans, over al Maade anstrængte, Røst havde tabt hvert Spor af Tone, og under den voldsomme Brydning for at hale den frem, foer pludselig en pibende Lyd ud af den forklemte Strube, ligesom naar uforvarende en Orgeltone slippes løs midt i den højtidelige Taushed. Nogle Smaabørn, som sad længst nede i Kirken, brød ud i en skraldende Latter, og Klokkeren vendte sit ynkelige, fortvivlede Ansigt om mod Præsten for ligesom at hente Raad hos ham. Men da stod Helje op, keg sig et Øjeblik om i Forsamlingen, som for at se om den var med ham; og førte saa med Værdighed og Kraft Sangen an, medens den totalt slagne Klokker trak sig tilbage til den fjerneste Krog i Koret, hvor det gik ham sort forbi Synet.

Den forhadte Medbejler havde sejret, og Skam og Skade var blevet hans Del. Han saa op mod Alteret, der stod Hellig Olaf med Foden paa den hvæsende Slanges Nakke, og Engle i grelleste Former var stillede rundt om Scenen. »Var dog ikke Helje Slangen, som forfulgte ham lige ind i Kirken?« Jo, Foden vilde han sætte paa ham, ligegodt hvad der fulgte paa. Og nu var Tanken hidset ind paa den mørke Vej, hvor Dæmonerne flaggrede omkring ham ligesom Englene paa St. Olafs Billede.

Udenfor Kirken samlede Mænd og Kvinder sig om Helje, der i stolt Bevidsthed af Sejren modtog deres Lovtaler, og selv Præsten standsede i Forbigaaende og takkede ham for Sangen, men forbeholdt sig dog en anden Gang at tale udførligere med ham om det. Den ulykkelige Klokker, som stod hos, da dette blev sagt, gav det den Fortolkning, at han nok fik sin Afsked, og Helje alligevel blev Klokker. Hvor urimelig den Tanke end var, satte den sig dog fast i ham, og da

Præsten nu skyndte hen over til Stranden, og Klokkeren maatte være med for at give ham en Haandsrækning ved Nedstigningen i Baaden, vendte han sig et Øjeblik om mod Helje med det Ord lagt i Synet: »Jeg kommer igjen.« Og Helje svarte stolt paa samme Maade: »Jeg venter Dig.«

Hurtigt skjød nu Præstebaaden ud over Fjorden, og Klokkeren trak sig langsomt op over Vejen fra Stranden. Endnu stod Folket rundtomkring og smaasnakkede, og det var tydeligt, at de ventede paa en Løsning af den Knude, som Hadet nu syntes at have strammet saa stærkt til, at det nok ikke gik for sig paa mindelig Vis.

Helje stod med Gutten ved Haanden i Samtale med nogle ældre Mænd oppe paa en Slags Højflade, som en Udmark skraanede op til bagved Kirken. Dette var et Sted, hvorfra der havdes en vid Udsigt over Fjorden, og hvor stundom En og Anden efter Prækenen arbejdede sig op for at se Præsteskydsen forsvinde som et sort Punkt i det Fjerne. Der var en Afsats af Fjeldet bagved, og et Stykke fra saa det ud som om det sluttede fast til hinanden, men oppe paa Randen af selve Afsatsen saa man ned i en stor Kløft, der strakte sig lige til Foden af Hovedfjeldet, og tabte sig i en ubestemt Dunkelhed, paa Grund af Skyggen fra den øverste, helt udover ludende Fjeldtop.

Nu kom endelig Klokkeren, fulgt af nogle Unggutter, op over Skrænten og stillede sig i Ro ligeoverfor Helje. Denne skjød Brune lidt fra sig, stak Hænderne i Lommen, og de to Modstandere maalte hinanden et Øjeblik.

»Maaler Du Taget?« tog Helje Ordet og traadte lidt nærmere.

»Det er ikke frit,« svarede Klokkeren kort og rettede paa sig.

»Kanske Du har tænkt at betale mig Møjen min, idag?«

»Kan hænde; skjøndt slig Mandtyne*) er ikke Sparket værd.«

»Bra der er Nogen, som kan gjøre Sælebod paa en Stakker!« lo Helje.

»Aaja, en Slarv, som foer med Skryd, var Du altid kjendt for,« svarte Klokkeren, og trak Hænderne op af Lommen.

»Du lager Dig nok til?« spurgte Helje, og trak selv Hænderne op.

»En ved knap, om En ska' vørre slig Tufse saameget, som at skifte Tag med'n,« udbrød Klokkeren, og lo til Folket, som stod taus og saa til.

I samme Øjeblik slog Helje begge Armene om ham bagfra, og rev Fodfæstet fra ham, saa han holdt ham fast som en Klump. Men det var ikke et Sekund om at gjøre, da havde Klokkeren Tag i Helje, og nu tumlede de sig i vild Hævnlyst fra den ene til den anden Side.

Folket trængte sig nu sammen om dem for at mægle Fred, og Dordi kaldte med sædelig Forargelse paa Manden sin, selv Smaagutten skreg »Far« med Graad og Angst, — men de to Mennesker, som nu sloges paa Livet, og hadede hinanden til Døden, havde ikke Øre for Noget.

Snart laa den ene under og snart den anden, snart var de oprejste og snart rullede de sig paa Jorden henover Fjeldstumper og Lyngtuer, saa Rusk og Sten fløj omkring dem, og Blodet silrede ned over Ansigt og Hænder. Aandeløs saa Mængden til, og Ingen vovede sig hen til de Stridende; men paa en Gang lød Raabet: »Agt Jer! Kom ikke fornær Stupet! Det bærer galt afsted!« Men Rum og Tid, Jord og Himmel var forsvunden for de Ulykkelige, og i næste Sekund rullede de som en sluttet Masse udover Skrænten og forsvandt i Dybet.

---

*) Fuskværk.

Et enstemmigt Hyl foer ud fra Kvindernes Flok, og Dordi sank besvimet om i Armene paa sin Nærmeste. Mændene tog det mere roligt og stillede sig lidt efter lidt hen ved den yderste Rand af Stupet og saa udover efter de Nedstyrtede, og raadslog med hinanden om hvad der var at gjøre. Omsider traadte en ung Mand frem af Flokken og tilbød at lade sig hejse ned i Kløften, for at søge efter de Forulykkede. Dette Tilbud blev grebet med Iver, og Flere skyndte sig ned til Baadene for at hente de Touge, som fandtes; men det tog Tid inden der skaffedes Saameget tilveje, at et omhyggeligt Skjøn ansaa det for en passende Længde, og endelig begyndte Nedhejsningen.

Det gik sent og tungt; men skulde den Mand, som vovede sig til det, komme fra det med hele Lemmer, maatte det gaa slig. Smaakrat dækkede stundom løse Fjeldstykker, der ved et Stød eller en stor Vægt truede med at rulle nedover og rive andre med sig i Farten, og dette maatte omhyggeligt undgaaes. Men det var et Foretagende, som ikke saa sjeldent udøvedes i disse Egne, og det gik. Da nu Gutten stod dernede paa den ujevne Bund og saa sig omkring mellem Fjeldstykkerne efter de ulykkelige Slagsbrødre, fandtes de ikke, og al hans Raaben og Søgen var spildt Umage. Hvor var de da? Havde de fundet sig en Udvej til en af Siderne? Det var umuligt; thi paa den ene Side var Fjorden og paa den anden var Kløften delt ved en fra Midten fremspringende Fjeldkam, der skarp og lodret løb ligened og skilte sig fra den bagerste Fjeldvæg ved en Aabning, som var for smal til at trænge sig igjennem, og endelig, naar han saa sig vel for, var det jo en Umulighed, at et Menneske kunde falde ned i denne Stengrav uden at miste Livet; var de kommen her, maatte de have været her, og han gav endelig Signalet til Ophejsningen.

En almindelig Forfærdelse greb Folket, da han omsider, efter sin møjsomme Færd stod oppe paa Høj-

fladen igjen og berettede Udfaldet af sin Undersøgelse. Der blev nu draget den Slutning, at de Nedstyrtede maatte være tørnet mod det Fjeldstup, hvor Uren delte sig, og derfra rullet til Venstre, og var følgelig nu paa hin Side Fjeldkammen, som Gutten ikke kunde overstige. Hvad skulde der nu gjøres? Paa Gjentagelse af Nedhejsningen kunde der ikke tænkes; thi den havde medtaget saa lang Tid, at Skumringen allerede steg op gjennem Dalen, og udover Fjorden lagde de mørke Fjeldsider sin brede Skygge. Det var en Gru at forlade Stedet, omendskjøndt de nok Allesammen mente, at for dem, som laa dernede, var Vorherre den bedste Hjælp, og at den, som kom fra Mennesker, var spildt; men mørk Nat vilde hilse de Fleste af dem, før de naaede Hjemmet, enten det saa gik om gjennem Dalen eller ud over Fjorden . . . og lidt efter lidt trak Folket sig bort fra Stupet. Kvinderne og Børnene sad alt nede i Baadene, og nu bar det hjemover, alt hvad Evnen kunde, — men Ingen tren glad i Hus den Kveld.

Hjemme i Brusvik Gaarden var der mere Liv end sædvanligt. Flere Kjendinger havde fulgt Dordi hid, og hylede og sukkede nu omkaps med hende; men da Kaffekjedlen stod paa Bordet, og dens dampende Indhold sendtes rundt til de Sørgende, faldt der mere Ro over Forsamlingen, og endelig lød det: »Hvor er Brune?« Ingen havde set ham. Han maatte være fulgt hjem med Folket inde paa Fjære Gaarden, Smaabørnene der var jevnaldrende med ham . . . . »Aaja, han maatte vel det. En fik nu ikke tro det Værste heller . . . .«

Men Brune var ikke paa Fjære Gaarden.

Alt imens Faderen brød sig med Klokkeren, var han temmelig rolig for at hin vandt over ham; men da Blodet flød fra de Kæmpende, og da de sansesløs af Raseri rullede udover det bratte Fjeldskar, da skreg Brune højt af Angst og Forfærdelse og kastede sig med Ansigtet ned mod Jorden, for ligesom at gjemme sig

bort fra Synet. Men da Anstalterne til Guttens Nedhejsning blev gjort, fulgte han dem i Frastand med spændt Opmærksomhed, og da det mislykkede Foretagende fødte den Formodning, at Slagsbrødrene var tørnet an i Dybet et Stykke længere borte, trak han sig hen over langs Randen til han fandt et Sted, hvor han fik sig et lille Fodfæste udover den, og her klyngede han sig til en Enerbusk i den Tanke, at sende Faderen den første Hilsen ved hans Tilbagekomst; thi at han kunde være knust paa Stenen, faldt ham aldrig ind . . . ja forslaaet, vel; men død! Nej, den Forestilling kom ikke ind i hans Hoved.

Men Folket forsvandt fra Fjeldet, og Aftenen mørknede allerede Egnen. Fjeldene saa større og mere truende ud, og Fjorden gled som et smalt Blink hen imellem dem. Paa hin Side hævede sig de mørke, ubestemte Omrids af Kirken og de hældende Trækors, som stod indenfor det lave Stenhegn, og i Kløften dernede saa det dybere og dybere ud og næsten ganske sort. Brune begyndte at forstaa, at Ingen var tænkt paa at hjælpe Faderen op, og at han saaledes maatte være alene dernede hele den lange Nat med den fæle Klokker, som da vel sagtens gjorde Ende paa ham i Mørket. Hvad skulde han gjøre? Tanken pressede paa hans Hjerne og Angsten paa hans Bryst. Et Par Gange skreg han i vilden Sky: »Far!« men Echo blev det eneste Svar, og en Taushed mere haabløs endnu end før fulgte efter.

Og Mørket øgede paa, den isnende Nattekulde trak henover Egnen, og Gutten skjalv ind til Marven af Kulde og Rædsel. »Skulde han vove sig nedover! Ak! Han saa jo ikke længer Haand for sig. Hvorfor havde han ikke grebet fat i Faderen, da han brød sig der borte, saa var han da rullet udfor med ham, og havde nu kunnet baade stelle med ham og hjælpe ham at faa Fred for Klokkeren.« Og den ulykkelige Gut græd og hulkede og vred sig i Fortvivlelsen som en Orm! »At

Folket kunde drage bort Allesammen uden at hjælpe ham! Hvordan skulde han holde Natten ud, saa syg og træt han var? Bare han laa dernede i Stengraven hos 'n Far, saa fik han nok sove, endda det var koldt. Hu! ræd var han for Fjeldet der ligeoverfor, det var som det vilde falde henover ham og knuse ham, nej han maatte derned til Far!« Men fra det Sted han stod . . . hvor langt var der vel til det næste, som kunde bære Foden? Det var Nattens Hemmelighed, og den sluttede sig fast og ubønhørligt omkring den i lange, lange Timer for den skjælvende Gut.

Endelig sittrede et blegt, blyfarvet Skjær henover Fjeldene, og svagt som en Anelse steg Morgenen frem i Skyen. Da saa Gutten nede under sig et lidet Fremspring, — han prøvede med Foden, jo det holdt. Men Skodden tog Øjemaalet fra ham, og han gled ud flere Gange. Imidlertid fandt han sig altid et lidet Fodfæste, og Tanken paa Faderen gav ham Besindelse. Nu var han jo allerede et godt Stykke nedover, og skjøndt han langtfra øjnede nogen Bund, tænkte han dog hvor dumt det var, at hejse Folk ned med et Toug om Livet, naar man slig kunde komme afsted paa Hænder og Fødder.

Og nedover bar det fra Stub til Stub. Jord og rullende Stene fulgte med; men Gutten var tryg. Han havde Fjeldgedens Instinkt, og Fare kjendte han ikke til. Hvor en voksen Mand hundrede Gange vilde være trukken ned i Afgrunden, hang den spinkle Smaagut i Birke- og Olderkviste, der skjød ud mellem Stenene, som i et elastisk Baand, og svingede snart til en Side og snart til en anden.

Men nu begyndte Kløften at udvides. Oppefra havde den syntes som en Kile, hernede var den bred og fuld af store Stenblokke, Smaakrat og Vand. Det Syn gav Gutten endnu mere Mod — thi nu var han jo lige ved Bunden! Men her narrede Instinktet ham, og Beregning havde han jo ikke. Der var endnu langt

til Enden — dog kom han hurtigt frem! Nu, da Maalet var saa nær, havde han ikke mere nødig at være saa paapassende — det var jo saa let som Nogenting! Han greb trøstig fat i en Klynge Ormegræs og svang sig ud til det næste Fodtrin; men med Ormegræsset i Haanden, og løsrevne Sten baade over og under, tumlede han nedad Fjeldet i rivende Fart, til han uden Sands og Samling laa paa Bunden af den stenfulde Kløft.

Her laa han nu ynkelig forslaaet og forkradset mellem to Klippestykker midt i Hjertet af en mægtig Klungerrosenbusk, og først da Solen skjød op over den høje Fjeldkam og gav ham et Livsenskys paa de iskolde Kinder, slog han Øjnene op og følte en smertelig Tyngde baade i Hovedet og i alle Lemmer. »Hvor var han?« Han søgte at samle sig lidt, og han rejste Hovedet op, det var stridt nok; Armen smertede i Ledet, han anstrengte sig for at rejse sig fra Busken, men de hvasse Torne holdt ham fast som smaa Jernhager, og han var nær aldrig sluppet løs. Nu løftede han Blikket opover. »Aa nej, aa nej! Var det histoppe fra, han var kommet? Ja, da var det vel.« mente han, »at han Far var hernede, for didop kom han aldrig mer, det skjønnede han saa grejt.« Men hvor var nu Faderen?

Gutten havde ondt ved at gaa, og vejsomt var der just ikke heller, men rundt i hver Krog og hver Huling maatte han. Ak! i Hovedet bankede Pulsen som tunge Hammere, og Armen kunde han ikke taale at gribe for sig med, han sank sammen i Smerten og han rejste sig paany, og slig gik det rundt mellem Fjeldstykkerne med Feberangst og Spænding. Men Intet saa han og ikke en Lyd forraadte Livets Nærhed. Var der da maaske en tredje Afsats i Stupet? »Gud Herren i Himlen! da fik han jo dø her alene og saa aldrig et Menneske mere.«

Han brast i ustandselig Graad, højere og højere steg hans Hulken, og i sin Sorg lagde han Hovedet tungt og overvældet hen paa en Fjeldstub. »Hvad var det, som laa der omme paa hin Siden?« Han kom sig i en Fart over Stenen. »Der laa han, Far!« — Ja her laa Helje med lukkede Øjne, og Ansigtet saa blegt, som Vokslyset i den lille Kirke. Et Stykke borte for ham laa Klokkeren med Hovedet ind mellem to Sten, og Hænderne med et krampagtigt Tag i Græsset. »Far!« bad Gutten. Intet Svar. »Far!« hviskede han med graadtung Røst, og lagde det varme, taarefulde Ansigt ind til Faderens dødblege Kinder. Der gik en Trækning gjennem den Bevidstløse, lidt efter løftede et sagte Suk hans Bryst. »Far,« hulkede Gutten, »vær bare uræd, jeg skal nok bli'e hos Dig, jeg. Vidste nok Du længted' efter mig.« Og han strøg Haaret, som var fuldt af Blod, bort fra Panden.

Da løftede Helje de tunge Øjenlaage og fæstede et ubevidst, svævende Blik paa Brune; men lidt efter lidt kom der Tanke i det, og endelig fløj et forklaret Smil henover de stive Træk — det var Gjenkjendelsen. Og de To saa paa hinanden, som de altid var vant; thi at ikke Helje talte drog Gutten ingen sorgfuld Slutning af, Sligt var han jo kjendt med fra før. Alt det Sus og al den Pine, som var gaaet gjennem Guttens Hoved, stilnede nu af, og en stærk Tyngsel sank over ham.

»Men Faderen laa ondt med det syge Ho'de der lige paa den skarpe Stenen.« Og Brune fik Trøjen af i en Fart, og fik den ordnet slig, at det blødeste kom frem, og nu løftede han Faderens Hoved — det var tungt som en Sten! men idet han listede Trøjen ind under det, løsnedes Haaret med det størknede Blod, og ud af et stort dybt Saar strømmede nu det friske Blod i en bred Strøm ned over Hals og Bryst. Gutten fik i en Fart sit lille Halstørklæde løst og bandt det saa godt han kunde omkring Hovedet . . . »det maatte vel hjælpe,

det.« Faderen slog Øjet træt op og saa paa Gutten med en uendelig Kjærlighed, saa lukkede han det til igjen. Lidt forstod Brune sig paa Dødens Mærke. »Han Far er træt,« tænkte han, »naar han nu fik sove en Stund til, blev det nok bedre med ham. Sov Du Far,« sagde han, »jeg skal læse for Dig, jeg. Jeg ved nok Du sover bedst da.« Og han lagde sig ind til ham, slog Armen hen om hans Liv og læste Fadervor. Det lød underlig dybt i den stille Morgentime, mens hist og her langt borte i Lierne en enkelt Smaafugl kaldte paa den anden og indbød til et frydfuldt Vaardagsstevne.

Nu drog Helje et langt, tungt Suk — Gutten lyttede. »Gudskelov! Nu sover han Far!« Og trøstefuldt lukkede han sine egne Øjne til en dyb styrkende Søvn. Og mens han trykkede sig saa tæt ind til den elskede Far — som de aldrig mere kunde skilles, stod allerede den mægtige Skillemur rejst imellem dem, som ingen levende Magt kan overskride eller nedbryde.

Solen stod i hele sin Herlighed højt over Fjeldene og sænkede sine Straaler lodret ned i den mørke Ur. Fjorden laa som et glinsende Spejl, og Taagen lettede og delte sig inde i de trange Dalstrøg, og svævede i løsrevne Grupper op over de takkede Fjeldaase med sælsomme Former, hver af dem et Eventyr uden Ord for den af Verden uberørte Fjeldbonde.

Lyden af flere Stemmer vækkede omsider Gutten op af den dybe styrkende Søvn. Han rejste sig overende og gned sig i Øjnene, og skjønnede ikke rigtigt hvad der var foregaaet med ham. Men Synet af den døde Klokker, som to Mand et Stykke fra surrede til en Baare, slog hans Tanke med et Lyn, og han vendte sig om mod Faderen. Han saa fælt bleg ud, der han laa, og Klædet var løst af Panden. Gutten tog hans Haand, den var stiv og kold som Is og lod sig ikke rokke — det gøs i ham — endnu kastede han et sky Blik hen paa ham . . . »Ja, han skjønnede det . . . han Far var død.« Brune rejste sig stille og trak sig bort

til en Side, det blev paa en Gang saa underligt utrygt omkring ham. Nu løftede de Heljes Lig op; det blev ogsaa surret til en Baare. Brune tog sig for Øjnene. »Det var et fælt Syn!«

»Stakkers Gut!« trøstede en af Folkene og traadte hen til Brune, »græd Du, det var en god Far Du mistede.«

Men Gutten græd slet ikke. Saalænge Faderen levede, kunde han baade græde og klage i sin Bedrøvelse, thi da var der altid en Udvej, men nu, da der sletingen Raad var, gjemte han Sorgen bort som sin eneste Ejendom. »Den skulde Ingen faa vide Noget om!« Han vidste ikke ret hvad han mente med det; men han havde dog den Tanke, at han ved at tie med sin Sorg endnu beholdt Faderen for sig selv alene, og at han endnu, naar han læste sit Fadervor, kunde læse det sammen med ham.

Det blev en lang og tung Vandring gjennem de uvejsomme Dybder, og dog var det lettest paa denne Maade, saa Folkene priste sig lykkelig over at en Mand inderst i det midterste Dalstrøg kjendte Omvejen og ledte dem hid. Klokkerens Lig blev nu tilbage i Kirken, og Heljes blev først roet og siden baaret hjem til Brusvik Gaarden, tilligemed Gutten.

Her var, som før sagt, Sorgens Stormhyl stilnet lidt af; men nu fik den naturligvis et nyt Tilløb, og den brød frem med en slig Voldsomhed, at det gik med den som med den mægtige Bølge, der pludseligt rejser sig midt paa Havet, den brydes af sin egen Styrke og synker af Mangel paa Modstand tilbage i sig selv igjen. Gutten kunde sletikke skjønne, hvorfor hun, Mor, i et væk skreg og kaldte paa Faderen og bar sig som et vidløst Menneske; naar han var død, saa hjalp det jo til ingen Ting. Men Gutten vidste heller ikke endnu, at det er Lidet, som gjøres i denne Verden for Guds Skyld, det Meste er for Synets.

Paa en og samme Dag bleve de Nedstyrtede gravfæstet. Det var en underlig Følelse Brune fik, da de bar Klokkerens Kiste forbi ham — en dyb forskrækkelig Uro; han vidste i det Øjeblik, at var ikke Klokkeren død, da havde der levet et Menneske, som han ikke kunde udholde at dele Livet med . . . og derfor fik vel en af dem komme ud af Verden. Han aandede dybt op: »Gud ske Lov, at den fæle Klokkeren var død!«

Paa Brusvik Gaard hengik denne Sommer omtrent som de foregaaende. Dordi var Driftigheden selv og nærværende overalt. For Brune derimod gik Arbejdet endnu tungere end før, og det voldte ham onde Dage. Han blev aldrig Moderen tillags; thi hun tog Livet som en fortsat Trældom, medens han ikke kunde slippe Forventningen om noget Stort. Faderens Ord »at han bare skulde være i Mag — der kom nok Dag for ham«, veg næsten aldrig ud af hans Tanke, og samtidig som de fristede ham til Ladhed, gjorde de ham og ufølsom mod Skjendeplagen.

Saaofte han kunde, søgte han Ensomheden og trak sig tilbage i sig selv som Sneglen i sit Hus, — det fik da regne eller skinne Sol udenpaa, ham lige ens! Af og til traf han Guri med det graagule Haar og Kornmodsblinkene i de søvnige Øjne, og en Rest af den gamle Tryghed faldt over ham, naar han holdt hende i Haanden. Men disse Møder gik sjeldent paa, og Virkningen af det Ene var forsvunden før det Andet kom til. Stundom ved Kirken saa han Lejf, men denne var ligesom sky for ham, og gav ham bare et Nik i Frastand; og naar han med Moderen gik forbi, hvor Lejf stod, og Dordi sendte ham sit blideste Smil, altid efterfulgt af det, til hendes Enkedragt passende Suk, saa han nok, at Lejf trak sig længere bort fra dem; men sligt forstod

Gutten sig ikke paa, han fulgte sine Drømme, og de var som Baaden uden Styringsmand, der bæres hid og did hvor Strømmen fører.

I disse ensomme Fjorde og Dalstrøg fører Vinterlivet ikke meget Arbejde med sig. Ude ved Havkysten, hvor Fiskerierne drives, er der næsten ingen Vinterhvile, men her, hvor Hvermand lever nøjsomt af sin lille Indhøstning, soves mere end den halve Tid bort, indtil Vaarsolen smelter Sneen, og Jorden paa nyt skal bearbejdes, og da gaar det sin ensformige Gang; thi sjeldent kommer en ung Mand op over Mængden med den dristige Tanke, at drive Gaarden videre end hans Far.

Men paa Brusvik-Gaarden fulgtes ikke altid den gammeldags Orden, Konen der hed ikke for ingenting By-Dordi.

Vinteren havde skiftet med Sommeren og Vaar med Vinter, og Dordi havde sat et lysere Baand i sin Svarthue, »En blev træt af al det Svarte, og udslidt var det jo ogsaa«. Da kom en Søndag, solvarm og stille, og der rørte sig ikke et Straa paa Marken, — men i Brusvik-Gaarden var der ikke stille. Dordi fløj fra Udhus til Stabur, og derfra rundt Tunet, og overalt tog hun i med en sikker og øvet Haand, saa der fandtes ikke det Sted, hvor en Ting var slængt hen eller paa urette Plads. Brune var iført en ny Trøje og en stadselig Halsdug og sad udenfor Døren paa Stenhellen, og undrede sig over alt det Styr og Staahej der var idag, paa en Søndag, men det var nu ikke hans Sag at spørge om Noget, han gav Tid til det kom af sig selv.

Endelig var Dordi færdig med Husets Ordning, og nu begyndte Stellet med hendes egen Person. Det korte tjavsede Haar blev strammet op fra Panden, saa det syntes som om Roden skulde følge med, og Svarthuen, med den hvide Strimmel til Ansigtet, blev bunden paa, og den klædte godt til de indtørkede Kinder. En Vadmels Trøje sluttede stramt til Livet og en Tvinestak — et Skjørt af tykt hjemmevirket Stof — gav hendes

magre Skikkelse den fornødne Fyldighed. Og nu kom et hvidblommet Tørklæde om Halsen og en lysviolet Sløjfe under Hagen, og Dordi mønstrede sin hele sirlige Person i et lille Spejl, hvis Brist og Pletter hun maatte være særdeles fortrolig med, for at kunne give det Ansigt, det viste hende, sit særegne Bifaldssmil. Men maaske bleve dets Mangler igrunden til Dyder? Maaske forbeholdt Dordi sig mere end Spejlet tillod, trods alle dets Pletter? Ja hvem ved, om ikke Ruslands mægtige Herskerinde, som i sin Harme med egen høje Haand knuste det altfor tro Spejl, havde skaanet dette? Men Dordi var færdig og satte Spejlet fra sig, og det var netop itide; thi nu gjøede Hunden, og der kom Fremmede til Gaarden.

Brune rejste sig for at se udover, mens Dordi strøg ham forbi og gik hen mod Folket, som nu traadte ind paa Tunet. Det var Lejf tilligemed en gammel Kone, som holdt en liden Pige paa omtrent seks Aar ved Haanden. Hilsen og Haandslag, Smil og gode Ord blev vekslede, og idet de kom op over mod Døren, gik den Gamles Øjne forskende omkring i Gaarden, og der var ikke mange Kroge, hvor det ikke trængte ind; men Dordis Ansigt udtrykte stolt Selvtillid — hun kunde gjerne forske efter, der var Ingenting i ulave.

Nu traadte de op paa Hellen. »Ragnhild!« blev der raabt, den lille Pige havde sluppet Konens Haand for at løbe efter en Skade, som hoppede henne i Gaarden, nu kom hun ilende. »Huf!« Hun var bleven saa varm af Gangen, og hun rev det store Tørklæde af Hovedet, og et straalende Barneansigt i en gylden Sky af lyse, korte Haar lo dem imøde. Dordi slog begge sine Arme omkring hende og klemte hende ind til sig og kyssede hende. Brune syntes det saa ud som den stakkers lille Mus, der hin Dag var kommen ind i Staaltraadsfælden, og som han listede sig til at hjælpe ud igjen. Men Ragnhild rev sig selv løs, hun var ikke den, der længe tog

Ro paa et Sted. Og nu stillede hun sig foran Brune og saa ham nysgjerrigt op i Ansigtet.

»Du ser saa glaamet ud, Du!« udbrød hun paa en Gang. Brune følte Blodet stige som en hed Strøm op til Panden. Men den Lille forstod straks sin Uret, og søgte at rette paa den og sagde indsmigrende: »Du ska' ikke være lej for det, han Halstejn Litle, hjemme i Lien, ser ogsaa glaamet ud, men han kan baade synge Viser og læse og gjøre mangt Andet.« Og nu tog hun Brune ved Haanden og trak ham med sig ind i Stuen; dog han fulgte modstræbende efter; thi han var ganske ræd for hende. Det var første Gang han havde set Glæden saa nær ved, og han blev ligesaa sky for den som da han første Gang saa Døden.

Idag var en snehvid Dug lagt paa det smalle Bord, en af Dordis Byerindringer, og Kaffekopper og Sukkerskaal og Tallerkener med Kavringer og Lefser, stod pynteligt ordnet henover. Dordi bød nu sine Gjæster tage Plads. Den gamle Kone kom ind til Væggen, der vilde hun helst sidde, og Lejf blev anvist Højsædet ved Bordet, medens Dordi og den Gamle skiftede et kjærligt, meget sigende Blik. Ragnhild vilde slet ikke give efter, Brune skulde sidde foran Bordet ved Siden af hende, og ikke dernede ved Enden, hvor Ingen kunde række ham. Og nu kom Kaffen paa Bordet, og Dordi var utrættelig i at vise sine Gjæster Høflighed og god Skik, fornemlig stelte hun med den gamle Kone og med Barnet, og der var udbredt en slig Blidhed over alt hvad hun gjorde, at selv Lejfs tungsindige Ansigt klarede op til Solskin.

Den gamle Moder var utrættelig i at rose Alting, og kunde ikke se sig mæt paa al den Renlighed og Hygge, som var udbredt baade over Dordi selv og over hele Husstellet. Ragnhild var et forkjælet Barn, i et væk trak hun Brune i Øret, og naar han krympede sig sammen for at undgaa det, lo hun saa det klang igjen i Stuen; men tyktes det hende saa, at hun havde været for ond mod ham, tog hun hans tykke Hoved mellem

begge sine Hænder og saa ham med sit uskyldigste Smil ind i de store Øjne, og da var Brune endnu værre faren, det Værste han vidste var bleven ham paalagt med et Smil, og »han, Far« havde hørt mangt uvenligt Ord, men det blev altid sagt med et Smil . . . »nej et Smil likte han sletikke«! Men naar han en liden Stund fik Ro for hendes Drillerier, medens hun stoppede Munden fuld af de tørre Kavringer, da skottede han fra Siden hen til hende, og da syntes han nok, at han aldrig havde set noget saa Vakkert, og at hun saa ud som det pure Solskin.

Dordi aabnede nu et Skab i Væggen og tog frem to Sølvbægre og en Flaske Vin, som hun satte hen paa Bordet, og tog saa Lefserne fat til Paasmøringen. Af og til mødtes hendes Blik med den gamle Kones, og en lille Stilhed indtraadte, hvori ligesom Ordet blev vejet og prøvet i Forhold til den Sag, som nu skulde afgjøres. Den Gamle rømmede sig et Par Gange, Lejf sank sammen, som om den afdøde Heljes Egenskab hørte med til Pladsen, og Dordi iførte sit hele Væsen Blufærdighedens Dronningflor, som unægtelig de femti Aar skinnede igjennem.

»Saa Du er kommen i Højsædet idag, Sønnen min,« brød den Gamle ud og løste Spændingen.

Lejf blev blussende rød og svarede Intet. Men Brune fik pludseligt Øjnene op saa vidt han kunde og saa hen paa Lejf. »Ja, det var sandt, det, han sad jo der paa Faderens Plads!«

»Han Lejf blev nok ikke laget til at sidde ved nederste Bordenden han,« tog Dordi Ordet fint og blidt.

Lejf taug endnu, og der blev en stille Stands.

»Han tog sig saa pas nær af Heljes Død maa Du tro,« begyndte Moderen igjen.

»Ak ja!« sukkede Dordi, og Forklædet kom op til Øjnene. »Han Helje holdt ogsaa af Lejf, som han kunde vært hans Bror.«

»En ha'de nu ikke troet det, at Helje saa snart var fejg,« *) blev Konen ved.

»Aa, ikke mindre end tre Gange saa han et Naalys falde ned fra Taget her i Stuen, den sidste Vinteren han levede,« klagede Dordi.

»Ja Mangt kan hænde,« sukkede den Gamle i Kor med hende. »En faar tage det som Vorherre har stelt det. Havde Du nu bare En, som kunde hjælpe Dig med Gaarden Din, en Slig, som Du kunde lide paa,« tilføjede hun med større Vægt.

»Hvem skal En lide paa?« svarede Dordi sukkende.

»Du faar gifte Dig,« sagde den Gamle og nikkede polisk til hende.

»Jeg er jo ikke nogen Ungdom længer,« hviskede Dordi og saa ned for sig.

»Jeg mener den, som faar Dig, er vel tjent,« tog Moderen raskt i og skottede hen til Lejf. »Ungdom og Uvid gaar jevnest ihop, mangt godt kommer med Aarene. Hvad mener Du Lejf? Du faar vel til at lægge et Ord med i Laget.«

Lejf foer lidt sammen, men rettede sig hurtigt igjen, og sagde halvhøjt: »Det er vist saa.«

»Hvad mener Du, om Du tog Hævd paa Pladsen Du sidder paa der?« blev Moderen ved. »Du fik hverken Skam eller Skade af det.«

»Jeg tænker han Lejf har Hug til det som bedre er,« indvendte Dordi blidt og hengivent.

»Det, som bedre er, fin's ikke som Smaasten i vor Tid,« afbrød den Gamle, og gav Lejf et betydningsfuldt Vink; men da denne drog et dybt, tungt Suk, blev Gamlingen vred og tilføjede barskt: »Den som ikke tager for sig af slig Lykke, han er en Tufse, som En aldrig skulde spilde Ordet paa.«

Dordi saa ængsteligt hen til Lejf og skyndte sig at tilføje: »Dersom Du ikke liker Dig paa Brusvik-Gaarden,

*) Bestemt til Døden.

Du Lejf, saa faar vi være lige gode Venner for det.« Og hun tog Ragnhild op paa Skjødet og strøg kjærtegnende hen over hendes gule Haar, og Barnet smøg sig kjærligt og tillidsfuldt ind til hende.

»Bedst vi drikker paa den Ting,« udbrød Moderen med Kraft, og skjenkede Vinen i Sølvbægerne. »Lejf er nu altid saa skamfuld af sig, og kan Lidet med at faa Ordet frem. Se der, tag Bægeret, Sønnen min!« og hun rakte det fulde Bæger til Lejf, som nu tog sig sammen i en Fart og klinkede med Dordi, der for første Gang smilede med hele Ansigtet og sendte en livlig Straale ud fra de kolde Øjne.

»Se saa,« udbrød den Gamle glad, og lagde Dordis og Sønnens Hænder sammen. »I er et junsligt Par Folk, den Ene har Bruget og den Anden har Evnen til at styre det, det kan sættes lige mod hinanden.« Og nu blev der pratet og drukket og skjemtet ind imellem, og Brune havde aldrig set slig Lystighed i sine Levedage.

Ude paa Tunet strøg en bleg, lyshaaret Jente langs hen med Fjøset og over til Hjørnet af Huset, hvor hun blev staaende og saa sig om til alle Sider. Det var Guri. En og anden Gang, naar det faldt sig saa med Tiden, kom hun hid til Gaarden for at prate lidt med Brune. De mødtes da gjerne omme bag Huset, hvor Brune plejede at strække sig lad hen i Græsset, og fulgtes saa et Stykke ned gjennem Dalen, hvor de da i Forening gjorde sig tilgode med en og anden Lækkerbidsken, som hun havde gjemt til ham. En slig Dag var da en Festdag for Gutten; men nu havde hun paa lang Tid ikke været i Norddalen.

Inde i Stuen sad Brune som paa Gløder; han skjønnede vel hvad den Dag havde at betyde; men det tog mindre paa ham end al den Prat, og hele det uvante Stel, som rørte sig i det ellers saa tause Hjem, og da han havde set til en Stund, listede han sig ud af Døren og ud paa Gaarden. Men der fik han Øje paa Guri,

og aldrig havde han ilet hende saa hurtigt imøde som denne Dag, og knap havde han hilst paa hende, førend han skyndte sig med at fortælle hende hvad der foregik derinde i Stuen. Men hun drejede Øjnene saa underligt i Hovedet og kneb Læberne sammen. »Hvad gik der af Guri?« Og han tog hendes Haand og trak hende med sig ud af Gaarden for at gaa den gamle Tour langs Elven.

Men paa den anden Side Huset stod hun stille og lænede sig op til Væggen og stirrede frem for sig med et underligt Blik, der paa engang saa paa den hele Verden og paa Ingenting. Gutten trak i hende, talte til hende og lagde sit Hoved op til hende, men hun stod urokkelig som Væggen, hvortil hun støttede sig. Sligt skjønnede Gutten ikke. »Hun saa ligest ud til at være død, men Haanden var jo baade myg og varm . . . kunde En da baade være levende og død paa engang? . . . Nej han skjønnede det sletikke!«

Imidlertid kom Dordi ud af Huset med sine Gjæster. Ragnhild sprang glad ved Siden af hende, Lejf gik med Hænderne paa Ryggen og saa ned for sig, og Moderen gik nærmest Dordi med hvem hun smaasnakkede om, hvor lang Tid der vel maate gaa hen, inden Sønnen hendes kunde drage ind som Mand paa Brusvik-Gaarden; og Dordi bestemte her, som i alt Andet, det knappeste Maal. Pludseligt raabte Ragnhild paa Brune, og Alle saa hen til den Side, hvor han stod sammen med Guri, der hverken sænkede eller løftede Blikket og ikke med en Trækning forraadte Livet. Lejf blev saa bleg som et Linklæde og slog Øjnene hurtigt ned, og Alle gik videre uden at røre ved den Ting.

En Stund efter kom Dordi tilbage, og idet hun strøg hurtigt forbi, kaldte hun paa Brune med en Stemme, som intet Ophold tillod ham. Han skyndte sig at sige Godnat til Guri, og bede hende snart møde ham dernede ved Elven paa den gamle Vejen — og

ind foer han efter Moderen, og Stunden efter var Døren stængt.

Ude ved Husvæggen stod endnu Guri som før. Gaardhunden strøg sig logrende og snusende omkring hende og gjorde alle de Kunster og Krumspring den vidste for at aflokke den gamle Kjending et Bifald, og da det ikke lykkedes, foer den i sin Utaalmodighed gjøende lige paa hende, saa hun kvap op som af en dyb tung Søvn. En Stund syntes det som om hun famlede efter en Tanke, men hun fandt den ikke; hun trak sig langsomt ned gjennem Dalen til hun naaede et uvejsomt Dalstrøg, som førte op til Højfjeldet, og her forsvandt hun. Flere Dage efter mødte en Gjeterjente hende oppe mellem Fjeldene, hvor hun fortalte, at hun maatte over Fjeldet for at komme til Kirken. Dog der var en Hindring større end noget Fjeld paa Jorden mellem hende og Guds Kirke i denne Verden.

Men Dordi var naaet did hun vilde, hun var aldrig den, der tog fejl af Vejen til sit Maal.

Lejf skulde nu bli' Herre paa Brusvik Gaarden, det var en afgjort Sag. Hvorlænge han blev det i Virkelighed, og hvornaar han blev det for et Syns Skyld, det var Noget, som Dordi raadede for. Nu havde hun ham fast i et Tjaare, og ikke var hun den, som slap ham løs i Udmarken!

Fra nu af blev der livligt paa Brusvik Gaarden. Alting tyktes vel ordnet før, men det forslog ikke, der maatte vendes op og ned paa hele Stellet, og der var ikke den Ting, som ikke fik at vide, at der snart skulde drage en ny Husbond ind paa Gaarden. Brune kunde i denne Tid gaa og komme efter eget Skjøn; han indfandt sig ligesom Gaardhunden til Maaltiderne, og trak sig forresten omkring ligesaa planløst som den. Men af og til følte han dog en ulidelig Sorg, og en dyb, tærende Skinsyge paa Faderens Vegne, som der aldrig var bleven løftet en Haand for, medens nu det hele Hus blev opstadset til en Anden, der, efter hans Skjøn,

lidet kunde veje op imod en slig Mand, som Helje Ind imellem dukkede imidlertid Tanken om den lyshaarede Ragnhild op, ligesom Solen over det mørke Fjeldvand, og naar han da en Stund havde set paa den, lettede Sindets Tyngde, og da længtede han snart efter den Tid, hvor han skulde faa være bestandig sammen med hende. »Han skulde da nok fortælle hende, hvad han Fa'r havde været for en Mand!«

Men Tiden gik — den passer altid Sit, det er kun os Andre, som ikke passe den — og Dagen kom, da Dordi pyntet som Konebrud, stiv og stram, og med ærbar Mine steg i Baaden nede ved Fjorden, og blev stillet op ved Siden af Lejf, der mere lignede en Misdæder, som skulde føres til Doms, end en Brudgom, der skulde følge Bruden til Alteret.

Og nu bar det udover Fjorden til Kirken. Ragnhild var pyntet med mange Baand og saa ud som et stribet Flag; men under det rødblommede Silketørklæde stak enkelte lyse Krøller frem og trak sig hen over til de straalende Øjne. Hun var fuld af Vildskab, saa Dordi fik ikke gjøre stort andet end holde tilraade med hende. Brune sad tung og alvorlig og blev næsten endnu tungere ved at se paa al den Munterhed hos Ragnhild; men umuligt kunde han se andetstedshen alligevel, den spillende Lysalf drog Alles Øjne paa sig og hans med.

Endelig var det saa nær, at Følget skred opover til Kirken. Brune fulgte sent efter, og havde mest Øjnene vendt mod den Kant, hvor Faderens Gravhøj laa. Da han nu alligevel droges ind i Kirken med de Andre, satte han sig paa en Bænk tæt ved Døren, og med lukkede Øjne. Der var en Modvilje i ham til at se hvad her foregik; han vilde blot se og tænke paa Faderen.

Ingen Glæde var der heller ved at se det Par, som nu knælede ned for Herrens Alter, og modtog Kirkens Velsignelse. Den unge, livskraftige Lejf med sit tung-

sindige Ansigt, og den gamle Dordi med de indtørkede Kinder var en værdig Repræsentation for den gængse Uskik, hvor en Gut gjorde det Bytte med en gammel Kjerring, at han fik hendes Gaard, og hun fik hans Ungdom isteden.

En Præst udtalte sig om Sagen med de Ord: at den tungeste Forretning han havde i disse Egne, var at lyse Velsignelse over et sligt Misforhold. Det var som at kaste Guds hellige Ord i en Sump. Bedre var det vel om Staten paatog sig at sammenføje to slige Menneskers Beregning, og lod Vorherre være udenfor.

Men nu var Handlingen sluttet, og udaf Kirken traadte Brudeparret med Klokkeren i Spidsen, og vandrede Haand i Haand nedover Kirkestien imellem Kirkefolket, som stod i Række til begge Sider. Lidt efter skjød Baaden fra Land, og der var baade den Dag og mange Dage efter stor Glæde paa Brusvik Gaarden.

Efter dette oprandt en underlig Tid for Brune. Ensomheden, hans trofaste, kjæreste Ven siden Faderen døde, blev omskiftet med den leende, lykkelige Ragnhild. Sad han før som Nattens Fugl, lyssky og skræmt i en Krog eller under et Stenheld, saa maatte han nu danse med over Mark og Fjeld, og alle de Blomster, som fandtes, maatte plukkes og bindes i en Krans, og der maatte løbes omkaps, og der maatte prates og spørges og svares saalang Dagen var, saa den tunge, ubehjælpelige Gut var nær ved at segne under Anstrængelsen af det uvante Liv.

Men Ragnhild var Kjælebarnet i Huset, og ikke maatte der siges hende et Ord imod, det var den Besked Brune fik baade sent og tidligt; thi Dordi var utrættelig i at gjøre sin Mand til Behag. Men Lejf var

og blev en tungsindig Stakkel, som ikke ret vidste at skjønne paa alt det Gode, der vistes ham. Hvor han gik og stod, drog Mindet om Guri efter ham, og krøb som en Svartalf rundt i alle Tankens Gange, og han sank sammen som en Olding, skjøndt han ikke endnu var over tredive Aar. Det Eneste, som kastede en lille Lysning over ham, var Ragnhilds spøgfulde Ord og Indfald. Sligt skjønnede Dordi helt vel, og den Vej hun havde at gaa laa aaben for hende; thi det var, som før sagt, Omvejene hun bedst fandt sig frem paa.

Brune føjede sig imidlertid saa godt han kunde efter Moderens Fordring, der just ikke var saa let at følge; thi den viltre Ragnhild blev snart vis paa sit Herredømme, og omendskjøndt Brune i sin barnlige Beundring ikke saa Noget heller end hende, saa følte han dog nok Trykket af det Tyranni, som hendes overgivne Lune paalagde ham. Der var ingen Ende paa alle de Farter og Vandringer, der blev gjort opover Fjeldene gjennem de enkelte Smaadale, som delte dem; hvor der blot fandtes en Udvej til at komme, der vilde hun hen, og han maatte være saa god at slaa Følge. Og naar de saa kom hjem mod Kvelden, forreven og forslaaet, og med ødelagte Klæder, da var det Gutten, som blev Syndebukken og fik de onde Ord, og Ragnhild, som var Lammet og fik Kys og Klap. Ja det hørtes jo slig, som han havde gjort hende Ondt, og givet hende de Saar paa Hænder og Fødder, som hendes egen Vildskab havde skaffet hende; thi han fik jo Skjend for det, og dog havde han saa ondt af hende, at han gjerne havde taget ti Saar for hvert af hendes, dersom hun bare havde sluppet vel fra det, men hun vilde jo have sin Vilje. Og naar hun vendte sit lille skinnende Ansigt imod ham, hvor kunde han da sige hende imod?

Dog al den Uret han led for hendes Skyld var ham alligevel en Glæde, og fralægge sig den, vilde han ikke for alt i Verden. »Han Far taug med alle Ting,

han! nu vilde han gjøre Skjel for ham, og tie vilde han, hvor galt det saa gik.«

Imidlertid skjønnede Ragnhild efterhaanden, at han led Ondt for hende, og hun smøg mangengang kjærtegnende ind til ham — for at give Godt igjen. Men da blev han først rigtig skræmt; han kunde gjerne have gaaet baglæns ud for et Stup, naar hun rækkede Hænderne mod ham.

»Du er saa rar, Du,« sagde hun en Kveld, da de stampede vaad og forreven hjemover Elven. »Du staar og ta'r alle Skjendene og bare glaamer paa dem. Hvorfor snakker Du ikke imod?«

»Far taug altid stil,« svarede Gutten.

»Hvem er Far?« spurgte hun nysgjerrigt og standsede.

»Min Far, han, som ligger inde paa Kirkegaarden,« svarede han; »Du skulde aldrig ha'e hørt slig Sang, som naar han satte i.«

Hun saa en Stund op paa ham.

»Kalder Du Mor Din for Styggemor?« spurgte hun lidt langsomt.

»Gjør Du det?« spurgte han.

»Hun er god med mig, men ond med Dig, hvoraf kommer det?« blev hun ivrig ved.

»Det er for Alle holder af Dig og Ingen liker mig,« svarede Gutten stille, men blev næsten ræd for sig selv, fordi han havde staaet der og snakket saa lige ud.

»Skal vi løbe væk?« udbrød hun livligt. »Det gjorde han Asbjørn, da han havde slængt Pengene bort.«

»Hvorhen?« spurgte Brune forbauset, det var aldrig faldet ham ind.

»Op gjennem Skarret, der bort,« svarede hun rask, »og hen over Fjeldet, der er Mange, som gaar der.«

Gutten taug og tænkte efter.

»Hvorfor ser du saa lej ud?« spurgte hun indsmigrende. »Jeg holder af Dig, jeg.« Og hun tog ham om Livet med de smaa Arme og saa ham trofast ind i Øjnene.

Da pludselig, som om en Mine var bleven sprængt, foer der et Lyn ud af Guttens mørke Øjne; han slog sine Arme omkring hende og klemte hende ind til sit Bryst med en slig Heftighed, at Barnet udstødte et højt Skrig og slog ham i Ansigtet, og foer hen over Vejen til Brusvik-Gaarden alene.

En Stund bagefter kom Brune listende hjemover, tung som sædvanlig og i en Slags ligegyldig Forudfølelse af de Skjend, der ventede ham ved Ankomsten.

Men den Kveld blev det dog værre end ellers. En Fremmed havde bragt det Rygte, at Guri var funden død nede i et Fjeldskar, og dette havde lagt et endnu dybere Mørke over Lejf end før, og Dordis skjulte Harme søgte ud over de Uskyldige.

Længe efterat Gutten havde lagt sig, fik han ikke Søvnen fat, altid svævede de underlige Ord frem for ham, som Ragnhild havde sagt: »Om de skulde løbe væk!« Og hans Phantasi banede ham en Sti henover Fjeldene saa jevn og tør, at den intetsteds paa Jorden fandtes bedre, og ved Enden af den Sti kom han til Folk, der akkurat lignede Faderen og Guri, og de tog saa vel imod ham, som om de havde kjendt ham hele hans Levetid. Men Ragnhild? Skulde hun være med, eller skulde han gaa alene? Det første gik sagtens ikke an, for saa satte de vel efter ham, men hvordan skulde han leve uden at se hende? Bedst han blev, hvor han var! Og han sov ind med den Tanke.

Næste Morgen var Dordi oppe allerede i det første Dagskjær. Lejf var ikke til at finde i hele Huset, og hun foer ud paa Tunet for at søge ham; han var ikke langt borte. Omme bag Huset, hvor Guri hin Dag havde staaet, stod han lænet op til Væggen ligesom hun, og saa hen for sig. Han fulgte nok det Syn, som han den Gang saa hurtigt slog Øjnene ned for! Men der gives jo Syner, som et eneste Øjekast kan gribe, og som Hukommelsen aldrig kan slippe. Det lykkedes endelig Dordi efter mange Omsvøb at faa ham ind igjen

i Stuen; men den Dag fik Alle føle, at hun i Lejfs mørke Tungsind havde truffet paa en Hindring, som hverken veg for Snildhed eller Kraft.

Som sædvanligt trak Gutten hen over Middag afsted med Ragnhild ned langs Elven, og, efter en lille Vandring i Dalen, arbejdede de sig op igjennem et Brist i Fjeldet og ind paa de med Lyng bevoksede Fjeldstrøg for at samle Bær. Bestandig højere og højere trak de sig op over, og en Del af Højsletten begyndte et aabne sig for dem; men de mange Fordybninger og korte Dalstrøg, som paa langs og tvers delte Fjeldet, og som vinkede med de spredte Bærtuer, og de tynde Olderkrat, blev ved at friste dem; thi slig Rigdom af Bær havde de aldrig før set! Og naar Brune mente, at nu kunde det være nok for idag, og træt og døsig kastede sig ned mellem Lynget, saa erklærede Ragnhild: »at ikke vilde hun hjem, før hun havde samlet alle de Bær, som fandtes, han kunde gjerne ligge der han laa, hun skulde nok finde sig frem uden ham, det var saa ingenting han havde fundet alligevel« . . . Og Gutten blev liggende. I Frastand hørte han Ragnhild smaanynne, det lød næsten ens med Insekternes Summen, oppe over ham hang den blaa Himmel uden en eneste Sky, der kunde trække afsted med hans Tanker; saa stod de stille, svagere og svagere blev Forestillingen . . . Ragnhild nynnede . . . det var det Sidste . . . det næste var Søvnen.

Men Ragnhild fulgte sin Lyst, og den fandt Vej baade gjennem Sten og Krat, opover og nedover, og da Solen begyndte at synke mod det vestlige Himmelstrøg, fulgte hun den for at slippe Skyggen, og da hun en og anden Gang betænkte sig paa, om hun ikke skulde vende om igjen for at hente Brune, saa blev bestandig Udfaldet det, at han vel altid kom trækkende sent bag efter, ligesom han plejede, og saa vilde hun, naar hun var kommen hen i Lien der borte, sætte sig ned og vente paa ham. Men længe fik hun vente paa ham! Lykkeligvis kom en Sæterjente sent paa Kvelden gaaende ned-

over for at bringe Mælk hjem til Gaarden, hun tjente paa, og hun tog den grædende Ragnhild med til Brusvik Gaarden, hvor Alle havde været i stor Angst for hende, og hvor hun blev modtaget med en Regn af Glædestaarer, mens Tordenen blev gjemt til Brunes Velkomst.

Men Brune kom aldrig mere til Brusvik Gaarden. Den Torden, Gud havde bestemt til at rulle for hans Øren, skulde ramme ham langt derfra.

Solen var allerede længst sunket ned bag Fjeldaasen, og det sidste Dagskjær blandede sin Rødme med den graa Aftendæmring, da Gutten slog Øjnene vidt op, idet en Rype fløj ud af en Busk og strøg tæt hen over ham. Hans første Tanke var Ragnhild, og var han ellers sen og tung i sine Bevægelser, saa blev han let nu. Hen mellem Lynget og ind gjennem Krattet, over Fjeldstykker og Dalstrøg foer han afsted med Angsten efter sig og det stigende Mørke omkring sig, bestandig skrigende paa Ragnhild og bestandig med Gjenlyden af sin egen Røst til Svar, til han omsider sank udtømt og fortumlet ned i en Fordybning af Fjeldet, og her overgav han sig til sin haabløse Sorg.

Men længe varede det ikke, før han sprang op igjen, og foer om paa det uvejsomme Fjeld, skrigende af al sin Magt paa Ragnhild. Tilslut orkede han dog ikke et Skridt mere. Rystende baade af Kulde og Skræk kunde han knap aande. Det tykke Mørke var som et lurende Uhyre, der vilde hugge i ham, hvis han gav det mindste Tegn til Liv. Langt borte satte en Ræv ind med sine vilde Hyl, og Sagnet om Udboerne — de hvileløse Aander af myrdede Børn, som skriger om Hævn — stod levende for ham. »Ragnhild var vist død? Hun

alene paa det vildene Fjeld! Der var fuldt op af Skar, som hun, stakkers Liden! kunde tumle ned i. Aanej, hun var nok ikke sluppen vel fra det, ikke! Aldrig havde han kjendt sig saa ulykkelig, ikke engang, da de bar ham Far væk med samt den onde Klokkeren.«

Saa jammerfuld hengik Nattens Timer for ham, indtil Dagen brød frem, og Synerne skiftede. Og nu tog han igjen fat paa Søgningen; men hvor vidt han fløj om, og hvor overlydt han kaldte, var der dog gode Grunde for, at det blev uden Nytte; thi som han var i sin dybeste Vaande, laa jo vesle Ragnhild og sov i sin gode Seng paa Brusvik.

Endelig gav han tabt. »Nu vilde han bli' her paa Fjeldet til han døde; thi hjem til Brusvik vovede han sig ikke, og hvor var der da en Frist for Livet? Ja kanske, hvis han kunde komme sig ned over Fjeldet paa den andre Siden? Det hændte jo saa tit, at en Baad roede ind og ud Fjorden, og fik han gi' dem et Vink, saa tog de ham vel med — ud paa Havet! Ud der, hvor Øfolket holdt til, som han Far saa tit havde snakket om — de, som aldrig var ræd for Livet. Ja, derud vilde han! Der fik han nok se det Mærkelige, som Fa'ren havde spaaet ham.«

Styrket ved sin egen Trøst, som jo altid er den bedste, begav han sig nu paa Vandring. Trods Sorgen over Ragnhild kjendte han sig dog lettet ved for første Gang at gaa sin egen Vej — og væk fra det uhyggelige Hjem. Efterhaanden samlede hans Tanker sig udelukkende om Faderen; og det var som de To efter en lang Afsked nu igjen havde fundet hinanden, og gik Haand i Haand paa den gamle stiltiende Maade.

Da han endelig efter en ihærdig Vandring stod paa Fjeldaasen, hvor den bøjer af i et Knæ og løber til venstre, og Røvdefjorden skyder tvers forbi det mindre Fjordløb, som opsluges af det brede Strømdrag, da syntes det ham at han blev baaret af Vinger, saa let var Luften, og saa vidt udover kunde Synet gaa.

Da han havde hvilet godt ud, begyndte Hungeren at plage ham, thi Vand havde han fundet nok af paa sin Vandring; og ved dette droges nu hastig Tanken hen paa den uundgaaelige Nedstigning af Fjeldet. Han saa sig prøvende for. Der var ikke et eneste Gangmærke at øjne, og brat var der. Men han mindedes Uren, som han var steget nedover for to Aar siden, da han søgte Faderen, og jevnført med den syntes dette ham at være en Springvej.

Han var allerede et godt Stykke nede over Fjeldet før det begyndte at aabenbare sin rette Karakter. Det var af dem, som aldrig bliver besteget, fordi det ikke fører til Noget og følgelig heller ikke faar den Tillempning for Fodfæstet, som Brugen medfører. Medens enkelte Stykker med en og anden Vækst mellem Stenene og ud af Skaret gav ret god Sikkerhed, kom andre, hvor Berget gik ret ned uden et eneste Haandtag.

Brune var just nu kommen til et sligt Punkt, og han skjønnede Vanskeligheden, især da han hele Fjeldet igjennem ikke øjnede nogen Forandring. Han krøb ihug og keg udover. Et Stykke nedenunder ham var et Fremspring, og det saa nok saa mageligt ud — kunde han lade sig glide nedover — hænge sig fast i en Olderbusk, som skjød frem ved Siden af ham, og saa slippe den, naar han var ret over Stedet; thi da maatte han jo komme til med Fødderne at støtte lige paa det. Rigtignok kunde han skraa hen over Fjeldet og se til at finde et bedre Sted, men det tog Tid!

Med denne Overvejelse sad han en Stund. Søndmøringens sejge Natur rørte sig i ham, — thi før Bonden her skulde gjøre en Omvej, sætter han mangengang Livet i Vove over en Afgrund.

Men se der, en Baad for fulde Sejl ud Fjorden!

Nu var Betænkeligheden slut. Gutten tog fat i Olderbusken, og med lukkede Øjne tørnede han imod Hugget. Det var snart gjort! Han var lidt fortumlet efter

den bratte Nedfart, — men nu sad han jo tryg, og kunde lade Hvilen falde paa sig.

Efter en Stund rejste han sig dog for at se hvor nær Baaden var, og paa hvad Maade den næste Rejse skulde gaa for sig. Men Baaden strøg forbi som en Ørn over Fjeldet — den havde andet at gjøre end at passe paa ham. Og Vejen nedover? Den kunde aldrig i Evighed forsøges, — det var den visse Død. Langt bort til begge Sider bar Fjeldet lige ret ned i Fjorden. Og opover? Det var den samme brat afskaarne Fjeldvæg, uden saameget som Fæste til en Haand.

Baade ovenfra og nedenfra havde den Ting meget vel ladet sig beregne, men Gutten var kun tolv Aar gammel, og Ønsket var hans eneste Beregning. En Stund stod han stille og saa sig omkring, til Haabløsheden lidt efter lidt tvang sin Iskulde ind i Tanken og lammede baade Sjæl og Legem, da sank han ned paa Stenen og lukkede Øjnene for det dejlige Livsbillede derudenfor, og Lysten til Livet tog svære Tag med Visheden om Døden. »Ret længe kunde det vel ikke vare,« tænkte han. »Udhungret og træt var han, og reven tilblods paa mange Steder. Godt var det, at Solen sank! Bedre han ikke saa alt det lyse og skinnende omkring sig, siden han alligevel skulde dø. Det fik han nu til Straf fordi han var sovet ind, og ladet Ragnhild tumle sig om alene. Men det var nok ikke det eneste Gale han havde gjort!«

For første Gang følte Gutten sig ængstet i sit Forhold til Livet. En Begivenhed kan ligesaa brat sætte Alderdommens Præg paa Tanken som paa Legemet. Og da nu Natten for anden Gang med sin tause Kval sank henover ham, var det for ham, som om han pludselig var bleven indestængt i et trangt Rum, hvor han bare saa sig selv, og fik med en Gang et saa mærkeligt Skjøn paa, hvordan han egentlig var. Han saa en underlig uvillig Gut, der altid drog sig væk fra andre Menneskers Vej, fordi han tænkte med sig selv, at han

var noget Mere end de. Han fortærede Maden, men han krummede ikke Ryggen for at samle et Korn . . . Han mente at have faaet de ti Talenter; men de laa jo som Avner i hans Sjæl og skjød hverken Spire eller Knup, og alt det var Dovenskaben Skyld i. Det var et hæsligt Syn! Men var det ogsaa ham? »Jo, det var ham,« hviskede det indeni ham. »Ak Gud og Herre! Og nu maatte han dø!« Han læste alle sine Aftenbønner, læste dem op igjen, bad alle dem han kjendte om Tilgivelse, bad Vorherre ikke være altfor vred og ikke regne det altfor nøje med den spildte Tid. Og lidt efter lidt løsnedes Tankens Stramning, og han gled med Søvnen over i en Verden fuld af Glæde og Lys. Men det var, ligesom den Sol, hvorfra Lyset kom, var Ragnhilds Ansigt med Guldhaaret omkring, og hvorhen han vendte sig, fulgte hun med, og Ansigtet blev større, og Lyset, som straalede ud fra det, nærmere, jo længere han saa paa det, og det vakte en slig Længsel i hans Bryst, at han strakte sine Arme ud efter hende, for blot at røre ved hende; men en mørk Sky trak sig henover Solen og en iskold Klamhed forjog Varmen. I dette Øjeblik knaldede et Skud ind under Fjeldet, og Gutten foer op af Søvnen og saa sig forskrækket omkring; det var jo højlys Dag! Ude midt paa Fjorden ligefor ham laa en stor Baad med flere Mænd i, som allesammen havde Ansigterne vendt mod ham. Den Største og mest Anselige af dem stod oprejst og holdt et Gevær i Haanden, Noget, som altid findes paa en veludrustet Baad ved Havkysten, hvor en stor Mængde Vandfugle nedlægges og drives Handel med.

»Hvad er Du for en Fugl?« raabte den stærke Mand op over til Gutten.

Denne forsøgte paa at svare, men kunde ikke faa Stemmen frem. Han bøjede sig saa langt udover som han kunde og vinkede ned til dem. Heldigvis saa de ham og styrede nu Baaden nærmere ind mod Fjeldet.

»Hvor er Du kommen did?« spurgte den samme Mand.

»Langs Fjeldaasen,« raabte Gutten saa højt han kunde.

»Hvorlænge har Du siddet der?« spurgtes paany.

»Døgnet rundt,« svarede Gutten og brast i Graad.

»Du kommer ikke levende fra det,« lød det igjen opover.

Nej, det kunde Gutten nok selv skjønne, og han græd stærkere.

»Har Du Mod paa Livet Gut, saa spring ud. Fiske Dig op skal jeg, men drage Dig ned Fjeldet, det kan jeg ikke, saa faar Du blive der Du er, jeg har ingen Tid at spilde paa Dig.«

»Springe derned i det mørke Vand her oppe fra? Nej, da var det vel bedst, han blev der han var«, tænkte Gutten og han krøb sammen i Hug igjen.

Nede i Baaden raadførte Manden med Geværet sig med de Andre, Nogle saa opover og Andre ned i Vandet. Endelig rettede Manden sig helt op, løftede Geværet og tog langsomt Sigte paa Gutten. Denne skreg højt og foer op fra Hugget: »Vilde han skyde ham?«

»Nu kan Du tælle til Tre, Gut!« raabte Manden barsk, »og springer Du ikke ud da, saa skyder jeg Dig ned som en Rype. Ligesaagodt kan Du være Føde for Fisk som for Fugl.«

Der var ikke mange Svingninger i Guttens Tanker i dette Øjeblik, han holdt sig til det som var . . . Skulde han springe?

»Staa for Skuddet, din Vekling!« tordnede Stemmen paany.

Gutten kneb Øjnene sammen, Hjertet stod stille af Angst . . . og i næste Øjeblik suste Vandet om ham som et Elvefald og hørte ikke op før han følte et vældigt Tag i Nakken, og en kraftig Arm drog ham op i Baaden.

Et Øjeblik sad han der med uklar Tanke og omtaaget Blik. Da aandede han dybt op, og det var ligesom Sukket hentede den sunkne Bevidsthed tilbage. »Han var frelst!« Og skjøndt de vaade Klæder drev og sjaskede omkring ham, følte han dog for første Gang den Glæde over Livet, som ingen Forudsætning eller Betingelser kjender — at leve er nok!

Nu stak en af Skydsen ham en Flaske i Munden og hældte til . . . det var stærkt! Han rystede ved det, og skjød det fra sig igjen. »Hvad var dog det for et Folk?«

»Du skal ikke være ræd for mig, Gutten min,« smilte den barske Mand og nikkede hen til ham, »jeg er ikke saa ond som Du tror.«

Gutten vidste ikke, hvad han skulde tro.

»Jeg fik nu ta'e Dig paa den Vis, din Rædding!« blev han ved. »Men det var ikke nogen livsløs Gjerning maa Du tro; slige Fyre som Du plejer at flyde op som et Hamlebaand, og ellers skulde jeg nu ha' set mig nedom efter Dig. Nu kan det være Prat nok om det,« afbrød han barskt de Andres Smaabemærkninger, om hvad der ellers kunde have været gjort for at faa Gutten frelst. »Hvermand farer frem paa sin Maade, Vorherre styrer Alt. Gutten var nu ikke fejg dengang! Se her, drag af ham et Par af de vaade Plagene, og svøb ham ind i Skindstakken min. Se saa! nu ud i Bagskudten med ham.«

Og dermed blev Gutten pakket hen bag i Baaden, og en Lefse og en Stump Spegekjød langet hen til ham.

»Idag ska' Du faa være Skuttung og se til,« raabte Manden hen til ham og lo saa smaat, »næste Gangen Du er paa Baad med mig, ska' Du nok faa skifte Tag med vi Andre.« Og med den Formaning at bry' sig om Ingenting og bare sove, vendte han sig og tog fat paa Styret. I samme Stund sad hver Mand paa sin Plads i Baaden, og pilsnart skjød den udover det mørkegrønne Vand.

Gutten lukkede Øjnene, men sove kunde han ikke. Trods den laadne Vams, han svøbte sig i, rystede han af Kulde, thi Resten af de vaade Klæder, som endnu hang paa ham, kunde ikke ombyttes før han kom til Hus. Men det var en Trøst for ham at vide, at de troede han sov, saa slap han da for at tale, og i en Halvdøs fulgte han Baadens Bevægelser.

Nu øgede Vinden paa og Sejlene bleve hejsede, snart skjød Baaden ligeud og snart skar den i Sigsag hen over. Af og til slog en let Strømbaare skummende ind over Randen, og Gutten aabnede Øjnene saa vidt han kunde for at se, hvad Virkning det havde; men Folkene laa skjødesløst henkastede over Tofterne, nogle med lukkede Øjne og andre tankeløst stirrende op i Skyen. Det hændte ogsaa, at der paa engang faldt en lurende Stilhed over Søen, at Sejlene slog sammen om Masten, og at Baaden blev liggende paa samme Sted og vuggedes som af en hul Søgang; men det var knap et Minut om at gjøre, da strøg pludselig en Vindbaare ned ifra Fjeldet, og fyldte Sejlene igjen, saa Baaden lettede under Kjølen, og skar ned i Havet med den ene Side, — og da kom der Liv i Folket! I et Øjeblik var der mindsket Sejl og Baaden rettede sig paa sin Kjøl; men ogsaa i samme Stund sank Døsigheden over dem igjen, og der blev ikke vekslet en Yttring om hvad der var sket. Brune fulgte disse Scener uden Ængstelse. Var der Fare, saa fik det være, nu var han dog mellem Mennesker; og den forfærdelige Ensomhed drog ham ikke mere med sig hen i den vilde Hvirvel af indbildte Syner og Drømme.

»Montro han hører hjemme inde i Norddalen, siden han er kommen over Fjeldene paa denne Siden?« tog En af Folkene Ordet.

»Rimeligt det,« svarede en Anden.

»Hvor har Du tænkt at sætte ham af, Du Bjørn?« spurgte En af dem Manden, som styrede Baaden og som lod til at være Herre over den.

»Hjemme hos Ingelejv, tænker jeg,« svarede den barske Mand. »Hun plejer ikke at sætte Hunden paa Folk, naar de kommer til Gaarden.«

»Gad vide, hvem han hører til?« gabede en Fyr, som holdt paa Draget, et Toug, hvormed Bredsejlet hejses.

»Kan være lige ens for mig,« svarede Bjørn, »jeg har nu paa en Maade gi't ham Livet, saa kan jeg vel gi' ham Maden med.«

Og dermed vendte han sig fra de Andre, satte Styret i Ro, trak Hatten ned over Øjnene for at tage sig en lille Lur; thi nu bar det ud fra Fjeldene og lige mod Havet, og her stod Vinden efter Baaden med lempelig Kraft.

Brune havde spidset Øren under Samtalen; og da han hørte Bjørns sidste Ord, aandede han saa let og saa hen paa den barske Mand med et slig taknemligt Blik, at En kunde gjerne have ønsket Hatten langt borte fra Bjørns Ansigt.

Men nu sank Solen, og Vinden friskede paa. Den dorske Rolighed forsvandt, og Hvermand sad med rolig Bevidsthed paa sin Post. Bestandig mer og mer udvidedes Fjorden og aabnede sig mod det mægtige Vesterhav. Store Øer laa til begge Sider som uhyre løsrevne Fjeldblokke henkastede i Havet. Utallige Skjær stak de sorte Toppe frem og Bølgerne kransede dem med Skum eller brød sig henover dem og jog de enkelte hvidgraa Maager paa Flugten op til et højere Stade. Hele Skarer af Hejrer og andre Søfugle foer skrigende over Baaden og ind paa Øerne, hvor de imellem Kløfterne i tusindvis bygger sine Reder. Gutten rejste sig op for ret at kunne samle Storheden af denne Scene. Vinden peb i Tougværket og legede med Søftebaandene paa Sejlene, Ingen talte, hver passede Sit. Han saa did, hvor den barske Mand sad, han, som havde sagt de trøstende Ord med den haarde Stemme, og han saa, at Mandens Øje lynede Mod og Kraft, og at Munden sluttede fast sam-

men ligesom om en urokkelig Beslutning. Han saa, hvor sikkert Styret hvilede i hans Haand, ingen Krængninger, ingen ujevne Kast. Baaden lystrede ham som den vælige Ganger sin Rytter, og en Tryghed faldt over Gutten, som han ikke havde følt siden Faderens Død. Han skjønnede, at den, der fik Hjælp af slig en Mand, han kom ikke fra Elven og ned i Sumpen.

Nu kunde gjerne Mørket trække sig sammen om dem, Himlen dække sig til med Skyer, Vandet piske ham lige ind i Ansigtet — der henne bag i Baaden sad Manden, som vidste at klare for Allesammen og for ham med. Og se! der forude, midt i Mørket tindrede paa engang en stor Stjerne! Var det et Lys? Der var jo Land! Nu blev der livligt i Baaden. Sejlene blev strøgne og Hagerne kastet ud for at tage Tørnet for Baaden; thi Bredden var ujævn og ikke let at lande ved. En Stund efter vandrede de trætte Søfolk langsomt op over Vejen, og Brune stampede bagefter i de vaade Klæder, seende sig nysgjerrigt omkring i Mørket, og atter standsende med Blikket ved den store Stjerne, der syntes at være fæstet paa en lodret Fjeldspids.

Men Stjernen var et Fyr, og Landet han nu stod paa kaldtes Rundø.

Denne mægtige Ø runder sig lige ud mod det aabne Hav og er mest beboet af Lodser og Søfolk, hvis Dristighed og Dødsforagt paa Havet staar som en Levning fra Vikingetiden og kaster en vis Foragt paa Fjordfolket, der af og til færdes heromkring, og som i Regelen holder sig til Landlivets ensformige Syssel. Det høje Fjeld, som skyder hen langs Midten af Øen, har spidse, takkede Tinder og er paa Siderne ud mod Havet fuldt af dybe ligeløbende Huler, som Havets Brændinger efterhaanden danner ved minerende Kraft. Rundtomkring paa Øen bygger en Mængde store Søfugle, hvis Fangst udgjør en af de betydeligste Hovedindtægter for Befolkningen. Den Gaard, som Bjørn boede paa, var den største paa Rundø. Hans Baade vare de største og bedst

bemandede, Noget, som paa Grund af det dyre Tjenerhold her altid spares paa, til Skade og Ulykke paa mange Maader.

Bjørn var en Mand mellem femti og seksti Aar; men sund og kraftig paa Sjæl og Legem, han tog Livet som et Laan, der hver Stund kunde kræves tilbage, og han nyttede det med Forstand. Otte Dage i Ro paa Landjorden var Alt hvad han evnede at sætte igjennem, da maatte han ud paa Havet enten det var Vinter eller Sommer, og han vendte altid hjem med større Ungdom end den hvormed han drog afsted. Han havde ingen Børn; men i Hjemmet stelte hans Hustru, den stille Ingelejv med Hygge og Kjærlighed omkring ham, og der var ikke levnet et Sted, hvor Savnet kunde hvile paa i dette Hus. Bjørn var djerv og barsk i sin Færd, og de Fleste veg altid deres Meninger for hans; men naar Ingelejv talte, hørte han til, og naar hun rystede med tankefuldt Alvor paa Hovedet til hans strænge Tale, skiftede han Ordet om saa godt han kunde; thi »som Ingelejv mente, var det ret; og den, der ikke tog Visdom af hende var en vidløs Tufse, og skulde ikke like sig vel i hans Hus.« Slig var Forholdet i det Hjem, som Brune nu traadte ind i. Lagna, som her den uundgaaelige Skjæbne kaldes, havde sørget godt for ham.

Fra en rummelig Stue, hvor et Baal flammede paa et almindeligt Ildsted henne i det ene Hjørne, traadte en kvindelig Skikkelse de Indtrædende imøde med Haanden skyggende for Ansigtet. Hun var lille og spædlemmet med mørkt Haar og store lysebrune Øjne. Ansigtet var blegt med fine Former og tankefulde Træk, der mere udtrykte Alvor end Blødhed.

»Guds Fred i Huset, Ingelejv,« sagde Bjørn og rakte hende Haanden, og den stærke Røst blev saa underlig blød.

»Velkommen til,« svarede hun sagte og skiftede Haandslag med ham, uden at se paa ham.

»Jeg har en Gjæst til Huset,« udbrød han livligt og tog Gutten i Armen og trak ham frem i Lyset.

»Saa,« svarede Ingelejv stille, og fæstede de klare Øjne med et forskende Blik paa Brune.

Gutten saa op paa hende, men slog straks Øjnene ned igjen, »hvad mon hun var tænkt at gjøre?« sukkede han ved sig selv.

»Er Du fra Fjorden, Du?« spurgte hun Gutten.

»Ja,« han var det.

»Hvem er Far Din, da?» blev hun ved.

»Det var han, Helje, fra Brusvik,« svarede Gutten i stor Spænding.

»Er Du Heljes Søn?« udbrød Bjørn henne ved Bordet. »Ham kjendte jeg vel. Det var jo slig sørgelig Endeligt han fik? Naa, ja, saa skjønner jeg det Hele. Og Mor Din er jo gift igjen med Lejf Guttormsen inde fra Sørdalen? Aaja, saa var der vel ondt for Plads i Brusvik-Gaarden, siden Du tog Hus paa Fjeldet, kan jeg tænke?«

Gutten svarede ikke, men store Taarer trillede af Forknyttelse ned over hans Kinder.

»Husk han faar sig lidt Mad, Ingelejv,« fortsatte Bjørn. »Gutten har havt det lejt, han trænger Hygge.«

»Gutten skal ikke have nogen Nød hos mig,« svarede hun stilfærdigt og tog sig til at ordne Maden.

»Hvad er Navnet Dit?« spurgte Bjørn og trak ham hen til Bordet.

»Brune,« svarede Gutten og satte sig ved Siden af paa Bænken.

»Saa skal Du være velkommen til Bords, Brune,« sagde Bjørn og rakte ham en Ske.

Og nu tog Allesammen for sig, og da Kveldsmaden var nydt, tog Ingelejv Brune med sig ind i et lidet Kammer ved Siden af Stuen, hvor der stod en Seng, der trods sit tarvelige Udstyr vinkede Gutten som Havnen den Skibbrudne; thi siden hin Søvn paa Fjeldet, hvor han sov bort baade fra Ragnhild og Brusvik-Gaar-

den og Altsammen, havde han egentlig ikke følt nogen Hvile. Ingelejv gav ham nu tørre Klæder, rigtignok saa store, at han gjerne kunde drukne i dem, men hvad var ogsaa han imod Bjørn! En Stund efter laa Gutten lunt og godt i Sengen, indpakket i alt det Tykkeste og Varmeste, Ingelejv fandt i Kammerset. Og tilslut bøjede hun sig ned over ham og strøg ham med sin varme Haand over Ansigtet.

»Nu faar Du sove saa vel da,« hviskede hun, »og saa faar Du vel ikke glemme at takke Gud for alt det, som Godt er.«

Nu kunde Gutten saa trygt se op paa hende! Og Mindet om det Blik, han mødte, stod endnu for ham, da hendes lille Skikkelse trak sig ud af Rummet, stod for ham en lang Stund, hvor han laa og stirrede paa det venlige Skjær af Ilden, som gjennem den halvaabne Dør faldt ind fra Stuen, og det fulgte med ham over i den trygge, tunge Søvn, som han nu faldt hen i, og trak ligesom en Lyskreds om ham, den Mindets Rædsler ikke kunde gjennemtrænge.

Næste Morgen blev han vækket af Bjørns Røst ude i Stuen, og da han saa sine Klæder hænge tørre og ordnede ved Sengen, skyndte han sig op og var en Stund efter inde hos de Andre. Frokosten stod allerede paa Bordet og ingen uden Bjørn og Ingelejv var tilstede; thi det var Søndag.

»Se der har vi jo Sønnen vor!« udbrød Bjørn livligt og trak Gutten hen til sig. »Slig lager Vorherre det, Du trængte en Far og jeg en Søn, det kommer op i op. Vil nu Du være det Ene, saa skal jeg være det Andet?« Og han tog Guttens Haand indeni begge sine.

Brune vidste ikke at faa et Ord frem; han vendte sig mod Ingelejv, som stod ved Ildstedet og saa med et alvorligt Ansigt hen paa ham og Bjørn. Men Bjørn fulgte Guttens Øjne, og slog begge sine Arme omkring ham og trykkede ham ind til sig og udbrød rørt:

»Du kan gjerne ha'e et godt Øje til Ingelejv, bedre Kvindfolk fin's ikke paa denne Jord.«

Ingelejv saa hen paa Manden med sine klare, trofaste Øjne, og han forstod godt hvad det var hun vilde paastaa: at det var ved ham hun var ble't det. Men det vilde han ikke vide noget af, og han tog fat paa Frokosten, saa det havde Skik.

Siden hen paa Dagen læste Bjørn i Bibelen for dem, og Gutten mærkede godt, at baade han og Ingelejv holdt Øje med ham. Da der nu var hengaaet en Timestid med dette, lukkede Manden Bibelen i, medens Ingelejv rejste sig med foldede Hænder og nejede dybt for Herrens Ord, og han lagde den med en ærefrygtsfuld Omhu op paa Hylden i et Skab i Væggen, derpaa tog han frem fra en anden Hylde en Huspostil, slog op et Kapitel og lagde Bogen hen for Gutten med den Opfordring, at læse det højt og tydeligt.

Og Brune læste, som han havde læst for Faderen i den svundne Tid, med Inderlighed og Klarhed.

En Stund sad Bjørn prøvende og lyttede til, da blev det ham klart, »at Gutten læste netop slig, som han likte det.« Han nikkede til Ingelejv og han nikkede til Brune, og tilslut tørrede han med det Bagerste af sin Haand to store Taarer bort fra de brune Kinder; men i det samme rejste han sig ogsaa op, tog Bogen fra Gutten og lagde den paa sin Plads igjen, tørrede endnu en Gang Kinderne i Smug og tog sig en lille Vandring rundt Stuen. Han mente vel saa, at det var Vekhed med den Graaden! Men den største Kraft er jo altid parret med dyb Følelse, og uden det er den Haardhed. Endelig fik han dog Magt over sig selv, og stod stille foran Ingelejv.

»Naa, hvad siger saa Du? — Ska' vi ta det som et Tilbud fra Vorherre?«

»Aaja, vi kan jo gjerne det,« hviskede hun, og saa mildt hen til Gutten.

»Men hvordan skal vi stelle det?« spurgte han lidt raadløs.

»Imorgen rejser Garbo-Folket ind i Fjordene,« sagde Ingelejv, »bedst vi sender Bud til Mor hans. Vil hun slippe ham, skal det være vel.«

Fire Dage efter kom Bud og Hilsen fra Konen paa Brusvik-Gaarden, at Gutten gjerne kunde blive der han var. »Værst,« hed det »var det med den væsle Jentungen, Datter til ham, Lejf, thi hun vilde nu med al Magt, at Brune skulde komme tilbage igjen.«

Altsaa var Ragnhild ikke omkommen paa Fjeldet! Det løftede en stor Sten fra Guttens Bryst. »Ja, nu skulde han vel tage fat! Der skulde ikke siges om ham, at han var Askelad!«

Og Brune arbejdede og trivedes godt, og Bjørn nikkede fornøjet til Ingelejv, og hun listede stilfærdigt ind i Kammerset hver Kveld for at se om Aaklædet sluttede vel, og for at stryge med sin varme Haand nedover Guttens Ansigt, og hvergang mødte hun den samme Tak i de straalende Øjne.

Paa den Maade hengik Livet paa Rundø-Gaarden. Hver Morgen lyste Gutten til Liv og Glæde, hver Nat sank over ham med Fred og Tryghed.

Stundom fulgte han med Bjørn paa Havet, men det skulde ikke for ofte gaa paa, mente denne; thi Gutten var for spæd endnu til Sligt. Derimod blev der flittigt hentet Bøger fra Almuebogsamlingen, og da Vinteren kom, læste Brune højt om gamle Sagn og Historier i de lange Aftener, medens Folket arbejdede flittigt paa Garnene og hele det øvrige Fiskestel, og da plejede altid Bjørn at ende Aftenen med den Bemærkning: At Gutten havde nok spist hele Hvidormen op, mens han sad mellem Udboerne deroppe i Fjeldhugget; thi han var klogere paa hvad der stod i Bøgerne end baade Præst og Klokker tilsammen.

Slige Yttringer vare nu vel mente, men ikke fuldt saa vel anvendte. Gutten var en Drømmer af Natur.

En Stund havde Forholdene revet ham ud af sig selv og drevet ham til Gjerningen; men Naturen er som Nissen, den flytter med! Efterhaanden som Tiden gik, og som Trygheden sluttede sig tættere omkring ham, dukkede de ubestemte Tankesyner frem paany, og Brune følte Virkningen af den gamle Døs.

»En kan ikke skjønne, hvad der gaar af Gutten,« vendte Bjørn sig en Dag til Ingelejv. »Nu har han vær't her Aaret rundt og mer til, han er tretten Aar gammel, og En kunde vente, at Lysten til Arbejdet skulde lægge paa sig, men var det ligt til det! Nej søg ham, og han sidder bag en Husvæg og slænger med Hænderne i Lommen. En kan aldrig vide hvad En skal gjøre med Sligt.«

»En faar ta'e ham med Lempe,« svarede Ingelejv blidt.

»Jeg har saa tænkt, jeg ogsaa,« vedblev Bjørn bekymret. »Du faar tale med ham, Du Ingelejv, Du finder altid det rette Ordet, en Anden busser paa som en Vindflagge.«

»Jeg likte bedst Du talte først,« sagde Ingelejv. »Baade Mand og Kvinde vørrer Mands Ord mest. Ikke heller er det ligt til Noget, at sige til En: »Slig er Du, og det duger ikke, naar En ikke kan lægge til: Slig skal Du være, og da er det vel.««

»Jeg skal søge ham op i denne Stunden,« sagde Bjørn og gik ud af Stuen.

Ude bag Husvæggen laa ganske rigtig Gutten, som Bjørn havde bemærket, tankefuldt stirrende op paa et nøgent Fjeld, der paa hin Side af det smalle Sund rejste sig som en Kile over de andre Højder.

»Maaler Du Kilen, Du Gutten min?« spurgte Bjørn venligt og satte sig ved Siden af Brune.

»Jeg?« foer Gutten op.

»Vær bare i Ro,« smaalo Bjørn godmodigt. »Jeg mente kun det, at kanske Du tog Maal af Fjeldet for bagefter at maale Dig selv?«

»Jeg tænkte paa Ingenting,« hviskede Gutten.

»Ja ser Du, det var ikke saa galt tænkt af mig endda,« blev Bjørn ved. »Fjeldet ser ogsaa ud, som om det bar paa en rigtig stor Tanke, men det tænker paa Ingenting.«

Brune saa spørgende op paa Bjørn.

»Ser Du, Gutten min,« tog han Ordet igjen, »tager Du Fjeldet der til Jevningsmand, saa maa Du vel først vide hvad Gavn det gjør. Der er ikke saameget Græs paa det, at en Smaafugl kan pille sig et Næb fuldt, og det kaster bare Vindflagger ned i Sjøen. Nej, bedre Maal ved jeg. Ser Du den grønne Flækken der borte ved Stenhougen?« Gutten saa did. »Den er baade liden og tyndsaaet, men den lægger dog Kornet med i Maalet, naar Høsten kommer. Det er vel bedre at være liden og nyttig, end at se stor ud og ikke gavne til Noget. Hvad mener Du?«

Gutten sukkede dybt og tænkte vel efter, og Bjørn blev ved:

»Men jeg har engang læst et Ord og det var saa: svag Mand tænker sig frem, og stærk Mand arbejder sig frem. Hvem tror Du, rækker længst?«

»Jeg vil arbejde,« hviskede Gutten.

»Godt og vel!« udbrød Bjørn og rejste sig op og saa udover Vandet. »Men husk Dig, at det En vil, faar En ville tilgavns, om det skal gjælde Noget for Vorherre.

Som en Baad under Vand
er en viljeløs Mand.
Men som drivende Vind
er et viljefast Sind —

staar det i en gammel Vise. En kan lære af det. Men nu kan det være nok med det. Næste Gang jeg skal paa Havet, faar Du være med, kan hænde Modet kommer med Arbejdet. Men der styrer Folk til Land!« udbrød han livligere. »Jeg mener det er Skorpø-Folket. Saa skal vi ha' en Prat ikveld!«

Og dermed ilede han nedover til Stranden, medens Brune langsomt og modløs strøg hen langs Husvæggen og nærmede sig til Døren, hvor Ingelejv stod. Mindet om hin Nat paa Fjeldet, da Dødsfrygten manede Selvprøvelsens Aander frem, stod for ham, og det Løfte han den Gang havde gjort Vorherre, voldte ham Uro og Bekymring; thi det var jo ikke bleven holdt. »Men fra nu af,« tænkte han, »fra nu af skulde det gaa!« Og han tren ind ad Døren til Ingelejv, og tog en Haand i med Tilstelningen af Gjæstebudsmaden til de Fremmede.

Straks efter kom Bjørn med Skorpø-Folket. Det var en ældre Mand med sine tre Sønner. Stejn hed han, og ejede den største Gaard paa Skorpøen; han var en gammel Kjending og Ven af Bjørn og tog sig Tid imellem en Lysttur hid til Rundø for at samtale en Stund. Der blandede sig dog altid en vis Skinsygé i Forholdet; thi Bjørn var første Mand paa Rundø og Stejn første Mand paa Skorpø; men den førstnævnte af disse Øer var meget større end den anden og baade Gaard- og Baadhold tillige; derfor følte Stejn paa en Maade, at han maatte vige for Bjørn; og denne tog sig ogsaa altid den Stærkeres Ret.

»Lad Øllet gaa rundt!« raabte Bjørn livligt til sine Gjæster, som nu var vel bænkede. »Ordet skal ikke lyve, at Rundø-Folket gi'r med Fagerhaand, hvad de gi'r — være sig ondt eller godt!«

»Tak, Tak og Ære den som byder!« svarede Stejn og rakte Kruset til sine Sønner. »Du ska' faa Lige for Lige, kommer Du til Skorpøen. En gi'r ikke med Kjævhaanden dér heller.«

»Ja det var gildt det,« sagde Bjørn. »Du en en rous Fyr, Du Stejn, jeg ved ingen Anden, jeg gad vælge til Jevnføringsmand end Dig.«

»Der fik jeg vel gaa bagud, jeg,« smaalo Stejn og drak.

»Kan komme an paa,« indvendte Bjørn godmodigt. »Hver klarer for sig paa sin Vis. — Du hørte vel, jeg var paa Havet i forrige Uge.«

»Det spør's nok altid, at Bjørn var ude,» svarede Stejn.

»Aldrig nogentid før har jeg set slig Vejerbrand,« tog Bjørn stærkere i. »Gnisterne foer som Bremser om Ørerne paa mig, og det var saa lyst omkring Baaden som ved klare Dagen, endda det var udover Kvelden. »Nu faar vi en Storm,« sa'e Gutten til mig. »Det bli'r med Ilinger,« svar'de jeg. Og det blev slig. Før Timen var ude, laa der ikke en tør Traad paa nogen af os; thi det ene Vindkast efter det andet drev Sjøen hen over Baaden. »Der kommer det største Kastet!« skreg han, som sad med Draget, og dermed var Baaden fuld af Vand. Men som det skete, rev jeg Draget ud af Haanden paa ham og lod Sejlet staa til, saa det bugede sig fra den yderste Top af Masten, og med det Samme rejste Baaden sig ret op foran som en Bjørn paa Bagbenene, saa alt Vandet strøg ud, og i samme Stunden laa den paa ret Kjøl igjen saa tam som en nyfødt Kalv.«

Og Bjørn saa sig kjækt omkring i Kredsen til han mødte Brunes straalende Øjne, der med Beundring var fæstet paa ham, da gav han ham et lille Nik, som om han vilde sige: »Slig skal en Mand være!«

»Aaja, Mangt skal prøves, naar Kraft skal øves,« tog Stejn langsomt Ordet. »Jeg var ogsaa ude for en fjorten Dage siden, og to af Gutterne var med, som der sidder. Det bar nu saa jevnt fremover; men Hvermand ved, at det er med Vind som med lunet Sind, den drejer sig, naar En mindst det venter. Det var noget te' Søvnighed, som kom over mig! sa'e jeg og la' mig tilrette, for at lure et lidet Gran, og, som jeg, saa gjorde de Andre. Hej sa'n! Det var et Styr! hørte jeg En raabe. Jeg saa op — aaja, der var Raad til at spytte! En Strømbaare var gaa't lige over Baa-

den. Godt at Solen skinner, sa'e jeg, og vendte mig paa den andre Siden, En trænger Godvejr, naar En skal have Klæ'er tørket! Og dermed tog jeg fat hvor jeg slap. »Jeg mener det er Stat, som stikker Nosen frem der borte!« sa'e Ole og gabte. Hvad, spurgte jeg, er det Stat? Saa er vi jo rakt fire Mil ud af Kursen! »Der er Raad til det, naar En sover ved Styret,« sa'e Gutten. Ja da faar En vel rejse paa sig, sa'e jeg, og tog Roret fat og vendte Baaden.« Enstemmig Latter fulgte paa Stejns Fortælling, kun Bjørn trak lidt paa det.

»Let nok endda,« tog han Ordet, »saalænge En kan holde til inde i Baaden; men det har nu ogsaa hænd't mig det, at jeg har redet paa Kjølen to Døgn rundt, og da er det ikke saa rigelig med Mad og Drikke, ikke heller med det, En kan svøbe sig i.«

»Staar Navnet Dit kanske i Kjølen?« spurgte Stejn raskt.

»Jeg plejer ikke bruge Neglene mine til Tollekniv, og jeg havde ingen anden; thi den var fulgt med Madbommen. Men min Fars Navn stod i Kjølen og min Farfars med,« udbrød Bjørn stærkere og rejste sig med Heftighed. »Og ikke er jeg nogen Vanslægtning, jeg!« Men han tog sig hurtig i det. »Se der, tag for Dig, Stejn,« og han rakte ham Kruset med et venligt Nik. »Du skal være tryg far Ukvemsord i mit Hus.« Og Stejn drak Øllet, og det tør nok hænde, at et og andet drillende Ord, som laa ham paa Tungen, gled ned med det.

»Men hvad gaa'r af Ingelejv?« spurgte Bjørn og rejste sig fra Bordet og gik hen til Vinduet, hvor hun stod og saa ud paa Tunet. Hun var bleg og skjalv stærkt.

»Det er ikke første Gangen det hænder mig,« svarede Ingelejv sagte; »men En faar finde sig i det, som kommer fra Vorherre.« Og hun kastede et underligt sky Blik ud af Ruden igjen.

Men Bjørns Øjne fulgte med, og han saa ude paa Tunet en Skikkelse, som, hvor vel kjendt den end kunde være, dog altid maatte vække en højst uhyggelig Følelse. Det var en meget gammel Mand, tynd og liden, med et stort Hoved, som han holdt forud for Brystet. Hans Haar var langt og graagult, og det magre udtærede Ansigt faldt i samme Farve; Trækkene var ikke store, men dybe Furer og Rynker trak sig omkring dem og stod som Runer, ristede af en tærende Sorg. En Stund saa han sig omkring i Gaarden, saa gik han langsomt nedover mod Stranden.

»Det var ham Død-Find!« udbrød Bjørn. »Paa Aar og Dag har jeg ikke set ham her.«

»Han er jo fremsynt han,« sagde Stejn.

»Det er en gammel Tufse,« svarede Bjørn og saa hen til Ingelejv, der nu sad bleg paa Bænken. »En faar ikke vørre ham.«

»Han er mere ræd for Folk end for noget Trold; men han drages jo did, hvor Ulykken skal komme,« tog Stejn Ordet og lavede sig til Afskeden.

»Vorherre raader for Alt,« sukkede Ingelejv, og rejste sig fattet.

»Nu skal I ha'e Tak og Ære for Laget,« sagde Stejn, og skiftede Haandslag med Bjørn og Ingelejv. »Velkommen som snarest til Skorpøen!«

Og nu drog de Fremmede i Følge med Bjørn nedover til Søen.

Men ved Ildstedet stod Ingelejv, og en Anelse om tunge Tider gik gjennem hendes Sind. Da strøg en Skikkelse frem af Krogen og nærmede sig hende; hun saa om, det var Brune.

»Drog ikke Lysten Dig ud paa Havet, Gutten min, der de fortalte om Rejserne sine?« spurgte hun venligt og tog hans Ansigt mellem sine Hænder og saa ham ind i de mørke Øjne.

»Jeg liker bedst at være med Dig,« hviskede Brune.

»Men her bli'r Du til Ingenting,« smilede Ingelejv.

»Far min sa'e det, at jeg skulde nok bli'e noget Stort, jeg,« sagde Gutten.

»Den, som gjør det meste Gavn, er vel største Manden,« svarte Ingelejv.

Nu traadte Bjørn ind af Døren, og Resten af denne Dag gik som de andre. Kun saa han oftere hen paa Ingelejv med et bekymret Blik, og hun gjemte sin egen Ængstelse bort saa godt hun kunde.

Næste Dag blev der Intet af Bjørns Rejse paa Havet, og han gik omkring og brummede Noget om Gammel Tufse, og Kvindfolketro, og mere Sligt; men bagved dette bankede det store Hjerte i ængstelig Uro for den stille Hustru. Imidlertid forvandt Ingelejv efterhaanden, om ikke ganske saa dog næsten, den Rystelse, som Synet af den gamle Død-Find havde hidført.

Bjørn tog sine gamle Farter ud paa Havet, og Brune fulgte ham som oftest. Der var nu sjeldent Noget at klage paa Gutten, han var ikke den Første til Arbejdet, men han var heller ikke den Sidste. Det var bestandigt for ham, som om han havde opgivet Noget for at blive det han var, og Savnet af en anden Livsbestemmelse, hvortil han intet Navn havde, og hvorom han ikke vidste at give sig selv den svageste Forklaring, laa altid bagved og drog Tanken bort fra Gjerningen. Derfor var Brune, trods alt det Velvære og al den Hengivenhed, der omgav ham, dog ikke lykkelig, thi der ulmede dybt i hans Væsen en Trang efter at være Noget ved sig selv . . . men hvilket?

Endnu et Aar gik hen paa den Vis, og Gutten blev konfirmeret. Den stærke Bjørn og den blege Ingelejv fulgte ham til Kirke som Fader og Moder, og da han traadte hen til dem efter Aflæggelsen af det hellige Løfte at ville følge Christum, da var det ham umuligt at svare Bjørn, da han bad ham kalde dem Forældre; thi fra nu af maatte jo hvert Løfte holdes, om det saa

gjaldt Livet, og Fader kunde han ikke kalde noget andet Menneske her paa Jorden end ham, som laa under Jordhougen derinde imellem Fjeldene ved den lille Kirke. Men Bjørn tog ham ikke den Ting saa ilde op. »Kunde ikke Gutten kalde ham Far, saa kaldte han ham nu Sønnen sin ligevel.«

Da Vinteren kom med stærke Storme og Snedrev, og selv Rundø-Folket holdt sig til Kakkelovnsstuen, trak der sig efterhaanden en større Bleghed over Ingelejvs Kinder, og altid senere gik Husstellet fra Haanden. »Det var vel bedst at spørge en Doktor,« mente Bjørn, men derom vilde hun slet ikke høre Tale. »Hun drog sig nu altid Vinteren fremover, og naar Sommeren kom, fik Solen nok Magt med den Sygdommen.« Og derved blev det. Men da omsider den lange Vintertid var stridt, og Sommeren gav rigelig Gjengjæld i Glæde og Solskin, kastede den ingen Rødme over Ingelejvs Kind, og den varmede ikke de smaa kolde Hænder, som laa foldede i hendes Skjød. Saa kom der en Dag, hvor Ingelejv kaldte paa Brune og bad ham tage en Tjenestegut med sig paa en Færingsbaad og drage bort om Rundø-Sundet til en gammel Kone, som hed Doktor-Randi, og bede hende komme hid til Bjørns Gaard. Brune var ikke sen med at gjøre som hun vilde, og det uagtet Bjørn brummede, fordi der ikke kunde gaa Bud efter en rigtig Doktor, men at En skulde sætte Lid til et halvtusset Kvindfolk, der bildte Folk ind hun kunde gjøre dem friske bare med en Haandfuld Græs og lidt Mos fra Fjeldet. Men Gutten fik Troen til den gamle Doktor-Randi just netop gjennem Bjørns Mistro, og han satte afsted.

De var ikke kommen langt paa den anden Side af Øen, før de saa en Færing skyde gjennem det trange Sund og styre lige mod dem. Der sad to Væsener i den, et Mandfolk og et Kvindfolk, og begge to havde Aarerne ude.

»Det er Doktor-Randi!« udbrød Tjenestegutten.

»Og hvem er den anden?« spurgte Brune.

»Det er han Død-Find; de følges gjerne,« svarede hin. »Den Ene drager med Helsebod og den Anden med Død. Find ser alle dem, som skal omkomme paa Havet, uden Ho'de, og da er han rent fra sig for at faa dem til at bli'e hvor de er; men Ingen vørrer hvad han siger. Og hun Doktor-Randi er klogere paa Jorden end Præsten er paa Himlen. Der er ikke saa troldagtig en Sygdom, som hun ikke ved en Raad for, og det gjør hun bare med Fjeldgræs og Skrabsammen af alle Verdens Ting.«

Men nu mødtes Baadene, og Brune kom frem med Ærindet til den gamle Doktor-Randi.

»Jeg har nok hørt om den Ting,« svarede hun, »og jeg er paa Vej til hende.«

Nu stak de omkring Odden, og her maatte de hjælpe hende over i deres Baad; »thi,« som hun udtrykte sig, »hvor Find mødte frem fulgte Skinleten med, og En kunde jo se sig fejg paa slig Unaaslighed. Derfor kom hun altid gaaende til Hus, og lod ham vente sig et Stykke fra med Baaden.«

Find sukkede dybt og svarede ikke et Ord, men gjorde som hun vilde.

Nu sad Randi i Bjørns Baad, og Brune sendte mer end et nysgjerrigt Blik hen til hende. Hun havde jo talt i saa haarde Ord om Finds Hæslighed, at En fik Ret til at vente sig noget Andet af hendes Ydre; men det var ikke Stort som skilte dem. Hun var i samme Alder. Hendes Ansigt var furet og askegraat som hans. Munden dannede en Slags Hulvej mellem Næsen og Hagen, og Øjnene hang som to rullende Kugler halvt ud af deres Hulninger. Der var kun den Fordel paa hendes Side, at hun var fuld af Liv og Bevægelighed, og Find var aflægs og dinglende som en knækket Gren, ellers var de lige langt fra Skjønheden begge to.

Hun skjønnede nu straks, at Brune var en Fremmed der, og hendes Spørgsmaal ophørte ikke, før hun havde omtrent hele hans Historie ude af ham, og da hun endelig taug stille, var han rent forskrækket over alt det, han havde fortalt hende. Fra nu af havde hun i etvæk de stikkende Øjne fæstet paa ham, han kunde saa se hvorhen han vilde, men der stod Bjørn paa Stranden og ventede dem.

»Nu faar Du se hvad Du orker at gjøre med Ingelejv,« sagde Bjørn og skyndte sig opover mod Huset med hende.

»En faar det, ja,« svarede hun og saa efter Brune, der kom saa hurtigt han kunde bagefter med en rødmalet Tine og en Pose, som tilhørte Randi.

»Jeg har ikke faaet hende til at tage en rigtig Doktor,« tog Bjørn Ordet igjen; »hun mener nu det, at Du skal greje det bedst.«

»Mener saa jeg ogsaa,« sagde Randi tilfreds, og de traadte ind til den Syge.

Nu kom Posen for en Dag, og dens Indhold blev drysset ud over Bordet. Et blandet Udvalg blev gjort, Noget blev kogt til Grød og Andet til Drikke, og der var idethele taget en Uro og Spænding over Allesammen, foraarsaget af den gamle Randis Iver og Tillid til sin Kunst, at Dødstankerne veg Plads for Haabet idetmindste for en Stund. Bjørn selv sørgede for Kaffen, og Brune rakte mekanisk Haanden til; thi alle hans Tanker og hele hans Sind hang ved den kloge Kones Idræt. Selv Ingelejv rejste sig op i Sengen og saa til.

»Du har glædet Mange, Du Randi,« sagde Ingelejv; »Vorherre glæde Dig igjen!«

»Hænder ogsaa, at En faar Ondt for Godt,« svarede den Gamle. »Den ny Doktoren, som er kommet der borte paa Næsset, er ikke mig god. Men han ligger lang og lad, og skriver Dig Noget op paa en Papirlap, saa kan Du løbe efter Næsen med det; og imens kryber jeg rundt Fjeldene og ind i Skarrene for at samle det

jeg trænger, og det saa gammel jeg er. Men lidet vørrer Storfolket, hvad Smaafolk gjør; det, som koster de fleste Pengene, mener de gjør største Nytten!«

»Du er en Trøst baade for Syge og Sunde,« hviskede Ingelejv; »thi den, som er syg, bli'r sund, og den, som er sund, kan bli'e syg.«

Endelig var Randi færdig, og samlede sine Urter omhyggeligt i Posen igjen.

»Hvor blev af Gutten, som sad her?« spurgte Randi og saa sig om efter Brune.

Denne var krøbet sammen i Krogen henne bag Skabet for i Ro at kunne iagttage hendes Bevægelser; thi siden Faderens Død tyktes ham ikke at have set Noget saa Mærkeligt som hende.

»Naa sidder Du der, din Dumming!« udbrød hun, idet hun fik Øje paa ham. »Kom hid og vær med mig op i Fjeldet; jeg trænger Urter, og det Mos, som fin's paa Fjeldet her, er det bedste for Alvegusten.«

»Ja!« Gutten var ude af Krogen i en Fart og henne og tog Posen og Tinen, og efter at Gamlingen havde taget Afsked og lovet at komme snart igjen, drog han op over Fjeldet og ind igjennem Kløfterne i Følge med den kloge Randi.

Efter en temmelig lang Vandring kom de til et Sted, hvor en Mangfoldighed af Fjeldurter skjød ud mellem Stenhobene; og her satte Randi sig endelig til Ro og rev til sig alle de Planter, som stod omkring hende. Gutten sendte hun afsted op over Skrænterne og bad ham tage med sig Alt det han saa, hun skulde nok greje det, naar han kom.

Og han samlede Urter baade store og smaa, og med en hel Arm fuld kom han nu styrtende hid til Konen, der nynnende tog fat paa Bylten og med et hurtigt Skjøn oversaa det Hele.

»Se se! der har vi stolten Henrik, stolten Henrik!« gjentog hun halvt syngende. »Knuser Du den mellem to lunkne Sten, saa heler den Bensaar og anden Men!...

Hm, Hm! og der har vi Lumbergræs og der har vi Sop, og der har vi Tormontille og der har vi Bjergknop . . . Hvor tog Du Viddet fra, Gut?« udbrød hun paa en Gang, og saa forundret op paa Brune, der stod som Maria i Templet og skjalv for Guds Aabenbaring. »Ved Du det, Far?« blev hun ved, og en stærk Ild glinsede i de rullende Øjne, »at Gud Herren har styret baade Haand og Arm. Hvert Straa Du har plukket er til Menneskegavn. Men jeg saa det nok paa Dig, at Du var laget til Sligt. Hvorfor tog Du ikke Marigræsset med, som staar der borte?« spurgte hun ivrigere.

»Jeg ved ikke, jeg,« svarede Gutten sky, »jeg likte det ikke.«

»Ha, ha, ha!« lo den Gamle. »Nej, Du likte det ikke! Det var vel saa. For naar to giftige Orme bides og slaaes, da læger det Saaret; men for Mennesket er det hverken til Glæde eller Gavn. Det var Sagen, derfor tog Du det ikke! Men nu ka' det være nok for idag. Stop nu i Posen min Alt hvad Du vil. Vorherre lægger siden Velsignelsen til. En anden Gang skal jeg ikke umage mig hid, jeg sender Find, saa kan Du fylde Posen. Men var Dig, at ikke Du træder Urterne ned, de gjemmer paa Mangt, som ikke Mennesker ved!«

Og nu skyndte hun sig nedover Hougene mod den Kant, hvor Find ventede hende med Baaden, og Gutten trak sig langsomt hjemover til Bjørns Gaard.

En underlig Bevægelse sitrede endnu gjennem hans Sind; thi den gamle Randis Ord lød for hans Øren som en Gjentagelse af Faderens gaadefulde Spaadomme. Den lukkede Drømmeverden aabnede sig igjen og med en ubeskrivelig Følelse af Vemod traadte han ind over den svævende Tærskel; men Synerne var ikke mer saa omtaagede som før. Den gamle Randi gik ligesom frem i Spidsen for en Skare af Væsener med blødende Saar og sygelige Træk, og han rakte hende Posen fuld af Urter, der skulde hele og styrke dem Alle. Og rundt omkring ham hviskede og puslede det mellem Blomster og Græs.

Hver lille Urt syntes at vinke ham til sig for at fortælle ham sin Hemmelighed, og hvorledes den stod der og undrede sig over, at Menneskene dog altid havde saa travlt, at de gik den forbi uden at høre paa den . . . Men pludselig traadte Bjørn ham imøde fra Husdøren, og Drømmen forsvandt.

»Jeg la'r dem snakke, hvad de vil,« sagde Bjørn mørkt og fast til Brune, »Ingelejv er ikke laget til Livet dengang.«

Og han havde Ret. Alle Randis Kunster hjalp til Intet. Selv udbrød hun harmfuldt, da hun en Tid efter atter besøgte Ingelejv: »At denne Gangen var der ingen Raad mod Døden, thi den havde sat sig oppe ved Hovedgjerdet og var ikke til at faa af Stedet.«

Da kom en Dag, hvor Ingelejv laa og smaasnakkede med sig selv, og Brune sad med Hovedet mod Sengen og græd.

»Der er ingen Drik for Døden, Barn,« hviskede hun til ham, da hun blev ham var, og strøg ham med Haanden ned over Ansigtet; men det var ikke som før, da den varmede ham som en Solstraale; nu hverken gav eller tog den Varme. »Stakkers Gut,« blev hun mat ved, »lidet Godt og meget Ondt har Du fristet; men Sorrig og Glæde de vandre tilhobe.«

Brune hulkede højt og lagde sit Hoved tungt af Graad og Smerte hen paa hendes Bryst. Hun havde elsket ham saa højt! Fuld af Fred og lykkelig Tryghed var hendes Omgang, og den flød ligesom ud af hele hendes Væsen som Duften af en Blomst; thi den viste ikke sin Virkning nu og da, den hidførte det hele Livsforhold. Brune holdt inderligt af Bjørn, men han vidste saavel hvorfor han holdt af ham. Ingelejv havde derimod plejet de fine Spirer i hans Væsen, og gydt Kjærlighedens Saft i dem alle, og ikke kunde han bære den Tanke at miste hende.

»Du love mig det, Barn,« hviskede hun igjen til Brune, »at Du ikke forlader Bjørn, saalænge han lever?«

»Det lover jeg Dig,« hulkede Gutten; men pludselig standsede han. Den Syge rejste sig halvt op og sank stønnende tilbage, og syntes at søge Nogen. Brune skyndte sig ud i det andet Rum for at hente Bjørn; denne sad paa en Bænk og saa ud for sig; men da Gutten viste det forskrækkede Ansigt, rejste han sig roligt fra Sædet og gik ind til den Syge.

»Nu Ingelejv,« tog Bjørn Ordet, fast og tungt, og bøjede sig hen over hende. »Ska' det nu være?«

Et svagt Smil flagrede over det blege Ansigt. »Gjerne var jeg bleven hos Dig,« hviskede hun næppe hørligt; »men gjerne gaar jeg bort.«

»Vi Mennesker sætter os Tid og Sted,
hvad helst os baader kun Herren ved!«

sagde Bjørn højtideligt og stærkt. Men da hun nu rakte begge de smaa magre Hænder op mod ham og han trykkede sit Hoved ned i hendes skjælvende Favntag, da brast Styrken, og han skjalv i Stemmen, da han rejste sig og sagde:

»De mødtes en Gang og skiltes igjen.
Det hænder saamangen fuldtro Ven!

staar der i Visen, Ingelejv. Men nu skal jeg synge Din Livsalme for Dig.« Og han tog en Salmebog ned fra en Hylde og istemte den gamle Salme med sagte fast Stemme:

»I Jesus søger jeg min Fred,
Alverden har kun Smerte . . .«

Under Sangen havde Brune listet sig hen til Sengen igjen og saa paa Ingelejv.

»Hun er død!« skreg han og kastede sig hen over hende.

»Hys! Barn,« sagde Bjørn og trak Gutten hen til sig, »aldrig uro den, som gaar til Gud;« og dermed tog

han fat igjen paa Salmen; men da han kom til den sidste Linie af Verset:

»Saa fik jeg Fred,
saa fandt jeg Sted
for Duens trætte Fodefjed«,

da svigtede Stemmen ham og han lukkede Bogen. Et Øjeblik bøjede han sig hen over Ingelejvs Ansigt, saa vandrede han ud af Huset og hen over Hougen; og Kvelden kom og Natten gik, og Morgenen lysnede i Synskredsen før Bjørn igjen tren ind i sit Hus. Hans Smerte var for stor til at kunne lettes, den sank tilbage i ham tungt og fast, som en Sten synker i Havet, og den flyttede sig ikke i dette Liv.

Brune var derimod bleven rørt just i den Retning, hvor Ingelejv havde virket paa ham. Det var ikke den dumpe knugende Sorg, som hang ved hans Barndomsminde. Han var saa fuld af Følelse, han græd saa let, men midt i det længtes han efter Livet; thi Hjertet ligesom voksede under Sorgen.

Sent gik disse Dage hen, og midt i Travlheden listede Tungsindet sig omkring med blege Kinder og klangløs Stemme; thi Ingelejv var elsket af Alle saa langt hun var kjendt.

Endelig kom Begravelsesdagen. Mange Folk fra Øerne deromkring og nærmest fra Fjorden var forsamlet inde i Huset og ude paa Tunet, og der beværtedes efter gammel Skik med Mad og Drikke i rigeligt Maal derinde hvor Kisten stod.

Bjørn var stærk, talte højt og rakte Ølkanden med værdig Tiltale til hver af Gjæsterne. Ingen af dem skulde rejse hjem og fortælle om Bjørn, at han var en Vekling, derfor tog han selv Roret, da Kisten var sat i Baaden, og styrede ud over Søen i Spidsen for de andre Baade, som en for en i Følge fulgte bagefter Ligbaaden.

Ved Kirken talte han med Præsten, men ikke om sin Sorg. Han havde aldrig mælet et Ord til Nogen om sin store Kjærlighed til Ingelejv, og Sorgen var jo en Del af den. Brune derimod hulkede højt ved Graven; men Bjørn tog rask sit Lommetørklæde op og tørrede hans Øjne, tog saa hans Haand nedover til Baaden igjen, og Gutten tvang sig saa godt han kunde. Men da nu Kvelden kom paa denne lange Dag, og Bjørn fulgte de sidste Fremmede til Baaden, og siden trak sig langsomt op igjen mod Huset og traadte ind i den tomme Ligstue, da knækkede Modet over og han sank ned paa en Stol, og her sad han til Morgenen kom. Da saa han til Siden, hvor der rørte sig Noget! — det var Brune, som havde holdt Nattevagt ved Sorgen tilligemed ham, og som det lysner over Himlen efter et Skybrud, saadan lyste det op i Bjørns Ansigt. Han tog Gutten i sine stærke Arme og trykkede ham ind til sig og udbrød:

»Kom hid Barn, nu er Du det Eneste jeg har i Verden. Men Ingelejv skal ikke skamme sig for mig hos Vorherre,« tog han stærkere i. »Jeg husker nok et Ord, som er bleven sagt: At om en Mand falder, skal En derfor gi'e sig over Allesammen? Nej, Gutten min, En skal bedre forstaa Vorherre, han slaar ikke med Sorgen for at lamslaa, men for at mane En til at tage bedre fat. Vi faar komme ud og se til Stellet, Barn. Naar Husbond ligger i Mag, gjør de Andre Nat af Dag!«

Og dermed var Alting sagt; thi fra nu af gik Livet sin jevne Gang i Bjørns Hus, der var ikke mange Smil, men der var heller ingen Klynk.

Brune, sit Løfte til den døende Ingelejv tro, skilte sig nu aldrig fra Bjørn, han fulgte ham som Skyggen følger Legemet. Og godt havde han det ogsaa; men trods dette boede dog to Savn i hans Sjæl, der ligesom Skovduen inde fra Tykningen sendte sine klagende Toner ud i Dagens Stille: det var det store Kjærligheds-

savn, som Ingelejv havde vakt, og hin ubestemte Længsel, som fulgte med Erindringen om den gamle Doktor-Randi. Hun lod sig nu aldrig mere se paa Gaarden, og sendte blot en sjelden Gang Find med Posen for at Brune efter eget Skjøn kunde fylde den med hvad han fandt.

Men endelig kom Vinteren, som ogsaa udelukkede ham fra denne Glæde, og den sidste Rest af Samkvem med den kloge Kone var dermed ophørt.

Da Vinterjevndøgnet var forbi og Fiskeriet paa Havet tog sin vante Begyndelse, var Bjørns Baade, som altid, de første paa Dybet for at sætte Garnene. Jevnsides med Bjørn fulgte gjerne Stejn fra Skorpøen, der holdt stærkt paa det, at der Bjørn kunde naa frem vilde ikke han staa tilbage. Ja det hændte endogsaa, at Stejn lod sprede ud det Ord, at han nu agtede sig paa Havet, før selv Bjørn havde bestemt sig, og da blev der Hastværk paa Rundø for at faa Baadene afsted med Garnene et Par Dagestid før Tanken ellers havde været dertil.

Denne Vinter brød Bjørn sig ogsaa mindre om Jevndøgnsstormene end ellers, og de første Garn, som blev stillet paa Dybet, var hans; men da de efter et Par Dages Forløb atter skulde tilsees, gav Stormen ingen Taal, og fire Dage gik hen, før det klarede saa vidt over Havet, at en Baad kunde voves ud for at se om Mærkerne havde holdt sig oppe, eller om Stormen havde drevet Garnene til Havs, saa de aldrig mere fandtes. Der var nok En og Anden, som mente: »at Vejret holdt sig ikke Dagen ud og at der var Asvejer i Havet,« hvilket vil sige det samme som en maskeret Storm, der ikke mærkes, før man pludselig er omsuset af den; men da den løfter Havet meget højt, saa Skjæ-

rene, som ellers er blottet, ganske overskylles og begraves under Vandfladen, har man derved et Mærke paa den.

»Skal En vente, til alle Mærker slaar til, faar En længe vente,« sagde Bjørn kort, »jeg har nu bestemt, jeg vil ud; den faar sige fra, som vil bli' hjemme.«

»Janok!« svarede en af Folkene og sprang i Baaden.

»Der kommer han, Find, nedover!« raabte en ung Gut, som var lejet for Touren. »Jeg faar føle efter, om jeg har Ho'det mit.« Og han lo hen til de Andre.

»Skyd fra Land!« raabte Bjørn, som stod i Midtrummet, eller som det her kaldes: Kæmperummet, fordi der falder det sværeste Arbejde i skarp Sejlads. Brune stillede sig ved Siden af ham.

Imidlertid var Find naaet ned til Stranden og raabte Noget ud til dem, som var saa svagt, at Ingen hørte det.

»Hvormange Ho'der ser Du paa en Slump?« raabte Lejegutten op til Gamlingen.

»En kan snart tælle dem, Gud hjælpe!« sukkede Find; men da han nu saa dem sætte Sejlene til, greb Fortvivlelsen ham, og han skreg med hæs Røst ud efter Baaden og vinkede og slog med Armene, som en Maage med Vingerne.

»Aaja, Du Bjørn, det bli'r saa vist din Ulykke. Gud hjælpe Dig!«

»Du var vel ikke med at skrive Lagna, Du?« raabte Bjørn tilbage. »Gud raader for Alt; den, som dør idag, var ikke ætlet til at leve imorgen.«

Og dermed skjød Baaden hurtigt udover det mørke Vand, medens en Skare af store Lomimbrer fløj med vilde Skrig ud fra Klipperne og strøg kredsende henover den.

Men inde paa Stranden sad gamle Find paa en Sten og saa ud efter dem med et ubeskriveligt sorgfuldt Blik, til de forsvandt af Synskredsen, da rejste han sig og krøb som en Snegl op over Hougene og forsvandt hinsides Fjeldet.

»Der er lidet Haab om, at Garnet har holdt sig,« sagde Manden, som sad ved Styret, og saa betænkeligt paa Bjørn.

»Er vi først kommet saa langt,« svarede denne, »saa faar vi naa did og se selv. Imorgen drager Stejn ud med Garnet; bedre passer det for mig at bringe Bud til ham end han til mig.«

Og nu gik det udefter mod Tværdybet. Bjørn sad i Kæmperummet og holdt det største Sejl og satte paa og tog af som en kyndig Skipper; men Stormen var i Havet, og Bølgerne tumlede sig om Baaden som snøftende Hvaler. I Sejlrummet sad Brune og øste af alle Kræfter det indstrømmende Vand ud med den tømte Madbomme, ved Siden af ham sad Lejegutten og holdt Draget. Forøvrigt var hver Mand taus og uforfærdet paa sin Post, og Alles Øjne fulgte Styrmandens Bevægelser.

»Det bli'r ikke grejt, naar Solen gaar ned,« sagde Bjørn; »bare En ikke faar Bagsejl.«

Alle taug, thi i Vest trak røde Strimer hen langs Havet og op mellem de sortgraa Skyer, og Søerne voksede med hvert Stormkast.

»Sæt!« skreg paa engang Styrmanden og stampede i Baaden, og som ved en Trolddom blev Draget løst, Haandsøftet trukket ind og Forskjødet ned; men et Øjeblik efter strøg en Sø hen over Baaden og endnu en; thi et Bølgestrøg kommer altid med ni eller tre i Følge, og endelig hulede Havet sig til den sidste Baare, der som en Fjeldtop med hvide Skumtinder rejste sig bag Baaden, og Dagen brød sig med Regnbueskjær gjennem den grønlige Kuppel, men derved blev ogsaa pludselig den bageste Luft fortyndet, Trykket forfra fik Overvægten, og som drevet af et mægtigt Vindkast slog Sejlet ind mod Masten, og i samme Sekund var Baaden hvælvet, og Resten af den uhyre Sø brød sig skummende hen over Kjølen. Dette kaldes at faa Bagsejl, og her svinger den største Kyndighed sig et Øjeblik

i Skjæbnens Haand; thi af ti Gange hvælver Baaden de ni.

En Stund laa Baaden svalkende op og ned paa Havet, thi efter slige Bølgestrøg følger en Stilhed, som her kaldes et Løje. Da kom der et Hoved frem ved Randen, blegt som Døden, med forslaaet Pande, og en Arm tog fat. Nu kom der mere frem af Manden, og han arbejdede sig tungt op over Baaden med en halvvoksen Gut i den venstre Arm. Endelig sad han paa tvers over Kjølen og Gutten laa foran ham. Det var Bjørn og Brune. Et Øjeblik efter kom atter et Hoved frem paa den anden Side af Baaden, det var Lejegutten, og med et eneste Tag var han oppe paa Baaden og satte sig tilrette hos de Andre. Saa kom forud et Hoved frem og endnu et, et Par Arme rækkede efter Baaden; men Løjet var forbi, og et nyt Bølgestrøg væltede hen over de Skibbrudne, der holdt sig fast saa godt de kunde og lod saa Resten staa derhen, hvor Alt afgjøres. Da omsider Ophøret kom, var der Ingen mer at se omkring Baaden, de var gaaet under —

i den dybe Kjælder,
hvor Intet om den vilde Kamp fortæller!

Men endnu sad de Tre paa Kjølen og red henover det skummende Hav.

»Ud paa Morgenen vil det løje af,« sagde Bjørn, »holder vi fast saalænge, da er vi frelst.«

»Det er slig evindelig Svalken med den Baaden,« udbrød Gutten og tog bedre fat.

Brune havde endnu ikke mælet et Ord, hans Øje fulgte Bjørns Ansigt; hvor det vendte sig hen, der vendte han sit med.

»Hvem var det, som før kom op der forude?« spurgte Bjørn Gutten.

»Det var Halstejn Rakke,« svarede han.

»Var det Halstejn,« sagde Bjørn vemodigt, »ja slig var det nu laget for ham. Kan Du holde Dig, Gutten min?« spurgte han Brune og slap hans Skulder.

»Jeg holder mig vel,« sagde Brune lidt skræmt og tog i med begge Hænder.

»Baaden vil ikke komme i Ro, lader det til,« sagde Bjørn og tog sin Tollekniv ud af Beltet og strøg den op og ned paa Ærmet af sin Skindtrøje. »Der er et gammelt Ord, der siger det, at saa længe der sidder en Mand paa Kjølen, som ikke skal komme levende fra det, ligger den ikke stil, hvordan En saa steller sig.«

Og han gav sig roligt til at skjære i Kjølen.

»I saa lig stil!« udbrød Lejegutten forarget, idet et Stød af Baaden kastede ham ned paa den ene Side. »Det var slig syndig Kav med den Baaden, jeg tænker, det er mig, som skal nedom til de Andre.«

Og han satte sig lidt bedre tilrette.

»Det var et langt Løje, det,« sagde Bjørn og saa sig omkring paa Havet, »men det kommer vel saa godt igjen.«

Og han skar videre.

»Det er Navnet Dit, Du skjærer?« spurgte Gutten og bøjede sig hen mod Bjørn. »Aaja, Du var altid en havendes Mand, Du Bjørn, fik jeg bare Ro, vilde jeg sætte Navnet mit ved Siden af, jeg ved det, at hun, Mor, vilde like, at Sønnen hendes ikke tabte Modet, før han tabte Andlaatet*).«

Og dermed tog han Tollekniven ud af Hylsteret og skar med et Par hurtige Snit et N. T. i Kjølen, da slog en Sø hen over Baaden, og løst, som han holdt sig, rev den ham med sig ud i Dybet. Endnu en og atter en fulgte efter med slugende Kraft, saa kom Gut-

*) Det sidste Aandedræt.

tens Ansigt frem igjen. Bjørn gav ham en Haandsrækning, og han trak sig møjsomt op over Baaden.

»Tak for Haandsrækningen, Bjørn,« udbrød han lidt mat. »Saa nu har jeg mistet Tollekniven! Laan mig Din, Bjørn, jeg skulde like at sætte hun Mors Navn ogsaa, det kunde være saa godt som et Haandslag, det.«

Og han tog Kniven fra Bjørn og skar et M. ved Siden af sit eget Navn. Men Baaden kastedes af et voldsomt Grundstød over paa den anden Side, og Gutten forsvandt.

»Den Gang bli'er Niels der han er,« sagde Bjørn sorgfuldt og trykkede Brune ind til sig. »Nu er det vi to igjen, Gutten min; men Baaden bli'r ved med Svalkningen, der skal vel endnu en til af Hesten før En kan ride stødt. Jeg tænker nok hun, Ingelejv, længter efter Bjørn, endda hun har det godt, der hun er.«

Og han saa op til den mørknende Himmel og tog sig om Panden.

»Far,« sagde Brune og vendte sit Ansigt om mod Bjørn. Mere fik han ikke frem; thi det var ligesom Alt blev lagt i det ene Ord, han aldrig før havde udtalt til ham, og Blikket, som fulgte med fra de store udtryksfulde Øjne, fortalte Resten. — Og dermed slap han Taget, og Havet drog sit grønlige Gitter sammen over ham, men i samme Øjeblik løftede Bølgen ham med sig op igjen, og Bjørn laa langt udover Baaden og greb ham og trak ham op paa Kjølen.

»Nej, Gutten min,« sagde Bjørn, ikke agtende sin egen Fare men kun sørgende for Gutten, »det er ikke Dig, som er fejg, heller ikke nytter det, Du skriver Lagna for mig, der maa større Mand til. Gud velsigne Dig, Barn! Hold fast alt hvad Du orker! Der kommer en Styrtning, den ser mig ligest ud til at ville æde en Bjørn!« og . . . Da Brune atter sandsede sig selv, saa han et Stykke fra Baaden Bjørns blege Ansigt med den

blodige Pande i Havbrynden. Endnu et Blik . . . og han sank.

Og Gutten saa til, og han holdt sig fast, det fik han vel gjøre! Og han saa hen mod den Kant, hvorfra Strøget kom, og vidste saa vel, at det næste tog ham med; thi der var ingen Mening i det, at han skulde sidde igjen, naar alle de stærke Mænd, og naar selv Bjørn var draget tilbunds. — Men det var sandt, hvad Bjørn mente, at den store Mand, som skrev Lagna for dem Alle, havde vel sat et andet Maal for Gutten; thi Søerne slog over ham, og han sad fast, og endelig laa Baaden stille. Naar den først har vundet Ligevægt, bærer den sig godt oppe i Søgangen; men denne uafbrudte Svalken op og ned, som Mast og Sejl og andre Smaaomstændigheder foraarsage, er Grunden til den Tro, som Folket her paa Kysten har, at der er fejge Folk paa Kjølen.

Aftenen og endnu mere Natten førte større Stilhed med sig; men Gutten saa i Mørket altid det blege Ansigt over Havfladen, det samme stærke Blik, der syntes at ville drive ham ind i Livet, mens det selv sænkede sig i Døden. Ak! ikke kunde han skjønne, hvad han skulde leve for nu, da baade Ingelejv og Bjørn var døde! Og en mægtig, men sorgfuld Længsel efter at være sammen med dem og dele deres Lykke fyldte hele hans Sind.

Saa gik Natten, og Dagen kom med Solskin og Smaasøer. Baaden var dreven et godt Stykke ind mod Kysten, og af og til saas en Baad langt borte; men endelig styrede en i samme Retning, som Gutten var, og da den kom nær nok til at kjendes, saa han, at det var Skorpø-Folket, og at det var Stejn selv, som stod oprejst i Kæmperummet.

»Saa Du er kommet op og ride idag?« raabte Stejn til Brune, idet han lod Baaden stryge tæt ind paa Siden af Vraget. »Hvormange har den kastet af, før Du blev

siddende?« spurgte han og trak Brune fra Kjølen over i sin egen Baad.

»Du kan slippe at spørge,« tog en af Folkene Ordet. »Der staar Bjørns Navn.«

»Hvem er det, som har skaaret der længere borte?« spurgte Stejn.

»Det er Niels Tenje,« hviskede Brune svagt.

»Er det den kjække Gutten?« udbrød Stejn, »der staar et M. ogsaa! Jeg skal vædde med, at det er Navnet paa Mor hans!«

»Ja, det er det,« sagde Brune.

»Vi faar se til at faa Baaden trukket med hjemover, naar vi har set til Garnene,« sagde Stejn. »Bedre Bud kan ikke hun faa fra Sønnen sin.«

Og nu blev den hvælvede Baad bunden til den anden og slæbt med hjemover, men Mørket laa tungt over baade Land og Vand, før de naaede did til Rundøen, hvor Brune vilde sættes af. Og da han nu, vaad og elendig listede op af Vejen til Bjørns Gaard, stod hin første Kveld for ham, hvor han ligesaa forkommen paa Sjæl og Legem havde vandret den samme Vej; men ak! Hvilken Forskjel! Dengang lød Bjørns stærke Stemme forud, som en Røst fra Livet i sin fulde Kraft, og Ingelejv strøg Iskulden af hans Ansigt med sin varme Haand. Nu traadte han ind i det forladte Hus, det var jo dog endnu hans Hjem! Men hvad er Hjemmet uden Hjemmets Aander? En Milepæl, et Kors ved alfar Vej, det er det Hele.

Fire Gange skiftede Lys og Mørke, og endnu sad Brune i det herreløse Hus, da hed det: at langt ud Beslægtede kom til Gaarden, og at Øvrigheden fulgte med. Saa skjønnede Gutten, at han maatte væk derfra, og uden Maal og Tanke vandrede han ud af Gaarden, og op over Hougen, bestandig fremad, til Vejen igjen skraanede nedad mod Vandet.

Der laa et Hus med lidt Mark omkring; en Hund foer ham gjøende imøde, og en Børneflok laa paa en

Jordhoug og lekede i Solskinnet. Brune gik nærmere. Paa en Sten i en Indhugning af Vejen med Ansigtet vendt mod Jorden sad en sammensunken Olding, men idet Brune gik forbi, løftede han Hovedet og fæstede et halvt slukt Blik paa Gutten. Det var den blege Ulykkesfugl, som Folket kaldte Død-Find. Det gjøs i Brune, da han saa Manden, thi han mindedes, hvad han havde raabt ud efter Bjørn i Baaden.

»Ak! Ak!« sukkede Gamlingen, og store Taarer trillede ned af de askegraa Kinder. »Hvorfor hørte Bjørn ikke, hvad jeg sa'e?«

Men Brune var selv saa fuld af Sorg, at han slet ikke vidste at sige et Trøstens Ord til nogen Anden, og efter en kort Hilsen blev han ved at gaa ned over mod Vandet.

»Kanske Du vil, jeg skal sætte Dig over til Doktor-Randi?« raabte Gamlingen hæst efter Gutten.

»Doktor-Randi!« Det ramte Guttens Tanke. Et Øjeblik stod han stille og søgte ligesom efter Noget; thi det var ikke let for Lyset at trænge ind igjennem alle de mørke Tanker. Men endelig stod hele Scenen fra Fjeldet for ham, og Mindet om Doktor-Randi rejste hurtigt et nyt Livshaab i ham. »Ja. Over til Doktor-Randi vilde han.«

Solen sank allerede ned bag Fjeldene og klædte de enkelte Snetinder i blændende Purpur, da de landede ved en af de mange Øer, der her ligesom dæmme op for Havet. Et eneste lidet Hus stod paa en Skraaning ind under et højt Fjeld; og havde ikke Solrødmen kastet sit Skjær over det eneste Fag Vinduer, som saas fra Siden, og som ikke bestod af mer end fire Ruder, skulde man hellere have taget det for et nedrullet Fjeldstykke end en Bolig for menneskelige Væsener.

Find gik foran op over Vejen til Huset og Brune bagefter, og hurtigt bar det ikke fremad. Den Gamle fattedes Kraft og den Unge Mod; og uden de to Svingfjer i Aandens Vinger kan man nok flagre, men man flyver ikke.

Ak! hvor bankede Guttens Hjerte, da de nu endelig nærmede sig Huset. Der indenfor den lukkede Dør tyktes ham Alverdens Visdom gjemt. Vilde den kloge Kone tage imod ham: Vilde hun fortælle ham tilende det Eventyr om Alnaturen, som hun hin Dag for et Aar siden var begyndt paa derhjemme i Fjeldskarret? Eller rugede hun, som Dragen, i egenkjærlig Iver over sin Visdoms Skat? . . . Men nu stødte Find til Døren og dermed var den ogsaa aabnet, og det syntes næsten, som Huset skjalv lige ned i Grunden ved det Stød af en dinglende Olding.

»God Kveld i Huset!« sagde Find stønnende og sank ned lige indenfor Døren paa en Bænk. »Jeg har en Gjæst til Dig, Randi!«

»God Kveld!« hviskede Brune frygtsomt og blev staaende ved Døren.

»Nu er det fjerde Dagen, jeg venter Dig,« sagde Randi og fæstede de skinnende Øjne paa Gutten. »Var Du ikke kommet hid i Kveld, saa havde jeg set mig om efter Dig imorgen. »Med Sorgen og Klagen hold Maade,« kjender Du den Salmen, Du?«

Gutten sukkede og vilde sige Noget; men før han fik Ordet vendt paa den Maade, som han syntes, det skulde komme frem, tog Randi det fra ham:

»Du skal ikke bry'e Dig med at sige Noget,« smaalo hun, »Ordet falder ikke ud af Dig, som Smaasten ramler af Fjeldet! . . . Der borte er et lidet Kaat, det kan være Kammerset Dit, og Maden ska' Du faa. — Men naar En by'er det, En har, saa faar En vel ha'e Tak til Svar?« Og hun rullede et Blik hen til Gutten, der rammede ham som et Lyn.

»Tak!« satte han hurtigt og forskrækket i.

»Kom hid til Varmen, og staa ikke der ved Døren, din Dumming!« blev hun ved, idet hun stelte med Kveldsmaden, og nynnede til.

Brune stillede sig øjeblikkelig foran Ildstedet.

»Kom hid, Du med, der borte!« vendte hun sig til Find. »Bedst Du faar Kveldsmaden, før Du drager hjem. Naar En er Kaarmand, som Du, saa er det lige ens med at tigge sig til baade Hus og Mad.«

»Aaja,« sukkede Find og trak sig opover mod Bordet.

»Du var vel nede hos ham, Bjørn, før han drog ud paa Sjøen?« spurgte hun.

»Fik vel Lykke til det,« svarede Find og tørrede en Taare af Kinden.

»Der er ikke stor Glæde i at bære slige Bud rundt Bygden,« mumlede Randi ved sig selv.

»En faar Allesammen bære Bud for Vorherre,« sagde Find lidt stærkere.

»Se her! tag nu for Jer.« Og hun satte den dampende Grødbolle paa Bordet. »Du faar se at komme Dig hjemover, før Mørket falder,« sagde hun til Find og rakte ham en Skaal Mælk. »Og Du faar lægge Dig, saa Du kan være oppe med Solen imorgen,« vendte hun sig til Brune. »Der er mangt Smaat, En kan pille sig ind over Fjeldene, hvor Solen staar paa.«

Her slog hun den rette Tone an! den klang igjen i Gutten. Grøden begyndte at smage ham, og Sukket blev ikke hentet fuldt saa dybt som før. Randi nikkede til ham og skjød Fadet nærmere, og da nu Maaltidet var slut og Find draget bort, trak han sig ind i det lille Rum, som var bestemt til ham, og her sov han sin første trygge Søvn efter hin Nat paa Havet.

Næste Morgen var han tidlig vaagen; men det var ikke just Lyset, som vækkede ham; thi det Sted i Rummet, hvor en lille firkantet Udskjæring viste, at èn Rude havde siddet, var tæt tilstoppet med gamle Klude. Han

forsøgte paa at løsne Bylten, og nu skinnede den opgaaende Sol ham lige i Ansigtet! Nede ved Søen sad en Flok graaplettede Maager paa et Skjær og saa forfrosne og vandtunge ud; men i det Øjeblik, Sollyset strøg henover Stenen, slog de Vingerne ud og fløj i store Kredse ud over Vandet, og i den straalende Morgensol saa de ud som hvide Duer med Sølvskjær over Bryst og Vinger. Han skyndte sig nu ind til den gamle Randi, og ikke længe efter var de paa Vandringen op over Fjeldsiderne hen til de lune Strøg, hvor Vaaren sad i Ly for den barske Nordenvind, og plejede de unge Spirer. Her vilde da Randi, at han skulde gaa sin egen Gang. »Han kunde kun tage fat, Vorherre styrede nok Haanden,« udtrykte hun sig, »det En er laget til, det ta'r En ikke fejl af.«

Og dermed gik hun en Vej og Brune en anden.

Han standsede lidt. Var nu alt dette en Drøm? Nej, det var ingen Drøm! Han kunde virkelig gjøre Gavn, og dog sled ikke Arbejdet Tankerne fra ham ligesom før. Den hele Natur stod jo færdig til at samtale med ham. Paa en Gang fik han, den ulykkelige Forladte, kjærlige Fortrolige til alle sine Tanker. Ensomheden — den elskede Ensomhed! den saa jo paa ham fra alle Sider med sit alvorlige, deltagende Øje, og ikke som i hine Nætter paa Fjeldet, og i den derude paa det vilde Hav med forfærdelige spøgelseagtige Blikke. Alt omkring ham talte, og dog taug det, og selv behøvede han i denne lange Samtale ikke at lukke Munden op en eneste Gang! »Ak! at Ingelejv og Bjørn var borte fra den dejlige Jorden! Aldrig skulde han glemme dem!« Og med taarefuldt Blik vendte han sig mod den Kant, hvor Rundøen højnede sig ud mod Havet.

Men det unge Hjerte er som den unge Plante; der maa Sol og Glæde til, om de skal naa Vækst og Maal. Brune græd en Stund, saa dukkede han op igjen af Sorgen ligesom hint Skjær i Morgensolen, og alle Tankens dystre Maager slog Vingerne ud og kredsede omkring

ham som sølvhvide, glinsende Duer. Og nu bar det afsted med ham, op over Klipper og ind gjennem Kløfter. Han var ikke den, som veg saa snart for Hindringer, dertil havde han altfor ofte prøvet Tag med dem, og ikke skulde Randi ryste med Hovedet til ham, naar de mødtes. Træt og pustende satte han sig omsider ned. »Det var slig prægtig Træthed!« thi der var Noget indeni ham, som ikke var træt, tvertimod! Mon ikke han kunde synge? Fik prøve paa:

Nej aldrig jeg var dog saa glad, saa glad
som i denne Stund!
Og aldrig jeg tror, at jeg forhen sad
paa saa tryg en Grund.

Nu ved jeg, hvor alle de Smaablommer staa
over Fjeld og Li.
Gudherren jo lærte mig selv at gaa
paa den rette Sti.

Nu skal jeg nok lette den tunge Sten,
hvor Lilien gror,
den skal ikke trykke dens fine Gren
til den kolde Jord.

Jeg skal ikke trampe Dit Hjerteblad,
Guld-Soløje, Du!
Jeg husker nok engang, jeg ogsaa sad
med saa frygtsom Hu.

Du Fjeldrose, skyd Du kun Knoppen frem
i det tørre Grus,
jeg byder Dig engang mit Følge hjem
til det lune Hus.

Og Du Tormontille og Rysteblom!
God Dag, og god Dag!
I undres vel paa, at saa sent jeg kom
til vort Vennelag?

Men nu skal vi leke den Dag saa lang,
I Sødskende smaa!
Tør hænde Vorherre selv nikker engang,
naar han ser derpaa.

Siden kom Doktor-Randi frem imellem Fjeldene, og hun sang ogsaa, men hun brugte ingen Ord, hun nynnede saa smaat til sine Tanker, og saa fulgtes de hjemover til det dinglende Hus, og Urterne blev tørret og Maden blev stelt til; thi Randi havde Alting i Huset til tarveligt Brug — det var den Løn, hun fik af de Syge, som hun lindrede og hjalp — og Brune var Gamlingens højre Haand. »Vorherre havde sendt hende en Medhjælp,« anførte hun ligesom til Undskyldning.

Fra nu af begyndte Brunes egentlige Liv, det som hans Evne fuldt ud strakte til, og Selvbevidstheden rejste sig op af sin tunge Døs; thi hidtil havde Nødvendigheden valgt for ham, nu valgte han selv. Verden udenom ham hverken lokkede eller fristede, han kom ikke til den og den ikke til ham. Hans Liv var delt imellem Urtens Skjønhed og dens Nytte, det Første tog hans Hjerte, det Andet hans Forstand; og da gamle Doktor-Randi var ligesaa sikker paa, at han var kaldet af Gud til denne Gjerning som hun var paa at være det selv, saa tvivlede han heller ikke om den Ting, men vandrede fremad i Sværmerens lykkelige Tro paa Guds særdeles Beskyttelse og Tilsyn.

Og naar saa en stakkels Sygling kom trækkende op over Vejen til det gamle Hus for at søge Hjælp, da var der Noget, som rørte sig dybt i hans Væsen, hos Krigeren vilde det hedde »sejerstolt«, for den fattige Gut med Naturens gaadefulde, opslaaede Bog i Haanden hed det »Hjertenstrøst«; thi nu vidste han allerede Mangt, som kunde lindre den Elendige, og han var saaledes ogsaa med til at gjøre Nytte her i Livet, Talenterne, Gud havde givet ham, laa ikke længer i Jorden, men de skjød frodigt op og satte baade Blad og Knop. »Sligt maatte det vel være han, Far, havde tænkt sig!«

Og paa denne Vis drog Aarene sig hen, fattigt og ensformigt for Verdens Øjne, der helst ser sine Helte i Kamp med Forholdene og Øjeblikkets uafviselige Fordringer, men rigt og fyldigt for Gutten selv, hvis hele

Udvikling gik indad, fordi ingen omkring ham fordrede Noget lagt paa det Ydre. Og skjønt han nu Aar efter Aar tog til i Vækst og Styrke, og Barnet forlængst var flygtet fra de udvortes Træk, sad det dog trofast i hans Indre og saa paa Alting med store, uskyldige og tillidsfulde Øjne. Den eneste Skygge, som dette lykkelige Livsforhold kastede, var den gamle Randis tiltagende Pirrelighed ligeoverfor »Kjoleslarkerne«, som hun altid kaldte Lægerne.

Før havde der kun været en Distriktslæge der i Egnen, og den store Vejlængde og de vanskelige Farvande gjorde det mangengang baade umuligt og besværligt at komme til de Syge, derfor var Doktor-Randis Virksomhed tildels gaaet upaatalt hen; men nu var der kommet en ung praktiserende Læge til, som lod sig forlyde med: »at sligt Kvaksalveri fik have en Ende«. Og da var der ikke Maade paa hendes Vrede; og den Trudsel: »at enten skulde »Kjoleslarkerne« vike eller ogsaa skulde hun«, var i Reglen det stadige Omkvæde paa Visen.

Under dette gik Brune sin stille Gang, og tog sig ingen Bekymring af den Gamles Vrede eller Trudsler. Han samlede sine Planter, ordnede dem efter de Regler, Randi foreskrev ham, og gav hele sit varme Hjerte hen i Forholdet til de Syge.

Men nu var en Kur mislykket for Doktor-Randi, Lægen maatte kaldes til, og de Ubehageligheder, som fremkom heraf, opirrede den heftige Gamle i den Grad, at hun pludseligt, en vakker Dag, erklærede Brune: »At han fik være for det Første i Huset alene; thi hun var tænkt paa at rejse ind i Fjordene og tage Find med sig, og blive der indtil videre. Det fik vel bli en Ende paa Dokterne; thi hver Djævel regjerede i sin Tid!« Dermed blev Pik og Pak samlet sammen, og med mange gode Ord skiltes hun fra Brune den næste Dag og satte ud over Sundet med den gamle Død-Find, der fulgte hende overalt som en tro Hund.

Men »Kjoleslarkerne«, som hun kaldte dem, veg ikke; de overlod med stor Koldblodighed Valget til Doktor-Randi at gjøre, hvad hun syntes, og derfor gik Maaned efter Maaned, og Brune gik fremdeles alene og stelte med sig selv i det gamle Hus. I Begyndelsen ræddedes han for det store Ansvar ligeoverfor Naturen og de Syge, som nu Ingen delte med ham; men den barnlige Tro til Vigtigheden af hans Idræt styrkede lidt efter lidt hans Mod, og da nu de Syge fremdeles styrede den vante Kurs hen mod Huset under Fjeldet, og da Brune ganske gik op i Sagen, saa vokste ogsaa hans Evne, og med den de Andres Tillid.

Ligesom Randi var bleven holdt af sine Patienter, saaledes blev ogsaa han forsørget. En kom med Dette, og en Anden med Hint, og da han trængte saa Lidt, var han uden Bekymring for dette Livs Fornødenheder. Han talte kun nødigt og skyede urokkeligt al Omgang; som en enlig Fugl sad han inde mellem Fjeldene, og det voldte ham altid stor Uhygge at blive draget bort derfra. Alt dette i Forening gav ham nu blandt Bønderne et gaadefuldt Udseende, og det varede ikke længe før »den kloge Gutten paa Fugleøen« stod i et langt større Ry end Doktor-Randi nogensinde havde gjort. Men Brunes store Ry blev ogsaa den Hage, hvormed hans mørke »Lagna« drog ham til sig; thi en vakker Dag kom Klokkeren op til ham med Bud fra Præsten at møde ham ved Anekset den næste Prækesøndag, efter endt Gudstjeneste. Og Søndagen efter skjød den lille Baad fra Land med »den kloge Gutten«, der, uden at grunde stort over Sagen, frejdigt styrede afsted til Kirkestevnet, og efter endt Gudstjeneste traadte ind til den venlige Præstemand, som for seks Aar siden havde konfirmeret ham, og som han siden Ingelejvs Begravelse ikke havde talt med.

Præsten tog venligt imod ham og forhørte sig om hans Stilling med Godhed og Interesse. Endelig gik han Sagen nærmere, og søgte paa sin stille Vis at for-

klare Brune Forholdet mellem Naturloven og den Lov, som betrygger Samfundet. »Der kunde jo være den Haandtering,« mente han, »som i og for sig var meget hæderlig, men som i sit Forhold til Loven ikke destomindre blev forkastelig.« Brune lyttede efter denne Tale med spændt Opmærksomhed. Han var ikke den, der modtog en Aabenbaring med Lynets Hurtighed og Kraft, han trængte til at vende en Sag mange Gange op og ned før den trængte ind til hans Bevidsthed; men det er sandt, var den der først, da slap han den heller ikke ud igjen. Der var noget Grundmuret i hans Væsen, hver Vind, som peb forbi, trængte ikke derind.

Foruden Præsten var ogsaa den unge Læge nærværende, som ved sine Trudsler havde forarget Randi i saa høj en Grad, at hun var draget ud af den gamle Rede under Fjeldet og bosat sig i en anden Bygd, og han fulgte utaalmodig Præstens langsomme Forklaring. Denne brød nu endelig af med den almindelige Betragtning og gik over til det Personlige.

»Du fatter altsaa, min Søn,« blev han ved, »at Du efter dette har forbrudt Dig mod Loven?«

»Nej!« det fattede Brune ikke. Lovens enkelte Bud stod indgravet i hans Hjerte med klare, uforfalskede Træk, Spidsfindighederne laa udenfor ham. Han havde stillet det blødende Saar, renset det Usunde, og lindret den Syge saa godt, han kunde, og Gud gav selv den lægende Urt dertil . . . »hvor kunde det være en Uret?«

»Du ved dog vist,« tog Præsten Ordet paany, »at hver den, som røver anden Mands Ejendom, er skyldig for Loven?«

»Ja!« det vidste han.

»Vel,« vedblev Præsten. »Men en Mands Stilling er ogsaa hans Ejendom, mærk det!«

Brune tænkte alvorligt efter.

»Du skjønner vel det,« tog den unge Læge utaalmodigt Ordet: »at naar Knud t. Eks. har kjøbt sig Retten til at sælge Brændevin paa Rundøen, og saa Jakob gaar

omkring og sælger i Smug for bedre Kjøb, saa stjæler han Brødet fra Knud?«

Der gik det op for Brune! Han tog altsaa Brødet fra Doktoren! Han havde altsaa paa en Vis stjaalet fra Doktoren?

Han sank næsten i Knæ af Forskrækkelse over sin Forbrydelse og rakte instinktmæssigt begge Hænder ud mod Doktoren med et ubeskriveligt bønligt Udtryk i de mørke Øjne.

Doktoren sprang leende op af Stolen og tog i godmodig Iver begge de fremrakte Hænder og udbrød:

»Naa, naa, min Ven! bliv ikke ræd, der staar Intet paa; det Hele kan ende godt. Men Du skal blot forstaa det, at siden Loven har sat Straf for, hvad Du gjør, saa maa det vel være galt, at Du gjør det.«

»Ja,« det mente Brune ogsaa, »men,« og nu steg en hel Række af mørke Forestillinger frem for ham. «Hvorfra skulde han kunne give Doktoren tilbage alt det, han paa den Maade havde taget fra ham! Han, som var saa fattig, at han knap ejede fra Haanden til Munden! Og endelig: maatte han da jages bort fra sin stille, lykkelige Idræt, og fra sit ensomme, afsluttede Liv? . . . Og hvor skulde han da hen, siden Alt, hvortil han hældede sig i dette Liv, faldt fra?« Ak! der sank en slig Modløshed over ham, at han vaklede, lukkede Øjnene til og greb om Stolen for at holde sig fast.

Imidlertid havde Præsten og Doktoren talt stille med hinanden, og den Første vendte sig omsider mod Brune og sagde med den inderligste Godhed til den Forknytte:

»Trøst Dig, min Søn, hvis Du føler en sandfærdig Trang til at granske i Naturen til Gavn for dine Medmennesker, da skal det ikke blive Dig forment; men da maa Du studere.«

»Studere!« gjentog det inde i Brune, »han studere?« Og han løftede sig ved dette Ord langsomt op af sin sammensunkne Stilling og saa med et frygtsomt Blik paa Præsten.

»Ja, studere, det var Ordet,« blev Præsten ved og nikkede venligt til ham. »Du er over tyve Aar, det er sandt nok, men Tiden er jo din egen. Du er jo hele Bygdens Yndling og Stolthed; jeg skal tale med de Mænd, som har Evne og Vilje til at hjælpe Dig, saa det Lidet, Du behøver, tænker jeg at kunne skaffe Dig. Naar Du da engang i Tiden er færdig, og Du drages tilbage i disse Egne, da er Du fuldt berettiget til at følge din Lyst, og Loven, som nu er din Anklager, bliver da din Beskytter. Indtil den Tid, min Søn, vil jeg, i Guds Navn og ved hans Naade være det.«

Og dermed gik Brune, bedøvet af det Slag, som havde rammet ham idag, og gjennemtrængt lige ind til Grunden af sit Væsen af den mægtige Tanke: »Studere!«

Hjemme i den ensomme Hytte sad han tung og sorgfuld, da Kvelden kom. De visne Urter laa spredt omkring ham, ak! det var jo en Synd at sysle med dem. Men hvorfor? »Jo, Loven forbyder det,« hviskede Præstens Røst i hans Indre. Ak! hvorfor var der da en Lov, som forbød Mennesket at lindre Smerten og aftørre Taaren; var det da ikke det, som Christus selv havde gjort, da han vandrede her paa Jorden? Hvorfor bar Urten paa Lægedommens Kraft, naar den af Gud ingen Evne fik til at fortælle det . . . og hvorfor var det da en Synd, at Mennesket gik i Naturens Tjeneste? Hvad var det for en Lov, som forbød Kjærlighedens Gjerninger? Men der er saa mange Spørgsmaal, som Skuffelsen og den bittre Smerte føder, og de blir næsten alle besvarede paa den samme kummerlige Maade som Tausheden i det lille Hus besvarede Brunes.

Lang Tid gik ikke hen efter hans Møde med den gejstlige Herre, før han atter fik Bud og Hilsen fra ham. Bønderne var villige til at give ham Understøttelse i Forening med Præsten og endnu to andre Embedsmænd; kun fastsatte hine som en Betingelse, at han, efter endt Studium, skulde vende tilbage til Sognet og nedsætte sig som praktiserende Læge iblandt dem. Brune ønskede

intet hellere. Den dinglende Hytte med de fire solbrændte Ruder indunder det ludende Fjeld var hans Tankes Højdemaal, der var det Arkadien, hvorpaa han troede.

Rejsen blev nu bestemt, og dens Maal var Bergen. Her haabede Præsten ved personligt Bekjendtskab at vække Interesse for Brunes Sag og skaffe ham den Beskyttelse, som han i sin store Uvidenhed om Verden og i sin paafaldende Forknyttelse blandt Mennesker saa højlig trængte til.

Det var underlige, vemodsfulde Dage for Brune, disse sidste Dage i den gamle Hytte. En stor Del af Egnens Folk kom for at sige ham Farvel, og Alle medbragte de Smaaforæringer til ham, saa Brunes skrøbelige Bord havde aldrig i sin største Velmagt baaret en slig Rigdom af Spegelaar, Lefser, Smør og Ost paa en Gang, som nu. Doktor-Randi kom først den sidste Dag anstigende med sin blege Baadfører. Ærgrelsen havde gjort hende mange Aar ældre, siden hun forlod Øen. Da hun traadte iland, snublede hun i Hastværk over en Sten, og da Find stavrede hen til hende for at hjælpe hende paa Ben igjen, viste hun ham haanligt tilbage.

»Du tænkte kanske at bære Dødbud til mig?« udbrød hun, idet hun kravlede for at komme op.

»Godt for Dig, at Du ikke har langt igjen!« sukkede Find og krøb sammen, ligesom han blev ræd for hvad han havde sagt.

»Aa Du ser ligere ud til at dø selv, Far!« hvæste hun mod ham. »Men Du har gaa't Ærind for Døden saalænge, til Du har slidt op baade Sind og Skind, og ikke har du havt saameget for det, at Du kunde dø, mens Tid var; men Du faar gaa her og overleve baade Dig selv og Andre.«

»Tænker nok, vi slaar Følge, vi,« mumlede Find.

»Aaja, Du har altid hængt paa; men det var jo det ligeste, Du kunde gjøre,« svarede hun venligere og hin-

kede op over Vejen med et Hastværk, som tog Aandedrættet fra hende.

Da hun nu tren ind til Brune, fik han baade læst og paaskrevet. Ingen Forestillinger fra hans Side om Lov og Lovbrud, og hvad han ellers kunde opstille til sit Forsvar, hjalp; hun erklærede kort og fyndigt: »At hun tog alle sine Lærdomme tilbage igjen. Hun havde tænkt, at han skulde arve Huset efter hende; men var det ligt til det! Nej, før skulde Ugler og Røsekatte arve, før han, som var i Lag med Kjoleslarkerne, skulde faa det. Men det var saameget, han vidste, at han kunde gjerne hedes at være Student, han var og blev en Halvsyltring alligevel, og ikke noget Andet.«

Og dermed kastede hun en stor Bylt hen over Bænken og foer ud af Døren, saa baade hun og Find nær var tumlet overende begge To. — Men et Stykke nede paa Vejen betænkte hun sig pludseligt og kom i en Fart tilbage.

»Der er to Spegelaar i Bylten, Far,« raabte hun ind af Døren til Brune, »og to Skjorter og to Par Strømper og et Par Vanter og lidt Garn at stoppe med . . . Og saa kan Du ta'e Huset,« føjede hun afmægtigt til. »Og saa . . . Farvel og Vorherre være med Dig!«

Dermed drog hun afsted igjen nedover til Find, og et Øjeblik efter satte Baaden fra Land; men mest saa det ud til, at baade hun og Baadføreren satte lige over Styx med en Gang.

Dagen efter kom en Baad med tre Mand til Land. Det var Skydsen, som skulde bringe «ham, Studenten«, som de allerede kaldte ham, til den nærmeste Dampskibsstation — og Huset under Fjeldet stod øde.

Det var en af de første Dage i September, da Brune, staaende som Dækspassager paa et Dampskib, styrede

ind mod Bergen. Dagen var solvarm, og Himlen hvælvede sig høj og mørkeblaa over de syv Bjerge, som indeslutte baade Byen og den Del af Indsejlingen, der kaldes Vaagen.

Det var et overraskende Skue for Brune, som endnu ikke havde set en By, og hvis Forestillinger herom, efter Andres Forklaringer, vare i høj Grad ubestemte; men i hele dette Billede, som laa udfoldet for hans Øjne, viste sig ikke et Punkt, hvorfra Tanken kunde hente sig en sorgfuld Forestilling. Alt var Lys og Herlighed.

Vaagen laa saa rolig som en skinnende Staalflade, og langt tilbage i Synskredsen stod det brede, skummende Spor efter Skibet som en snelagt Landevej. Ligefor strakte Havnen sig kileformigt ind mod Byen mellem de hvidmalede Pakhuse, der tillige indeslutter Kontorerne, som fra det hanseatiske Forbunds Tid har holdt sig paa det samme Sted. En Skov af Master rejste sig fra de tæt sammenpakkede Skibe til begge Sider, og hist og her viftede et broget Flag en Hilsen fra fjerne Lande til Norges livligste Handelsstad.

Helt tilbage og i en Skraaning op over Fjeldet spredte Byen sig med de hvidmalede Huse og de blinkende Taarnkupler i en ejendommelig Skjønhed, og et Sus af det bevægede Liv, som fornemlig til enkelte Tider rører sig her, trængte ud imod Baaden, der satte »Studenten« iland.

Nu stod han da der paa Landjorden med sit Tøj. »Hvad var det for en uhyre Forvirring, han var kommet op i!« Masser af Mennesker styrtede sig forbi ham i uophørligt Hastværk. »Hvor fik han da staa i Fred?« Thi nu havde han flyttet sig mindst tyve Gange fra Sted til Sted, men overalt var han bleven skubbet og trykket, og som en fredløs Mand saa han sig omkring i Forsamlingen efter en Frelser. Denne var ikke langt borte. En Fyr, som i sin hele Fremtræden kunde kaldes en Type for den Slags Forpostfægtere, som møde

de Rejsende næsten i alle Lande og paa alle Steder ved Landstigningen fra en Sørejse, gav vor ulykkelige Helt et Puf, som nær havde berøvet ham den sidste Rest af den aandelige og legemlige Balance; men derved kom ogsaa Fyren til at betragte Brune lidt nøjere, og som en ægte Haj gjorde han en Vending, før han snappede sit Bytte.

En venlig Hilsen og en fortrolig Tiltale fik snart den Tilstaaelse ud af Brune, at han hverken vidste til Højre eller til Venstre, at han ingen Logi havde, og endelig, at han havde et Brev til en lærd Mand der i Byen, som efter den gamle Præsts Ord var den, der skulde afgjøre hans Fremtids Skjæbne.

Alt sligt vidste nu Fyren god Besked om, og der var ikke den Ting, som han ikke vidste et godt Raad for. Først blev der nu sørget for Logiet og andre Smaating, og tilslut den næste Dag bestemt til at se Byens Mærkværdigheder og til at aflevere Brevet. Da nu alt dette var gjort, vidste Brune hverken ud eller ind med, hvad han skulde byde Fyren for sin store Ulejlighed; men ogsaa for dette vidste han Raad, og Brune trak forskrækket Skindpungen op med den lille Kapital for at mætte Hajen. Dermed fik han Fred den Dag.

Næste Morgen traadte Fyren pudset og barberet ind til ham igjen, idag var det i Egenskab af Fører, og nu gik det afsted rundt Byens forskjellige Kvarterer, til de omsider standsede foran det Hus, hvis Ejermand Brevet fra den gamle Præst lød paa. Her fandt da Følgesvenden det passende, at Brune blev udenfor, medens han gik forud og meldte hans Komme og overleverede Brevet.

Støttet til en Portstolpe ligeoverfor Huset, som Føreren forsvandt i, stod nu Brune med Hænderne i Lommen og hensunken i Beskuelsen af hele denne brogede Verden, som i uophørlig Skiften bølgede forbi ham. Aldrig havde han følt sig saa ensom og forladt derhjemme mellem Fjeldene og i det gamle Hus, som han

følte sig her mellem alle disse Mennesker, der strøg ham forbi med den fuldkomneste Ligegyldighed og saa allesammen saa kloge og tillidsfulde ud, ret som Livet kun var et rullende Hjul, de selv havde sat i Gang, og som de nu styrede med egne mægtige Hænder i hvad Retning de vilde.

»Ser Du Fisken der, hvor han gaber?« udraabte en Gut og pegede leende hen paa Brune, der i dette Øjeblik drog en Sammenligning mellem Fjeldet over bag Huset og det derhjemme paa Øen.

»Lad Manden staa i Ro, Gut,« storlo en Anden. »Kan Du ikke se, han har slugt Domkirken og er ifærd med Fløjfjeldet?«

Og inden Brune saa sig for, var han omringet af en Flok halvvoksne Gutter, som tog ham til Skive for sine ubarmhjertige Vittigheder. Han havde hørt dem sige paa Dampbaaden, at et sligt Kjæftament, som Gadegutten havde i Bergen, havde Ingen i den hele Verden; men at det var saa fornøjeligt, det havde han ikke tænkt. Alligevel ønskede han sig langt borte, og blev glad, da Føreren kom til og med en egen grovkornet Trylleformular fik Banden jaget paa Flugt.

Den lærde Herre, hvem han havde leveret Brunes Brev, havde ikke været til at træffe idag, men Tid og Time var bleven bestemt for Mødet. Og nu gik Vandringen atter rundt i Byen, til Brune næsten segnede af Træthed. Føreren fandt det nu passende, at der blev indtaget nogle Forfriskninger, og da Brune holdt sig til — sin Hovmester — saa fulgtes de ad ind paa et Sted, hvor Fyren kommanderede og Brune betalte, og hvor endelig Dagen sagde dem Farvel, og Kvelden fulgte dem paa Hjemvandringen gjennem de trange Gader, — Føreren syngende og med et Ansigt, som glinsede af Fornøjelse baade over sig selv og sin nye Stilling, og Brune med hele den sorgfulde Utilfredshed, som altid lagde sig over ham, naar han følte sig utryg i en Andens Nærhed.

Dagen efter holdt Brune sig hjemme, han havde faaet mere end nok af Gadelivet. Døren var vel stængt, og selv sad han gjemt i en Krog af Kammerset, thi han ventede sin nye Ven, og han var til det Yderste bestemt paa ikke at aabne Døren for ham den Gang. Fyren kom ogsaa ganske rigtigt og trak sig brummende tilbage med sin Skuffelse; men da han Dagen derpaa atter indfandt sig og fremdeles fandt Døren stængt, uagtet Folkene havde forsikkret ham, at Brune var hjemme, saa fik han Lys i Sagen, og Besøget endte med en Lektie af Ord og Talemaader, som, skjønt Brune ikke forstod mange af dem, dog tilstrækkeligt beviste, at det Venskab var ude.

Endelig Tredjedagen efter vovede han sig ud paa Gaden, og kom efter mange Omveje og Vanskeligheder tilslut derhen, hvor den lærde Mand boede, og hvor Førereren hin Dag havde afleveret Præstens Brev.

Længe stod han udenfor den lukkede Dør, og hver Bevægelse i Nærheden jog ham Blodet til Ansigtet. »Hvor fik han Mod fra til at aabne den? Og hvorledes stille sig Ansigt til Ansigt med sin Dommer?« Thi den gamle Præst havde jo sagt, at det var Manden, som kunde give ham Nøglen til Videnskabens hemmelighedsfulde, af tusinde Anelser og gaadefulde Syner bevogtede Slot. Der indenfor denne lille Dør skulde da Terningerne rulles. »Gud i Himlen, er Du med?« sukkede han halvhøjt, og . . . der lukkede En Døren op!

»Hvem er Du?« spurgte en aldrende Mand med hvide, buskede Haar og et strengt Ansigt.

»Brune,« stønnede denne saa bleg som et Linklæde.

»Saa,« svarede Manden, »Du er altsaa den Gut, som vil studere? Kom indenfor.«

Brune traadte mere død end levende ind i Værelset; sligt barskt og vredladent Ansigt havde han endnu ikke set, hvad var vel Bjørns mod dette?

»Sæt Dig paa Stolen der,« tog Manden Ordet efter at have betragtet ham en Stund.

Brune satte sig.

»Og Du vil være Doktor, hører jeg?« vedblev han.

»Vilde gjerne det,« svarede Brune sagte.

»Men det tager Tid,« indvendte Manden med Venlighed. »Vejen til Eksamensbordet er ikke en Vandring ind imellem Fjeldene for at samle Urter, min Ven.«

Brune saa langsomt op paa ham; det lød saa underlig velment og godt.

»Men vil Du gjøre Dit? Saa skal jeg lægge Mit til. Vil Du trække Plougen, saa skal jeg styre.«

Brune rejste sig helt op af bare Glæde, og mumlede Noget, som Ingen forstod.

»Ja, ja, saa bliver det derved,« udbrød Manden smilende. »Men det gaar opover Bakke hele Vejen, og træt vil Du blive mangen Gang. Det er først, naar Du er kommen helt op, at Du faar Sletten fat og et videre Maal omkring Dig. Men Lønnen er Arbejdet værd. Først maa Du læse Dig liden, siden kan Du læse Dig stor. Der er et latinsk Ord, som Du nok skal lære at kjende, det siger: »Igjennem Modgang til Stjernerne«. Det faar Du sætte Dig til Valgsprog.«

Brunes Ansigt lyste af Mod og Tillid.

»Se, her er en af Bøgerne, Du skal begynde med,« vedblev den Lærde, »og nu Farvel til imorgen, da kommer Du til mig igjen, saa skal vi begynde. Mest vil det komme an paa, hvad Du i Dit Hjem kan læse, og der faar Du tage Viljen til Styringsmand . . . Men husk, at al god Fremgang sker i Guds Navn.«

»Ja, han skulde nok huske det!« Og han saa op paa den barske Mand, der talte de stærke Ord saa mildt og saa stille hen, som om han sagde ja og nej; og han forlod det Hus, som han havde nærmet sig til med Uvished og Frygt, med Tro og Tillid til sin gode Sag.

Saa var da Maalet sat og Arbejdet igang. Han flyttede fra sit første Logi og boede nu paa et lille, skrøbeligt Kvistkammer med en skjøn Udsigt over Engen og en Del af Fjeldet. Et Bord og en Stol og en tarvelig ud-

styret Seng var hele hans Bohave; men han behøvede jo ikke mere. Nødvendigheden var for ham ingen Indbildning eller det af tusinde forskjellige Betingelser hidførte Begreb, det var den simple Sandhed: slig maatte det være for at friste Livet.

Af og til kom Kjendinger fra Søndmør med Gaver til ham af forskjellig Art; derimod tog den Understøttelse, som var lovet ham i Penge, efterhaanden af. Fra den gamle Præst og enkelte Andre savnede han hverken Oplysning eller Støtte; men hvor Bønderne skal ud med rede Penge, trækker de sig helst tilbage, og gjør det i ethvert Tilfælde nødigt. Derfor var Alt, hvad han forbrugte, efter det knappeste Maal. Middagsmad spiste han kun sjeldent, al Omgang med Andre skyede han, og da den mørke, regnfulde Vinter kom, sad han ved Tranlampen paa det usle Kammer, hvor Blæsten drev Regnen ind til ham gjennem Vinduer og Vægge, uden Varme og uden Noget, som i det Ydre kunde bære ham op over Trældommen . . . thi Trældom følte han, det var.

Men Intet kunde rokke hans Beslutning, Intet trætte hans sejge Udholdenhed. Dag ud og Dag ind, og det Halve af Natten med, læste han. »Vejen gik jo brat opover«, havde den lærde Mand sagt, kanske var det da ogsaa sværest i Begyndelsen, og siden hen lettede det vel lidt! Og naar han da var kommen opover, dertil hvor Sletten bredte sig, da skulde det jo blive godt!

»Hvordan mon det saa ud paa Sletten? Vist var det Skraaningen derhjemme under Fjeldet, hvor det gamle Hus laa . . . eller . . .«

Og nu aabnede der sig lidt efter lidt en dejlig Fjelddal for Tankens Øje. En dyb og skinnende Sø laa midt i den; brandgule Sommerfugle med sølvplettede Vinger flagrede omkring paa Bredderne, i et blomstrende Hæggetræ slog Droslen sin Længsels og Kjærligheds Sang, og alle Smaafugle kvidrede efter i Kor, og en Sol, som aldrig dalede, gav Guld og Glans til Egnen. Ak? nu kunde det jo gjerne være koldt og mørkt, og glædesløst

omkring ham, naar han ejede denne Phantasiens dejlige Have, som han kunde vandre i, saa ofte han fik en lille Stund til at ryste Arbejdsstøvet af sine Fødder for at betræde dens dugfulde, duftende Stier.

Flere af Byens boglærde Mænd havde efterhaanden taget sig af ham og læste med ham, Ingen svigtede den trofaste Slæber; men Alle indsaa de godt, at han var paa en uret Vej. Dog, hvem vilde være den Første, som skulde sige ham det, og hvem vilde rive det lysende Maal fra ham og give ham Mismodet til Følgesvend for hele Livet? Thi nu var jo allerede Sansen vækket hos ham for noget Højere . . . Og han slæbte videre! Var det i Ideens Tjeneste, og som en af dens Førere, han vilde træde op? Den gamle Præst havde talt om noget Sligt, og inde i hans Sjæl rørte der sig Noget, som lignede en saadan Tanke. Stakkels Vildfarende! Med i Følget kunde han vel være; thi Ideen bæres jo altid frem af Massen; men hvor den Enkelte træder ud af den og stiller sig som Bannerfører, der maa Stjernen skinne over Huset, og han maa være forud for sin Tid og ikke en Træl af den.

Og dog bar Brune paa en stor Tanke; men den laa som et Embryo i hans Væsen, indhyllet i Formens tunge Taagekappe, og man kunde næsten sige, at han var det, hvoraf en Anden eller Tredie skulde udvikle sig. Han var som et af hine Insekter af vekslende Generation, først den fjerde eller femte af Slægten faar Vinger.

Og saa gik det jo fremad, skjønt paa Sneglens Vis. Men da Sommertiden kom, jog ikke blot Solen den isnende Klamhed ud af hans lille Bolig, men den strøg ogsaa varmende gjennem Sindet, og den dejlige Fjelddal, som Phantasien fredede, blev nu byttet om med de blomstrende Houge omkring Bergen, og de kratbevoksede Fjeldsider.

Naar Dagens svære Strid var endt, gik han ud paa sine Vandringer, stundom tynget af mørke Anelser og legemlig bøjet af Savn paa styrkende Næring og anden

Pleje, og med Hovedet fuldt af latinske Sætninger, som han brød sine Tanker paa ligesom Søen paa et Skjær, altid kastet tilbage og altid løs paa dem igjen med den samme sejge Udholdenhed, uden at komme et Haarsbred videre. Men stundom ogsaa med lettet Sind, nynnende og digtende i sine barnlige Tanker, tilvens med hele Naturen og tilvens med hele Livet.

Da hændte det vel en og anden Gang, at en ensom Spadserende paa sin Aftenvandring pludselig standsede og lyttede efter en underlig melankolsk og ensformig Sang, oppe under Fjeldet eller nede fra Søen, og gik saa videre uden at blive klog paa, hvem det var. Men da sad »Studenten«, som han ogsaa her i sit Nabolag kaldtes, paa Hug, et eller andet Sted, hvor ingen Anden kom, langt, langt borte fra, hvad han saa og hørte; thi enten strakte han sig ud under den blomstrende Hæg ved den fortryllende Fjeldsø, og sang der sit Kvæde sammen med Droslen og de andre vingede Sangere; eller sad han deroppe paa den vilde Kyst i Hjemmet i det gamle Hus under Fjeldet og syslede i barnlig Tillid til sin Retfærdighed med de tørrede og sammenblandede Urter og Blomster. Ja, det hændte vel ogsaa, at han med Drømmens Bind for Øjnene famlede sig nedover til sin Bolig, lagde sig paaklædt paa Sengen og sov ind og drømte videre, til Morgenen vækkede ham, og slog Døren til for den skjønne Verden, hvori han havde tumlet sig saa frejdigt som Fuglen og saa fri som den.

Og han skyndte sig op for at begynde der, hvor han slap igaar, og hvor han slap iforgaars, hver Dag den samme Kamp, hver Aften de samme smaa Resultater. Men Viljens stærke Heste spændtes for, og de drager jo det sværeste Læs! Alligevel kan der lægges det paa Læsset, som er saa tungt, saa tungt, at hvor vælige de end er, de tvinges dog til at gaa Fod for Fod, og til tit og mangengang at standse og puste ud — thi Vægten er de tunge Evner!

Paa denne Maade gik Livet hen. Sommeren skiftede med Vinter og Vinteren med Sommer, og endelig nærmede sig den Tid, da han for to Aar siden med bankende Hjerte og vidunderlige Forventninger havde betraadt Bergens By.

Den første Dag i September lyste solvarm og forfriskende hen over Bergen efter en regnfuld Sommer. Pladserture baade af Fornemme og Simple blev gjort paa kryds og tvers i Omegnen, og der var knap Plads for alle dem, der maatte ud for at fange Sommerens sidste Solstraaler.

Det er et ejendommeligt og livligt Skue at se Bergenserne efter en Regntid. Man mødes og skilles, gjenkjendes og hilses paa de faa Spadseregange, som er omkring Byen; og det er en Lyst at se alle de glade Smil og røde Kinder, al den Friskhed og Skjønhed, som Ingen lægger Mærke til i den mørke Tid, da hver passer Sit, men som derfor, paa en Dag som denne, kun frembyder desto større Nyhed og Interesse. Og Tørheden tøes op, Stivheden faar Lederne i Gang, og Pedanteriet knapper Frakken op og svinger Stokken i de blottede Hænder . . . ja, det hele brogede Skue er saa livligt og saa mangfoldigt i sin Afveksling, at det uvilkaarligt minder om Regndraaben, hvori Solstraalen vækker det myldrende Insektliv.

Paa denne Dag var det, Brune vandrede mod Kvelden op over Landevejen og tog sin Yndlingstur nedad til Sejrsbjerget. Her satte han sig som sædvanligt mellem Tuerne og de moslagte Fjeldstubber, for at aande frit efter Dagens Møje, og her sank han da lidt efter lidt hen i de gamle Drømme, og en kvægende Dæmring lagde sig imellem ham og Verden. Stundom, naar der drog sig et Syn med faste Omrids frem af Taagen, var det gjerne Faderen, eller Ingelejv med det alvorlige Øje, og Bjørn med den løftede Pande; kun en sjelden Gang hændte det, at der langt, langt tilbage dukkede op et Barneansigt med drillende Smil og straalende, blaa Øjne;

men rundt omkring det luskede mørke, uhyggelige Skygger, ligesom Smaatrold omkring en Dusk med Fjeldroser, og han slap hurtigt Synet igjen.

Da lød paa en Gang Latter og skjemtende Ord, og en Klarinet peb sine skjælvende Toner ind mellem Lystigheden. Henover Marken og op mod Sejrsbjerget kom en munter Klynge af Mænd og Kvinder, og lejrede sig omsider paa Bjergskraaningen et Stykke borte fra det nye Hospital, som trods alle Spaadomme og onde Varsler løftede sine smukke, halvfærdige Omrids op over Omgivelserne.

Brune var i første Øjeblik raadvild med, hvad han skulde gjøre, om han skulde blive eller gaa. Endnu var det ikke hændet ham en eneste Gang, at Nogen var kommen did, hvor han sad bøjet over sig selv. Musiken likte han godt; men nu standsede den, og da var det vel bedst, han gik. Saa blev der nu pratet op af Vægge og ned af Stolper. Han hørte efter, det var ialfald ikke Latin! Og der sprang en ung, lyshaaret Jente hen over Marken! Hvor hun var vakker og frisk og fin som en Fjeldrose! Det var sligt dejligt Syn! Det faldt ikke hver Dag af paa hans Vej, og han stillede sig i Ro bag en Busk ved Skrænten.

»Huf! hvordan de trak afsted med hende, de leje Fyrene! Han kunde gjerne drive til dem, saa de laa paa Marken.« Men nu smøg han nærmere for at lytte; thi det var kanske Eventyr, de fortalte? »Ja, ganske rigtig. Det var om Hougfolket. Og det Folket var han nok kjendt med, han ogsaa! Men der fløj Jenten afsted igjen — uvittig og sanseløs langs Fjeldkanten! Han vilde vare hende.« Og han istemte en Sang.

Han lo ved sig selv; thi han forstod, at han havde skræmt dem. Men paa en Gang foer de afsted igjen, som de var fra Forstanden — »Ah!« der greb han hende. Det var ogsaa paa et hængende Haar!

Og idet han omslyngede hende med den ene Arm, og af al sin Kraft holdt fast ved Stammen af en ung

Birk med den anden, saa han med store Øjne ind i det blege Ansigt; og hans Hjerte slog voldsomme Slag af Skræk og Glæde. Saa kom først En, og saa En af hendes Følge styrtende til, og da slap han hende, — men det var, som han tabte Livet.

Helt som i Drømme fulgte han nu med Flokken nedover Vejen til Byen — han maatte være, hvor hun var! det var hans eneste Bevidsthed.

Men da han senere paa Natten stod alene udenfor det Hus, hvori hun boede, og i Morgengryet saa hende stikke Hovedet med det gulkrusede Haar ud af Vinduet, og forsvinde igjen lig et Stjerneskud, da greb hans Hjerte Synet, og holdt det fast til Døden.

Men saa kom En luskende hen imod ham — det var Vægteren! Da forsvandt han; men han lovede ved sig selv at komme igjen.

Hvad var det dog for en underlig Klarhed og Kraft, han vaagnede med den næste Formiddag? Knap kunde han rigtig faa Rede paa sig selv. Det gik ham, som det stundom gaar den, der i lange Tider har følt en Smerte og vænnet sig dertil, han savner Noget den Dag, den pludselig hører op — det er Modstandskraften, der staar som en raadvild Tjener og strækker Hænderne ud efter en ny Anvisning til Arbejde.

Men Brune tog ikke lang Tid for at finde sig tilrette i sin nye Lykke; thi endnu var den jo blot til i Tankerne, og endnu behøvede han ikke at lægge Ordet frem. Henne paa Bordet laa den latinske Grammatik opslaaet, denne koldsindige Beskuer af hans glædestraalende Ansigt. Ak, men idag løb Deklinationen, den evindeligt gjentagende, sejgslidende Deklination som en Top rundt gjennem alle Snirkelgange og grammatikalske Rum; thi foran flagrede hendes Billede som en gulvinget Sommerfugl, og hele Anstrængelsen gik jo da egentlig ud paa at fange hende. Ak! der var slig en Velklang i enkelte Ord. Ja, nu stod det ikke paa!

Og Viljen drog afsted med nyt Forspand, og det gik næsten lige ud den hele Vej.

»Hvad mon der gaar af Brune?« tænkte den lærde Herre, som hidtil, tro sit Udsagn, havde styret den tunge Ploug op over de ubanede Veje. »Kanske det begynder at dages for ham, og at han dog naar frem ... hvem ved? Naar han blot ikke allerede er sprængt!«

Ja, det var Sagen! Den Tanke kom hos Manden dybt inde fra, der, hvor Anelsen dukker op af den ufærdige Bevidsthed om Tingene. Thi Brune var i Virkeligheden sprængt.

Hans barnlige, svagt udviklede Tanke og hele hans tunge Evne strakte fuldt til for at lede ham frem paa Granskningens Vej derhjemme mellem Fjeldene; thi Naturen hvisker fortroligst med Barnet. Men her, hvor Systemet stod for ham med sin tørre, strænge Arbejdsfordring, og rev ham de duftende Urter ud af Haanden og plukkede dem Blad for Blad istykker, og stillede dem i kolde, sirlige Rækker, med andre Navne og til andet Brug; nej, her forslog ikke hans Evne.

Ja, havde der endda været Tale om Blomster! Men alle de romerske Feldtherrers krigerske Taktik, og al den øvrige Viden om en forsvunden Verden, ak, hvad havde den stakkels Drømmer Brug for det, han, som ikke engang levede i det Nuværende, men altid tænkte sig ind i det Tilkommende. Og dette rev Tanken ud af dens Vugge, og gav den et Arbejde, hvorunder den sygnede ligesom Barnet, der drives frem til en unaturlig Modenhed.

Dog, Brune skulde studere, det var engang sagt og det skulde blive saa. Det første Dagskjær fandt ham ved Bogen, og han forlod den ikke, før den lille Tranlampe var ligesaa omtaaget som han selv. Hans Udholdenhed svigtede aldrig, det var Modet, som sank; men nu var det jo rejst igjen, ikke ved Studiet, men ved en Følelse, som fyldte hele hans Sind med Ung-

dom og Haab, og nu fik det sin Næring af Alt, selv af det, som forhen nærede Mismodet.

Men trods al hans trofaste Slid kom der dog nu en Stund paa Kvelden, hvor han kastede Alting fra sig, og smøg gjennem Smaagaderne ind til hin Gade, hvor hun boede — hun, som han hverken vidste det ene eller det andet om, uden det, at hun var saa vakker som en Dag! Og her stod han da Timer lange lænet til Husvæggen, og stirrede op mod den lukkede Kvistrude.

Og selv da den barske Høst kom med sine stærke Storme og ustandselige Regnskyl, veg han ikke fra sin Post. Som en Strandmaage med hængende Vinger og dryppende af Regn stod han der og stirrede op til Ruden, og først naar det var saa sent, at der slet intet Haab mere var om at faa et Glimt af hende, trak han sig hjemover med Trøsten af de kongelige Ord: »Imorgen er det atter Dag«.

Og mange Dage gik heller ikke hen, før et Lys skinnede deroppe, og et lille Ansigt trykkede sig tæt ind imod Glasset, og trods Mørke og Regn dog fandt sig frem og drog Kjendsel paa den mørke Masse, der stod ligesom fastnaglet til Gjenboens hvidmalede Husvæg.

En og anden Gang gjorde hun sig ogsaa et Ærinde i Nabolaget. Da foer det i Brune, og han rettede sig op. »Kunde han dog med et eneste Ord — eller kanske med et Blik — faa spørge hende, om hun tænkte ligesaa meget paa ham, som han tænkte paa hende? . . . Eller om hun ikke mente, at Huset derhjemme under Fjeldet kunde blive nok saa gildt, naar det først blev pudset op med nye Ruder og andet Sligt?«

Men Foden var som vokset fast til Jorden, aldrig før havde den været saa tung at løfte; og Jenten foer jo ogsaa som et Vindpust forbi ham, og først inde fra Døren gav hun ham et lidet Nik — og væk var hun;

men det var dog det bedste Liv, han havde levet. Det sortnede tit og mangen Gang for hans Syn, mens Arbejdet stod paa, det fik være det samme! Var Dagen nok saa strid, der fulgte dog en Aften paa, og det var jo Blommen paa den spartanske Suppe.

Fjerde, femte, sjette Gang den svære, tvivlsomme Sætning op igjen . . . og endnu ikke forstaaet . . . endnu ikke lagt hen til Oplaget, det møjsomt samlede Oplag af Kundskaber . . . Ak! . . . »Kommer hun i Kveld ud over Trappen, saa vil jeg gribe fat i hende — ja, jeg vil slaa begge Armene om hende ligesom hin Kveld der paa Sejrsbjerget . . . og jeg vil . . .« Tys, Brune! Det er ikke Dig, som skal forvandle Ovid, det er Ovid, som skal forvandle Dig. Endnu en Gang den vanskelige Sætning op igjen; thi Klokken varsler, og Du skal give Møde med den klassiske Lærer!

Endelig kom Skjæbnens Dag. Den sender jo slige, hvor Afgjørelsen maa komme, og det er godt; thi ellers stod Verden stille. Men da er det ligesom den, kjed af al vor Vaklen og Nølen, tilraaber os: »Jeg giver Dig Valget, men Du skal vælge!«

Brune sad som sædvanlig og sled i Aandens Kvarts, for at finde et Glimt af Noget, som idetmindste lignede Guld. Da traadte en velklædt Mand ind i Kammerset og bød et hjerteligt Goddag til Studenten.

»En faar nok ellers ikke træde ind uden at banke paa,« tog Manden Ordet. »Slig lærd Student forlanger vel Respekten forud, kan jeg tænke.«

Brune mumlede Noget af det, som kanske en Gang kunde blive til Ord og Mening, men som endnu hverken havde Form eller Klang. Imidlertid gjenkjendte han Skolemesteren fra hin Aften paa Sejrsbjerget, og han tog nu ivrig sin Stol og stillede tilrette for ham; selv satte han sig paa Sengen, thi det var jo det andet Sæde i Rummet.

»Nu, og det gaar bra med Studeringen?« tog Skolemesteren Ordet igjen og satte sig ned.

»Aa, det er nu saa,« sukkede Brune.

»Jeg har tit tænkt, at jeg vilde besøge Dig,« blev Hin ved; »ja jeg siger jo Du.«

Brune forsøgte paa at sige Noget, men det gik i sin Mor igjen, og Skoleholderen tog fat, hvor han slap.

»Jeg har nu tænkt paa at forandre mig. Du har kanske hørt om det?«

»Nej,« svarede Brune, »han hørte aldrig Noget.«

»Nej, Du taler nok med Storfolket, Du,« smilede Skolemesteren godmodigt, »og bry'er Dig ikke om Smaafolket. Ja, jeg mente nu det, at jeg snart skal gifte mig.«

»Gifte!« klang det igjen inde i Brune, det Ord forstod han, men det var et stærkt Ord! Hvordan bar En sig ad med at sige sligt et Ord? »Gifte!« gjentog han uvilkaarligt og halvhøjt, og hans Øje lyste.

»Ja, saamæn har jeg det, ja!« blev Skolemesteren ved. »En slider Ondt baade paa Sind og Skind, naar En gaar slig og trækker om alene. En trænger til Hygge, og med det, En har, kommer En lige vidt, for Kvindfolkene kan altid bedre stelle med Penge, end vi . . . Saa kom jeg nu i Kjendskab med en Mand, som er der hjemme fra min Egn, rigtig en brav Mand, og en dannet Mand. Børnene hans har faa't en Opdragelse, som ikke skal findes Mage til, især Datteren. Hende har jeg da talt af og til med, og endelig kom jeg til det, at hun saadan paa en Vis passede til mit hele Stel . . . og nu skal det gaa løs med Brylluppet næste Søndag.«

»Hvad var alt det?« Brune fattede ikke en slig Talemaade. Han, som skjalv ved det mindste Ord eller Tanke, som rørte ved den Sag. »Gifte sig — en Brud — en Hustru! Maalt ud som noget Nyttigt — nej!«

»Nu kommer saa an paa,« vedblev Skolemesteren med rolig Tilfredshed, »om vi skal have Æren og Fornøjelsen af Dit Besøg? Vielsen gaar for sig om Morgenen, jeg liker nu det bedst, for baade koster det min-

dre, og saa har En Ende paa det. Og da mente vi, at Gjæsterne tog til Takke hos os Klokken fire. En slig Dag faar En finde sig i at spise lidt sent, En maa jo følge Skikken.«

»Ja, det var stor Ære,« mente Brune og krympede sig forskrækkeligt under den Tanke at lukkes inde mer end en halv Dag med saamange fremmede Mennesker. »Men det var slig, at han ikke kunde komme alligevel; der var Mangt ivejen derfor, som han ikke saadan kunde sige lige ud.«

Og trods alle Bønner og Overtalelser blev det derved, at Brune ikke drog til Bryllup, hvor velklingende end Ordet tyktes ham.

Endelig stod han med lettet Hjerte ude ved Trappen og hilsede for sidste Gang ned til Skolemesteren, der fra det nederste Trin endnu sendte ham sin venlige Beklagelse over ikke at kunne se ham ved Gildet. Men paa en Gang vendte han sig og raabte op til Brune: »om han ikke havde set den vakkre Jente fra Sejrsbjerget siden sidst?«

Brune mumlede igjen noget Uforstaaeligt.

»Jeg havde rigtig saa smaat tænkt paa at by'e hende være med paa Søndag,« blev Hin ved; »det var slig grej, livlig Jente, rigtig en Huldre.«

Bums, det rammede Brune som et Stormkast. Han veg tilbage og stødte lige mod en Skorstenspibe.

»Slog Du dig?« raabte Skolemesteren op til ham.

»Aanej, det var ingenting,« svarede Brune helt fortumlet i Hovedet. »Det var bare det, at han læste saameget, og saa svimlede han lidt, idet han saa ud over Trappen.«

»Kunde have ekstra godt af at se lidt ud over Bogen,« raabte han igjen. »Tag Du til Bryllup og faa Dig en Dans med Bruden, det er ikke til at finte af, det.«

»Kan hænde, Du har Ret,« sagde Brune, og denne Gang var han ikke sen med Ordet; »jeg faar vel se til

at komme did da, og saa faar Du ha' Tak, som byder!«

»Se det var gildt!« lo Skolemesteren nedenfor, »jeg mener, det var Huldren, som lokkede Dig. Nu faar jeg hen og se, kan hænde, jeg lokker hende med Dig!«

Og dermed drog han sin Vej, og Brune satte sig til sin Bog . . . Men det var da nogle underlige Bogstaver den Dag, der allesammen saa ud som blaa Øjne og gulkruset Haar!

Den Kveld stod det glade Ansigt længer end ellers foran Ruden paa Kvisten, og et lille Nik saa han tydeligt! Han nikkede igjen, det saa hun ikke, men han stod jo ogsaa i Mørket og hun i Lyset.

Sent gik han tilbage til sin Bolig gjennem de mennesketomme Gader. »Hvad skulde han nu sige til hende paa Søndag?« Det fik han dog tænke over, før Dagen kom. Dog Dagen kom, og endnu vidste han Intet at sige, men hvad han følte, det syntes at kunne fylde en hel Verden.

Om Formiddagen gik han i Kirke, det gjorde ham saa godt. I Sorgen var han helst alene, og sjeldent samtalede han med Vorherre om den, men Glæden maatte han hen til ham med, den kunde han ikke styre i sit eget Indre.

Fra Kirken gik han op over Landevejen og ned til det elskede Sejrsbjerg. Paa lang Tid havde han ikke været her; men nu maatte han, uagtet Sommerens Pryd var borte, og Vinteren havde afklædt de svulmende Græstuer, dog se lidt paa Birken, som hin Kveld havde baaret sin dobbelte Byrde, og som saa trofast havde holdt igjen for Livet, endda Døden tog godt i. Ak! Men Birken var fældet! En Vej var banet, hvor Tuerne stod, og Sten og Bygningsrusk laa ud over til alle Sider omkring den nye Bygning.

En undrlig Følelse af Uhygge drev ham hurtigt derfra igjen. Ja, var han kommen did Dagen forud, havde

det vel hændet ham, at han i barnlig Tro havde hørt Huldren græde i Hougen til Øksens Klang der ovenpaa.

Men endelig slog Taarnuhret. Det var den aftalte Tid, og Brune tog Benene med sig nedover til Bryllupshuset og traadte ind i Forsamlingen med kluntede Manerer og bankende Hjerte.

Det lille Rum, hvori han først traadte ind, var fuldt proppet af Mandfolk, næsten alle med lyse Veste og hvide Handsker. Og det skinnende Haar, der laa ordnet og tilklappet omkring det ligesaa skinnende Ansigt, lignede mere en moderniseret Hjelm end Naturens af tusinde fine Udstraalinger løst ordnede Hovedsmykke. Hvor skulde Brune finde sig tilrette i denne fine Forsamling? Alle taug de, og denne trykkende Stilhed forekom ham som hint Løje derhjemme paa Havet, som gik forud for Stormen. Han vovede sig endelig til at se op. Det var en snurrig Tanke, han fik! Der saa han jo Træk for Træk de samme Ansigter og de samme Miner, som han hin Dag, da han for første Gang stod udenfor den lærde Herres Dør, havde set mellem de drillende Gadedrenge; var disse da ogsaa Ulve med Mundkurve paa?

Men nu blev han trængt hen mod den aabne Dør til et større Værelse. Hvad mon der var inde? Brune saa op over Skuldrene paa en tyk bredrygget Person, som med en Mine af Vigtighed og højtidelig Myndighed stod foran Alle ved Siden af den smilende Brudgom. Der sad den kvindelige Forsamling, snorlige i en Firkant, Side om Side langs Væggene; de unge Piger med Blomster og brogede Sløjfer i Haaret, de gamle Koner med opstablede Hovedsæt; og Bruden sad midt i Firkanten under Spejlet, det eneste Bohave, som foruden Stolene fandtes i Rummet.

Hun saa overordentlig sædelig og selvbevidst ud, hun havde traadt sine Børnesko, og derfor: Undseelse og sligt Fjas tilside! En Myrtekrands med mange smaa røde Roser uden Duft var Hovedsmykket, og en skin-

nende Silkekjole, der tyktes Brune at ligne Sommerfuglene ved den fortryllende Fjeldsø, fuldførte ligesom med et dristigt Træk hele Brudepynten. Hun var særdeles optaget af Omsorg for Kjolen, og hvert Blik, hun sendte hen til Brudgommen, udtrykte hendes Ængstelse for den, og hvert Øjekast, han vekslede med hende igjen, var et Spørgsmaal til dens Befindende.

Men der nederst ved Døren, ligesom uden for hele Stadsen, der sad jo hun, den blussende Jente! Ikke havde Brune set hende ved Dagens Lys før. »Nej, aldrig havde hverken Vorherre eller Ovid skabt Noget, som kunde holde Maal med hende! Og det endda hun var saa simpel klædt! Bare den sorte Bondedragten. Men hvor det højrøde Silketørklæde, hun bar om Halsen, klædte hende! Og saa Haaret flettet og lagt omkring hele Hovedet ligesom en skinnende Guldring! Ja, der var Nok af det, som maatte blegne hen ved Siden af hende ligesom Lys for Solen.« Han kunde sletikke faa Øjnene fra hende. Nu kastede hun et stjaalent Blik hen til ham, og vips tog hun det igjen. Men han havde fanget det alligevel, og det, han havde, gjemte han godt!

»Aaja, gu ja, sa' Kjærringen, hun mente Haleluja!« afbrød pludseligt den tykke Mand Stilheden og spyttede langt hen over Gulvet.

En sagte Fnisen susede rundt med Væggene, og Bruden rødmede for første Gang den Dag; thi den tykke Mand, som paa en saa fortvivlet Maade havde profaneret Højtiden, var hendes Fader. Han var Handelsmand, rigtignok en af dem, som med en bergensk Vittighed benævnes Underjordiske, fordi deres Handel drives i store Kjeldere, hvor Lyset meget sparsomt trænger ind; men ligemeget, han var dog et Slags Kjøbmand, og der maatte tænkes lidt paa den ydre Anstand. Flere Dage iforvejen var han bleven indøvet i sin Rolle, og i Begyndelsen gik det ogsaa bravt; men nu havde Manden sultet i to Timer ud over sin almindelige

Spisetid, og Hungeren kan jo forvandle det, som tammere er, til en Ulv.

Men nu blandede pludseligt den krydrede Duft fra Kjøkkenet sig med den bedøvende Dunst af Haarolien og de parfumerede Lommetørklæder inde i Værelset, hvad var det?

»Kikkelik, kik,« nikkede Handelsmanden hen imod Kjøkkendøren, der var bleven listet lidt paa Klem for at give Rum til et Par rødglinsende, nysgjerrige Ansigter. Og han ledsagede sit Udbrud med et Par smaa gemytlige Fingerpeg og en Bevægelse med Munden, som kunde udtydes paa forskjellig Maade; nærmest laa dog den Forklaring, at Manden i den aabnede Dør saa et Forvarsel for Enden paa denne pinlige Akt, og da Mælet var taget fra ham, traadte Mimiken isteden.

Endelig gik en højtidelig Mumlen gjennem den mandlige Kreds, — Døre blev opslaaede, — Damerne saa op fra Skjødet og rettede lidt paa sig, og nu brast det første Baand! Thi der er gjerne tre, som slutter sig omkring et sligt Lag.

Med værdig Anstand skred Brudgommen over Gulvet hen til Bruden, og med al mulig Hensyn til Kjolen gav han hende sin Arm og førte hende ud af Stuen. Straks efter ham fulgte Svigerfaderen og dernæst Brudens Broder, en opløben Fyr med et Seglas paa Brystet og hvide Handsker sprængt over et Par røde Hænder. Og nu gik det i en rygende Fart med de Andre; thi der var flere Herrer end Damer, og den, som kom først til Mølle, fik jo først malet.

Efter Fatter- og Mutterrækken hoppede de Unge lystigt gjennem det forreste Rum ind til Spisestuen. De første med det umiskjendelige Udtryk i alle Miner: Hvor vi skal spise! Og de sidste: Hvor vi skal holde Styr!

Men endnu stod Brune bag Dørstolpen, og underligt nok! Den dejlige Bondejente sad fremdeles nede ved Døren paa hin Side. De kunstige Blomster og de

spraglede Baand havde vundet Prisen for hendes simple Fletning. Skulde han nu vove sig til at træde over Tærskelen og komme hen til hende, før der kanske dog kom en Anden? Hun havde jo et Par Gange kastet et stjaalent Blik hen til ham, ligesom hun vilde se, om han dog ikke snart kom. »Han fik prøve paa!« Og dermed tren han over Tærskelen som over et Rubicon.

Men i samme Øjeblik strøg en Fyr forbi ham og gav ham et Puf saa drøjt, at han tabte baade Mod og Ligevægt og tumlede tilbage mod Dørstolpen igjen. Det var den unge Sømand fra Pladserturen, som paa en eller anden Maade var bleven forsinket, og som nu for fulde Sejl strøg henimod det forønskede Land, ikke ænsende Brune mere end et Vrag, som han i sin stolte Fart kunde oversejle eller skubbe tilside efter Behag. Et Buk og et Skrabud, og Jenten svævede smilende og dejlig forbi Brune ind i den pyntede Spisestue ved Sømandens Arm.

»Jeg staar ene tilbage, Ingen vil danse med mig!« istemte en lystig Fyr og trak Brune med sig bagefter de Andre ind til Bordet.

Her sad han da, sønderknust, og var han end hel at se til, han var dog knust, grædefærdig, rasende, Alt undtagen lykkelig; thi paa hin Side sad Sømanden og løftede Hovedet ligesom et flagrende Topsejl over alle de Andre. Han havde jo nylig været ude paa en Rejse og var vendt tilbage med endnu større Tanker om sig selv og med mindre om Andre end før. Og hun sad jo hos ham. Og han tog hende om Livet og betragtede den glinsende Fletning og talte med hende og var saa smidig og galant. Ak! Det var noget ganske Andet det, end naar hun stod derhjemme i det lille Hus under Fjeldet, foran Ildstedet, med Svarthue paa, og naar han selv sad til Højbords og saa hen paa den dejlige Hustru. Men han følte det vel paa sig, at han bare var en tung Klods, som

Ingenting havde at byde hende uden sit Hjerte, og at der var nok af dem, som hun maatte tykkes bedre om, og som ganske anderledes kunde holde sig frem.

Men nu begyndte Galanteriet, og han fik se til at samle sig lidt. Den søde Suppe blev nu sendt om; ti Gange lod Brudens Fader Talerkenen passere forbi, men den ellevte sagde han stop; »nu havde han gjort Sit!«

Den næste Ret, som fulgte paa, var Fisken.

»Fisken skal svømme!« udraabte Brudgommen, og dermed aabnedes Vinflaskerne, og den røde Saft flød i Glassene.

»Kanske Du helst gnager Tørfisk, Du?« lo Gutten, som havde fulgt Brune tilbords og sad ved Siden af ham; »jeg tømmer nu Glasset for fjerde Gangen, og der staar Dit lige fuldt.«

Brune tømte Glasset med et Træk og gjorde en frygtelig Grimace.

Nu kom den vældige Kalvesteg.

»Jeg udbeder mig en Skaal,« sagde den tykke Handelsmand og rejste sig: »Min Svigersøn har nylig sagt: »Fisken skal svømme? Og den svømmer godt,« lo han hen til Sønnen, som sad og gav den Blaserede, skraas over for ham. »Men nu siger jeg, Kalven skal svømme! Og da faar I tage bedre fat, Gutter.«

En stormende Latterjubel lønnede Taleren, Glassene fyldtes til Randen og tømtes til Bunden. Nu løsnedes det andet Baand, og friere og lettere bølgede Livet gjennem Forsamlingen.

»Sjur har Ordet!« raabte Brudgommen, og trommede Appel paa sit Glas. Nede ved et andet Bord stod Skomageren, som vi ogsaa gjenkjende fra Pladserturen, og strækkende sig og rømmende sig til en Tale.

»Her har Du en Skammel, Du kan sætte under den ene Foden Din!« skreg en ung Fyr med blussende Kinder. Og nu blev Skomageren under Latter og Spektakel løftet op paa Skammelen; men han var idag særdeles godslig stemt, og de kunde gjøre ved ham, hvad

de vilde; thi et Stykke fra ham, paa den anden Side af Bordet sad en ung Pige med sorte, gnistrende Øjne, som havde sat sig det dristige Maal at tænde Ild i hans ubevogtede Hjerte, og det var lykkedes hende i en usædvanlig Grad.

»Mine Herrer!« tog han nu langsomt og vægtigt Ordet, men her standsede han og tørrede sit blussende Ansigt.

»Forfra igjen, Skomager!« raabte Sømanden opover.

»Jeg vilde sige det,« begyndte Skomageren paany, »at det gamle Ordet: den bedste Frugten hænger i Toppen, det er et sandt Ord. Ser I, mine Damer og Herrer! Bruden, hun er nu slig en Frugt, hun. Skulde En faa Tag i hende, saa fik En strække paa sig.« Og for ret at tydeliggjøre, hvad han mente, rakte han begge Armene ivejret, og trak Vægten af sin lille Person med saa godt han kunde. Men derved gled Skammelen væk under ham, og han faldt plat hen over Bordet, hvor Talerken og Glas med samt sit Indhold klaskede sammen om Ørene paa ham.

»Der dat han ned af Træet!« skreg Handelsmanden med et Latterhyl.

»Nej, for et vakkert Æble!« udbrød en liden pertentlig Dame, som havde hans blaserte Søn til Bordherre, og hun bed i et saftigt Rosenstribs. »Værsgod og smag!« tilføjede hun og rakte Æblet til den haabefulde Laps.

»De er en rigtig Evadatter!« smiskede han og bed paa samme Sted.

»Hør Gutten!« udbrød Handelsmanden og gav sin Sidedame, en gammel Madam med knejsende Holdning, et dygtigt Puf. Men Sønnen var ikke blot hans Stolthed, han var ham ogsaa et Mønster til Efterlevelse. Derfor greb han ligeledes et Æble, og efter et Par dygtige Indbid stak han Resten hen i Munden paa den knejsende Madam.

»I er en rigtig Evamor!« sagde han og lo til Sønnen.

»Men jeg sætter Slangen paa Dør!« raabte hun, idet hun kastede ham Æblestumpen i Hovedet og vendte sig for at spytte.

Nede ved Bordet, hvor Skomageren sad, opstod nu en forskrækkelig Allarm. Den lille Dame med de gnistrende Øjne havde uheldigvis en Sidemand, som skelede, og som derved fangede et Par af de flammende Blikke, der stundom ad Omveje sendtes til Skomageren; han søgte nu at vise sin Medfølelse paa en Maade, som pludseligt berøvede Skomageren al Besindighed. Med et Spring var denne oppe paa Bordet, og ikke fuldt saa behændigt som Dronning Elisabeths Dværg hoppede han hen mellem Talerkner og væltede Glas og Flasker og kastede sig lige ned i Armene paa det elektriske Fyrtøj.

Men den Tummel, dette idethele foraarsagede, gjorde, at Selskabet endelig brød op fra Bordet og spredte sig i de tilstødende Rum, leende og syngende, med alle mulige Indfald.

Da lød paa en Gang Musikken, som var bestilt til Dandsen, og ude fra det forreste Rum tonede en højtidelig Brudemarch imod Forsamlingen. Men som nu Phantasien var sat i saa stærk Bevægelse, at Fornuften nødvendigvis maatte staa stille, saa modtog ogsaa hver Enkelt sin forskjellige Inspiration af Musikken.

Nogle valsede og Andre galopperede. Unge Fyre og gamle Madammer, Mandfolk for sig og Fruentimmer for sig, rundt som en bølgende Strøm gjennem de tilstødende Rum, og da Kjøkkenet dannede Ledet mellem de mindre Stuer og det egentlige Festværelse, saa brød Strømmen naturligvis ogsaa herigjennem og rev med sig, hvad der fandtes, baade Kokkekone og Medhjælpersker, og her brast da det sidste Baand.

Hvorledes det endte med den skinnende Brudekjole, kunde Morgenen med det skarpe undersøgende Blik bedst fortælle; den er jo vant til at trække frem og blotte det, som Aftenlyset gjemmer. Kanske fandtes der ikke paa alle Byens tre Apotheker en Eliksir, som kunde give den sin Skjønhed igjen.

Men Brune, den lyssky, frygtsomme Brune! Hvor var han i denne sodomitiske Trængsel?

Han stod i en Krog, den mørkeste, som fandtes i Huset, thi gaa derfra og vide hende alene i dette Vildskab, det kunde han ikke; nej, da fik han staa her og sætte et glad Ansigt op, endda han følte i etvæk Skinsygens Smaasting i Hjertet.

Men der kom hun jo frem midt paa Gulvet med Skolemesteren! Hvad skulde det betyde?

Jo, det var en Springdands. En Dands, som Brudgommen mente at overgaa alle de Andre i, og nu skulde det bevises, og efter et Par Komplimenter til Damen begyndte det.

Først foer han omkring i temmelig vide Kredse med underlige Spring og Fagter, holdende Jenten ved den ene Haand og trækkende hende bagefter sig lige som i et Tøjr, siden drejende hende med en Finger rundt i en snurrende Kreds som et Hjul og uafbrudt kastende Armen over hendes Hoved, og tilslut svang de sig begge to i hurtige, ustandselige Hvirvler, hvorved man skulde tro, at baade Syn og Sands kunde forgaa dem.

Der er intet Uskjønt i denne Dands trods Mandens svære Spring og heftige Armbevægelser. Hvert Kast, han gjør, er let og holder altid Ligevægten. Og Fruentimmeret tripper efter ham uden Gestus, fint og net med nedslaaede Øjne og ser saa kysk og stille ud, at det uvilkaarligt fører Tanken hen paa Sagnet om Bersærken, der omsvæves af sin Fylgie.

Dette var da endelig Noget for Brune.

Den dejlige Jente blussede som en Fjeldrose og var saa bly og skjøn, der hun trippede omkring med Skolemesteren, at Brune sletikke holdt ud at staa stille, men flyttede sig fra det ene Sted til det andet, for ligesom at se hende fra alle Sider.

Saa drejede Brudgommen hende i den sidste Kreds, og i samme Stund tumlede hun hen i Krogen, hvor Brune stod, og i det Øjeblik forglemmende hele Verden undtagen hende slog han sine Arme omkring hende med en saadan Styrke, at hun udstødte et højt Skrig baade af Kaadhed og Overraskelse.

Men dette Skrig . . . og dette drillende Smil . . . hvor var det, han før havde truffet det? Det lynede sjeldent i Brunes Tanke, men denne Gang foer der en pludselig Klarhed igjennem den.

»Hedder Du Ragnhild?« spurgte han og skjalv i Stemmen.

»Ja,« hun hed Ragnhild og slap ud af hans Favn.

«Ved Du, hvad jeg hedder, Du?« spurgte han igjen.

»Nej, det vidste hun sletikke.«

»Jeg hedder Brune,« sagde han med en vis Tryghed.

»Brune!« raabte Jenten og maalte ham fra Hoved til Fod med et forbauset Blik. »Saa er Du jo Bror min!«

»Paa en Vis,« rettede Brune hurtigt.

»Og Du, som gik fra mig paa Fjeldet! Det var ondt af Dig. Og saa kom Du aldrig mer hjem til Brusvik, det var endnu værre,« skjændte hun og smilede og lo saa lykkeligt til.

Og nu satte de sig i Krogen, og der var sletingen Ende paa alt det, hun havde at fortælle ham. Far hendes var endelig død, hun mente af bare Tungsind, og Dordi var lige smilende og kold som før, og trods sin høje Alder ligesaa arbejdsom. Hun selv var kommet til Byen, fordi hun sletikke likte sig derhjemme. Men under alt dette kom Kavalerer af enhver Sort for at byde hende op til Dandsen, og da hun urokkelig

holdt sig paa sin Plads ved Brunes Side, saa fik denne endelig saameget Mod, at han foreslog hende, om de skulde liste sig bort fra Tummelen og vandre hjemover i den stille Nat.

Saa vandrede de da Haand i Haand gjennem Gaderne og nedover Torvet til det Hus, som hun kaldte sit Hjem, og hvor Brune havde holdt sig saa trofast paa sin Post for at fange et Glimt af hende; thi saaledes som nu at turde holde hendes lille Haand indesluttet i begge sine og se hende saa fast ind i det unge glade Ansigt og hviske hende sin Plan med det gamle Hus under Fjeldet deroppe i deres Hjembygd . . . Nej, hvorfra havde han vel faaet Mod til at tænke paa Sligt?

Og hun, ak hun blev paa en Gang saa fuld af Tanker! Thi der var vel Noget at tænke over ved den Ting: at han var Student og skulde blive Doctor, og hun var blot en stakkers uvidende Jente, som ingenting ejede; hvor kunde det byde sig op imod ham?

Men Ordet laa altid saa nær ved hendes Tanker, derfor blev ogsaa Brune snart vidende om alle hendes Bekymringer; thi det skulde han vide tillige: at hun dybt i sit Hjerte havde baaret en Sorg med sig over fra Barndomstiden i den voksne Alder, og det var Savnet af hendes Legebroder derhjemme i den ensomme Dal.

Stille stod Brune og lyttede til de barnlige Ord, og den blanke Fjeldsø lyste frem for ham i Mørket, og Hæggen duftede, og Droslen slog sin Trille og Smaafuglene kvidrede med . . . Ja, han havde vel ogsaa savnet hende, maatte hun tro; thi hvad var det vel ellers, som havde ligget saa tungt paa hans Sind i de mange Aar? Nej, det var just det! For havde han været sammen med hende, saa havde jo alt Andet ingenting været!

Nu glimtede endelig Dagen frem over Fjeldkammen, og Ragnhild forsvandt bag Døren. Men paa sin Post ved Væggen stod endnu Studenten og saa op over

Huset, og da hun saa kom frem med Lyset deroppe i Kvisten for at give ham den sidste Hilsen, der i sin straalende Form mere lignede et Velkommen end et Farvel, da steg paa en Gang hin Aften op for hans Erindring, hvor han sad i Baaden mellem de mørke Fjelde og pludseligt saa Fyret glimte frem over Øen, der siden blev hans kortvarige, lykkelige Hjem. Og det var, som om dette nye Fyr var bleven tændt af Gud selv for at lyse ham frem til et nyt Hjem, som hans mørke Lagna aldrig skulde finde.

Lig en Beruset trak han sig endelig op over Vejen til sin Bolig, og her hilsede den graalige Vinterdag ham ved Bogen, og han hilsede den igjen fra sit iskolde Rum som den trofaste Beskytter af hans Flid og Tragten.

Men mod Kvelden var han atter ude; nede paa Hjørnet stod han med den samme spændende Forventning, som før, om et Møde med hende; thi skjønt han næsten Intet fik sagt, saa havde han dog bestandigt den samme store Historie at fortælle hende, og han vidste jo nok, at det var med hende som med Blomsterne derhjemme mellem Fjeldene; de forstod ham saa godt, endda han taug ganske stille.

Og Vinteren tog til og Sneen føg og Frosten isnede, men endnu samlede hver sildig Kveld de Længselsfulde, og Nattens første Time fandt dem endnu staaende bag et lille Smug i Solvarmen af deres unge Kjærlighed. Og naar da den fintvoksede Ragnhild et Øjeblik ligesom sank sammen af en hurtig Gysen, saa slog han sine Arme omkring hende paa den gamle Maade, og hun rejste sig ligesaa hurtig igjen; thi den Storhed, hun saa i ham, og den ubegribelige Ting, at han, som var saa lærd, kunde holde af hende, bar hende ud over alt Hensyn til sig selv, og havde han forlangt — eller ønsket hendes Nærhed hver Aften oppe paa Fløjfjeldet, da var hun vanket did, om saa Døden havde favnet hende før ham.

Og saaledes nød de Kjærlighedens Lykke fyldig og stor, just ved den gjensidige Opadskuen til hinanden. Hver af dem mødte det Ubegribelige hos den Anden, og derved løftede de sig Begge. Hun havde nu altid Saameget at sige ham og Saameget at spørge ham om ved disse Møder; han samlede tilslut alle sine Svar i det store Favntag, der ligesom var ham givet af Naturen til at udtrykke paa en Gang alt hvad han tænkte.

»Du tier saa stille,« sagde hun en Aften, da hun længe havde sladret frem og tilbage; »men det er vel sagtens dumt alt det, jeg siger, og Du læste nok hellere i en Bog.«

Han heller læse i en Bog! De kolde vanskelige Bøger! Han hellere sidde smeddet i en Lænke end flyve fri som en Fugl med hende op over alle Hindringer, der lig trange, støjende Gader stillede sig mellem ham og det gamle Hus under Fjeldet? . . . Og han trykkede hende ind i sin Favn, saa det saa ud, som om hun skulde knække over i hans stærke Arme.

»Men jeg er ogsaa begyndt at læse, jeg,« tog hun Ordet igjen.

»Nej?«

»Jo, jeg har læst hele Salmebogen ud og Testamentet, og i »Godmand« har jeg læst, og et Eventyr i en Bog, som hedder Grimm, om den onde Stedmor, som dræber Gutten, men netop derved bli'r han til en Fugl, og synger saa vakkert i Træet. Og en Vise om Ridder Hr. Aage har jeg og læst. Og saa syer jeg paa Noget, som skal komme baade i Glas og Ramme og hænge der oppe i det nye Huset, Du ved, det, som Du fik af den gamle Doktor-Randi.«

Brune havde nær knust hende.

»Ja, var jeg ikke saa underlig tung og træt ind imellem, saa jeg maatte kaste mig ned, der jeg staar,« vedblev hun, »saa skulde jeg nok læse mer end jeg gjør; thi Jomfruen deroppe har et sligt prægtigt Lag med Bøger!«

»Træt og tung« klang det igjen i Brunes Tanke, »ja det var ogsaa han; men der blev nok en Raad med det.« . . . Og den næste Dag strammede han Tøjlen endnu stærkere; »thi Friheden maatte da vel en Gang kunne vindes for dem Beggeto. Og hun, som ogsaa læste!«

Aftenen efter, da de mødtes, var Brune saa underlig hemmelighedsfuld i sit Væsen, og endnu tausere end ellers, og da han skiltes fra hende, og de skiftede det sidste Haandtag, følte hun Noget, som lignede et sammenrullet Papir i sin Haand, men hun taug stille og sluttede fast om det; »thi det maatte vel være noget Rart!« Men denne Gang sad hun ikke en Stund paa hver Afsats af Trappen for at hvile ud, hun jog i et Træk op paa Kvistkammeret, fik en lille Levning af en Kjøkkenpraas tændt, og nu sad hun paa Sengen med bankende Hjerte, udfoldende Papiret paa sit Skjød. »Nej — var det Vers? Ja, det var det!« Og hun læste:

Nu ved jeg min Drøm i de svundne Aar,
jeg ser mig saa grant tilbage:
Det var, som naar Knuppen drømmer i Vaar
om Sommerens lyse Dage.

Det var, som naar Fuglen flygter i Sky
for alle de barske Vinde —
Den vilde saa gjerne søge et Ly
og kan ikke Grenen finde.

Det var, som naar Fjeldet staar taageklædt
og længter mod Herrens Himmel,
der kom ingen Sol, som fik Taagen spredt,
den stængtes bag Skyens Vrimmel.

Men nu er det Sommer og lyse Dag,
thi selv om det rusker derude,
og Taagerne lægge sig Lag paa Lag,
jeg ser dog Dit Lys bag Rude!

Og aldrig saa fyldig en Gren jeg saa
af duftende Blad og Blommer,
som den, Du mig byder til Hvile paa,
naar Jevndøgnsstormene kommer.

Og staar jeg saa tungsind't som Fjeldet selv
og mørkner i Taagevrimlen —
jeg ved nok, det lysner i Skyens Hvælv,
og engang jeg naar til Himlen.

Hav Tak da, Du lyse, skinnende Dag!
Du Gren med de duftende Blommer!
Du Sol over Fjeldet bag Skyens Lag!
Nu ved jeg saa vist, den kommer.

Nu ved jeg saa vist, den leder mig did,
hvor Ordet er bedst at lære.
Nu ved jeg saa vist, jeg ender min Strid
med Tak til Gud og hans Ære.

Og lages det slig, at Du bliver min Brud,
og følger med mig til Hjemmet,
da lukker jeg Sorgens Erindring ud,
og lader den gaa som Fremmed.

Jeg vil ikke fryse i Sorgens Favn,
og skulde den haardt mig friste,
da ved jeg et Troldord — det er Dit Navn,
det bli'r vel engang mit Sidste.

Og slig skrev han til hende! Og hun var den, han likte bedst i den hele Verden! Men hvordan havde det sig da, at hun sad der i det usle Kammers, hvor Regnen slog ind gjennem de sprukne Ruder, og hvor der var saa koldt og saa ufjelgt rundtomkring?

Men en blytung Søvn tog hende snart i sine Arme, og bar hende hen paa Steder, som endnu var mørkere end det, hun sov ind paa, og tidlig, tidlig den næste Morgen kaldte Nødvendigheden hende til Arbejdet igjen.

Hvad var det for en Sygdom, der svøbte sig som en usund Klamhed omkring hende? Og hvorfra denne

vaklende Gang? Men det gik vel over, trøstede hun sig, nu kom Sommeren jo snart, og da var ikke Aftenerne saa kolde, og Alting gik lettere.

Og Vaaren kom og Sommeren fulgte paa; men det gik ikke lettere.

En uhyre Modløshed lagde sig over hende og en Ligegyldighed for Alting i Verden; kun han, Studenten, med det underlige Blik, der fortalte om de mange Rejser til Phantasiens og Eventyrenes Land, han, som hendes unge Hjerte endnu i matte, ulige Slag bankede for, han kom jo hver Kveld, og da fik hun vel mande sig op, saa han Intet mærkede. Naar hun først fik sig listet ned af den mørke Bagtrappe og var dernede ved Porten hos ham, da stod det nok ikke paa, om saa hele Natten gik hen med det; thi det var jo saa stor en Lykke! Og engang blev det nok bedre. Men ved Dagen skulde han ikke se hende mere; thi det var en underlig ligbleg Farve, hun havde, og han, som altid kaldte hende Fjeldrosen! Nej, først naar hun blev frisk igjen, skulde han se hende om Dagen! Godt ogsaa, at det var saa langt hen paa Sommeren, at Aftenerne mørknede lidt!

Endelig var den sidste Rest af Modstandskraft forbrugt i den uhyre Anstrængelse for at holde sig oppe og skuffe Alles Øjne, og en Dag blev hun af sin Husbond sendt hen til en Læge for at spørge ham tilraads.

Det gjorde hun da, og Haabet kastede endnu et lille Livsskjær over hende, da hun traadte ind til denne; men da hun vaklede ud igjen, var det sluknet; en ubeskrivelig Jammer stod udtrykt i alle hendes Træk, og det var, som om Døden var den Dom, han havde forkyndt hende.

Den Kveld blev hun staaende oppe i sit lille Vindue og nikkede ham sin Hilsen til dernede. Hun kunde ikke mødes med ham, da maatte hun jo sige ham Alting, nej heller paa denne Maaden, kanske blev hun dog snart frisk igjen . . . og saa . . .

Næste Morgen tidlig sneg den blege, stønnende Ragnhild sig op over Landevejen og ned mod Sejrsbjerget. »Ak, derhenne var det jo, at han havde grebet hende og frelst hendes unge Liv . . . Gid han aldrig havde gjort det! Men nej, nej! Havde hun da ikke levet saa lykkelig en Tid! Og den kom nok tilbage igjen . . .«

Hun maalte den store dejlige Bygning; den stod jo der og saa saa venlig og trøstefuld ud i Morgensolen, og Blomster og dejlige Træer duftede og viftede hende ligesom Haab til fra alle Sider . . . Hun ringede paa, Porten aabnedes og sloges til igjen med Brag og Gjenlyd.

Samme Dag indførtes Ragnhild Lejfs Datter Guttormsen i Protokollen for Spedalske.

En Time efter bar de Ragnhild livløs som en knækket Blomst op til det Rum, hvor hendes Nummer hørte hen, og Lægen, som fulgte hende med det lange Blik, der tyder hen paa Tankens stille, grundige Overvejen . . . greb uvilkaarlig Pennen og føjede et lille Tegn til Navnet; det var et Kryds.

Nu kom der en raadløs Tid for Studenten.

»Hvor var dog Ragnhild bleven af?« Hver Aften trak han trofast paa sin Post, og Haabet fulgte ham altid did, men hver Midnat sneg han sig hjemover igjen, og da listede Modløsheden med.

»Men engang maatte hun da vel komme! Det var da ikke ligt til Noget, at blive slig borte paa en Gang, og lade ham gaa Dage — ja Uger paa denne Maaden! Var hun draget hjemover? Nej, det var hun da vist ikke. Var hun syg? Hun havde jo, naar han nu tænkte sig lidt om, set saa tungsindig ud en og anden Gang . . . . Ak, var hun kanske syg! Og nu gik atter Dage hen, hvori hans Tanke fløj omkring som en jaget Fugl i alle Mulighedens Egne. Ingen talte han til . . . ., hvem skulde han ogsaa tale med? Hun var jo den Eneste, som forstod ham.

»Men om han skrev hende til? Ja. At han ikke før havde tænkt paa Sligt! Hun havde nok Ret, hun,

gamle Doktor-Randi, i at kalde ham: en Dumming! Men nu skulde han nok skrive.« Og efter megen Tænken blev han da tilslut enig med sig selv i, at han skulde se efter, om Brevet kom rigtigt frem.

Nede udenfor Huset traf han en Smaagut, som han da overvandt sig til at give Brevet med den gjentagne Befaling »at levere det lige ud i Kjøkkenet, og ikke vige fra Stedet, før han fik Bud tilbage fra Jenten, som Udskriften lød paa«.

Og nu stillede Brune sig, som om der intet andet Sted var at staa paa i den hele Gade, over paa sin gamle Plads paa Hjørnet, og uagtet det Bud, han ventede, nødvendigvis maatte træde ham imøde fra Døren, saa han dog med ufravendt Blik op paa den lille Kvistrude.

En lille Stund efter strøg Gutten ud af Døren og hen til Brune, med det hurtige Budskab, at Brevet skulde straks komme til hende oppe paa Lungegaardshospitalet, for det var nok lige paa Nippet med hende; Lægen havde sagt, hun maatte nu snart dø. Og dermed drog Gutten sin Vej.

»Hospitalet, der hvor bare Spedalske var . . . . Lige ved at dø, hun, Ragnhild?« . . . Et forfærdeligt Sus lød for hans Øren, ligt det hin Dag, da han sprang fra Indhugget ned i den skummende Sø. Ak! Men hvad var dog hint Sus mod dette; her var det jo Blodet, som Rædselen jog i brusende Strømme fra og til Hjertet, og som tumlede med hans Forstand, som Brændingen med en Baad.

»Ragnhild dø!« tonede det fremdeles i hans Indre saa dybt og rystende som en Kirkeklokke. . . Men hvor var den Kraft, han endnu ejede for en Time siden? Var det da blot en Tanke, som havde holdt ham oppe i Livet, siden han nu paa engang, da den glippede, var Afmagt fra Hoved til Fod? Ak! Det var vel saa.

En Stund gik hen; da trak han sig langsomt op over til Sejrsbjerget, det dejlige Sted, hvor han saa

ofte havde dysset sig ind i de trøstende Fremtidsdrømme.

Der laa Huset, det forfærdelige Hus med de mange Dødssuk og de haabløse Tanker! Var det dog ikke, ligesom det pukkede paa sin Ret til hende og med et overlegent Smil viste ham tilbage til hans usle Rum med hans Suk og sorgfulde Blikke? Men han maatte se hende! Hun var jo hans Brud, og hvem vidste, Døden havde hende da ikke endnu! . . . Hvor skulde han nu forhøre sig om hende?«

Beslutningen famlede hid og did, og først sent paa Natten gik han nedover igjen.

Men just i samme Stund løftede Ragnhild sin Tanke op til Bevidstheden efter flere Dages blytunge Døs. Lægen, som netop kom forbi hende, standsede foran hende og tilkastede hende et prøvende Blik, saa vendte han sig med det halvhøje Udbrud til en Plejerske, som stod ved den Syge: At det var vel for hende, det gik saasnart. Og dermed strøg han med sin Haand kjærtegnende hen over Ragnhilds Ansigt — og gik.

Denne laa nu stille og saa omkring sig med det halvsluknede Blik, — hun havde nok skjønnet hans Ord.

Da traadte Vaagekonen hen til hende med et Brev, som et Bud stak ind af Døren. Hun stirrede paa det, jo, hun saa, det var fra ham! Konen aabnede det for hende, ak! Blikket var saa omtaaget, hun skjønnede Intet. Nu maatte da den venlige Plejerske til at stave sig frem i Skriften, og med foldede Hænder laa Ragnhild, stille og hengiven som et døende Barn og hørte paa hans Ord:

Hvi slukker Du Lyset, min unge Brud,
det var jo min Alterlue!
Jeg kan ikke finde mig frem til Gud,
han stænger sin Himmelbue.

Jeg sidder igjen paa det mørke Vrag,
og Bølgestrøgene komme,
jeg sender mit Suk mod den lyse Dag,
men Natten er aldrig omme!

Thi Mørket sig svøber omkring mit Sind,
saalænge Dit Lys er slukket;
og Glæden kan aldrig lukke mig ind
saalænge Din Dør er lukket.

Og Verden faar aldrig saa stærk en Røst,
som mægter at naa mit Øre,
saalænge jeg lytter i sorgfuld Trøst,
og tænker Dit Ord at høre.

Saalænge jeg ikke Dit Aasyn ser,
Du fine, skinnende Lilje!
Det hjælper ej, Solstraalen lokker og ler,
min Sorg har saa stærk en Vilje.

Men ser jeg Dig aldrig paa Jorden mer,
Du fagreste Sommerblomme!
Da ved jeg saavist, Guds Vilje sker,
og da er min Livsnat omme!

Det gik sent med denne Læsning, ofte blev den afbrudt, og saa maatte jo hvert Vers læses op igjen, især det sidste; thi der var da egentlig sagt Farvel til hende . . . .

»Mon hun levede til imorgen?« hviskede hun; det lød snarere som en Tanke end som Ord.

»Det kunde nu komme an paa,« mente Konen.

»Der var Nogen, som hun gjerne vilde se,« hviskede hun igjen.

»En fik da vente, til Dagen kom,« svarede Konen.

»Sygdommen havde vel taget fælt paa hende?« vendte hun sig en Stund efter igjen til Konen.

»Aaja, det var nu slig Sygdom, som kunde ta'e paa Folk,« sukkede denne.

»Vilde gjerne se selv,« hviskede Ragnhild.

»Kunde nok det,« sagde Konen og holdt et lille Spejl frem for hende.

»Aanej, aanej!« lød det inde i Tanken. »Var det fæle Ansigtet, hun der saa, hendes?« Hun lukkede Øjnene en lang Stund.

»Ja, slig var det,« trøstede Konen stille, »men naar hun kom til Vorherre, fik hun nok det pene Ansigtet sit igjen, for der var nok ingen Spedalskhed der.«

»Ak! Saa kjendte han vel hende igjen, naar de mødtes der,« tænkte hun; men nu blev Tanken saa træt.

»Hvem skulde hun sende Bud til, siden der var Nogen, hun gjerne vilde se,« spurgte Konen lidt efter.

»Nej, nu var der Ingen, hun gjerne vilde se, uden Vorherre,« sukkede Ragnhild. »Men der var Noget der borte, som hun vilde bede hende give til en Kjending af sig, som hed Brune Heljesøn, og saa hilse ham mange Gange til . . . og nu fik hun sove . . . hun var saa træt, saa træt!«

Næste Dag hlev hendes Nummer udslettet.

Fire Dage var hengaaet for Brune i Uvished og Frygt; men endelig holdt han en Morgen den Beslutning fast: »at naar han i Formiddag havde været hos sin Lærer, vilde han derop for at spørge efter Ragnhild, det fik da gaa, som det vilde, se hende vilde han endnu engang.«

Men da han endelig tidligt paa Formiddagen stod deroppe ved den store Port, slap han pludseligt Taget, og en lammende Modløshed tog Beslutningen fra ham. Han støttede sig saa svag som et Barn op til Væggen og sank lidt efter lidt hen i en Drømmedøs, hvori det lille Kvistvindue kom frem for ham, og bag ved det Ragnhilds Ansigt, lidt blegt, men smilende og lykkeligt. Da sloges Porten op paa vid Væg med Raslen af Nøgler og Knirken og Brag. Brune foer op af Drømmen og saa derhen. Det var seks Mand med en Kiste, som de bar imellem sig. Et Par grønne Kranse laa ovenpaa,

og et Par sygelige Skikkelser fulgte bagefter. De gik raskt opover mod Landevejen.

»Vil I tale med Nogen her?« spurgte Portneren Brune, som stod paa det samme Sted. Men da han intet Svar fik, tog han stærkere i og gik ham lidt nærmere. »Hvem er I?«

»Jeg er Brune Heljesøn!« svarede denne i en Fart og rev sig løs fra Væggen.

»Aa, er I Brune Heljesøn,« udbrød en sørgepyntet Kone, som nu traadte ud af Porten. »Saa er I kanske Kjendingen til Jenten, som de nu gik med? Hun hed Ragnhild. Jeg har Noget her, som jeg lov'de hende, jeg skulde gi'e Jer, og saa skulde jeg hilse Jer saameget!« Og dermed gik hun, og Brune holdt den lille Pakke i Haanden, som var indsvøbt i et højrødt Silketørklæde.

Men han fik vel se at komme sig væk, saa mente nu Portneren. Og Brune satte sin sidste Styrke paa Vandringen op over Vejen og hen til Kirkegaarden, hvorfra nu baade Bærerne og Følget traadte ud.

Han søgte da saalænge, til han fandt den aabne Grav, og satte sig ned ved Siden af den og sank hen i Sorgens dumpe, taareløse Jammer.

Her sad han endnu, da Graverne ved Solnedgangen efter gammel Skik først kom for at kaste Graven til. Da trak han sig hen til Siden, og fulgte med haabløst Blik deres Arbejde; thi det var jo den sidste Dør, de stængte mellem ham og hende her i Livet.

Endelig stod Graven højnet og en Krans blev slynget omkring den. En Stund efter var han atter alene paa Kirkegaarden, og Dagen gik og Natten sank kold og klam ned over den ensomme Vogter ved Graven.

Det var en forfærdelig Nat! Aanden kunde ikke løfte sig op over det jordiske Ophør til den himmelske Fortsættelse. Han saa hende ikke længer . . . han saa hende aldrig mere! Det var Hoveddraget i hans Tanke og dens Elendighed.

Næste Dag sad han paa sit Værelse, og foran ham laa udbredt det lille, højrøde Silketørklæde. »Det var nok det, som klædte hende saa godt hin Bryllupsdagen!« Der var hendes Salmebog, og derindeni laa begge hans Breve. En stor, firkantet Linklud med Border slog han ud; der i Midten var en grøn Krans med røde og gule Knupper, og inden i den fire Bogstaver B. H. og R. L. »Ak, det var jo hans og hendes Navnebogstaver! Det havde hun selv udsyet, skjønnede han, og vistnok var det det, som skulde i Glas og Ramme og hænges op derhjemme i det lille Hus. Og saa havde hun syet to Fugle med løftede Vinger, som bar Kransen! Ak, den ene var fløjet væk før den anden! Kunde han snart følge efter!«

Men Bjørn havde jo mistet sin stille Ingelejv, og dog havde han sagt: »Fordi En falder, skal En saa give sig over Allesammen? Vorherre slaar vel ikke med Sorgen for at lamslaa, men for at mane En til at tage bedre fat« . . .

»Ak ja! Sligt kunde Bjørn sige, for han var en Mand, som stod fast der, Vorherre havde sat ham — Men han! hvad var han, naar han saa ret paa sig selv? En Halvsyltring, som Doktor-Randi havde sagt — hverken Fugl eller Fisk! Ja, han arbejdede saa godt han kunde, og han sled sig frem; men der var Mange, Mange, som gjorde det bedre end han, hvad skulde det saa til? Ak, havde han lagt Maalet paa den lille, grønne Flækken, som Bjørn havde vist ham, og ikke paa den store Fjeldspidsen! Var han ble't i det usle Hus der under Fjeldet, og samlet sine Urter, og stelt med de Syge, saa havde han kanske gjort Gavn for sig. — Men den gamle Præsten havde jo sagt, at han gjorde Uret paa den Maaden. Ak, Herre Gud? hvad skulde han gjøre?«

Svaret kom til ham fra hans eget Hjerte: han skulde gjøre sin Pligt. Ja, saa sled han videre paa Trældommens Vej, — med Ulykken bag, og det lukkede Syn

foran — uden Fortid og uden Fremtid. Thi Fortiden var jo det Borgerbrev Naturen havde givet ham, og som han forlængst havde tabt, og Fremtiden var det Bevis for Dygtighed til at træde ind blandt Kulturens Fortropper — som han aldrig skulde faa.

Da kom endelig hin Julenat, hvor Brandraabet lød henover den sovende By. Det nye Hospital brænder! hørtes det til alle Sider, og i hundredvis strømmede Folk op over til Sejrsbjerget.

Der løftede sig det uhyre Baal mod den mørke Nathimmel, og Søen og Fjeldene rundtomkring lyste i Gjenskinnet af de røde Luer. Ingen vidste da, hvor Ilden var opkommen, paa engang slog Flammerne ud til alle Sider.

De Syge laa i jammerfulde Klynger ubedækkede omkring paa de snelagte Houge, og de, som ikke kunde frelses, saa man i de aabne Vinduer omgivne af Flammerne uden Mod til itide at kaste sig ned i de Lagener og Tepper, som nedenfor holdtes udspændte for at opfange dem. Enkelte, som allerede var frelst, vovede sig tilbage i det brændende Hus for at søge sin fattige Ejendom, og blev der.

I mindre end to Timer havde Luen fortæret sit Rov, baade det levende og det livløse, og:

»Sorte Brande stod som Skrift paa Marken.«

»Hvad har jeg sagt?« kastede et Fruentimmer geskjæftigt hen, idet hun nærmede sig til en Flok Mænd og Kvinder, som langsomt vandrede nedover til Byen. »Husker I, Skolemester, hvad der blev snakket hin Kveld, da vi var paa Pladserturen vores. Ja, En skal ikke spotte med Hougfolket!«

»Hvem er det, som smyger hen der med Kirkegaarden?« spurgte et andet Fruentimmer, og viste paa en sammenkroget Skikkelse, som havde staaet stille

ved Kirkegaardslaagen, og nu fulgte Gitterhegnet ind til Byen.

»Hys!« afbrød Skolemesteren. »Det er ham, Studenten. En faar lade ham gaa og stelle med sig selv. I husker nok den vakre Jenten fra Turen? Hun blev siden Kjæresten hans, og saa blev hun spedalsk, tror jeg, og døde i Høst; men siden den Tid sidder han halve Natten der paa Kirkegaarden, jeg ved det vist, for der er dem, som ser ham hver Kveld drage opover.«

»Ak, Vorherre hjælpe ham da,« sukkede Konen.

Og hver gik videre hjem til Sit.

Endelig en Dag udover Vaaren hed det i Nabolaget, »at han, Studenten, var dødssyg; men at der vel var Raad til at blive det, naar En levede paa slig ussel Vis, og ikke kunde de skjønne, at den, som var bestemt til at vinde sig op til noget saa Stort, trængte at leve saa smaat.«

Og nu enedes en Kreds af venlige Kvinder om at tilse ham. Men da hver havde sit Stel at passe, blev det kun et lidet Besøg nu og da.

Endelig kom hans sidste Stund.

Da Solen den syttende Majdag randt op over Fjeldet, og brød sine Straaler paa Ruderne i Brunes Kvistkammer, da løftede ogsaa han de tunge Øjenlaage, og et mildt Velvære gjennemtrængte hans hele Væsen. Hans trætte Syn faldt paa Bordet med de mange Bøger. De saa helt smilende ud i Solskinnet — men det var Gjøgleri! Aldrig havde de smilet til ham; de havde altid mødt hans Længsel med de samme iskolde Øjne, som saa paa hans første Barndomsaar.

Ak! det mørknede omkring ham. Men Gud Herren tændte nok sit Fyr deroppe, og lyste ham til det rette Hjem. Og godt skulde det være, nu da Ragnhild var gaaet forud. Ak! det mørknede endnu mer. Ragnhild! — — Der fløj den sidste Fugl!

I samme Stund tordnede Kanonskud henover Byen; Hurraraab og Glædesjubel gjenlød vidt omkring, og med vajende Faner og klingende Spil drog Folket forbi for at fejre den elskede Frihedsdag.

Men Studentens Aand fulgte andre Baner, højt op over Systemernes stenlagte Veje, og ind til den store Frihedsfest foran Herrens Throne.

EN AFTEN I BERGEN.

Det havde været en af disse mørke, regnfulde Dage, som paa lidt nær ens til alle Aarets Tider hjemsøge Bergen, hvor Luften er saa tyk, at den synes at kunne skjæres med en Kniv, og hvor Regnen synker lodret ned, Draabe ved Draabe, ensformigt med sit dumpe Pladsk paa Gaden, og der er da indenfor Kredsen af de syv bekjendte Fjelde ikke under Guds frie Himmel en Plet saa stor som Neglen paa en Finger, hvor Phantasien kan bygge sig et luftigt Slot og dvæle i et flygtigt Øjeblik.

Paa saadanne Dage hviler dog ikke Livets ydre Gjerning; den gaar som ellers, hverken hurtigere eller langsommere, men det Hele faar et saadant Præg af rolig Hengivenhed i hvad der sker, — man la'r det regne, og det er da ogsaa det Eneste, som er at gjøre, — at ingen overfladisk Iagttager vilde tro, at der bagved dette lidenskabs- og modstandsløse Dække, i Aanden foregaar hurtige Gjæringsprocesser, at der, med et Ord, findes Ild paa Bunden, som vel ikke frembringer stadig Varme, og stundom blusser op i Uforstand og spildes, men som dog driver mangen stor og følgerig Beslutning kjækt og kraftigt frem.

Regnen var vel ophørt, men Himmelen hang endnu fuld af vandtunge Skyer, der ved Vindens Voksen nu begyndte at skilles og væltede sig som uhyre Vandhoser hen over Fjeldryggen. Mørkt var der rundtomkring,

thi trods Maanens velvillige Overtagelse af Byens halve Belysning, var den hin Aften af de antageligste Grunde ikke istand til at opfylde sin Forpligtelse. Saadanne Aftener kunne da være triste og lange nok for dem, som sidde inde, men for dem, som færdes ude . . . .

Og her træder just nu en høj, men, som det synes, af Aarenes Vægt bøjet Skikkelse ud af Døren paa et Hus, i en af Byens større Gader, hvis Hjørne vender mod den nære Kirke; ham følger et kvindeligt Tyende i ærbødig Afstand, og begge begive sig tause og saa hurtigt, som Mørket tillader det, gjennem de stille Gader.

Om den gamle Herre greb noget af Situationens rige Anledning til Refleksion, vide vi ikke; men det er at formode, at den Gjerning, som drev ham ud i Aftenens Mulm og Uhygge, var af saa stor Vigtighed, at den lyste for hans Tanke som for hans Fod.

Men nu smutter Fruentimmeret vevert forbi ham og iler hen mod et lille uregelmæssigt bygget Hus, hvis Gadedør hun aabner paa vid Væg for den værdige Herre, der, da Lyset fra en Praas, som holdes dem imøde, falder paa hans bøjede Skikkelse, viser sig at være en af Byens Præster. Han stiger nu ad den smalle Trappe op til Husets øvre Værelser.

Husets Ejer, en meget velstaaende Smedemester, var født Bonde, men traadte som Gut i Lære i Byen og havde, næst Guds Hjelp, alene sin Flid og gode Opførsel at takke for sin Velstand. Han blev anset for en streng, retskaffen og arbejdsom Mand, men var i høj Grad uomgjængelig. Hans mørke, barske Væsen indgjød paa engang Frygt og Tilbageholdenhed, der i hans Omgivelse banlyste ikke blot hvert Udbrud af Lystighed, men endog det uskyldigste Ord af skjemtende Natur. Arbejdet i Værkstedet gik saaledes vel rask fra Haanden, men Munterheden, det store lettende Drivhjul, stod stille, og Sindet led under et Tryk, som hverken Ungdommen eller Letsindet mægtede at afryste. Men Manden var

Ærligheden selv. Og naar Tolvaarsdrengen sattes til den barske Læremester, da skjælvede en Angstens Taare i Øjet; men naar Svenden forlod den ærlige Leder og den trygge Tilflugt, da maatte Ærmet op for at tørre den vædede Kind; thi Hjertet havde hængt sig inderlig fast ved denne mørke Natur.

Den Glade vækker altid Sympathi — Glæden er det blinkende klare Vand med den lyse skinnende Bund, hvor hver lille Sten kan tælles, hver Plante kjendes og beskues, og Ingen gaar forbi uden at offre det et Blik; men Sorgen, — den tause, trøstesløse, længe gjemte — den er som Søen med den dybe, uudforskelige Bund, det stille, mørke Vand, som Mængden helst gaar hastigt forbi; men standser En, og dvæler han en Stund derved, da søger Tanken did, hvor Øjet ikke naar, og just hvor Bunden vel nok vides, men hvor den dog aldrig ret begribes, der sidder Tanken fangen som foran en Gaade, og Sympathiens vemodsstærke Baand er knyttet.

Saaledes var da denne Mand i sine ydre Forhold; i de indre eller inderligere var han endnu mørkere, endnu ordknappere, ja der sagdes endog, at han aldrig talte et Ord med sin Hustru, ihvorvel hun, som var en god Del Aar yngre end han, var fuldt saa flittig og stræbsom, som han selv, og hæderlig ansaas hun jo ogsaa for at være.

Dette var en Gaade, som Naboerne forgjæves søgte at raade; thi her fandtes Helbred, Velfærd og Medborgeres Agtelse, — hvorfor da hendes forgrædte Øjne, hendes blege Kind og sorgbøjede Skikkelse; hvorfor hans Selvfornegtelse med Hensyn til alle Livets Goder, hvorfor hans mørke, fjendtlige Kulde mod den vakkre Kvinde, der bøjede sig saa dybt for hans Vilje og gjorde sin Gjerning saa trofast? — —

Javel var denne Familje en Gaade, men der var et Hegn om den, saa tæt og sluttet, at intet af de mange Argusøjne trængte indenfor, og dette Hegn var Taushed; thi naar den stærke Vilje lukker Ordet inde, da

gives der ingen jordisk Magt, som formaar at tvinge det frem.

Men Præsten staar nu i Stuen, hvor Mesterens dødssyge Hustru hviler paa sit sidste Leje; — til hendes Trøst var han kaldet.

Han var en af de Herrens Tjenere, der, om han end ikke i Ordets strengeste Forstand tog Korset paa og fulgte Jesum efter, dog virkede og vandrede i Kjærlighedens Tjeneste med Kjærlighedens milde Aand; men hvor han mødte Uforstand og daarlig Trods mod Naadekaldet, der lod han Lovens Torden rulle for de døve Øren, og hvert hans Ord var da fuldvægtigt, prøvet Guld; thi han forkyndte jo sin Faders Vilje, som er i Himmelen. Saaledes begavet var han højt elsket og højt agtet af Alle, og han blev en Trøstens Engel for Mange, hvem Sognebaandet egentlig henviste til Andre; dog, hvorhen han kaldtes, gik han trøstigt og uden Knur; thi det var jo Guds Kald, han fulgte.

Og nu stod han da atter i Sorgens mørke Hus.

Foran ham laa paa et tarveligt men renligt Leje den døende Kvinde. Hun syntes at være nogle og tredive Aar, hun var liden og spædbygget, Haaret spredte sig i uskjøn Uorden hen over Hovedpuden, og faldt helt tilbage fra det udmagrede, fintformede Ansigt. Øjnene laa dybt tilbagesunkne, men et vildt, uroligt, spørgende og søgende Blik tændte Gnisten, der ligesom udgik stikkende derfra, og talte om en Kraft, som Kindens visne Rose helt fornægtede.

Og denne talte Sandhed.

Hint Øjes Blink var kun den sidste Opblussen af den spragende Lampe, thi Døden sad allerede paa det tungtaandende Bryst.

Præsten bøjede sig nu hen over hende, og idet han søgte at fastholde det svævende Blik, granskede han nøje efter Bevidstheden. Men uagtet hun et Øjeblik stirrede paa ham, laa der dog ingen Forstaaelse deri, og det urolige Blik vankede atter søgende omkring i Værelset.

Oftest fæstede det sig dog paa Døren paa den modsatte Side af Indgangen; da syntes hele hendes Legeme at dirre under Anstrengelsen ved at lytte mod hin Kant; thi hun hævede den lille, magre, af Arbejde brunede Haand og holdt det tunge Aandedræt tilbage, saa Aarerne svulmede paa de blege Tindinger og Munden fortrak sig i krampagtig Skjælven.

Saaledes hengik nogle Minutter. Da hørtes Skridt i Sideværelset; tunge og ensformige bevægede de sig hen mod Døren og atter tilbage. Dette fremkaldte en Stigen i den Syges Uro. Uden nogen Hjelp rejste hun det skjælvende Legeme og satte sig oprejst i Sengen, greb saa med feberagtig Hastværk et Syarbejde, som laa ved Haanden, og syede nu med en Hast, som gjaldt det at fuldføre et Hverv, hvorpaa Liv og Død beroede.

Det var en forfærdelig Modsætning: den Halvdøde optaget af travl Omsorg for Livet!

Men Tanken fulgte ikke den flittige Haand; den lyttede, lyttede mod hin Dør, efter hine Skridt, som nu vare standsede, og da dette endelig ogsaa kom til hendes Bevidsthed, trak en dyb Modløshed sig hen over de flygtigt oplivede Træk, Spændingen ophørte lidt efter lidt, og hun sank bedøvet tilbage paa Lejet.

Der indtraadte nu en Pause — en Hvile; uagtet Præsten havde staaet som fastnaglet og forstenet, havde hans Aand arbejdet under denne Scene, og han havde modtaget en Del af den Syges Sjælespænding.

Han henvendte sig nu med Spørgsmaal til en gammel Kone, der med agtpaagivende Ømhed havde syslet om den lidende Kvinde; thi her maatte jo ligge Noget bagved, Noget, som maatte oplyses, hvis han skulde gavne og raade.

Det Lidet, hun vidste, var snart sagt.

Hun var en Søster til den Syges Moder, og da denne døde, var hun flyttet ind i Huset til Søsterdatteren. I tolv Aar havde Smeden og hans Hustru været forenede. De første fire Aar gik Alting godt, hver gik glad til sin

Gjerning og glad til Hvilen, og da Gud gav dem et sundt og vakkert Barn, syntes deres Lykke at have naaet sit Højdepunkt. Dette Barn døde vel et halvt Aar efter, men Sorgen delte de troligt, som de havde delt Glæden. Da indtraadte pludseligt en Forandring i Ægteparrets Forhold. Ingen kjendte dens Aarsag, men Manden var fra den Tid kold og ordknap i sine ydre Forhold, og til sin Kone talte han ikke et Ord mere, hun maatte saa bede ham ydmygt paa sine Knæ, hun maatte saa trælle Dag og Nat, og med Troskab og Flid ordne den huslige Gjerning, han taug, og han forblev ubønhørlig, som Underverdenens Dommer. Nu, da Aar var rundet efter Aar, og Skygge paa Skygge havde lagt sig over Sindets Lys i denne møjsomme Kamp for at vinde hans Agt, da sank den arme Kvinde sammen, og her paa Dødslejet stred hun endnu med Fortvivlelsen, der kold og skaanselløs nedtraadte hver lille Spire af Haab, som skjød sig bleg og saftløs frem i denne magre Jordbund. Ved Andre havde hun vel sendt ham saamangt et kjærligt Bud, at han dog maatte komme, før Døden kom, men hans korte Svar var altid: »Nej« og derpaa haardnakket Taushed. Men endnu lyttede hun efter hine Skridt, endnu sendte hun de bønlige, ydmyge Tanker did og lod dem fortælle om al den Nød, som Sjælen rummede, og om hvor flittigt hun havde røgtet sin Dont, skjønt Sorgen var hendes eneste Terne. Og han maatte jo høre hende — han maatte jo komme, derfor stred hun jo den forfærdelige Strid, i hvilken hun dog maatte vige, thi Overmagten var jo Døden; men først maatte hun høre et Ord, og dette Ord skulde han, den mørke, tause Husbond sige, — se, derfor kunde hun jo ikke følge den blege Fører, uagtet han viste Vej til Fred og Hvile — maaske til Naade.

Dette var omtrentlig, hvad den Gamle havde at berette, men dermed var da ikke Sløret løftet.

Den Syge laa nu stille med lukkede Øjne, og man skulde have antaget hende for død, hvis ikke en let, krampagtig Trækning om Munden, lig den, der vifter

hen over Barnets spæde Træk og skuffer den unge Moder med Formen af et Smil, nu og da havde forkyndt Livets skjulte Arbejde.

Præsten dvælede endnu en Stund i andagtsfuld og vemodig Beskuen af den Lidende, men hvad var her for ham at gjøre? Intet! Bar han end med sig Balsam fra den store Læge for alle, alle Saar, — der var dog en Ting fornøden: Bevidstheden, og denne søgte han jo her forgjæves. Maatte han da for første Gang gaa bort og lade Haabløsheden sidde i sit Sted.

Da lød igjen de samme ensformige Skridt i Stuen ved Siden af.

Et Øjeblik iagttog Præsten spændt den Syge, men Lyden naaede hende ikke; da vendte han sig, greben af en Tanke, stille bort fra Sengen og gik hen mod den Dør, hvorfra de tunge Skridt hørtes.

Den gamle Kone korsede sig og mente, at Mesteren vilde blive forskrækkelig vred, dersom Nogen vovede sig ind til ham. Men Præsten gik, som Herren bød det, at banke paa Forhærdelsens jernstængte Dør.

Det Værelse, hvori han nu traadte ind, var temmelig stort, men koldt, tomt og usselt oplyst af en Praas, hvis matte Flamme blandede sig med Maanens hvide Skin, der nu havde vundet en Smule Plads mellem de drivende Skyer.

Mesteren, thi ham var det, havde, da Døren aabnedes, sat sig paa en Stol nærved Lyset og indtog en Holdning, værdig til at udfordre Asmodeus selv; med Hænderne i Lommen, de korslagte Ben udstrakte, Haaret i stride Totter om den lave, flade og furede Pande, med Øjnene halvt lukkede og Munden fast sammenpresset, dannede den hele Skikkelse den fuldstændigste Personification af sammentrængt Trods og ubøjelig Haardhed.

Præsten stod et Øjeblik stille og bævede ved Synet, men han var vant til at møde den onde Vilje og sejre over den, thi stærk er kun Viljen i det Gode; naar den er ond, er den kun Afmagt, saavist som Gud er Almagt.

Og nu talte Præsten til den Ulykkelige — ak, thi ulykkelig var han i enhver Henseende! Det er ikke sjeldent, at en mægtig Sjælekval iører Sindet denne haarde Dragt, som synes at trodse baade Gud og Verden, og ikke ofte kysser man, blid i Sind, sit Tugtens Ris.

Men den fromme Lærer talte Kjærlighedens milde Ord — Guds Ord — til den Elendige: »Kommer hid alle I, som arbejde og ere besværede, I skulle finde Hvile for Eders Sjæle!« Og som Duggens Perler rulle kvægende hen over den forbrændte, tørre Mark, og blødgjøre Jordens haarde Skorpe, saaledes gjød Ordets Mildhed sig ud over det stivnede Sind; thi at der skiftedes og stredes i den mørke Mands Indre, undgik ikke Præstens kloge Blik.

Men paa engang sprang Smeden op; det var, som om han med et Ryk maatte sønderrive Fortryllelsen, der spandt sit lammende Net omkring ham, og med lynende Øjne traadte han hen foran Præsten, der stille, støttet af sin hellige Værdighed, stod foran ham, lig en Patriark, en Levning fra de store, svundne Tider, da Sandheden fordrede Livet af sine Vidner og gav Gud Æren.

Og her mødtes nu den onde og den gode Vilje — det mørke og det milde Blik; vi ville faa at se, hvilket af dem, der sejrede.

»Ikke er jeg trængt til at tale med en Præst,« udbrød Manden omsider, »og ikke har jeg skikket Bud efter Nogen.«

»Herpaa vil jeg være Dig Svar skyldig,« sagde Præsten mildt, »men derinde ligger din døende Hustru, lad os tale Lidt om hende. Hun har jo sendt Dig mange Bud og Bønner om at komme did, hvi tøver Du i Hjertets Haardhed med at gjøre denne Pligt?«

»Pligt!« fnøs Manden og kastede sig atter ned paa Stolen, »jeg har Mit at bære paa og hun har Sit, spørg hende, lad hende svare for sig.«

»Hun har forvist udtalt sit sidste Ord i denne Verden,« gjentog Præsten, »men vel var det for Dig i din

sidste Stund, om Du bøjede dit stride Sind og udtalte Ordet, som hun saa saare længes efter at høre.«

Her foer Manden rasende op og slog i Bordet, saa det bragede. »Jeg tale,« raabte han, »jeg tale til hende! Ved I, hvad det er, hun vil mig? Ved I, hvad hun er, eller hvad hun var? Jeg har trukket Livets Plov Side om Side med hende og kjender hende, jeg ved, hvad hun duer til, jeg.«

»Og vejede hun end ikke en Avne i Retfærdighedens Vægtskaal,« afbrød Præsten ham strengt, »Du var dog vel ikke Den, som skulde udtale Dommen over hende? Der er i Sandhed kun En, som kan fordømme, og det er Ham, som vejer Styrken saavelsom Styrkeprøven.«

»Godt, snak væk, I rokker saa ikke mig alligevel, det jeg ikke vil, det vil jeg ikke!« svarede Manden, tvingende sit Raseri; og med en vis dorsk Ligegyldighed pirrede han op i det søvnige Lys, greb dernæst en Slibesten, rev en Tollekniv ud af sit brede Skindbelte, satte sig paa Stolen og begyndte at slibe Kniven med en Omhu og Paapassenhed, som om ingen Anden var nærværende. Men Præsten saa lidt dybere, end Manden troede, han saa, at Lys og Mørke stredes haardt om Sejren bagved dette Ligegyldighedens Dække, og han vedblev:

»Hvor stort et Regnskab Du end har at gjøre op med hende, og hvor stor end hendes Skyld blev til Dig, Du skal dog drage vel til Minde, at Du selv er en Orm i Støvet; og om Du end spiller med din Braad i Lyset, som udgaar over Verden fra Straaleglorien omkring din Frelsers Isse, Du maa dog under Korset raabe: Herre! Herre! eller ogsaa bære evigt paa det Nag, Du har samlet. Har hun forbrudt sig mod Dig, da har hun visseligen maattet bøde haardt derfor. Men, ser Du skjævt, er der dog et Øje, som naar ind til Bunden af den arme Sjæl, hvor al den Sorg, de Suk, den Jammerstaare fødes, som Synden bar. Og naar Angerens Baal er tændt, naar Jorden brænder under Synderens

Fod og alle denne Verdens Lædskekilder tørres ud, da er Gud Herren den, som ved, hvorlangt en slig Kval tør naa; thi til Fortvivlelsen, som er det Smertensskrig, den Syge støder ud, naar alle Vunder presses til og Saaret tifold brænder — til denne vilde Ve, som er saa stor, at Hjertet ikke kjender Gud, og Tanken farer om i vejløs Egn — til den maa ej den Angertyngede ty hen, at ikke Naadens aabne Dør skal tabes rent af Syne. Men vogt Dig, Du som ligger mageligt i Hovmods Vugge og dysses ind i Søvn af Andens Fejl! Stod Du paa Vagt mod Sjælefienden baade aarle og silde, og blev Dit Øje aldrig træt? Dit haarde Sind beviser mer end nok, at Du har daarligt vaaget. Men naar Du lukkede dit Øje til, ved Du da, om ikke hendes just stod aabent, fordi det trættedes, da Du holdt Vagt?«

»I snakker, som I har Vid, Præst,« afbrød Manden den strenge Taler, »men snak I!« Og atter strøg han Kniven; men synligere vare dog, under Præstens Tiltale, de ydre Tegn paa Aandens svære Arbejd blevne; thi Pandens Aarer svulmede, og han bevægede sig hid og did, og trangt blev Aandedrættet, saa det sled sig hæst igjennem Struben.

Men Præsten vedblev ubønhørligt: »Sandelig, den kommer, den forfærdelige Stund, da din Høst vil blive, som din Udsæd var; Salt har Du saaet i din Livsens Ager, og der er spiret Torn og Tidsel frem i Overflod, saa Du maa saare Dig tilblods ved hvert et Skridt, og der er ikke Blomst og ikke Gren til Ly og Læ for nogen Smaafugl, som kunde synge for Dig til din sidste Hvile; — ja sandelig, den Kval, den Hungerpinte lider, naar Syn og Duft af Overflodens Bord kun minder ham end mer om Savn og Trang, skal ikke lignes ved, hvad Du maa føle, naar Du vansmægter efter Salighed, og hver en Dør til Herrens mange Boliger er lukket for dit haarde Sind.«

»Saa kan Du være med mig, Du!« udbrød Manden, »for jeg skal tro, Du taler skarpere, Du, end jeg.«

»Jeg taler ikke,« gjensvarede Præsten, »din Dommer taler gjennem mig, og gjøres det behov, da skal der tales strengere endnu.«

Men her blev den sidste Rest af Maadeholdets Dige brudt, og alle Hensyn svandt med den. Vildt foer Manden op, kastede fra sig, hvad han holdt i Hænderne, gik lige mod Præsten, holdt den løftede Højre hen for ham og raabte:

»Ser Du disse Fingre, Du? Det er en Tale, som ingen Tunge trænger til; sig, det er Løgn, at jeg har trællet for mit Brød, at jeg var oppe før Sol stod op, at jeg var den Sidste, som tog Hvile, sig det, Præst!«

Og nu slog han atter i Bordet med et saa vildt og fortvivlet Udtryk i det mørke tilsmudsede Ansigt, at Præsten uvilkaarligt veg tilbage.

»Men Lidet ved Du om, hvad jeg har lidt,« vedblev han som før, »Du snakker for hende derinde, nu godt, nu godt, Du siger Saaret piner mest, naar det er tilklemt — — o ja, her er et stort Saar, Du, her i mit Sind, men ved Nogen om det? — ja, hun ved det, og Du kan vide med, at det er Svie, som har brændt igjennem Aarene. Du taler om, at jeg har udsaaet Salt, ja, hende er det, hende er det, som har drevet alt det Ukrud frem, hvorom Du snakker.«

»Din Hustru staar i Agt og Ære hos Enhver, og Alle tale om hendes Flid og sædelige Vandel,« indvendte Præsten.

»Sædelig!« skreg Manden, »ha, ha, ha, godt, lad gaa! Hun har altsaa Æren, og jeg har Skammen — Vorherre har da sat sit Mærke paa hende og sagt: Se, det er en af Mine, hun gaar med krum Ryg og sidder andægtig i min Kirke . . . Men ser Du, Fanden leger ikke Blindebuk, han; og han ved noget Andet, han kommer nok med sin Regning, og lur den Karl, han tørrer ikke en Streg, før Madamen har betalt. Men har det sviet for mig, og det har det, saa vil det svie værre for hende, før han siger kvit.«

»Ingen er saa stor en Synder, at han jo kan Redning se,« sagde Præsten højtideligt.

»Ved Du, hvad hun har gjort mig, ved Du det?« raste den ulykkelige, halvt vanvittige Mand. »Traadt mig under Fødder, har hun, sparket til mig, har hun ... og jeg er jo fordømt — var det ikke saa? Men ved Du, hvad jeg har gjort mod hende, Du? Jeg har baaret hende paa disse mine Arme, baaret hende, som man bærer et forkjælet Barn — ja, jeg glemte jo næsten Vorherre, jeg havde jo ingen Plads til Andre end hende. Jeg har gaaet foran hende paa Vejen og pillet hver lille Sten væk, saa hun ikke skulde støde sig paa den. Ser Du Knuderne paa mine Hænder — ser Du de krumme Led — har jeg villet, hun skulde savne Noget? Men hun, hvad gav hun mig istedet? Skam og Skjændsel gav hun mig — Djævelen gav hun mig, o, disse mine Øjne have selv set det forbandede Syn! Havde nogen Anden sagt mig: din Hustru er en utugtig Kvinde, medens Du arbejder for hendes Lykke, bedrager hun Dig for din, godt, han havde talt for sidste Gang; men nu ere Vidnerne disse mine egne Øjne, havde jeg kunnet rive dem ud og kaste fra mig baade dem og det, de havde set, ja, det var en anden Sag; men jeg vidste det jo, jeg vidste jo, hun havde blandet sine Kjærtegn med en Andens? ... Hvordan skal man slippe for at vide en Ting, Præst, kan Du sige mig det, Du? Havde jeg mistet Vid og Forstand med det Samme, ja, det tror jeg, saa havde Vorherre maaske beholdt Resten; men Fanden er en slu Krabat, han, han sørgede nok for, at Intet sprang, saa han fik Bestyringen alene. Men saa svor jeg, at jeg aldrig mere i dette Liv skulde mæle et Ord til hende, at jeg vilde sky hende som en Spedalsk, og det har jeg holdt, og det holder jeg, Præst! — Men kom nu igjen med dine store Ord ... Har Du prøvet Sligt, saa kan Du snakke med; har Du prøvet, hvordan det er at gaa omkring med et saadant aabent, blodigt Saar, som Djævelen hver Dag drypper Edder og Forgift ind i? ... o, jeg

har lidt! Men hun — hun er jo blank og fin, jeg har Lyden, er det ikke saa?« Og slaaende sig for Brystet, saa det klang igjen bag den stærke Benhvælving, gik han flere Gange hen mod Præsten og heftede Øjet saa stikkende og slangeagtigt paa ham, at en mindre Stærk skulde baade legemligt og sjæleligt være bævet tilbage: men med de foldede Hænder over Brystet, med det sikkre og dog saa deltagende Blik stod han foran den ulykkelige, af Lidenskaben betagne Mand, som Klippen staar for Stormen, uden Trods, men ogsaa uden Vigen.

»Og havde hendes Synd end rejst en Mur for Livet mellem Dig og hende,« sagde Præsten mildt, »ved Dødens Døre skal Du dog forsone Dig med hende, og Du skal tage Tornen ud af hendes Hovedpude; thi hun har forvist dog vandret værre Vej end Du.«

Men dennegang talte han for døve Øren. Manden havde slængt sig i den mørkeste Krog i Stuen, og hvad end Præsten sagde, han lod dog, som om han vilde være døv for Alt.

Imidlertid var der Bevægelse og Uro inde hos den Syge, og Præsten bragtes derved paa den Tanke, at Dødens Arbejde var tilende, og at, som det nu viste sig, hans Gjerning her var uden Nytte. Men som han tænkte saa og andet Mere, gik Døren op, og, understøttet af den gamle Kone og et andet Fruentimmer, slæbte den halvdøde Kvinde sig ind over Tærskelen og hen i Stuen.

Ved dette forfærdelige, spøgelseagtige Syn foer Manden op af sin Krog og hen til en anden Kant af Værelset, strækkende Hænderne afværgende ud mod hende, og, som det syntes, greben af en ubetvingelig Rædsel.

Imidlertid arbejdede hun sig hen omtrent til Midten af Værelset, men her sank hun sammen, og halvt liggende paa Gulvet, halvt støttende sig til den gamle Kone, stræbte hun med sin sidste Kraft at folde Hænderne og strække dem hen mod Manden, der endnu stod som lammet og stirrede paa hende. Hun forsøgte nu med

hæs og gispende Stemme at sige Noget til ham, men det tabte sig i et Par stønnende Aandedræt.

Med den inderligste Deltagelse havde den ærværdige Gejstlige nærmet sig hende, og idet han tog hendes foldede Hænder mellem sine, lod han sin Røst udtale den Bøn, som laa i hendes bedende Blik, og som den døende Livskraft ikke evnede at fremføre.

Men dermed var det lammende Baand løst og Mandens Raseri gjengivet Tøjlen; thi med knyttede Næver foer han lige mod hende, og da Præsten kraftigt stillede sig imellem dem, raabte han:

»Ud med hende! Væk, siger jeg, eller jeg svarer ikke for mig!«

»Du skal tilgive der, hvor Gud tilgiver,« sagde Præsten strengt.

»Saa han tilgiver, tror Du? Aa jo, jo argere Skjelm, jo bedre Held!« fnøs Manden. »Men jeg skal fortælle Dig en Historie, jeg, og vil Du tro den, kan Du. Ser Du, jeg rejste engang, nu er det otte Aar siden, her hjemmefra, da var hun der fin, kan Du tro,« og med et ondt Blik og dirrende Hænder pegede han paa den sammensunkne Kvinde. »Saa havde jeg en Svend, en fattig Gut var han, men jeg havde hjulpet ham frem, til ham sagde jeg: Lars, Du passer mig paa, til jeg kommer tilbage, og til hende der sagde jeg: Nu maa Du ikke længes, Margrethe, om en Maanedstid er jeg her igjen . . . Godt, jeg drog, og jeg kom igjen. »Hvor er Regnskabet, Lars?« sagde jeg. »Her er det, Mester!« sagde han, og Alt var vel. Saa var der En, som mente mig det godt, og han sagde: »Mester, Jeres Svend slaar stort paa, han flankerer med Dalere som vi Andre med Skillinger, er I sikker paa ham?« Godt, tænkte jeg, pas paa Fyren! Saa satte jeg mig oppe paa Kvisten og lurede saa smaat, for der havde jeg mine Spareskillinger. Og da det saa led hen mod Aften, saa kom der nu En listende . . . lukkede Døren op . . . lukkede

Skuffen op . . . tog et Par Dalersedler, lukkede saa igjen, og gik saa samme Vej tilbage.«

Her lød den Syges hæse Stønnen, hun gjorde atter et svagt Forsøg paa at løfte de foldede Hænder, men Manden vedblev:

»Og det var hende der! Men jeg gik efter hende, jeg maatte jo vide, hvad hun stjal Pengene til; for stjæle dem, det gjorde hun, Præst! Brødet, jeg skulde have paa mine gamle Dage, det stjal hun. Men godt, jeg listede mig efter hende, og derinde i Kammeret . . . der sad han . . . Svenden, og hun satte sig hen til ham, og det gik hedt til, maa I tro . . . og saa fik han Pengene, og saa fik han Løfte om at faa Mere . . . og alt Dette saa jeg . . . og — det krøb om Hjertet; men saa tænkte jeg paa Skammen, saa tog jeg Mod til mig og gik. Men da det blev Dag igjen, kaldte jeg paa Svenden og sagde: »Du faar gjøre en liden Rejse for mig, snør Bylten og følg mig.« Saa gjorde han; han anede Uraad. Saa fulgtes vi udenfor Porten et godt Stykke, han taug og jeg taug — men saa standsede jeg — gav ham en Rejseskilling til, viste ham denne min Næve og sagde: »Nu kan Du gaa, hvorhen Du vil, men kommer Du der til Byen igjen, saa skal Du være min . . . Du kan jo prøve, om jeg holder Ord.« Men han luskede af og bedst gjorde han. Saa gik jeg herhjem, og jeg taug stille for Folks Skyld. Hun gik sin Vej og jeg gik min; men jeg gik ikke alene — hvor jeg gik og stod var Djævelen med. Og lang har Dagen været — men Natten længere — og jeg har taget slig et mægtigt Tag med Sorgen; men lidet hjalp det . . . Der har Du Historien, Præst, skaf mig nu Fred!«

Og dødbleg tumlede han omkring i Værelset. Men endelig brast den vilde Stemning; han sank ned paa en Stol og bukkede, som det syntes, legemligt under for den uhyre Anstrængelse, som Afdækningen af hans Livs mørke Maleri voldte ham. Og han græd, græd saa heftigt, saa ustandseligt, som om den hele Sum af lønlig

Sorg og bittert Nag opløste sig og rullede i Taarestrømme bort fra Sjælen.

Og den Døende — hun havde med Bevidsthed fulgt hvert Ord, det lod sig tilsyne i Blikket. Men nu løftede hun Hovedet op fra Skulderen af den Gamle, der stum af Forfærdelse havde omfattet hende med sine Arme; med en overnaturlig Kraft strakte hun Hænderne ud mod Manden, og med en Røst, der klang som det Hvin, den Sovende udstøder under Vægten af en angstfuld Drøm, skreg hun:

»Naade, Forbarmelse, Naade!«

»Ud med hende, siger jeg, ind med hende der, hvor hun holdt til med ham,« foer Manden rasende op.

Men Præsten traadte hen til den Syge; nu var hans Tid kommen til at røgte sit store Kald; og han talte Frelsens og Naadens milde Ord til den jammerfulde Kvinde.

Hun blev nu baaret ind igjen i sit Kammer, og Præsten fulgte; men i det Øjeblik han gik ud af Døren, hørte han Manden atter kaste sig hulkende paa Stolen.

Den Døende laa nu igjen paa sit Leje; men Tornen i Hovedpuden, var den der endnu? Hun laa saa stille og lyttede til Præstens Tale, men hans, den krænkede Husbonds Tilgivelse, den havde hun jo ikke! Dog, der laa Mildhed i det matte Blik, og Smilet, som kun forenes gjennem Smerte og Forsagelse, det laa talende omkring de smalle, blaa Læber.

Da istemte Præsten med sagte, dyb og af Alder dirrende Stemme en Salme, og da denne var sluttet, lød endelig Naadens himmelsendte Ord: »Dine Synder ere Dig forladte!« og derpaa fulgte det hellige Sakramente.

Kvinden laa nu stille hen, og efterhaanden syntes den sidste Rest af det pinte Liv at svinde. Aandedrættet hævede ikke mere Brystet, al Spænding forlod de indfaldne Træk, og Dødens isnende Aande strøg ligesom hen over den hele Skikkelse.

Da aabnedes Døren til den Stue, hvor Manden var, en Stemme, kvalt af Graad og Bevægelse, raabte ind: »Farvel, Margrethe!« og Døren lukkedes igjen.

Ak, det stakkels, svigfulde Hjerte! Her paa det sidste Trin ved Graven, her lokker endnu en Røst fra Livet! Ja, men det var ogsaa den længe ventede — den længselsfuldt attraaede. For denne Lyd, den eneste i Verden, som hun nu forstod, blev Ørets slappe Hinde atter spændt, og Sjælens Fryd udbredte fast en Glorie omkring det blege Ansigt. Nu var den hvasse Torn forsvunden!

Men blev der ikke nylig sagt: »Alle dine Synders naadige Forladelse!« Hvad skjøtter Du da om Verdens Smil og Vredesblik? En er jo dog kun Dommeren i al Evighed. Svigfulde Hjerte!

Men se, Smilet har jo nu en anden Form, huldsaligt som Solstraalens Blink paa Bølgen. Ak, hvad lovede dog ikke dette Smil, selv her i Døden? Hvi tøvede Du saalænge, Du mørke Mand, med hint Forsoningsord, hvi slettede Du ikke Brødens Mærke ud — thi se, et helt Livs Solskin har Du tabt!

Præsten stod der endnu, og Taarer listede sig sagte ned over de furede Kinder, da bøjede han sig over hende, men nu lukkede hun de milde Øjne, det sidste Suk fløj hen saa let som Viftet af en Sommerfugle-Vinge, og hun var et Lig.

O, hvilken Kummers Vægt laa ikke over denne svage Skikkelse — den sværeste af Alle, den selvforskyldte! Men Smilet var der endnu. Forsoningens Banner var hejset, og hun var styret mod de lyse Strande.

Og Præsten lavede sig nu til at gaa; men i den aabne Dør betænkte han sig og gik endnu engang derind, hvor Mesteren var. Men neppe var han traadt over Tærskelen, før et Udraab af Forfærdelse undslap ham.

Paa Gulvet laa den ulykkelige Mand. Blodet strømmede ud af et dybt Saar i Brystet, og ved Siden af ham laa den før omtalte Tollekniv.

Flere af Husets Folk kom nu til. Redning blev forsøgt; men Døden havde allerede sat sit umiskjendelige Stempel paa hele denne skrækindgydende Skikkelse. Al Hjælp var spildt.

Saamange Aar igjennem havde han da baaret paa sin mørke Byrde, og nu, da Sindets Skorpe brødes, nu, da det lysnede i Grunden, nu var der ingen Kraft i Sjælen til at bære denne milde Stemning!

Altsaa i samme Stund fløj begge disse Sjæle didop til det store Stevne! For ham, den store Grandsker af Alverdens Nød, stod de nu begge, hver med sin sørgelige Vinding — Fortvivlelse og Anger. Men han, som véd, hvorfor den ene Flamme brænder svagt, medens den anden lyser over Tidens Mørke, han har jo sagt, at »Naade skulde gaa for Ret!« —

Men Præsten gik nu ud af Dødens Hus; der var hans Gjerning endt. Og han forsvandt omsider bag den samme Dør, hvorfra han traadte os imøde.

Men se! Der aabnes jo et Vindue; der helder sig en Skikkelse ud af det, vi kjende den igjen, det er den gamle Præstemand, der stirrer ud i Natten. I Tanken gjennemgaar han Nattens rystende Begivenhed, og han spørger vel sig selv, hvad Frugt hans Gjerning havde vundet for Evigheden, og en indre Stemme giver ham Svar: En Lilie, duftende af Fred og Kjærlighed, var spiret frem ved Enden af den vildsomme Ørken, hvori hun, den brødefulde, angerpinte Kvinde havde vandret. Og der, hvor Hjertets Strengeleg var rustet hen for Hadets Aande, der, hvor Lidenskab og Uforstand greb i med haarde Fingre, derfra klang nu hin enkelte Mildhedstone »Farvel, Margrethe!« og visselig gik den til ham, som samler alle dette Jordlivs Mislyd til evig, uforstyrret Samklang.

Og Præsten lod endnu engang sit Blik glide henover den natlige Scene. Maanen sendte sit flygtige, vinkende Smil ned fra de brudte Skyer — men fra de hvide Kors i den nære Dødningehave udgik der ogsaa Smil

og Vink og Hilsen, mere kolde vel end selve Maanens, men ogsaa mere trofaste — thi Døden sviger aldrig.

Men lod den ædle Gamle maaske Loddet gaa tilbunds i egne Sjæledybder? — Thi ud i Nattens Taushed lød som et Suk de Ord:

»Hvert Hjerte sin Forræder har!«

Og Vinduet lukkedes igjen.

VØRRINGEN.

Det kan nu omtrent være 40 Aar, siden Vørringfossen i Hardanger blev opdaget af en Rejsende og derefter sat som Maalet for et stedse voksende Antal Touristers besværlige og ofte farefulde Vandring. Før den Tid var den kun kjendt af Bønderne deromkring, som havde deres Sætre paa Højfjældet, og for dem har sikkert hin Naturscene ikke havt nogen ualmindelig Interesse; dertil ere de for vante til at maale Afgrundene og til at følge de styrtende Vande; det er først gjennem Fremmede, at de ere komne til Forstaaelse heraf, og først ved disses overdrevne Skræk og Forsigtighed selv blevne saa forsigtige, at de ikke uden stor Agtpaagivenhed nærme sig Faldet. Selve Fjeldet, hvorfra Vørringen styrter ud, kaldes Stauerfjeldet, og Vejen did gaar gjennem et trangt, forvittret Dalføre, som kaldes Maabedalen. Her har Fossen sit Afløb, hvilket paa mange Steder gjør Vejen næsten ufremkommelig. Det Hele faar ved et overskuende Blik Udseendet af, at det er det stride fossende Vand, som i rasende Fart bryder nedover, der har splittet Fjeldet og tiltrodset sig sin ujevne, vanskelige Vej; thi Fjeldvæggene, som lude mod hinanden, ere fulde af afrevne Klippestumper, der hænge ud over Stien og synes kun at behøve et Echos sagte Tryk for at løsne og blande sig med den øvrige Forvirring.

Det er en ensom Vandring gjennem denne Dal. Lange Strækninger passeres uden Lyden af et Menneskes

Trin, kun af og til den toneløse Klang af en Kobjelde oppe i Fjeldet og det evige Sus af Elvens fraadende Vande. I denne farveløse Stenørken forstaar man, hvad en lille Blomst vil sige. En blomstrende Eng kan sprede sit brogede Tæppe for vor Fod, og vi vandre tankeløse hen derover; men her, hvor Øjet Intet møder uden Sten og Taager og Vand og atter Sten, her hilser og velsigner man den lille Blaaklokke, der som et uskyldigt Barneøje titter op til os fra Stenrevnerne og ligesom synes at bede for sig; thi den præker det enestè glade Budskab i denne Forladthed. Men saaledes er det: Øjet glider koldt hen over Massen. Det er den Enkelte, som tænder Blikket.

Endelig stod Fjeldet for os, hvor den egentlige Stigning begynder, og Vejen gaar gjennem en Stenhob i Zigzag næsten lodret opover. Naar man ved Foden af Fjeldet maaler Stejlheden, maa det erfares for at troes, at denne Vej kan passeres til Hest. Imidlertid sidder man godt og trygt i Sadlen, og den trofaste, fjeldvante Hest løfter sig kjækt i Svingningerne, men man holdes kun af en Sadelgjord, og der er brat udfor!

Vi vare omtrent naaede til midt paa Fjeldet, da vi saa en Del Mænd komme nedover i langsom Orden. Forrest i Rækken gik en stærkt foroverbøjet Skikkelse med en uforholdsmæssig stor Byrde paa Ryggen; hvad det var, kunde ikke skjelnes, da de ophobede Stene i etvæk dulgte os for hinanden. Endelig ved en pludselig Omdrejning af Vejen fik vi Optoget lige for os. Det var et Ligfølge. Den ludende Skikkelse bar Kisten i to tykke Rebseler over Ryggen, og det var synligt, at den indesluttede et fuldvoksent Lig. Nærmest Bæreren fulgte en aldrende Bonde, der dog snarere syntes bøjet af Sorger end af Tid, han var fuldkommen tilbagesunken i sig selv og udeltagende for Alt, hvad der foregik omkring ham. Just der, hvor vi mødtes, fandtes den eneste Hvileplads paa hele Fjeldet; det var de saakaldte Brudebænke. Her hvilede Brudefølget sig, naar det fulgte

Brudeparret hjem fra Kirken nede i Dalen. Nu styrede Ligtoget hen mod Bænkene; deres Bestemmelse blev jo den samme, det var kun den Forskjel, at det ene af disse Følger steg op, det andet ned.

Ligkisten blev nu løst af Bæreren og sat paa Bænkene, og han sank, trods sin kraftige Bygning, hen over samme i fuldstændig Kraftudtømmelse, og den Ting lod sig forstaa; thi hvert Skridt nedover den bratte Fjeldsti var en Synken i Knæ under Vægten af En selv, og her var jo en Byrde dobbelt saa tung at bære, som nogen anden af samme Vægt; den hvilede baade paa Sjæl og Legeme. Men det lod sig nu engang ikke gjøre paa anden Vis, og saa blev der ikke talt mere om det.

Vi vekslede de almindelige Hilsener og et Par betydningsløse Ord, mere egnede til at skjule end aabenbare Tanken, og derpaa drog vi videre. Først et godt Stykke ovenfor saa vi os tilbage. Det stille Følge havde atter sat sig i Bevægelse ned over Fjeldet. Den ludende Skikkelse foran med Kisten over Ryggen, og Bønderne, en for en bagefter i afmaalt højtidelig Taushed. Var det en glædelig eller sørgelig Bortgang fra dette Jordliv — man saa det ikke. Det var den sidste Ære, som vistes den Døde af Slægt og Kjendinger, og det skete med Alvor og Værdighed. Underligt rørtes Sjælen ved Synet af dette simple Optog her midt i Naturens store Ensomhed, hvor hver lille Lyd — Gjedens Brægen fra Fjeldaasen, Drønet af den fjerne Fos, Stenen, som rullede ned i det taagede Dyb, Alt syntes at sige et klagende Farvel til den Døde. Uvilkaarlig gjorde Tanken et Spring og mødte et af disse kunstig sammensatte Sørgetog i Byens Gader, hvor Ligegyldighed og sladdrende Tankeløshed afgiver sin skjærende Kontrast til Ligvognens mørke, sorgfulde Afsluttethed.

Men den sidste Svingning af Stien var passeret, og vi holdt oppe paa Højsletten. En uoverskuelig Strækning af Myr, Smaakrat og Vand.

Der er sagt, at Norge ligesaa godt kunde kaldes et Fladland med dybe Dale, som et Klippeland, og det klinger som en Paradoks; men naar man staar deroppe paa de umaalelige Vidder og ser udover, da faar den Tanke Rum fremfor andre, at Norge som en uhyre Stenmasse har løftet sig op af Havet, og Tiden efterhaanden givet det Brist og Revne.

Hvilken Ensomhed og Taushed! Hvilket Arbejde for Tanken at gribe sit Stof i denne udstrakte Jevnhed! Selv Himlen synes koldere og fjernere, og man længes tilbage til den trange Dal med dens lune Beskyttelse, og med dens lille Plet af Himlen, der ligesom skuer ned paa de mange Smaabekymringer med et deltagende Øje.

Hesten blev nu bunden i et lille Birkekrat, som paa denne Side krandser Fossen, og vi nærmede os Faldet. I en Højde af otte hundrede Fod styrter det lodret ned som i en Kjedel, saa Fjeldet ryster af det stærke Tryk. Det er nødvendigt at staa paa den yderste Rand af Fjeldet for at overskue Fossen; men staar man her, da er det farligt at fordybe sig i Skuet; thi man synker sammen for en Magt, som Ingen kan modstaa, den, at man gaar op i, hvad man ser og hører. Det er, som om Øjet aldrig havde set andet end det i rasende Lidenskab udoverstyrtende Vand, og som om Øret aldrig havde fornummet nogen anden Lyd end dette Alt overdøvende Brag. Men paa dette Punkt griber Svimmelheden sit Offer i den vamle Dands, og derfor er det nødvendigt for de Fleste at nærme sig Faldet krybende paa Hænder og Fødder og med et Reb om Livet, som holdes af Føreren i den tilbørlige Afstand. Naturligvis er Viljen og den aarvaagne Bevidsthed fuldt saa stærkt et Reb som noget andet, og man bevæger sig lettere og friere i det.

Det er et stolt Syn at se denne Fos, som selv har hulet sig sit dybe Leje. Hvorfra komme disse uhyre Vandmasser, der selv i Minuttet maa synes umaalelige? Den brede Elv snor sig i rivende Fart hen over Høj-

sletten, men der er ingen springende Straale fra Fjeldets Indre, som fylder den. Spørg den ordknappe Fører, som sidder der paa Stenen i døsig Ro — han svarer: »Sneen smelter, og det gjør Sit, men Duggen falder stærkt, og det gjør Mere.« Da ser man sig omkring. Ja vist, Duggen hænger der, trods Middag længesiden er forbi, paa Græs og Mos i fulde Draaber, men hvorledes finde disse Draaber igjen i hine Styrtninger, der ustandselig vælte sig frem? Lykkelige Kraft i Sjælen, at kunne optage i sig det mægtige Hele uden at bryde sit Sind med de enkelte Dele. Imidlertid vogter dog det mørke Fjeld, som paa hin Side slutter sig om Fossen, paa mere end Halvparten af Interessen ved denne Fjeldvandring; thi det løfter sig som en mægtig Runesten med gaadefulde Skrifttegn, dem Ingen har kunnet tyde, og det ruger ligesom med dæmonisk Vildhed over, hvad det véd. En smal Elv snor sig i Slangebugtninger ned over den mørke Væg, og da det luder lidt fremover, lægger det noget Skummelt udover Dybet. Ved det første Øjekast synes det Ingenting, ved det næste er man fængslet og kan knap komme bort derfra.

Taagerne trængte sig nu tættere sammen og begyndte at falde ned som Regn, saa vi bleve nødte til at søge Husly Natten over i en Gaard længere borte paa Fjeldet. Der sad vi da endelig lunt og vel bænkede, og Aftenen lagde lidt efter lidt sit Halvmørke henover Højsletten.

Da kom der Folk til Gaarden. Det var dem af Ligfølget, som hørte hjemme heroppe. De traadte indenfor, og efter en simpel Opfordring satte de sig tilbords for at nyde Kveldsmaden med Husets Folk. Kun den Gamle, som havde fulgt Kisten nærmest, deltog ikke heri, men satte sig hen i en Krog af Stuen, og medens henne ved Bordet allerede Spørgsmaal og Svar krydsede hinanden med Liv og Friskhed, sank han mere og mere sammen over sig selv, og det var vanskeligt at vide, om Søvnen

tog ham i sine trøstefulde Arme, eller om han veg for en dybere Træthed, som ingen Hvile finder. En Stund var gaaet paa denne Maade, da rejste Husmoderen sig fra Bordet og satte sig hen i Krogen hos den Gamle og strøg ham kjærligt over de kolde, sammenfoldede Hænder; men Sindet var som snøret ind i trange Baand; hvor blødt hun end løsnede ved dem, de gave dog ikke efter. Da var det, som om hun pludselig bestemte sig til at gaa lige paa Sagen, og hun sagde med en vis Varsomhed:

»Saa fik Du da endelig Sigrid i Jorden.«

»Ja,« var hans korte, klangløse Svar.

»Det var en strid Dag for Dig, den, Ole,« vedblev hun.

»Det var det,« svarede han stille.

»Det tør nu med Guds Hjælp ikke vare saa længe, inden Du følger efter hende, Du,« fortsatte Konen ufortrødent.

»Det tør ikke det, nej,« sukkede Manden hen for sig, og nu fulgte en lang Pause, hvori han truede med at synke tilbage i sin forrige Døs, og hvor Konen raadvild ligesom var standset med et Ord paa Munden. Da rejste hun sig og forsvandt i Kjøkkenet, men kom hurtig tilbage med en Skaal varm Drikke, som hun nødte ham til at smage paa. . Det syntes at oplive ham noget. Nu vedblev hun:

»Sigrid maa ha' været en vakker Jente.«

»Ja, det var slig fin lyslet Jente, at det var som Solen skinnede, der hun gik og stod,« udbrød Manden med opblussende Kraft og sank saa tilbage i sig selv igjen.

»Har nok spurgt det,« vedblev Konen. »Ak ja, Sligt kan nu komme Folk imellem. Det var da heller ikke ligt til nogen Ting, at hun vendte sig fra Dig, som sad med den store Gaarden, og tog ham Knud Elven, der ikke ejede fra Haanden i Munden.«

»Hun havde vel Hug til ham og ikke til mig,« afbrød Manden kort.

Men Konen lod sig ikke afvise, og hun vedblev:

»Ja, det var vel saa. Stakkel! Hun fik bøde for det. Der sad hun nu igjen med sine tre Smaabørn, da Manden døde, og der var hverken til at bide eller brænde. Men det var slig hovmodigt Kvindfolk, at før hun skulde tigge, skulde hun gnave Fingrene sine. En vidste knap, om det gik an at byde hende Maden.«

»Sigrid bar mer, end ti Andre sank i Hug under,« udbrød Manden med større Kraft.

»Det er saa vakkert at høre Dig tale paa den Vis,« sagde Konen inderlig. »Du har nu havt meget Udestaaende med hende, Du. Det var saa underligt for Dig, naar Du bød Dig frem for en stakkels Jente, som tjente paa Din egen Gaard, og saa Du maatte gaa af Vejen for en simpel Gut. Folk har nu altid Noget at snakke om Sligt, og der findes altid dem, som liker, at det gaar Andre galt. Men godt, at Du kan glemme det, som ondt er.«

»Glemme!« gjentog Manden, og der foer ligesom en anden Aand i ham, saa han med et Ryk kastede Sløvheden fra sig. »Ja, det, som skal glemmes — ned i Jorden med det! Men der er det, som aldrig skal glemmes, og det skal vi huske lige ind for Vorherre selv.«

»Vel for den, som havde saameget Godt at huske paa, som Du, Ole,« udbrød en af Folkene henne ved Bordet. »Der er ikke Mand hverken i Bygd eller paa Fjeld, der har gjort saameget Godt, som Du.«

»Nej, der er ikke det, ha, ha!« haanlo den Gamle, og der strøg noget Vildt henover ham.

»Gad nok vide,« indvendte Konen mildt, »hvad der var bleven af stakkels Sigrid, om ikke Du havde sørget for hende? Og da det nu spurgtes, at hun var falden i Elven, og at hun var draget ud over Styrtet med

Fossen, var der da Nogen, som søgte Nat og Dag for at finde hende, da var det vel Dig, Ole, og var der Nogen, som græd, da hun fandtes, var det vel ogsaa Dig. Sligt husker Vorherre, og Du kan have Lov til at huske det med, Du, tænker jeg.«

»Ja, slig tænker Du,« svarede Manden stærkt, og han rejste sig og gik frem over Gulvet mod de Andre, »og slig tænke I Allesammen, men nu skal I vide, hvem jeg er, for jeg er ikke bedre end den, som Lov og Dom gaar over, og der er ikke mere Guld i mig, end der er over Fjeldskarret, der Solen glittrer. Jeg véd nok, hvad jeg har at huske paa, jeg véd nok, at jeg aldrig skal glemme hin Kvelden, da Sigrid tren ind ad Døren til mig og sa'e: »Nu faar Du give mig Kveldsmad til Børnene mine, og Noget, de kan varme sig paa.« Og hun skjalv i Maalet, og jeg saa nok, hun tog for sig, saa hun ikke skulde segne. Men da var jeg haard som Fjeldet, ak! Fjeldet er aldrig saa haardt, som et Menneskehjerte kan være. Saa faldt nu de Ordene mig ud af Munden: »Dengang jeg bød Dig Nøglen til Staburet mit, da slog Du med Nakken, nu kan Du gaa Dør forbi.« Saa gik hun lige hen imod mig, ak! det var slig ussel Dragt, hun bar! Og saa løftede hun Ansigtet op, der var noget Vildt i Øjnene, og hun saa fast paa mig, det var ikke frit, at jeg blev ræd. Saadan stod hun en Stund, men saa skjød Hovmodet op i hende igjen, og saa vendte hun sig fra mig og haanlo, og henne i Døren raabte hun ind mod mig: Havde der været en Bjørnehi her paa Fjeldet, saa havde jeg baaret Børnene mine did for at varme sig, og jeg var gaaet Din Dør forbi. — Og hun gik.«

»Jesus forbarme sig, Ole! Lod Du hende gaa!« udbrød Konen og gjøs tilbage fra ham. De Andre taug Allesammen, der hørtes knap et Aandedræt.

»Jeg lod hende gaa,« svarede Manden kort. »Saa kom nu Natten og bar slig Iskulde hen over Fjeldet, at

der var ikke det Dække, som kunde holde den ude, og en voksen Mand skjalv, der han laa. Det var en sen Nat den. Ikke er der et Sted, man faar hvile sig i Ro, naar man har Ondt isinde. Af og til slap jeg Vorherre ind. Da syntes jeg, Mor var bleven levende igjen og stod derhenne i Krogen og svøbte mig ind i baade Uldent og Linned og stelte saa kjærlig med mig. Da maatte jeg ud af Sengen og henover Fjeldet til Sigrid med en stor Bylt baade af Klæder og Andet, og Børnene hendes blev baade varmet og mættet, og det Vilde gik bort af Synet, og hun tog mig i Haanden, og det blev saa godt for os Allesammen. Men saa kom det Onde over mig igjen, saa slap hun Haanden og kastede mig Fantord i Ansigtet, og saa blev jeg saa kold som en Issno, og der var ikke det Onde, jeg ikke vilde hende for al den Sorg og Tort, hun havde voldt mig.«

»Hellige Gud, Ole,« sukkede Konen, »glemte Du, at Frelseren bad for alle dem, som voldte ham langt større Sorg og Tort?«

»O, tal ikke om det, Du Kari,« vedblev Manden, »Du har ikke det Sind, jeg har. Fra jeg var Gut af, var det mørkt inde i mig, og det Gode kom kun af og til som Solskin paa en Ruskedag; raade fik det aldrig. Ak, havde jeg lydt Vorherre hin Nat! Vinden slog sammen om Huset, saa det skjalv i Grunden, og oppe gjennem Skorstenen peb og klang det, som naar En vaander sig i stor Nød. Slig gik det, til det første Dagsskjær lysnede henover, men saa maatte jeg op i Klæderne og ud paa Fjeldet.

Jeg gik alene, jeg havde ikke Mod til at vise Nogen, at jeg gjorde det, som var ret.

Langt udover gik jeg . . . henimod det usle Hus, som hun boede i . . . der laa hun i Sneen. Var hun død? Jeg skjalv som en Aspegren.

»Sigrid!« raabte jeg, »Sigrid! Kjære! For alt det Onde, jeg har gjort Dig!«

Hun svarte ikke med et Ord. Jeg gik tæt hen til hende. Herre, forbarmende Christ! Der laa hun hen over de smaa Børnene sine, og der var ikke Liv skabt i nogen af dem.

Ak, aldrig kan I tænke Jer, hvordan det slider inde i mig! Det er ret ligesom der var en Magt, som vilde holde fast i Ordet, men det er Synden, og ikke skal den vinde over mig denne Gang, det faar da bære eller briste. Dog det skal I vide Allesammen, at det er langt mageligere at gjemme bort sin Usselhed, end kaste den ud, saa nøgen som den er, for Alles Øjne.«

Han vaklede et Øjeblik og greb hen for sig. En af Bønderne sprang til og tog ham i sine Arme og ledte ham hen til en Stol. Her sad han en Stund med lukkede Øjne, da begyndte han paany:

»Jeg fik nu Folk samlet, og vi gjorde, hvad vi kunde. Børnene . . . de laa allerede i Vorherres Favn . . . Sigrid fik vi tillive igjen. Bedre, det aldrig var sket! Naar Vorherre tager Sit, er der Lidet ved det, som er tilbage. Viddet var gaaet fra hende.

Det Første, hun sagde, da hun livnede op igjen, var det: Vi maatte nu huske vel paa, at Smaabørnene sov, og ikke uro dem. Bedst, om de kunde sove helt op ad Dagen; thi der var ikke Mad skabt i Huset. Hun havde nu været ude for at træffe Folk, saa vare de sagtens blevne rædde for at være alene, og vare gaaede ud imod hende. Stakkels Smaa! De vare nok baade forfrosne og trætte, og det kunde ikke Vorherre nænne, derfor havde han redt dem en slig fin hvid Seng. Aldrig havde de ligget saa blødt og vakkert derhjemme; thi der var baade sort og stygt. Lidet Gran havde Stormen rusket i Klæderne deres, derfor havde hun lagt sig hen over dem, saa de ikke skulde vækkes.

Og al den Ynk saa jeg paa, men jeg taug. Der var Mod nok i mig ellers, men nu var der ikke saa meget Mod, at jeg kunde sige, det var min Skyld Altsammen, og at jeg var et slet Menneske.

Saa roste de mig, fordi jeg fik Børnene i Jorden, og fordi jeg tog Sigrid til mig og lod hende gaa og stelle sig, som hun selv vilde; men jeg vidste det, jeg vidste, og der var En, som vidste det med mig; thi han ved Alt, og han har ikke set blidt paa mig siden. Sommeren var ikke til for mig, og Vinteren fortalte altid op igjen det Samme.

Saa kom nu den Søndagen . . . Jesus Christ! . . . jeg trøstede mig ikke til at gaa i Kirken, og saa satte jeg mig, saasom jeg var vant, derhenne ved Fossen . . . Da kommer der Noget drivende ned langs Elven . . . det tyktes mig, det var et Menneske. Jeg rejste mig for at se. Ja, det var et Menneske . . . det var et Kvindfolk . . . I det Samme foer det ud over Skarret og ned i Fossen . . . Det var Sigrid. Da skreg jeg højt paa Vorherre. Og han hørte mig, det ved jeg; thi da fik jeg græde. Gud hjælpe den Mand, som ikke kan græde, naar Tid kommer.

Nu ligger hun i Jorden, hun har svaret for Sit, hvordan skal jeg svare for Mit? Huske det skal jeg forvist . . . men der er nok det, jeg heller aldrig kan glemme, og det vil Vorherre heller ikke glemme, det var hin Dagen, da Sigrid var Brud. Jeg ved nok, der var indeni mig en liden grøn Gren med nogle smaa Knopper paa . . . det var min Mo'r, som havde faaet den til at gro. Men hin Dag slog der en saadan Iskulde sammen om mig, at de brast af allesammen, og den visnede lige ned i Roden. Jeg tror, jeg kunde have lært at le og være glad; men det blev til det, at hver Gang, jeg lo, var det, som jeg lo ad Vorherre selv. Men nu har jeg talt . . . Ingen skal mere sige den Løgn om mig, at jeg var en snil Mand. Nu har jeg klaret for mig i denne Verden . . . Gud hjælpe mig i hin!«

»Det gjør han forvist, Ole,« trøstede Konen. »Det tør endnu blive godt for Dig her i Livet.«

»Hør, Kari,« sagde Manden, idet han stod op og lavede sig til at gaa, »jeg tror, Vorherre har sat os Mennesker sammen her i Verden — to og to — som han syntes, det kunde bære sig bedst, saa den Ene fik hjælpe lidt paa den Anden. Men saa vil nu Hver og En have sin Vilje, og det, Vorherre vilde, kommer altid bagefter. Da faar det Onde fat i os, og det slipper ikke Tag, før Noget er bristet, som aldrig kan heles igjen.« Og dermed gik han stille ud af Døren.

Ingen fulgte ham, man hørte ham gaa bort i samme Retning, som han var kommen hid. Dyb Stilhed laa over den lille Forsamling, det var, som om hver Enkelt vendte Blikket indad mod sin egen Skyld. Omsider stod de Fremmede op og gik . . . Lyden af deres Skridt hendøde, og Nattens Taushed fulgte.

Solen stod højt paa Himlen næste Morgen, da vi forlode vort Natteherberg og langsomt skred hen over Fjeldsletten. Ved at passere Birkekrattet paa denne Side Fossen, drog Længslen os didhen endnu en Gang for et flygtigt Øjeblik at skjælve der paa Randen og maale Dybden og sin egen Afmagt. Det fraadende Vand fløj ligesom mere iltert og overgivent nedover Skarret i det blændende Sollys, og fra Dybet kastedes Skummet op igjen, saa det brød sig i tusinde Blink og Regnbuer paa Kryds og Tvers. Selv over den mørke Fjeldvæg hang Regnbuen sin brogede Kjortel, og tvang den til at smile til den herlige Morgen. Himlen og Jorden syntes at favne hinanden i Henrykkelse og Glæde.

Da vi vendte os for at gaa bort igjen, saa vi en Skikkelse sidde i et Indhug i Fjeldet nærmest Styrtningen. . . . Det var Manden fra Ligfølget. Maatte der da være en Skygge midt i dette straalende Lyshav!

der gjort Holdt. Madbommen maatte frem, og en tarvelig Forfriskning indtoges, medens Baaden hoppede op og ned som en Nøddeskal paa de skvulpende Bølger og hvert Øjeblik truede med at støde ind paa det rødlige Næs, der som en mægtig Runding skar ud i Vandet.

Under dette var det blevet livligt oppe langs Fjeldaasen. Folk kom frem, den korte Le blev strøget, og man skimtede hist og her en Skikkelse, som trængte sig rundt et Fjeldstykke for at afskjære det sparsomt henkastede Græs mellem de løsrevne Sten.

Som nu Skydsfolket sad der og spiste, havde hver for sig sin Bemærkning at gjøre, hvoraf det fremgik, at Folket deroppe i Fjeldet vare Kjendinger, og at det var ham, Knud Legre, den rigeste Bonde i Bygden, som havde Sæter der.

Nu lød et Skrig! — Echo fløj afsted med det hen over alle Fjeldene — og endnu et! Det var en Kvinderøst, men denne Gang klang det kaadt og lattermildt nedover. Hvad var det da?

Vi skyggede med Haanden for Øjnene. Det var et spraglet Klædningsstykke, der svævede ned langs Fjeldvæggen og nu blev hængende over en mægtig Enerbusk, der skjød sine Grene ud fra en Brist i Stenene, omtrent et tusind Fod op fra Vandet.

Nu blev der raabt ned til os, og trods den uhyre Afstand hørtes dog hvert Ord som gjennem en Raaber. Det var, som om de vidste at fange en Lydbølge og drive den med Ordet i lige Linje ned til Baaden.

Vi erfarede da: at hun, Thorbjør Legre, havde sluppet Stakken sin ud af Hænderne, just som hun vilde hænge den fra sig paa en Gren, for at den kunde være pen og ren til at kaste over Arbejdsklæderne, naar hun skulde hjemad. Men nu fik hun jo Lykke til at se den hænge der og slides op paa Enerbusken.

Og den Ting var der Mening i; thi at komme ned og hente den deroppe fra var umuligt; der blev heller

ikke tænkt paa et Forsøg. Og nede fra Baaden og op løftede den glatte, afrundede Fjeldside sig næsten svimlende for Øjet, og der var ikke, saa langt Synet rakte, et Fæste for den spædeste Fod — ja, det var slig, at Tanken selv gled derpaa.

»Hvad vil Du gi'e for Stakken Din, Thorbjør?« raabte den Yngste af Skydsfolket opad. Det var en vakker, mørkladen Gut med livfulde, blaa Øjne, et drillende Smil og noget Strengt hen over Panden.

»Den er ikke Synet værd, der den hænger,« lød en ung, klar Kvinderøst nedover.

»Hvad vil Du gi'e for Stakken Din, spør jeg?« vedblev Gutten som før.

»Det var slig Prat om den Stakken,« lo Jenten ned igjen. »Vil Du ha'e den, saa ta'e den, den er Dig vel undt.«

»Ja nok,« svarede Gutten og kastede Trøjen, »staa ved Ordet!«

»Hvad tænker Du paa, Gut?« udbrød den Ældste af Skydsfolket, en gammel Mand, der sled i Senerne af et afpillet Spegelaar.

»Hvad jeg tænker paa?« sagde Gutten smaaleende, »jeg har tænkt at hente Stakken min.«

»Galmandsværk!« afbrød Gamlingen. »Saalangt Synet naar, er der ikke et Sted, Du kan sætte Foden paa, og det bliver sent paa Kvelden, før vi række frem.«

Men Gutten blev ved Sit. Han skulde nok tage det igjen, og var der ikke Fæste for Foden, skulde nok han skaffe sig Fæste. Og dermed aabnede han et lille Aflukke bag i Baaden, tog frem en syv til otte korte Træpinde, saadanne, som Skydsfolkene altid føre med for i en snar Vending deraf at skjære sig en Aaretold. Staaende i Baaden begyndte han nu at skjære dem til i den ene Ende som en Kile, medens han af og til sendte et sikkert, prøvende Blik fra de vandblaa Øjne opover Fjeldet, og hvergang det naaede Enerbusken, gik der

ligesom en Lysning henover det mørke, solbrændte Ansigt.

Og nu drejede han Baaden tættere ind under Fjeldet, strakte sig fra Kanten opover saalangt han naaede, drev saa en Kile ind i en Revne i Stenen, som nedenfra slet ikke var synlig, og svang sig, eller rettere klyngede sig med en utrolig Bøjelighed op paa Træstumpen, og fik Foden sat tilrette paa den. Herfra løftede han sig da i sin fulde Højde igjen, bestandig med den ene Side fast klemt ind til Fjeldet, indtil han omsider fandt en ny Revne, hvor han pressede den anden Kile ind, og klyngede sig saa paa samme Vis som før op paa den og fik en tredje ind noget højere oppe. Nu hængte han Foden om det øverste Træstykke, lod sig glide ned mod det andet, greb om det med den ene Haand, medens han med den anden trak den nederste Kile ud, og flyttede saa Foden fra den øverste til den mellemste og vendte sig der, for at begynde forfra igjen. Og saaledes gik det opover med en snigende Regelmæssighed paa denne skrøbelige Stige — Altsammen med det glatte, afrundede Fjeld foran og det mørke, slugvorne Vand dernede.

Det var en Umulighed at drage Øjet fra ham, og dog var det en Skræk at følge med. Det var den samme Følelse, som naar en Spøgelsehistorie fortælles; jo større Rædsel den kan vække, des mere vokser Lysten til at høre den. Det er en flygtig Aabenbarelse af det Dæmoniske i vor Natur.

Men Kammeraterne i Baaden toge sig synlig ikke den Ting saa nær. De saa nok altid op efter Gutten, der nu begyndte at svinde lidt ind for Synet, men uden Uro og Frygt, med samme Mine, hvormed de betragtede Skyernes Fart for at maale Uvejrets Afstand eller Vindens Drejning. Saa mente nu den Ene: at det kunde blive ondt nok at holde sig fast deroppe, og den Anden: at den Gutten fandt sig nok frem did, han havde Hug

til at komme. Men af og til gabede Gamlingen, og den Yngre sang en af disse Folkeviser, der vel nok skulle synes en Afspejling af en fornøjet Stemning, men som dog altid slæbe sig sent og tungsindigt afsted, som et sygeligt Barn i de lystige Legekammeraters Følge, og vække ikke en glad Tanke, hverken hos den, der synger, eller den, der hører til.

Under dette havde Folket i Fjeldet forholdt sig roligt. Men nu brast en Kile, Gutten gled og hang udmattet i det øverste Træstykke. Da lød et skjærende Skrig fra Fjeldet, og en dyb Mandsrøst raabte nedover:

»Slip ikke Tag! Er Du slig vek Gut?«

»Det var vel Pinden, som var vek, og ikke jeg,« sa'e Gutten forarget og klyngede sig med et dygtigt Tiltag op paa den faste Kile og drev nu atter det ene Træstykke ind efter det andet med en saadan Frejdighed og Kraft, at han virkelig en Stund efter sad paa Enerbusken, og aldrig er vel nogen Sejrstrofæ løftet fra et stoltere Stade eller med en lykkeligere Følelse end den, hvormed Gutten fra Enerbusken, svævende mellem Himmel og Jord, nu svang det rødstribede Skjørt højt i den skinnende Dag.

»Hvad vil Du nu gi'e for Stakken Din, Thorbjør?« raabte Gutten triumferende.

»Skam skulde Du ha'e, at Du vover Livet for slig fillet Stak,« brummede den samme dybe Mandsrøst nedover.

»Aa, Stakken er fin nok, den,« sa'e Gutten, »og nu er den min.« Og dermed tog han Halstørklædet af og bandt den fast over Ryggen.

»Du har jo ikke Kvindfolk til at bruge den, Gut,« sagde Manden fra Fjeldkanten.

»Det kan aldrig skade at have Noget forud,« svarede Gutten kjækt, og begyndte at ordne sig til Nedstigningen. »Jeg har nu tænkt at gjemme den til Brude-

stak til Kjæresten min, jeg.« Og dermed svang han sig ud fra Enerbusken.

»Oho,» lo Manden deroppe, »er det slig! Ja, pas nu paa, at Du ikke gaar bagover og hjem, baade Du og Stakken Din, for saa faar vel Jenten se sig om baade efter en anden Brudgom og en anden Brudestak.«

»Aa, det er altid værst, før En er ved Vejen,« svarede Gutten og tog nu alvorligt fat paa Nedstigningen.

Denne gik vel meget hurtigere for sig, men den var forbunden med langt større Anstrængelse og Fare end Opstigningen, thi der skjalv man mest paa det Punkt, hvor han vendte sig for at drage den nederste Kile ud igjen og derpaa krympede sig sammen som en Snegl for at vinde Fæste paa den midterste. Men ved Nedstigningen var Spændingen højst i det Øjeblik, hvor han, med Foden som en Hage hængte om den øverste Kile og Knæet støttet paa den mellemste, lod sig glide nedover for at finde en Revne, stor nok til at rumme Træstykket. Man kunde ved Opstigningen af og til huske paa, at der var Spøg med i Sagen, men det var plat umuligt, da han tungt gled ned over Fjeldet, at faa Plads for nogen anden Tanke end den: »Bare han var fra det med Livet!«

Der blev nu hverken skiftet Ord eller Mine mellem Kammeraterne, og henover den Gamles Ansigt strøg nu og da en Skygge.

Men Gutten arbejdede sig kjækt nedover. Han slap nok ikke Livet saa let; han havde jo egentlig nu først ret begyndt paa det, og det var vel en Kamp værd!

Se, endnu et Par dristige Kast — og han stod i Baaden!

Her fik det i en Fart et andet Udseende. Velkomst- og Skjemtord fulgte paa hinanden i lystigt Følge, og det var først igjennem denne Modsætning,

Frygten røbede sig. Det var, ligesom den i Flugten stak Hovedet frem for at vise, at den havde været der.

Gutten var fortumlet i Hovedet, og det var rimeligt. Øjnene vare lidt rødsprængte og Ansigtsmusklerne i sittrende Bevægelse. »Han fik nu komme lidt til sig selv,« mente Gamlingen, før han tog Aarerne fat. Men Gutten sad allerede paa Bænken, og under Kammeraternes gemytlige Smaaudbrud bredte han Skjørtet forsigtigt og næsten kjærtegnende hen over Knæet, lagde saa Aarerne ud, og Baaden fløj som en Maage henover de blinkende Vande.

»Du faar nu se til at finde En, som kan nytte Stakken Din,« smaadrillede den Gamle; »rimeligt er det, at den kommer til kjendt Folk.»

»Aa det kan holde haardt nok, det,« kastede den Yngre løst hen; »Thorbjør Legre er snu Jente, hun aker ikke med uskoet Hest paa Glatis, hun! Hun ser sig nok om efter den, der har bedste Gaarden, saa Hver kan møde frem med Sit, og der kan være Ligelighed i Sagen.«

»Kan være slig Sag for mig,« sagde Gutten. »Thorbjør er vel ikke den eneste Jente i Bygden, ved jeg.« Og han tog et saa vældigt Tag i Aarerne, at det ruskede i Baaden. Men omkring Munden var der Noget, som strammede og trak sig sammen, han sank en stor Mundfuld, og det var svært at faa den ned. Var det maaske et sorgfuldt Suk? Ja, det var det vist; thi nu brast en Taare frem fra de sænkede Øjenlaage og trillede ned over Kinden. Gutten satte en forfærdelig barsk Mine til; thi at Sligt skulde ses, var ikke efter hans Hug.

Men Rejsens Maal var naaet. Baaden gled ind i den stille Vik, der rolig som et Spejl gjengav Billedet af de fremoverludende Fjeldtoppe, glødende i Solnedgangen.

Som nu Skydsfolket stelte med Baaden og fik Rejsetøjet paa Land, kom nedover Fjeldstien en sværtbygget,

aldrende Bonde, der skred rask og uforfærdet henover den ujevne Vej. Efter ham — og bestandigt i det samme Spor — fulgte en vakker lyshaaret Jente, fin og rankvoksen som Birken hist i Lien. De styrede lige hen mod os.

»Velkommen til Land,« hilste Bonden. Det var den dybe, stærke Røst fra Fjeldaasen deromme. »Har havt flinkt Folk til Skyds idag,« vedblev han paa sin korte, afvisende Maade; der trængtes intet Svar.

»Saa Du slap vel fra det den Gang, Ejnar,« sagde han til Gutten, der stod og var lidt raadvild med, hvor han skulde se hen. »Kalder Du det Mands Værk, at vove Liv for sligt Fjas?«

Og dette blev barskt sagt, men Mandens Ansigt fornegtede Ordene, thi hans Blik hvilede med stort Behag paa Gutten.

Denne spurgte nu, hvorfor de vare komne saa tidligt ned af Fjeldet i Kveld, og om de kanske vilde være med paa Baaden hjemad?

»Vi havde saa tænkt, ja,« sagde Bonden, »og saa tænkte jeg den Ting, at siden Du nu har skaffet Dig en Brudestak idag, var det vel ligest, Du fik Bruden med . . . og det mente nu hun, Thorbjør, ogsaa.«

Men Ejnar var ikke den Gut, der lod sig Sligt byde to Gange. Med et Sæt var han henne hos den blussende Jente, der gjemte sig, saa godt hun kunde, bag Faderens brede Ryg.

»Hvor blev der af ham, Ejnar?« spurgte Gamlingen fra Baaden. »Jeg mener, han har fanget Jenten bag Ryggen Din, — — aa ja, det gaar jo an, at de mødes bag det Gjerde første Gang.«

»Mener saa jeg ogsaa,« sagde Faderen og bøjede Hovedet henover Skulderen og smilede til de Unge. »Vi faa vel tænke paa Hjemturen nu, Ejnar?«

Og Ejnar sprang i Baaden og bredte det rødstribede Skjørt ud over Toften. Et Øjeblik efter sad Thorbjør bly og smilende derpaa, og den kjække Gutten bag

hende ved Roret; thi nu vilde han, Far, have et Ord med i Laget, og nu skulde Ejnar hvile sig ud.

Og Baaden gled ud af Viken over det stille, rødmende Vand; en Straale af den dalende Sol gik lys og glad henover det lykkelige Par — og de forsvandt bag Næsset.

FRA SOGNEFJORDEN.

Sognefjorden strækker sig med sine stærke Arme seksten Mile dybt ind mellem Langfjeldenes mægtige Hovedkjæde. Snart spiller den blinkende og dagklar omkring den frugtbare blomstrende Strand og de saftige Bjergskraaninger, og snart ligger den lurende og mørk som Døden selv indunder de skyhøje Klipper, hvis skinnende Snetoppe lig et Brændglas opfange Solstraalerne og kaste dem fra sig igjen uden nogensinde at optøes deraf. Stride Elve stryge ned langs de mørke Fjeldsider, eller styrte sig saa brat udover, at Vinden driver dem som en Støvregn hen over Fjorden.

I disse Egne findes de bratteste Overgange. Fra Vangen med de bugnende Frugttræer, hvor Naturen kun har Smil og Kjærtegn for sin Dyrker, til Pladsen under den glindsende Fond, hvor Alt ligesom stivner og rustner hen, og til den indeklemte Del, hvor Naturen i ubøjelig Trods og haardnakket Taushed udvikler Idiotens kummerlige Liv, ligger kun nogle faa Mile.

Intetsteds i Norge var Naturen mere skikket til at fostre store og eventyrlige Begivenheder end her, og derfor gjemmer ogsaa Sogn en mægtig Heltesaga fra Hedenoldets Tid. Men Kjæmpernes brammende Idræt er forsvunden, kun Naturen er den samme uhyre Kjæmpe, der, umættelig som Dragen i Eventyret, hver Stund af Døgnet udfordrer til Kamp, og i sin vilde gribende Majestæt synes at se ned paa det Folk, der nu tumler

sig i Dyst med den, som paa en vanslægtet Race; thi Sogningen er lille og spinkel af Vækst, men der Armen rækker, gjør den Vej. Tidlig vant til at være med paa alle Veje er Sogningen haardfør og ufortrøden, og den livlige Aand og den hurtige Tanke lyser ham ud af Øjet og præger sig i den raske Gang og de lette Bevægelser. Fjorden er hans halve Forraadskammer, derfor styrer han sin Baad henover det lunefulde Vand ligesaalet som Tjelden, der forud for Baaden dukker op og ned med Bølgen, som det synes uden Modstand, men styrer dog did, den vil. Og finder han saa ingen Plads for sig paa Vangen med de frugtbare Sletter, hvor Livet gaar sin jevne magelige Gang, saa hugger han sig en Fodsti op over det brede Fjeld, og hvor det sætter altfor haardt imod, der snor han sig en Stige af bøjelige Grene, som han sindrigt ved at gjøre fast mellem Stenene, og som han selv indøver sin Hest i at bestige, hvilket da ogsaa lykkes; Instinktet staar altid i dybeste Forstaaelse med Naturen. Paa denne Vis naar han endelig frem, og snart hænger det fattige Hus som en Ørnerede oppe under Fjeldaasen. Her sidder han da stundom den hele lange Vinter, udelukket fra Samkvem med den øvrige Verden, indtil Vaaren kommer med Hilsen og Bud fra Livet dernede i Lierne og byder ham til Kirkestevne og til Mødet ude paa den livlige Fjord. Og hvis Sygdom gjæster hans Hus og Sorgen hans Sind, da er en Bøn til Gud baade Læge og Præst. Og kommer saa Døden, da maa der voves en Dyst med den for at kunne bringe dens Offer nedover den islagte Fjeldsti til den indviede Jord, og dette sker da stundom paa en Maade, som man med Skræk og Uhygge vender sig bort fra, og som kun Nødvendigheden, der paa disse Steder ikke lader sig tinge med, alene kan formilde Indtrykket af. Saaledes gaar da Bondens Liv hen i disse Egne, strengt og alvorligt, men derfor ikke uden Lykke; thi Lykken har mange Navne; Gud være takket, at Nøjsomhed er et af dem, den oftest kaldes ved og altid

lyder! Og har han saa end ikke en Historie, lig Fortidens sammensat af Storbedrift og pralende Daad, han har dog den, der udspringer af en Kamp med Forhold, hvor Liv og Død mangengang se hinanden tvivlende i Øjet, og hvor Gevinsten altid er det tarveligste Udkomme.

Paa et Sted var Fjeldet delt, og en kort, trang Dal skjød som Snippen af et Tørklæde ind til Bunden. Her saa det vildt og fiendtligt ud. Flere Elve skar nedover Fjeldkløften og samlede sig ligesom i et dybt Kar, hvorfra de igjen vældede frem som en bred, fuld Strøm, der rivende og højrøstet strøg ned gjennem Dalen og ud i den mørke Fjord, hvori den sank saa brat, saa hemmelighedsfuldt og dybt, som om dens Bund havde været Evigheden selv. Langs de ujevne Fjeldsider havde Naturen pyntet op med lunefuld Ødselhed. Overalt mellem Fjeldstubberne stod Klynger af unge Birke og buskede Older, og hvor Stenen hindrede deres Vækst, slog Eneren sine fyldige grønne Grene med det hvidlige Skjær ud over de skarpe Kanter og ind mellem Rifterne, og her tog Klungerrosen fat i Forening med den vilde Vedbend og hængte de lange, blomsterfulde Grene udover Skarrene ligesom et pralende Gardin over det fattige Leje. Hen gjennem Dalen, der var for fuld af Sten til at være stort opdyrket, laa spredt en Snes smaa og store Huse, der alle mer eller mindre saa fattige ud. Nærmere Fjorden laa en lille tjæret Trækirke. Den tog ikke Synet fra de øvrige Bygninger, thi den hævede sig kun lidet over dem i Størrelse, og et usselt, faldefærdigt Spir var det eneste Tegn paa dens ophøjede Bestemmelse. Paa en lille Houg, et Stykke borte fra Kirken, stod et mægtigt Hæggetræ og strakte sine blomstrende Grene vidt udover ligesom et Telt. Dette var den saakaldte Kirkebakke, hvor Folket hver Søndag, naar der atholdtes Gudstjeneste i den lille Kirke, forsamlede sig og spejdede udover Fjorden efter Skydsen, der allerede i den tidlige Morgenstund var sendt afsted

efter Præsten, og som, naar Baaden stak om Odden paa hin Side Fjorden, gav Signalet til at løse Kirkeklokken, der maatte være saa svag, som den var, for ikke at rive Taarnet med sig i Svingningerne.

Her stod en Lørdagskveld en Flok Bønder i livlig Samtale; to af dem havde store Skovøkser i Haanden, og en tredje kom til med Toug og Stænger, som han kastede ved Roden af den blomstrende Hæg, og stillede sig saa med Hænderne i Lommerne foran Stammen med et Blik saa prøvende og skarpt, som om den skulde maales ud i tommevis. Pludseligt greb en af dem, som stod med Økserne, fast om Skaftet med begge Hænder, og svang den til et vældigt Hug.

»O, gjør det ikke, Niels!« bad en gammel Mand, som havde sat sig paa Hug henne ved en Side: »Du vil saa angre paa det alligevel. En har nu gaaet og set saamange Aar paa det vakkre Træ, at En lidet kan undvære Synet af det.«

»En faar Lykke til at undvære det, som bedre er,« svarede Niels vredt, men lod dog Armen synke uden at fuldføre Hugget. »Naar Kirken skal lukkes, saa skal Hæggen hugges; det svor jeg, og det holder jeg.«

»Aa, En har svoret til Fanden for mindre end det,« svarede en ung kjæk Gut leende: »Du kan jo sværge om igjen. Naar var det Skik at fælde Træ paa Kirkebakken, Du?«

»Der trænges ingen Kirkebakke, naar Kirken er stænget,« kastede han vredt i Ansigtet paa Gutten.

»Ja, var det slig med Kirken, som det er med Hæggen,« indvendte den Unge, »saa fik En finde sig i det; Træet, det er nu ungt igjen hver Vaar, det, men Kirken kan Du gjerne hver Vaar gi'e en Krykke til, og den er lige aflægs. Træet kan da pynte op i Dalen, det, men en vakker Dag staar der bare Skam af Kirken.«

»Du taler som en Ungdom, En har ikke bedre Vid da,« fnøs han mod Gutten.

»Hver Fugl synger med sit Næb, sa'e Padden,« lo Gutten og spyttede langt hen for sig.

»Jeg mener nu det,« afbrød den Gamle fra Skrænten besindigt de to Stridende, »at Den, Vorherre gav Magten, gav han vel ogsaa Vid til at bruge den. Naar Præsten har sagt, at det ikke er sømmeligt at holde Gudstjeneste i Kirken, saa lader jeg ham have Ret.«

»Ja, slig tænker Du,« sagde Niels, »I mener nu Allesammen, det er ligest at holde sig tilvens med Storfolket, men jeg tænker det, at tilslut er vi dog Allesammen Smaafolk for Vorherre. Naar Kirken er god nok for Menigheden, saa er Præsten kun en Mand.«

»Kirken er jo forliden, det er synbart for Alle,« skyndte En sig med at indvende, det var ligesom af Skræk over den dristige Tale, her førtes.

»Aa, En kan jo gjøre det slig,« kastede den Unge leende ind, »at den ene Fjerdepart af Menigheden følger Præsten, og de andre tre bli'r her paa Hougen, saa kan jo han, Niels, præke for dem, han er Ordfører, han er ligest til det, han.«

»Det er lidet værd at skifte onde Ord for den Tings Skyld,» sagde hurtigt en midaldrende Bonde med et klogt Ansigt, og saa med det Samme underligt sorgfuldt hen paa den gamle Kirke: »Det, som er, faar være. Det skal gaa fremad, Folk, siger Præsten.« Og han drog Øjet bort igjen fra Kirken og forsøgte paa at le, men det blev til et Suk.

»Fremad?« spurgte Niels med en Blanding af Bitterhed og Vrede. »Ja, lad os se, om vi kan rive Kirken ned og bygge den op igjen, saa den passer sig for Allesammen, saa gaar det fremad, men naar Gudshus staar der og slænger som et Baadnøste, og En gaar hver Dag og ser paa slig Forargelse og Usselhed, gaar En saa fremad? Skal En gaa fremad, faar det være med det, En har, og ikke med det, En laaner. Før stod der Stads af Dalen, naar Klokken ringede, og naar Præsten kom opover Vejen med alt Folket om sig, da var der Søndag i Byg-

den. Nu drager den, som kan, til Kirke, og holder Søndag i en fremmed Bygd, og da er det ensligt nok for den, som sidder hjemme. Fattigt var det før, og fattigere bli'r det. Ikke kan jeg se hen paa Kirken, uden der gaar baade Harme og Sorg i mig, og slig er det for mig mangengang, som om Vorherre var draget ud af den tilligemed Menigheden. Hellere saa jeg min Ligkiste enhver Stund paa Dagen, end jeg ser Kirken staa der og ramle sammen lige for mine Øjne.«

»Javist er det ondt, ja,« tog en Anden stilfærdig Ordet. »Det var nu, ligesom Ens Børn vokste op med Salmebogen i Haanden, der de gik omkring Kirken og stelte med sig selv, og slig var det vel for de Gamle med. En tyktes nu altid, at der var Noget derinde, som holdt Øje med En, og En tog mangt ondt Ord i sig igjen for den Tings Skyld. Men naar det skal saa være, faar En Lykke til at føje sig i det.«

»Det ved nok jeg ogsaa,« svarte Niels, »jeg kom ikke til Verden hverken igaar eller idag. Men Hougen er min — og Hæggen skal ned.« Og han hug nu løs paa den stærke Stamme, saa det klang gjennem Dalen.

Da aabnedes Døren i et af de nærmeste Huse, der laa lidt paa tvers for de øvrige ligesom i en Hulning, og en gammel, ludende Kvinde tren ud over Tærskelen. Hun stod der et Øjeblik med Haanden skyggende for Øjnene og saa op mod Hougen, Ansigtet var rynket og brunladent, og udtrykte Intet uden Træthed, men paa engang skjød der Liv i de slappe Træk, det gik ligesom op for hende, hvad der skete der henne paa Kirkebakken; hun udstødte et kort Skrig, greb efter en Stok, som stod ved Døren, og stavrede nu henover Vejen til Hougen og tilslut op af den med utrolig, ja næsten feberagtig Hurtighed. Et Par Gange sank hun iknæ og kravlede da fremad et Stykke paa Hænder og Fødder. Hun skreg op til dem, men Røsten naaede ikke frem, og Ingen hørte hende. Endelig fik hun sig

draget op over Hougen, og vaklede nu rystende og stønnende hen mod Træet.

»Der kommer Ingebjørg Holen,« raabte Gutten fornøjet, »hun blir nok ikke god paa Dig, Niels.«

»Kan være lige ens for mig,« svarede Niels og tog nu fat med Spaden for at rydde Jorden væk fra Roden.

Imidlertid havde den Gamle stillet sig op til Træstammen, og der laa en underlig Blanding af Hengivenhed og Modstand i hendes Træk; man saa det vel, at hun vilde Noget, men det var i Guds Navn.

»Du kommer vel for at lægge et godt Ord ind for Hæggen, Du Ingebjørg?« spurgte venligt en af de Ældre.

»Jeg var Selvanden med at plante den, han, Sæmund, var den Første,« tog hun stilfærdig Ordet og saa fast paa Niels.

»Du kan slippe for at være med ved Rydningen, jeg skal nok sørge for det alene, jeg,« kastede han trodsigt hen, og vendte Hovedet til Siden.

»Jeg faar nok være med alligevel,» svarede den gamle Ingebjørg. »For det er nu slig, at hugger Du Træet om, saa kan Du hugge mig med; ikke viger jeg af Stedet.«

»Hver Voksen faar raade sig selv,« sagde Niels ligegyldigt, og arbeidede væk paa Rydningen.

»I femti Aar har jeg siddet mangen Lørdagskveld og Søndagsmorgen her under Hæggen og set udover Fjorden, og draget mangt Suk baade for den Dag, som gik og den, som kom,« vedblev Ingebjørg, »saa stevnede jeg herfra hen til Kirken, og fik baade Trøst og Raad. Nu skal jo Kirken lukkes, og Guds Ord skal flyttes til en fremmed Bygd; men hugger Du Hæggen om, Du Niels, skal Du have det at huske paa saalænge Du lever, at Du ranede mig den sidste Glæde her paa Jorden.«

»Aa jeg tænker nok, han, Niels, gjemmer Økseodden til han kommer til Skogs,« lo Gutten drillende hen til ham. »En har slig Møje med at slibe op igjen.«

»Ja, En tænker — og en Anden handler,« svarede Niels, idet han kastede Spaden og tog til Øksen, og han hug nu løs paa Roden, saa det havde Skik. »Gud og Hvermand ved, at om slig gammel, arrig Kjærring ikke ejede mer end en hul Tand igjen, saa fik hun bide med den.«

»Gud hjælpe det Kvindfolk, som ingen Forsvar har,« sukkede Ingebjørg, »der følger altid Haan med Den, der gaar alene. Havde han, Sæmund, levet, Du havde vel betænkt Dig to Gange, før Du havde kastet mig sligt Fantord i Ansigtet, Du, Niels.«

»Aa, jeg ved ikke det, jeg,« svarede han med et ondt Blik til den Gamle. »Sæmund var nu ikke den, En gik tilside for.«

»Gud velsigne hans Sjæl!« svarede den gamle Ingebjørg stille. »Sæmund var slig, at baade Du og hver Mand i Bygden kunde tage Lære af ham.«

»Kan være,« vedblev Niels som før: »Den, der raner en Jente ud af Fa'rens Gaard, han har vel sat Mærke ved sig, skal jeg tro.« Og han saa sig spørgende og sikker omkring, men intet Øje gav ham Medhold.

»Ikke har Sæmund ranet mig ud af min Fars Gaard,« svarede Ingebjørg stærkt og lettede paa sig. »Den, som siger det, skal bære Synd for hans Minde; men liden Agt fortjener den Mand, som farer med Løgn og løst Ord, og ikke kan svare til, hvad han siger.«

»O, der er det, som endnu er værre at svare til,« sagde Niels langsomt og med Eftertryk: »Hvor var Sæmund henne, da Far Din laa paa Fjeldstien og flød i sit Blod? Kan Du svare mig til det, skal jeg svare Dig til hint.« Og han fæstede et luskende Sideblik paa den gamle Ingebjørg.

Men en overnaturlig Styrke skjød som et Lyn ud fra den gamle Skikkelse. Hun rejste sig pludseligt op uden nogen Støtte, i sin fulde Højde, og stod et Øjeblik for Bønderne som et Syn fra Sagatiden, som en Spaakvinde, indgivet af Guderne at forkynde den urokkelige

Skjæbnes Beslutninger. Men ligesaa brat, som Kraftens Lys blev tændt, sluktes det ud igjen; en dødelig Bleghed drog sig hen over de gamle Træk, og hun sank sammen som et gisnet Kar løst fra sit sidste Baand. Den Gut, som af og til havde slængt et Ord med i Laget, sprang nu hurtigt til for at støtte hende; men hun laa allerede paa Jorden med Ryggen mod Træet.

En ubestemt, trykkende Taushed sank hen over Alle; selv Niels, saa haardt han stred imod, var rent forlegen med sig selv.

Gutten tog den Gamle varsomt om Hovedet og forsøgte paa at lette hende op, da gik der en Skjælven gjennem hende, hun slog paa en Gang Øjnene vidt op, og der gik en Lysning ud af dem, saa blegt og stærkt som Nordlyset over den mørke Nathimmel.

Saaledes sad hun en Stund og stirrede vidt frem for sig. Da brød Gutten Tausheden og vendte sig, forarget til det Yderste, mod Niels.

»At Du ikke har bedre Vid end bære Bygdesladder om, det fik være for det, det var, men at Du sliber Knivsod af Ordet og kaster det i Hjertet paa et gammelt Kvindfolk, det skal Du bære Tort for, saalænge der er er en ærlig Mand i Bygden.«

Niels vendte sig mod ham, han fik ikke Ordet frem; men Øjet lovede ikke noget Godt.

»Saa det er Bygdesnak det?« spurgte den gamle Ingebjørg, og hun tog sig sammen saa godt, hun kunde. »Saa ligger han, Sæmund, med Skam i Jorden? . . . Godt og vel! Nu ved jeg, hvorfor Vorherre vilde, jeg skulde leve, og drage mig igjennem de mange Aar, end jeg var saa træt, saa træt! Nu har jeg levet min bedste Stund, der jeg kan tænde et Lys ved Sæmunds Grav.«

Hun taug stille en Stund, de Andre med, det var, ligesom Uvished lammede dem Alle.

»Det er jo Lørdagskveld,« sagde omsider den Gamle, og rettede lidt paa sig, »Arbejdet er sluttet for denne

Ugen, og I kan ligesaagodt høre paa mig, som slænge Tiden bort til noget Andet.«

»Var vel saa,« svarede en gammel Mand med et blidt Ansigt, og kom hurtigt fra Skrænten og satte sig tæt op til Siden af hende. »Vil Du ha'e Møjen med at fortælle, kan vi altid lægge Øret til.« Og han saa sig smilende om i Kredsen. »Taushed, naar Tid er, kan komme vel med, men i Utide har En bare Skam i Bytte; thi Meget kan jævnes, naar Mælet kommer til, det er gammel kjendt.«

»Kan være Noget i det, Du Halvor,« sagde Ingebjørg betænksomt, »jeg burde nok have talt for længe siden ..... Ja, det var da slig, at Sæmund var Søn til John i Lien, og hans Gaard laa der inde paa Vangen et Stykke borte for min Fars, men lidt mer op efter Fjeldet. Det var smaat om det med John. Konen var død, Sæmund var eneste Barnet, og der var bare en Jente til at stelle med Huset. Saa kom det til, at Sneskred et Par Gange traf ligeover Gaarden hans, og Meget blev spolert for ham. Det Samme var nu ogsaa hændt min Fars Gaard, men baade var den stærkere bygget, saa den stod bedre imod, og var der mere Velstand til at rette paa Skaden med. Alligevel var det godt Naboskab, og den Ene gjorde ikke Noget til Fortred for den Anden. Saa kom nu den Uhyggen, at Johns Geder Tid imellem drog ind paa vor Udmark og fik sig en Mundsmag af Græsset der, som ikke var saalidet bedre end hjemme hos dem selv, det forargede min Far. Han var nu strid, naar det Sind kom over ham. Ikke stort bedre var John. Saa kom det til Trætte mellem dem. John var snarmælt, min Far var lidt sen af sig, men det han tabte i Ord, lagde han til i Tanker. Naar Ondt møder Ondt, drager det Skaden med, og den fostrer Nag. Ikke kunde de træffes uden Ukvemsord, og ikke bad de godt for hinanden. Saa blev hver ved Sit; men sørgeligt Tegn er det, naar der gror Græs over Vejen til Naboens Gaard.«

»Men saa kom nu vel han, Sæmund, og traadte Græsset ned, kan jeg tænke,« smaalo Gamlingen, som havde sat sig ved Siden af hende.

»Aa ja, han gjorde saa,« svarede Ingebjørg med et stille Smil, »han fandt sig fremover. Saa tør det jo ogsaa være slig, at vi mødtes et Stykke indpaa Vejen.«

»Ligest er det, naar det gaar paa den Vis!« udbrød den gamle Halvor. »De, som fik Hug til hinanden, fik ogsaa Vej.« Og det var, som Mindet om et sligt Møde paa en Gang strøg Rynkerne ud og kastede Ungdommens Dagskjær hen over det gamle Ansigt.

»Er vel saa,« vedblev Ingebjørg. »Det var en vakker Vej der opover Fjeldet. Saa var det nu ogsaa paa Sommertiden, En kunde slet ikke være inde, og naar Kvelden kom, og de Andre gik til Ro, mødtes vi gjerne ved Grindet et Sted og sad der og saa henover Fjorden. Der var slet ikke aftalt noget Møde, det faldt saa af sig selv. Mangen Kveld gik hen, og Ingen mælte et Ord; vi tænkte sagtens paa at sige Noget, men det kom sig ikke frem. Fjeldet skyggede sort henover Fjorden, det gjorde mig ræd; thi det stod der og saa ud som en Ulykke, jo mere, jeg saa paa det, jo mere vokste det udover mig. Af og til skjød en Maage ned i Vandet efter en Fisk og slog med Vingerne og skreg, saa det skar i Hjertet, da foer jeg skræmt op ligesom for et Varsel, som huskede mig paa, at jeg ikke havde noget Godt ivente.«

»Ungdommen plejer at tage det, som er, og bryde sig lidet om det, som kommer,« indvendte Halvor. »Men kanske er det Lykken det; den er tit som vejfarende Mand, En faar ta'e ham, der En ser ham.«

»Ak! Lykken er letfodet Ganger, den!« sukkede Ingebjørg stille. »Det gaar ikke sent frem over Vejen, har Du den spændt for. Men vel ved jeg den, som henter den ind, om det aldrig gik saa fort, og det er Ulykken. Et ondt Øje havde set paa os. En Dag kaldte min Far mig til sig: »Der er dem, som siger, at Du og Sæmund har Aftenstævne her paa Gaarden, og at han

lusker rundt Sæteren deroppe, naar Du er der,« sa'e han, og saa fast paa mig.

Jeg skjalv som et Løv og saa til Jorden.

»Men det faar være, som det vil,« tog han stærkere i, »Knud i Liens Søn sætter ikke Foden fast i min Gaard, for Knud er en Ordkløver og en ufjelg Mand, der er at lide paa som natgammel Is og sandsamlet Houg.«

»En kan lide paa Sæmund,« skyndte jeg mig at sige.

»Logre kan hver sulten Hund, som bider, naar den er mæt,« svarede han barskt.

»Sæmund er ikke slig,« fik jeg frem, »han er bedre med tomme Hænder end mangen Anden med fulde.«

»Den, som planter et Træ uden Bark og Gren,« sagde han, »faar ingen Skygge men bare Men.«

»Lidet kan vinde sig frem til Mer,« tog jeg Ordet igjen.

»Naar hver møder med Sit, saa er Valget frit,« brød han af, og vendte sig fra mig.

»Bedst naar Hjertet er med,« hviskede jeg ræd.

»Thore Rokni har friet for Sønnen sin,« svarede han kort, »han har mit Ord, og Du faar se til at føje Dig efter.« Og han gik.

Gud hjælpe den, som Sorgen slog, der han var ung og vek! Det ligesom løsner rundtomkring En, og En har ikke Hold paa nogen Kant.

Natten kom, og endnu stod jeg der og tænkte over, hvad jeg havde hørt. Men efterhaanden drog Tyngsel og Søvn henover mig, saa jeg tilslut sank ned paa Gulvet, der jeg stod. Det var den første Kvelden, jeg sov ind uden at læse Fadervor. Stor Hvile fik jeg hellerikke. Den ene Drøm, fælere end den anden, foer forbi mig. Altid var det Fjeldet, som ludede sort henover mig, og det vokste mer og mer, til jeg skreg højt og foer op for at redde mig fra det. Da huskede jeg, hvad min salig Moder altid havde sagt, at den, der ikke læste Fadervor, før han sov ind, han havde sat Stol til Djævlen ved

Hovedgjerdet for den Natten. Saa listede jeg mig tilsengs, læste Guds Ord højt for mig selv og sov ind. Men Fjeldet drog sig ud af Drømmen, og der stod en Kirke istedet, og det var ikke frit, at den lignede den gamle Kirken derhenne. Tidlig paa Morgenen vaagnede jeg, det var ligesom en varm Haand drog hen over mig, det var en Solstraale. Ak! En kan aldrig ret tro paa Sorgen, naar En vaagner og ser Solen skinne. Ulykken er altid større i Mørket. Og dog var jeg aldrig saa ræd for den, som naar jeg havde sovet den bort en Stund og da vaagnede og fandt den igjen.«

»Vistnok,« sagde Halvor, »En maa lige som begynde forfra.«

»Saa gik nu den Dagen med,« vedblev Ingebjørg, »hen paa Kvelden stod jeg ude i Svalen og stelte med det, jeg skulde have med mig til Sæteren Dagen efter; thi Jenten, som var der, skulde til Kirke. Da tren Sæmund ind i Gaarden. Nær havde jeg skreget højt at han vovede sig til sligt! Han gik lige mod min Far, som stod og skar en Selepind, borte ved Fjøset.

»Gud signe Dagen,« hørte jeg han sagde; han fik intet Svar.

»Jeg har altid tænkt,« foer han fort, »at ligetil var den korteste Vej, derfor kommer jeg til Dig idag, Aslak. Det er vel saa, at Grindet har været stængt mellem min Fars Gaard og Din, og at baade Torn og Ukrudt staar fredlyst langs Vejen; men vil Du nu slig som vi, saa lukker Ingebjørg og jeg Grindet op igjen baade for Samlag og Haandsrækning; thi Sligt lader vel bedst baade for Gud og Mennesker.«

Saa taug han en Stund, han var blød af Sind og rakte helst frem med det Gode, ogsaa ventede han vel at høre et Ord af Far; men han taug endnu. Lidt efter begyndte Sæmund igjen.

»Ingebjørg og jeg holde af hinanden. Lidt har jeg da ogsaa at begynde med, og Ingebjørg er jo eneste Barn. Du har ingen Søn, som kan stelle med Gaarden,

naar Du bliver gammel, lad mig saa være Sønnen Din, Aslak, jeg skal nok stelle godt for Dig, og Ingebjørg skal aldrig drage et Suk for min Skyld.«

Han vilde have sagt mer; men saa skottede han hen til Far, og saa, at han havde snittet Pinden op i bare Spaan, og at der randt Blod mellem Fingrene. Han saa ogsaa nok, at det Ord, som ikke blev talt, det stod paa Panden, og det var ikke noget Godt. Saa taug de beggeto stille. Far var sen med Ordet, og Sæmund havde ikke Mod til at sige mer, han var saa bleg som et Linklæde, og Sveden stod ham i Panden. Han saa hen mod Døren, sagtens skjønnede han, jeg var der. Far fulgte ham med Øjnene, jeg skjød hen bag Døren, men Far havde set mig, og Blodet foer ham op i Ansigtet, som det skulde springe frem.

»Ingebjørg er lovet bort til Thore Rokni's Søn,« tog Far Ordet, og han skjalv i Maalet. »Til Vaaren skal der være Bryllup. Grindet skal staa lukket saalænge mine Øjne se Dagen, og den, der aabner det, skal ikke hente sig nogen Glæde bagved.« Og han gik ind i Fjøset og lukkede Døren efter sig.

Sæmund stod en Stund paa samme Sted. Han sank lidt iknæ ligesom naar En faar en Byrde paa, som En lidet kan drage. Saa gik han langsomt ud af Gaarden. Han var ikke kommen løbende did; men det Onde, En frygter, er dog lettere at drage end det, En ved. Borte ved Grindet stod han stille og saa sig tilbage, saa krøb han over, og det blev lukket som det var.

Til mig nævnede ikke Far et Ord mere om den Sag, men paa Sæteren kom jeg ikke, og alene fik jeg aldrig gaa. Slig drog Tiden sig frem. Høsten var forbi og den største Del af Vinteren med. I Førstningen saa jeg Sæmund i Kirken af og til; tilslut kom han der aldrig. Det var en mørk Tid; det var Fjeldet, som ludede sig udover mig, med Sorg og Skræk, og det vokste for hver Dag. Da begyndte det at livne op rundt Vangen og henunder Fjeldet. Vaaren fik Hilsen og

gode Ord af Allesammen undtagen af mig; men den kom jo ogsaa med Livet til dem og med Døden til mig. For det følte jeg saa grejt, at den Dag, jeg maatte gaa til Kirken med Thore Roknis Søn, den Dag kunde de ogsaa grave min Grav; thi bar jeg endog Legemet oppe, fordi Herren saa vilde, saa døde dog al min Glæde, og hvor den er skrinlagt, der er ikke stort mere end et Lig tilbage. Jeg tænkte nok over en Udvej, dersom Sæmund vilde, men jeg saa ham aldrig.

Saa kom det ind paa Tiden, og der blev Bryllupsstel i Huset; — — jeg vidste lidet, om jeg havde min Forstand. Da var det en Kveld, jeg kunde ikke bære mig inde i Huset, der var bare Prat om Bryllup og Sligt. Udover gik jeg, langs Fjeldstien, som var hugget til for Posten, naar Fjorden var utryg og drev med Is. Jeg gik og gik. Det var ligesom Sorgen lettede lidt, En drager tungere Vægt, der En gaar, end der En staar.

Paa engang saa jeg Nogen bag en Fjeldstub; jeg gik nærmere — det var Sæmund, han stod og heldede sig op til Stenen.

»Jesus, er det Dig, Sæmund!« raabte jeg.

»God Kveld, Ingebjørg,« hviskede han, men han var mere lig en Død end en Levende. »Jeg tænkte, jeg havde ikke set Dig før i Kirken, Du skal vel snart være Brud, Du?«

»Ak, Sæmund,« sukkede jeg, »En faar vel Lykke til at gaa, did Skjæbnen vil.«

»Du mener det, Du?« svarede han strengt, »men jeg tænker at stævne den hid til mig. Somme gaa deres Vej alene, og Andre drage i Flokken. Jeg følger mit Skjøn, jeg. Føjer En sig formeget, bliver En vek, og da er ikke Fejgheden langt borte.«

»Jeg skjønner ikke, hvad det skal blive til,« sagde jeg sorgfuld.

»Skjønner Du det da,« foer han vredt op, »at lever jeg til den Kvelden, Du danser med Brudgommen din, saa lever ikke han.«

»Herre Jesus,« bad jeg angst, »hvad tænker Du paa?«

»O, jeg tænker paa Mangt, jeg,« blev han ved, »jeg tænker tit det, at En kan ligesaa godt gjøre det af med sig i en Fart, som En kan gaa og sørge sig ihjel, det kommer ud paa et for Vorherre. Men jeg tænker ogsaa det, at fik jeg Dig med mig, saa rækkede jeg vel did, Vorherre helst vilde.«

Jeg bar mig ikke længer oppe, jeg sank til Jorden og græd.

»Hør, Ingebjørg,« tog han Ordet igjen, »jeg ved nok, Du vil sige, at det er en Synd at forlade din Far og gaa med mig, men det er en meget større Synd, at Du gifter Dig med den Mand, Du ingen Hug har til. Det ene kan Du gjøre med Sandhed og Sorg — det andet maa Du gjøre med Løgn og Skam. Det Lidet, jeg har, kan ikke byde sig op mod hans; men husk, hvad der staar i Bogen: Og Synden røver fra Dig baade Lidet og Stort, og alt det, som Christus haver for Dig gjort.«

Jeg tog ham i Armen og saa ham ind i Ansigtet, der var Noget, jeg vilde have sagt; men han tyssede paa mig, og blev ved:

»Ingen skal tale, før han har tænkt. Nu er det sent paa Kvelden, og Du faar komme Dig hjem.«

Og han tog mig i Haanden og ledte mig et Stykke fremover Stien.

»Her er det rettest, jeg gaar fra Dig,« sa'e han og stod stille. »Tænk nu efter, Ingebjørg, og lad ikke Tiden løbe fra Dig. Næste Lørdagskveld ligger Baaden min bagom Næsset der, og jeg er her. Men gaa ikke ud af din Fars Gaard, uden først at gaa til hans Hjerte. Du ber ham om at slippe, bed ham i Guds Navn, og hører han saa ikke paa Dig . . . saa bed for ham og kom hid til mig . . . eller bliv, der Du er . . . og bed for mig; Farvel, Ingebjørg!«

Han vendte sig fra mig og gik, før jeg kunde sige det Ord, som laa mig paa Tungen.

Sent kom jeg til Hus den Kvelden.

Far var gaaet mig imøde rundt Vandet. Jeg foer forbi ham det snareste, jeg kunde, først borte ved Huset tog jeg Mod til mig og saa mig om; Far stod paa samme Sted og saa henover Fjeldstien, han tænkte nok det, som sandt var, at Sæmund havde fundet sig frem udenom Grindet.

Næste Dag kom Folket fra Rokni-Gaarden. Der blev snakket hid og did om Bryllup og Sligt, og der blev bestemt, at næste Søndag skulde der lyses første Gang. Derved blev det.

Jeg tænkte paa, hvad Sæmund havde sagt, og jeg tænkte mig baade syg og træt. Men Dagen gik, og Ugen gik, og Lørdagskveld kom igjen.

Rusket Vejr drog Skumringen tidligt henover Vangen. Jeg sad oppe paa Loftet og lyttede. Far gik først til Ro, en Stund bagefter gik de Andre med. Da listede jeg mig varsomt ned over Stigen og ind i Kammerset, hvor Far laa, og satte mig henne ved Sengen hans. Endnu vidste jeg ikke ret, hvad jeg vilde. Men jeg stødte til Noget, og Far slog Øjnene op og saa fast paa mig:

»Hvad gjør Du oppe her saa sent?« spurgte han vredt.

Da var det ligesom det samlede sig inden i mig, og jeg skjønnede med en Gang, hvad jeg vilde.

»Jeg kan ikke gifte mig med Thore Rokni's Søn, Far, det faar saa blive, som det vil.«

»Han har mit Ord,« svarede ban.

»Men han har ikke mit,« sa'e jeg.

»En Far svarer for sit Barn,« sa'e han, og vendte sig mod Væggen.

»Den, som har Ansvaret, faar vel ogsaa ha'e Tilsvaret,« tog jeg Ordet igjen; men der brast det for mig, og jeg sank over min egen Styrke og græd højt.

»Jeg var altid sen til at love, men fast til at holde,« blev han ved.

»I Guds Navn, Far,« svarede jeg, »mins det, at der skal kun en liden Stund til at love Sligt, men der skal et helt Liv til at holde.«

»Jeg ved nok, Sæmund staar bag ved dette,« brød han vredt af, »men ikke faar han Styret over min Gaard, om jeg saa blev aflægs som et gammelt Kvindfolk.«

»Far,« bad jeg, »lad Sæmund være den, han er, jeg skal holde mig fra ham, naar Du vil det, men tving mig ikke til at gifte mig med en Anden; thi det bli'r min Død.«

»Imorgen skriver Præsten jer ind til Lysning,« svarede han, »og nu vil jeg have Ro.«

»Er det Dit sidste Ord, Far?« spurgte jeg.

»Det er mit sidste,« svarede han og trak Aaklædet sammen om sig.

Jeg skjønnede, det var saa, jeg rejste mig og gik. Ude i Svalen slog Regnen ind imod mig, og nede paa Fjorden gik Søen hvid. Jeg tænkte paa Sæmund; nu sad han jo derhenne bag Fjeldstubben og ventede, ja, for han var der vel endnu! Jeg rev Døren op . . . »Gud velsigne Dig, min Far! Gud velsigne Dig, mit Hjem!« bad jeg, og ud i Mørket bar det nu afsted med mig. Henover Fjeldstien var det vaadt af Regnen, En kunde lidet holde sig paa Benene. Jeg gled og jeg faldt, og jeg rejste mig igjen, snart krøb jeg og snart sprang jeg, og altid var det, som Nogen fulgte efter mig. Naar En har Skræk til Medbør, gaar det fremad i en Fart. Det varede ikke længe, før jeg stod ved Stenen, og Sæmund slog begge sine Arme omkring mig. Det var paa Tide. Jeg bar mig ikke længer oppe, og der gik Stjerner forbi Synet.

»Du skal aldrig angre det, Ingebjørg,« hviskede han til mig, og han tog og bar mig rundt Næsset. Der laa

Baaden. Søen slog op i den, og Blæsten drog den hid og did, og brat var det at komme ned.

»Du skal være uræd,« trøstede Sæmund, »jeg skal nok styre Baaden til Land, og Vorherre klarer vel op i Skyen.«

Men jeg lyttede hen mod Vejen, jeg kunde slet ikke faa det fra mig, at Nogen var fulgt efter mig. Da hørtes det grant; Folk kom hen langs Fjeldet. Paa engang blev det stille, Skade var der sket, for Nogen ynkede sig svært. »Sæmund,« bad jeg, »for Christi Skyld, om det var min Far!« Men Sæmund stødte Baaden fra Land.

»Nu har Du valgt, Ingebjørg,« sa'e Sæmund fast, »nu faar Du tage det, som følger efter. Du kan ikke baade være her og der, men Vorherre kan være allesteder.«

Jeg sank hen i Baaden og græd. Det bar nu udover Fjorden i den mørke Nat. At sligt gaar godt!«

»Det bærer did, Herren vil,« sagde den gamle Halvor og foldede Hænderne. »Den, som ikke skal gaa under, holder han nok oppe.«

»Saa er det,« blev Ingebjørg ved. »Da nu Dagbrudet lysnede i Skyen, stilnede Blæsten af, og da vi styrede hid mod Land, kom Solen frem over det mørke Fjeld der borte, og det var ligesom den tændte et Lys bag hver Rude i den gamle Kirke.

»Ser Du, Ingebjørg,« raabte Sæmund glad, »Vorherre er med os, nu tænder han Kirkelyset for os, det tør snart blive Brudelys det.«

Jeg taug stille, jeg tænkte paa min Far, og jeg tænkte paa de Ordene, Sæmund havde sagt:

»Du har valgt, nu faar Du tage det, som følger efter.« Var det nu en Synd . . . saa var vel det, som fulgte, Straffen.

Folk kom nu nedover, Sæmund talte med dem, og jeg gik hidop og satte mig og saa udover. Uro var der endnu i Søen, men værre Uro var der endnu i mit

Sind; der brød det Ene sig mod det Andet. Saa blev der ringet til Kirke, en Baad kom til Land, det var Præsten, jeg skjalv for ham som for Vorherre selv. Sæmund kom og fulgte mig til Kirken, der sad vi i en Krog bag Døren, men did naaede ogsaa Guds Ord, og med dem kom mere Enighed i mit Sind. Siden talte Sæmund med Præsten, han lovede at hjælpe os, og det holdt han troligt. Maanedsdagen efter sad jeg her paa Hougen som Brud og saa ud efter Præsten. Blaaklokker og Tiritunger stod rundtomkring mig i Græsset og lo op til mig. Sæmund sad ved Siden af mig og saa saa glad ud, og Solen glittrede paa Kirkeruderne; det saa ret ud, som Alverdens Guld og Herlighed var indenfor.

»Ser Du Brudelysene, Du, Ingebjørg,« spurgte Sæmund og lo til mig, »der er Præsten!« raabte han, sprang op og tog mig i Haanden. — — »Takket og priset være Herren for slig glad Dag!« afbrød den gamle Ingebjørg sig selv og tørrede sine Øjne med den rystende Haand.

»Saa plantede Sæmund denne Hæggen her,« blev hun rørt ved, »jeg ved, Du liker det Træet bedst, Du, Ingebjørg,« sa'e han til mig. Og det var saa. Ak, det var gode Dage det! Saa spurgte vi fra Folket hinsides Fjorden. Først det, at min Far var kommen til Skade hin Kvelden paa Fjeldstien, han havde faaet Anelse om, hvad der skete, og han var fulgt efter mig, og var falden der i Mørket. Saa hørte vi nok den, som ymtede om, at han, Sæmund, havde været i Strid med Far; men Løgnen slaar sig selv paa Mund og bygger sig Hus paa Muddergrund. Gud var med os, kun lidet orkede den, som var imod. Tyve Aar gik hen, Sæmunds Far var død, min Far saa jeg ikke i al den Tid.

Det spurgtes nok tidimellem, at han var bleven aflægs, han baade saa og hørte lidet, og daarligt gik det med Styret paa baade Gaard og Andet; men ikke sendte han Bud til mig, og ikke vovede jeg mig til ham. Saa kom nu hin Vinter, hvor der faldt slig overhændig

Mængde Sne, og da nu Vaaren kom sent og brat, saa drog Sneen nedover Fjeldet i store Styrtninger og rev med sig baade Stubber og Flagger af det raadne Fjeldet der borte, og mangen Skade spurgtes. Da var det en Dag, her kom Folk tillands og bragte det Bud, at inde i Fjorden ramlede Fjeldet ned saa fort, det kunde, og Ingen vovede sig mere i Baad derfra. Posten maatte stride sig frem med Livet i Haanden langs Fjeldstien, og borte paa Vangen skjød det ene Skred ned af Fjeldet efter det andet. To Huse laa næsten fladt med Jorden, og hverken Mennesker eller Dyr vare trygge for Livet, men Ingen vidste, hvordan det bar afsted med min Far. Da tren Sæmund ind af Døren, hvor jeg sad og krøb ihug af Sorg.

»Vi faar hen og se til Far din,« sa'e han blidt, »En kan ikke vide, hvordan det har sig, den, som er aflægs, kommer ikke længere end Andre vil. Tilbaads kan Ingen komme did, vi faa drage os frem langs Fjeldstien, vi er jo kjendt paa den Vejen, Du, Ingebjørg,« lo han til mig.

Jeg følte noget Tungt synke henover mig, men det var ret, som Sæmund vilde, og vi drog afsted.

Sent paa Kvelden i Snekav og Mørke naaede vi frem til Fjeldstien, og det var ikke grejt at tage fat paa den. Sæmund gik foran og jeg bagefter. Paa engang gik der en slig Dur hen gjennem Fjeldet, at En skulde tro, det skiltes ad og hver Del foer til sin Side; saa blev det stille igjen ligesom i en Kirke. Vi standsede begge To.

»Det var et Skred,« sa'e Sæmund.

»Hvor ramte det?« spurgte jeg, jeg fik knap Ordet frem. Han saa paa mig. Der var noget Fremsynt ved Sæmund, og naar jeg saa ham i Øjnene, skjønnede jeg ham uden Ord.

»Kom hid med Haanden din,« sa'e han og drog mig efter sig. »Vi faa se til at komme did saa fort, vi kan.«

Jeg forstod, hvad han mente, og jeg var ikke sen til at følge. Med første Dagskjæret naaede vi frem. Det var slig, som Sæmund havde tænkt. Skredet havde rammet min Fars Gaard. Det var ikke Sneen alene, som laa udover Altsammen, saa det lignede mere en Snehoug end et Hus; men et stort Fjeldstykke var løsnet og draget med nedover, og havde trykket ind den ene Side af Huset, saa det halve Tag var revet af, og det andet halve med Skorstenspiben hang og slængte paa de brukne Bjelker. En vidste ikke, hvad Øjeblik det brast, og Altsammen laa i Kras.

»Jeg tænker Folket er borte,« sa'e jeg, »En maatte ellers høre Noget.«

»Den, som kunde hjælpe sig selv, han har vel gjort det,« svarede Sæmund og arbejdede sig ind i Sneen, »men den, som ikke kunde det, fik vel Lykke til at blive, der han var.«

Jeg tog i med saa godt, jeg orkede.

»Hys nu!« skreg Sæmund, »jeg hørte Nogen ynke sig, did kom det fra.« Han var ikke sen til at styre derhen, og heller ikke tog det lang Tid, før han kom ind under Sneen. Men for hvert Tag, han tog, skjalv Taget, og Skorstenen bar sig hid og did ligesom en Vugge.

»Her kommer jeg ind, men En faar krybe sig frem,« tog han Ordet.

»Vover Du det?« spurgte jeg. Han saa paa mig. »I Guds Navn!« sukkede jeg. Han krøb ind, og jeg tog i Stolpen med alle de Kræfter, jeg havde.

En Stund gik hen, jeg hørte ham tumle indunder Sneen, og Taget brage over ham. Ak, jeg kunde ikke bede! Der er Tider i et Menneskeliv, hvor En ikke ved at samle sig for bare Angst, da faar vel Herren tage den som en Bøn.

»Ingebjørg, her har jeg Far Din!« raabte Sæmund, og det hørtes ligesom op af Jorden.

Jeg kunde ikke glæde mig, før jeg saa dem; men jeg klemte Fingrene ind i den usle Stolpen, der bar det Hele oppe, saa de døde hen og gjorde hverken Skade eller Gavn.

»Støt alt, hvad Du kan,« raabte Sæmund. Ak! han vidste ikke det, jeg vidste. Saa kom han frem i Hullet med Far i den ene Armen — jeg tog i, saa der gik Lysning forbi Synet — det hjalp lidet — Sæmund greb om Stolpen — den brast — — og det ramlede ned paa en Stump af Skorstenen nær, men den hængte i et Haar, og talte En bare et Ord, saa laa den med.«

Ingebjørg standsede her og tørrede med det Bageste af den visne Haand Sveddraaberne af sin Pande. Hun havde fremført den sidste Del af sin Fortælling tungt og afbrudt. Ingen af de Tilstedeværende mælte et Ord. De havde uvilkaarligt fulgt den Gamle paa den møjsomme Livsvandring, og toge nu ligesom hun en kort Hvile, før det sidste tunge Stykke kom. Gik hun Vejen ud, Alle vilde følge; standsede hun her, Ingen vilde spørge. Det er kun de løse Blade i vor Skjæbnes Bog, Nysgjerrigheden griber og plapprer efter uden Kjærlighed og uden Tanke; men naar der pludseligt slaas op, der hvor de røde Skrifttegn staa, de, som fik Farven af vort Hjerteblod, da viger Mængden ærbødig og sky tilbage og taler sagte som foran et Hus, hvor Sygdom eller Død har taget Sæde. Men Ingebjørg tog atter Ordet.

»Liv var der endnu i dem begge To. Kunde jeg drage dem ud. . . men jeg orkede jo kun en af Gangen . . . Almægtige Gud! hvem tog jeg da først! . . . »Den Ene for den Anden,« sa'e det inden i mig . . . jeg tog min Far. — Bort over Vejen, did, hvor der var trygt, drog jeg ham, livløs, som han syntes, hældede jeg ham op til en Sten. Jeg foer did igjen. Jesus Christ! der faldt det Sidste! — Lidet orker to Hænder. Endda jeg tog i, saa Blodet flød om Fingrene, gik det sent, før jeg fik løsnet saameget om Sæmund, at jeg fik draget ham ud. Endnu drog han Aande; men grejt saa jeg,

der var sat Kors ved Livet. Jeg strøg ham hen over Panden med Haanden min, da slog han Øjnene op paa mig, og vist er det, at han kjendte mig; men det var, som de søgte Noget. »Far er uskadt,« sa'e jeg.

Da strøg der en Lysning hen gjennem Synet hans, han vilde sige Noget, men det kom ikke frem; og der trængtes heller ingen Ord, jeg vidste, han vilde sige det: »Se nu, Ingebjørg, nu har vi betalt Gjælden vor« . . . Saa lukkede han Øjnene sine til for sidste Gang. Ak! det var ligesom en velsignet Bog, den jeg havde læst i mange Aar baade om Sorg og Glæde, men altid om det Gode, nu var den lukket for mig. Jeg saa op til Vorherres Himmel; der drog Skyen sin egen Vej, og det var ligesom den hverken brød sig om mig eller om den hele Jord. Jeg kaldte paa Sæmund, jeg ved det vist, han har gjemt Svaret til mig. Saa sad jeg der en Stund og saa paa det velsignede Ansigtet hans; men Døden satte Mærke ved Mærke og levnede mig ikke et Gran tilbage, som jeg kunde kalde mit. Men Far tog paa at ynke sig, der han laa; det var Livet, som kaldte paa mig, jeg slap den Døde og gik til ham. Han var lidet istand til at røre sig, og jeg stelte med ham saa godt, jeg kunde; men jeg græd støt.

»Hvor er Sæmund?« hviskede han.

Jeg orkede ikke Svaret.

»Hvor er Sæmund?« spurgte han igjen, og det ruskede i ham.

»Sæmund tog Pladsen Din, Far,« fik jeg grædende frem. »Nu faar Du følges hjem med mig — — saa skal Du faa hans isteden.«

Han foer sammen, han skjønnede Meningen. Saa kom nu endelig Dagen helt frem og Hjælp kom til; men Kvelden drog sig kold og mørk hen over Dalen, før jeg kom hid til Land med Sæmunds Lig og med min gamle Far. Ottende Dagen efter stod Sæmunds Kiste der i Koret i den gamle Kirke. Al den Ære, jeg vidste, skulde gives ham, han var al Ære værd. Men den

Dag tændte Solen intet Lys bag Kirkeruden, der var mørkt og ufjelgt udenfor, og der var Sorg og Uhygge inde. Naar Herren forlanger Bod, vil En nødigt ud med det, En bærer i Hjertet.

Aar drog sig hen, da gik ogsaa Far min til Ro. Takket og velsignet har han mig mangen Gang, og levede jeg saa ikke Livet til nogen Glæde for mig selv, saa levede jeg det til Gavn for ham. Guds Villie ske! »Det aldrig nogen Mand bedrog at lade Herren raade«. Men Du derhenne,« og hun vendte sig mod Niels, »som var med at bære den onde Snak rundt Bygden, tag nu Du den gode med næste Gang, Du gaar did. Har En været med at skjemme ud Noget, er det ligest, En retter paa det igjen. Men nu har jeg gjort Mit, takket være Herren, naar han kommer med Sit; thi længe drager det ikke hen, før Du kan fælde Hæggen, Du Niels, det spaar jeg Dig ikveld.«

Og hun rejste sig møjsomt og hvilede sig ind til Træet. En underlig Forknythed var falden over Niels. Den onde Villie var brudt, og han var ligesaa rørt som de Andre; men imedens de sad stille og saa vemodigt udover Fjorden og hen til den gamle Ingebjørg, stod han og spyttede og drev Spaden ned i Jorden og rev den op igjen, og skar slige forfærdelige Grimacer, der ligesaagodt kunde være beslægtede med Latter som med Graad. Han var vant til at tage haardt i baade med Haand og Ord; og nu stod han der med sin veke Stemning, og bar den ligesom et Sæt nye Klæder, der klemte og trængte ham til alle Sider, saa han hverken kunde røre sig hid eller did.

De Andre skottede nu ogsaa hen til ham Allesammen, ligesom de ventede paa, at han maatte gjøre Noget, hvad det saa blev.

Imidlertid havde den gamle Ingebjørg Holen listet sig nedover Hougen, og lidt efter lidt drog de Andre bagefter, hver til Sit.

Kun Niels blev igjen paa Hougen. Han stod en Stund og saa sig vel omkring ligesom for at være sikker paa, at Ingen gav Agt paa ham. Saa tog han paa en Gang fat i Spaden, skar ud hist og her en Græstørv med Mos paa og lagde den ordnet og omhyggeligt hen over den Del af Træroden, som der var hugget i, traadte og klappede det saa vel til, og skyndte sig siden ned af Hougen og hen bagom Kirken, hvor han forsvandt i et af de nærmest liggende Huse. Solen sank under dette ned bag den brune Fjeldaas. En Stund stod alle Toppene vidt og bredt omkring glødende som i bengalske Flammer, da forsvandt Rødmen lidt efter lidt, først fra de laveste Fjeldtoppe, siden fra de højeste; en dyb Skygge trak sig henover det Hele, og Natten steg sagtelig op paa sin Trone.

Søndag Morgen saa glad og smilende ind af Ruderne til Folket i den lille Bygd. En Hob ældre og yngre Mænd stod langs Stranden og stelte med Baade, der hurtigt bleve satte i sejlbar Stand. Nedover Stien langs Elven kom Kvinder og Børn listende efter hverandre, de styrede Allesammen hen mod Hougen, og droges vel did af gammel Vane. Men oppe under den blomstrende Hæg sad alt den gamle Ingebjørg, og Folket, som kom, flokkede sig lidt efter lidt omkring hende; men mange Ord blev ikke skiftet, Stemningen var ikke dertil idag. Da kom Mændene op fra Stranden og sluttede sig til de Andre, og der skjød lidt mere Liv op i Samtalen.

»Du ser ud efter Præsteskydsen, Ingebjørg?« spurgte den Gutten, der Kvelden forud tog Ordet mod Niels.

»Det hænder jo, at En venter det, som aldrig kommer,« svarede hun vemodigt.

»Du faar være med os til Kirken da,« blev han livligt ved, »alt Folket, som kan røre sig, drager did, og det er ondt at vide Dig alene tilbage.«

»Kan ikke Du gaa, da er jeg Mand for at bære Dig baade i Baaden og fra Baaden, jeg,« kastede Niels raskt ind, det var, som Ordet foer ud af ham med en

Stormbyge. Men da nu Folket fra Gaarskvelden var tilstede, og da han saa dem smile til hverandre, mærkede han, at Skamfuldheden greb fat i ham igjen, og han gjorde et mægtigt Spring forbi den, idet han gik lige hen mod Ingebjørg og tog hende fat om begge Skuldrene og saa hende ind i det gamle Ansigt.

»Tak for godt Tilbud, Niels,« svarede hun og smilte til ham: »Den Dag, der styrer Skyds fra Bryggen for min Skyld, kan det komme vel med, Du rækker Haanden til. Levende drager jeg ikke fra Land.« Alle taug.

Men det var paa Tiden de kom ned i Baadene. Der var et godt Stykke herfra til Kirken, og saa var det nu engang Skik og Brug, at samle sig med hele Menigheden for at vente paa Præsten og følges med ham ind i Kirken, thi at gaa i Kirke var at overvære den hele Akt fra Først til Sidst.

Det var en underlig udtryksfuld Scene, som nu fulgte. Unge og Gamle trak sig sent og trægt nedover Hougen og hen til Stranden. Ingen mælte et Ord. Allesammen søgte de at gjemme deres Sorg borte for Sidemanden, ved at lade som Ingenting. Men saa vendte En sig — og saa vendte en Anden sig, og med den samme Længsel og Vemod i Blikket mødtes Øjet altid paa det samme Sted borte ved den gamle Kirke; thi den stod der i den dejlige Søndagsmorgen saa underlig forladt, ret ligesom en stakkels, sørgende Enke uden Velfærd og Børn.

Men Baadene styrede fra Land og skjød hen over Fjorden i det glittrende Sollys og forsvandt.

Oppe fra Hougen listede Ingebjørg sig langsomt nedover og hen mod Kirken. Indgangen, der bestod af to halve Døre, var aaben; paa den smale Tærskel sad to Smaapiger, den ene med et Spædbarn paa Skjødet, en Kat strøg sig ind til den varme Væg, og en Gjed stod inde i selve Forgangen og rækkede Hovedet

udover for at afgnave en Græstot, der skjød frem fra Stenhellen foran Døren. Inde i Midtgangen i Kirken strakte et Par Smaagutter sig henover Gulvet og gnavede paa en Tummelkringle. Alteret — thi det maatte jo være det, skjønt en Trækasse med et gulsmudset Linklæde over bar det store Navn — stod tæt indunder det eneste Fag Vinduer i hele Kirken, som paa denne Vis ogsaa var Altertavlen, og kastede et blændende Sollys henover de groteske Afbildninger paa Pulpiturer og Vægge, dem hverken Guder eller Mennesker kunde vedkjende sig. Stakkels gamle Kirke! Den saa ret ud, som om den skammede sig over sin egen Armod.

Men nu tren Ingebjørg Holen ind i Midtgangen, og som hun stod der og nejede sig i ydmyg Enfold, var det ligesom Indvielses-Tanken glimtede frem fra hver en Krog. Den lave Prækestol bar Evangeliets mægtige Ord. Korset med de grelle Udpyntninger blev Lidelsens hellige Sindbillede, og selve det usle Alter stod der og vidste saa vel, at Tusinder af bekymrede Sjæle havde knælet i Andagt og Bøn omkring dets mørke Gitter, og at der indenfor var forkyndt for Menigheden hint store Naadens Ord, det største, som udtaltes over Jorderig.

Smaagutterne foer op og trak sig sky til Siden, da den gamle Kvinde langsomt og skjælvende skred opover til Koret, og de skjønnede ikke ret, hvad hun vilde her; men da hun sank paa Knæ foran Alteret og bøjede sit Hoved i stille Bøn, da forstod de, at der var Mening i alt dette, og grebne af et barnligt Instinkt, skyndte de sig hen til Forgangen, hvor Klokkerebet hang, og tog i og ringede med den lille Klokke, saa det sang hen gjennem Hvælvet. Da nu endelig dette var gjort, jog de Gjeden ud og fik Katten og Smaabørnene bort fra Døren, lukkede den stilfærdig til og gik hver sin Vej. Og Ingebjørg Holen var alene i den forladte Kirke.

Der hørtes ingen Messe og ingen Salmesang,
Erindrings dybe Stemme hvisked Talen;
og Elvens stride Vande gik som en Orgelklang
med lange, dumpe Sus igjennem Dalen.

Der var den dybe Taushed, som vidner bedst for Gud,
selv stod han som et Lys paa Alterbordet;
var Præsten lukket ude, han luktes aldrig ud,
han hørte Sukket længe før end Ordet.

SIGNES HISTORIE

(1864)

Den Arm af Hardangerfjorden, som bøjer af mod Syd, og som kaldes Sørfjord, udgjør sikkert den interessanteste Del af disse Egne, forsaavidt som det Interessante i Naturen ofte ligger i Vanskeligheden af at tilegne sig den. Vandet mørkner her i Skyggen af en uhyre Fjeldkjæde, som løfter sine bratte Højder langs med Fjorden, og kun sjældent bøjer af til en liden Vang eller ujævn Skraaning, hvor da et ringe Antal Smaahuse, og hist og her en større Gaard, ligge spredte udover og danne en Bygd. Det synes nu ved første Indtryk, som om et Væsen, der fæstede sit Bo i et af disse Naturens Lønkamre, maatte staa udenfor Verdens almindelige Lov og kun bøje sig efter egen Villie; men ved et nærmere Tilsyn viser sig det Modsatte. Civilisationen har ogsaa her udtalt baade sin Velsignelse og sin Forbandelse, og Hjertet brister ogsaa her i Strid med Fordommene og sin egen Ret.

Det er nu længe siden, skjønt et Aarhundrede er ikke nær saa langt, naar man ser tilbage, som naar man skuer fremad i Mulighedens store Taageverden, da laa her i en af disse Bygder en rummelig Stavkirke, og ikke langt derfra strakte sig den ældgamle Præstegaards-Bygning med sine mange Smaahuse, hvert til sit Brug, der laa ligesom lave Fæstningsværker omkring det enkelte store Batteri, hvilket selve Vaaningshuset passende kunde

fremstille. Det var ingen rig Bygd, skjønt det dengang var Hovedsognet, og nu kun udgjør et Aneks til den nærmeste Kirke. Beboerne vare da som nu henviste til et lidet Jordbrug, med en Smule Skov, der frembød større Vanskeligheder end Fordele, og saa forøvrigt til Fjorden, der ligesom i en lunefuld Stemning stundom ødslede med sine Gaver og stundom tilbageviste den mest udholdende Bestræbelse.

Imidlertid var der dog enkelte Gaarde, som med tilhørende Stel tydede hen paa større Velstand, og navnlig laa paa en Houg, som rundede sig ud mod Fjorden, en Gaard, kaldet Kraakenæsset, som i Anseelse og Udstrækning næsten lignede en liden Kongsgaard mellem de øvrige fattigt udstyrede Vaaninger. Denne Gaard tilhørte Kolbein Starkar, den rigeste og den mest ansete Mand i Bygden, men ogssa tillige den hovmodigste og den mest hadede af Alle; thi var der end Ingen, som ligefrem ønskede hans Ulykke, saa var der dog næppe En, som ikke vilde finde det tilpas til ham, at han fik sig et lidet Knæk.

Dette vidste nu Kolbein Starkar meget vel, men det gjorde kun saameget, at han agtede endnu mere paa sin Færd og gik den Aarvaagnes Gang, medens de Andre døsede afsted i gammel Vane; saa selv der, hvor Kolbein, sund og stærk, gjorde sin Gjerning uden Skryd og Hovmod, saa de Andre en ond Mening i det, fordi det bebrejdede dem deres egne Mangler og gjorde dem utrygge i deres Samvittighed.

Kolbein Starkars Hustru var for længe siden død og borte, men dog altid nærværende som en blød Tanke i hans stærke Sjæl. Hun havde efterladt sig et eneste Barn, en Datter, der ligesom bar Moderens forklarede Billede frem i Dagen, og paa dette Alter lagde da Kolbein hele sin jordiske Tilbedelses Offer. Barnet var hans Sommerskygge, hans Vintersol, hans Vemods Trøst, men ogsaa hans Hovmods Tanke. Hvad skulde der ikke samles og lægges hen til hende? hvor var der en Hund,

som turde kny af hende? hvem vovede at stille sig til Maals med hende?

Og Kolbein rejste sig ved slig en Tanke op fra Højsædet ved Enden af det lange Bord, med saadan Vælde, at det fuldtud berettigede ham til at bære det Tilnavn, han i sin Ungdom havde vundet sig i Brydninger og Lege. Men dette skete kun, naar Signe, hans dejlige Datter, sad der, lige for ham, ved Bordet, og syede de røde Blommer paa det snehvide Sprede med mere Kløgt end Flid, »thi slig skikkede det sig for Kolbein Starkars Datter«, og da var det, fordi hans Kjærlighed i en saadan Stund steg op til Randen, og dets rige Væld strømmede over i det nævnte Udbrud. Hvorledes forstod nu Signe denne Hilsen fra Faderhjertet?

Uvilkaarligt krøb hun sammen som en jaget Fugl, der ser Haanden over sig og kan ikke undfly. Og hun saa fra Siden af hen til sin Deltagerinde i Frygten, den gamle Massi, en Jente, som havde været paa Gaarden før Signe blev født, og som endnu var den, der bar Ansvaret for hele Husstellet; thi her vidste hun var en sikker Tilflugt, naar Faderen gik sin Vej og lod Kvindfolket gaa sin. Og da var det ikke frit, at den sekstiaarige Massi og den sekstenaarige Signe slog sig sammen og tog fuld Erstatning for den korte Tvang.

Men dette var nu Noget, som Kolbein ikke agtede paa. Han var saa vant til at se Alting vige for sig, at det ligesom hørte med til hans Liv. Han vidste jo det, han vidste, og Nødvendigheden af, at Andre skjønnede ham paa den rette Maade, indsaa han ikke.

Signe lignede jo hans afdøde Hustru i Et og Alt, og denne kom ham jo bestandig imøde med Skyhed over Synet og Ustøhed i Stemmen, og han holdt hende som et svajende Siv i sin faste Haand, der bøjede sig, hvorhen han vilde; men havde hun da ikke hvilet ved hans Hjerte lige til sin Dødsdag i uforandret Hengivelse? »Godt og vel! slig likte Kolbein sig bedst.« Og der var vel ikke den Mand eller Kvinde, som trøstede sig

til at sige til ham: En Datters og en Hustrus Frygt er ikke ens. Den Sidste bøjer sig, som Sivet, til det knækker for Overvældet af den Styrke, hvortil det hælder sig — den Første gjør som Fuglen, den søger sig en liden Aabning i det trange Bur og flyver ud, thi udenfor er Friheden; men ogsaa Døden.

Det var første Søndag efter Paaske, og Solen skinnede klart hen over Vangen, hvor Kirkefolket begyndte at samle sig i Smaaklynger omkring paa Hougene. Flere Baade nærmede sig Land, og endnu saa man langt ude smaa, mørke Punkter, der efterhaanden udvidede sig og tydede hen paa, at flere var ivente langvejs fra. Ud fra den smalle Landevej, der knap kunde skimtes mellem de nedstyrtede og ophobede Fjeldstykker, kom Ridende og Gaaende om hinanden nedover til Kirken, der løftede sig paa en Houg omtrent midtvejs mellem Fjeldvejen og Stranden, og festligklædte vare Alle, thi idag var der Konfirmation i Bygden, og da blev nok Ingen hjemme, som kunde stavre sig frem paa en lempelig Maade.

Da ringede det for første Gang, og Kolbein tren ud paa Tunet foran sin Gaard, der rettere burde være kaldet Solnæsset end Kraakenæsset; thi her var det første Punkt, hvorpaa Solen rettede sine Straaler, naar den løftede sig op over Fjeldkammen paa hin Side, og da var det ligesom Dag i Kolbeins Gaard før noget andet Sted i Bygden. Han saa op mod den klare Vaarhimmel og ud over den stille, skinnende Fjord . . . »Vel var nu det, at Vorherre havde sørget slig for Vejret idag; thi liden Hygge var det, om ikke En kunde gaa til Kirken med Skik og Sømmelighed, saa det kunde spørges bagefter, at Kolbein Starkars Datter blev konfirmeret.«

Og Kolbein saa sig fuldglad om i Kredsen af alle sine opfyldte Ønsker.

Da tren Signe ud over Hellen, og Massi fulgte efter hende med et vist uroligt Hastværk, som gav selv dette Skridt Udseende af at være gjort med Iver og Nøjagtighed i Pligtens Tjeneste. Og nu, da Dagen var kommen,

da »Gudsunderet«, som hun kaldte Signe, skulde vises frem for Folket, da vilde hun nok ikke miste sin Del af Æren; thi det var jo dog hende, som havde stelt med Barnet, lige fra hun begyndte at skjønne indtil denne Dag.

Kolbein saa en Stund hen paa Datteren med stille Glæde; thi fagrere Syn var aldrig mødt hans Øje. Det brune Haar var lagt i Krands omkring Hovedet, og nu, da Solstraalerne spillede derpaa, gik der ligesom en rødgul Glands hen over det. Ansigtet var fint og fyldigt med bløde, ubestemte Træk, og syntes prægede af de to Yderligheder: formegen Frihed og formegen Tvang; thi sprudlende Livsglæde jog Blodet hurtigt op i Kinderne, og Frygtens Skyhed drev det ligesaa hastigt bort derfra igjen, og omkring Munden var der en sittrende Trækning, der ligesaa let kunde ende med Graad som Smil. Hendes Skikkelse var fin og bøjelig og syntes ved hver Bevægelse at søge Noget at støtte sig til; og som hun nu stod der og ventede paa Faderens Tiltale som paa det, der skulde styre hendes næste Skridt, var det synligt, at et kjærligt Ord af ham havde kastet hende med heftig Vemods- og Glædesgraad lige i hans Arme, men . . .

»Tag og luk Hunden ind!« udbrød han strengt til Massi, idet han pegede paa en liden, gammel, glathaaret Gaardhund, som drejede sig logrende og snøftende omkring den pyntede Jente. Der sank Signe over til den anden Side!

Et bønligt Blik til Massi og et Par tilbagevisende Vink til Ulv, saa hed Hunden, og hun tog sig sammen, saa godt, hun kunde, og fulgte efter Faderen, som nu langsomt gik ud fra Tunet og hen mod Kirkestien.

Der gik da han med Glædestaarer i Øjet og saa blot frem for sig, og bag ved ham gik Datteren med Kjærlighedens Længsel i det unge, bløde Sind, og hver for sig glemte da, at Ordet er den Fugl, som skal bære Bud fra Hjerte til Hjerte, om de skulle faa Glæde af hinanden.

Oppe ved Kirken standsede nu Kolbein ved en Flok ældre Mænd og blandede sig i deres Samtale paa sin vante, overmodige Vis, som hvergang lagde et nyt Frø til det Nag, der vokste op omkring ham. Og imens skjød Signe let og som et glad Budskab hen over Marken, hvor Kvinderne holdt sig, hen til en liden Skraaning indunder Fjeldet, hvor Vejen førte ud fra Gaarden paa hin Side.

Her strøg en smal Elv, lig et skyfarvet, flagrende Baand ned over Fjeldsiden og banede sig en Vej gjennem Græsset til den naaede Roden af en tredelt, ældgammel Hængebirk; da samlede den sig i et lidet Vand, der ikke var dybere, end at Bunden stod klar, men dog dybt nok til at spejle Himlen. Paa den anden Side af den vældige Birkerod var der tørt, og blomstrende Smaatuer og enkelte Fjeldstubber dannede et Naturens henrivende Pyntekammer, som just idag blev nyttet af dens kjæreste Børn.

Her stod en Klynge af unge Jenter med Konfirmandens umiskjendelige Præg; thi det barnlige Sind, der leger Skjul bag de voksne Miner og Manerer, den spændende Forventning, og det prøvende Blik, hvormed gjensidig Højtidsdragten mønstredes, — Alt var tilstede for at betegne dem. Størstedelen af dem vare vandrede hid tilfods, og der var Mangt, som skulde bringes i Orden, før de traadte ind i Kirken, hvor Alles Øjne vogtede paa dem denne Dag.

Her blev et lyst, hørglat Haar trukket lidt mere ned over den brede Pande, saa de graa Øjne fik et mildere Skjær, og de nøgne Tindinger dækkedes. Hist blev et gulkruset Haar løsnet og løftet lidt, saa den lave Pande kom klarere frem, og de smukke, indhulede Tindinger fortalte, hvad de vidste om det flinke Nemme. Her bøjede et Par sig ud over den lille Vandflades drillende Spejl; hist hjalp en større Kreds hinanden gjensidig, og den Ene hvilede sig trygt i den Andens Tilstelning. Klar, mild og stille stod den blaa Luft over dem og de

grønnende Fjeldskraaninger omkring dem, og hist ved Siden løftede Kirken sig som en Alvorstanke, som et Guds Fingerpeg til Dagens Højtid.

Men der var heller ingen Spøg iblandt dem; hviskende kom den Ene til den Anden, og forsigtig og stilfærdig løstes Baand, rystedes et Klæde, aftørredes et Par Sko, spændtes et Bælte, til omsider Hver og En stod færdige, og som efter et aftalt Tegn Alle holdt Salmebogen fasttrykket til Brystet mellem begge Hænder og sænkede Øjelaagene ned over Øjet lig et Slør over Tanken, saa hvad enten den var livlig eller forskræmt, nu var den gjemt bort for den Dag. Og dermed lavede de sig til at gaa ned over i sømmelig Orden mod Kirken.

I samme Stund rullede en Vogn frem paa Landevejen, den standsede foran den vældige Birk, og et ungt Menneske var med to Spring ude af den og henne foran de forskrækkede Jenter, der i en Fart forskandsede sig bag hverandre, som om de satte sig i Forsvarsstand imod et fiendtligt Angreb.

Det unge Menneske, som aabenbart nylig havde betraadt den usikre, svævende Sti, der ligger mellem Barnet og Ynglingen, likte sig paa denne Scene, og gjorde sig straks til Helten i Stykket. Alle de fagre Ord, han havde hørt og lært, bleve hurtigt dragne frem af Skolehukommelsen til denne festlige Indgang; men Udbyttet lønnede ikke Møjen. De stakkels, forskræmte Jenter, som aldrig i deres Liv før havde set »en slig opstadset Unggut«, bleve kun mere og mere sky i Forhold til, som hans ridderlige Høflighed tiltog, og da just Klokken nu løstes, og dens klare, dirrende Røst kaldte dem til Dagens hellige Gjerning, toge de sig hurtigt sammen, kastede blot endnu et sky Sideblik fra de halvlukkede Øjne hen paa ham, klemte sig tæt ind til hverandre, og drog nedover den grønne Skraaning, som en Flok opskræmte Gjeder, mod den vinkende Kirke. Men endnu før dette tog sin Begyndelse, havde Ynglingen vendt Hovedet til den anden Side, hvor en ensom Jente havde

stillet sig op ved et Fjeldstykke, og aabenbart var standset der paa sin Vandring hen til de Andre for hans Skyld. Hvordan gik det til, at han havde vendt Ryggen til dette Syn? Han gjorde et Skridt hen imod Jenten, han aabnede Læberne, men i samme Stund slog hun Øjnene op og saa paa den Fremmede med et saa forundret og nysgjerrigt Blik, og der bredte sig en slig blændende og hurtig Rødme ud over det fine Ansigt, at han pludselig tabte Ordet tilligemed enhver Evne til at udtrykke sin Overraskelse. Og endnu stod han paa samme Sted, da Jenten rask skjød hen over Græsset og sluttede sig til de andre Konfirmander.

»Vil Du sidde paa igjen, eller vil Du gaa?« spurgte Gutten, som sad bag paa den stadselige Kjærre, hvormed det unge Menneske var kommet kjørende hid. Og han pirrede til ham med Enden af Pisken.

»Hvem var den Jente, som stod her nærmest?« spurgte denne og sprang hurtigt op i Kjærren igjen.

»Det var hun, Signe, paa Kraakenæsset, Kolbein Starkars Datter,« svarede Gutten og slog til Hesten, saa den sprang ned over Vejen, og Sten og Rusk føg op om Hjulene.

»Se, der har vi Fremmede til Præstegaarden!« udbrød en halvgammel Jente, som Folket i Bygden kaldte Syne-Martha, fordi hun paastod at have et dobbelt Syn i Øjet. Hun kunde baade lyse igjen og spaa, ja, det var lige til, at hun paastod at have Møde med de Sjæle, som ingen Ro fik i Gravene for en eller anden Sags Skyld, der ikke var bleven opklaret og udsonet her i Livet.

»Velkommen til!« raabte hun det unge Menneske imøde, idet Kjærren skranglede forbi den Udbøjning af Vejen, hvor hun stod omgiven af en halv Snes andre Kvinder. »Den, som kommer med Solopgang og med Klokkeklang, han bringer godt Møde!«

»Kan komme vel med, der han skal hen!« sagde en af de andre Kvinder.

»Hys!« foer Martha op. »Ved I, hvem Gutten var? det var Præstesønnen, jeg kjendte ham paa Laget, jeg.«

»Saa skal han vel løse Fa'ren af, kan jeg tænke,« sagde en Tredie.

»Løse af!« udbrød den Anden, »han faar da vel først gaa i Lære.«

»Ja, skal han lære Fa'ren alle Unoderne af, saa kan det blive en vakker Præst for Børnene vore,« sukkede en af dem.

»Hys, lad os gaa bortover et Stykke, der kommer baade Far og Søn; jeg liker ikke Præstens Aasyn, det er et ondt Møde,« hviskede Martha og skraanede ind over en Mark med de Andre bag efter sig.

Men nu ilede de spredte Klynger hid, for, som Skik var, at følge efter Præsten ind i Kirken som en samlet Menighed. — Imidlertid lod det som om den Sag ikke vedkom Præsten. — Han skjød hurtig forbi det tililende Folk, uden med et eneste Tegn at give sit Forhold til det tilkende, og forsvandt bag den nærmeste Indgang, som førte til Kapitelet, hvor han da haardnakket forblev, til der var læst i Kordøren og den første Salme var afsungen.

Dette var nu Noget, Alle havde vænnet sig til igjennem Tiderne; men til denne Vane sluttede sig ogsaa en anden, og det var at knurre og skumle over Præsten, hvorsomhelst blot To vare forsamlede. Med disse Forudsætninger tog gjerne Kirketjenesten sin Begyndelse, og da nu intet Orgel fandtes, fulgte de som et Efterspil med den bortilende Menighed ud igjen af Kirken, og Sjælens Strengeleg blev saa forstemt derved, at Mislyd hørtes overalt, hvor det mindste Ord blev skiftet.

Inde i Kirken fyldtes nu efterhaanden de tomme Bænke. Nærmest Koret stod Konfirmanderne for at faa deres anviste Pladser, og paa en nær vare ogsaa alle stimlede derop for at passe hver paa sit Nummer i den lange Række.

Da tren Kolbein Starkar sidste Mand ind i Kirken. Med Signe ved sin højre Side gik han langsomt, med Hovmodets Vægt, op over det med Ener strøede Gulv lige til den øverste Stol paa Kvindesiden, og her stillede han selv Datteren hen, endda Klokkeren stod færdig til at vise den rige Jente al den Ære, hun kunde ønske sig.

En god Stund, mens Salmen blev sungen, holdt Kolbein sig tæt op til Stolen, hvor Signe stod saa ydmyg og bly, som om hun bad om Tilgivelse for Faderens Hovmod, og det saa ligest ud til, at han vilde rejse et Mærke ved hende, saa Ingen skulde tage fejl af hende. Alles Blikke vendte sig ogsaa did, hvor Kolbein stod; men der var en Lysning i dem, som kom fra Skinsygens Flamme, og de tændte et blaat Lys over Signes Hoved.

Nu tren Præsten frem i Koret.

Signe løftede det sky Blik op til ham; men truffen som af en Lynstraale sank det tilbage i Sjælen igjen; thi der borte, et godt Stykke bagom Præsten, og paa hin Side Alteret, stod han . . . han, som havde standset hende hist oppe paa Vejen . . . og havde set saa underlig paa hende . . . ja, det var næsten, som han vilde bede hende om Noget . . . eller kanske spørge hende om Noget . . . Hvad vidste hun om Sligt . . . »Nej, var det da ikke, som der var Troldskab omkring hende! Endda hun lukkede Øjelaagene til, saa det trak i Tindingerne, vare de dog ligesom af bare Glas, for hun saa helt igjennem dem . . . O, Gud og Fader, slig gruelig Angst havde hun aldrig kjendt før!« . . .

Og der gik lang Tid hen. Signe havde en Følelse af, at Tanken maatte samles; men der var kommet Forvirring ind i den, og det gik hende som den utaalmodige Kvinde med det uredte Garn: Den lille Fornuft blev som Nøstet, stukket flittigt ud og ind, men Traaden kom aldrig igang, og Tanken fandt aldrig den lige Linie.

Da hørte hun pludseligt sit Navn nævnes foran sig. Med kolde, strenge Ord blev der spurgt, om hun vilde forsage Djævelen og alle hans Gjerninger, og blive Gud tro alle sine Livsens Dage?

Et Øjeblik gjøs det i hende. Hun slog Øjnene vidt op og mødte det samme spørgende Blik igjen derhenne ved Alteret... »Vilde ogsaa han vide, om hun trøstede sig til at love det?« . . .

Da tog Præsten hendes rystende Haand inden i sin; hans var saa kold, saa underlig hjerteløs i Taget. Slet ikke vovede hun at se op paa den Mand, som nu stod foran hende, for at indkræve Vorherres strenge Fordring . . . »Ak, at Alting tog saa haardt paa hende! Hvordan skulde det vel gaa hende frem over i Livet, hun, som var saa klæk! . . . Der var vist ikke mere Styrke i hende end i et Straa paa Marken! — Og nu havde hun jo aflagt det store Løfte . . . Herre Jesus!... Havde hun endda havt sin Mo'r!«

Ude paa Kirkevejen blev der hvisket og hysset paa de høje Udraab; men skarpt og fyndigt drøftedes alligevel Dagens Handling, og navnlig i Kvindernes Kreds.

»Hvem havde nu tænkt sig det, at hun, Signe paa Kraakenæsset, var den klejneste af Allesammen!«

»Der var ikke Vid eller Hold i Noget af det, hun svarede.«

»Aa, der var det, som værre var, for hun svarede ikke Ordet!«

»Der kom hun! Ja, det var det Ligeste, hun kunde gjøre, at krybe sammen som en frossen Høne. Men se ham, Kolbein! aa, nej, der skulde nok mere til, før han bøjede Nakken sin!«

Men Kolbein lod dem snakke. »Signe var ligefuldt den rigeste og fagreste Jente i vid Omkreds, og svarede hun ikke for sig idag, saa lærte hun vel at svare for sig med Tiden. Der var liden Lærdom at hente hos en slig Præst!«

Og Kolbein sendte det mørke Vredesblik op over mod en smal Sti, som løb langs hen med Fjeldrækken og førte ned til en Bagvej til Præstegaarden; thi her skred Præsten just forbi uden at agte paa Menigheden, der spredte sig i smaa Hobe ud over Markerne og Vejene, og saa efter ham med den dorske Ligegyldighed, som enten ikke holder det Umagen værd at have en Mening om, hvad der foregaar, eller ogsaa har arbejdet sig træt og led i dens Tjeneste.

Længst nede paa Kirkevejen, hvor en Gangsti førte over til Kraakenæsgaarden, stod en gammel Mand, Kjeld Hatle hed han; det lod næsten til, at han ventede paa Kolbein og hans vakre Datter.

»Gud signe Dagen!« raabte han de Kommende imøde og tog Hatten af med venlig Respekt. »Nu gaar ikke Solen ned over Din Gaard, Kolbein, for nu skinner den baade inde og ude.«

Signe saa blidt op paa den Gamle og rakte ham Haanden, og Kjeld kyssede ærbødigt sin egen rynkede Haand, før han gav den til hende.

»Gud lade det skinne slig paa Kraakenæsgaarden!« udbrød han rørt og fæstede det tunge Blik paa den smilende Jente, »at det kan lyse over til gamle Kjeld, der han sidder og længter efter Vorherres Glæde.«

»Du skal jage Gutten Din ud af Huset og lade ham stelle med sig selv,« sagde Kolbein stærkt, »saa kommer nok Solen did ogsaa.«

»Ja kommer ikke Solen, før Kjeld stænger Døren for Sønnen sin, saa tør det vel hænde, der bli'r mørkt, til han ser Vorherres Sol,« svarede Kjeld stilfærdig.

»Sønnen Din er en Fant, som lægger Skam paa Far sin,« tog Kolbein stærkere i, »og med Skammen følger Skaden. Se hvor Huset Dit savner Tilsyn! skal Sønnen tage Brødet ud af Fa'rens Mund og rive Taget ned over Ho'det hans, kanske?«

»Aanej,« svarede Kjeld og tørrede sig med det Bageste af Haanden hen over Øjnene, »men, saalænge der

er to Bid Brød i Huset, faar Sønnen min ha'e den ene; og saalænge Taget holder sig oppe over mig, faar det lye for ham med.«

Og Kjeld vendte sig langsomt og trak sig nedover Stien.

»Ja, var han min Søn, Du!« raabte Kolbein ned efter ham, »saa tog jeg ikke Tag med Djævelen hver Dag om ham, som Du gjør, men jeg lod ham slaa for sig selv saalænge, til han enten stod eller sank.«

»Slaa for ham vil jeg, saalænge jeg orker,« svarede Kjeld op mod Kolbein igjen, »og naar jeg ikke orker længer, saa Gud gjøre det slig, at jeg kan bede for ham.«

»Saa snakker Den, som aflægs er og hverken skjønner sig paa for eller bag!« udraabte Kolbein med Foragt. »Fra den Stund, et Barn ta'r Ansvaret paa sig, faar han løfte sin egen Sag og staa Last og Brast med sig selv.«

Og han tren ind over den brede Helle til sit Hus.

Her sad Signe allerede paa Hug midt i Stuen, og Ulv sprang omkring hende i Gjensynets heftige Udbrud, og der var ingen Ende paa alle de Kjærtegn, Signe fik og gav. Gamle Massi satte nu frem paa Bordet alle de gode Ting, som vare tilstelte til denne Dag, og Kolbein satte sig i Højsædet og tog for sig af Maden. Massi nikkede og lo hen til »Gudsunderet sit«, og selv Kolbein tog det over sig at smile til dem begge To.

Signe løftede sig nu fra Gulvet og stod midt i Sollyset, og Ingen vidste ret, om Straalerne skjød ud fra hende, eller om hun samlede dem omkring sig; kun det var vist, at Glæden kom fra hende til de Andre, og at der var stor Glæde paa Kraakenæsgaarden den Dag.

Ligeoverfor Kraakenæsgaarden, men lidt nærmere Fjeldskraaningen, laa Kjeld Hatles Gaard. Den var liden og gammel og efter Udseendet at dømme meget forsømt; men uagtet dette, skulde den dog ikke have baaret Armoden saa klart tilskue, dersom Kolbein Starkars Gaard ikke havde været den mægtige Nabo. Nu stod, hver for sig, disse to Gaarde som trofaste Vidner for deres Ejere; thi lidet havde den tungsindige, listende Kjeld skikket sig for Kraakenæsgaardens lyse Stuer, og Kolbein Starkars mægtige Skikkelse vilde aldrig lære at bøje sig saa dybt, som det behøvedes for at træde ind ad den forfaldne Dør til Kjelds gamle Hus.

Det tog en god Stund, før Kjeld kom henover Marken og ind paa Tunet til sin Gaard, endda Vejen var hverken tung eller lang. Men det er ikke altid Vejen, som lægger Tyngsel paa Vandreren, det er ligesaa ofte Maalet.

Her stod et ungt Menneske lænet med Ryggen mod Dørstolpen og strækkede Benene ud fra sig med slig Stridighed og Kraft, at det saa ud som om han havde stillet sig op til en Støtte ved det ludende Hus, og at det vilde synke sammen som et gisnet Kar, naar han drog sig bort derfra igjen. En gammel Hat var trukket helt ned over Panden og skyggede over det halve Ansigt; en mørk ulden Trøje hang over den ene Skulder, Vesten stod aaben og Hænderne stak dybt ned i Lommerne paa et Par lyse udslidte Benklæder.

Kjeld standsede foran det unge Menneske, og saa med en dyb Misnøje op paa ham. De taug begge to, der gik en Stund hen paa denne Maade. Ikke drog Kjeld Øjnene til sig, og ikke slog hin sine op; men han følte dog ligesom en magnetisk Berørelse af dette Blik, der hvilede paa ham, og der gled en og anden Trækning hen over den Del af Ansigtet, som var synligt, der viste, at han i sin Fejghed valgte Trods til Forsvar.

»Thorstein!« sagde endelig Kjeld med en kjærlig Bebrejdelse i Stemmen.

»Fanden til Kav!« udbrød denne og slog en Myg fra sig, som idelig vendte tilbage og satte sig paa hans Næse.

»Ja, Gud give saa sandt, Du ikke havde værre Fiende at slaa fra Dig end Myggen der, saa var det gildt endda, Sønnen min,« tog Kjeld lidt stærkere i og tren nu op paa Hellen.

Men med et Rusk trak Thorstein nu Benene til sig saa Dørstolpen rystede, og sprang ind over Trinet før Faderen, og inde i Stuen, som var mørk og liden, kastede han sig ned ved Enden af et langt Bord, som stod henunder to smaa Fag Ruder, der vare saa solbrændte, at de mere lukkede Solen ude, end lukkede den ind.

Efter ham tren nu Faderen, sent og tungt, som den, der ingen Glæde har ivente, ind i Stuen, og han satte sig oppe i Højsædet, mere for at følge gammel Vane end for at holde fast ved tilvant Ære. Men uvilkaarlig fulgte han dog Skikken, og tog Hatten af med en vis Respekt for Stedet, og satte den fra sig paa Bænken ved Siden af. I samme Stund, og ligesom dreven af en dybere Sjælemagt, tog Sønnen ogsaa Hatten af. Det gjorde den Gamle godt at se, og en liden Lysning gled over det rynkede Ansigt, ligesom Glimtet af Høstsolen, der spiller paa det visne Blad; det vækker ikke Livet, men det forskjønner Døden.

I dette Øjeblik tren en liden lyshaaret Jente ind, smudsig og slet klædt, med en Mælkeringe i Hænderne. Hun gik uden at se til Nogen lige hen til Bordet og satte den fra sig foran den gamle Kjeld, og ud drog hun i samme Træk af den Dør, hvor hun kom ind fra; og der blev ikke hverken hilset eller mælet et Ord. Da rejste Kjeld sig op fra Bordsædet, aabnede et gammelt blaamalet Skab, den eneste Prydelse i Stuen, og tog frem to store Lever med Fladbrød, som han lagde fra sig paa Bordet, dernæst trak han ud en Skuffe og tog frem to Træskeer, hvoraf han selv beholdt den ene og skjød med venlig Mine den anden hen til Sønnen.

»Tag for Dig, Thorstein,« sagde han. Denne taug endnu og løftede ikke Øjnene op fra Bordet.

»Kanske Du har været i Kirken idag og set Fæstemøen Din, som Du kalder hende?« blev Kjeld ved og forsøgte at smile til den Spøg, som skulde ligge i hans egne Ord.

»Ha, ha!« kasted Thorstein haanligt hen, og satte sig tilrette paa Bænken.

»Aa, det er nu ikke Noget at lade haant om,« sagde Faderen som før. »Jenten er saa fin og vakker, at En kan se sig baade ung og glad paa hende.« — Men da Sønnen taug og syntes haardnakket at tilbageholde sin Mening om den Ting, føjede Faderen stilfærdig til: »Gad nu vide, hvor han, Kolbein, faar sig en Svigersøn fra, som holder Maal paa hans Alen, for det er noget til hovmodigt Menneske, det.« . . .

»Jenten skal bli' min!« satte Thorstein paa en Gang tordnende i og løftede Hovedet op og vendte Ansigtet lige mod Kjeld.

Det var bredt og storformet. Panden var lav og lige, og et tykt hørgult Haar, der krusede sig lige ind til Roden, stod omkring den. Øjnene havde røde Rande, men vare lyse, klare og livfulde, og det skulende Sideblik havde Livsforholdene kastet ind deri; thi af Naturen vare de bestemte til at se lige ud og til at mødes med

Hvermands Tanke. Munden var bred og stor og syntes at kunne forme sig efter alle Stemninger; der var Noget paa en Gang baade tiltrækkende og hæsligt i dette Ansigt, Noget, som mindede om et Brud med Naturen.

Faderen saa en Stund forknyt og sørgmodigt op paa Sønnen; men dette kunde Thorstein ikke udholde, hvor megen Trods han end satte imod. Han slog Øjnene ned og trommede paa Bordet, skottede saa hen til Gamlingen igjen og saa endnu den samme dybe, tærende Misbilligelse af hans Færd i det sorgfulde Blik . . . havde Faderen endda kastet ham et Vredesord lige i Ansigtet . . . »ha, ha! . . . Sligt vidste han Raad med,« men dette, hvad satte han imod denne Bebrejdelse, som kun bad og kjærtegnede? Nej, han havde ikke uden sit fejge Hjertes Forsagthed, som maaske i næste Stund hentede frem sin eneste Medhjælper, en Taarestrøm . . . »Nej, før Sligt skulde vides!« . . .

Og han rejste sig heftigt fra Bænken, og slog i Bordet med knyttet Næve, saa Mælkeringen dandsede.

»Jenten skal bl'i min, siger jeg, om saa,« . . . her standsede han, idet han snublede over Bænken; men i en Fart rettede han sig op igjen og drog ud af Døren, som han slog i efter sig, og syntes derved næsten at retfærdiggjøre Kolbeins Ord, »at han brød Taget ned over Hovedet paa den gamle Fa'r.« En Stund efter hørtes en anden Dør slaaes op og i, og Stilhed sank over hele Huset, ikke som en kvægende Lise efter Dagens Strid, men som Træthedens Pusterum mellem de svære Tag.

Længe sad gamle Kjeld for Enden af Bordet og saa ned for sig . . . rettede da lidet Gran paa sig og saa ud gjennem en Rude . . . løftede derfra Blikket op til en liden Hylde over Vinduskarmen, hvorpaa der laa en gammel Salmebog ved Siden af et Syskrin i Form af et gammeldags Skatol . . . prøvede endelig paa at synke en Skefuld af den Mælk, som næsten urørt stod foran

ham; men lagde med det Samme Skeen fra sig, tog sin Hat og listede sig ud af Stuen.

Ude i Svalen stod han stille et Øjeblik og lagde Øret hen til den anden Dør, ligeoverfor den, han var traadt ud af; men gik saa ud paa Tunet og saa sig omkring paa Vangen, der endnu stod klar og smilende i Middagslyset. »Ak! histover laa Kolbein Starkars Gaard, hvor den skinnede!« . . . »aa, ja, der var Forskjel. En var nu laget til det, en Anden til det!«

Og han skred langsomt ud af sin Gaard og nedover mod Vandet. Altsom han gik var det dog ligesom han rettede lidt paa sig . . . men det var ikke saa, at han kastede Sorgen af sig derfor, han fik blot et bedre Tag i den.

Nu var der ogsaa en slig Friskhed og Frejdighed omkring ham. Det var ret ligesom en Vaarfest i Naturen. Smaaelvene dandsede lystige ned over Fjeldsiderne med viltre Hop og Spring, og syntes at kappes om, hvem der først kunde kaste sig i Armene paa den mægtige Frænde, den brede skinnende Fjord, og forsvinde med det Samme. Spurvene holdt højrøstede Møder i de gamle Asketræer, som endnu stode bladløse ned over Skrænterne, og de syntes at overbyde hinanden i Glædens Travlhed; man kunde næsten kalde dem Solens Børn, saa meget lignede deres høje glade Kvidder det klare Lysvæld, som spillede omkring dem paa Land og Vand. Et Stykke ude paa Fjorden dukkede et lavt Skjær op over Sjøen, og her vuggede en Flok Edderfugle sig paa det jævne Bølgeslag i en ensformig Tryghed.

Alt dette saa nu gamle Kjeld, endda hans Syn var sløvet, og hans Tanke ikke gjorde Snarspring fra Sorg til Glæde; men det tør nok hænde, at han skjønnede Gudstanken i disse Syner alligevel; thi han løftede paa en Gang sit Blik mod den lyse Himmelhvælving, som om han vilde sige: »Vorherre lever endnu, han.«

Han stod nu stille en Stund og saa omkring sig. Da tog han ligesom et Tag i den vaklende Beslutning,

vendte sig bort fra Sjøen og styrede op over, men mod al Sædvane langt udenom sin egen Gaard og forsvandt en Tid bag de andre Smaahuse.

Da han kom tilsyne igjen, fulgte han Vejen, som laa temmelig bred og klar, henimod Præstegaarden, og her standsede han. Det var synligt, at det Mod, som havde baaret ham hidop, nu slap ham, og lod ham staa paa det afgjørende Punkt alene med sin tunge Erfaring og den frygtsomme Higen, der hørte til hans Natur.

Da aabnedes med et fast og hurtigt Tag den brede Dør, som dannede Hovedindgangen til Præstegaarden, og en høj, stærk Kvinde viste sig lige for ham. Det gav et Rusk i Kjeld, og han saa næsten dobbelt i det første Øjeblik; men i næste var han oppe paa Hellen og tog med et Kys paa sin egen den høje Kvindes fremrakte Haand, og saa, ubeskrivelig trøstet ved dette Møde, op til hende, ligesom han hjemme ved Bordenden havde set op til Salmebogen og Syskrinet over Vinduskarmen paa den smalle Hylde.

»Du har vel Bud til Præsten, kan jeg tænke?« spurgte hun og tren ud paa Hellen til Kjeld.

»Aaja, jeg har nok det,« svarede han halvhøjt og saa lidt ræd til Siden. »Jeg mente nu det,« blev han ved med et Suk, »at kommer Ordet sig ikke frem idag, saa stænger vel Frygten for det igjen, og det bli'er ligesaa aflægs som baade Arme og Ben.«

»Men husker Du, det er Søndag idag, og Præsten burde have Ro,« sagde Kvinden mildt bebrejdende.

»Ja, det er nu det,« hviskede Kjeld lidt forknyt; »jeg tænkte, at naar Vorherre lukker sin Dør op om Søndagen, saa vil vel Præsten heller ikke stænge sin.«

»Der taler Du som en uklog Mand,« indvendte hun mildt. »Hver den, der har sin Gjerning, har ogsaa sin Hvile. Det gaaer med dig som med de Fleste: Du føler Tyngden af Din egen Byrde og husker ikke paa, at hver har sin. Men histoppe kommer Præsten, gaa Du ham

imøde og læg Ordet vakkert frem for dig; kan hænde, han idag tager vel imod det.«

Kjeld betænkte sig lidt paa det. Han saa opover mod Præsten, som nærmede sig mere og mere: mørk, udeltagende, foroverbøjet som en ludende Birk, med Hænderne sammenknebne bag paa Ryggen, afsluttet fra først til sidst. Han kom Ingen fra, og han gik Ingen til. — »Hu!« Det gjøs i Gamlingen, og han vendte hurtigt Synet; men dernede rejste sig lige for ham Taget af hans gamle Hus, og der laa jo Sønnen og sov Dagen hen... og naar Kvelden kom, saa drog han ud igjen... »ja, ondt var det Ene, men værre var det Andet,« og han saa endnu en Gang op paa den stærke Kvinde med det storformede blege Ansigt, og Mildheden i de mørke Øjne . . . »fik kanske prøve paa,« . . . sukkede han og bød Farvel.

. . . Derpaa listede han sig ned over Hellen igjen, om bag Huset, og hen over Marken, til han naaede Stien, hvor Præsten, som før sagt, skred frem mod Hjemmet uden at løfte sit Blik til Siderne eller gjøre en Bevægelse med det sænkede Hoved.

Med Hatten klemt mellem de rystende Hænder, og med et sky Blik fra de rødrandede Øjne, stillede han sig endelig op ved Vejkanten, just som Præsten drejede nedover mod Præstegaardshaven, hvorhen Stien førte. Men Præsten skjød forbi Kjeld, som det natlige Syn forbi Spejderen: i det Øjeblik han griber efter det, forsvinder det. Den Gamle fik neppe Tid til at løfte sit Hoved og med Hajens Senhed dreje det til Siden, før Præsten aabnede Laagen i Havemuren og slog den til igjen. Dermed var dette Møde sluttet. En Stund efter trak Kjeld sig tung og træt forbi Præstegaardens Vinduer ned over mod det triste Hjem.

»Ak! nu havde han gaaet der og stelt sig til, og rettet og pyntet paa Ordet, som skulde faa Præsten til at tage sig af Sønnen hans. Et lidet Mod havde han samlet sig, nu laa det der! Hver Morgen havde det været nok

saa kjækt, men over Middag begyndte det altid at liste af og finde paa Alverdens Udflugter, og mod Kvelden var det saa træt, at det fik se til at hvile sig lidt ud til Morgenen kom. Slig var det gaaet Tid efter Tid, indtil denne Dagen, da var det ligesom Alting sa'e til ham: Tag nu i, for ellers bli'r det op i det Samme. Og han tog i . . . Gud skal vide, han tog i! men det Hele slap ham jo ud af Hænderne ligesom et vandtrukket Bræt . . . og der stod han!«

Og nedover drog han, og tungt tren han ind paa Tunet, thi den, som kommer med Sorgen, gaar altid tungt. Men i dette Øjeblik aabnedes og lukkedes en Dør inde i Svalen, saa sagte som Pustet fra et halvaabent Vindue, og en Jente smøg langs med Væggen og forsvandt gjennem en Bagdør.

Det var Sønneve, som tjente hos Kjeld og som hverken havde Far eller Mor til at støtte sig, men som alligevel døsede Tiden hen og gjorde lidt Nytte, hvor hun var.

Men før nu dette skete og Kjeld skjød forbi de klare Ruder i den gamle Præstegaard, tren Præsten ind i sin Dagligstue med den samme kolde, tilbagevisende Mine, som havde standset Ordet paa den gamle Mands Læber; han gik uden at ændse Nogen straks hen til Vinduet, slog det op og lod den kolde Vaarluft strømme ind over sig.

Ved det andet Vindu stod hin Kvindeskikkelse, som for lidt siden havde traadt den forknytte Kjeld imøde paa Stenhellen; men hendes Blik var ikke mere det, som havde sendt ham den milde Hilsen imøde. Mørkt og sørgmodigt fulgte det Oldingen ned over Vejen, og de strænge Træk furedes af vrede Tanker. Da vendte hun sig paa en Gang helt om mod Præsten. Hendes Skikkelse var ædel og bar i sin Styrke næsten noget mandigt frem, der hos Tusinder vilde have udvisket den yderste Kreds af Skjønhedslinien, men som hos hende forenede sig med det høje Sind, der lyste ud over alle

Trækkene, derfor blev det til et skjønt Syn, naar hun som nu, rejste sig i Kraft af den evige Sandhed; thi Sandheden var det, som havde præget denne Statue. Disse blege fastsluttede Læber havde aldrig famlet efter et Træk for at iklæde Løgnen sin Dragt.

»Han gaar ikke som den, der tog Trøsten med sig,« vendte hun sig til Præsten og viste ned over Vejen efter Kjeld.

Præsten stod taus og hans Blik mørknedes endnu mere.

»Du tog selv imod en Søn idag . . . men Du hjalp ikke ham til at beholde sin!« blev hun ved.

I dette Øjeblik vendte Præsten sig om mod hende. En forunderlig Overlegenhed mødte hendes strenge Blik, og som naar man i Mørket kaster en Haandfuld Sand hen over Bølgerne og Morilden gnistrer i tusinde Smaafunker uden Varme eller tændende Kraft, saaledes glimtede Ironien frem af hele Ansigtets fintprægede Linier.

En Stund maalte han ligesom Styrke med hende. Da trykkede et straalende, ungdommeligt Ansigt sig tæt ind til en af Ruderne, der vendte ud mod Haven. Det var Præstens unge Søn, som idag var kommet hid fra den fjerne Universitetsstad, hvor han havde aflagt sin første Prøve og modtaget det akademiske Borgerbrev. Uvilkaarligt grebes hun af Skjønheden og Varmen i dette Syn. Et vemodigt Træk fløj, som en vingeskudt Fugl, hen over hendes strenge Ansigt, og Præstens Læber fortrak sig til et spottende Smil:

»Det er vel et gammelt Kjøkkensprog,« udbrød han med en underlig Klang i Stemmen. Det var som naar det visne Løv mødes. »At hver Gryde skal koge med sit Laag . . . Pas paa, at ikke Laaget glider af, saa det, som er i, fordamper uden Nytte.«

Og dermed gik han ud af Stuen, langsomt og overseende, med det spottende Smil paa Læberne. Skridt for Skridt i zirlig Orden skred han op over Trappen med det gamle udskaarne Gelænder og hen til en Dør,

som han aabnede rask og bestemt. Men da den var lukket, stod han der som forvandlet som ved Trolddom. Det fine, glimrende Muskelspil forsvandt, og dødelig Slaphed løste det af. Hovedet med den kongelige Rejsning ludede atter ned mod Brystet, og Blikket, hvis stærke Glands just ingen Varme udbredte, sluktes næsten ganske ud, og den Rest af Liv, som blev tilbage i den hele Skikkelse, syntes at staa i Forhold til det Svundne, som det blege Gjenskin af Mælkevejen til Morgenens Lysning.

Saaledes stod han en Stund. Den mørke Bjelkestue med de høje Boghylder, blottede for enhver Prydelse, sluttede sig harmonisk til hans hele Udseende. Det var Slaven, som et Øjeblik havde spillet en Konges Rolle, nu stod han i Cellen igjen, og Masken var kastet.

Fra to Fag lave Vinduer uden Gardiner kom Lysningen ind i Stuen, men Fjeldet løftede sig vildt og mørkt et Stykke udfor, og det lagde tidligt en dyb Skygge henover den. Mellem Vinduerne hang et aflangt Spejl i falmet Ramme. Det dunkle Glas gjengav uklart den Skikkelse, som endnu stod paa samme Sted, hvor Masken var falden; det havde maaske engang baaret Billedet af hans Ungdoms Glands . . . Nu løftede han uvilkaarligt Hovedet og mødte det blege, ynkelige Syn, som over et Kvarter havde gjenspejlet sig deri . . . »Ha! var det maaske Billedet af den Herre, som gav ham Lænkerne paa igjen? Stod han der Ansigt til Ansigt med sit Livs Tyran?«

Ja, det gjorde han.

Han var af gammel adelig Slægt, skjønt hans Fader kun var Præst i en af de mere befolkede og befærdede Egne i Landet. Det var hans Ungdomsstolthed at regne sin Æt fra den ældgamle Kongestamme, og uagtet der gik mange Led istykker, og enkelte kun med stort Besvær lod sig føje sammen, saa hængte han sig dog ved Enden af den lange Kjæde, der i hans første lette Ungdom bar ham nok saa godt; men som i en senere Tid, da Mandens fulde Vægt tyngede paa, brast ynkelig isønder.

Han havde tilbragt Størstedelen af sin Ungdomstid ved Universitetet i Kjøbenhavn, hvor han med Glands fuldendte det theologiske Studium, hvortil han af Faderen var bestemt fra sin tidligste Barndom; men uagtet Opdragelsen altsaa gik i den Retning, og Barnets slaviske Lydighed efter hin Tids Skik Intet fandt at indvende herimod, skjød dog hans dristige Aand som en glindsende Falk ind paa det forbudte Strøg og jog med i det glimrende Tog af hin Tids adelige Herrer og Fruer.

Hans Aand var rig paa herlige Evner, og hans Legeme bar dem frem for Lyset i den skjønneste Form. Han var musikalsk udviklet, og hans Stemme klang ren og sjælevarm baade i Sang og i Tale. Han var en fuldendt Verdensmand, let og glimrende som en Sæbeboble, omskiftelig som en Camæleon, og Intet modstod hans fængslende Natur. Derfor aabnede den ene fornemme

Kreds sig efter den anden for den begunstigede Yngling, og han var som fem og tyve Aar gammel den aristokratiske Hovedstads enfant gatée.

Dog, dette Verdens forfængelige Skjødebarn var ikke saa let, som man troede. I den fine, af Naturen højbaarne, Skikkelse husede en Aand, der var vild og ubøjelig, som den Natur, der fostrede hans Barndomstanke. Tidligt blev hans Uro vakt for disse mørke Magter i hans Væsen, og Viljen lærtes til at brydes med dem, og at knæsætte dem foran sig. Men dette skjulte Herre-Værk, som Ingen anede i den letsindige af Alverden begunstigede Yngling, avlede et andet Mørkhedens Foster, der stred for Djævelens Sag i det unge Hjerte, det var Hovmod.

I hans smilende og skjødesløse Færd troede Alle fuldt og fast, at han legede Rideranke paa sin Forfængeligheds og Letsindigheds Kjæphest; men just da red han frem paa sin stolte Aands Bucephalus, og efter ham fulgte den hele fornemme Suite, der hver for sig troede at have laant ham en Spore til det kongelige Ridt.

Men paa en slig Dag, da ikke en Sky kunde ses paa den lyse Himmel, og da Vejen laa klar og banet foran ham, da brød paa en Gang et Uvejr løs, som formørkede Himlen og opløste Vejene, og levnede ikke en Flig af den Herlighed, hvormed han var bleven udstyret til sin stolte Fart.

Sagen var nu den, at den store Hyldest han overalt nød, gjorde ham sikker, og han tabte det rette Forhold til Tingene af Syne, derfor blev ogsaa hele Uretten paa hans Side. En eftertragtet og glimrende Skjønhed i den fornemme Verden blev hans forfængelige Ønskers Maal, og da han troede at være den særlig Begunstigede, gik han aabent tilværks og bød sit unge Hjerte frem tilligemed sin Haand; men begge Dele, og fornemmelig det Sidste, blev paa den fineste men bestemteste Maade tilbagevist.

Dette var et Nederlag for Modens unge Cæsar, og det bekjendte Motto forsvandt som et daarligt og opklistret »Tag til Takke« over et Privattheater i det Øjeblik Tæppet rulles op.

Da nu den fornemme Verden gjerne har for Skik at holde Sporet, saa havde det til Følge, at han, som Alle, en for en, havde trukket til sig uden Kritik og uden andet Hensyn end Modens, han blev ogsaa af samme lette Grund lidt efter lidt forkastet.

Derfor bestod den unge Herres Ulykke ikke i et eneste brat, tungt Fald fra Højden til Afgrunden; thi det havde kanske paa en Gang endt al Modstand eller og rejst en, som var mægtig nok til at binde an med dette tusindtungede, giftspyende Uhyre, som Verden i hans Øjne antog Skikkelsen af; men han sank fra Højde til Højde, greb om sig efter en Støtte, slap den igjen og sank videre, indtil han omsider standsede, træt og forkommen, ved Bevidstheden om hele denne opskruede Tomhed, han havde været behjælpelig med at udfylde ved sin unge knoppende og blomstrende Livskraft.

Beskjæmmet, dog mere i Indbildningen end i Virkeligheden, trak han sig omsider helt tilbage i sig selv og lukkede til for alle Uvedkommende, og hele Verden var jo uvedkommende efter hans Mening. Men i dette Selv stod desværre intet Tempel rejst for Gud, og der skinnede ingen Stjerne over Huset, kun Ørkenens hede Sand og vilde Storme tumlede omkring hans Sjæl og rev den med sig, videre, videre, bort fra Alt. Ak! hvor kort Tid behøver ikke Menneskeaanden til at gjøre sine uhyre Vandringer, naar den heftige Natur og det vrede utaalmodige Sind skyder efter . . .

Paa denne Vis trak et Par Aar sig hen for ham. Hans Forældre vare døde og kun en Søster, som var en Del Aar ældre end han, levede endnu foruden ham af den nærmeste Familie. Da løftede sig en Trang i hans Sjæl, men ligesaa gold som det mørke Skjær i Havet; det var en Længsel efter et eller andet Fore-

tagende, Noget, som kunde befri ham fra den Afhængighed, han siden Faderens Død trykkedes af . . . . og endelig Noget, hvorved han kunde forsvinde fra den Skueplads, hvor han havde glimret som en Meteor og knapt efterladt sig en Skygge af Erindring.

Det var da snart fundet. Med hans Anbefalinger og glimrende Evner var en Ansættelse i hine Tider ikke saa vanskelig at faa, især naar man, som han, Intet vragede, og da Sommeren var omme, stod han forsynet med Datidens formelle Udnævnelse til Præst i en af Norges ensomste og mest forsømte Bygder.

Her ankom han mod Vintertid. Mørke og Kulde mødte ham, og Mørke og Kulde førte han med sig i sit Sind. En liden Flok, forsømt og forskræmt, gik ham imøde ved Ankomsten; en dyb, næsten barnlig Velvilje lyste ud af alle Miner, da de hilsede den skjønne unge Præst med det stolte, højfornemme Væsen, men han saa med Hovmod og Foragt ned paa disse simple Mennesker, og viste dem tilbage fra sin Person, ligesom Hyrden det skabede Faar fra Hjorden, og han gik alene ind i sin Præstegaard. Men ingen af Menigheden, som i Frastand sendte de mørke, misfornøjede Blikke efter ham, anede, at denne stolte Mand, som nu forsvandt bag Tærskelen, gik som den anskudte Hjort ind i Skovens Tykning med sit brændende Saar for uset at lide og dø.

Efterhaanden trak Menigheden sig nu tilbage med sin Skuffelse og sin Vrede; og ikke blev der talt godt om den nye Præst den Dag.

Saa gik nu Tiden hen, og hver passede Sit: det gjorde ogsaa Præsten; men en Sjælesørger blev han aldrig. Hvad brød han sig om Andres Bekymring, om Andres Smerte! Han sad, som hin Narcissus, bøjet over sit eget Billede, og fortabte sig i dets Beskuelse. Uden Medfølelse og uden Tro, med store Evner til at pynte Ordet ud, blev snart hans Virksomhed i disse Egne paa lidt nær lig en Trommeslagers. Alle vidste

de helt vel, at de havde hørt Noget, og at dette Noget var en Præken, men hvad der forøvrigt afhandledes i den, det vidste Ingen, og de kjendte sig hverken bedre eller slettere derved.

Fast som en Midler mellem Himlen og Jorden staar Præsten paa disse ensomme, forladte Steder; ve over ham, naar hans Forsømmelse lægger Vanrøgt paa Hjorden, saa den forkommer.

Det er sagt, at Menigheden allerede var forsømt; men en liden Del, som endnu i det Fjerne spejdede efter det »gode Haabs Forbjerg«, troede, da den nye Præst kom, at nu lod det sig nok gjøre at kaste Ankeret, og være tryg . . . dog, det var en kort Vildfarelse, aldrig havde Landet været fjernere end da, og hidset af denne Skuffelse droge de Ankeret op igjen og lod nu staa did, Strøm og Vind i lunefuld Veksel vilde føre. —

I mange Aar havde en Landhandler havt sit Udsalg i Bygden; thi Sligt, som baade er ondt og godt, følger gjerne med Hovedkirken. Her havde nu fornemlig Udskjænkningen af Øl og Brændevin været holdt indenfor en vis Grænse, indtil den gamle Ejer af Stedet døde, og Sønnen traadte i Faderens Sted, men just ikke i hans Fodspor. Nu stod der næsten Skræk af dette Hus, som laa lige op til Kirken; thi mangen godt anlagt Natur blev til en Dranker og mangen »Slusk« blev til Forbryder. Slagsmaal og Udskejelser hørte til Hverdagsordenen, og de, som ingen Del toge deri, skyede hines Omgang, hvorved det Onde blev til Forhærdelse; thi naar Synd kun mødes med Synd, slukkes snart Undseelsens Gnist.

Men som nu Elendigheden gik sin Gang i den ensomme Bygd, var Præsten standset et Øjeblik paa sin Vej og havde kastet et Blik omkring sig, der til Lykke for ham faldt paa en fattig ung Pige, en Datter af den afdøde Præst, som var hans Formand i Kaldet. Hvor let for ham at vinde dette Barn, som stod alene i

Verden, og ingen anden Medgift kunde bringe end sit smukke Ydre og et enfoldigt Sind!

De bleve da gifte, og det stakkels ubetydelige Barn saa op til den stolte Ægtefælle som til et Væsen af en højere Art, og blev lykkelig derved. Der var dog en Magt i hans Aand, hvorved hun efterhaanden løftedes op over den almindelige Sfære, lig en Spurv paa Ørnens Vinger. Hun var ydmyg, ja hele hendes Kjærlighed til ham var sig egentlig kun bevidst igjennem Ydmyghed; men slig var det, han ønskede det.

Da han ikke fik en Herskerinde, som hin stolte Adelsdame, til sit Livs forfængelige Prydelse, saa maatte han have en Slavinde, af samme Grund; en sideordnet Sjæl, en Medarbejderske i Livets store Værksted, ønskede han ikke.

Dette blev da paa en Maade et behageligt Liv for ham. Naar han nu gik gjennem Bygden, og Menigheden enten ikke kom frem eller ogsaa løb af Vejen for at undgaa at hilse paa den hovmodige Præst, da følte han vel Vredens Kog i Blodet; men naar han saa i Døren til sit Hjem modtoges af den smilende friskt blomstrende Slavinde, der bar sine Lænker som et Sæt romerske Perler, da sank Tilfredshedens Kjøling ned i Sindet, og han modtog hendes Kjærligheds beskedne Ytringer som en skyldig Afbigt for sit Livs Fortrædeligheder.

Men det var Guds Vilje, at dette Skalkeskjul for hans hovmodige Aand skulde nedbrydes, og da hans unge Hustru Aaret efter fødte ham en Søn, tog Herren det ene Liv i Bytte for det andet, og Præsten holdt sin Førstefødte i den ene Arm og rakte med den anden Haanden til det sidste Farvel til den døende Hustru.

Dette blev tunge Dage for den mørke, ensomme Mand. Det bitre Sind, hvori den Afdøde dog nu og da havde gydt en Honningdraabe, sugede nu uforstyrret Malurt af sin Smerte; og mere fiendsk og kold end nogensinde fik hans Ulykke Medhold istedenfor Be-

klagelse. Alle undte de ham godt, at han fik »Tugt«, som de udtrykte sig.

Da nu en Tid var gaaet, indsaa han, at Barnets Pleje ikke kunde betroes til en simpel Bondejente, og han skrev da for første Gang til sin Søster, der som gammel Jomfru henlevede sine Dage i den fjerne Fødeegn. Og hun kom. Men ikke kom hun med Glæde, thi hun kjendte sin Broder; og heller ikke ventedes hun med Glæde, thi Broderen kjendte ogsaa sin Søster, men det moderløse og til kvindelig Pleje trængende Barn stod ham for Tanken, og han resignerede.

Rebekka, saa hed Præstens Søster, var maaske bestemt til en stor Skjæbne, thi der hvilede stærke Evner i hendes Sjæl, Evner, som fordrede en Virkekreds, hvortil hendes strenge, mandlige, næsten uskjønne Ansigtstræk nægtede hende Adgang. Hun fik gaa hen ugift, der var ingen Raad med det: og de rige Evner og den friske Daadkraft blev dysset hen lig uartige Børn, der bryde Legetøjet istykker, fordi de trænge til de store Udbrud paa Frihedens Felt.

Og saaledes sad hun aarvaagen og stærk gjennem Aarene og nynnede en Vuggesang med Jesu milde Ord for dette Sjælens Kjæmpebarn, til det sov ind. Hvad trængte Verden til hende! hun trængte jo heller ikke til den. Hvorfor skulde da Styrken vokse? . . . Til at slaa en Sladder af og faa saamegen Ondskab ind deri som muligt i Form af Deltagelse og andet Sligt? Nej, dertil var hendes Tanke for højbaaren, og Nordens Kvinder savnede dengang endnu mere end i vore Tider Mod og Anvisning til at gaa hin Barmhjertighedens tunge, vanskelige Gang igjennem Livet, som byder dem Taalmodighed til Vandrestav og Forsagelse til Tærepenge; men giver dem til Gjengjæld en Virkekreds saa stor, at selv den mægtigste Natur faar sig et herligt Borgerbrev derved.

Men hvad dengang ikke var og hvad endnu drager som en uvis Tanke gjennem Norden, eller i det Højeste

staar som et skjælvende Barn i nye Klæder udenfor Skoledøren for første Gang og trykkes og ængstes af det Uvante paa begge Sider . . . det vil komme.

Nordens stærke Kvinder finde sig nok frem paa den vanskelige Vej. Tusinder sidde som Præstens Søster og tysse paa Aandens stærke Barn, at det ikke skal raabe for højt, saa Verden aner, hvad der foregaar i dets Skjul, saa Verden gjætter, at her var Kraften til et stort og fyldigt Livsindhold; men som der ingen Brug kom for, og derfor gik den skjønne Kraft til Spilde.

Dog lad os vende tilbage til Præstegaarden.

Fra den Tid Rebekka tren ind i denne, kom der en anden Orden i Tingene; thi hun var vel en tung og viljefast Kvinde, som forlangte Sandhedens Fordringer fyldestgjort paa alle Punkter, og Sligt rejser gjerne Skyheden foran sig; men der bankede et stort Hjerte i hendes Bryst, og det tog hun med paa Raad i al sin Færd; og derfor vandt hun ogsaa efterhaanden Folkets Tillid i Bygden, endda det gik saa sent og heller ikke sikkert; thi Broderen forspildte hende mangen halvvunden Sejr.

Paa ham virkede hun vel til det Bedre mangengang, men han var en haard Skal at bryde. Hun elskede Broderen inderligt; han var saa at sige hendes Livs eneste Kjærlighed; han stod for hendes Ungdomstanke som en af de »lykkelige Øer«, hvor hendes Længsel styrede hen; thi han var jo fraværende, og der gik stort Ry af ham. Men efterhaanden sank Taagen ned over Øen, og skjønt hun altid beholdt den i Sigte som Haabets Øjemaal, var dog det varme skinnende Livslys formørket, og da hun nu efter mange Aar atter mødtes med ham, gjøs hun ikke tilbage for den ulykkelige Mands kolde Aand; thi hun vidste forud Noget derom; hun var saa ofte mødt med Dæmonerne, som tumlede sig omkring ham i hans Barndomslege, og hun vidste, at lige saa sikkert som Lykken vilde mane dem ned i Jorden, lige saa sikkert vilde Ulykken drage Pælen

op igjen, og give dem Hævd paa deres gamle Besiddelse.

En Lykke kaldte hun det dog, da han forlangte hendes Komme; var det end ikke nogen let og smilende Livsvandring som forestod, hvad gjorde det? Det var en stor og fyldig Gjerning, og det var nok. — Nu slap hun frejdigt Styrken løs, og lod den øve sig paa alle Hindringer; var hun end et godt Stykke oppe i Aarene, den var dog endnu ung og kjæk i Hu; men sindig var den desuagtet, og steg ikke ved Medgang til Ubesindighed.

Og nu dette Barn, som hun var kaldet til at fostre! Ja det var stundom let, men ofte svært; thi Gutten voksede op under de forskjelligste Paavirkninger. Han var smuk og vilter, blød og letsindig, begavet og doven, og forenede med alle disse Egenskaber en saa vindende Person, at kan drog alle Hjerter til sig uden Modstand eller Betænkning; men paa samme Tid var det dog ligesom han legede Skjul med dem. Alle maatte de uden Undtagelse erlægge Afgift til hans forkjælede Fordring; men naar den var givet, var den ogsaa henkastet, han havde kun Øjeblikkets Brug for den, ligesom for Markblomsten, som han brød og kastede i samme Stund.

Hvad skulde hun nu gribe til med dette Barn, som bøjede sig og rettede sig ligesom Vidien i hendes Haand, men modtog ikke det ringeste Mærke af Haandens Tryk? At forme hans Karakter, det var hendes urokkelige Tragten; men hvorledes faa Alvor ind i det lette Sind, der legede baade med sig selv og Andre, hvorledes forandre Kjærnen i Frugten?

Gutten var imidlertid Alles Yndling, og mangen Solskinsdag gled hen over Faderens Kulde i hans Nærhed, og efterhaanden, som han nu voksede til og skjød i Vejret som den unge Gran paa Fjeldet, og bar det smukke Hoved ligesom op over alle Hindringer, dæmrede det for en underlig Tanke i Præstens Sjæl: »hvad om

denne Søn tog Hævn over hans Fortid? hvad om han, som den unge Guddom, ved sit lette ubekymrede Sind holdt sig oppe paa det lunefulde Hav, hvor han selv ved sin mørke Naturs Tyngde var gaaet tilbunds uden Redning?«

Der skulde da selvfølgelig Intet spares paa Udviklingen af Sønnens Evner. Men for at dette kunde ske i Overensstemmelse med Præstens Fordring, maatte han forlade Hjemmet, og seks Aar forløb, inden han hin Søndag Morgen gjensaa Præstegaarden i den ensomme Bygd.

Det var en varm Sommerdag. Fjorden laa stille som den, der hviler sig i en dyb og drømmende Stemning, og den høje Fjeldkjæde spejlede sine takkede Tinder deri ligesom en stor fuldbaaren Tanke i en Menneskesjæl.

Oppe paa Kraakenæsgaarden stod Massi bøjet ned over Halvdøren, og saa nedad til Søen. Hun bar et storblommet Tørklæde løst om Halsen og et rent Skaut paa Hovedet, det tydede vel hen paa Højtid, og dog var det en Dag midt i Ugen, som ingen ret Fordring havde til denne Ære. Nede fra Stranden kom Kolbein Starkar langsomt gaaende opover. Ogsaa han var anderledes klædt end Hverdagsbrug forlangte, og ikke blot det, men hans store, barske Træk forsvandt ligesom bag et blødt Silkeforhæng af Smil og venlige Miner, og det var tydeligt, at det var Glæden, som havde anordnet Højtid paa Kraakenæsgaarden idag, og ikke Almanakken.

Men i samme Stund kom en ung Jente strygende nedover Udmarken med en langhaaret og lavbenet Hund efter sig, der ruskede og sled i Kanten af hendes Skjørt og kun slap det for at gjøre et vældigt Spring opover mod den Haand, som truende blev løftet imod den, og som den altfor vel vidste vilde synke med et Kjærtegn. Jenten skreg højt af Vildskab, og Hunden gjøede og snerrede, og der var et Spektakel, som ingen Ende tog, til Jenten pludselig fik Øje paa Kolbein, som stod

stille og saa udover. Da fik Tummelen en hurtig Vending, og uagtet Hunden først efterhaanden syntes at skjønne, at nu skulde Legen høre op for den Gang, skred dog Jenten langsomt og stilfærdigt nedover til det Sted, hvor Kolbein endnu stod og syntes at vente paa Mørket.

»Signe!« udbrød Kolbein og gik Jenten imøde.

Javist var det Signe! Men stor Forandring syntes der at være foregaaet med hende siden vort sidste Møde paa Konfirmationsdagen, da den underlige bange Forudfølelse havde grebet hendes Sjæl og lammet hendes Evner, og da hendes lette Sind sank til Jorden med Ansvarets Tyngde ligesom en Vægtskaal, der bærer Byrden paa den ene Side, og ikke Loddet, som skal hidføre Balancen, paa den anden.

Signe stod nu foran Faderen, sky og tillukket som en Blomst om Natten, og uagtet Kolbein imod Sædvane tog hende om begge Skuldrene med de store Hænder, saa fint og varsomt, som om han havde rørt ved et helligt Klæde, saa var hans Nærhed dog Natten over Blomsten, og først da Faderen var traadt ind i Stuen og Døren var vel stængt efter ham . . . og endnu en liden Stund var gaaet hen, saa lang Tid som behøvedes for, at Kolbein kunde sætte sig godt fast til Sæde ved Højbordsenden . . . da fløj Signe op over Marken igjen med Ulv bagefter sig, og den viltre Leg begyndte forfra. Nede ved Hushjørnet stod Tjenestegutten paa Gaarden og kløvede Ved; men som om han havde tabt baade Arme og Ben, satte han Ryggen mod Væggen og saa med et straalende Blik op efter Jenten, indtil Massi kom ud af Døren og gik hen mod ham, da foer han op og hug i Blokken istedetfor i Veden, saa Splinterne føg omkring baade ham og den Gamle, der ogsaa stillede sig op ved Husvæggen med Haanden skyggende for Øjnene, og saa op efter Signe.

»Ak det Guds Under!« udbrød hun og vendte sig og tren ind i Stuen igjen, hvor Kolbein sad og svalede

sig med en Drik Øl og saa ud til at være i den bedste Forstaaelse med hele Livet.

Straks efter Konfirmationen havde Signe skrantet, og baaret sig oppe som en syg Plante, der hænger med Bladene, og Ingen kunde ret skjønne, hvad der fejlede hende; thi der var jo ikke det Sted i Huset, hvor Noget stod, som ikke var stillet der for at glæde hende. — Da tænkte Kolbein et Par Dage stille over den Ting, og endelig kom han til det: »at siden Signe saa mærkeligt svandt hen, maatte der vel være En, som havde lagt Elsk paa hende, og som længtes efter hende, og da kunde det ingen anden være end den gamle Bedstemoren hendes, som boede inde bag Fjeldene i en anden Bygd, og som var for aflægs til selv at komme til hende. Men for at Barnet nu ikke skulde tæres hen paa slig sørgelig Vis, var det vel bedst, han tog det over sig at skikke hende didhen alt i Morgen den Dag, for Gud og Hvermand vidste, at sligt gammelt Kvindfolks Længsel altid var uvittig, saa det kunde vel tære Livet af den, som det faldt paa, og som borte var.« — Og dermed sendtes Signe til Bedstemoderen, uagtet det tog haardt paa Kolbein og endnu haardere paa gamle Massi, der i sin taabelige Skræk for Husbondens barske Væsen plejede at tage Jenten til Trøst og Skjul, og tænkte i Fejgheden slet ikke paa, at hun derved skræmte Signe ud af det Ly, Naturen havde givet hende.

Da nu Signe havde været borte i tre Maaneder, og Eftersommeren tog sin Begyndelse med de lange Aftener, tog Kolbein sig for en regnfuld Dag at sende Bud efter Datteren, og Dagen efter kom hun tidlig paa Formiddagen midt i Solskin og Herlighed hjem til Kraakenæsgaarden, og det var da intet Under, at baade Kolbein og Massi havde Søndagsdragten paa; thi det var jo ligesom Livet kom og gik med hende.

Men medens nu Kolbein drak sit Øl, og Massi smidskede og lokkede for den strenge Mand ved alskens Prat om Ligt og Uligt, var Jenten standset i sit vilde

Løb og stod nu hed og pustende lænet ind til en Grøft mellem Græs og Torn og andet Ukrudt saa lig en svulmende Tusindfryd, som man pludselig opdager i en Krog af den forsømte Have, og nu netop her i Løndom udfolder sig i underfuld Skjønhed. Skyggen fra Konfirmationsdagen var forsvunden; kom nu og da en liden Rest tilsyne, strøg den forbi Sjælen, som en af hine blændende hvide Skyer paa den lysblaa Himmelgrund; de spaa aldrig Uvejrets Komme, de minde kun om, at det er forsvundet.

Hun plukkede og pillede omkring sig snart en Blomst og snart et Blad, og Tankerne kom og gik uden Plan og uden Følge. Ved Siden af hende laa i Græsset den tro Ulv og saa op paa hende med store, klare, forskende Øjne. Den vidste ikke ret, om denne Tilstand var til at lide paa. Men lidt efter lidt sank Jenten hen i Drømme, og efter endnu et Par Gange at have blinket og spejdet efter en Bevægelse, som ikke kom, faldt Ulv i en dyb Søvn, og den lille Gruppe stod saa stille som et af hine Billeder, som Sekundet fuldfører.

Da lød paa en Gang raske, lette Trin nedover den stenede Vej, nærmere og nærmere kom de henimod det Sted, hvor Signe stod og tænkte paa Ingenting, eller maaske paa Alleting; thi som der siges, at den hvide Farve igrunden er en Blanding af alle Farver, saaledes fortabe stundom de mange Tanker sig i Tankeløshedens Jævnhed.

Men i dette Øjeblik knurrede Ulv, og Jenten løftede Øjnene.

Der stod det unge Menneske og saa paa hende, ligesom hin Dag i Kirken, og hele Sindets neddyssede Forvirring rejste sig i samme Stund over hende.

Næsten syntes det at gaa ham ligesom hende. Han havde maaske ogsaa glemt hint Møde, som man glemmer det ene Eventyr for det andet, men gjemmer det alligevel, og ved det første Fingerpeg rejser det sig op

over alt det Mellemliggende og knytter Før til Nu som Aandedræt til Aandedræt.

En Stund saa de paa hinanden med den underlige Forvirring, som ligger i en Gjenkjendelse uden Kjendskab. Da tren den unge Mand hen til Vejranden og rakte Haand over mod Jenten.

»Kom skal jeg hjælpe dig hid,« udbrød han indsmigrende.

»Tak, jeg bli'er helst der, jeg er,« svarede hun og bøjede sig ned over Ulv, som laa der og viste Tænder og snærrede af alle Kræfter.

»Ja saa faar jeg komme over til Dig, da,« lo han til Svar, og var med et Hop over i Grøften ved Siden af Jenten.

Men dette blev Ulv for meget; den var ikke blot Hund for at vise Tænder, den kunde ogsaa bide, naar Tid kom, og med det samme, det unge Menneske hoppede over Vejen, bed den sig fast i hans Ben, og med et sligt Raseri, at der behøvedes hele Signes Herredømme over Dyret og hele Ynglingens Smidighed for endelig efter mange Rusk og Tag at faa Hunden fra sig.

Paa fuldkommen Fred var der dog ikke at tænke, og skjønt Signe havde kastet sig helt ned over den i Grøften, var og blev den dog bidsk, og syntes at betragte sig som den Ældre og Erfarne, der bedre forstod sig paa Sligt end hun, og som kun føjede hende i at tie, men derfor slet ikke var enig med hende.

Saa tænkte Signe: »nu var der hysset nok paa den,« og saa rejste hun sig op igjen; men i samme Stund sluttede to Arme sig fast om hendes fine Skikkelse, og et Øjepar saa blaa og klare som Himmelens Hvælv og saa straalende som Solblinket paa den krusede Vandflade mødte hendes. Hun vilde skrige, men Skriget tabte sig i et tungt Aandedrag.

I samme Stund hørtes en Vogns Rullen paa Vejen.

»Hvad hedder Du?« spurgte han og holdt hende fast i Favn.

»Signe« hviskede hun, og Graaden trængte sig op til Øjet, og Stemmen brast.

»Signe!« jublede han og trykkede et Kys paa de skjælvende Læber. »Vil Du tænke paa mig, saa skal jeg tænke paa Dig, Signe?«

Men Vognen var lige ved dem.

»Der, tag den og husk paa mig!« hviskede han hastigt og tog en stor fyldig Rose ud af Brystet og stak den i Signes Haand.

I næste Øjeblik var han ude paa Landevejen igjen og henne ved en Vogn, som var standset et Stykke fra, og hvori Præsten sad rejseklædt og beredt til at følge Sønnen til det næste Skifte, hvorfra han alene Morgenen efter skulde fortsætte Vejen videre til sin Bestemmelse.

Men havde den unge Mand forsømt at hilse Farvel til Signes Følgesvend og Vogter, den arrige, stridbare Ulv, saa havde denne ikke tænkt paa at opgive sin Ret derfor, og i samme Stund, som han stod paa Landevejen igjen, foer ogsaa Ulv efter ham lige hen til Vognen, og uanset et Snert af Pisken og et Spark af Studenten, sprang den dog om Vognen som en Hævnens Aand, der ikke saa snart vistes tilbage fra et Punkt, før den stormede løs paa et andet.

»Hvad vilde Du i Grøften, Gudmund?« spurgte Præsten sin unge Søn, der nu satte sig tilrette i Vognen og kun af lutter Utaalmod var løbet forud et Stykke.

»Jeg vilde blot værge mig for den gale Hund der,« svarede denne raskt og slog Øjnene ned for Faderens Blik.

Men nu kjørte Vognen forbi Stedet. Præsten saa did, og han saa en Jente staa der, saa ung og sød som et Barn, der gaar i Samraad med sit Legetøj, og hun stod med en Rose i Haanden ligesaa fin og blussende som hun selv . . . det var den Rose, Gudmund havde

faaet ved sin Afsked fra Rebekka . . . Præsten kjendte den fuldtvel igjen, han kjendte ogsaa Jenten . . . hendes Far havde trodset ham og givet ham mangt et Skamord, som han maatte tage i sig, men som han gjemte paa . . .

»Du gav nok Rosen for at slippe Hunden!« udbrød han spottende og slog til Hesten, saa den travede over Rusk og Sten opover, fulgt af det sidste arrige Hyl af Ulv, der næsten segnede ned ved Grøften af Anstrengelse.

Sønnen taug til dette Spørgsmaal. For første Gang i sit Liv var der steget en Tanke op fra Dybden af hans Væsen, en mild og dejlig Tanke, der glimtede over ham og inde i ham ligesom Stjernen over den blanke Sø. Hvor var han ikke paa en Gang bleven varm og god og blød! og han gjøs næsten tilbage fra Faderen, som sad ved Siden af ham med sit kolde Ansigt.

At rejse bort fra Hjemmet havde ikke kostet ham megen Overvindelse. Hans Længsel higede ud af denne trange Livskreds ind paany i den Verden, hvor han ventede at modtages med Ærens og Forfængelighedens Virak. Selv Tante Rebekkas dybe og varme Hengivenhed plagede ham ved sit alvorsfulde Præg langt mere end det glædede ham; han forstod ikke den strænge Kvinde, der var saa afsluttet og saa fuldfærdig med Verden. Han mægtede ikke Alvoret, det lagde sig ligesom Skimmel over hans Sind; nej ud maatte han, ud! Langt bort fra Faderens Bitterhed og Tantens Alvor, derhen hvor Livets Pulse bankede med fulde, raske Slag, hvor Sorgen gik med Slør og Synden med Maske, og hvor Glæden raabte sine Varer ud med tusinde forskjellige Røster. Var det ikke Lykken? Og var Mennesket ikke skabt til at blive lykkeligt? Og Farvel, Farvel! klang det som et jublende Goddag gjennem Præstegaardens gamle tunge Rum, og Farvel sukkede det stille efter ham fra Husets beskyttende Genius, den

ædle Rebekka, der vidste, hvad Ungdom var, og hvad Lykken var, og hvad brudte Forhaabninger var, og som taug alligevel; thi hun vidste ogsaa, at Barnet griber trods alle Formaninger efter Ilden, saalænge til det brænder sig derpaa, og derfor bad hun til Gud, at det elskede Barn, naar det greb efter Ilden, ikke maatte forbrændes.

Men ved dette uforventede Møde med sin Lige, ved denne Gjentagelse af hin Dags Trylleri, der ligesom hævedes ved Signes ubegrændsede Kejtethed og Aandstunghed i Kirken under Konfirmationsakten, og som siden blev glemt som saameget Andet, der aldrig havde ført mer end Øjeblikkets Liv i hans lette Sind, drejede Tanken sig ligesaa hurtigt som Fløjen i en Storm, og al den drømte Ære og Beruselse i Verden sank sammen og laa som Træets visne Løv omkring det unge Hjertes første fine Anemoner.

Nu drejede Vognen om et Hjørne af Vejen, kun et Minut endnu, og Bygden laa gjemt bag Fjeldet, og Aar vilde gaa hen, før han øjnede den igjen.

Han strakte Hovedet ud af Vognen, en underlig kort Latter lød ved Siden af ham . . . det fik ikke hjælpe . . . der var et eneste Punkt, hvor Solen endnu brød paa et højrødt Livstykke og en glimrende Sølje, derpaa rettede han det sidste Blik, alt Andet forsvandt som Røgen fra en Skorsten og . . . nu rejste Fjeldet sig mellem ham og hende . . . Skyggen laa ud over de vilde Skrænter, og den smalle, ujævne Fjeldvej snoede sig ind imellem denne Stenlabyrinth som en mørk Livstraad. Han foer uvilkaarlig sammen og vendte sig bort fra dette sørgelige Billede, for om muligt endnu at følge Guldtraaden, der bandt hans Sjæl til Synet paa den sollyse Vang; men Fjeldet stod som en skinsyg Vogter ved Skjønhedens Dør.

Der blev ikke vekslet et Ord mellem Præsten og hans unge Søn, hver fulgte sin Tanke, og skjønt dens

Ophav var det samme, blev dog dens Udgang saa modsat som Jordens Poler.

»Lad Sværmeren kun drømme og tænke Tanken ud i Fred, saa vil han nok selv lægge den hen som et Pensum der er studeret og gjentaget saa tit, at selv det bedste trætter,« tænkte Præsten, medens han forsigtigt selv styrede Hesten ned over den farlige Fjeldvej.

»Hvilken Duft af Sødhed vilde ikke slig en fager Blomst udbrede over et ensomt ukjendt Sted!« hviskede det i Gudmunds barnlige Tanke. »Hvilken Ære vilde der ikke staa af en slig sjelden Skjønhed, naar hun fik Aanden iklædt det lette Glimmerflor, som Damerne i den store Verden fange Sjælene med ligesom Fluer i Edderkoppens Spind, og naar hendes fine Skikkelse bøjede sig under Vægten af Modens prægtige Stoffer ligesom Skibet nejer sig i Søen under Trykket af de fulde svulmende Sejl« . . . lokkede det i hans forfængelige Sind, . . . og nu forsvandt den mørke Traad og den tunge Stenlabyrinth, og en Række høje Sale, straalende med Lys og Glands, aabnede sig for den forfængelige Drømmer.

Imens stod nu Signe nede ved Gjærdet paa samme Sted, med Rosen i Haanden og Hovedet sænket ned mod Brystet, som om hun lyttede til sit eget Hjerteslag.

Ulv laa ved hendes Fødder som før; men den veg ikke fra hende med sine kloge Øjne, og syntes at vente med Længsel paa en eneste Bevægelse, som kunde frigjøre den, men Signe rørte sig ikke, og Ulv begyndte saa smaat at give sin Utaalmodighed Luft.

Stakkels Signe, hun havde ingen sikker Forestilling om, hvad der var hændet hende; hun var som bedøvet af et pludseligt Slag, og vidste ikke ret enten det bar til Liv eller Død. Kun det, at han var borte, det vidste hun, det følte hun paa sig selv og paa den underlige Tomhed, som var omkring hende.

Hun havde ikke set op, da han forsvandt. »Hvorledes mødes Ansigt til Ansigt med ham efter Sligt! Hun havde en naturlig Følelse af, at der var Noget i dette Møde, som ikke var rigtigt, en Uret var der maaske gjort hende; og et lidet Glimt af Vrede skjød gjennem Sindet som den første Klarhed i denne Forvirring. Men saalænge hun hørte Vognens Knirken og Skumplen paa den stenede Vej, var det endnu, som om han i næste Sekund vilde hoppe over Vejen, og snart deres Hoveder mødes i Kamp med den hidsige Ulv.

Men Vognens Rammel hørte op . . . fjernt . . . fjernere, til den sidste Lyd trak Stilheden efter sig. Signe lyttede endnu efter den, og al den Travlhed, Dagens sidste Timer hidførte, gled forbi hende ligesom Solen i samme Øjeblik gled henover Fjeldkammen, synlig saa nær ved de glødende Højder, og dog med en Verdens Fjernhed.

»Se god Dag, god Dag, Signe!« raabte en kaad Røst over til hende fra Landevejen.

Signe vaagnede op som af en dyb Søvn og kastede det uklare Blik paa den, som havde henvendt Ordet til hende; der var tre i Følge.

»Kjender Du mig kanske ikke længer, Guldronningen min?« lo Thorstein Hatle og nærmede sig dristigt.

Men nu var Tanken hurtigt vendt i Signes Sind, og hun skjønnede grant, hvor hun var, og hvem hun havde for sig. Med et Spring var hun oppe paa Gjærdet, fulgt af den snerrende Ulv, og nede igjen paa den anden Side, fløj hen over Udmarken, og snart laa Halvdelen af denne mellem hende og Gutten.

Fuldt saa let gik det ikke med Thorstein, som ogsaa satte over Grøften; thi Hovedet var lidt tungere end Benene, og derfor gik det dem som et Par løbske Heste, de manglede Tøjlen og løb imod istedetfor udenom, Thorstein snublede et Par Gange over de løse

Fjeldstubber, under Kammeraternes Skoggerlatter, og uagtet han snart var paa Benene igjen, saa han dog til sin Harme, at han ligesaa gjerne kunde fange Trosten, som strøg henover hans Hoved og ned mod et Rognebærtræ, der bugnede under sine røde Frugter paa en liden Houg ved Kolbeins Gaard, som han kunde fange Signe, og han vendte brummende tilbage til Landevejen igjen.

»Der blev Du en Alen for kort, Thorstein!« udbrød en af Kammeraterne leende.

»Lad hende kun flyve,« kastede Thorstein skrydende hen; »jeg er Gut for at fange den Fugl, naar jeg bare vil.«

»Mener Du, Kolbein Starkar lukker Dig godvillig ind i Guldburet sit?« spurgte Trediemanden og kneb det venstre Øje til med et lidet Sideblik til Kraakenæsgaarden.

»Thorstein mener det, at han har Bur selv, og det som er langt gildere end Kolbeins, for det er saa tæt, hans er slig, at den Vind, som stryger ind af den ene Siden, gaar ret ud igjennem den anden,« sagde den Første leende og nikkede ned til Kjeld Hatles Gaard, der laa i Aftenskyggen som et lidet Skarverede langt nede mod Fjorden.

»Jeg har svoret paa det,« afbrød Thorstein og sendte et ondt Blik til Sidemanden, som sidst talte.

»Ja, naar Du har svoret, saa lad bare Vorherre stikke Piben ind, for Du er ikke den Mand, som tager Ordet i Dig igjen,« storlo denne og veg et Stykke tilbage for Thorsteins knyttede Næve.

»Naa, naa,« afbrød Trediemanden forsonende, »efter ondt Ord kommer godt Ord igjen. Kan Du drage til Kraakenæsgaard i Brudefærd, skal det ikke nage os; men Du faar sætte en ny Hat paa Modet, saa det kan bære sig vakkert oppe, Kolbein Starkar er saa god Trold som nogen af dem, der staar om i Bogen, som ikke slipper

Skatten ud, før rette Manden kommer; men har Du Sligt ivente, da faar Du vel traktere højt i Kveld?«

Thorstein nikkede og taug, vendte sig endnu en Gang og saa over til Kraakenæsgaarden, og drog da videre med et Smil i sit ophidsede Ansigt, der ikke var vanskeligt at fortolke: »Han gad nok vide, hvem rette Manden var, naar det ikke var ham!«

Og nu fortsatte de deres Vej sammen. Det saa næsten ud, som om de med Enighed og Iver gik hen for at afhandle en fælles, vigtig Sag; men at det ikke var deres Salighedssag, det skjønnede man.

Omme paa den anden Side af Kirken laa den store rødmalede Bygning, hvor Landhandleren boede. Herhen syntes de unge Mennesker at lægge Vejen, og for at naa snarere frem, sprang de over det gamle Stenhegn om Kirkegaarden og skred nu hen over den, uden at ændse, hvormange af disse brudte Kors og halvsunkne Grave, der dækkede Støvet af et Legeme, som fik sin Bane i hint Hus.

Men lidt efter traadte de ind i en Slags Skjenkestue, hvor Damp af Øl og Brændevin fyldte det mørke, usunde Rum, og her kastede de Resten af den skjønne Sommerdag bort uden at tænke over, at det ogsaa var en Dag af deres Livs Sommer, som her gik tabt i Mørket, og at den snart vilde drage efter sig en hel Række af Fortrydelsens kolde Timer.

Paa Kraakenæs sad endnu Kolbein for Bordenden, sorgløs og tryg ved Lykken, og den gamle Massi stod borte i den anden Kant af Stuen og stelte med Kveldsmaden, som var lidt mer end til Hverdagsbrug idag. Der faldt af og til et Udbrud fra Kolbeins Mund, som tydede hen paa, at han saa smaat legede fremsynet, og at han havde »laget« Signes Skjæbneefter sit Skjøn.

Hun skulde nu, mente Massi, have det nymalede Kammers der oppe i Kvisten; derfra saa hun ud over Kirken, og det Syn havde Ungdommen godt af; men hun kunde ogsaa derfra se et godt Stykke ind over Vejen, som løb mellem Fjeldene, og det kunde saa opmuntre hende lidt igjen.

»Aaja,« det mente Kolbein ogsaa, »men hun fik tillige ha'e sig et Sæt nye Klæder, som der var Gavn i, og som der kunde staa lidt Stads af ogsaa; for en rig Mands eneste Barn gik sjelden ret længe paa det Uvisse .... Der var nu Arne paa Mørkholt borte i Nære-Bygden .... Det var en gild Gut, Sønnen hans .... og bedre Gaardstel fandtes ikke i Landet ...«

Da tren Signe hurtigt ind af Døren.

»Nu er Du træt, Barnet mit,« udbrød Massi og gik hen imod hende.

Signe saa langsomt op.

»Har Du grædt, Barn?« spurgte Gamlingen forskrækket.

»Grædt!« spurgte Kolbein med vældig Røst, og satte Haanden i Bordet, saa det bragede.

»Thorstein Hatle satte efter mig,« sagde Signe hurtigt, da Graaden ved Massis Kjærtegn truede med at bryde løs.

»Aanej, aanej,« udbrød Massi, »den Fanten! satte han efter Dig, Lammet mit?«

»Lad ham vare sig, Skarven, at han ikke kommer Kraakenæsgaarden for nær, for da spørges det!« sagde Kolbein og rejste sig med et Rusk, som syntes at ville løsne baade Bord og Bænke, og Signe foer sammen af Skræk.

»Jeg ved heller ikke, hvorfor at jeg blev saa ræd,« skyndte hun sig at tilføje, »jeg havde jo Forspranget, og han vendte straks om, og drog afsted op over med Følget sit.«

»Aaja, fejg Hund gjøer gjerne med hængende Hale og Ryggen til,« sagde Kolbein kort og gik ud af Stuen, og stillede sig op ved Hushjørnet og saa over mod Landevejen.

Men nu fik Signes Hjerte Luft. Hun klemte Hovedet mellem begge Hænder og satte Panden ned mod Bordkanten og græd saa hæftigt, at det var, som om Sjælens varme Kilde nu aabnedes for første Gang.

»I Jesu Navn!« udbrød Massi, og løftede Signes Hoved, og drog hende hen til sig paa Bænken. »Hvad gjorde han Dig, siden Du tager slig paa Vej; det maa da være noget grueligt?«

Signe begyndte at fatte sig lidt, og et dybt Suk fløj bort med Resten af Forskrækkelsen.

»Han slog begge Armene om mig . . . .« hviskede Signe.

»Hys!« hviskede Massi igjen og saa ræd hen mod den halvlukkede Dør, »lad ikke Far Din høre det, han tog gjerne Livet hans i Bøde . . . Nej, slog han Armene om Dig! . . .«

»Og saa kyssede han mig,« hviskede Signe en liden Stund efter, ligesom hen for sig, og sukkede; men det Suk bar ingen Byrde med sig, det fløj som en guld-

vinget Sommerfugl hen og satte sig i en vild Kaprifoliebusk ved Gjærdet, hvor Urter og Græs endnu stod bøjet efter Trykket af Signes fine Skikkelse.

»Naa den ugudelige Fanten!« udbrød Massi med stor Afsky og slog sig i Knæet. »At han vover Sligt! Ligesaa gjerne kunde Du ha'e rørt ved det værste Trold, som find's i Skoven.«

»Denne vakre Rose, han gav mig, lige i det han drog afsted,« blev Signe ved en Stund efter, forfølgende sin egen Tanke, og slet ikke læggende Mærke til Massis Forargelse.

Massi greb Rosen med stor Heftighed, »den har han stjaalet i Præstens Have!« raabte hun, »aaja han ender gjerne som Tyv ogsaa!«

»Saa bad han mig, at jeg maatte tænke paa ham, saa vilde han tænke paa mig igjen,« sagde Signe som før.

»Sa' han tænke?« lo Massi haanligt, »aaja drikke kan han, men tænke gjør han nok ikke stort. Gud trøste gamle Kjeld for Søn han har!«

»Men da kom Præsten kjørende, og saa drog han sin Vej med ham,« sukkede Signe, og Hovedet sank ned paa Bordet igjen.

»Drog han med Præsten?« spurgte Massi forbauset, »jeg mener, Du sa'e, at han foer efter Dig ned over Marken?«

»Ja, det var Thorstein Hatle det,« rettede Signe mere fattet.

»Men hvem i Jesu Navn var da hin?« spurgte Massi og sad stiv af Forundring.

»Det var nok Præstesønnen,« svarede Signe og lugtede til Rosen.

»Naa saa Gud hjælpe Dig!« udbrød den Gamle og foldede Hænderne over Brystet.

»Jeg skjønner ikke, der kan være noget Ondt i det,« sagde Signe, og saa tvivlende op paa Massi.

»Hør Barn,« blev denne ved: »fik Far Din Sligt at vide, da bar det galt afsted med os Allesammen, for

ikke agter han Præsten, og ikke agter Præsten ham. Bærer det ihob med de to, da bærer det lige lukt ned i Sumpen. Du faar ikke lade høre Pusten om den Ting.«

»Aanej nej!« hviskede Signe og saa sig omkring.

»Tænke paa ham!« udbrød Massi og nikkede med et haanligt Smil, »ja, jeg mener det, jeg og. Vesle Signe paa Kraakenæs tar sig nok Møjen med at tænke paa slig Byspræt! Nej hvor Lige drager med Lige, der rækkes det længste Maalet; den, som Storfolk tog til Naade, blev hverken til Lags eller Maade. Kom nu med op paa Kammerset og lad mig vise Dig, hvad Far Din har tænkt at lade tilstelle for Dig, saa Du kan ha'e det saa godt som nogen af Byfolket. Men tag ikke denne fille Rosen med Dig.« Og hun rækkede hen efter Rosen i Jentens Haand.

»Hys!« udbrød Signe og holdt over den, »jeg skal kaste den, naar jeg kommer op.«

Oppe paa det trange Loftskammer, hvor nu begge Kvinderne stod, hang fuldtop af Gangklæder, nye uldne Tæpper, og en hel Del opspundet Garn. Dette blev da baaret hen i et andet Rum for at gjøre bedre Plads; en liden Seng med Straa i stod henne i en Krog, den blev trukket frem og stillet midt paa Væggen, »for da var det slig, at Solen stod Signe lige i Ansigtet, naar den kom op over Fjeldet, og finere Morgenkys end det, 'fik hun vel ikke af Nogen, selv om det var . . . . naa!« og Massi standsede pludselig; thi en blussende Rødme trak sig over Signes Ansigt, og hun vendte sig til Siden.

Nu blev der hentet et Bord og to Stole op fra Stuen nedenunder og stillet hen paa bedste Maade. Dernæst afstøvet og opryddet i et gammelt, brunt udskaaret Træskab, der hang over Sengen, og her blev nu draget frem et Par støvede Bøger, som ikke tydede hen paa Brug i i de sidste ti Aar. Det var en gammel Bibel, en stor Salmebog med tunge sølvforgyldte Hager til at holde den sammen med, saa var der ogsaa et Testamente og

en forreven Sangbog tilligemed en trykt Vise om »Axel Thorsøn og Valborg Immersdatter« og en til om en trolovet Brudgoms blodige Hævn over den troløse Brud, hvem han dræbte med en Kniv, og efter at fire Offere til vare faldne for samme blodige Vaaben og endelig Brudgommen selv, da lagde man Kniven ved hans Side i den mørke Grav. Og der lode de den ruste hen i Fred.

Men Signe læste denne Vise to Gange og gjøs af Rædsel; da tog Massi den fra hende og forvarede den. »Bedst at vogte Barnet for det slette Eksempel, Mord og Drab tog Overhaand nok alligevel. Men Visen om Axel og Valborg fik hun beholde, for der mødtes de i Vorherres Hus, og der kunde ikke komme noget Ondt efter det.«

Saa stod nu hele Kammeret ordnet, Fred og Hygge hvilede derover. Om Aftenen sent, da Signe alene tren ind der, og Maanen skinnede mildt over alle Ting, da følte hun sig ligesom i en Kirke, saa højtideligt modtog Ensomheden hende, og hun listede sig henover Gulvet og satte sig ned ved Sengen med en Hjertebanken og en saa underlig sky Forventning, som om hun var stedet til Skrifte for første Gang.

Lidt efter lidt ophørte Bevægelsen nedenunder, den sidste Dør sloges op og i . . sene Skridt fjernede sig fra Forhuset hen over Tunet til et mindre Hus, hvori Tjenerne sov, . . . og Stilheden laa over hele Gaarden.

Der gik endnu en god Stund, og Maanen steg, og fuldere blev det lille Kammer af Nattens straalende Lys. »Nu faar du sove godt og vel, og langt op paa Dagen imorgen,« havde Kolbein sagt til hende, da de skiltes; »jeg ser nok Du er træt, for der er Skjel paa Dig nu og da Du løb op over Udmarken med Hunden efter Dig.« Og dermed var Signe vel fornøjet og saa hverken paa Massi eller paa Nogen da hun bød Godnat og gik. Men sove! hun, som nylig havde faaet det store

Naturens Hverv at bære paa en Hemmelighed, hun sove! . . .

»Godt at hun var alene, nu da Maanen lyste saa klart, for ligesom hun hin Dag i Kirken havde set lige gjennem Øjelaagene, saa maatte vel Hver og En kunne se lige igjennem hende i denne Stund.«

»Signe!« lød det for hendes Øren: »der var slig en Klang i det Navn, da han nævnte det, han maatte vel være glad i hende, han?« Og hun tog Rosen op fra Barmen . . . der faldt et Par Blade til Jorden . . . »nej ikke et Blad skulde komme bort af den.« Og hun samlede dem op igjen. »Men hvor skulde hun gjemme dem? Der i den gamle Bibel, den laa jo igjen efter Moderen, og den læste vist Ingen i, og hun heller ikke; men nu skulde der nok ikke gaa en Dag, uden hun keg i den,« og hun lagde den halvvisne Rose ind Bogen og trykkede til, og lagde endnu Noget ovenpaa, saa det kunde se ud, som om Ingenting var imellem, og da satte hun sig stille ned igjen.

»Hun havde jo lovet at tænke paa ham, ikke højt med Ord, men stille i Tankerne, havde hun lovet det, og det Ene var et Løfte saagodtsom det Andet. Saa tænkte jo han igjen paa hende, det havde han sagt med rene Ord; og der kunde ikke være to Meninger om den Ting . . . Men . . . han var jo Præstens Søn, og hun . . .«

Et Suk hævede Brystet, og Hovedet sank tungt ned paa Skulderen. En Stund saa det ud, som om hun skulde segne ned under Vægten af den Sky, der langsomt drog sig hen over Sindet; thi skjønt hun var et uvidende Barn, gik dog en Anelse med mange underlige Syner i sit Følge gjennem hendes Sjæl.

Men saa kom den næste Dag og lyste Haab og Solskin ind i det unge Hjerte igjen. Kolbein hilste Godmorgen og var tilfreds, men talte lidt. Gamle Massi smilede og nikkede og pratede om Løst og Fast, og Signe bøjede sig snart mod den ene Part og snart mod

den anden. En Stund var hun ræd og forsigtig, en anden Stund var hun tankeløs og egenraadig, eftersom Husloven strammede og løsnede Baandet. Der var kun et Punkt, hvorpaa hun hvilede sig altid ens og altid lige fast, det var hendes Hjertes Hemmelighed, det var de Ord: »Vil Du tænke paa mig, saa skal jeg tænke paa Dig, Signe?«

Signe havde det blødeste, bøjeligste Sind. Naturen havde ikke formet det af de stærke Stoffer, der tidlig fastne til en bestemt Form; hun løftede sit Hoved med Sikkerhed og Selvbehag ligesom Faderen; thi hun vidste, at hun var Bygdens skjønneste Jente, og at Kolbein Starkar var Bygdens mægtigste Mand; hun skjød forsigtig en Omvej, naar der var Tale om at komme forbi en vanskelig Sag; thi det var nu Massis Levevisdom, og hun mente ikke andet, end at Massi var klogere end alle gamle, kloge Kjærringer tilsammen i den hele Bygd.

Dermed gik Høstens Tid forbi, og Vinteren kom og lukkede mangen Dør for Signe, hvorigjennem hun havde listet sig for at lytte til Naturens gaadefulde Sprog og for at binde sin egen uforstaaelige Tanke dertil. Det gik med hende da, som det gaar med to Væsener, hvis uklare Sjæle mødes i Forstaaelse, skjønt den Ene ikke har fattet en Ytring af den Anden.

Høstens visne Løv, som fløj omkring hende borte i Lien, og som laa der udover Jorden, som de sørgelige Rester af et forsvundent Liv i det øde Hus, det talte til hende og hun til det; og ikke vidste hun, hvad det sagde, men hun forstod det godt alligevel. »Og hvor det forstod hende!« Elven, som voksede for hver Dag, og som brød sig sin Bane med vældig Kraft, styrtede forbi hende, skummende og susende som et stormpidsket Hav, intet agtende uden sit eget Maal . . . »nej, hvor Tanken løb med den, og hvor det lettede at betro sig til den!« Og Kramsfuglene, som samlede sig i store Skarer i de gamle Asketræer ned over Hougene mod

Søen til, og som snakkede og pludrede ligesom Børnene efter Skoletiden, hvor Hver vil have sin Krig frem . . . »nej, det var saa underligt, hvor de tog Bud med sig og kom med Bud igjen, og det var næsten slig, at hun var paa Rejse hele Tiden, endda hun saa bare det Samme op og op igjen.

Men som før sagt, Vinteren lukkede Døren til for al den Herlighed, og Signes eneste Glæde blev Rosen i den gamle Bog.

Her kunde hun da sidde i timevis, naar Faderen var ude, og Massi lod hende stelle med sig selv, og i alle Ting følge sit eget Hoved; og den visne Blomst gav Frø til tusinde fine Spirer i hendes bløde Sind. »De sortbrune, falmede Bogstaver, som stod og lignede smaa døde Fluer der omkring den stakkels Rose, som jo ogsaa var død, hvad mon de fortalte om? var det kanske ogsaa om en troløs Brud?

Nej, det var nok Noget, som var ligt med Lærebogen, som hun læste, dengang hun gik til Konfirmation. Ak! det var saa tungt, og det var hun jo færdig med nu . . . Hvor flad Rosen var! godt, at hun fandt paa at lægge den her i Bogen, for siden Bladene trængte sig saa vel sammen om den, saa havde den næsten beholdt Duften . . . var det ikke ligt med Hemmeligheden, som hun gjemte for Allesammen? Den laa jo ogsaa presset ind i det Inderste af Sindet og havde dog beholdt hele den dejlige Duft . . . Mon han hver Dag flere Gange sa'e Signe? Hun vidste nu, han hed Gudmund, men det var slig et kejtet Maal, hun havde . . . bedst hun taug med det, til han lærte hende at sige det paa den rette Maade!« . . .

JULEN stod for Døren, og der var Højtidstravlhed rundt i Bygden, men dog mest paa Kraakenæsgaarden. Der foer Massi rundt i Huset og talte højt, kastede overende og rejste igjen, ramlede med Ildtøj og med Trætøj, foer op i Stabur og ind i Ildhus og tilbage til Dagligstuen i en evig utrættelig Virksomhed. Signe fandt nok Fornøjelse i alt Sligt for en Stund, men saa slap hun gjerne Arbejdet og tog sig et og andet for, som lidet Gavn var i, og da skjendte Massi; men den Ting faldt ikke tungt paa Jentens Sind.

Ja det hændte og, at bedst som Arbejdet syntes gaa raskt og stadigt fra Haanden, keg Signe ud af Vinduet og saa det vakre Solskin, og da kastede hun Alting fra sig og skjød ud af Døren som en Svale, og op over Udmarken gjennem Sne og Sjask, til hun naaede Gjærdet ved den snejævnede Landevej. Her stod hun da, til Frosten satte sine hvidblaa Roser paa Kinderne og stivnede Hænder og Ben, da listede hun rundt Gjærdet og kom hjem til Gaarden ad en anden Vej, og et eller andet Ærinde fik Paaskudet for denne Vandring til Mindets Forgaard. Og da tænkte hun, idet hun vandrede hjemover: »at hun ikke vilde staa mere der og vente paa det, som dog alligevel ikke kom.«

I al den Strenghed og Kulde, som var rundtom, var der heller Ingenting, som gik Bud for hende eller bar Bud for ham. Det taug saa stille som Døden Altsammen, og det ene Baand trangere end det andet lagde

sig om hendes Sind, saa det blev tungt baade at drage Aande og at tænke.

Men alle disse underlige Tanker og ubestemte Længsler førte deres stille Barneliv i Signes Sjæl, og ingen Stemning løftede Sindet saa højt, at de uforvarende i Tummelen kom tilsyne for Verden; derfor tænkte ogsaa gamle Massi ved sig selv:

»Nu har hun glemt bort det Fjas, og vel var det, for slig Travlhed havde der ikke været i Kraakenæsgaarden, lige siden Madmoren blev gravfæstet; den som endda havde havt tyve Hænder, saa kunde det kanske have rakt frem, nu var der ikke uden hun og Signe og to Jenter til hele Stellet.«

Men som den faste rolige Akse, hvorom de snurrende, klaprende Smaahjul dreje sig, stod Kolbein Starkar i denne Tummel. Han havde sagt, »at der fik være en liden Højtid paa Kraakenæsgaarden denne Jul, for Arne paa Mørkholt og Sønnen hans kom nok did et Par Dage, og da fik En vel lage det slig, at andre Kjendinger i Bygden ogsaa kom indom Døren . . . kanske en liden Dans lod sig tage med, Signe var vel Jente, som kunde være med i den Legen« . . . Og Resten stod til Massi at klare.

Saa gik der Bud til de bedste Folk i Bygden, og mange var det, som da mente sig at være Kjendinger af Kolbein Starkar og gjerne gad skifte Samlag med ham. Selv gamle Kjeld fik et underligt Glædeshik, da det Bud kom til ham, at Folket paa Hatle-Gaarden var velkommen Kvelden efter paa Kraakenæs.

»Nu faar Du agte Dig lidet Gran, at Du ikke skjemmer Laget, Thorstein,« sagde Kjeld fint og listende til Sønnen, da de mod Sædvane mødtes ved Bordet samme Kveld.

»Jeg skjønner Loven for Samlag, jeg, ligefuldt som Andre,« svarede Thorstein kort, men han var dog synlig tilfreds ved Udsigten til at komme did til Festen.

»Nogen siger det, at han, Arne fra Mørkholt, vil møde frem med Sønnen som Frier til Signe,« tog Kjeld Ordet igjen, lige blidt og varsomt.

»Ha ha!« haanlo Thorstein, »slig Tufs, som skjælver i Maalet lig en gammel Kjærring, lad ham bare byde sig frem, jeg skal stikke ham over saa greit som Tien slaar Seksen.

»Mennesket udtænker sin Vej, og Herren stadfæster dens Gang,« sagde Kjeld i en højtidelig Præketone og rejste lidt paa sig for at fortsætte i samme Aand.

»Fanden til Prækelyst Du har, En blir aldrig det kvit,« foer Thorstein op og tog Hatten og drog ud af Døren med det Samme.

Kjeld saa modløs efter ham og krøb sammen i Krogen igjen. »Jeg havde nu saa sikkert tænkt, at jeg ikke skulde formane ham mer,« sukkede Gamlingen hen for sig, »Gutten liker det slet ikke; men saa slap det uforvarende ud af mig. Gud hjælpe den, som gammel og aflægs er, men først og fremmest, Gud hjælpe den, som ung og uvittig er.«

Rask gik Thorstein imidlertid ud over Gaarden, og at han bares oppe af en dristig Tanke, det saa man; thi de sammenknebne Øjne udvidedes, og Panden blev klar. Sneen laa hvid og skinnende i det fulde Stjernelys ud over Vangen, ligesom et festligt Sprede, og de golde Skraaninger, hvor det nøgne Fjeld ikke bar en eneste liden Spire frem i Sommerens bedste Tid, laa nu og saa rige ud derunder.

Lidt oven for Gaarden kom en ensom Skikkelse gaaende langsomt ned mod ham. Det var Jenten, som tjente hos Faderen, og syntes at løfte hans Husstel paa en saa ynkelig Vis. Hun gik sammenkrøben og forfrossen med Hænderne under det mørke Uldforklæde, og traadte saa underlig usikkert paa Foden.

Da hun kom nærmere og saa, hvem det var, hun gik imøde, gav det et Rusk i hende, og hun skjød over paa den anden Side af Vejen. Men Thorstein havde

ogsaa kjendt hende, og lige saa hurtigt, som hun veg til Siden, fulgte han efter.

»God Kveld, Sønneve!« raabte han hende imøde.

»God Kveld,« mumlede hun og drog videre.

»Du skal til Højtid imorgen; har Du hørt Noget om det?« spurgte Thorstein og forsøgte at standse hende.

»Aa ja, det passer for mig, det,« svarede hun med en Blanding af Bitterhed og Forsagelse i Udtrykket og skred raskt forbi ham.

»Det er nu slig alligevel,« sagde han og greb hende fast i den modstræbende Arm. »Jeg mener, Du er gal, Jente, vil ikke Du standse, saa jeg kan faa snakke lidt med Dig.«

»Aa, der var den Tid, Du ikke havde saa ondt for at standse mig, saa er det vel, at det engang kan komme,« sagde Jenten og standsede modvillig.

»Snak med det, som var!« brød Thorstein vred af, »bedst Du ta'r i at præke ligesom Gamlingen derhjemme, saa kan En da være sikkert paa at miste det Gran af Vid, En har igjen.«

»Lad mig gaa, jeg har jo ikke tænkt at møde Dig, jeg,« sagde hun undvigende.

»Vær nu ikke strid, Sønneve,« bad Thorstein venligt. »Du faar se at komme til Laget imorgen. Har Du kanske ikke Stadsen istand?«

»Der ligger lidet Lag paa, enten jeg har Stads eller ej,« svarede hun og undgik at se paa ham.

»Første Dansen skal Du danse med mig,« lo Thorstein og sendte et underligt Blik bort over mod Kraakenæsgaarden.

Sønneve fulgte det og tydede det paa sin Vis.

»Aa, jeg mener nok, det bli'r Signe, som faar den,« udbrød hun med lidt højere Klang i Stemmen.

»Gaa hjem og gjør Stadsen istand, Jente, første Dansen er Din,« svarede Thorstein kjækt og skiltes fra

hende og gik videre saa let, som om han allerede i Tanken traadte Dansen med den pyntede Jente.

Ikke fuldt saa kjæk holdt hun sig oppe, der hun stod endnu paa det samme Sted og saa efter ham. »Han mener ikke Ordet,« sukkede hun ved sig selv i kummerlig Tvivl. »Slig har han før i Tiden mangen Gang kastet et godt Ord til mig, ligesom et halvgnavet Ben til en Hund, og jeg har gnavet det, jeg, og takket til, for jeg har holdt af ham fra den Tid, jeg knap kan mindes. Og han har vidst det, han saa nok, at Hjertet mit ikke rigtig forstod at gjemme sig bort for ham. Men han har tumlet sig paa en sørgelig Vis . . . og nu er det Signe, som lokker ham . . . den fineste og rigeste Jente i hele Bygden! . . . jeg faar tjene for Brødet, jeg.« Og hun gik videre nedover.

Men som hun nu skred fremad og jevnt gik irette med sin Skjæbne, kom hun dog altid tilbage til de Ord: »Du faar komme til Laget imorgen,« og alt det hun modsatte sig den venlige Smiger, som laa deri, havde den dog sin Virkning, og pludselig standsede hun ved den Tanke: »Om nu hans Hu havde vendt sig!« Hun gik lidt nærmere til Huset; der stod Kjeld i den aabne Dør . . . »Stakkels Gamling! hun fik komme ind og stelle lidt til Hygge for ham i den kolde Vinterkveld.«

Rask steg hun op over Hellen og ind i Stuen, og en Stund efter knitrede og spragede Kvistene i det livlige Baal paa Ildstedet. Sønneve stod nu foran Ilden og ragede til og fra, da Kjeld tren ind i Stuen og slet ikke skjønnede, hvad der gik af Jenten, som imod Sædvane gjorde dette af sig selv, uden at manes en tre fire Gange før det skete; men der var baade lunt og hyggeligt i Stuen, og det havde der ikke været paa den Tid, han vidste.

»Faar vel op og se efter, om det højrøde Livstykket mit er slig, at det kan bruges«, tænkte Sønneve, »og den gamle Søljen efter Mor trænger vel til at pudses

lidet Gran af; der er ellers ingen Skin i den. Godt, at jeg aldrig har brugt de vakre Silkebaandene til Haaret, som Thorstein gav mig hin Gang, han havde været i Byen paa Arbejde, nu kan de komme til Nytte; En faar ikke vise Armoden frem, naar En kommer til rige Folk . . . Første Dansen! Aa ja, det skulde vel nok være gildt! Kommer nu an paa, om han husker det, for han er saa sørgelig løs i Ordet.«

Og hun gik rask ud af Stuen, men i Døren vendte hun sig om og fik derved Øje paa Kjelds Stadsedragt, som laa henover en Stol mellem noget gammelt Fiskergarn, tilstøvet og sjasket; hurtig foer hun ind igjen, tog den bort fra Stolen, rystede den og glattede den, saa godt hun kunde, med den flade Haand, og tog den da over Armen med sig op paa Klædekammeret paa Loftet, hvor hendes egen Kiste stod.

Kjeld saa med et venligt Ansigt efter hende og nikkede godmodigt hen mod Døren, som hun lukkede stille og omhyggeligt til efter sig.

»Det er en brav Jente igrunden,« tænkte Gamlingen. »Skade, at Thorstein altid løber over Bækken efter Vand.«

Dagen efter var der mangt et nysgjerrigt Ansigt vendt imod Kolbeins Gaard; thi det var ikke saa ofte, det kom over Nogen i hin Bygd at holde Lag; og derfor kastede det en vis Uro ind i Gemytterne, baade hos Budne og Ikke-Budne, og Forventningen mødtes med Misundelsen mange Gange den Dag.

Enkelte havde nu set Arne fra Mørkholt og mente, at han var »en slu Fant, som ikke bød paa Katten i Sækken, og atter Andre havde hilset paa Sønnen og mente: »at faa slig naadslig Frier var lige det Samme, som at drage en død Torsk tillands.« . . .

Og dermed svandt den korte Dag, og Aftenen sank kold og klar nedover de pyntede Mænd og Kvinder, som styrede henover Marken til Kolbein Starkars Gaard.

Her var nu baade lyst og lunt, og rundtom det lange Bord sad ældre Mænd og Kvinder i livlig Prat. Store Sølvbægere med Vin og tunge Krus med stærkt Øl gik flittigt rundt i Kredsen, og aldrig saa saare var det naaet hen til Kolbein, som sad i Højsædet og ragede op over alle de Andre, saa rejste han sig og drak en af Gjæsterne til igjen, og sømmeligt vidste han at vælge hver efter sin Fordring, og da gik Bægrene om paany, og mange gode Ting, som Massi havde bagt og stelt, bødes rundt paa samme Tid og toges imod med Iver og Paaskjønnelse.

De Unge holdt sig mere for sig selv og tog Sæde, hvor det først fandtes, uden at vrage stort. Ogsaa her bødes Mand imellem baade Mad og Drikke, og Latter og Skjemt fulgte med. Jenterne sloge Øjnene ned og fnisede og flokkede sig sammen og skottede hen til Gutterne, disse talte højt og vare kry, hver paa sin Maade; men øverst hos Alle stod dog Forventningen om Dansen, og Spillemanden fik mere end et Sidevink, som han, i sin overmodige Følelse af Vigtighed og Uundværlighed den Kveld, lod glide forbi sig upaaagtet.

Lang Tid gik imidlertid ikke hen, før Dansen tog sin Begyndelse, og som to skinnende Lys var Kolbein Starkars Øjne, da han nu stod der i Døren og lod dem følge med Datteren og den stilfærdige Frier i Dansen. Signe var forvist ogsaa det fagreste Syn, et Øje kunde møde. Det røde Livstykke funklede af Guld og brogede Perler i Lyset, og den blændende hvide Skjorte sluttede sig med en kunstig udsyet Krave ind til Halsen og det blussende Ansigt. Haaret laa i tykke Fletninger omkring Hovedet, omviklet tæt med røde Baand, og hun bar sig saa rankt og let som den fineste Birk under Fjeldet.

Signe var lykkelig den Kveld. Alle Bygdens Unggutter kappedes om at være hendes Danser. Alle syntes ligesom at gjøre sig det til en Opgave at stille den

paatænkte Brudgom i Skyggen, og derimod havde Signe Intet at indvende. Han var en stakkels godslig, viljeløs Fyr, som gik derhen, hvor Faderen viste ham, uden Modstand og uden Drift. At faa et »rigt Gifte«, det hørte nu en Gang til, og at faa »den vakreste Jente, som fandtes lang Vej,« var vel godt, helst naar Faderen tog Møjen paa sig, saa han bare havde nødig at møde frem med sig selv. Naar derfor alle de andre Gutter bød ham over i Dansen og i hele Maneren, tog han sig ikke det nær: »han, Far, sørgede nok for ham.«

Men En var der dog blandt Bygdens unge Mænd, som ikke syntes at dele Riddertjenesten hos Kolbeins smukke Datter, og det var Thorstein Hatle. Gamle Kjeld stod længst borte i en Krog og saa til, hvorledes Sønnen stelte sig, og han baade segnede under og bares oppe af Angsten for de vilde Udbrud, han saa mangen Gang havde været Vidne til hos Sønnen. Men de kom jo slet ikke! Thorstein bar sig kjæk og kraftig oppe baade under Sviren og Dansen, og slap ikke sig selv paa et eneste Punkt.

»Hm! gad nok vide, hvorfor ikke Gutten byder Signe op til Dans,« tænkte Kjeld og undrede sig mer og mer, og tabte tilslut Angsten for bare Forundring.

»Skjønner Nogen, hvad der gaar af Thorstein Hatle i Kveld?« udbrød en Kjærring og vendte sig til Kolbein, som stod med et Krus i Haanden for at drikke Naboen til. »En skulde bande paa, at han aldrig havde set Bunden uden paa et tørt Krus. Se, hvor han bærer sig, der er ikke gildere Danser i Laget.«

»Han har saameget Vid, Gutten, at han skjønner, hvor han er,« svarede Kolbein kort og rakte Kruset til Naboen.

»Jeg troer saavist, han har Tanker til Jenten, som han altid farer afsted med! Det er Sønneve, som tjener hos Fa'r hans,« vendte hun sig til en Kone,

som stod og værgede for sig i en Krog, hvor Alle trængte ind.

»Ja, det ser ud til det,« svarede denne ivrigt, og keg ud mellem Flokken efter Thorstein, som nu for sjette Gang snurrede Sønneve rundt i den voldsomme Dans.

»Hun har taget sig op, i det Sidste,« blev hun ved, »der var en Tid, hvor hun gik og saa ud som et ondt Vejr.«

»Ja saa er det bleven Godvejr i Kveld, skal jeg love; Ansigtet hendes skinner som en Sol!« udbrød denne og rejste sig og puffede sig igjennem Trængselen for at komme hen til Signe, som nu sad rød og pustende og saa efter Thorstein Hatle og Sønneve; hun skjønnede ikke, at hun aldrig før havde set den Jenten saa vakker . . . og skjønnede endnu mindre, at Thorstein, som var slig flink Danser, ikke havde budt hende op den hele Aften.

Men Signe fik ikke Tid til at undre sig længe; hun foer snart afsted i Dansen igjen, og al den Herlighed, som straalede omkring hende, trængte sig gjennem hele hendes Væsen, saa selv Hemmeligheden flygtede sky fra Krog til Krog for dette Lysskin og gjemte sig tilslut saa rent bort, at Signe, da hun mod Morgenen gik til Hvile i sit lille Kammer, slet ikke fandt den.

»Den Jente er saa kry, at Ingenting bider paa hende,« fnøs Thorstein, da han efter Gildets Slutning havde taget Godnat med Signe, og da hun gav ham Haanden paa samme Maade som alle de Andre, hvem hun lidet agtede, enten de bar sig ad saa eller saa.

»Fanden til Tag i den Døren!« udbrød han en Stund efter, da han stiltiende havde fulgt med Sønneve hjemover og nu lukkede Døren op til sit Sengekammer.

»Nu faar Du ha'e Tak for Dansen,« sagde Sønneve og skjalv i Stemmen.

»Aa, Tak selv,« brummede Thorstein og rakte Haanden fra Siden af hen til Jenten, idet han tren ind i Kammeret.

Men nu brast hun i Graad og vendte sig bort fra ham. De blussende Kinder vare hvide som bleget Lin, og hendes lille spinkle Skikkelse, som havde baaret sig saa kjækt op i Dansen, bøjede sig tungt forover, da hun gik henimod sit eget Kammer.

»Det er Synd i Jenten,« mumlede Thorstein, idet han kastede sig paaklædt henover Sengen, »men jeg lover for, at Signe tænkte Et og Andet. Sønneve gi'r hende ikke saameget efter endda . . . og den naadslige Frieren gik der og drog sig som en gammel Vante. Nej, den Jenten faar jeg ikke Ro for hverken levende eller død!«

Og Thorstein rejste sig igjen og saa udover Bygden i den graa Vinterdæmring . . . Endnu blinkede et enkelt Lys over paa Kraakenæsgaarden . . . »Ak, Signe, Signe!« udbrød han, og hele hans inderste Væsen brast ligesom frem af sit Skjul og fik Luft i dette Navn.

Imidlertid var der stor Spænding i Bygden. Blev det Alvor eller gik det op i Fjas med Trolovelsen paa Kraakenæsgaarden? Alle havde en Mening, Ingen et afgjørende Svar

Kolbein Starkar var trængt haardt ind paa Datteren og mente, at hans Vilje maatte vel staa over Signes Nykker i den Sag; men Massi, som nu altid var den, der jævnede og glattede, kom endelig frem med sin Mening, og den var: »at Signe fik have baade Tid og Ro til at overveje, for da kom nok Kolbeins Ønske til Enighed med Jentens.« Og Kolbein gav sig paa det. —

Resten af Vinteren gik nu hen i stille Ensformighed. Hver passede sit Stel, og inden Døre foregik det Meste. Derfor mødtes Folket kun ved Kirken og en og anden Gang paa en Snarvej gjennem Bygden.

De, som jevnligst traf paa hinanden, og som tilbragte timevis i hinandens Omgang, det var dem, som aldrig tog Hjertet med i noget Møde, men kun Kjødets Lyst. Derfor skiftedes der heller ikke mange gode Ord, og de faa, som faldt, vare Udtryk for en omtaaget Bevidsthed og kunde regnes lige med Hundens Bjæf mod Maanen.

Men blandt deres Tal var Størstedelen af den opvoksende og fremadskridende Ungdom; i Bygden kaldtes de »Slusker«, deres rette Navn var Drankere. Derfor laa en underlig Tyngde over Alderdommen; det var ikke Trætheden efter Livets Gjerning, men det var Modløsheden efter en unyttig Kamp. Heller ikke altid fostrede Sorgen Slapheden; Arrighed og Forbandelse brød ogsaa frem af Tidens Dvale, og det Sind, som trængte Skjæbnens Mildhed over sig for at kvæle den onde Sæd, hidsedes ved de Unges Kaadhed og Forhærdelse ind mellem Tornene igjen.

Det var et sørgeligt Syn at se Præsten skride forbi disse Ulykker, som en Rejsende passerer gjennem en By, hvis usle Beboere ikke strække Haanden ud mod ham, fordi de vide, at han ikke hører dem til, og derfor heller ikke behøver at ynkes over dem. Naget til ham vokste med Ulykken, hvad den Enkelte forbrød mod sig selv, blev ikke saa meget tillagt ham som Præsten; fra den moralske Forhærdelse lige ned til det mindste Uheld kastedes Skylden paa denne. Tilregneligheden faldt ikke mere tungt paa den Enkelte, han slog sig sammen med Nabo og Gjenbo, med Ven og Uven, og i en samlet Sum overdroges Sjælens Gjæld paa den ulykkelige Præst.

Dette var naturligvis en Uret, men hvorledes opstille Grændsen mellem, hvad der kunde siges, og hvad der burde siges? Nutiden lagde Glemsel over Fortiden; hvornaar Sæden er lagt, spørger Ingen om paa Høstens Dag.

At Præsten ikke havde standset den onde Vækst, det vidste Alle, og det vidste han selv, derfor saa han og Menigheden paa hinanden med Vredens lurende Blik i Øjet, og der var ikke En, som jo troede sig retfærdig nok til at kaste Sten paa ham.

Det var langt ud paa Natten; det første Dagbrud bar en svag Lysning henover Fjeldryggen, hvor endnu enkelte smaa Sneflagger laa ind imellem Rifterne, skjønt Vaaren var skreden stærkt fremad, og Knopperne paa de unge Birke langs med Lien aabnede sig for de fine, duftende Blade.

Da kom en liden Klynge af unge Mennesker, langsomt og med ujevne Skridt, nedover fra Kirken og stode nu stille ved det gamle Stenhegn, som skilte Landevejen fra Kolbein Starkars Udmark.

»Naa, hvor langt er Du naaet ind i Brudestakken Din, Du Thorstein?« spurgte en hæs Røst.

»Han kaver endnu med den ene Armen, den er for trang i Gabet,« lo en ganske ung Gut.

»Jeg er ræd for, han aldrig naaer i den da!« raabte hin.

»Kan være lige ens,« svarede Gutten igjen; »vi har drukket paa Jaordet, og det kan vi gjøre en Gang til, lad saa Nogen sige Nej!« og han tog Thorstein, som var standset midt paa Vejen, i Armen.

»Lad være at hænge Dig i mig, din Hakspætte,« brummede Thorstein, han syntes ligesaa tung paa Sindet som paa Foden.

»Kom hid, Gut!« skreg en af de Andre og trak Gutten bort fra ham, »ser ikke Du, han letter paa Modet? Det er nok ligesaa tungt at faa tilvejrs som den gamle Fillen, han har til Sejl paa Baaden sin.«

»Aa, jeg gad se det Hav, jeg ikke tør styre ud paa med den gamle Fillen, jeg!« svarede Thorstein og rejste paa sig.

»Kan nok hænde, Du styrer til Havs!« raabte En, som tjente hos Præsten, »men værre er det, naar Du

kommer til Land, især hvis Du lægger til ved Kolbein Starkars Brygge.«

»Jeg lægger til der alligevel!« brød Thorstein af og saa over mod Kraakenæsset.

»Tag Du fat i denne Stund, Thorstein!« lo Gutten, »En kan aldrig vide, hvordan det har sig med Modet, naar det faar sovet ud.«

»Gutten har Ret,« skreg en Anden. »Tag mig, mens Du ser mig, siger Silden. Vi staar Last og Brast med Dig, vi. Kom her!« Og han tog fat i Thorstein og drog ham hen mod Gjærdet.

»Jeg er Gut for at magte den Sag alene!« raabte Thorstein og sprang over paa hin Side.

»Skader aldrig, at Du har Nogen, Du kan skyde til Vidne paa,« svarede Hin igjen, og Alle fulgte nu med ham hen over Marken, indtil de nærmede sig Kolbeins Gaard, da stod de stille i en liden Frastand, og Thorstein gik tæt ind til Væggen paa den Side, hvor Signes lille Vindu vendte ud mod Kirken.

En Stund nølede han. Han holdt en Hasselgren i Haanden, og han drejede den og bøjede den, saa den blev saa myg, at han viklede den som et Baand om sine tykke Fingre.

Denne Gren var aabenbart et Billede paa Thorstein selv thi saa stiv og strittende han end stod der, vilde dog ;Signe kunne bøje ham som et silkeblødt Baand om sine smaa Hænder; men det var for nemt for Thorstein Hatle. Den Kraft, Gud havde givet ham, skulde ikke lægge sig til at sove i Dalilas Skjød, den skulde være med at bryde i Livets store Stenbrud og bane Vej baade for sig selv og Andre.

»Hvor slap Du Modet, Thorstein,« hviskede Unggutten, »saa skal jeg se, jeg kan søge det op, for nu lysner det bra.«

»Stop Munden paa den Gjøgen der,« udbrød Thorstein vredt, idet han tog sig sammen og strækkede Hasselgrenen helt ud igjen.

»Signe!« raabte Thorstein og sprang op paa en Sten og slog henover Ruden med Grenen.

Ingen svarede.

»Signe!« skreg han stærkere og slog til, som den, der af Fortvivlelsen over det første Slag drives til det andet.

Ulv knurrede stærkt indenfor, og et blegt, fint Ansigt kom frem mod Ruden.

»Luk op, Signe,« bad Thorstein, »jeg har et Bud til Dig, jeg tror, det er fra Vorherre.«

Vinduet blev nu aabnet paa Klem, og en forskræmt Røst spurgte ud: hvad de vilde hende?

»Kjender Du mig ikke, Guldblommen min?« spurgte han blidt og tog ligesom et Tag i Stemmen for at fastne den.

»Aa jo da, jeg kjender Dig nok,« svarede Signe hurtigt: »Hvad Bud kan Du ha'e til mig paa Nattetid?«

»Jeg har jo heller ikke sagt, at det var fra mig selv,« blev Thorstein ved, »jeg skulde bare hilse Dig fra Vorherre og sige det: at Thorstein Hatle er laget til at være Brudgommen Din, og Du faar tage ham, enten Du saa piber eller synger.«

»Skamme Dig, maatte Du, at Du tager Vorherres Navn med i slig syndig Snak! . . . Hils Du did, Du kommer fra, at Signe paa Kraakenæs aldrig bli'er Thorstein Hatles Brud, om hun saa maatte sige Nej til Vorherre selv og bære Synd for det hele sit Liv.«

Thorstein sank lidt sammen ved Signes Ord. Det var ligesom en Blind, der midt i Farten slipper Førerens Haand, han vover ikke det næste Skridt.

»Nu kan Du sælge Brudefrakken Din for en billig Pris,« udbrød Gutten bagved. De Andre lo højt.

»Luk ikke endnu, Signe,« bad Thorstein forknyt, da hun trak Vinduet til. »Det Bud var ogsaa bare fra mig selv; det, jeg har fra Vorherre, lyder slig:

Signe Kolbeins Datter, tag Thorstein Hatle til Mand! for gal er han, og værre bli'r han, om Du ikke gjør det.«

»Ikke tror jeg, Vorherre vil mig saa ondt,« svarede Signe ud gjennem en smal Aabning af Vinduet, »og ikke tror jeg, han agter slige Fanter, som Dig, saa meget værd, at han bryder sig om, enten de drage ihob med Den eller Hin.«

»Aa jo, Signe liden,« sagde Thorstein sorgfuldt og stille; »det er just Slige, han ta'r sig af. Jeg har faaet mangt et Bud fra Vorherre og lidet agtet paa det, desværre! Det sidste, jeg fik, var det: at Du, vesle Jenten, nok var den Eneste, som kunde drage mig ind paa rette Vejen.« . . .

»Og Fa'r Din, da?« udbrød Signe.

»Fa'r min præker, han,« sukkede Thorstein, og Haabløsheden trak sig som en lammende Smerte igjennem ham, »jeg bli'r altid gal, naar Nogen præker for mig.«

»Jeg fik da aldrig snakke, jeg,« lo Signe haanligt.

»Du skulde aldrig trænge Ordet, Signe,« udbrød Thorstein med et lidet Haab i Stemmen, »skjønnede jeg bare, hvad Du tænkte, da var det Præken nok. Jeg har det slig, at jeg ligesom maa gjøre Alting af mig selv.«

»Ja, saa staar der jo ikke Noget paa,« afbrød Signe lidt haardt, »saa kan Du jo gjøre efter Vorherres Raad, for han bruger vel ikke mere Ordet til Dig end til Andre.«

»Gjør Sælebod, Signe!« bad endnu en Gang Thorstein, men Stemmen brast, og det blev ikke hørt af hende. Hun slog Vinduet i og forsvandt.

Thorstein stod en god Stund og saa ned for sig; de Andre drog allerede hen over Udmarken, kun Unggutten blev tilbage og havde sat sig paa Hug ved Siden

af ham, og saa med et underligt deltagende Blik op paa ham.

Aldrig havde Thorstein været saa blød og mild. Han havde aldrig i sine Levedage bønfaldt Nogen, og han skjønnede ikke ret, at han kunde faa Nej, naar det engang kom over ham at bede. Der var et stort Vilderede i hans Tanker. En pludselig Indskydelse, vakt til Live ved hans egne Ord, havde fostret en Beslutning, som rejste sig midt i Anger og Selvforagt, klar og frisk som den unge Vaardag, der lyste hen over Egnen, men den sank, og Modet sank, og Haabet sank, og Elendighedens Vished stod tilslut som et glødende Jern igjennem hele hans Væsen. Der var ingen Dag længer i hans Sind, han var pludselig sunken fra den ned i en bælmørk Nat af Fortvivlelse og Had. Tanken om Signe havde endnu holdt et Bræt oppe paa det Syndens Hav, han tumlede om paa mellem Skjær og Brydninger, og han greb af og til efter det for at holde sig oppe, naar en slugende Styrtning var draget hen over ham, og han havde set den gabende Afgrund, hvori ingen Himmel afspejler sig. Ja, det var hændet, at, idet han greb efter Brættet, fik han Øje paa en liden Stjerne højt, højt over ham, hvor jo Himlen maatte være . . . og det gjorde ham saa godt, skjønt han lod blot haant om den Ting . . . Nu var Brættet sunken . . . Stjernen slukket . . . »At Vorherre stelte det slig for et Menneske! der, hvor Redning var, der tog han Fæstet fra ham.«

»Hu, jeg fryser,« sagde Gutten, som gik ved Siden af ham og saa baade forknyt og forfrossen ud, »jeg mener, hun, Mor, har Ret: bedre at ligge i sin Seng og sove end gaa her og trække Nattekulden i sig.«

»Piber Du, Kyllingen min, fordi Du har sluppet Ægget?« raabte Thorstein og kastede med et Rusk hele Sindets Vilderede fra sig. »Kom hid, saa gaar vi op-

over igjen, nu ligger Dagen for os. Fanden gaa her og slide med det, som ondt er, saalænge der er Noget, En kan stille sig til Ro paa!«

Og han tog Gutten i Skulderen og drog ham med sig tilbage til det Sted, de for et Par Timer siden havde forladt.

Der gik nu hen et Par Maaneder, og Fjeld og Dal bar Midsommerens rige, dejlige Dragt. Hinsides Ageren, som hørte til Kolbeins Gaard, stod Gjerdet, hvor Sten og Jord næsten helt forsvandt under Fylden af Græs og Urter, og Kornet indenfor fik et ringere Udseende, saa stærkt rejste det Unyttige sig over det Nyttige.

Signe fandt lidt efter lidt i denne Omgivelse Farven igjen til den blegnede Erindring. I lang Frastand skimtede hun de fuldblomstrende Rosentræer bag Stenhegnet i Præstens Have. »Der var det vist, han havde plukket den, hun gjemte paa derhjemme! Gad nok vide, om der endnu var lidet Gran Duft af den, nu var det længe siden, hun havde set til den,« tænkte Signe og følte Hjertet lidt tungt derved. Hun listede sig en Stund efter langs med Hegnet, hvor Roserne stode bagved i herlig Fylde. Kunde hun bare faa sig en af dem! det maatte vel paa det Nærmeste være, ligesom naar han kom igjen . . . kom han maaske tilbage paa Slutningen af Sommeren . . . eller nu i denne Stund? . . . I denne Stund!«

Og hun gik bort fra Hegnet og henover Vejen, og lidt efter stod hun paa samme Sted i Grøften. Ulv satte sig paa Vejkanten og saa sig spejdende om, den var ikke ret tryg, her havde den engang leveret en Træfning, og den gik ikke til Ro paa dette Sted.

»Nej, saa som Alting mindede om ham!« sukkede hun let, »Sommeren var rigtig hans Lige.« Der var

saamange Lyd, som kom med Sommeren . . . det klang igjen fra Alting, og det lignede hans Røst . . . nej, at hun ikke havde hørt ham sige: Gudmund, det maatte vel lyde, det Navn, naar det blev sagt paa den rette Maade, for aldrig skulde hun glemme, hvordan det klang, da han sa'e: Signe. Mon han tænkte paa hende? . . . Hun havde ikke altid tænkt paa ham; det var en stor Skam; hvad skulde hun nu svare ham, naar han kom og spurgte, om hun havde holdt Ord? . . . . Fik tænke lidt over det, slemt, at hun ikke kunde spørge Massi tilraads, for hun vidste altid god Besked med Sligt.«

Havde Gudmund samme Dag et Syn, der viste ham en rødmende Tusindfryd midt inde mellem Tjørn og Ukrud? . . . kan hænde; thi just samme Dag fik Præsten Brev fra ham, hvori han paa sin smigrende, bønlige Maade anmoder Faderen om Tilladelse til at besøge sin Hjembygd, før Vinteren atter rejste den store, om ikke just uoverstigelige Hindring. Og mange Smaagrunde fulgte med som Undsætning for dette Ønske, der vel kan forlange Overvejelse, om ikke just nogen tvingende Beslutning.

Rebekka, som ogsaa havde modtaget Brev fra sin Yndling, og som var lettere at overbevise i enkelte Ting end Broderen, føjede nu sine Bønner til Gudmunds; men det var ikke hendes Evne at bøje Ordet blødt og fint, som det bør sig, naar en Bøn skal naa det menneskelige Hjerte, og derfor lød hendes Tale til Præsten i denne Sag mere som en Fordring end som en Anmodning, og han brød hende af paa sin haanlige Vis, der altid viste hende tilbage indenfor Husholderskens trange Omraade, og levnede hende kun den Frihed at kaste Krænkelsen med Støvet ud for Vinden eller sænke den ned i Sindets sorgfulde Dyb, hvor hun gjemte de andre Livsskuffelser.

Præsten gik nu med det aabne Brev i Haanden ud af Stuen og ind i den store, skyggefulde Have, og her-

vandrede han længe op og ned i de brede Gange. Af og til kastede han et Øje paa det tætskrevne Brev . . . han smilede paa sin Maade; men det var Tvivlens kolde stive Trækning i de tynde Læber, og Øjet saa med et haardt Udtryk henover de dejlige Rækker af blomstrende Rosenbuske, der stod mellem Træerne.

Pludseligt stak et ungt blussende Ansigt ræd og nysgjerrigt frem mellem de grønne Buske langs Hegnet; to mørke, straalende Øjne hvilede med et underligt forlangende Udtryk paa de dejlige Roser.

Præsten standsede langt borte . . . han holdt næsten Aandedrættet tilbage; som Jægeren stod han bag Træet med det skarpe gjennemtrængende Blik rettet mod sit Maal, og som en sky Hind krøb Jenten halvt op paa Gjerdet og bøjede sig med bankende Hjerte og skjælvende Hænder langt forover, saa nær som muligt at fylde sin Sjæl med Synet af Roserne.

»Hvem var den dejlige Jente? . . . Det var Kolbein Starkars Datter! Hun, som stod der ved Gjerdet, da Sønnen rejste ifjor, og som tydeligt hin Dag havde taget hele hans Tanke fangen. Godt! nu vidste han lidt mere om Gudmunds Brev. Den Grund, som deri var anført, turde vel være den vægtigste for Sønnens Længsel. Nej, det var nok ikke værd, at han mødtes for snart igjen med dette Syn.«

Og Præstens skarpe Blik fulgte ufravendt med Signe, som nu svang sig ned fra Gjerdet igjen og skred henover Marken til Kolbeins Gaard, saa rank og let som det fine Straa, der bøjede sig under hendes Fod.

En Stund efter sad Præsten ved sit Skrivebord, og Signe syede flittigt paa et Livbaand med broget Garn, mens Massi skjændte, fordi hun alene maatte gaa der og »drages med hele Stellet.«

Billedet var nu vendt, den sky Hind var i Ly, og Jægeren tog ikke Sigte længer; men det var kun en liden Frist. Hinden var ikke skabt til at leve i Skjul,

den trængte til de aabne Marker og den friske Strøm til sit Livsensbad . . . og Jægerens Bøsse var ladt.

Nu fik da Gudmund Befaling til at blive borte, i gode velmenende Ord, som sletingen Modsigelse taalte. Mange Bevisgrunde anførtes, men den eneste afgjørende af dem alle nævntes ikke, og dermed var det Haab begravet! Men hvem kan udmaale, hvad sligt et Ungdomshaab river med sig i sit Fald?

Hvorledes nu det unge Menneske optog Faderens Afslag, hvormegen Skuffelse der fandtes i det første Øjebliks opbrusende Fornemmelse, og om det mødte ham paa den store Verdensscene blandt Statisterne eller blandt Heltene, faar blive hans Hemmelighed og hører ikke med i denne Plan at undersøge.

Det er paa Frugten, Træets Marv skal kjendes; hvad Luft og Lys der gav det Vækst og Modenhed, kan være vigtigt nok at tage med i Betragtning, men vigtigst for Afgjørelsen bliver dog dets første Næring.

Signe, som nu Intet vidste om disse Bestræbelser, gik og stelte sig med sin egen Tanke, og lod Længslen flyve frit ud; thi der var jo ingen, som saa den! Men saa længe fløj den ud og hjem, til den begyndte at sygne lidt, og mangengang, da nu Høstens vandkolde, taagede Ruskedage stod over Vangen igjen, sad den tung og træt med vaade hængende Vinger paa Reden, og bar kun et visnet Blad med sig til Vinterens kummerlige Næring.

Hun havde nu fyldt sit syttende Aar, og Kolbein var den Eneste, som ikke korsede sig af Forundring over, at Datteren endnu ingen Bestemmelse havde taget ligeoverfor de Friere, som havde meldt sig. »Hun var jo en Ungdom endnu, og Vildskaben fik sætte sig lidt, før hun tog det store Tag i Livet,« mente han.

Kolbein havde nok ogsaa den første Frier i Baghaanden endnu, og da det var den rigeste af dem alle, saa tog han sig aldrig nær af Massis Forskrækkelse, naar En og Anden bød sig frem, og som paa ingen

Vis lod sig vrage, blev sendt bort igjen uden nogen skjellig Grund.

»Godt og vel var det, at han, Thorstein Hatle, endda holdt sig borte fra hende,« mente Kolbein, »thi ugudeligere Fant gaves ikke i hele Bygden, og gal havde han været før, men værre var han dog bleven i denne Sommer og nu udover Vinteren. Det var ret en Ynk at se den gamle Fa'ren gaa der og stelle med sig selv ligesom et hjemløst Barn; thi Jenten, som skulde styre for ham, gik og trak sig som En, der hverken havde Vid eller Sans.«

Men Massi var ikke vel tilmode ved dette, og skjønt hun nikkede til Kolbeins Ord, tænkte hun dog noget Andet ved sig selv. Der maatte være Noget bagved, som ikke var ret.

»Du gaar nu vel aldrig og tænker paa denne Gutten deroppe?« brød Massi endelig ud en Kveld, da hun stelte med Maden, medens Signe støttede sig med Armen over Hovedet mod Ildstedet og stirrede ind i Flammerne.

Signe vendte sig hurtigt og saa ud gjennem Vinduet, skjønt Mørket laa tæt udenfor.

»Jeg mener ham Præstesønnen deroppe,« blev Massi forarget ved.

»Er han kommen?« raabte Signe; hun kunde ligesaa gjerne have raabt: »Velkommen!« saa glad lød det.

»Nej, Gud forlade mig, er det ikke saa, som jeg mente!« udbrød Massi og tabte Tvaaren fuld af Grød ned i Asken.

»Hys!« bad Signe og saa sig ræd omkring.

»Ja, Du kan gjerne hysse,« sagde Massi med dæmpet Røst, »fik Far Din Sligt at vide, saa tog han nok i at hysse paa en anden Maade.«

»Jeg skulde være glad, om jeg var død,« hviskede Signe hen for sig, og Lysskjæret brød sig paa en Taare, som hang i det mørke Øjenhaar lig Regndraaberne paa Spidsen af den fine Støvdrager.

»Hvad? . . . hvad siger Du?« foer Massi forskrækket op og stirrede hende lige ind i Ansigtet . . . »død! Gud fri og frels os, Barn, hvem dør i Din Alder.«

»Aa det var vel det bedste, som kunde hænde mig,« sukkede Signe og græd stærkere, »for glad blir jeg da aldrig mer.«

»Hys! vil Du tage Livet af Far Din, Jente?« udbrød den Gamle og saa ganske forskrækket ud. »Faa ikke ham paa Samvittigheden ogsaa, det kan være nok, Du bærer Synd for mig, thi jeg slipper forvist aldrig den Skræk, jeg har faaet ikveld . . . end sige død!«

I samme Stund tren Kolbein ind af Døren med Tjenerne efter sig, og Massi skyndte sig at sætte Maden frem for dem. Lidt efter satte ogsaa Signe sig hen til Bordet og lod som Ingenting; men led og kjed var hun dog af Alle, skjønt mest af sig selv. Og paa denne Maade gik Tiden trægt og ensformigt hen. Massi afvekslende skjændte og trøstede, skjønt hun ikke tænkte stort over, hvorfor hun gjorde det Ene eller det Andet; det faldt sig nu saa med Ordet, og »Noget fik hun sige, ellers gik Signe rent fra Mælet; thi hun hverken lo eller pratede mere som før, og ikke fandtes den Ting, som var tillags for hende.«

Og det var sandt. Signe havde slet ingen Modgang at bryde sig paa, derfor gled alt ud for hende i et jevnt Misnøje, som ikke kunde finde sig tilrette med Nogenting. Velstand og Tryghed rejste sine Pauluner over hendes blomstrende Ungdom, hun skjønnede det ikke. Der var ikke en Krog i hele det store Hus, hvor Bekymringen stod gjemt til næste Dag; hun søgte efter den alligevel.

»Det var vist sandt, hvad Massi prækede for hende: »at det bar galt afsted med hende, naar hun ikke jog denne Præstesønnen ud af Tankerne; thi den Vej, der var laget for hende i Livet, laa saa rent borte fra den, som var laget for ham, at det blev til Ulykke for begge To, om det bar ihob med dem . . .«

Og nu skulde hun rigtig tage fat med at glemme ham; hun havde dog ogsaa en Vilje!

Ak! Signes Vilje var endnu det unge Barn, som legede i Solskinnet med Fornuften, og hver af dem gjemte sig bort i sin Gang. Men Fantasien voksede under denne Leg og tog sig hele Herredømmet til; hvert ubevogtet Øjeblik slap den Fristeren ind i den svagt befæstede Tanke, og hvor Fristelsen først har faaet Indgang, er det umuligt stundom at følge dens Vej. Hvert Skridt er saa kort og saa let, at selv den Viseste ikke kan tage Mærke af det; thi Sjælens Væv er føjet sammen af saa fine Traade, og mange, mange kunne briste, før der bliver Syn for Sagen. Ingen, om han er nok saa stærk og vis, staar med et Spring ved Dydens Alter, og Ingen blev Forbryder, hemmeligt eller aabenbart, ved det første Fald paa Vejen. Naar Verden sætter Kronen paa sine Dydshelte og raaber til den Fordømte: Sten ham! da hviskes der af Aanderne i begge Riger: »det vidste vi for længe siden.«

Der kom da Lidet eller Intet ud af Signes Kamp med Længselen og alle de taabelige Ønsker, som den fødte; bedrøvet var og blev hun. Men Bedrøvelsen er ingen Kraft i Sjælen, den hengiver sig i det, som er, og kjærtegner paa en Maade det higende Sind; skal nogen rigtig Omflytning af Tanken foregaa, da maa Alvoret til; thi den spilder ikke Tiden med Klynk og Graad, den gaar paa. Men Alvoret var for tungt for Signes bløde Sjæl, hun var ikke ret skikket til at bære Noget selv, og derfor lod hun sig bære af det Første, det Bedste, som kom til udenfra.

»Kan En skjønne, hvad der gaar af Jenten,« sagde Kolbein en Dag til Massi, da de vare alene, »En ser aldrig et glad Ansigt paa hende.«

»Jeg tror ikke hun liker sig her i Bygden,« svarede Massi fiffigt; »fik jeg ha'e Ordet med i Laget, skulde Jenten tage hen til Mormoren sin, bedst om hun blev Sommeren over der, tror jeg, En kan ikke vide, om

ikke denne Thorstein Hatle skræmmer hende alligevel, skjønt det lader, som han skyer hende.«

»Ja, naar en Maanedstid var gaaet, saa skulde hun skikkes bort til Bedstemoren,« bestemte Kolbein i samme Stund.

Da nu Dagen nærmede sig til denne Rejse, kom Massi forsigtig frem med Forslaget for Signe, som hørte paa det baade uden Vrede og uden Glæde. Der var kjedeligt hos Bedstemoderen, og der var ikke morsomt hjemme; det Ene kunde være ligesaa godt som det Andet. Imidlertid var det dog en Rejse . . . en liden Bevægelse i Stilstanden . . . en svag Ytring af det Liv, hun anede, og som hun trængte til, men ikke kjendte. Derfor blev det alligevel en glad Dag, da Kjærren holdt for Døren og Signe en Stund efter kjørte op over Vejen forbi Kirken og ind imellem Fjeldene, og hun saa frem for sig med et forventningsfuldt Blik . . . »thi Noget maatte vel hændes hende, der hun kom hen; hele Livet stod da vel ikke saa rent stille der, som paa Kraakenæsgaarden!«

Denne Rejse spurgtes nu snart i Bygden, og der blev da tillagt den en eller anden forblommet Hensigt; nærmest laa dog den Mening, at Arne paa Mørkholdt havde faaet dette tilstelt, for at Sønnen hans lidt oftere kunde træffes med Jenten, da Bedstemorens Gaard laa lige ind til Arnes Udmark. Og dermed var Snakken ordnet og Freden lyst over Signe; nu kunde hun trygt være der, hun var, for denne Sommer.

Ogsaa paa Præstegaarden spurgtes Signes Rejse, og hvad der ellers vilde være gledet upaaagtet forbi Præsten, traf ham denne Gang fuldt aarvaagen. Han havde engang taget Sigte paa Jenten, han slap hende ikke mer af Syne. Naar hun altsaa blev hele Sommeren borte, var det Tiden til at kalde Sønnen hjem og give ham den Tilladelse, hvorom han saa ofte og saa indtrængende bad. Og dermed blev Beslutningen taget og Brevet til Gudmund Dagen efter afsendt.

Hvormegen Del Signes Minde kan have havt i det unge Menneskes Glæde over dette Brev, er ubestemmelig; kun det er vist, at han kastede fra sig i aandeløs Hastværk hver tænkelig Hindring, og gjorde næsten Mirakler for allerede ottende Dagen efter at tiltræde den i hine Tider højst besværlige Rejse til Hjemmet, og at han straks ved Ankomsten der, under det letteste Paaskud af Verden, foer ud over Vej og Sti for at spejde rundt til alle Sider, og da han ikke syntes at opdage Noget af det, han søgte efter, omsider vendte tilbage med en let Sky over den klare Pande.

Præsten stod i det aabne Vindu og nikkede til Sønnen, da han tren ind paa Trappen igjen, og et Smil fløj hen over hans blege Ansigt, han skjønnede nok Gudmunds Tanke, men han frygtede den ikke, og derfor var der vel nok lidt Haan i Smilet, men ingen Trusel. »Endnu et Par Gange vilde han søge, da vilde han harmes lidt, og siden glemme;« det var efter Præstens Slutning den lige Linie i slige Sager; den havde han fulgt, og den skulde Sønnen følge. Det unge Menneske skulde i det Hele ikke være Noget i og ved sig selv, men Alt ved en slavisk Efterfølgen af den faderlige Myndigheds Forskrifter.

Endelig kom der da en Gang glade Dage i den stille Præstegaard! Det unge Menneske talte med Alle, og nikkede til Alle, gik ud og ind, lukkede ikke Døren efter sig, trak Gaardhunden ind i Stuen, fløj efter Tanten ud i Spisekammeret, havde Næsen og Fingrene fremme i Alting, blev tilslut jaget ud derfra, satte sig saa ned mellem Tjenerne og slog en halvstuderet Prat af med dem, forlod dem endelig midt i et lystigt Udbrud, som forskrækkede dem selv bagefter ved det Uvante, og de vidste ikke ret, enten de havde leet af sig selv eller en ond Aand havde leet af dem. Han foer saa ind i den rummelige Stue igjen og gav Scener af en Nutidskomedie lige over for de stive Billeder paa de mørke Tapeter af Mennesker i en unaturlig Tid. Men da

Kvelden kom, og de ubestemte Længsler vankede om mellem de ubestemte Grænser, da stod Gudmund stille lænet op til Havegjerdet og saa nedover til Kolbeins Gaard, som rejste sig tungt og uformeligt i Skyggen og lignede et stort Fjeldstykke, som var rullet ned og havde begravet baade Liv og Glæde under sig.

»Du staar her og drømmer, Gudmund,« sagde Rebekka mildt og tog ham i Haanden og trak ham med sig hen over Vejen.

»Jeg stod og tænkte paa, at Gaarden dernede paa Næsset ser ud i Skumringen ligesom et uddødt Hus.«

»Da er der dog Liv nok,« svarede Tanten og saa ned over; »rigtignok er det bedste Liv borte; thi Datteren er sendt ind i Nære-Bygden til en gammel Slægtning . . . .«

»Er Signe borte?« afbrød Gudmund i stærk Spænding.

»Husker Du hende?« spurgte Rebekka lidt forundret.

»Kolbein Starkars Datter? Ja, jeg tror, jeg husker hende, hun var jo meget vakker,« svarede Gudmund og tog sig hurtig sammen.

»Ja hun var meget vakker,« blev Tanten ved idet de vandrede langsomt hen over Vejen, »og hun er det da endnu. Jeg har aldrig set en slig underlig Blanding af Barn og Voksen. Det nederste af Ansigtet er saa blødt og fint, at hun kunde være tolv Aar, men Øjnene og Panden er næsten dobbelt saa gammelt, man skulde tro: var det ikke en rig Gaardmandsjente, at hun gik og tænkte over Livet, som det jo nu er blevet Skik at unge Piger gjøre istedenfor heltud at glæde sig i det.«

»Hvorfor skulde hun da ikke kunne tænke over Livet, fordi hun er en Bondejente?« spurgte Gudmund lidt stødt.

»Aanej, det ligner dem ikke,« svarede Rebekka. »De tage Livet som det er og bryde sig ikke med at rette paa det. Det er en Guds Gave for dem, og Sorg og Glæde hører med til det. Nej, da tror jeg snarere, hun har forsét sig paa en . . . .«

»Tror Du, hun er forelsket, Tante Rebekka?« udbrød han hurtigt.

»Man skulde fristes til det,« svarede hun stilfærdig, og det syntes næsten, som om hun vilde lægge en Dæmper paa hans Heftighed. »Hun har jo havt mange Friere, siges der, men Afslag har de faaet Allesammen. I denne Tid er hun borte, som Du har hørt, og der tales om, at det skal blive til Alvor med den rige Arnes Søn; thi Mørkholdt ligger tæt ind til Bedstemoderens Gaard, og der skal hun forblive Sommeren over.«

»O!« udbrød Gudmund og standsede pludselig og holdt Haanden for Øjnene.

»Stødte Du Dig, Barn?« spurgte Tanten og greb ham i Armen.

Han taug stille og rørte sig ikke.

»Hvad gaar der af Dig, Gudmund?« hviskede hun og lagde Haanden paa hans Skulder. »Har Du ondt nogetsteds?«

»Stille!« hviskede han og rettede paa sig, »aaja Tante,« føjede han til efter en Stund, idet han vendte om paa Vejen; »der var Noget, som gjorde ondt.« Og han taug igjen.

Rebekka taug ogsaa, og de vandrede hjemover i Stilhed.

»Gud være lovet, at Jenten er borte og snart er vel forsørget!« sukkede hun, da hun stod i sit lille Kammer og havde sagt Brodersønnen sit kjærlige Godnat. »Man kan aldrig vide, hvordan Hjerterne mødes, det Kjendskab sluttes ligesaa godt paa Alfarvej som inden fire Vægge. Men at jeg ikke mærkede Noget, da han sidst var her! Stakkels Signe! Skulde det være den Tanke, som har løftet hende op over alle de store Tilbud! Gud hjælpe hende ned til Fornuften igjen! Godt alligevel, at jeg fik tale ud om hende, thi er det virkelig det, som staar ham for Tanken, og det aner mig saa sikkert, da er det den eneste Lykke for dem begge To, at de glemme hinanden.«

Medens nu Gudmund tog flere tunge Tag med den uhyggelige Tanke, at hans første straalende Livsbane, som han havde jevnet og pyntet paa med alle Illusionens skjønne Opfindelser, paa en Gang blev omlagt og ikke blot det, men blev betraadt af en Uvedkommende, en Bondegut med plumpe Vaner og tosset Skjøn, som løsnede baade Grundstenen og Vejviseren, og levnede ikke mere Fæste for Foden end i den tomme Luft; og mens Signe levede ligesaa stille hos Bedstemoderen som hjemme paa Kraakenæs, og undveg haardnakket hvert Møde med Arnes undselige Søn, sank Livsskyggen altid tungere og tættere ned om gamle Kjelds Hus.

Mangengang tyktes det Thorstein selv, at det var bare paa Trods, han havde forelsket sig i Kolbeins rige Datter; thi Fornuften stjal sig dog til en og anden Gang i en rigtig aarvaagen Stund at hviske til ham, at han var en »Slusk« og havde snart hverken Brød i Huset eller Tag over Hovedet. Men de aarvaagne Timer vare ikke mange og heller ikke lange i Thorstein Hatles Liv, og Uklarheden fødte straks igjen Trodsen; thi der var saa megen Styrke i hans Sind, at han aldrig rent sank hen i Sløvhed.

Det stod da fast, at Signe maatte blive hans, om saa hele Jorden derved fik et andet Udseende. Men fra at gjennemtrænge ham som en Lysstribe, i hvis svage Skjær til Siderne han af og til øjnede sig selv i et andet Livsforhold, var det Forsæt nu forandret til den mørke Pæl, hvortil han stod naglet som Prometheus til Klippen, og den hævngjerrige Tanke fortærede hans Hjerte, ligesom hin hungrige Grib den bundne Kjæmpes Lever.

»Kunde han bare faa den hovmodige Jenten bøjet! Vidste han bare Noget, som kunde gjøre hende til den Ringeste af Alle! . . . . Ja, havde han Magten, da skulde hun nok ogsaa en Dag staa udenfor hans Sovekammervindu og bede ham vakkert at slaa Følge med ud over Livet. Men da skulde hun ikke glæde sig til Svaret, det var vist; thi han tog sig nok ingen Dødssygdom af

at leve hende foruden, der var Jenter nok, han kunde faa, gad han bare være over det.«

Men Signe var sendt bort, og Kolbein Starkars Gaard stod der og keg over paa Faderens usle Hus, og det var ligesom den sagde: Kom an saa skal vi prøve Styrke. Nej han maatte vige! og han listede tungt hen over Landevejen.

En Stund efter sad han, ret ligesom i Højbordssædet, ved Enden af et smalt, langt Furubord i den gamle Borgstue hos Landhandleren . . . . »Han vige! Godt, lad bare Tiden komme, det spurgtes nok!« Og Ingen slog i Bordet med slig en Kraft, som Thorstein Hatle, og var der en af de Andre, som hang med Næbet, han fik friske paa sig, saa han ikke skulde sidde der og gaa Skam over.

En og anden Gang hændte det, at Kolbein tyktes Synd i gamle Kjeld, og da gik han gjerne hen paa Kvelden over til ham og slog en liden Prat af med ham. Det var nu altid et Besøg, som Gamlingen tog imod med Hatten i Haanden og med de venligste Ord og Miner, han vidste. Helst taug han om Sønnen; det var saa tungt at dadle ham, og Ros fortjente han ikke, det vidste han kanske bedre end nogen Anden. Men Kolbein slog nu gjerne Samtalen hen paa det, og saa maatte jo Kjeld lægge Ordet i med, hvor ondt det gjorde.

»Du tager ham for lempeligt,« afbrød Kolbein ham, »En faar ikke lade Børnene magtstjæle En rentud.«

»Aanej, det er sandt og vist, det,« indrømmede Kjeld blidt og forskræmt. »Du har nu ogsaa Lykken med Dig paa den Vej; hun, Signe, er et godt Barn, og Du trænger ikke mange haarde Ord for at holde hende paa rette Vejen.«

»Var heller ikke vel, jeg gjorde det,« svarede Kolbein kort, »jeg er ikke den, som taber Ordet til Unytte, jeg.«

»Aanej, Du gjør ikke det,« sukkede Kjeld; »Vorherre lade Dig faa Glæde af hende.«

»Jeg har ikke havt andet end Glæde af hende hidtil, og jeg skal nok stelle mig slig, at det kan vare ved,« sagde Kolbein som før.

»Gud give det!« føjede Kjeld venligt til. »Der ser jeg Præsten gaa med den vakre Sønnen sin,« og han holdt Haanden over Øjnene og saa op mod Præstegaarden, hvor Præsten vandrede frem og tilbage med Gudmund i det sidste Dagskjær. »Der var en Gang, jeg troede han skulde ha'e taget sig lidt af Thorstein og formanet ham til det Gode; men han er ikke den, som tager blidt mod Nogen, og jeg fik aldrig Ordet frem,« blev Kjeld forknyt ved.

»Præsten har Noget tilgode af hver Mands Ulykke her i Bygden; lad ham agte sig, at det ikke kommer over ham i den slemme Stund,« sagde Kolbein og saa mørkt op efter ham, og dermed gik han sin Vej, og Kjeld tren igjen ind i det triste Hus.

»Det er en Lykkens Mand, den Kolbein Starkar,« sukkede Kjeld, og satte sig hen til Bordet, hvor endnu Levningerne af Middagsmaden stod.

»Lidet Gavn har En af Jenten, ogsaa,« sukkede han paany. »Jeg mener hun tar sig Sorg til af Gutten . . . det var en Gang en gild Jente,« og han tog fat paa Levningerne.

En Stund sad han og pillede ved dem, en og anden Gang smaasnakkede han med sig selv, han havde efterhaanden vænnet sig til denne Underholdning, da gik han til Sengs, og der var næsten Dødsstilhed over hele Huset.

Der kunde nu være hengaaet et Par Timer paa denne Maade, da et Menneske med tunge usikre Skridt kom henimod Huset. En Stund famlede han efter Døren før han fandt Taget, endelig blev den aabnet, og han tumlede ind over Tærskelen. Det var Thorstein, der med det sidste Instinkt famlede sig gjennem Halvmørket hjemover til det Ly, som Faderen, trods sin høje Alder og visne Livskraft, endnu holdt op over ham.

Fuldt paaklædt kastede han sig nu hen over Sengen i det trange Rum, som var hans Sovekammer, og hvor den samme Uhygge lurede rundt i Krogene som i det Øvrige af Huset; snart sov han saa tungt, som om der maatte Dommedagsbasunen til at vække ham.

Da aabnedes en Dør paa Klem, som førte fra Svalen bag ud til et andet Sengekammer ved Siden af Kjøkkenet. Lidt efter lidt skjød den saa vidt op, at et Menneske kom tilsyne, det var Sønneve. Men næsten kunde man fristes til at tro, at et helt Liv fuldt af aandelig og legemlig Slid var gaaet henover hende fra hin Kveld, da hun svang sig i Dansen med Thorstein Hatle og syntes tryg i den Tanke, at hele Livet vilde blive en Dans ved hans Haand, og til dette sildige Møde.

En Stund havde hun holdt sig stille og lyttende midt i Gangen, da lod hun Haanden forsigtig glide langs med Væggen, mens hun listede sig paa Taa hen til den Dør, hvor Thorstein Hatle var forsvunden, og her stod hun stille igjen og lyttede. Den dybe Snorken lød indenfor, ellers var Alting stille som i Graven. Da tog hun Mod til sig og lagde Haanden paa det plumpe Trægreb, den rystede som et Poppelblad. Nu fik hun Døren listet op. Det tog Tid, men med det Samme skjød hun ind gjennem Aabningen og lukkede til efter sig.

Tæt ved Sengen, hvorpaa Thorstein laa, stod en gammel Træstol uden Ryg; det var det eneste Sæde i Kammeret, og skjønt den endnu havde sine fire Ben, vidste den dog ikke ret, hvilket af dem den vilde staa paa, da Jenten forsigtig satte sig ned paa den. —

Men nu, da Spændingen var forbi, syntes ogsaa Kraften brudt, og hun sank sammen over sig selv, mens hun sad der ved Sengen, ikke som den, der trofast plejer en Syg eller vaager ved et sorgfuldt Minde, men som den, der slæber Tiden hen lige godt hvor. Hun

havde saa længe gjentaget for sig selv hvert Ord, Thorstein havde sagt hende, og saa længe vendt og drejet paa Meningen for af den at udfinde sin Ret til hans Hjerte, at hun var bleven træt, og vidste nu hverken ud eller ind mere.

Af og til, naar det havde truffet sig saa, at hun og Signe paa Kraakenæs havde mødtes, og naar Thorstein kom til, havde han ligesom vist Signe, at det var Sønneve, han brød sig om, og ikke hende, og da drog hun Haab for lange Tider af et saadant Møde. Men naar hun bagefter traf ham herhjemme, og hun gik glad og trøstig imod ham, saa viste han hende saa langt fra sig, at det var, som et helt Liv laa imellem dem.

Det var heller ikke for at glæde sig, at hun sad her ved Sengen og spildte Nattesøvnen paa at vaage ved En, som istedetfor at takke hende vilde jage hende fra sig som en Rasende, dersom han uforvarende slog Øjnene op og saa hende sidde der; men det var, fordi hun saa længe i Angst og Sorg havde lyttet efter hans Tilbagekomst, naar han mod Kvelden var vandret ud med Kammeraterne, og Ingen vidste, paa hvad Maade han kom hjem igjen, at hun tilslut mistede Søvnen, og da var det dog bedst inde hos ham, syntes hun: »der var da et Liv ved Siden af hende . . . for hun var lige ved at blive mørkræd.«

Og saa gik Time efter Time, til den graa Morgendæmring keg ind af de smaa uklare Ruder, og kastede sin blege Lysning hen over dette sørgelige Syn, der, hvor uskjønt det var, dog i Sandhed var med at fylde Tallet af de tusinde Livsbilleder, som Skjæbnen virker af skjøre, usammenhængende Livstraade.

Da begyndte det at røre sig udenfor. En og Anden trak sig søvnigt nedover mod Baadene med Madbommen i Haanden og Trøjen over Armen. Ud over Halvdøren keg et gammelt Ansigt frem hist og her, og en

ung frisk Stemme haukede oppe fra en Fjeldsti. Sønneve havde rejst sig og løftet det dorske Ansigt mod Lyset, hun lyttede et Øjeblik efter disse Ytringer af den nye Dag og listede saa ud igjen af Kammeret ind til sit eget, hvor hun kastede sig paa et Straaleje, som ikke saa ud til at være ordnet paa Aar og Dag.

Her laa hun endnu og sov, da Thorstein med friske Kræfter og mismodigt Sind tren ind i Stuen for at spise Frokosten. Men her stod endnu kun Levningerne fra Dagen forud, og Forsømmelsens Møl gnavede synligt paa det hele Husstel. Kjeld sad taalmodig, som den, der véd, at Modstand er spildt, ved Enden af Bordet, og det lod, som han ventede, men han ventede i Virkeligheden ikke.

En Stund sad Thorstein ogsaa og ventede; men der kom ingen Jente, da blev han rasende. Han rejste sig og skred hen til Kjøkkendøren, rev den op, saa det rystede i Huset, og gik derfra lige hen til Sønneves Kammer, hvortil Døren stod paa Klem.

Hun foer forskrækket op af Sengen og stod nu midt paa Gulvet i en underlig Forvirring.

»En kan ikke være tjent med eñ slig Jente, som dovner Dagen væk i et Hus, hvor ingen andre Kvindfolk er,« sagde Thorstein haardt.

Sønneve saa op paa ham med et sky Blik, og Læberne skjalv.

»Der er ikke langt til Skiftetiden,« blev han ved med et fortrædeligt Kast paa Hovedet, der viste hendes sørgmodige Blik fra sig. »Du faar da se Dig om efter Tjeneste et andet Sted.« Og dermed gik han ind igjen og slog Døren i efter sig.

Sønneve saa efter ham, men rørte sig ikke af Stedet. Det var ligesom hun stod midt paa en vaad, ubanet Fjeldsti, og nu knak det usle Haandtag, hun holdt sig fast ved, saa hun vovede ikke at røre sig.

»Du var for haard mod Jenten, Thorstein,« sagde Kjeld stille bebrejdende, »jeg troer, hun hænger ved Dig.«

»Saa faar En se til at blive hende kvit,« svarede Thorstein kort, og en Stund efter gik han uden videre Snak ud af Huset.

Det var en underlig Sommer, fuld af Uro og Længsel, for alle disse Skikkelser, hvem Skjæbnen havde stillet paa hver sin Bred af et utrygt med stride Strømninger og skjulte Skjær opfyldt Vand. Det syntes ligesom at gjælde Livet, hvis de ikke naaede over til hinanden, og dog lod der sig ingen fast Bro bygge.

Da hug hver af dem en Gren af sit Livstræ, klyngede sig fast til den og lod det bære ud over Strømmen. Men slig dristig Fart kræver mangt et Offer, og den, som endelig naar Land, trænger kjærlig Hjælp for ikke at forkomme efter Anstrængelsen.

Kolbein Starkar var, som Tilnavnet viste, en stærk Mand, og han famlede ikke om i Luften efter en Bestemmelse. Signe havde godt af at komme bort en Tid hjemmefra; det indsaa han, og derfor skete det ogsaa. Men hver Dag blev ham længere og længere, og aldrig kom han udenfor sin Gaard uden at kaste et Blik op mod Vejen mellem Fjeldene, hvorfra Signe maatte komme, naar Sommeren fik Ende. »Thi det var nu engang sagt, at hun skulde være hos Bedstemoderen Sommeren ud, og saa fik det blive derved, skjønt aldrig havde han oplevet slig tærende langsom Tid som i dette Halvaar.«

Massi talte ogsaa meget baade løst og fast om sin Længsel, og der var intet Usandt i det; kun ønskede hun ikke Signes Komme; thi »endnu gik han Præstesønnen der og trak sig, og Gud lade hende bare blive borte, til han var vel afsted!«

Den samme Tanke gik egentlig ogsaa igjennem Præsten og hans Søster. Der var ingen Grund til ikke at glæde sig inderligt over Gudmunds Nærværelse i den mørke Præstegaard. Men Rebekka tænkte: »Gud lade ham blot ikke blive saalænge, til Signe kommer hid igjen!«

Og Præsten lurede saa smaat efter hver Dag, som gik, og lyttede til den, som kom. Tiden var nu draget saa langt hen, at Trygheden ikke længere var der, og den idelige Bøn om Opsættelse forstærkede kun hans Mistanke om Sønnens rette Sindsstemning, skjønt han lod til at tumle sine Tanker og Ønsker i hel modsat Retning af den, Præsten frygtede.

Endelig blev den sidste Termin sat, om fjorten Dage skulde Gudmund rejse. »Ak, at hver Dag forsvandt, som om den havde faaet Betaling for at løbe!« sukkede han og saa ind efter Landevejen, som førte til hin Bygd bag Fjeldene, hvor Signe var. »Skulde han da drage bort nu for mange, mange Aar og ikke se hende, før han rejste,« thi han troede mindre og mindre paa denne Brudgom, Alle snakkede saa tilforladeligt om, og mer og mer paa Tantens let henkastede Ytring, »at man skulde næsten tro, Jenten havde forset sig paa En.«

I Nære-Bygden var der paa samme Tid heller ikke megen Tilfredshed, og man skulde næsten fristes til at tro paa Tankens magnetiske Kraft ved at se Signes Uro og Misnøje, og ved at høre hendes henkastede Ord, der allesammen tydede paa, at Aanden var der, hvor Legemet ikke var. »Men nu var der bare en Maaned igjen af Sommeren, og da gik vel den Tid med, om ogsaa den krøb ligesom den sorte Sneglen der paa Stien.«

Men Tiden gik i lige maalte Længder uden Stands og uden Hensyn. Det er den sejgeste af alle Modstandere. Alt Andet kunne vi mer eller mindre bøje efter vore Ønsker, ikke denne. Vi kunne med brændende Begjær forlange Minuttet omskiftet til et Aar,

og Aaret til Minuttet; den gaar forbi vor Utaalmodighed med roligt Blik og glattet Pande og passer Evighedens Sag, medens vi fortvivle.

»Du faar tage Dig Noget til, Barn!« sagde Bedstemoderen til Signe, naar hun saa hende sidde tankefuld og lade Hænderne falde fra Arbejdet. Ja, det var vist det bedste Raad, men Signe fulgte det dog ikke, og det var ikke, fordi hun egentlig havde Ulyst til Arbejdet; men Sindet var saa fuldt af Tanker; den ene fødtes, før den anden fik Vækst, og Liv og Næring sugede de Alle af det unge Hjerte; derfor taug hun, naar hun hørte Sligt.

Da kom der endelig en Dag, saa varm og brændende som ved Midsommertide, uagtet det dog var paa Heldingen af den. Signe var tidligt ude og vandrede planløst henover den ensomme Fjeldvej. Op og ned, ud og ind gik det, men fremad bestandig. En Gang imellem satte hun sig ned paa en Sten og saa ud for sig. Uendelig snoede Stierne sig mellem hinanden, dog langt borte øjnede hun en bredere Vej: »Kanske var det Vejen hjemover?« Hun rejste sig og gik videre. »Der skjød en Sti ind mellem Fjeldene, det var vist en Snarvej, som førte hen til hin? Den var saa kjølig og frisk.«

Og hurtig var hun inde paa den, og fremad gik det. »Ja ganske rigtigt. Der laa den brede Kjørevej, netop den, hun var kommen til Nære-Bygden paa! Nu kunde der da aldrig være ret langt til Hjemmet . . . End om hun gik lige hjem med en Gang? . . . Bedstemoderen fik nu altid at vide, at hun var der, det stod ikke paa med hende . . . Faderen var kanske lidt ond, naar hun kom, men saa gik det over igjen, og Massi brød hun sig ikke Støvet om . . . Der var dog hundrede Gange bedre hjemme end her! . . .«

Og alt som hun arbejdede paa at faa hele Retten paa sin Side, skred hun raskt hen ad den støvede Vej og tog ikke Mærke af Nogenting; kun lige ud efter

Længselen, og den bar hende en lang Stund op over alle Hensyn baade til Andre og til sig selv.

Men Vejen fra Nære-Bygden og til hendes Hjem var ingen Snarvej; den lod sig knap tilbagelægge paa en Dag af en øvet Fodgjænger og endnu mindre af Signe, som var saa lidet vant til Anstrængelse. Et godt Stykke havde hun allerede naaet fremad, men det var kun lidt over en Fjerdedel af det Hele, da sank hun træt og modløs ned ved Siden af et løsrevet Fjeldstykke, som kastede en liden Skygge ud fra sig, og her overgav hun sig til Hvilen.

Da kom en Kjærre skranglende henover Vejen og lige mod hende. En Gut sad i den og trak hidsigt i Tømmen, og drev med snerrende Røst paa Hesten, der paa sin Side ligesaa ihærdigt fordrede en liden Rast. Nu kom den lige forbi, hvor Signe sad.

»Kanske Du vil kjøre med et Stykke?« spurgte Gutten hende og lod Hesten standse.

»Hvorhen skal Du da?« spurgte Signe og rejste sig med Anstrængelse.

»Jeg skal til Skagge,« svarede han. »Men vil Du med, saa vær snar, for jeg skal være tilbage før Kvelden.«

En liden Betænkning greb endnu fat i Signe og vendte hendes Hoved mod den Kant af Fjeldene, hvor Bedstemoderens Gaard laa; men Ønsket tog hende fra den anden Side og vendte Blikket mod den fjerne Hjembygd . . . Det ene var Buret, det andet var Skoven for den lille Fugl, den fløj til Skoven!

Og nu sprang Hesten fremad paany, og Gutten glemte at brumme paa den for at prate med den vakre Jente, som han saa uformodet havde faaet til Selskab. Men hun gav kun tunge ensformige Svar paa alle hans Spørgsmaal; trods sin Egenvilje var hun dog underlig beklemt ved dette Foretagende; thi nu var det blevet Alvor med Hjemkomsten.

Men Gutten tog sig ikke nær af det, han fløjtede en Vise, trak i Tømmerne, og Hesten fejede Klæggerne fra sig med Halen og foer afsted, saa Støv og Smaasten slog op over dem fra den tørre Vej, som Solen i sin Middagshøjde brændte lige ned paa.

Et Par Timers Tid gik det paa denne Maade raskt fremad, da bøjede Vejen af til Venstre, og en smal Sti førte henover en Myr til Højre, ved hvis Ophør en stor Furuskov drog sig som en mørk Grændse rundtom den trange Synskreds.

»Nu faar vi slippe Følge,« sagde Gutten og standsede Kjærren ved Ombøjningen af Vejen. »Der til Højre gaar Vejen til Din Hjembygd, naar Du skyder tvers igjennem Skoven, saa er Du lige ved Bygdevejen og kan være hjemme, før Sol gaar ned.«

»Godt!« Signe bød Farvel; Gutten nikkede endnu en Gang til hende, og ude af Syne var han i næste Stund. Der stod da Signe alene! men Valget var sluttet; hvad hun havde begyndt maatte fuldendes, og hun tog fat paa den ujævne Sti over Myren.

Det gik ikke let, og det gik heller ikke snart. Solen brændte hendes Pande, og det hurtige Aandedræt udtørrede hendes Bryst, hun var ganske syg af Tørst og Udmattelse, da hun endelig naaede ind under de første Skygger af den gamle Furuskov.

Her var det svalende og godt at gaa, og Længselen efter Hjemmet tog sig hurtigt op igjen . . . »Slig var det just derhjemme paa Kraakenæs, hvor Søluften svalede i de hede Sommerdage, og der var det vakre Kammers med Vinduet, som vendte ud mod Vejen; fra det kunde hun se, naar han engang kom tilbage igjen . . . og det maatte han vel, siden Fa'ren boede der,« tænkte hun, og raskt gik det fremad, til Furuen begyndte at blandes med Ølder og Birk, og Skoven lysnede. Da sagtnede hun Gangen lidt; thi træt var hun, og et Stykke forud for sig saa hun Skovens Grændse,

og et svagt Skjær af den aabne Vej løb som en lysegul Stribe henover de spredte Træstammer.

»Bedst at hun tog sig en liden Hvile her i Skyggen, før hun begyndte paa den tunge, bratte Fjeldvejen,« tænkte Signe, og hun kastede sig ned under en mægtig Hængebirk, som stod inde imellem et Olderkrat.

Her sad hun da overvældet af Træthed ved Roden af Birken og lænede sig henover de blomstrende Lyng- og Enertuer, som højnede sig til alle Sider.

Det rødblommede Tørklæde, som hun havde bundet over Hovedet i den tidlige Morgenstund, og som siden tog lidt af for Solen, blev løst og lagt til Siden over en af de blomstrende Tuer, og Stunden efter hvilede hun sit smukke Hoved med det lysebrune Haar paa denne Pude; »aldrig havde det hvilet saa blødt,« mente hun.

Af og til strøg et koldt Vindpust ned fra Fjeldhøjderne, som skilte hendes Hjembygd fra Skoven; det løftede Birkens Grene og sænkede dem igjen og kjølede hendes brændende Kind! »Nej saa godt havde hun aldrig haft det før!« Der hoppede en liden Fugl inde mellem Grenene, nu kom der en til; En skulde næsten tro, de pratede med hinanden, slig løb det ene Kvidder i det andet . . . Og Signe sukkede af Velvære . . . lidt efter gabte hun og stirrede tankeløst med søvnige Øjne op i Træet . . . saa nynnede hun den uklare Tanke ud i Stilheden:

Ak Kari, unge Lilje!
Du tør ej tvivle paa,
Du bunden har min Vilje
med dine Fingre smaa.

Du fanget har min Længsel,
den var saa vild en Fugl!
Nu sidder den i Fængsel
bag dine Øjnes Skjul.

Og vesle Kari sukker:
Ak frist mig, frist mig ej!
Jeg troer saavist, Du lukker
mig ind paa Sorgens Vej.

Men hvis Du engang sviger
det Løfte, Du mig gav,
da véd jeg vist, jeg stiger
til Ro i Elvens Grav.

Nej Kari, vesle Blomme!
Den er saa dyb og kold.
Did skal Du aldrig komme
i Bølgens lumske Vold . . .

»Hys! hvad var det?« Signe foer op og rystede paa Hovedet. I dette Øjeblik var der sunket et luftigt Tæppe ned for Virkeligheden, og bagved aabnede Sjælen sine Løngange. Da lød der Noget ved Siden af hende, som lignede Massis Styr derhjemme, naar hun i Vrede foer om og ruslede med Trækar og andet Sligt . . . »Gud ske Lov! det var bare Ekornet der borte, som sprang frem og tilbage paa de tørre Grene af et omhugget Træ.«

Og hun sukkede og nynnede igjen:

Det rusler og det ynker
sig langs med Elvens Grund —
Og vesle Kari synker
tilbunds i samme Stund.

»Nej, saa tung som hun var! Nu sank Solen ned mod Fjeldet paa hin Side . . . længe varede det ikke, før den gled bag ved den næste Højde . . . Ligegodt, bedre at komme hjem i Mørkningen, saa fik kanske ingen Andre se hende.«

Lidt efter lukkede Signe sine trætte Øjne, og Solen brød i Nedgangen sine Straaler paa det guldbrune Haar og lysnede henover det smukke Ansigt. Men frem for

det indre Syn gled Billedet af en svajende Birkegren, en liden Fugl med røde Fjer i Vingerne sad gyngende og kvidrende paa den. Den var saa glad . . . Det var saa let at leve; hver Dag stod Bordet dækket i den høje Sal med Blomstergulv og Himmeltag . . . Modet var saa ungt og Døden saa fjern . . . ja det var ingen Sag! . . . og gladere og gladere fløj Sangen henover Skoven . . . »Huf! Et Knald!« Signe foer sammen i Søvne og ynkede sig. Hun greb krampagtigt og ubevidst op til den ene Skulder: »Ak! Der laa Fuglen, og den slog med Vingerne og hug de fine Kløer ind i Huden for at holde fast i Dødsangsten . . . Fik hun den løst?« Fine Bloddraaber rislede ned over hendes Barm . . . »Var det hendes eget Blod, eller kom det fra Fuglens Bryst? . . . Og fuld af Angst og Forvirring kastede hun sig til den anden Side og vaagnede. »Gud ske Lov, det var blot en ond Drøm!«

Og hun rejste sig helt op.

»Hu!« endnu gjøs Signe ved Tanken om den lille Fugl, som klyngede sig til hendes Hals, og hun skred rask hen mod den bratte Fjeldvej, som førte ind til Hjembygdens Slette. Det var et godt Stykke, hun havde tilbage, før hun naaede fremad; men hun var træt, og det tog paa Kræfterne.

Da saa hun en Vogn komme nedover Vejen, den kom fra Hjembygden, det skjønnede hun, og hun gik til Siden for ikke at ses. Men i det Samme strøg et heftigt Vindkast ud fra Fjeldskarret og rev af hendes Hoved det rødblommede Klæde, der fløj henover Vejen som en flagrende Fane og lige mod Hesten. Den stejlede ved dette Syn, gjorde et Sidespring og forsvandt i samme Stund med Vogn og det Hele udover Skrænten.

Det var imidlertid ikke noget farligt Sted, hvor Vognen var styrtet. En Snes Fod ret ned for var hele Dybden, og nede var der tilmed et lidet Birkekrat, som tog imod. Men hvor lidet det end syntes, var det dog saa sin Sag at styrte udover med Hest og Vogn, og et

Terningkast af Skjæbnen kunde ligesaa godt bestemme Liv som Død.

Efter en kort Overvejelse skjønnede hun, at hvis hun var dernede, kunde hun dog give en Haandsrækning til Gutten. Hun løb da et Stykke hen paa Vejen, og kom snart til et Sted, hvor der ikke var dybere, end at hun, saa let som hun var paa Foden, kunde hoppe ned.

Det saa dog ud, som om hun ikke var synderlig velkommen dernede; thi Gutten hverken svarede eller hilsede hende. Imidlertid tog hun stiltiende i med, og efter megen Møje blev Kjærren væltet over paa den anden Side, og et Menneske kom tilsyne, der laa med Ansigtet ned i Græsset og ikke gav et Livstegn fra sig.

Gutten sprang nu op paa Hesten og raabte til Jenten, at Hjulet var brækket, og at han fik se til at komme hen til nærmeste Gaard for at laane en Kjærre, og saa fik hun blive og tage en Haand i Fyren, som laa der; thi Sligt skjønnede hun bedre end han.

Og dermed slog han paa Hesten og satte op over Skraaningen, til han kom saa nær Vejen, at han med et dygtigt Sæt kunde stige op paa den; og snart stod kun en Støvsky tilbage efter ham.

Signe havde næsten ikke rørt sig fra den Stund, hun saa et Menneske ligge der paa denne Maade; »han maatte da være død, naar han laa saa stille, og hun havde en Skræk for Døde, saa hun kunde fristes til at løbe langt bort fra Stedet, hvis det bare gik an.«

»Hys! der trak det i den ene Armen? kan hænde, han levede endnu, hun fik prøve paa at rette lidt ved ham.«

Og hun løftede Hovedet op i Armen. Men nær havde hun sluppet det ned paa Jorden igjen, saa forfærdet blev hun. Det var fuldt af Rifter, og Blodet rislede jævnt ned over det, men alligevel . . . det var ham.

»Hvad skulde hun gjøre? Hvorledes faa ham ud af Dødstyngden? kanske hvis hun dyppede Forklædet i det Vand, som silrede ned over Stenen, og friskede ham lidt med det?« . . .

Forsigtigt lagde hun det blege Hoved tilrette og fik ham i en bedre Stilling, saa tog hun sit Forklæde, som hun vædede i det rindende Vand, og strøg ham lempeligt henover Ansigtet.

»Slog han nu Øjnene op, hvor skulde hun gjemme sig hen? Lukke Øjelaagene til, det hjalp ikke et Gran, det havde hun gjort hin Dag i Kirken, og hun saa ham ligegodt.«

Men det kjølige Bad forfriskede Gudmund, og efter nogle smaa Trækninger, hvor Bevidstheden ligesom ruskede i ham og trak ham væk fra Døden, slog han Øjnene tungt op og fæstede et omtaaget Blik paa Jentens undselige Ansigt.

En liden Stund gik hen. Som en Morgendæmring gled Erindringen sagte op over Sindet, og han kjendte Signe. Han gjorde et svagt Forsøg paa at løfte Hovedet; men det var forgjæves, og en smertelig Trækning tog det forklarede Udtryk bort.

Signe holdt ikke ud at se saa lige og fast paa ham. Det Blik spurgte om Alverdens Ting, det gav hende ingen Fred . . . Og hun vendte Hovedet til Siden, endda det holdt haardt at faa Øjnene fra ham.

»Signe,« hviskede det lige ved hende. Hun foer sammen. »Signe« lød det lidt højere.

»Ak ja, hun var der jo,« og hun vendte sig om mod ham igjen.

»Jeg tænkte aldrig, jeg skulde se Dig igjen, Signe,« sagde han, og atter fløj en Smertenstrækning henover hans Ansigt, det var saa blegt, at det næsten lyste af det.

»Nej, det havde hun heller ikke tænkt,« hviskede Signe og krøb sky sammen for sin egen Dristighed. Men han laa ondt, det saa hun, og hvor svært det

var, fik hun dog løfte lidt paa ham, saa han kom bort fra den brækkede Gren, som gnavede ham paa Hovedet.

Og Øjeblikket efter hvilede Gudmunds Hoved i Signes Arm.

Men det var ikke nok; der maatte gjøres lidt mere for det.

»Lad mig ligge her, Signe, jeg ligger saa godt,« bad Gudmund svagt.

»Ak ja, han kunde ligge,« stammede Signe. Men Sindet var bleven saa fuldt baade af Skræk og Glæde den Dag, at hun følte Graaden stige og synke og stige igjen, til den endelig brød frem, og hun ikke vidste, hvor hun skulde skjule sig for ham.

»Græder Du, Signe?« spurgte han lidt stærkere og lettede paa den venstre Arm; men den laa som en tung Blok ved Siden af ham, den var brudt straks ovenfor Ledet.

»Bare han ikke havde det saa ondt,« sukkede hun.

»Har det godt nu, Signe,« hviskede han og fæstede de lyse Øjne paa hende som to skinnende Stjerner.

Åk! Signe mente, de lyste hende vel frem til Himmelen, og derfor fulgte hun efter dem.

»Har Du tænkt paa mig, Signe?« spurgte Gudmund og tvang sin Smerte.

»Jeg har bare tænkt paa Dig,« svarede Signe og vovede at se paa ham. Men hurtig trak hun Hovedet til Siden igjen. »Jesus! hvad var det, hun sagde!« sukkede det inde i Sjælen, hvor endnu Frygten passede paa Kjærlighedens hurtige Sendebud.

»Saa holder Du af mig da,« blev han sagte ved.

»Det gjorde hun vist,« og mente ved sig selv, »at nu var hun vel gaaet fra Vid og Sands, siden hun fortalte Sligt til en fornem Gut, som han var.«

»Har Du gjemt Rosen, jeg gav Dig?« hviskede han paany og arbejdede den højre Arm op fra det skjæve

Leje og slyngede den fast om Jenten, som laa paa Knæ med hans Hoved i sit Skjød.

»Den ligger derhjemme i en Bog,« svarede Signe, »hun fik vel ikke sige, at det var en Bibel,« fortsatte hun i Tanken, »En kunde ikke vide, om han kanske tog Forargelse af det, siden han var en Præstesøn.«

»Husker Du, hvad Du gav mig for den?« spurgte han med Kjærlighedens indsmigrende Vellyd i hvert Ord, og han rettede kjækt paa sig.

»Jeg husker ikke det, jeg,« hviskede hun og vidste ikke, hvad hun skulde gjøre for at slippe løs; thi uagtet hun var den, som støttede ham, tog han sig dog efterhaanden en saadan Styrke til, at hun rent maatte bøje sig derhen, han vilde.

»Men jeg husker det, Signe,« sagde han; »vil Du give mig Rosen, skal jeg give Dig, hvad Du gav mig.«

»Jeg faar vel gi'e Dig den,« sagde Signe, men Ordet døde hen i en Hvisken, nu vidste hun hverken at tænke eller tale! thi hans Pande rørte hendes, og hans Øjne straalede hende saa klart imøde, at hun følte, hvor hun tabte sig selv i dette Lysvæld for Tid og . . . O Gaaders Gaade, Evighed, hvem vover at række en Finger ud mod Din uopløselige Knude.

»Det var et Kys, Signe,« hviskede han.

Men Signe taug; det vidste hun selv, hun havde aldrig glemt det.

Hvor lang Tid gik der vel hen, før Gutten kom tilbage med Hjælp til den Syge? Kun et lidet Maal for dem, der fejrede de unge Hjerters første Glædesfest, men vistnok en god Stund for ham, som foer afsted paa en støvet og ujævn Vej, og som med Snak og gode Løfter fik laant sig en Kjærre i den nærmeste Bondegaard.

»Naa, saa Du holdt paa Livet!« udbrød Skydsgutten, da han saa Gudmund ligge halvt oprejst og støttet til Jentens Arm. »Nu faar vi vel se til at komme tilbage

til Præstegaarden, før Mørket øger paa,« blev han ved og tog fat paa at ordne Kjøregrejerne. »Jeg skal love for, at Præsten er ikke blid i Hug, naar han ser Dig komme agende frem for Døren i Kveld.«

Men den Ting bekymrede ikke Gudmund stort; selv Smerten og Tanken om den brudte Arm og en Fod, som heller ikke lod sig flytte, tog han med sig ind i sin Kjærligheds Lykke; thi nu vilde først Sygdommen og siden Vinteren lægge en Hindring ivejen for hans Rejse . . . og klog skulde han være, at Ingen fik fange hans Hemmelighed i et listigt Garn.

Endelig var Skydsgutten færdig og tog ham nu i begge sine Arme og bar ham hen til Vognen, hvor han havde stelt et Sæde til for ham, saa godt det lod sig gjøre, og hvor sky end Signe var, fulgte hun dog med for at lægge sin Styrke til, naar han skulde løftes op deri. Først da fik Gutten et klarere Syn paa Jenten og gjenkjendte hende og mente nu, at naar Pladsen rigtig blev nyttet, kunde hun vel sidde op med, saa hun ikke skulde gaa der alene paa Vejen saa sent henad Kvelden.

Men Signe vilde for Alting ikke det, og efter Hilsen og gode Ord og mangt et kjærligt Blik fra Gudmunds blaa Øjne kjørte Vognen afsted, og hun stod alene tilbage paa Vejen.

Fjernt saa hun endnu et Glimt af Vognen, det var en Trøst; men nu forsvandt ogsaa den, og hun tog efter en Stund fat paa Hjemvejen, som gik hurtigere, end hun havde tænkt, fordi Mørket jog en underlig Skræmsel efter hende.

»Naar Du kommer til Præstegaarden, kan Du helst tie med, at Nogen kom til for at hjælpe,« sagde Gudmund.

»Skal ikke kny om den Ting,« svarede Gutten og kneb det ene Øje sammen. Men efter en Stund udbrød han: »Javist er det en fin Jente, hun finds ikke gildere i nogen Præstegaard!«

Gudmund tænkte vist det Samme, men svarede Intet, og det havde Gutten heller ikke ventet paa. Ordene slap ham uforvarende ud af Munden og forraadte Tanken.

Skumringen laa allerede henover Vangen, da Kjærren holdt for Præstens lukkede Dør, bagved hvilken Livet bevægede sig paa sin vante stille Vis, og hvor denne Afbrydelse kom som et Skybrud paa en solklar Sommerdag.

Hver for sig havde netop sluppet Ængstelsen og gik til Ro paa den Tanke, at nu var den uoverstigelige Hindring rejst. Gudmund vilde styre sin Vej, og Signe vilde gaa sin, og hver for sig naa til det rette Livsmaal derved. Ingen anede, at de just i samme Stund drog hinanden imøde, og at Signes rødblommede Tørklæde blev det Vink, som kaldte ham til at slaa Følge med hende udover Livet.

Præsten stod og saa udover Vangen fra et Vindue paa den aabne Gang, som førte til hans Studereværelse; der var en vis rolig Tilfredshed udbredt over hans Ansigt. Da hørte han en Vogn rulle, han lyttede efter . . . den kom nærmere, den standsede foran Døren . . . Saa han fejl, eller havde han tabt Forstanden? . . . Var dette unge Menneske, som nu ved Tantens og Skydsguttens Hjælp blev løftet ud af Kjærren, lemlæstet paa Arme og Ben, var det hans Søn? For mere end tre Timer siden var han kjørt bort, sund og stærk og frejdig som en Vaardag . . . Var det hans mørke Skjæbne, som atter skjød over hans Vej og satte et Mærke efter sig? . . .

Uden at røre sig blev han staaende ved det lukkede Vindue; der var ikke længer Noget udenfor, som fængslede hans Syn, og dog vedblev han at stirre frem i Rummet . . . eller maaske i Tiden? Stod han her lammet i enhver Ytring af Sorgens Overraskelse . . . eller stampede han med hele sit Væsens Kraft mod den Braad, Ulykken rejste mod ham? . . . Men de fine

Linier i hans mørke Ansigt var ingen Hverdagsskrift, som gjennem A. B. C. kunde læres.

Nu lød endelig raske Trin opover Trappen; Præsten vendte sig, og Rebekka stod foran ham. En Stund betragtede hun ham og lod sig ikke skræmme tilbage af de mørke Miner, hvormed han viste denne sin inderste Tankes ukaldede Fortrolige fra sig.

»Har Du ikke set Din Søn komme?« spurgte hun strengt.

»Jo,« svarede han i samme Tone.

»Hans ene Arm er brudt, og han er stærkt medtaget af et Fald. Hesten sprang ud, og Vognen styrtede ned over Vejkanten; et lidet Stykke højere oppe var det gaaet lige ud for Stupet, og Du havde ikke set ham levende for Dig mere,« føjede hun langsomt og vægtigt til.

»Kan være,« sagde Præsten tørt og lod sine Øjne glide kolde og udtryksløse henover hende. Stunden efter skred han ned af Trappen og ind i Kammeret til den syge Søn.

Rebekka stod stille og saa efter ham, til han var forsvunden, og saalænge var der Strenghed i hendes skarpe Træk. Men da hun ikke saa ham længer, faldt Modløsheden over hende, og hun gik ned samme Vej som Broderen. Hun var baade stærk og trofast i sin Gjerning, men: Omsonst er den bitre Nød, siger Ordet; Ingen hjælper sig igjennem Livet med Anvisning paa den himmelske Løn alene; et lidet Kjærtegn, et venligt Ord, hjertelig Tak, kan virke Vidundere af Udholdenhed og Flid. Rebekka sukkede blot efter et Blik, som anerkjendte hendes Troskab mod den uvenlige Broder, men hun sukkede forgjæves, og derfor kom Øjeblikkets Utrøstelighed og Forsagelse over hende, hvori det tyktes hende, at Broderen maatte fortvivle paa sin ensomme Vej, thi hvor hurtigt og utrætteligt hun end skred fremad, hun naaede dog aldrig hen til ham med Trøstens Lægedom.

Saaledes var da Stemningen i den gamle Præstegaard, medens Signe skyndte sig hjemover og var saa angst og beklemt, at hun lidet vidste, om det kom af, at hun var mørkræd eller lysræd; thi uhyggeligt var der paa den menneskefomme Vej, hvor Stupet gabede til den ene Side lig et bundløst Dyb, og hvor Fjeldet rejste sig til den anden som et sort Uhyre, og da hun nu saa et Lys glimte frem af Mørket yderst ude paa Vangen, hvor Kraakenæsset laa, skjalv hun ligesaa meget ved Forestillingen om Faderens barske Ansigt og Massis stærke Udraab. Men fremad gik det, og en Stund efter smøg hun langs med Væggen af det gamle Udhus og ind paa Tunet til Faderens Gaard.

Der stod han selv paa Hellen og keg ud over Fjorden, og nu stak Ulv Hovedet gjennem den halvaabne Dør . . . den løftede Næsen ivejret, spidsede Ørene og knurrede en Smule; men i det Samme foer den udover Trinet og hen forbi det Sted, hvor Signe var standset, og hvor hun ikke vovede at røre sig. Ulv var ikke sen med Gjenkjendelsen; og der blev paa en Gang slig Glædeslarm, at Kolbeins Opmærksomhed pludselig vendtes mod den Kant, og han tren ned af Stenen for at se efter, hvem det kunde være, som fik den Modtagelse af den ellers saa uvenlige Hund.

Men i dette Øjeblik glemte Signe baade Skyhed og Frygt og tænkte kun paa Trygheden, som ventede hende i Faderens Nærhed; hun ilede ham imøde, og hvad enten det nu var saa, at hun i Farten tørnede lige mod hans brede Bryst, eller hun frivilligt kastede sig i hans Favn, nok er det, at hun for første Gang, saalænge hun kunde mindes, hvilede der, og at hun følte en Fred, som syntes at kunne bære hende op over Alverdens Uro, og som i denne Stund løste Sindets unaturlige Spænding.

»I Jesu Navn!« udbrød Kolbein og løftede den segnende Jente op i sine stærke Arme, »hvor kom Du hid, Barn!«

Men Signe fik ikke Ordet frem; det var altfor overvældende, hvad hun denne Dag havde følt og oplevet, og da Spændingen ophørte, syntes hendes sidste Styrke at svinde med den.

Nu kom Massi ud i Døren, hun skjønnede, at her maatte foregaa noget Ualmindeligt, og hendes Udraab kunde nok vække den slumrende Livskraft igjen. Imidlertid bar Kolbein sin Datter ind i Stuen, ret som om han vilde løfte hende op over alle Skjæbnens Omveje, og han satte sig paa Bænken straks indenfor Døren. Endnu holdt han hende fast i Armene; han kunde ikke slippe hende; hun var hans Livs eneste Glæde, ja hun var egentlig Livet for ham, og fastere slog han Armen omkring hende. Før vilde han kaldet slig en Stemning vek, og lidet skikket for en Mand at fremvise; men denne Gang var det kommet over ham saa rent uforvarende, at han ikke fik sætte sig til Modværge paa nogen Kant.

Imidlertid fik nu Massi tage en Haand i med, og hun var nok den, som kunde rive Traaden over i en inderlig Stemning.

Signe maatte nu fortælle Altsammen.

»Nej, Du Herre og Gud! Ikke det Gran af, hvad Mad og Drikke kunde nævnes den hele, lange Dag!« skreg Massi, og nu ringlede Nøglerne, og Døre, Skabe og Skuffer fløj op i samme Stund.

Og længe varede det ikke, før Signe tog Sæde foran et velfyldt Bord, hvor gjerne ti hungrige Sjæle kunde have holdt Søndagsmaaltid efter hende.

Endnu blev der pratet en Stund om Løst og Fast, da mente Kolbein, at Jenten fik komme til Ro efter en slig anstrængende Dag, og en Stund efter vandrede Massi foran og Signe tung og træt bagefter op over Trappen til det lille Kammer.

»Godt og vel var det, han fik det over sig at rejse idag,« sagde Massi mere til sig selv end til Signe, medens hun stelte til for hende.

»Hvem?« spurgte Signe, idet hun skjød ned under Aaklædet.

»Han Præstesønnen der borte, han drog afsted idag, og nu kommer han ikke igjen paa mange Aar,« svarede Massi med en Sikkerhed, som om hun var den, der havde sørget for at faa dette sat igjennem.

»Massi!« hviskede Signe med sin indsmigrende Røst.

»Ja, hvad er det, Barnet mit?« spurgte Massi og vendte sig mod Sengen.

»Han er ikke rejst,« sagde Jenten, og der laa et underligt drillende Skjælmeri i Øjet, som hun keg op paa Massi med fra den ene Side af Spredet.

»Hvad si . . . .« Massi standsede med aaben Mund.

»Hys!« brød Signe hende hurtigt af, »Klædet mit fløj af Ho'det der borte ved Kraakeskarret; Du véd, Vinden tar slige overhændige Tag der, og saa blev Hesten sky og sprang afsted, og baade Kjærren og Altsammen foer ud for Skrænten.«

»Jesus!« raabte Massi, »saa slog han sig vel tildøds?«

»Nej, det gjorde han ikke,« skyndte Signe sig at tilføje.

»Hvor blev han da af?« spurgte Massi.

»Jeg sad der hos ham, mens Gutten red efter en Kjærre, og nu er han i Præstegaarden,« svarede Signe lettet.

»Sad Du?« udbrød Massi og kom nu tilbage til den egentlige Sag igjen.

»Skulde han ligge der og omkomme kanske?« tog Signe modigt i og laante den gamle Jente et Par Øjne, der ikke trængte Ordet for at faa sagt: at hun gjerne kunde skamme sig.

»Nej vist, det siger jo ikke jeg,« svarte Massi og trak paa det, »men Du véd nok, Barn, hvordan det gik sidst, Du traf ham, og jeg mener nu det, at Du faar agte Dig for den Gutten, han har ikke noget

Godt at slægte paa,« og Massi satte sig ned paa Kanten af Sengen og strøg Signe kjærtegnende ned over Ansigtet.

»End om han nu holdt af mig, ja saa forfærdelig meget, at han slet ikke vidste at holde Livet ud uden mig?« spurgte Signe og tog den ene Haand op over Spredet og strøg Massi ned over Skulderen.

»Han?« foer Massi op og rystede mistroisk paa Hovedet.

»Men jeg holder af ham, Massi,« hviskede Signe og trak den Gamle ned til sig igjen, »og det har jeg gjort lige siden hin Gang.«

»Du vil dog vel aldrig se ham for dine Øjne?« spurgte Massi.

»Jeg tænker ikke, jeg fik leve længe da,« sukkede hun og krøb sammen under Spredet.

»Hm, aa ja det hænder, det med, at slig gammelt Nar, som jeg er, bli'r sendt afsted for at spørge til Gutten . . .«

»Ja, da var Du snild, Massi,« udbrød Jenten, idet hun rejste sig og slog begge Armene om den Gamles Hals.

»Aa ja,« smilede Massi godslig, »naar Barnet faar sin Vilje, saa græder det ikke. Ja ja, saa faar En vel op i Præstegaarden imorgen og spørge Nyt, da? Men ikke Knyet om Noget af dette til Far din, hører Du det, Jente?«

»Blev han ond, troer Du?« spurgte Signe frygtsomt.

»Ond?« foer Massi op, »ja, han blev værre end ond, han blev galen, og han slog gjerne baade Gutten og Præsten ihjel.«

»Hys!« bad Signe, »Du ta'r slig paa Vej, En bli'r saa ræd.«

»Ti bare Du stil, saa har det ingen Nød,« afbrød Massi og tog Lampen for at gaa. »Sov nu i Ro,

saa faar jeg vel vække Dig med godt Budskab i Morgen.«

Og dermed gik Massi. En Stund efter sov Signe trygt, og da Ulv var sikker paa det, sov den med.

Næste Morgen var Massi den Første, som tren frem paa Tunet ved Kolbeins Gaard, og vel var det; thi havde Nogen set hende saa tidlig med et rent Skaut paa sit gamle Hoved, havde der vel fulgt Spørgsmaal, hvis Besvarelse altid kunde være brydsomme nok.

Og nu gik det opover mod Præstegaarden saa hurtigt, som hun orkede. At hun ikke der kom frem med det rette Ærinde er vist, og hvad hun ellers fik blandet sammen af Snuhed og List for at danne sig et skikkeligt Paaskud, hører ikke herhen. Nok at hun fik alle store og smaa Omstændigheder samlede, og at hun atter af disse fik uddraget det, som mest kunde glæde Signe at høre.

Og dermed steg hun da op til »Gudsunderet sit,« og hilste hende Godmorgen, skjønt Middagen allerede nærmede sig med stærke Skridt.

Men det blev ikke sidste Gang, Massi fik sig et Ærinde til Præstegaarden. En gammel Gut, som tjente der, og som var en god Kjending af Massi, blev omsider draget ind med i Sagen, og da han hver Dag kom ind til den Syge for at være til Hjælp, naar der skulde rettes paa ham, kom der snart en jævn Kjærlighedshandel igang mellem Præstegaarden og Kraakenæsset, som blev til stor Glæde for de Unge og ikke mindst for de Gamle, der paa denne Vis levede en Del af deres tabte Ungdom om igjen.

Siden hen paa Vinteren, da Gudmund igjen turde bevæge sig frit og upaaagtet i den friske Luft, mødtes han mangengang med Signe udover Vejene, og senere hændte det og, at de Tid imellem samledes i Kraakenæsgaarden, hvor de da ved Massis Hjælp syslede i Tryghed og Uskyld med deres unge Livsglæde, som Kyllingerne under Hønens Vinger; thi hun var ikke den,

som slap hverken dem eller Høgen af Syne. Og uagtet Vintersolen lyste bleg henover disse Møder, var der dog Sommersol over Sjælens friske Knopper.

Paa denne Maade fik altsaa Ingen det rette Tag i Sagen. Aldrig havde Kolbein tænkt sig, at Signe skulde frem paa den Vis: »Ansigtet hendes var bare op i Smil og Glæde, og hun saa ligere ud til at sidde paa Stads Livet udover end tage et stort Gaardstel paa sig.« Og fra dette Punkt saa han sig igjen omkring efter en Frier, som var »tillags« baade for ham og hende; men hvergang endte han dog ved Arne paa Mørkholt, »thi der fik Jenten stelle sig, som hun vilde.«

Der gik da ikke en Anelse igjennem hans Sind om det rette Sammenhæng; hvorfra skulde ogsaa han, som skuede saa vidt udover Livet efter det Maal, han selv havde stillet sig, kunne skjønne, at Nemesis imidlertid havde listet et lidet Æg ind i det store Hus, og at det Overmaal af Lys og Varme, Fred og Hygge, som han selv gav til, vilde ruge Basilisken ud.

Der var dog To, som ikke gik til Ro i denne Stilhed; men som sad med det tændte Lys og ventede paa Uvejrets Komme. Og det var Rebekka, som ved Gudmunds Sygeseng havde lyttet til de ufrivillige Udbrud af Aandens Arbejde, og dernæst Præsten, som ikke lod sig skuffe af Sønnens forstilte Ligegyldighed. Der lød altid en Røst i hans egen Bevidsthed, som bød ham at passe paa, og som uagtet han Intet erfarede, dog blev ved at mane. Han vidste, at han blev bedragen, men han taug. Engang havde han grebet for hurtig fat, og istedetfor Gudinden favnet en Sky, nu kunde han vente!

Men Styrken svulmede i hans Indre. I hine Tider, da Heltens Ry blev skrevet op med blodig Rune, og da Grumhed og Hævnlyst var Sindets Smykker, havde han øvet mangen Stordaad; nu, da hine Tiders Dyder bleve disse Tiders Skræk, da efter Skriftens Ord den største Helt var den, der overvandt sig selv, stod Sindets

mørke Magter som Bersærker paa et Vrag i Stormen, hver heftig Ytring blev til Vold mod hans eget Liv, og derfor bandt han dem. Et haanligt Smil, et uheldvarsende Blik, et iskoldt Ord, det var den jevne Smaavirksomhed, de førte . . . hvad var da det for ham at lure paa to unge Hjerter og finde den rette Stund til at skille dem? . . . Men han gav Tid.

UFORSTYRRET gik nu den lange Vinter hen. Hver holdt Udkig ved sin Dør, og Ingen lod den Uvedkommende slippe ind. Præsten vidste, at Tausheden var sikker; Rebekka tænkte, at Ordet let hidsede udover Grænsen, og tryg sad Massi paa Vagt ved de Unge. Hvad de talte om, det skjønnede hun lidet, »det var sligt opskruet Kram, som Ingen med jevn menneskelig Skjøn fik Tag i; men se paa dem, ja det var noget til Glæde for et gammelt Hjerte!«

Der var kun En, som tog Skade ved disse Møder paa Kraakenæsset; det var Ulv. Den lod sig hverken snakke eller true tilrette, og den foer, som Hævnens Aand, løs paa Gudmund, hvorsomhelst den traf ham; derfor blev den ogsaa indestængt, hvergang han kom did, og ikke sluppen ud igjen, før han var langt borte fra Huset. Men der var en Forunderlighed med Dyret, den havde Instinktets Fornemmelse af, hvorfor den luktes inde, og derfor hylede den og holdt en Larm i sit Fængsel, som om den vilde sprænge baade Vægge og Døre for at komme ud, og naar den da endelig blev befriet, foer den lige ud paa Tunet, og hylede op efter Landevejen, og var siden hidsig og uvenlig, som et gammelt Tyende, hvem nye Koste har fejet hen i Krogen.

Ja, det hændte endogsaa en Gang, at den lidt vel tidligt blev sluppet ud af Tvangen, og at den saa Gudmunds Hoved stikke frem over det høje Gjerde, som han plejede at liste langs ind med, og som rasende foer

den da efter ham og forfulgte ham lige op til Præstegaardshaven, hvor han endelig frelste sig gjennem en Laage. Men den gav sig ikke derfor; den løb lige hen foran Hovedindgangen og udhylede Resten af sit Raseri; lettet strøg den da afsted nedover til Hjemmet igjen.

»Ha ha!« lo Præsten ved sig selv, da han fra Gangvinduet iagttog dette Fænomen. »Den Hund sladrer af Skole.«

»Du er ikke tilvens med Hunden paa Kraakenæsgaarden, som det lader,« udbrød Præsten ved Aftensbordet med et Smil til Sønnen.

Gudmund svarede ikke, men en mørk Rødme, der farvede hele hans af Sygdommen blegede Ansigt lige op til det blonde Haar, var Svar nok.

Rebekka saa op . . . sørgelige Ting læste hun paa begge Ansigter. Dette Smil var kun Blinket af Knivens Eg, før den stødte til; forstod Gudmund ikke det, siden han ikke holdt paa Blodets Strøm og paa det hurtige Aandedræt?

Men fra denne Dag blev Præsten endnu mere ordknap end før. Den Tvang, som Uroen havde spredt over ham, og som paa en Vis havde mildnet hans Træk, var nu fordelt, og en urokkelig Beslutning stod som en klar, iskold Vinterdag i skarpe faste Skrifttegn paa hans Pande.

Sønnen saa nok dette og følte sin svage Naturs Afmagt overfor denne Jernvilje, men Øjeblikket var hans Lov; saalænge Faderen taug, brød han ikke sit Hoved med at udfinde Svaret paa det Spørgsmaal, som kanske aldrig kom. Nu nærmede Vaaren sig, og naar den rigtig havde sat sig fast mellem Fjeldene, og Sommeren ikke var langt borte, skulde han jo rejse, det var en Gang for alle bestemt, og da gik lang Tid hen, før han gjensaa Hjemmet; men da var han ogsaa Mand og Herre over sin Vilje, naar han kom tilbage; og han

var sikker paa, at den da ikke var saa vek og saa vaklende som nu.

»Jeg kommer igjen som Mand,« tænkte Gudmund en Dag hen i Kvelden, da han havde kastet sig ned paa en grøn Houg, som laa nær Kolbein Starkars Ager, »og da henter jeg Dig, Signe, dejlige Signe!«

Men Gudmund tænkte højt, og derfor blev han ligesom ræd for sit eget Mod og standsede midt i Strømmen af de stærke Udbrud.

»Du drømmer, Gudmund,« sagde pludselig en tør Røst, og Præsten kom frem et lidet Stykke fra ham.

Gudmund saa ikke op, han følte hele Pinselen af at være forraadt, og Forræderen var han selv. Han greb uvilkaarligt hen i Græsset og rev en Haandfuld Hvidkløver til sig og gav sig til at pille dem fra hverandre.

»Skal jeg fortælle Dig en Historie?« spurgte Præsten stille, og Røsten lød saa dæmpet, at det næsten lignede Blødhed.

Gudmund saa hurtigt op. »Nej, det var ikke sandt!« Blikket var saa skarpt, at han veg tilbage som ved en smertelig Berørelse, og han saa ned for sig igjen.

»Det kan forslaa Dig Tiden og give Dig Stof til nye Drømme,« tog Præsten tilorde igjen og satte sig mageligt ned i Græsset et Stykke fra Sønnen.

»Der fortælles, at her i Bygden engang levede en mægtig Bonde, jeg troer, han kaldte sig Orm, der kun havde et eneste Barn. Det var en Søn. Denne Søn lod han oplære og øve sig i Alt, hvad Tidens Krav forlangte. Da han nu stod færdig til at begynde Livet paa egen Haand, tog Orm ham for sig og viste ham Vej til Valget. »Du faar gaa did, jeg vil,« sagde han til Sønnen, »thi skilles vi, da tager jeg Gaard og Stel med mig, og Du staar igjen med tomme Hænder.« Men Sønnen tog ingen Nytte af det Raad.

Da hændte det en Gang, at Faderen saa ham tage en Jente i Favn. »Nu følges vi ikke længer,« sagde Orm. Siden efter gik det i Smug med de Unge. Men Sandheden forraader sig selv; der gik ikke lang Tid hen, da vidste Faderen det med. »Nu er Døren stængt,« sagde Orm.

Saa tog Sønnen Jenten med sig, og det gik godt, mens Sommeren stod paa. Men da Høsten kom, og der blev mere Nat end Dag, da var der bedre inde end ude. Nu stod Gutten der med hende; det nøgne Fjeld omkring ham, og den sortgraa Himmel over ham. »Far tager nok Ordet tilbage,« tænkte han, »slige Løfter holdes kun i Bøger.« Og han styrede did med Jenten og forlangte Husly for sig og hende.

»Der kommer hundrede af Tiggere her,« sagde Orm, »skulde En give dem Allesammen, blev Huset snart til en Skarverede.«

Og Sønnen gik igjen. Der var endnu Ly og Næring en Tid fremover i hans stolte Sind. Men saa kom Vinteren, der laa Is paa Fjeldet og Sne under Foden, og der var Livstab i hvert et Aandedrag, og Stoltheden gav ingen Næring mer. Da gik Sønnen igjen til Orms Gaard og bankede paa.

»Der lusker saa mangen Fant omkring her paa Vintertiden, En faar stænge Døren vel, skal En beholde Livet i Fred,« sagde Orm.

Denne Gang kom Sønnen ikke langt, før Hungeren greb ham an. Den Ulv var ikke god at strides med. Han havde hverken Ære eller Stolthed at byde den længer, saa bød han den Livet, og det var just det, den vilde. Men da sukkede Jenten og bad for sig, hun var saa ung endnu . . .

»Far!« bad Gudmund, men Præsten vedblev:

Saa tog Gutten og bar hende henover til Faderens Dør.

»Hvem er det, som rusler derude?« spurgte Orm.

»Det er Sønnen Din,« sukkede Gutten.

»Sønnen min gav jeg gode Raad og Formaninger med sig paa Rejsen. Jeg stak heller ikke en Kobbermønt i Lommen hans, det var det pure Guld, han fik med sig . . . ikke kan jeg tro, at han har ødt op det allerede . . . Du kan ikke være Sønnen min, Du« . . .

Gudmund rejste sig og fæstede et stirrende Blik paa Faderen. Denne rejste sig ogsaa, og som en Statue af den ubøjelige Vilje stod han foran den skjælvende Søn.

»Næste Morgen laa Sønnen og Jenten Lig udenfor Gaarden. Da kom Folk til, som ynkedes over Synet og spurgte Orm, om det ikke var Sønnen hans?«

»Jeg har ingen Søn,« svarede Orm.

»Dermed ender Historien,« sagde Præsten.

Gudmund tørrede de kolde Sveddraaber af sin Pande, thi Forsagtheden tyngede haardt paa hans Skuldre. Men paa en Gang foer der en Tanke igjennem ham, og han vendte sig mod Præsten.

»Og Faderen?« spurgte han; »kom der da aldrig Dom over ham?«

»Ha ha,« lo Præsten, »Faderen magtede sig selv, han vilde det, han gjorde, og gjorde det, han vilde.« Og dermed vendte han sig og gik.

Gudmund saa efter ham en Stund, og der var et Glimt af Nag i Øjet. Da gjøs han uvilkaarligt og vendte Hovedet. Det var det første Rusk i den Livstraad, der bandt dem sammen. Den brast ikke fuldtud, men Hold kom der aldrig mere i den.

Der gik nu mange Dage hen, hvor Gudmund ikke vovede sig ned paa Kraakenæs-Gaardens Grund, og uagtet hans Længsel efter Signe vokste med hver Forhindring, turde den dog aldrig bryde over tvært med den. Endelig kom der en Stund, hvor han troede sig ubevogtet; men da var Signe ikke til at finde. Og da endelig Massi kom frem af Forsigtighedens Forskansning, bragte hun ham det Budskab, at Signe i over otte Dage havde været oppe paa Sæteren, fordi Jenten var bleven

syg og maatte føres hjem til Gaarden. Der skulde hun endnu forblive hele den paafølgende Uge, til Søndagen kom, da vilde Massi tage Stellet paa sig, saa Signe kunde komme til Kirke med Faderen.

Sørgmodig og nedslaaet vandrede Gudmund hjemover med sin Skuffelse. I Døren traf han Faderen, der med et aabent og venligt Smil kom ham imøde; men bagved ham stod Rebekka, og paa hendes Ansigt var hverken Smil eller Klarhed. Disse to Omstændigheder forstod Gudmund sig allerede godt paa; han vidste, at under disse Konstellationer stilledes hans Horoskop, og derfor standsede han med tilbageholdt Aandedræt og et spørgende Blik. Men der blev Intet sagt, saa taug han ogsaa; det kom nok!

Sent og lidet glædeligt gik Ugen hen for ham, endda han saa fremad mod næste Søndag, som mod Solen, naar den hævede sig op over den mørke Fjeldrand og jog Vaarnattens Kulde bort fra Vangen.

Endelig kom Lørdagen. Hvorledes bære Forstillelsens Tvang? Hvorledes bøje Længselens Fordring endnu et Døgn?

Et Par Gange nærmede han sig til Rebekka, hele det unge Hjertes Historie laa i det Blik, hvormed han mødte hende, og han bad for den med hver Mine i sit smukke Ansigt. Men hun slog Øjnene ned . . . hvad magtede hun? Og Gudmund drog sig skuffet tilbage.

Da tren Faderen ind; der var en stor Klarhed udbredt over ham, men Gudmund følte, at i denne Klarhed frøs hans Livsblomst hen, den kunde ikke nære sig uden Varme. Og nu forkyndte han Sønnen, at hans Afrejse var bestemt, endnu idag skulde den gaa for sig. Man havde sparet ham alle de brydsomme Forberedelser, nu var det Hele ordnet. Klokken henved fem skulde han tage afsted for at komme til det første Skifte den Kveld, thi det næste Skifte blev ellers for langt til en Dags Rejse.

Gudmund sagde ikke et Ord, han rørte sig ikke af Stedet. Han lod Dommen gaa hen over sig uden Modstand. Hvad hjalp det til, han rejste sig imod den? Den laa som et lavt Tag over hans bøjede Hoved, rettede han sig op, vilde det knuses.

Da Eftermiddagen kom, tog han Afsked og rejste; Ingen fulgte ham. Det Sidste han saa, var Rebekkas vemodige Skikkelse, som hældede sig ud over Rækværket ved den lave Trappe og stirrede efter ham, som om hun sendte sit hele bedrøvede Hjerte i hvert Blik.

Snart var Præstegaarden ude af Syne, og en Stund efter gik Farten forbi det mørke Fjeld, som kaldes Kraakeskarret.

»Det var her, han styrtede udfor! Og her havde han trods Smerten levet sit Livs lykkeligste Øjeblikke . . . men han maatte gjense Signe, han maatte sige hende det Farvel, som Alle syntes at have forenet sig om at forhindre ham fra . . . Han vidste ikke selv mere, hvad han tænkte, saa forvirret og fortvivlet var hans Sind . . . aldrig skulde det lykkes dem at rive ham fra hende! Hans Kjærlighed var stærkere end deres Kulde« . . .

Og fremad gik det til det nærmeste Skifte. Det var mørkt, da han ankom her, han saa ikke en Haand for sig; det hjalp lidt, at han stirrede henover mod den Side, hvor han vidste, Sæteren til Kolbein Starkars Gaard laa, den Vej, som førte did, kom Ingen frem paa i Mørke. Men Dagen lysnede tidligt paa denne Aarstid . . . var han ude ved Daggry, naaede han nok did og tilbage igjen, til Rejsen skulde gaa for sig, især fik han en Hest tilleje.

Der kom ingen Søvn paa hans Øjne den Nat. Signe stod som en vinkende Aand, og Præsten som en truende Dæmon foran hans Leje. Da lyste det første Dagskjær henover Fjeldaasen, og i samme Stund var Gudmund tilhest og bagved ham sad en liden Gut, som klyngede

sig fast baade til ham og Hesten, saa godt han kunde; men han vidste Vejen, den kjendte Gudmund ikke, og opad Fjeldet kunde heller Ingen ride, derfor maatte Gutten være med for at holde paa Hesten, til han kom ned igjen. Og nu gik Vejen tilbage mod Hjembygden, uagtet Sæteren laa et langt Stykke borte fra den.

Det gik ustandseligt fremad, og at det gik godt, var mere Lykke end Forstand; thi Gudmund dreves af sin Længsel, og den taalte ingen Skranker. Endnu var ikke Solen oppe over Fjeldene, da det unge Menneske tog fat paa Stigningen efter at have stillet Gutten med Hesten bag et stort Fjeldstykke lidt borte fra Opgangen.

Det var en tung og anstrængende Vej, og han segnede mangengang, men han naaede dog frem til Maalet i det Øjeblik, Solen steg opover Aasen og glimrede i al sin Herlighed paa det lille Vindu i Sæteren, hvor Signe hvilede i den trygge Søvn, som Udsigten til et Møde med ham om Dagen havde lagt over hendes utaalmodige Sind.

»Ak!« hun drømte, at Ulv udstødte et langt klagende Hyl . . . men det var stille rundtom, og hun vendte sit Hoved mod Lyset. I samme Stund slog hun Øjnene op; thi Solen stak hende lige i Ansigtet . . . og der . . . der tog Nogen i Døren ud til Gangen . . . Var Dagen saa langt fremme, at Massi allerede var kommen? Og ud af Sengen foer hun og kastede en Klædning over sig . . . »jo, det maatte være Massi, siden Ulv ikke gav et Kny fra sig.« . . . Og ud skyndte hun sig i Gangen, hvor Døren var stængt med en Træpind, som hun hurtig trak fra.

»Jesus! det var ham!«

Men Dagen var ikke saa langt leden, som Signe troede. Rigtignok var Massi paa Vejen ind imellem Fjeldene til Sæteren, men det var ingen Snarvej, og Massi var ikke heller nogen øvet Fodgjænger. Saa

havde hun desuden et sørgeligt Budskab at bringe til Jenten, og det tog paa Hovedet at faa udtænkt, hvad hun egentlig skulde sige, og hvordan hun bedst skulde komme frem med det. Derfor laa Solen allerede varm henover hele Egnen, da Massi rejste sig fra en Sten, som hun havde taget Hvile paa, og begyndte at liste opover Fjeldet, saa godt hun kunde.

Hvert Øjeblik standsede hun. Snart var det saa vakkert at se Græsset stikke frem langs de skarpe Fjeldkanter, det saa ud, ligesom det slog Krands omkring dem. Saa var det en liden Hvidklokke, som stak frem mellem Stubberne, nej, der var to paa samme Stilk! »ak det var saa ligt de to unge Børnene, som sad og gjemte sig bort i Krogen derhjemme paa Gaarden, mens hun gik og passede paa til alle Sider . . . og nu var den Ene reven fra den Anden! Mon ikke de visnede hen hver for sig . . . det gjorde de vist . . .«

»Ih! hvem var det, som foer nedover det ubanede Fjeld der borte? . . . Nej se til den uvorne Gutten, hvor han hug med Stokken efter Smaablommerne! Men lignede han ikke Præstesønnen?« . . . Hun skyggede for Øjnene . . . »Det var ham! Ja saa havde han jo sagt det selv, og hun slap for den Møje. Nu fik hun da lægge ivej og se til at komme op til den vesle Jenten, for der var nok mere Graad end Glæde idag.« Endelig laa Sæteren der for hende, saa lys og let i Morgenluften som et ubekymret Sind.

»Ulv var vel stængt inde, kunde hun tænke, siden den ikke mødte frem paa Vejen og tog imod hende . . . og der sad Signe borte under Furuen ligesom en knækket Hvidklokke. Stakkers Signe! det var den første Sorg, hun havde, og det var den, som tog mest paa hende. Stakkers Signe!«

Og nu stod Massi lige for hende. Men Signe var sunken saa dybt ned i sin Smerte, at hun ikke agtede paa Noget.

»Ja slig er det med Ungdommen, der er aldrig Maade, hverken med Glæden eller med Sorgen,« smaabrummede Massi, og lavede sig nu til at gaa ind i Sæteren. Men her var da heller ikke taget Haand i Nogenting, og Massi brummede paany, medens hun tog fat paa Morgenstellet, hvilket da ikke gik af i Stilhed; thi var det end ikke andet end Ekkoet, som heroppe paa Vidderne lurede efter den mindste Lyd for i samme Sekund at sladre det ud til alle Sider, saa skulde den vide, at Massi var et dygtigt Kvindfolk, som vidste at gjøre Vej, hvor hun kom.

En god Stund efter tren hun ud af Døren igjen for at tage fat paa den ydre Gjerning. Endnu sad Signe under Furuen.

»Sid nu ikke der som en død Ting,« udbrød Massi med den Særhed i Røsten, som det overdrevne Arbejde berettigede hende til. »Far Din venter paa Dig, skal Du naa frem til Aftensangen begynder, faar Du vel ordne Dig til Turen.«

Signe saa op og saa ned igjen; men Livet var udslukket i dette Ansigt, og Blikket syntes ligesom at famle sig frem i en ny Verden, fuld af Taager og svimlende Fjeldstier.

»Hvad!« skreg Massi, idet hun slog Halvdøren i og bøjede sig ned over Noget, som laa bagved den; »Ulv!« raabte hun igjen og tog fat i Dyret og trak det frem foran Døren. »Naa, saa Gud forlade ham, har han ikke slaaet Hunden ihjel!«

»Ulv!« foer Signe op med et Jammerskrig og slog begge Hænder sammen og sank ned igjen, medens Ekko tog Skriget og syntes at forsvinde med det i Skyen.

Var det maaske en Bøn til Himlen fra den arme forvirrede Sjæl? Da var det vel; thi Signe kom ikke til Kirken den Dag.

Imidlertid fløj Gudmund nedover Fjeldet efterat have mødt gamle Massi, hvem han godt kjendte, men som

han ikke kunde give et Sekund af det korte Tidsmaal, som laa foran ham i Strid med det lange Vejmaal. Her var ingen Tid til at fortabe sig i sørgelige Tanker, hvert Skridt var henover skarpe Kanter og løse Stenlag, varsom maatte han være og hurtig paa samme Tid . . . knap stod en Tanke stille ved det skjælvende Barn, hvem han havde paalagt baade Skilsmissens og Bekymringens tunge Byrder, og som han saa segne til Jorden i sin Svaghed, da han forlod hende. Men nu stod han ved det sidste Spring fra Fjeldvejen til den banede Kjørevej. Erindringen greb ham med hele sin Styrke: »Farvel Signe! Vi ses igjen!« raabte han oppover og sprang ned paa Vejen.

»Djævelen skal Du se igjen og ikke Signe!« brølte en dyb harmfuld Røst, og i samme Stund rejste en Skikkelse sig op fra Grøften, som løb langs med Vejen ind under Fjeldet.

Det var Thorstein Hatle. Han var kommen did bagefter Massi for at tiltvinge sig et Følge med den ensomme Jente paa Turen hjemover. Da saa han Gutten med Hesten, og efter at have udspurgt ham, lyste det paa en Gang op for ham. Han vidste nu, hvem der havde draget Signe fra ham, og at han fra denne Stund havde tabt Retten til hende for hele Livet . . . »Men det skulde hævnes!«

Og som en tirret Bjørn rejste han sig foran det unge Menneske, der i det samme sank til Jorden under hans vældige Tag.

Her brødes de en Stund. Thorstein førte de tunge Slag; men Gudmund var øvet og bøjelig som en ung Kvist, og han værgede for sit Liv, det skjønnede han, endda han aldrig mindedes at have set sin vilde Modstander før. Snart havde han dog sat sin sidste Kraft til, og Thorstein holdt ham uden Modstand i den venstre Skulder, medens han satte Knæet paa hans Bryst og ligesom naglede ham til Jorden under sig.

»Nu kan Du gjerne sige Amen,« lo Thorstein og greb med den højre Haand hen om Kniven, som han bar ved sin venstre Side. Men Slidren holdt fast, og efter et Par hidsige Rusk tog han den venstre Haand til Hjælp.

I dette Øjeblik, hvor Gudmund følte, at han stod lige for den mørke Indgang til de Dødes Hus, skjød der en Funke op af den slukte Livskraft, han saa til Siden: »Var der ingen Redning?« Da blinkede Noget mellem Stenene . . . det var Thorsteins Flaske, den fulgte ham ligesaa usvigelig som Kniven. Og nu var den falden fra sin Herre! var det for en Gang idetmindste at gjengjælde ham alt det Sjæletab, den havde forvoldt ham? . . .

Gudmund lededes i dette forfærdelige Øjeblik af det sidste Livsinstinkt; han hævede sit Hoved og greb med den højre Haand hen efter Flasken. I samme Stund førte Thorstein Kniven mod ham, og en dyb Flænge i den venstre Kind gav Vidne for, at hvis det havde truffet der, hvor det var sigtet til, var der ikke blevet længere mellem Hjertet og det kolde Staal, end mellem Lyset og dets straalende Kreds. Men før Thorstein vendte Haanden og den blinkende Od, hug Gudmund Flasken lige mod hans blussende Ansigt. Og dermed var Striden vendt.

Thorstein udstødte et vildt Hyl og greb med begge Hænder op til de blindede Øjne; men i det Samme var ogsaa Magten fra ham, han hverken hørte eller besindede sig i de rasende Smerter, og Gudmund var da ikke sen, han lod ikke Frelsen bydes to Gange.

Med et sindigt Kast fik han sig løsnet fra Modstanderen, og i næste Stund strøg han henover Vejen til det Sted, hvor Hesten græssede, og Gutten sad og sov bag Stenen.

Thorstein foer imidlertid henover Vejen; men da han i lang Afstand hørte Hesten trave afsted med sin Fiende, kastede han sig ned paa Jorden og overgav

sig til de heftige Udbrud af baade Skuffelse og legemlig Smerte.

»Den Gang slap Du, Gutten min!« raabte Thorstein og løftede den knyttede Næve efter den Bortridende, »men nu kan Du narre Jenten! Jeg skal finde mig frem til Hjertet Dit, om jeg saa havde et Øje paa hver Finger, som Du kunde blinde.«

En god Stund gik hen, før han fik saamegen Ro i sin Tanke, at han kunde bestemme sig til at gaa hjemover igjen, og før han fik saamegen Klarhed i sit Syn, at han kunde finde Vejen. Aldrig i sit Liv før havde han følt en saadan Pinsel i sit Sind. Han kunde ikke kaste den fra sig, og han kunde ikke bære den.

Endelig laa Hjembygden for ham. Solen dækkede Alt med Kjærlighedens Kaabe, der var Velstand overalt, selv Kjelds gamle Gaard laa i Solskinnet som et lidet Herresæde. Ingen Folk viste sig paa Vangen, de vare i Kirke Allesammen, thi Præsten fra Nabobygden havde overtaget Forretningen for idag, og da blev Ingen hjemme.

Stærkt som en Sejershymne lød Sangen ud fra Kirken og strøg Thorstein imøde, da han skred nedover Vejen. Han standsede . . . han saa hen til Landhandlerens lave Husrække . . . han saa over til Kirken . . . det var, ligesom han stod der med det røde og det sorte Kort i Haanden.

Lige ned for ham laa Kraakenæsgaarden. Derfra trak sig en smal Sti tvers over Marken, som endte ved hans eget Hjem. »Ak, mange Tanker og mange Ønsker havde han sendt henad den til Kolbeins Gaard . . . Han vidste det, at Signe var laget til at blive hans, han slap aldrig den Tanke. Hun var den Eneste, han gjorde vel imod som Gut, alle Andre gjorde han Ondt, han maatte det, der var saa meget Ondt i ham, men over hende kom det aldrig . . .«

Og med Hatten dybt ned over Øjnene drog han hjem, hvor han straks styrede lige ind i Kammeret og

trak en liden Skodde for Døren; thi han havde nok mærket sig, at Sønneve luskede ind og ud ligesom et Spøgelse, og han havde bare Harm af at vide, at Nogen brød sig om ham, naar han ikke brød sig om dem.«

Men der var selv indenfor den lukkede Dør Syner nok, som luskede frem og tilbage foran hans Seng, og hvert af dem løftede en ny Tankerække i hans urolige Sjæl. Dagen gik, og Kvelden fulgte paa, men Ufreden vokste med Mørket . . . I Sengen var der ikke til at være, den var som redt af bare Tidsler og Nelder . . . »bedst han kom sig op og ud paa Marken.«

Der stod han da i den mørke Nat og saa sig om efter Noget, men ikke et Menneske fandtes; da greb han en ond Tanke, som fløj gjennem Sindet, og han holdt den fast med hele sin Styrke.

»Du har ikke spurgt fra Thorstein Hatle for sidste Gang, Kolbein Starkar!« udbrød han og saa over mod den stormodige Nabos Gaard, og et uhyggeligt Smil gled henover hans ophovnede og forskaarne Ansigt.

Hvor han satte haardt i, da han skred henad Vejen! Det var, som om han gik med Braadder paa et islagt Fjeld, saa hvert Skridt satte Mærke efter sig. Han skrev vel Runer op paa denne Vis, som siden efter kunde læses i Signes mørke Skjæbne.

Sommeren var usædvanlig varm og tør dette Aar. Alt Kornet blev modent i rette Tid, og Haaen bjerget i rigeligt Mon, før de regnfulde Dage og de taagede Nætter sugede Kraften af Jorden.

Paa Kraakenæsgaarden sad Kolbein for Bordenden og røg af en kort Pibe, og foran ham stod et blankt-skuret Trækrus med Øl, som han nu og da tog en Mundsmag af. Hans Ansigt lyste af Tilfredshed og Selvfølelse. Ingen havde havt det Held med Indhøst-ningen som han; men heller Ingen havde forstaaet at tage Tiden iagt uden ham, selv ikke Præsten, og det var jo egentlig den Eneste, han kunde jævnføre sig med i Bygden.

Signe havde tilbragt Slutningen af Sommeren hos den gamle Bedstemoder, som nu slet ikke kom ud af sin Seng. Flere Bud havde Kolbein sendt efter Datte-ren; men altid vendte de hjem med det Svar: at Signe likte sig godt, hvor hun var, og at Gamlingen paa ingen Maade vilde slippe hende.

Men da det nu allerede var sent hen paa Aaret, og den mørke Tid forestod, hvor Samfærdselen tog af med de andre Bygder, og hver holdt sig til sit eget Hus, da sendte Kolbein et alvorligt Bud efter Datteren, og det fik hun agte paa; thi at hun var tænkt paa at blive Vinteren over der borte hos den Gamle, det forstod han nok; men det vilde han ikke.

Saa kom Signe hjem. Det var sent paa Dagen, og Kolbein skjønnede ikke saa lige, enten der stod hvide eller røde Roser paa hendes Kinder.

Hun var forunderlig stille og lysræd . . . »Jenten var for fint laget til at være med i et Bondestel,« mente han, »men saa var han jo Mand for at lade hende stelle med sig selv og gaa den Vej, hun likte bedst« . . . Og dermed var Kolbein atter indenfor den trange, glinsende Synskreds, som han selv havde draget omkring sig, og hvorfra han saa hen paa alt det Øvrige med blændet Syn.

Rigtignok likte han ikke den Skik, at Signe ligesom en Skygge kom frem mod Kvelden og forsvandt mod Morgenen, og at hun ikke en Gang tog det over sig at holde Bordskik, men greb Alverdens Udflugter for at slippe fra at være sammen med baade ham og Tjenerne; men Signe var ikke nogen ligefrem Bondejente . . . nej, det var hun ikke . . . Og ved denne Tanke stod Kolbein stille og tog et lidet Maal af sig selv og Fremtiden.

»Mest harmede han sig over Massi, som gik der og satte et Ansigt op, som om der var en Ulykke paa Vej til Huset, og det blot fordi Jenten hang lidt med Næbet.« Der kom let Noget ivejen med en Ungdom; fint Skind taalte Lidet! . . . bare en Ruskedag gik over Sligt, vistes det efter . . . Hm! der stod vel ikke Noget paa i hans Hus? . . . Hang ikke Klædekammeret fuldt af baade Virket og Uvirket? . . . Var ikke Skindpungen fuld og lidt til? . . .

»Men Kvindfolk var og blev Kvindfolk, aldrig tillags, aldrig tilmaade.«

Og saa steg der et Par tykke Røgskyer ud fra Kolbeins Pibe, men efterhaanden trak de sig bort, og det samme Billede paa Velfærd og Lykke stod klart som før.

Da saas en liden Klynge af velklædte Bønder komme nedover Vejen og styre hen mod Kraakenæsgaarden. De var fire i Tallet, de to vare ældre Mænd, de andre to Unggutter. De Ældre gik med Stok i Haanden, de Yngre havde taget Trøjerne af og bar dem over Skul-

drene, skjønt det var koldt, og den Sol, som skinnede, ikke brændte nogen Mand i Huden. Men alligevel vare de ophedede; det maatte da komme af en hurtig Vandring paa tunge Veje, hvilket ogsaa hele deres Antræk tydede hen paa.

De tren nu raskt ind paa Tunet, og Kolbein løftede Ansigtet og saa ud.

»Der har vi Arne fra Mørkholt og Sønnen hans. Jeg mener, det er et helt Belastevne?« udbrød Kolbein og rejste sig fra Bordet.

Massi stod ved et Skab, hvor hun ordnede Noget. Men i samme Stund greb hun frem for sig, og var ikke Kolbein just da traadt ud af Stuen, havde han nok taget en ny Forargelse af den gamle Jentes rystende Hænder og Ben; thi hun sank ned paa Bænken lige ved Skabet, og denne Gang var i det mindste Forskrækkelsen gaaet tilbunds i hende. Ikke et Udraab kom over de hvidblaa Læber, og Øjelaagene sank til, som om de lukkede sig over et brustent Blik.

»God Dag, god Dag!« raabte Kolbein ud fra Hellen mod de Fremmede. »Du er vel kommen for at bære op Maalevnet for Sønnen Din, kan jeg tænke?« vendte han sig til Arne, som tren lidt frem for de Andre; men som desuagtet holdt sig i en vis Frastand.

Arne var en liden bredskuldret Mand med et stort Hoved. Hans Haar var tyndt og brungraat og delt lige i Panden, saa det faldt glat og langt ned til hver Side. Øjnene kneb han næsten helt sammen, naar han talte, og da løftede han Hovedet op; men hvergang han taug, forsvandt det igjen mellem Skuldrene, og da aabnede han Øjnene og saa skarpt omkring sig.

»Aa ja. Mangt kan Mennesket tænke, før han kommer i sin Grav,« sagde Arne blidt og lukkede Øjnene.

»Ungdommen har Tiden for sig,« sagde Kolbein undvigende, og satte sig straks og med synlig Fornøjelse ind i den Rolle, hvilken den allerede da lidt

aflægse Folkeskik paalagde ham, som Faderen til Jenten, naar Frieren kom til Gaarden med sit Følge og paa Skrømt blev holdt udenfor ved mange Omsvøb og dobbeltsindede Taler.

»Den, som længes tilmaals, slaar sig sjælden tiltaals,« tog Arne Ordet til Svar.

»Hast griber Løst og Fast,« svarede Kolbein og smaalo til de Andre.

»Til ingen Nytte er et Tigger-Bytte,« sagde Arne.

»Den, som selv tør byde, taaler ingen Lyde,« brummede Kolbein og rynkede Brynene paa Skrømt.

»Men den, som Alting vrager, ham Fanden plager!« udbrød storleende den Mand, som var i Arnes Følge, og som saa ud til at like sig bedre inde ved et Krus Øl end her ude i Kulden med det tomme Ordskvalder.

Men Arne var en ordsnild Mand, og om han end godkjendte den nye Tid, tog han dog altid en liden Stump med af den gamle, saa han bevægede sig i en Slags Blanding af begge Dele. Naboen fik kjede sig længe nok, han havde kun en Søn at gifte bort, og det fik ske med saa megen Opstuds som muligt.

»Den, som kom tilords, kom ikke derfor tilbords,« begyndte Arne paany.

»Vejfarende Mand og uskrømtet Ven kom tilbords, der han kom tilords,« svarede Kolbein.

»Velkommen til er halvvunden Spil; men velkommen ind gjør glad i Sind,« smilede Arne og bukkede med kejtet Værdighed.

»Saa velkommen ind da!« udbrød Kolbein og tren til Siden for de Fremmede, som nu En for En steg op over Hellen. »Det hænder ogsaa, at En gaar en Mand for nær,« smaalo han med et Sideblik til Arne.

»Det hænder ogsaa, at den, som byder, gaar fra Budet,« smidskede Arne og stupede frem over Trinet. Den Mand fik helst staa stille, mens han talte.

Inde i Stuen var Massi forsvunden. De fremmede Gjæster tog Plads ved Bordet, efter at Kolbein havde stillet sig op i Højsædet, men nederst ved Døren sad Brudgommen efter god Skik, og Ingen skulde se paa ham, at han var den lykkelige Frier til den fagreste og rigeste Jente, baade i denne og i hans egen Hjembygd.

Hvert Øjeblik strøg han en lang lys Haartot fra Panden, som ligesaa snart faldt tilbage igjen; saa vendte han Hatten, som stod fastklemt mellem Knæene, den ene Gang stak Pullen ivejret, den anden Gang Bunden. Naturen havde formet hans Ansigt langt, men de forknytte Træk gjorde det endnu længere, og saaledes sad han der ligesom udenfor det Hele. Men det vilde Skikken, og hvis En og Anden vilde det anderledes, saa var Arne ikke den Fader, der gav sin Søn Lov til at gaa en Vej, som ikke han selv og alle de, han slægtede paa, havde gaaet før ham.

Nu raabte Kolbein paa Massi. Han raabte en Gang til; der kom Ingen. Da rejste han sig, og: »Massi!« lød det, saa det hørtes over til Staburet paa hin Side Huset, hvorhen hun var flygtet i sin Forskrækkelse for de fremmede Folk.

Da skjønnede hun paa Røsten, at det var ikke vel, om Kolbein raabte en Gang til, og hastig greb hun om sig efter hvad der fandtes til en festlig Borddækning, og foer nu nedover Trappen og hen mod Huset med begge Hænder fulde, som om hun aldrig havde havt nogen anden Tanke end at sørge for Maden.

Det tog heller ikke lang Tid, før hun fik Bordet tilstelt for de Fremmede. En Stund efter sad Hvermand godt hænket, og Ingen lod sig nøde to Gange; thi der bødes ikke et sligt Maaltid hver Dag.

Efterat nu Gjæsterne havde taget godt for sig af det Fremsatte, og fornemlig Ølkruset havde gjort flittige Vandringer rundt Bordet, tog Arne sig lidt efter lidt sammen; thi nu fik han vel frem med Ærindet, saa der

kunde komme Ende paa den Sag. Og han tog sig et godt og langt Drag af Kruset.

»Ja . . . det er nu laget godt for Dig, Kolbein,« sagde han og rejste Hovedet.

»Jeg mener, det er laget lige saa godt for Dig,« svarede denne.

Arne dukkede ned igjen ligesom en vandtung Gren efter et Vindkast og saa rundt i Krogene med de smaa Øjne.

Der fulgte nu en lang Stilhed, hvori den Ene af dem ventede paa den Anden; men Kolbein sad og saa med et urokkeligt Koldsind lige ud for sig; det var, som om han solgte stemplet Papir, saa sikker var han paa Kjøberen og saa ligegyldig for Salget.

Da rømmede Arne sig paa en Maade, der bebudede Sagens Komme, ligesom Fanfaren i det kongelige Følges.

»Jeg mente nu egentlig det,« sagde han værdigt og blidt, »at siden Vorherre har laget det saa godt for os begge To; jeg har jo bare den Gutten der sidder, og Gaarden min følger med ham; Du kjender Stellet og véd, hvad den er værdsat til« . . .

»Jeg kjender det,« svarede Kolbein og vendte sig til Massi. »Du faar gaa og finde Jenten,« sagde han lidt barsk. Massi gik, og var hun ikke dødssyg, saa syntes hun at være det.

I det Samme gav Arne et lidet Vink med det ene Øje hen til Gutten, som var fulgt med Sønnen, og denne smøg hurtigt ud af Stuen bagefter Massi.

»Du sender Belagutten Din afsted før Tiden,« smaalo Kolbein og rækkede hen over Bordet efter Kruset.

»Aaja, det gjorde Far min før mig,« sagde Arne og dukkede op og ned i samme Stund og saa hen paa Sønnen, som ikke saa paa Nogenting; thi Sagen var den, at han var ganske ræd for Jenten, og da det nu

stod paa Nippet med Afgjørelsen, var han ikke Herre over sin Forknyttelse.

»Vi har nu vel skiftet Ord nok om den Ting!« føjede Arne til, da Kolbein taug og Tiden trak ud.

»Det sidste Ord har Jenten,« afbrød Kolbein og saa mod Døren.

»Ungdommen har lidet Vid paa eget Gavn,« sagde Arne ophidset.

»Det er ikke mig, som skal ha' Gutten, det er Jenten,« lo Kolbein og satte Kruset hen for Arne.

Denne sank sin Ærgrelse. »Sligt Kvindfolkesnak gad han ikke svare paa.«

Endelig fløj Døren op, og Gutten kom leende og pustende ind af den. Efter ham fulgte Signe, bleg og skjælvende med nedrevet Haar, og tilslut Massi, som holdt sig ind til hende, og man vidste ikke ret, hvem af dem der støttede den Anden.

Gutten kastede sig hed i Hovedet ned paa Bænken ved Siden af Frieren og berettede nu denne under lystige Udbrud og Latter, hvordan han havde søgt hele Huset rundt for at finde Jenten, og at han tilslut havde sprængt en Dør for at komme ind i et lidet Hok, hvor hun var krøbet sammen bag en stor Uldsæk. Og nu mente han, at han vel fortjente baade Tak og Ære, fordi han havde klaret saa godt for sig som Bejlersvend.

Men Signe laa ikke bag Uldsækken for gammel Skiks Skyld, som vil, at Bruden skal gjemme sig saa vel, at hun med Møje eftersøges og endelig tvinges frem for at slutte Trolovelsespagten med en Frier, som hun af hele sit Hjerte holder af. Hun laa der, fordi hun ikke i den korte Frist fandt Udvej til et Skjul, hvorfra hun maaske aldrig var vendt tilbage.

Nu sad hun straks indenfor Døren, og Massi stod tæt op til hende.

Det var næsten et forvildet Blik, hun kastede omkring

sig, og da Kolbein mødte det, blev han greben af en underlig Frygt.

»Var Jenten gaaet fra Vid og Sans, siden hun sad der og skjalv paa Stolen og lignede mere En, der havde gjort en Ulykke, end det uskyldige Barn, som hun var?« tænkte han; men de Andre taug, og Uhyggen tog til.

»Kom hid, Barn!« udbrød han efter en liden Stilhed med venlig Bebrejdelse i Stemmen. »Mener Du, Far Din er slig, at han truer Dig til Noget? . . . Vil Du ha' Gutten der sidder, da véd jeg, det er en brav Gut; men liker Du ham ikke, da skal Du ikke drage Sukket for den Sags Skyld, for han kan gaa samme Vej tilbage, som han kom fra.«

Arne hug den knyttede Næve mod Bordet; men tog sig straks sammen og dukkede dybt ned mellem Skuldrene, saa det næsten saa ud, som om han forsvandt lige op til de gnistrende Øjne, der nu rullede Stuen rundt i ustandselig Spejden.

»Her gaar Du og stusler omkring i Krogene ligesom en liden Fugl, En har klippet Vingerne paa,« tog Kolbein Ordet igjen og saa hen paa hende med store gode Øjne. »Du faar komme frem med, hvad der plager Dig.«

I dette Øjeblik stod hin Drøm for Signes Tanke, da hun træt og tung var falden i Søvn under Birken. »Javist var hun en liden Fugl med knækket Vinge. Og dødelig saaret kravlede hun henover Vejen og klyngede sig fast til Livet; thi hun var jo endnu saa ung, og Døden var saa gammel.« Og hun brast i Graad og gjemte Hovedet bort i Hænderne.

»Naa, kan Du græde, saa kan Du ogsaa le,« udbrød Kolbein og nikkede hen til hende. »Du vil ikke byde Frieren velkommen hid, godt, saa vil Far Din ønske ham vel hjem til Sit, og dermed er den Sag slut.«

Men i det Samme hørtes Latter og blandede Stemmer, som talte mod hinanden, udenfor. Kolbein rejste sig hurtig op fra Bordet og tren hen mod Døren; men før han naaede did, reves den op paa vid Væg, og Thorstein Hatle med to Andre i Følge tumlede halvdrukne ind over Tærskelen.

»Jeg tænker ikke, Du venter Dig Velmødt paa Kraakenæs idag,« sagde Kolbein besindigt.

»Jeg er lige sæl, jeg,« lo Thorstein.

»Har Du Ærinde?« spurgte Kolbein og tog sig sammen.

»Ser Du ikke, jeg har Belaguttene med mig?« svarte Thorstein og lo igjen. »Det spørges nok i Bygden, naar Kolbein Starkar byder ind Friere til Datter sin, og saa tænkte jeg: godt, Thorstein Hatle kan være med, han ogsaa!«

Og han vendte sig om mod sit Følge med et udfordrende Nik. Men i samme Stund brast Vredens Overmaal i Kolbeins Sind, og den hede Strøm suste gjennem hans Hoved. Han greb Thorstein i Brystet og satte ham ind mod Døren med hele Vældet af sin Styrke, saa Døren brast, og Thorstein styrtede baglæns ned paa Stengulvet udenfor. Men ligesaa hurtig som en Bold fløj han op igjen og klemte sig ind mellem Døren, som Kolbein forsøgte paa at trække til imellem dem.

»Stop lidt!« skreg han ude af sig selv; »klemmer Du slig til for Frierne, Du? . . . Bedre Du havde været oppe at klemme til paa Sæteren, Du, for Præstesønnen, da han drog væk ivaar . . . men nu faar Du slaa baade Døre og Luger op for dem, som kommer efter ham.« . . .

»Du lyver,« raabte Kolbein og tog ham fast i Nakken og holdt ham et langt Stykke ud fra sig. »Sig det er Løgn, eller Du kommer ikke levende ud af min Gaard!«

»Du kan jo spørge Jenten, jeg tænker, hun véd lige saa god Besked som jeg,« stammede Thorstein; thi Kolbein rystede ham, som man ryster et støvet Klæde.

Denne Ytring slog ned i Kolbein og vækkede hans Besindelse, men og tillige en gruelig Tanke. Han slap paa en Gang Thorstein og vendte sig langsomt om mod Datteren.

Signe havde rejst sig op og holdt sig fast ved Dørstolpen borte i den anden Ende af Stuen. Det var i den Hensigt at gaa, men hun naaede ikke videre. Hendes Hoved sank ned paa Brystet, den ene Arm hang slap ved Siden, den anden gled lidt efter lidt ned fra Dørkarmen, og Øjelaagene sænkedes over de blege Stjerner. I næste Stund laa hun paa Gulvet, og Massi kastede sig med et Skrig nedover hende.

Endnu stod Kolbein og rettede det vilde og spørgende Blik mod Datteren; men inde i sin Sjæl spurgte han ikke mere. Der vidste han Noget, saa forfærdeligt, at det paa hele Jorden ikke fandt sin Lige for ham.

Det var et grueligt Øjeblik. Det var et af dem, hvor Ulykken pludselig afslører hele sit Væsen, og stirrer paa os med sine tusinde Øjne for at forhindre den mindste Tingen med Haabet.

»Ja saa, Kolbein Starkar, er det paa slig Vis, Du steller Dig med Folk!« udbrød Arne og rejste sig fra Bordet med Vægt og var næsten en halv Gang til saa stor som ellers. »Da tænker jeg, at Sønnen min er vel tjent med at drage til Mørkholt uden Fæstensøl idag.«

Og han gik nedover mod Døren uden at værdige Nogen i Stuen et Blik. Bagefter ham trak Naboen sig slukøret paa samme Maade, og af hele det Følge, som var kommet hid med en glad Forventning, var der kun En, som skyndte sig ud af Døren bagefter de Andre med langt større Glæde end Harme, og det var Brudgommen.

Imidlertid havde Massi ved Hjælp af en anden Jente faaet Signe baaret op paa hendes Kammer. Alle de Fremmede vare borte paa Thorstein nær, som stod med Ryggen ind mod Væggen i Nærheden af Udgangen og saa hen for sig med et underligt mismodigt Træk i Ansigtet.

Men Kolbein tog ingen Tanke af dette, han tog ikke mere Tanke af Nogenting. Han stod midt i Forfærdelsens Malstrøm . . . ingen Bred at gribe efter, ingen Besindelse at faa, kun dybere og dybere ned i Suset.

»Nej! Sligt holdt ikke Thorstein ud at se paa. Han var paa en Gang bleven nøktern, og Følgerne af hans onde Handling løftede sig i mørke, ubestemte Anelser for hans indre Syn. Han maatte ud, langt bort fra det Hus, hvor han med et Ord havde rykket Fortiden op lig et Træ med Rod, som nu laa der med sin blomstrende Krone og visnede hen i det onde Vejr!

Udaf Stuen listede nu Thorstein og hen over Marken. Han saa ikke en Gang tilbage til det Sted, hvor han nylig med Vold havde indskrevet sit Navn i Kolbeins og Signes Skjæbne. Han styrede hen mod Kirkegaarden, hvor han krøb sammen bag en stor Granbusk, som stod bred og forkuet i et Hjørne ved Hegnet.

Her stred han længe ynkeligt mod Bebrejdelsen, som tog sig de mange kjendte Skikkelser paa for at vinde Bugt med hans onde Vilje. Da blev han omsider træt, og den samme Solstraale, som gjennem Signes Vindu strøg henover det kolde stirrende Blik, hvormed hun saa ud paa sit Livs Elendighed, strøg paa samme Tid henover hans lukkede Øjelaage.

Det var mørk Nat, da han træt og forfrossen endelig vaagnede op igjen af sin lange Søvn, og saa omkring sig med den uklare Opfattelse, som altid følger paa en Søvn uden Hvile.

De sløve Tanker tumlede sig omkring hinanden og mod hinanden som Flaggermus i en taaget Kveld. Hvor var han? Hvad var der sket? Noget Ondt maatte det være . . . »Ak! det var det!« Og med det Samme rejste han sig op. Et lidet Glimt af Lys skinnede ud i Mørket fra Signes Kammer. »Var hun levende, eller var hun død? . . . Hvor i Jesu Navn gik det til, at han havde gjort hende saa meget Ondt, da han dog engang havde undt hende det Bedste?« . . .

Og han tog fat paa Hjemvejen. Pludselig tumlede han og faldt over et lidet Fjeldstykke, som laa overgroet med Mos indenfor Hegnet. »Uf! nu var det første Gang i hans Liv, at han var bleven ræd! Gjøs det ikke slig i ham, som om han var falden over sin egen Ligkiste? Nu havde han hundrede Gange lagt Vejen over Kirkegaarden i Mørket, skjønt han slet ikke likte sig der, men saa satte han gjerne en Ed i, som fik Kammeraterne til at le, saa det klang igjen i Fjeldet, og da var det ude med den Skræmsel . . . Bedst han lagde ivej! Det blev ikke bedre, om han ventede . . . men aldrig havde han set Himlen ligge saa tæt nedover Vangen som i denne Nat: Knap nok, at han orkede at holde sig oppe, slig Tyngsel sank der henover Brystet . . . Og nu var han jo styret lige i modsat Kant! . . . istedenfor at gaa frem, gik han tilbage.

Endelig naaede han da efter megen Forvirring og Fejltagelse ud paa den jevne Vej, og med raske Skridt ilede han ned mod Faderens Gaard og tren ind paa Tunet. Der var Alting mørkt og stille.

Thorstein studsede et Øjeblik og betænkte sig. »Der sad vist Nogen . . . der borte paa Hellen . . . var det et menneskeligt Væsen?« Han gik nærmere, men langsomt; Skrækken var nu en Gang kommen ind i Blodet . . . »Det var hans Far!«

»Far!« hviskede Thorstein og tog ham i Skulderen.

Gamlingen foer op af sin Søvn og saa paa Sønnen med et uvist Blik.

»Sidder Du her saa sent?« spurgte Thorstein blødt.

Kjeld forsøgte at lette lidt paa sig; men Nattekulden havde taget, hvad Tiden og Sorgen havde levnet, og han sank ned igjen paa Trinet som et vanført Barn.

»Jeg mente det,« hviskede Kjeld, »at siden Jenten er draget sin Vej . . .«

»Er hun draget sin Vej?« udbrød Thorstein.

»Det er Skiftedag idag,« svarede Faderen.

»Fik hun sig Tjeneste da?« spurgte Thorstein.

»Aanej, det var nok ikke saa vel,« sagde Kjeld og begyndte at rette paa sig igjen.

»Kom hid, lad mig tage Dig!« sagde Thorstein og løftede ham med det Samme op i Armene og bar ham ind i Stuen og hen paa Sengen.

Gamlingen vidste ikke, hverken han skulde tænke saa eller saa.

Derfra famlede nu Thorstein hen til Ildtøjet og fik endelig efter mange Forsøg en Gnist frem af Staalet, som var stærk nok til at faa Ild i den usle Svamp. Et Øjeblik efter var Lampen tændt, og Thorstein lod den lyse henover Bordet, hvor et lidet tarveligt Maaltid stod tilstelt, men som var endnu urørt.

»Jeg ser, at Sønneve har laget Kveldsmaden til,« tog efter en liden Stilhed Thorstein tilorde igjen.

»Aanej, hun har nok ikke det heller,« svarede Kjeld lidt stærkere, »hun havde lidet Mod paa Nogenting. Saa drog hun da ud i Mørket; Vorherre maa vide, hvor slig en stakkers Jente faar sig frem!«

»Du har ikke smagt paa Maden,« sagde Thorstein og tog en Skefuld Mælk.

»Jeg tænkte: kanske Gutten kommer; men saa faldt jeg hen imens,« sukkede Kjeld.

Thorstein slugte en stor Skefuld.

»Nu faar Du ha'e Godnat,« brød han endelig Tausheden og gik stille ud af Døren og ind i sit eget Kammer.

»Godnat,« svarede det inde i Faderens Tanke; men der var lidt efter lidt falden en saadan Rørelse over ham, at Stemmen svigtede ham ganske. Lange Tider vare hengaaede, siden Thorstein havde sagt ham et venligt Godnat . . . og dertil havde han jo baaret ham som et umyndigt Barn paa sine Arme! »Kanske var Herrens gode Dag kommen? . . . . havde nok altid tænkt sig det, at Vorherre vilde tage fat, naar intet Andet hjalp.«

Og lidt efter sov Gamlingen Hvilens lange styrkende Slummer.

Natten gik, og det blege taagede Daggry strøg henover Bygden; endnu havde Thorstein ingen Hvile fundet. Da rejste han sig og gik ud over Tunet. Uvilkaarligt saa han sig omkring med et forskende Blik. Der mødte hans Øje mange Ting, men Intet, som kunde glæde det. Forsømmelse og Ælde talte gjennem Alt; men alligevel blev han ved at se, og det syntes næsten, som han optog et Skjøn af det usle Gaardstel.

En Stund efter vandrede han langsomt ud fra Gaarden og skraaede henover til et gammelt Udhus, som laa lidt afsides. Men, idet han nærmede sig til Indgangen, strøg en Skikkelse lig en Skygge langs med Væggen. Han standsede, hvem kunde det være? Da bøjede den om Hjørnet, hvor der faldt lidt større Lysning . . Det var Sønneve!

»Sønneve!« raabte Thorstein og gik raskt efter hende.

Hun stod stille og saa ned for sig. Det lyse Haar stod i uredte Totter omkring Panden, og Ansigtet var ligesaa blegt og askefarvet som Haaret. Der var slet intet Sorgens Træk deri, Mismod og Tværhed styrede Nervernes stumme Spil; kun Munden bar paa et underligt sødt Træk, der kom og gik, som En der husvild vanker omkring den Arne, hvorfra han er forjaget.

»Kom! og gaa ikke her i Kulden,« sagde Thorstein lidt haardt, og han greb efter hendes Hænder, som hun holdt under Forklædet.

Hun svarede ham ikke, og han fik ikke Tag i Hænderne.

»Kom,« blev Thorstein ved, »Gamlingen har ikke Hjælp til Nogenting . . . Det var uvittigt af mig at sige Dig op, Du skal ikke agte paa det . . . Huset kan vel trænge til Dig.«

Sønneve lettede lidt paa det venstre Øjelaag og skjævede hen til ham; men hun forblev lige stiv og tvær.

»Vil Du ikke gjøre vel imod ham . . . saa gjør det mod mig, Sønneve,« bad Thorstein blødt.

Hun saa helt op paa ham.

»Kom Jente,« hviskede han igjen og tog for første Gang rigtig Mærke af den store Sjæleklarhed, som laa i hendes Blik. »Kom!« blev han ved og tog hende fat i de modstræbende Hænder. »Du faar gi'e mig en Haandsrækning, jeg orker ikke Altsammen . . . jeg har draget for megen Tyngsel paa Sindet . . . Gud hjælpe mig!«

Sønneve vendte sig og fulgte bag efter ham ind i Huset.

Endnu laa Kjeld i en tryg Søvn.

Da tog Thorstein fat og lagde Ild paa. En Stund efter brændte det i lys Lue, og der bredte sig Lunhed og Hygge ud over Stuen. Da vaagnede Kjeld. Han saa sig om. Thorstein stod foran Ildstedet, og Sønneve sad nede ved Døren, og ikke skjønnede han Andet, end at hun smilte, eller var det bare Lysskjæret, som gjorde det? . . .

»Jeg mener, Sønneve er kommen igjen?« sagde Gamlingen blidt og rejste sig op paa Albuen.

Sønneve saa hen til Thorstein.

»Nu har hun taget Hævd paa Hjemmet,« svarede Thorstein og nikkede til hende.

»Det er vel en vakker Morgenstund?« spurgte Kjeld og strækkede sig.

»Taagen ligger tyk udover Vangen,« svarede Thorstein og stak en Gren ind i Luerne.

»Herregud!« sukkede Gamlingen skuffet.

»Jeg ser Hylden deroppe med Syskrinet og Salmebogen er lige ved at ramle ned,« sagde Thorstein. »Jeg har et Brædt ude, som passer til en ny . . . i sligt Vejr faar En tage sig Noget til inden Døre.«

»Jeg troer, jeg tager mig Søndag idag,« sagde Kjeld og lagde sig tilrette i Sengen igjen.

Paa Præstegaarden sad Rebekka bøjet over et Haandarbejde, som skred raskt og sikkert fremad mellem de kunstfærdige Fingre; men Hastværket tændte ikke sit Blus paa hendes blege Kinder, og Iveren løsnede ikke de stive Træk omkring hendes Læber. Hun var et Billede paa Den, der finder sin Livsglæde i at gjøre sin Gjerning, ikke paa Den, der virker sin huslige Lykke derved.

Mange Tanker bevægede sig i hendes Sind, om Broderen drejede sig de fleste. Hvor gjerne havde hun ikke delt Ensomheden og Uhyggen af hans Studereværelse med ham? Hvor lykkelig vilde hun ikke have skattet sig, om han blot en Gang imellem var gaaet ind paa en Samtale, en stille Omskiftning af Ord og Meninger med hende. Hun havde ikke ladet sig lede af taabelige Forventninger og store Indbildninger, da hun fostrede det Haab: engang at mildne hans Sind og føre ham igjennem den jordiske Forsoning til den himmelske. Men Haabets guldvingede Sangfugl tabte først Røsten, saa Fjerene, og nu sad den stur ved Siden af hende, og Forholdene slog sit Jerngitter omkring dem Begge.

Herfra saa hun da Broderen komme og gaa. Ulykkelig og ensom var han; han gav intet Kjærtegn, og han tog intet imod, og Trøst vilde have gjort ham rasende som den Vanvittige, der iføres Tvangstrøjen, og som tror sig klogere end alle de Andre tilsammen.

Saa taug hun da. Hvad kunde det nytte, hun bød en Lægedom til Den, som troede sig karsk? Hvad

kunde det ogsaa nytte, at hun blandede Sødme i Bitterheden?

Alle Sindets sørgelige Stemninger og Tilstande kunne lade sig trøste og lindre, selv Fortvivlelsen har, ligesom Dragen i Eventyret, et Punkt, hvor den kan fældes; men Bitterheden er i Sandhed Sindets Spedalskhed. Det kan se ud, som den forsvinder, men den kommer igjen; thi fra Grunden er den skudt op ligesom Svampen. Den er et Resultat og ingen Paavirkning. Ligeoverfor den har Trøsten intet Ord . . . Hvem vilde kjærtegne en vandkold Klippe? Hvem vilde standse og tiltale Maremmas Sumper? . . .

Men som hun nu sad der og syslede i stille Hengivelse med baade Tankens og Haandens Arbejde, saa hun en Skikkelse komme opover Vejen til Præstegaarden og nærme sig Indgangen. »Var det Kolbein Starkar?« Aldrig havde hun set ham nærme sig til Præstegaarden paa denne Maade. Sjældent var han kommen did, der gik Aar hen, hvori han ikke satte Foden der, men naar han kom, da var det, som om han skulde holde Visitats hos Præsten og i hele Huset. »Han maatte vel være syg, siden han saa ud som en aflægs Tigger? . . .«

Da tren en Jente ind af Døren fra Kjøkkenet og berettede, at Kolbein Starkar var ude for at faa Præsten i Tale; men at »han Far« havde nægtet at tage mod ham. Kolbein vilde imidlertid ikke finde sig i dette og paastod, at han ikke gik ud af Huset, før han havde talt med Præsten.

Rebekka befalede hende da at bringe sit Bud til Præsten og lade ham afgjøre Sagen. Men Jenten vred sig ynkeligt ved den Befaling, og efter et Par Omsvøb kom endelig Beretningen frem, om hvad der havde tildraget sig paa Kraakenæsset Dagen forud tilligemed den Omstændighed, at Gutten, som havde fortalt det til hende, havde ikke taget sig i Agt for, at Præsten stod inde bag Hegnet og hørte Altsammen.

Denne Tidende faldt som en uhyre Vægt over Rebekka, og den sorgfulde Betragtning, som før drejede sig omkring et eneste Punkt, udvidede sig pludselig og slog Kreds om alle Parter i denne ulykkelige Begivenhed.

»Lad Kolbein Starkar blive!« befalede hun Jenten, som holdt det passende at tørre Øjnene, idet hun gik.

En Stund bukkede Rebekka under for Ulykken; den kom ligesaa uventet som brat. Hvad hun end havde frygtet, dette var aldrig faldet hende i Tankerne. Men Broderen skulde tale med den ulykkelige Mand! Og i samme Øjeblik rejste hun sig op i sin fulde Styrke. »Nu skulde det prøves! endnu en Gang vilde hun tale til hans Hjerte!«

Og hun skred fast og afmaalt ud af Stuen og opover Trappen. I næste Øjeblik aabnede hun Døren til Præstens Studereværelse.

Foran et stort Skrivebord stod en ældgammel med Skind betrukken Lænestol; heri sad Præsten og læste. Han havde nok sit Mærke paa, hvem der tog i Døren; thi ustraffet var der Ingen uden Søsteren traadt ind uden videre. Nu blev han siddende tilbagelænet i Stolen med den opslaaede Bog i Haanden, og ikke en Trækning forraadte Livet i hans kolde Ansigt.

Rebekka stod stille ved Siden af ham og fæstede det klare Blik paa ham. Han følte det nok paa sig, men han tog ikke Øjnene fra Bogen.

Hvor stærk han end syntes, han vidste dog, at der var en Styrke ved Siden af ham, for hvilken hans egen sank sammen som et Vrag ved den Klippe, hvorpaa det sønderbrødes. Han havde aldrig erkjendt noget Godt i og for sig, og Ædelmod tyktes kam kun en Træthed i Aanden; desuagtet var det netop disse Egenskaber, som udgjorde Søsterens Myndighed over ham. Naturligt var det da, at, naar deres Aander mødtes, maatte den ene af dem vige; deres Kræfter gik ikke i Spand sammen. Men dette Lod blev da altid Rebekkas; Broderen havde

aldrig synligt veget et Haarsbred fra sin Vilje; thi hvor Kraften svigtede, tog han Stivsindet tilhjælp . . . Og Himlen véd bedst, hvor mangen Stymper det har givet Udseende af Karakter og Viljestyrke; og hvor mangen stærkere Natur det har hindret i sin Flugt! . . .

»Kolbein Starkar forlanger at tale med Dig,« brød Rebekka Tausheden.

»Jeg forlanger at være alene,« svarede Præsten afvisende.

»Kan Du nægte ham en Samtale?« spurgte Søsteren.

»Jeg har nægtet den,« svarede han.

»Har Du gjort det med skjellig Grund?« blev hun ved.

»Retten er min Grund.«

»Er Du ikke Præst?« tog hun efter en liden Betænkning Ordet igjen.

»Forlanger Du at se min Bestalling?« spurgte han langsomt.

»Ja, vis mig Indvielsestegnet i Dit Hjerte,« udbrød Rebekka og bøjede sig hen mod ham, »men ikke fordi Du forretter et Ombud i Lovens Navn, er Du en ret Præst efter Guds Ord.«

»Guds Ord har saa mange slette Fortolkere,« afbrød Præsten med et haanligt Smil.

»Broder,« bad Rebekka, »fortolk Du mig Ordet: Herrens Tjener! Jeg skal ikke formaste mig til at gjøre det . . .«

Præsten taug og vendte Bladet om.

»Vil Du, at Bekymringen skal gaa søndagsklædt til Kirken for at hente sig Trøst?« spurgte Rebekka mildt. »Tør den ikke banke paa Din Dør i Hverdagsdragten?«

Præsten taug haardnakket.

»Broder!« bad Rebekka. »Kolbein Starkar er en brav Mand . . . han kom før med Hovmod til Gaarden, nu kommer han ydmygere end den usleste Tigger . . . lad ham ikke gaa ubønhørt ud af Dit Hus!«

»Har han sat Snaren ud efter en Ørn og fanget en Høg . . . det bliver hans Sag,« svarede Præsten koldt.

»Kolbein Starkar har aldrig sat en Snare for din Søn,« afbrød Rebekka forarget.

»Min Søn?« spurgte Præsten og vendte sig med Forundring om mod Søsteren.

»Broder, Du véd lige saa meget som jeg om den Ting,« sagde hun og saa ham fast ind i Ansigtet. »Du har i over tyve Aar været Præst i denne Bygd, Du har endnu ikke sat Dig et Mærke ved nogen god Handling. Den Pligt, Du gjør, og som Du ikke tør undlade, er kun den onde Viljes Frugt og vejer ikke Avnen paa Retfærdighedens Vægt. Nu har Skjæbnen lagt Dig den Sten i Haanden, hvormed Du kan knuse baade Din Fortid og Din Fremtid. Lad Din Søn gjøre godt igjen, hvad han har gjort ondt, det bliver ham maaske til Livsenslykke; da kaster Du Stenen over Dine Skuldre, og det Forgangne ligger dødt og magtesløst bag ved Dig. Men lader Du Skammen overgaa en brav Mands ulykkelige Barn, da kaster Du den frem for Dig, og Du kan ikke gjøre et Skridt i Livet uden at snuble over den . . . ja selv Dit eget Barn.« . . .

Uvilkaarligt standsede hun og veg tilbage. Hvorledes forstaa det drillende Blik, som han nu fæstede paa hende? . . .

»Ak Broder, Broder!« udbrød hun med Indgivelsens hellige Kraft, »frels Dit Barn fra evig Fortabelse! Husk, der er en Lov, som siger, at den, der myrder sin Medrejsende paa et Skib, han skal bindes fast til den Dræbte i samme Stund og Døgnet efter sænkes i Havet med ham i Forfærdelsens uopløselige Samfund.«

Endnu smilede Præsten.

»Der er en Lov for den, der bryder Sjælens unge Liv, som lyder ens med hin,« blev Søsteren ved: »Bevidstheden binder ham for hele Livet til det ulykkelige Offer, selv gjennem Graven maa de følges, ind i den

store Retssal, hvor Livets og Dødens Herre holder Dom, og hvor Aarsag og Virkning møde frem Side om Side.«

Præsten trak paa Skuldrene og saa sig utaalmodig om til Siden.

»Broder!« udbrød Rebekka uden at agte paa hans vrede Miner. »Idag er det Naadens Dag! gjør en liden Ting, som kan komme Dig tilgode i Din sidste Stund. Husk paa ham, som i Skjærsildens Flammer lindredes og lædskedes af en Taare, grædt i en god Stund.«

»Nu kan det være nok!« afbrød Præsten kort og rejste sig.

Rebekka tog sig hurtigt sammen. Hvorledes skulde hun tyde Ansigtets stærke Udtryk? Men hun taug. Hvad havde hun mer at sige?

»Lad ham komme op,« sagde Præsten og vinkede utaalmodigt til hende.

Tung og beklemt tog hun fat i Døren og aabnede den, endnu standsede hun et Øjeblik og vendte sig mod ham, men han skred hen imod Døren til et mindre Rum, som var paa den anden Side af Stuen, og lukkede den rask op uden at agte paa hende; og hun gik.

En Stund efter lød der tunge Trin paa den gamle Trappe. Det tyktes svært for den Kommende at tilbagelægge Opgangen i et Træk; thi han standsede flere Gange og tog fat paany.

Endelig naaede han frem til Døren. Det var vist ikke noget let Tag, derfor famlede han lidt omkring paa Laasen; men det maatte vel ske, og Stunden efter stod Kolbein Starkar i Præstens Værelse.

Indenfor Døren blev han staaende og saa sig om; thi Præsten var der jo ikke. Han holdt Hatten i den ene Haand, og den anden stak ved Siden ind under Bæltet. De grove Ansigtsmuskler arbejdede i Kampen mellem Hovmodet og den dybe Fornedrelse, mellem Fordringen og Bønnen.

Da lukkedes hurtigt Døren op paa hin Side, og Præsten tren i fuldt Ornat ind i Stuen og lige hen mod Kolbein.

Denne studsede lidt ved at se den pyntede Præst, som bød ham en let Bøjning af Hovedet til Hilsen; men han kunde ikke faa sit Guds Fred over Læberne i denne Stund, det fik da se ud, som det vilde.

Der var en imponerende Kraft og Højhed over Præstens fine Skikkelse, idet han stod der foran Kolbein; og skjønt denne syntes at kunne knuse ham ved et Tryk af sin brede Haand, veg han dog uvilkaarligt tilbage og følte sig greben af en uhyggelig Forvirring.

Men det varede ikke længe. Det spottende Smil paa Præstens Læber traf Kolbein, som et Knivstik træffer den tirrede Bjørn, og han foer med et Sæt lige løs paa Sagen.

»Din Søn har nok fæstet sig Brud paa Kraakenæs,« sagde han kort og kjækt.

»Min Søn?« smilede Præsten vantroende.

»Ja,« svarede han kort, »nu faar Du ha'e Bud efter ham; thi der gaar ellers Skam over Jenten.«

»Jeg kjender ikke den Jente, Du taler om; er det Din Datter?« spurgte Præsten roligt.

»Det er min Datter,« svarede Kolbein, og der drog en mørk Sky over hans Pande. »Gud give saa sandt, at Din Søn heller ikke kjendte hende, da sad hun denne Dag i mit Hus saa ren som et Lam. Men nu drager hun et Skammærke efter sig, hvorhen hun gaar, og det er fordi hun har troet Sønnen Din bedre end Vorherre.«

»Lad hende forsone sig med Vorherre, saa glemmer hun nok min Søn,« sagde Præsten urokkelig.

»Ja, det kan være vel nok,« tog Kolbein Ordet igjen, »men Skammen har hun ligefuldt, og den faar Du tage fra hende.«

Præsten svarede ikke, men maalte Kolbein med et overlegent Blik.

»Du vil kanske lade Barnet mit overgaa Skammen, Du?« udbrød Kolbein truende og tren et Skridt nærmere.

»Utugtig Færd skal taale Angers Tvæt,« sagde Præsten med kold Salvelse.

»Agt Dig, Præst, for hvad Ord Du bruger,« raabte Kolbein og løftede Haanden, men lod den synke i samme Stund.

»Ordet er min Ret,« sagde Præsten fast, »men naar Du stedes til Møde med Din Præst, da faar Du tugte Dit til bedre Skik. Ukvemsord er lovløs Sag, husk det!«

»Godt og vel!« udbrød Kolbein, »jeg har heller ikke mange Ord at sige Dig. Lad Sønnen Din gaa til Kirken med Signe, saa er Ondt glemt og Skammen gjemt . . . Jeg siger Dig, der Du staar og haansmiler af mig, at bør der ske hende Ret i Vanæren . . . saa lad Naaden gaa for Ret . . . og« . . .

Der gik en stærk Skjælven gjennem den stolte Bonde, og han trak tungt efter Vejret.

»Jeg . . . siger Dig,« blev han ved . . . »stor Ære, Tak og . . . Velsignelse, Gud Herren være med Dig og med Alt, hvad Dit er, dersom Du giver Barnet mit Ret til at leve i hædret Samfund med andre Mennesker. Du kan tage Livet mit, der ligger ikke Lag paa det fra denne Stund . . . Du kan tage Tjeneste af mig som en Dreng . . . jeg skal slide for Dig; men Skammen orker jeg ikke.« . . .

»Herrens Raad ere uudgrundelige, og hans Veje usporlige,« sagde Præsten med kold Værdighed. »Vi skulle Alle bøje os, og Hver faar dertil det fornødne Tryk.«

»Giv mig Svar, og tag ikke Skjul bag Herrens Ord!« udbrød Kolbein paa Grænsen af det Maadehold, som Hensynet til den ulykkelige Datter havde paatvunget ham.

»Min Søn er langt borte herfra, og han skal forblive, hvor han er,« svarede Præsten fast og tog sig ikke længer Møjen af en Forstillelse.

»O, er det slig, Du tænker!« raabte Kolbein, og det bevægede Udtryk i hans Ansigt stivnede paa en Gang i Hadets Form. »Godt! lad ham blive borte, Skarv han er! Kommer han engang saa nær, at Kolbein Starkar kan kræve ind Skyld for Barnet sit . . . da spørges der ondt Nyt i Bygden!«

»Jeg tænker nok, der spørges godt Nyt fra Kraakenæs før den Tid,« sagde Præsten med sit spottende Smil. »Naar man kan forgylde Skamplaget, byder nok en Frier sig til at tage det af.«

»Præst,« skreg Kolbein og tren hen mod ham og løftede den knyttede Haand mod hans Ansigt.

Men Præsten stod som en Marmorstatue, kold, bleg og urokkelig. Hans tynde, foroverbøjede Skikkelse var rettet til sin fulde Højde; og om han i dette Øjeblik var bleven udpeget til Præst af Guds egen Finger, han havde ikke baaret den kirkelige Værdighed højere frem.

Et Øjeblik maalte de Syn med hinanden. Det var et Møde mellem Naturen og dens Betvinger.

Da sank pludselig Kolbeins Arm tungt ned til Siden, og en Gysen trængte sig som et koldt Staal gjennem hele hans Skikkelse; thi der foran ham stod Herrens Salvede!

Kolbein Starkar var afvæbnet, men ikke forsonet. Stolt som den, der er sig sin Kraft bevidst, og som ikke viger, fordi han maa, men fordi han skal, vendte han sig og gik mod Døren, som han aabnede og lukkede med et fast og roligt Tag, og ikke en Mine forraadte Sjælens uhyre Arbejde.

Nede i Gangen stod den bekymrede Rebekka i den aabne Dør til Stuen. Hun holdt et Sølvbæger med Vin paa en Tallerken hen mod ham, idet hun med smertelig Anelse saa ham ind i det furede Ansigt.

»Der, Kolbein Starkar, tag en Styrkning, Du tør trænge den!« sagde hun med høj Venlighed, idet hun bød ham Vinen.

»Da maatte Sult og Tørst have tæret Mindet ud af mit Sind, om jeg gjorde det!« raabte han med vældig Røst, saa det hørtes over hele Huset, og de nysgjerrige Tjenere trængte sig sammen i den halvaabne Dør ud til Kjøkkenet.

Men i det Samme vendte han sig om igjen mod Trappen og skreg over mod Præstens Værelse:

»Forbandet være Du . . . Mand . . . deroppe med samt Sønnen Din! Det er Kolbein Starkars Farvel idag!«

Og dermed drog han ud af Huset uden at agte paa noget andet Menneske, og rolig, med den urokkelige Beslutnings høje Præg gik han den Vej tilbage, som han i Fryd og Vankelmod havde listet sig hid paa.

Rebekka trak sig i samme Stund tilbage til sin Stue. Hun havde idag vovet det sidste Angreb paa Broderens egenkjærlige Sind, det var mislykkedes hende . . . nu fik hun tie og vente paa Herrens Dag.

Men ude i Kjøkkenet holdt paa samme Tid Spaa-Martha et Foredrag om Kolbeins sidste Ord, og hun var klog nok til at spaa, hvad der ifølge Tingenes almindelige Gang maatte komme.

Det blev en kort og regnfuld Vinter dette Aar. Fjeldene, som ellers plejede at løfte deres snehvide Toppe op mod den mørkeblaa Himmelgrund og at kaste et Skjær af Renhed og Højhed henover Vangen, stod da som Dødens Vogtere med mørke Miner og bar sig oppe mellem Taager og regntunge Skyer.

Nu og da gik en Frostnat henover Egnen, og et let Snelag kastede sit Søndagsskrud over Jord og Sten, og da var der ligesom en Højtidshvile i Naturen, men den varede kun kort; de sludfulde Dage fulgte snart efter, og Hvilen var forbi.

Var der nu sand Glæde inden Døre, hvor ringe blev da ikke den urolige triste Naturs Modvirkning; men var der Sorg og Savn og Tvivlens Kulde, hvor mægtig blev da ikke dens Medvirkning! Hvor blev da ikke hint mørke, sønderrevne Fjeld med det evige Sus af den nedstyrtende Fos, som løsner og river med sig i Faldet baade Sten og Træer, ligt det urolige Sind, som ingen Hvile tager, men arbejder sig kun dybere ind i Mismodet, til endelig den Bro løsner, der fører fra Dybet af hver Menneskesjæl ind i Evighedens Land?

Paa Kraakenæs laa Kummeren, som Vinterens sorte Fjeld med den sukkende Elv, over hvert Sind.

Kolbein Starkar gik fra og til Gaarden. Sjeldent talte et Menneske til ham, og aldrig talte han først til Nogen. Men der kom ogsaa Dage, hvor han trængte

til et Udbrud, og da var det ikke godt for Den, der først kom ham imøde.

Massi var nu under disse Forhold oftest Gjenstanden for hans Vrede; men hun sukkede, og hun taug, og tog saa fat med den dobbelte Iver; og aldrig havde der før været slig Orden og Tilsyn i Kolbeins Hus som denne Vinter. Det var næsten pinligt at se hende fare hvileløs omkring og ikke unde sig et Øjebliks Ro. Næppe havde hun sat sig ned, før Samvittigheden tog sit ubarmhjertige Tag i hende, og hviskede hende i Øret, hvor stor Del hun havde havt i Signes Ulykke, og da var hun ikke bedre faren, end om hun havde siddet i en af hine Inkvisitionens Klokker, hvor den Ulykkelige tumlede hid og did i ustandselige Svingninger.

Det er særegent for svage Naturer at ville bestikke Vorherre med den ydre Gjerning, og de byde ham stundom Haandens anstrengende Værk istedenfor Sjælens dybe Bekymring.

Og nu Signe? Hun, som var det sorte Punkt i Kredsen, havde trukket sig ud af Alt og sad i sit lille Kammer som en enlig Fugl paa Gren og stak Hovedet ind under Vingen for hverken at høre eller se, og for derved tillige at gjøre sig usynlig for alle Andre.

Hun forstod sig ikke meget paa Forholdene, men det forstod hun dog, at rundtom paa sit bladløse Livsens Træ øjnede hun ikke en eneste liden Knop, som lovede Vaarens Gjenkomst. Det var gaaet ud i en eneste Stund, og stod det end oprejst en Tid fremover, saa var det dog dødt, og dets Marv var tørret ud til Rodens sidste Trevl.

Hun mindedes knap den lykkelige Barndom, og hver Dag syntes at lægge et Aar mellem hende og den glade Tid. Ikke saa snart steg et lidet smilende Minde frem for Tanken og gav hende et flygtigt Kjærtegn, før hint Blik fra Faderen i Beskjæmmelsens gruelige

Stund ragede mørkt og truende op over det, og det veg sky tilbage og kom sjeldnere og sjeldnere igjen.

Signe havde ikke set Kolbein siden hin ulykkelige Dag. Han spurgte ikke til hende, han nævnede aldrig hendes Navn, hun syntes at være udslettet af hans Liv, og de Andre, som holdt til paa Gaarden, toge sig nok ikke unødigt den Møje at minde ham derom.

Men havde der været Nogen med Aandens dybere Skjøn, vilde de nok have set gjennem denne Maske. Naar Kolbein mangengang stod stille og syntes at hvile sig paa en tankeløs Henstirren, og han saa ud til at være død og dorsk for hele Livet, var det just i slige Øjeblikke for ham selv, som om han lyttede efter Tidens sene Gang og rev den næste Stund til sig i Forventningens Uro for at friste den til at forraade, hvad den vidste.

Da kom der en Dag, hvor Massi ikke fandtes i Stuerne og ikke i Kjøkkenet, og Stellet gik, som det kunde, under Tilsynet af to Jenter paa Gaarden, der hviskede og lyttede, saa sig rædde omkring, gik sagte og hviskede igjen og syntes at være i Uenighed baade med sig selv og med Alt, hvad de foretog sig.

Kolbein hug den Dag Ved ude paa Gaardspladsen; det kom ikke ofte over ham at gjøre det . . . den var haard, og det sang i Øksen, for hver Gang han hug i . . . Gutten, som stod et Stykke fra og undrede sig over det, vilde gjerne byde sig til at gjøre det i hans Sted, men han gjorde det ikke alligevel. Saa blev Kolbein ved at hugge, og store Sveddraaber perlede ham nedover Panden.

Men paa engang standsede han og keg hen om Hjørnet . . . Der gik Massi med et gammelt Kvindfolk, som hun fik listet om bag Gjerdet, saa Ingen skulde se hende komme ud fra Gaarden. En Stund efter kom Massi samme Vej tilbage alene, og den Forskrækkelse, som stod at læse i hendes gamle Ansigt Dagen forud med store Bogstaver, den var slettet ud.

Det var vist en glad Anelse, som gik igjennem Kolbeins Sind i samme Stund. Han kastede Øksen og rettede sig som den, der længe har baaret noget Tungt og nu tager Hvile. Lidt efter lettede han paa Hatten og tørrede Sveddraaberne af med Ærmet og gik ind i Huset.

Her var alting stille som i en Kirke. Massi stelte med mange Ting, og Jenterne hjalp hende, og havde det været i hendes Velmagtsdage. da havde der ikke været Ørelyd at faa for hendes Skrammel og Spektakel; nu gik det saa stilfærdigt fra Haanden, som om hun havde bevæget sig omkring en Ligstue.

Men Døden var ikke traadt over Tærskelen paa Kraakenæsgaarden den Dag; tværtimod.

Oppe paa Signes Kammer laa to Børn paa et og samme Leje, det ene var atten Aar . . . det andet var knap en Time gammelt. Det ene var blegt som Døden med Lidelsens Træthed over Ansigtet . . . det andet var friskt og svulmende som en fyldig Knop.

Det var Signe og hendes Barn.

Af og til lukkede hun de matte udtryksfulde Øjne op og saa længselsfuldt hen mod Døren. Der lød tunge Trin udenfor . . . en Gang standsede de endog ved selve Døren, men lidt efter fjernede de sig igjen; og Signe drog modløs Blikket tilbage.

»Vilde ikke Faderen komme? Ak nej, Massi vovede nok ikke at bede ham om det,« sukkede hun i stille Underkastelse. »Mon ikke al den Forfærdelse, som var overgaaet hende denne Dag, kunde drage lidt af paa Skylden? Mon Vorherre endnu var vred? Nej, det var han vist ikke. Hun følte en underlig Stilhed i Sindet . . . Kom blot Faderen med det gode Ord, saa fik alt Andet være, for hvad det var.« . . .

At Verdens Lov var krænket, og at dens uafviselige Fordring vilde komme, det var der ingen Forestilling om i hendes Tanke. Hun var lettet i sit Sind, og al den tunge Frygt for Mennesker var næsten rent for-

svunden. Hun skabte sig lidt efter lidt en Kreds, hvori hun lod sin Tanke flyve frit omkring, og da den tørnede saa tidt imod de trange Grændser, saa blev de udvidede, og Flugten gik baade højere og mere sikkert.

Men pas paa, Signe! Dit unge Sind ser kjækt udover Vejen, Du gaar paa, til pludselig en Bom skyder over den, og Du maa standse. Her kræves Bøden i Samfundslovens Navn! . . . Du maaler Bommen! Du tænker vel saa smaat at sætte Vinger paa og flyve over? . . . Ak nej! det gaar ikke, Signe liden. Den højner sig med Dig! Bøj Dig ind under, det er det eneste rette, fold Dine Hænder, at de ikke stride imod, og bøj Dig!

Saa gik nu ogsaa disse Dage hen for Signe; men Kolbein Starkar kom ikke til Datterens Dør, og hun trøstede sig ikke til at komme ham selv imøde. Han gik sin ensomme Vej, og Ingen standsede ham. De Fleste undte ham den Tort, han bar, og hvo der tænkte bedre, vidste med sig selv, at hvordan Ordet saa føjede sig, blev det dog til en Uhygge for ham, og saa taug Alle.

Kjeld var den Eneste, som i sit gamle Hjertes Enfoldighed tren hen til Kolbein, naar han stod i afsluttet Stilhed og saa ud over Søen.

Og da hed det gjerne: »Thorstein var nu bleven slig brav Gut. Aldrig drak han og aldrig skældte han, En kunde baade ha'e Fred og Hygge sammen med ham. Af og til kom der nok noget Ondt frem, det var ligesom der kunde være en ond Aand, som tog ham for at drage ham fra Vorherre; men saa gik det over, og da maatte det siges med Sandhed, at han var en god Søn. Der blev nu ogsaa vendt op og ned paa den gamle Hybel derhjemme, saa han kjendte den næsten ikke mer . . . En Gang imellem maatte han ogsaa tage det over sig at sige til Sønneve, at naar hun slig støvede ned og rodede op, saa var der Raad til, at der kom døde Fluer i Grøden . . . Aaja! han havde nu aldrig tænkt sig det; han havde ret ligget i Sorg og Vaande

mangen Nat; men saa kom Herrens Dag med Glæde til ham, mens den kom med Forskrækkelse til Andre... ja Gud staar den Hoffærdige imod, men den Ydmyge giver han Naade!« . . .

Her standsede han og skottede ræd hen til Kolbein, som ikke tog Øjnene fra Søen og intet Tegn gav paa, at han havde hørt, hvad der blev sagt. Men det var slet ikke, fordi Kjeld troede at have saaret Kolbein, det var fordi Prækelysten kom over ham, og han var fra Thorstein ikke vant til, at det blev godt optaget.

Skjønt det nu paa ingen Maade var Skryd af Gamlingen, klang det dog hoverende i Kolbeins Øren, og derfor bed han ham gjerne af med et eller andet haardt Ord, som skræmte ham lang Vej bort, og Kjeld kom da ikke saasnart igjen.

Imidlertid var det ingen Hemmelighed for Bygdens Folk, hvad der foregik paa Kraakenæsset. Det var en ren Herreret for alle Sladdermunde, da Beretningen om den sidste Begivenhed derfra blev kastet som en Bold fra Hus til Hus, og der levedes baade godt og længe af den. Det, som var lidt kjedeligt, var den Egenhed, at Signe ikke viste sig for et Liv uden for gamle Massi, og paa den Vis fik Ingen Tag i den bedste Mundfuld. »Vorherre maatte nu vide, hvordan de stelte sig med Barnet? for en Gang maatte det vel i Kirke, og det var nok værd at vide, hvordan Præsten tog den Ting?«

Men saa lang Tid gik der hen i denne Uvished, at Folk omsider begyndte at trættes, og da nu Vaaren var skredet langt frem, var der nok at bruge Tanken til alligevel.

Da kom der en Søndag, hvor flere Brude skulde vies og en Del Smaabørn døbes fra de andre Anekser. I den kolde Regntid var det vanskeligt at komme hid, fordi Størstedelen maatte tilbaads og passere svære Farvande.

Dette havde nu Massi faaet Nys om, og med det Samme var ogsaa hendes Plan lagt. Mellem de mange

Fremmede vilde den Enkelte forsvinde. Signe skulde ikke gaa til Kirke . . . »Stakkers Signe! Slig Skam, som fulgte med det efter gammel Skik, skulde aldrig overgaa hende! Hun fik nu se til at komme sig ud af Bagdøren og over Gjerdet med Barnet. Den gamle Gutten hos Præsten og en Kjending til skulde være Faddere; Jenten, som tjente hos Kjeld, havde lige ud sagt, at hun mente, det var bar Ære for hende, om hun fik være Fadder til Gutten . . . Aaja! saa fik hun vel Lykke til selv at bære ham . . . Den fule Præsten! han sad der og nedstirrede paa hende, da hun sa'e: Gudmund skal Gutten hedde! Og han hverken spurgte hende om Far eller om Mor. Pf! Ja Gud lade det lykkes vel, saa denne Dagen fik en skikkelig Ende! Naar ikke Kolbein opdagede Noget, havde det ingen Nød. Siden fik det gaa og komme, som det kunde. Signe holdt sig jo inden Døre; og engang kom det vel over ham at forsone sig med Datteren. Hun var jo eneste Barnet, og baade Gods og Gaard hørte hende til, naar han døde... Hun kom sig nok frem, baade hun og Gutten. Det havde ingen Nød!«

Under disse forskjellige Betragtninger, som Massi anstillede i Form af en Enetale, noget hun havde vænnet sig til, fordi Kolbein forbød alle Sladdersøstrene Adgang til Gaarden, havde hun fuldført sin Paaklædning og stod nu i sit stadselige Søndagsskrud... »For En kunde aldrig vide, om denne hovmodige Præsten alligevel tog Øjesyn paa den, der bar Sønnesønnen hans til Kirke!«

Og Massi drejede sig endnu en Gang med Spejlet i Haanden, skyndte sig da op over Trappen til Signes Kammer, og efter at have set sig om til begge Sider efter Kolbein, hvem hun baade vaagen og isøvne troede i Hælene paa sig, tren hun hurtigt ind i Kammeret.

Her sad da Signe og skjalv for Dagens Gjerning, skjønt hun næsten ikke vidste, hvad det var, hun rædedes for. Nu tren Massi ind, og en mild Klarhed

strøg hen over hendes smukke Ansigt som Dagbrudet over et sneklædt Fjeld,

Men Solen kom aldrig op deraf. Lysskjæret fra det ungdomsvarme Sind forsvandt i samme Stund; thi Verden tog det til en Martyrfakkel og gav den ikke tilbage før i Døden.

Massi havde netop sat sig tilrette paa en Stol for at tage Dagens Handling i Øjesyn endnu en Gang i Signes Nærværelse, da Døren gik op igen, og Kolbein Starkar tren ind i Kammeret.

Han stod lidt stille og saa paa Datteren; det vistes ikke paa ham, at han i over et halvt Aar ikke havde set hende. Der var ikke et venligt Træk i hans Ansigt. Han stod ikke her for at godsnakke, men for at tugte, det følte ogsaa Signe paa sig, skjønt hun ikke havde set op, men sank sammen over sig selv i en dødelig Angst.

»Du havde nok tænkt at snige Dig væk fra Straffen?« spurgte han strengt.

Signe taug. Hvad mente han med det?

»Jeg ved nok, hvad her gaar for sig, endda jeg føres bag Lyset,« tog han Ordet igjen; »Tjenestejenten, der borte, skal bære Barnet til Kirke . . . er det ikke slig?«

Ingen vovede Svaret.

»Men Kolbein Starkar er Mand i sit Hus,« blev han ved. »Den, som drog Skylden paa sig, faar give Bøden. Før Du har betalt den, er Du ikke min Datter . . . Ret for Lov og Lige for Lige!«

»Far!« bad Signe og sank lige ned paa Gulvet ved hans Fødder.

»Hys!« atbrød Kolbein og tren et Skridt tilbage; »har Du lagt Dig ud med Verden, saa faar Du forlige Dig med den igjen.«

Signe hulkede, hvor hun laa. Da vovede Massi sig frem af Krogen.

»Tag ikke saa haardt i, Kolbein«, bad hun og skjalv i Maalet, »det er Dit eget Barn . . .«

»Bland ikke Du Ordet med i Laget, der er bare Svig i Din Mund!« afbrød Kolbein vredt. »Har hun Ret til Klage, kanske? . . . Den Skam, hun bærer, drog hun paa sig selv . . . men den Skam, jeg gaaer med, fik jeg med Uret. — Seksti Aar bar jeg Hovedet op over Skrabet . . . nu faar jeg bukke min gamle Ryg under Hvermands Haan . . . Tvi over slig Datter, som rejser Skammærke ved Fa'rens Gaard og gjør hans gamle Hjerte til Skudmaal for Kjærringsladder og kaadmundet Ungdom.«

»Far!« skreg Signe i den stærkeste Smerte.

»Tag ikke Livet af hende, Kolbein!« bad Massi grædende.

»Det er Kvindfolkelag at snakke sig fra det,« afbrød Kolbein haardt. »Jeg staar ikke som en raadløs Mand for at finde mig en Udvej. Denne Dag kommer ikke over mig som et Uvejr, jeg har ventet paa den. Jeg kommer med Lovens Ord, og den, som ikke agter det, er Hvermands Skjændsel! . . . Signe skal gaa til Kirken idag . . . ikke som agtende Mands Hustru med Velmødt fra Slægt og Kjendinger, men som uhædret Mor til et Barn, Ingen kjendes ved . . . Men hun faar gaa did alligevel, siger jeg, og naar Præsten har læst hende ind, som det er Ret for Loven . . . og naar hun har holdt sit Barn over Daaben . . . saa er hun min Datter« . . .

»Jesus! vil Du dræbe Barnet dit?« jamrede Massi og vred Hænderne i Fortvivlelse.

Endnu laa Signe paa Gulvet ved hans Fødder.

»Rejs Dig,« sagde han haardt; »det ringer til Kirke.«

Langsomt rejste hun sig op. Men det var en anden Signe end den, som faldt. Før glimtede dog hist og her mellem Sorgens Skygger en flagrende Gnist af Livsglæden, nu vare de fine Træk fæstnede til et Alvor, som aldrig skulde opløses paa denne Jord.

Et Øjeblik saa hun Faderen op i Ansigtet, og Modet sænkede sig fra hans stærke Vilje i hendes bævende Sind.

»Jeg vil gjøre, som Du vil, Far!« sagde hun.

»Saa Gud styrke og velsigne Dig!« udbrød Kolbein stærkt . . . men der hang to store Taarer i hans mørke Øjehaar.

Signe skjalv fra Hoved til Fod, hun forsøgte paa at tage sig sammen til en Beslutning, det var ikke let; men det maatte ske; og saa listede hun sig hen til det gamle Hængeskab. Her trak hun en Skuffe ud, og vendte op og ned paa flere Ting. Et Øjeblik holdt hun et broget Silketørklæde i Haanden, men som om hun blev standset ved en lovløs Gjerning lagde hun det fra sig igjen og skottede ræd om til Faderen. Nu fandt hun endelig, hvad hun søgte, og gik bort fra Skabet med et fint hvidt Linklæde i Haanden.

»Der, Massi!» sagde hun, idet hun satte sig og rakte den gamle Jente Linklædet, »tag Du og bind Plaget paa mig . . . jeg skjønner det ikke.«

»Gud hjælpe og trøste mig!« udbrød Massi; »jeg skjælver som et Aspeløv, hvordan vil Du, jeg skal faa Haandlaget til at binde Sligt paa et stakkers Barn?«

Imidlertid tog hun fat; thi det ringede nu for anden Gang, og Kolbein stod der og ventede, og hun kunde hellere tænke paa at flytte Kraakeskarret end rokke hans Beslutning. Men det tog paa hendes gamle Sind, at gjemme bort det dejlige mørke Haar og se, hvordan Signes blege Ansigt stak frem som et Voksbillede under det hvide Skaut.

I samme Stund greb Kolbein Signes Haand og tren ud af Døren med hende, og Massi fulgte bagefter med Barnet i de rystende Arme.

Ud fra Kraakenæsgaarden gik nu Gangen med Maadehold, men uden Nølen; thi det var i sidste Stund. Klokken ringede sammen, og der var en underlig Uro og Hastværk i Klangen, som jog Folk fra hinanden og

henimod Kirken. Derfor lagde heller Ingen Mærke til Kolbein og Signe, før de nærmede sig til Kirkevejen, og da lammede den første Overraskelse alle Tunger. Men det varede ikke længe. Nysgjerrig keg den Ene hen over Skuldrene paa den Anden i den tætte Stimmel, som hidtil havde mættet sig ved Brudeskuet, og der var en Hvisken og en Tisken om Kolbein Starkar, »som nu havde faaet Laas for Munden sin,« og om den »kræsne Jenten, som hver skikkelig Mands Barn maatte vrage fra denne Stund;« indtil pludselig Spaa-Martha ligesom samlede hele Menighedens blandede Indtryk i et eneste Udbrud:

»Der er Signe med Skamplaget!«

Men derved var ogsaa sat et Punktum ved alle Smaabemærkningerne. Nu var Tingen nævnt ved sit rette Navn, og der kom Stilhed i Gemytterne.

Borte ved Kirken ledte Kolbein sin Datter hen til det Aflukke, hvor Kirkegangskonerne læstes ind af Præsten med en kort Bøn, før den egentlige Gudstjeneste begyndte, og her holdt han sig udenfor Døren, medens Signe gik ind og satte sig paa en liden Bænk tæt ved Indgangen, der, hvor vilde Sæderne end kunde være i disse Egne, dog meget sjelden var besat. Konerne derimod sad nærmere Kirkegangen.

Endelig traadte Præsten frem med den store Salmebog i Haanden, og Klokkeren fulgte den stolte Kirkehyrde med Faarets ydmyge Skik og Væsen.

Det tog Tid at indlæse alle disse Koner, og den pirrelige Utaalmodighed, som altid var den ulykkelige Klokkers Svøbe, begyndte at tegne sine skarpe Linjer om Præstens Læber. Men omsider var dog Akten sluttet, og han tog sig allerede sammen for at gaa, da den skjælvende Klokker med et stærkt Tiltag gjorde ham opmærksom paa: at hist henne paa Bænken ved Døren sad endnu En, som i Ydmyghed ventede paa at blive indlæst.

Efter et Vink af Klokkeren tren Signe nu hid, og

den irriterede Præst begyndte i største Hast at ramse op den anordnede Bøn, hvilket han gjerne plejede at gjøre med halvlukkede Øjne for at undgaa Synet af den sædvanlige Grædescene foran ham.

Men som om han pludselig midt i Ligegyldighedens Døs berørtes af Noget, slog han Øjnene vidt op og fæstede det skarpe Blik paa Signe, og han taug.

Som en glødende Strøm gik Bevidstheden om, hvem hun var, gjennem hans kolde Sjæl. Og en Følelse, der ellers var lige saa fremmed for hans Sind, som Rosen for Saharas Ørken, gjød sin Mildhed i Blikket og løste Stramningen i hans stive Træk.

Da løftede Signe det dybe, blufærdige Blik og fæstede det paa den ubarmhjertige Mand, som stod der i vedholdende Taushed foran hende. Ak, det var jo ham, som havde lagt den kolde Haand paa hendes unge Liv, saa Pulsen var sagtnet og slog i Forsagelsens langsomme Takt . . . . »Hvor han lignede Gudmund! Ak, vilde han maaske ikke engang læse Guds Ord over hende?« Og hun segnede næsten.

Men Præstens Taushed maatte jo have en Betydning! Var det maaske dette Barns store Sjælekraft, han beundrede? Var det Kvindens Skjønhed, der trods sit blege alvorsfulde Præg pukkede paa sin Ret? Eller var det maaske den Tanke, den utroligste af alle, at dersom dette Barn i sin hjælpeløse Jammer var traadt ham imøde med Ydmyghedens Bøn i Øjet istedenfor den trodsende og ordstærke Fader . . . da maaske? . . . dog Tanken slutter, og Ordet begynder; Præsten lægger en Haand paa det hvide Skaut, og han er færdig, og vender sig fra hende med det Samme.

Men Signe bevarede Mindet om Præstens vemodige Blik dybt i Sindet, og det blev hende til Trøst imangen ængstelig Stund.

Nu tren Kolbein ind til hende, da Præsten var borte. Ogsaa han havde draget sin Slutning ud af denne Scene,

men det kom ham ikke tilgode; thi det var en Hævntanke, han her saa forløst.

Alt Folket var allerede inde i Kirken, og Enhver paa sin Plads. Massi havde straks sat sig i en Stol med Barnet nær ved Indgangen, og Klokkeren stod i Kordøren med den opslaaede Salmebog i Hænderne.

Da tren Kolbein Starkar ind i Kirken med Signe ved Haanden, og Alles Øjne vendte sig for at se nedover mod dem.

Signe standsede et Øjeblik; hun var sunken til Jorden som et vissent Blad, dersom ikke den stærke Haand havde sluttet sig, lig en Jernring, omkring hendes og holdt hende oppe.

Men Kolbein slap ikke sin Datter i denne Stund. Han førte hende hen til en Stol paa Kvindesiden og lod hende sætte sig, og saa stillede han sig op udenfor den, slog Salmebogen op og rettede sig med den gamle Kraft.

For to Aar siden tren han ogsaa sidste Mand ind i Kirken og stillede sig op ved Signes Stol, thi hver Mand i Bygden kunde have godt af at lægge Maalet paa Kolbein Starkar og hans Datter . . . Nu fik det blive paa samme Maade, endda Hvermands Maal blev til hans Skændsel.

Og Kolbein blandede sin stærke Røst med de Andres i Sangen.

Omsider var Salmen sluttet, og Præsten tren op paa Prækestolen. Han talte højt og talte hurtigt, og Folket sad næsten med gabende Munde for at opsnappe et af de mange Ord, der som skvaldrende Fugle strøg hen over deres Hoveder. Og da en halv Time var gaaet, og det højtidelige Amen lød ud over Forsamlingen, satte det en Stopper ved mangen ørkesløs Tankerække, der havde udspundet sig i denne Andagtsstund, hvor Opbyggelsen savnedes.

For Signe gik Prækenen ligesaa upaaagtet hen som for de fleste Andre. Men ikke blot Ordet, den hele kir-

kelige Handling, gled forbi hende som et Drømmesyn. Hun gavde lagt saamegen Styrke paa denne Vandring op over Kirkevejen mellem den hviskende, haansmilende Forsamling, og nu var der kun en kort Frist . . . saa maatte hun frem igjen! »Ak, hvorfor aabnede Jorden sig ikke under hende, saa hun med ét forsvandt fra denne Verden!«

Da lukkede Kolbein Stolen op. Der udenfor stod Massi med Barnet og de andre Faddere.

»Ak, saa maatte hun frem! der var ingen Frelse for hende.« Og hun listede ud af Stolen og modtog Barnet i sine skjælvende Arme.

Hun gjorde et Skridt fremad . . . hun saa sig tilbage efter Faderen. Han nikkede til hende og stod færdig til at følge efter hende . . . nej, hun maatte ikke vige, det følte hun. Der var Noget i hans Øje, som drev hende . . , og hun tog det næste Skridt. Men hvorledes naa den lange Vej op til Alteret, naar hun ikke havde mere Styrke end det løsrevne Baand i Stormen?

Men som Signe stod der og fæstede det forvirrede Blik omkring sig og tabte Maal og Sigte, tren Rebekka ud af Præstens lukkede Stol oppe nærmest Alteret og skred raskt nedover Kirkegulvet til hende: »Kom, Signe Kolbeins-Datter, lad mig tage Barnet Dit, saa skal jeg holde det over Daaben,« sagde hun med høj og klar Røst, saa det sang hen gjennem Kirken. »Det er det Mindste, jeg kan gjøre for Dig, . . . men det er ogsaa det Meste,« føjede hun kjærligt til, idet hun tog Barnet i sine Arme og vinkede Signe og de Andre at følge med sig op til Koret, hvor allerede Præsten var begyndt paa Daabsakten med de andre Børn.

Med høj Værdighed og langsom Gang skred Rebekka med Signe ved sin venstre og Kolbein ved sin højre Side hen gjennem den bestyrtede Forsamling, hvem dette Syn kastede en Torn i det ukjærlige Sind, og da den lille Flok endelig stod foran Døbefonden, maalte hun, stærk og overlegen, sit Blik med Broderens vrede, gnist-

rende Øjne. Men den Ting lod sig ikke rette paa; idag sejrede Rebekkas Vilje.

Da Akten omsider var forbi, vendte de tilbage i samme Orden, og da hun ved Kirkedøren gav Barnet til den nejende Massi, som ved denne uventede Hjælp paa Sorgens Dag allerede havde taget sig lidt op igjen i Forknyttelsen, rakte hun med vemodig Venlighed Kolbein Starkar Haanden, trykkede et Kys paa Signes voksblege Kind, og gik da hjemover til den gamle Præstegaard, hvor der ifølge alle Mærker ikke ventede hende nogen Højtidshvile den Søndag.

En Stund efter vandrede ogsaa Kolbein tilbage til sin Gaard med Datteren ved Haanden, ligesom han var vandret hid. Men denne Gang lød der intet Haanord efter dem.

Alle forstod nu, at en stor Uret var overgaaet Kolbein Starkar og hans Barn; og for den Mand og Kvinde, som saa frejdigt havde givet Loven, hvad Lovens var, fløj Hattene af, baade af Unge og Gamle, hvorhelst de gik.

Hjemme ved Kraakenæsgaarden tren Thorstein Hatle Signe imøde og saa paa hende med et bønligt Blik i de graa Øjne.

»Gud styrke Dig, Signe!« sagde han og rakte Haanden ud mod hende, men lod den hurtigt synke igjen og saa skamfuld ned for sig.

Signe standsede, hun havde en Følelse af, at hun skulde sige ham et godt Ord; men hun fandt det ikke, og han vendte sig og gik.

Kolbein havde sluppet Signes Haand, da de kom hen imod Huset, og var gaaet forud. Nu stod han i den aabne Dør og modtog hende med Ære og Kjærlighed.

Der var ingen Lystighed paa Kraakenæsset den Søndag, men der var desuagtet en Højtid; thi det var ikke Kolbein Starkar og hans vakkre Datter, som gjensidig

drog Hovmod af hinanden, men det var Fader og Barn, der mødtes i Tillid og Forstaaelse.

Ud paa Kvelden, da Signe gik til sit Kammer, og tog Faderens Kjærlighed med sig som Indseglet paa sit stille Forsæt for Livet, var hun glad over denne Dag. »Nu havde hun gjort Sit, og nu kunde hun have Fred med sig selv og alle Andre.«

To Aar gik hen, og deres mørke Alvor bøjede Kolbeins brede Ryg og furede Signes unge Pande. Der var Fred og Godhed til hver Tid mellem Fader og Datter; men Lykken, som før lagde sit Solblink over alle Ting og sin Velklang i det mindste Ord, som gav Foden Flugt og Haanden det raske Tag, den var lig en troløs Frænde flygtet bort fra det stille Hus, og Sorgen sad som en gammel Ven i Steden og talte med sig selv og om sig selv i hver ensom Stund.

Af og til, bedst som Kolbein sad bøjet over sig selv og syntes at lytte til sin egen Tanke, rejste han sig op med en Rest af den gamle Styrke, og det saa ud, som om han rustede sig til Kamp med et Syn, der pludselig var stegen op af Forgangenheden; thi Øjet skjød Lyn, og Brystet løftede sig under svære Aandedrag. Men det var som en Hvirvelvind, der bruser ud fra Fjeldkløften og farer henover Vejen; en Stund efter er Stilheden endnu større end før.

Kolbein satte sig stilfærdigt ned igjen og saa hen paa Signe, som sad og stelte med en huslig Gjerning, ydmyg og hengiven i Skjæbnen, og dog havde hun Ungdommens Fordring i sit Hjerte, som hun aldrig kunde føje . . . »Jo, han kunde gjerne tie stille, han!« Og dermed forsvandt den sidste Rest af Sindets Ophidselse. Men det blev ikke en Fredslutning med Skjæbnen, det blev blot en Stilstand. Han havde en Gang stillet sig op i Kirken som et Mærke ved Datterens Herlighed og Ære, to Aar efter stod han paa

samme Maade ved Siden af hendes Ydmyghed og Skam; dermed kunde det være nok, mente han. Men Uhyggen i hans Sind? »Ja, det var vel, fordi han begyndte at blive aflægs . . . der var ikke Styrke længer til at kaste den fra sig.«

I Guds Hus kom hverken han eller Signe mere; det var en stille Overenskomst imellem dem. Kolbein Starkars Nag til den ubarmhjertige Præst lagde sig omkring Kirken ligesom hin Lindorm i Fabelen. Den kunde sønderlemmes fra Led til Led, men den vokste sammen lige saa hurtigt, som den skiltes ad, og først med det Vaaben, som var indviet ved Pilegrimsfarten til den hellige Grav, kunde den rammes i Hjertet og dø.

Men hvorledes fik Kolbein Starkar et sligt Vaaben?

I hine Tider var Pilegrimsfarten en Rejse gjennem Ørkener og ubanede Veje . . . nu var den en Vandring i Taushed og Ensomhed gjennem Sjælens Løngange. Hvorledes skulde Kolbein faa sin Styrke bøjet ind i alle disse Smaarum, hvorigjennem Aanden maa krybe for at naa hen til den store Højsal!

Af og til saa han i Frastand Præsten vandre deroppe under Fjeldet paa den ensomme Sti, og han fulgte ham med et forskende Blik; men Præsten gik hverken langsommere eller hurtigere end før; og Kolbein vendte sig Stunden efter bort fra Synet igjen.

Engang hændte det dog, som Kolbein igjen stod og spejdede op efter Præsten, at denne pludselig stod stille og saa sig til Siderne paa en underlig sky Maade. Der gik en Time hen, og Skumringen sank ned over Stedet, endnu stod Præsten der, og Kolbein veg ikke fra ham med sit skarpe Blik. Da gik der ligesom en hurtig Besindelse gjennem ham, han saa sig raskt omkring og skyndte sig hjem til Præstegaarden.

»Aajo!« udbrød Kolbein, »Din Dag kommer.«

Men for den, som saa i Løndom, var allerede Dagen gryet.

Præsten var ikke mere den, han havde været, om det end syntes saa ved et flygtigt Skue. Kraft til den ydre Modstand havde han vel endnu færdig ved det mindste Vink; men til at staa imod Bekymringen var han uden en eneste Evne. Hans Tro var hverken levende eller død. Engang havde Tvivlen holdt den oppe, men Bitterheden traadte siden i Tvivlens Sted, og denne sank da med det halvfuldendte Værk ned paa Bunden af det Hele og rejste sig ikke siden af sit Mørke.

Men Alt skal synke eller stige i dette Liv. Der komme Aar, som bringe os Styrke og Livsensvækst; men der komme ogsaa de, som rane Hines Gaver.

Præsten var allerede en gammel Mand. De Indtryk, som Livskraften med Kulde og Beregning havde vist tilbage, smuglede Svagheden ind i Sindet.

Det var en let Sag for Præstens Natur at stride mod Søsteren, skjønt hun altid mødte ham med Sandhedens stærke Vaaben. Det var endnu lettere at trodse Erindringen om Kolbein Starkars halvt truende og halvt ydmyge Skikkelse, men hvad der blev ham til hver Stunds bittre Næring, det var hint Syn i Kirken, da han løftede Øjnene op fra Bogen og saa Signe, iført det Skjændselsmærke, som gamle Tiders Skik og Brug paalagde, staa færdig til sin kummerlige Livsvandring. Og det var ham, som havde fordømt hende, og det var ham, som skulde indvie hende dertil.

Gjennem Ørkenen maatte hun, og de sikkre Vejvisere vare: Forhaanelsen til sin Tid, Medlidenhed til sin, og Mistilliden bestandig.

Men hvorledes bar ikke dette Barn sig oppe, der hun stod foran ham i Ydmyghedens Herlighed, med det frygtsomme Mod i Øjet?

»Nej, aldrig glemte han dette Syn!«

Det hilste ham Godmorgen, det hilste ham Godnat, og det fulgte med ham ind i Drømmenes Land. Han stred med al sin kolde Styrke imod dette Billede, men

blødt, som det var, bøjede det sig ind under ham, slyngede sig henover ham, viftede som det milde Vindpust forbi hans Kind og isnede den stundom i dødelig Kulde. Det tog ham i Haanden som et kjælent Barn, stirrede ham som Dagen ind i Øjet og svøbte sig som Nattens Slør med Angst omkring hans Hjerte.

Ak! lidt vidste Signe om, at den ulykkelige Mand tumlede med hende lige saa vildt, som Sagnet fortæller, at hin Præst tumlede med Aanden, der aldrig lod sig mane, fordi den til hvert af hans Ord havde en Synd at kaste ham i Ansigtet, som han i sin Ungdom havde begaaet. Ja, gjerne havde hun offret sig til større Savn, hvis hun derved kunde løse Gudmunds Fader fra den hævnende Aand.

Gudmund selv bad hun i sit enfoldige Hjerte mangen Gang om Tilgivelse for al den Tort, hun havde kastet paa ham. De Andres Vrede forstod hun til Nød, men at hun skulde kunne føle Vrede mod ham, det forstod hun ikke. Hvorledes hun vendte og drejede paa Ulykken, blev det dog altid hendes Skyld og ikke hans . . . og var der kanske lidet Gran, som var ondt, saa fik det komme paa Præsten, hun skjønnede ikke bedre. Men hvad hun nok skjønnede, det var, at Gudmund aldrig mere kunde glæde sig ved hende efter al den Skam, som var overgaaet hende . . . han fik nu gaa sin Vej . . . og hun fik gaa langt tilsides for ham.

Men Gudmund! Hvad tog han sig for i al denne Tid? Hvad var hans Tanke, medens Signe bøjede sig under Vedtægtens Tyranni og tog Skammærket paa sig? Bar han maaske Hovedet oppe som Birken sin Krone over den nedtraadte Urt? Han var dog hverken ond eller haard . . . Men han var letsindig, og det er det, hvoraf alt Ondt kan udvikles. Skrive til Signe vovede han ikke; det var umuligt at beregne, i hvis Hænder et sligt Brev kunde falde. Hjemmefra hørte han kun sjeldent, og kun i Form af strenge Forskrifter og Leve-

regler, som visselig Præsten ikke tvivlede om bleve overholdte.

Flere Breve vare rigtignok til forskjellig Tid skrevne og afsendte til ham fra Rebekka; men Præsten sørgede nok for, at de aldrig kom Sønnen for Øje, og ligeledes gik det med et Brev, som han havde tilskrevet hende. Derved blev da det unge Menneske i den fuldkomneste Uvidenhed om Signes Skjæbne og om det hele øvrige Livsforhold derhjemme, og han levede i den bedste Forstaaelse med sin Samvittighed.

»Din Skjæbne er Dit eget Værk!« havde Faderen sagt ved Afrejsen. »Du ejer Kraften i Dig selv til Livssejladsen. Den Kurs, Du styrer, bestemmer, hvad Land Du faar i Sigte. Men for at naa det rette Land, maa Du sætte Storsejl til; Du vinder hverken Rigdom eller Ære i de smaa Farvande.«

Og Gudmund tænkte over Faderens Formaninger; thi selv var han ikke Skaber af stærke Tanker. Hans egne drejede sig kun om et Solskinsliv, en liden Lystfart langs med Kysten, vel nok stadselig og slig, at Andre kunde se med skinsygt Blik paa Herligheden; men intet Aandsarbejde for at finde ud den rette Kurs, og ingen Agtpaagivenhed og Stormandskløgt for at spejde efter Landet. Nej, gik det let og glat af sig selv, da tænkte han sig gjerne med den dejlige Signe ved sin Side, beundret og lovprist af Alle for sit Valg. Og naar saa Studierne vare endte, da var Signe blot tre, maaske fire Aar ældre. »Hvilken Fryd at føre hende ind i den store Verden, hvor han havde beredet hende den ærefulde Plads som sin Hustru! . . .«

Denne sidste Tanke gav et Rusk i hele Luftkastellet, og det nyfødte Sjælebarn saa sig sky omkring og vidste ikke ganske, om det var kommen frem i rette Tid. En Historie, som Præsten en Gang havde fortalt ham, keg pludselig frem af en Krog mellem andet Skramleri, og havde samme Haan i Blik og Miner, som Præsten selv . . . Da strøg en Anelse som et koldt Vindpust

forbi ham; det bladede mange Blade om i Skjæbnens Bog, til endelig et laa stille, hvorpaa han læste Virkningen af sit Livs letsindige Færd; . . . men i næste Stund fløj atter Bladene fra hverandre, og Bogen blev lukket for lange Tider.

Signe var det Dejligste, han vidste; hun var og blev altid Tankens rødmende Tusindfryd; men derfor kunde han dog ikke overse den hele øvrige Flora, især da han med sin Natur kun trængte til Sommerfuglens lette Næring.

Og saa fløj han bort fra det kolde Pust, der i sit gaadefulde Væsen berørte baade Syn og Hørelse; thi en Tone af Ulvs sidste klagende Hyl og et underligt blufærdigt og udslukt Blik fra Signes mørke Øjne blandede sig sammen til slige Øjeblikkes ulidelige Pinsel.

Men, som sagt, han fløj henover det, som han hin solrige Vaardagsmorgen var fløjet nedover det grønklædte Fjeld fra Sæteren. Og selv Mindet herom gled ham forbi, som et Slør, der rives løs af Vinden og flyver henover Vejen og forsvinder . . . Det bragte vel Tanken hen paa et Væsen, som havde ejet det; men Væsenet selv saa han ikke staa stille i Fortabelse og række Haanden efter den mistede Prydelse . . . Og Sløret var jo saa let, det rystede ikke en Gang Dugdraaben af det Blad, som det berørte i sin Flugt henover Trætoppene.

Da kom der en Dag det Bud fra den ellers saa tause Rebekka: »At Faderen i længere Tid havde baaret sig oppe med en tærende Sygdom, hvis skjulte Grund Ingen kunde bestemme, lige saa lidt som dens Virkning; kun det var vist, at Modstanden syntes at være forbrugt, og at han nu omsider var sunken sammen som et knækket Rør, hvis Marv er udtørret af en unaturlig Glød. Hendes Mening var den: at om det bar til Livet med ham, da blev det uden Gavn for ham selv og Andre, og bar det til Døden, da var den

maaske nærmere, end Nogen troede. Hvad Gudmund tænkte at gjøre, blev hans Sag; nu var Valget givet ham.«

Derpaa kom en Del uforstaaelige Talemaader om Samvittighedsnag og evig Gjengjældelse . . . om »en Kvinde, der bar sit Sonoffer i Ydmyghed, medens han legede med Livet, som Spilleren med sit Guld, jo større Tab, jo større Indsats, til det hele Fond var kastet bort, og Angerens Orm gnavede paa de usle Rester;« og andet Sligt, som Gudmund læste op igjen flere Gange, men som desuagtet blev en Gaade for ham.

Alligevel var Bekymringen vakt hos ham, og en Tanke steg som en Svartalf op af Forgangenheden og stirrede paa ham med Bebrejdelsens mørke Blik.

»Hvad havde Faderen fortiet for ham?«

Dette Spørgsmaal rev ham op af hans magelige Færd, og uden Hensyn og Skrupler kastede han Alt, baade Stort og Smaat, tilside, og tog fat paa den besværlige Hjemrejse; og som sit Skjold mod Faderens Vrede holdt han tappert frem for sig den barnlige Bekymring.

Det var en iskold Vinterdag, da han omsider efter megen Nød og Strid var naaet frem til Hjembygden og holdt udenfor den gamle Præstegaard, hvor Taushed og mørk Alvor syntes at ruge over hvert Rum, som om allerede Døden holdt til derinde.

Og faa Minuter efter stod han med sandfærdig og ublandet Bekymring foran Faderens Leje. Præsten modtog Sønnen med en forunderlig Rædsel i alle Miner, og Synet af denne virkede med stor Spænding paa ham.

Først syntes han som lammet i hver Livsyttring, og det saa næsten ud, som Døden greb dette Paaskud til at ende hele Akten, da foer han op i et heftigt Vredesudbrud over Sønnens Egenraadighed og viste ham fra sig med en Ophidselse, som Ingen før havde set hos den kolde, beregnende Mand. Han vilde ikke se ham,

han vilde ikke vide ham i Hjemmet . . ., han skulde i samme Stund ud af Bygden! Og Fremstillingen af det Umulige heri gjorde ham næsten rasende. Gudmund saa med en dyb Forfærdelse den Forandring, som var foregaaet med Faderen i de to Aar, de havde levet langt borte fra hinanden.

Den Ironi, som før bar ham oppe, syntes brudt, og en uhyggelig indadvendt Dybhed laa i det før saa glansfulde, udadskuende Blik. Man saa, at dette Menneske var paa Vandring efter sit oprindelige Jeg; om han var paa det rette Spor, saa man ikke.

Imidlertid blandede der sig saa megen virkelig og dyb Angest for Sønnens Ophold i Hjemmet ind i de hidsige Udbrud, at Gudmund nødsagedes til at underordne sig den faderlige Myndighed. I samme Stund bestemtes Afrejsen derfor igjen, og kun Døgnets korte Frist blev ham tilstaaet.

Efter denne Ordning af Tingen var den Syge straks beroliget, og Gudmund fulgte Rebekka ned i den lune Dagligstue, som syntes at love ham fuldtud Erstatning ved sin milde, kvægende Hygge for det Pinlige i den Scene, han nylig havde forladt.

Nu sad Rebekka ved hans Side i den gamle Kanapé; hun holdt hans kolde Hænder indesluttet i sine . . ., Stueuhret pikkede . . ., fra Borgstuen trængte den svage Gjenlyd af Stemmerne hid . . ., under den store, gammeldags Kakkelovn sang Faarekyllingen; . . . ak, det var et Fredens Billede.

Men lidt efter lidt gik Tæppet op for andre Scener. Rebekkas Røst lød ikke i Aftenens hellige Stilhed som Dommens Forkyndelse for det forhærdede Sind, men desuagtet udtalte hvert af hendes Ord Dommen over en Fortvivlet, og da hun taug, og den lange Beretning i korte Mellemrum var givet, da følte ogsaa den sønderknuste Yngling, at Staven blev brudt over ham, og gjorde ingen Anden det, saa gjorde han det selv!

Hvad vilde han ikke gjøre for at udslette Brøden? Han hørte knap paa Rebekkas Forsikkring, at der gaves Brud, som aldrig kunde heles, at Signe nu var en anden Samfundslov hjemfalden end før, og at deres Veje fra samme Stund vare delte og kunde aldrig mødes mere i Kjærlighedens Forening, dertil havde de Begge tabt deres Ret for Verden. Og skulde de vinde Ret til at mødes i et evigt Livs Samfund, da fik hver for sig udsone sin Fejl og først iføre sig de hvide Bryllupsklæder.

Ak ja! Gudmund hørte hende nok! Han vidste Alt, hvad hun kunde sige ham. Ak! Han var uværdig til baade Jordens og Himmelens Glæde!

Og ud foer han i den sildige Kveld og ned over de snelagte Marker til Kolbein Starkars Gaard. Men her var Alting mørkt og stille, og Intet forraadte Livet indenfor de stærke Bjælkevægge.

Hvad skulde han gribe til! Kolbein Starkar med sit vilde Sind stod paa den ene Side, og Faderen med sin ubøjelige Vilje paa den anden, og Afhængigheden midt imellem; hvor skulde han tage fat paa Sagen? . . . Og som en Fortvivlet vankede han omkring paa den knittrende Sne, og saa op til den mørke, stjernefunklende Himmel. Hundrede Planer og Forsætter kom og gik igjennem hans ophidsede Indbildning, tilslut gik de og kom ikke tilbage, og han trak sig træt og udtømt hjemover igjen.

Da kom han forbi den Houg, hvor han hin Kveld havde vugget sig ind i de lyse Fremtidsdrømme, som Faderen saa uventet havde afbrudt ved Fortællingen om den grusomme, ordholdende Mand, der lukkede Døren til for Sønnen og hans halvdøde Elskede . . . det var vist en Vinternat som denne! . . . Han stod stille, og han maalte Afstanden mellem sig og Sagnet . . . »Ak! uigjenkaldelig var den mørke Skjæbne, Signe havde fristet. Hvad stod nu tilbage for ham at gjøre? . . . det Skete usket? Ak! Føre hende frem for Faderen og

fordre sin Ret til at dele Skammen med hende? . . . Føre hende ind i den Kreds, hvor han hidtil havde høstet Beundring og Forfængelighedens Pris? . . . Ak! han blev saa tung og trang om Hjertet, at han nær havde kastet sig ned, hvor han stod.

Men Sneen var ingen venlig Silkehynde, som kunde vugge den unge Helt fra Vemods milde Smerte over i Haabets trøstende Kjærtegn; det var til Nød en Hovedpude for den brændende Anger eller et Leje for den dødstrætte Mangel, det var ikke . . . nej slet ikke for ham! . . . Han tørrede de overstrømmende Taarer af sine blaa Øjne, trykkede Haanden mod sin bankende Pande . . . Signe! sukkede han med en taarekvalt Røst ud i Natten . . . og hjem gik han med en underlig Følelse af, at han midt i sit Vankelmod dog havde et blødt og godt Hjerte, og at han aldrig . . . nej aldrig vilde ophøre at elske Signe og sørge med hende.

Men Søvnen tog den trætte Gudmund i sine Arme og aandede paa hans forgrædte Øjne.

Paa Kraakenæs stod imidlertid Signe ved sit lille Vindu og saa ud i Nattens Mørke, men paa hendes aarvaagne Blik aandede ingen Lindring. Massi, der om Aftenen sent havde været et Ærinde oppe over i Bygden, var kommen farende hjem igjen som en Stormvind og havde ført med sig Budskabet om Gudmunds Ankomst til Præstegaarden, samt om hans hurtige Afrejse Dagen efter. Men da hun var færdig med sin Beretning, og Signe stod der foran hende blot lidt blegere end før, uden Spor af Forundring eller Rystelse, da gik Massi tvær bort fra hende; thi slig Sagtmodighed var mangen Gang til lige saa stor Forargelse for hende, som al Kolbeins Styrke.

Saa gik Signe op til sit Kammer. Hun havde holdt fast paa hele sit Væsen, nu slap hun Taget. . . . Nu havde Signe baade Suk og Taarer og skjælvende Læber. Men hun bar en fin Skrift med sig i sin unge Sjæl, det var Naturens eget Præg. Over den havde hun

bøjet sig i mangen Tvivls- og Bekymringsstund med et forskende Blik, nu stirrede hun atter paa den . . . det stod der, det lod sig aldrig udviske: Gudmund og hun kunde ikke forenes, nu var det ikke længer Frihedens hellige Valg.

Men se ham? . . . »Ak ja, se ham! . . . Der oppe over Fjeldvejen, hvor Synet laa lige for, der stod paa hin Side et stort Fjeldstykke, bag ved det kunde Ingen se hende, helst da det var mod Kvelden; men der strøg han lige tæt ind paa, naar det bar nedover Heldingen . . .«

Ak, hvor takkede hun ikke Gud, fordi Faderen just i disse Dage var inde i Nærebygden til Bedstemoderens Ligfærd! Først to Dage efter kom han hjem igjen, og da var Gudmund borte . . . »havde de mødtes! Herre Jesus!«

Og Signe fandt midt paa det Sorgens Hav, hvor hun tumledes om af de ujevne Bølgeslag, pludselig en skovbevokset Ø, som hun styrede henimod.

Der var et Forsyn, som havde vaaget over hende i hver Farens Stund, der var en Haand, som greb hende paa hvert svimlende Punkt.

Men havde hun i denne Stund set ind i Faderens Sjæl, saa dybt og klart, som hun saa ind i sin egen, da havde hun nok ikke landet ved hin Ø, men havde styret i modsat Retning, og var maaske forkommet mellem Brændingerne.

Kolbein Starkar sov denne Nat lige saa lidt som Signe. Den gamle Svigermoder var bleven gravfæstet om Dagen, ved hendes Grav var bleven sungen den gamle Salme, som hans afdøde Hustru havde elsket saa inderligt, og som han selv i ubeskrivelig Sorg var med at synge over hende. Dette havde revet overende i en eneste Stund det Skillerum, som han i seksten lange Aar havde bygget paa, og han stod nu her i den natlige Stund ligefor Hustruens nyslukkede Grav med den

lille Signe ved Haanden, som saa paa Altsammen med store, undrende Øjne.

Men pludselig vendte Billedet sig. Det var et andet Barn, han holdt ved Haanden, og Signe sad bleg og udtæret ligefor ham, og syntes i hvert Blik og hver Mine at sende ham en Bøn om Tilgivelse.

»Ak, de glade Dage, de stolte, misundte Dage! De laa ogsaa begravede, og Signes forspildte Liv var den Ligsten, der laa derover . . .«

»Men hvordan bar Signe Ulykken? Satte hun Vrede eller harmfulde Tanker imod? Gav hun ikke Velsignelsen der, hvor han gav Forbandelsen? Var ikke al hans Trods og Nag ligesom Fejghed ved Siden af hendes Sagtmod?«

Ak! Kolbein Starkar følte Noget, som lignede den Tanke: at Heltemodet har sin Berømmelse, Højmodet sin Ære og Taalmodet sin usvigelige Løn; men Sagtmodet er Sjælens højeste Kraft, fordi den næres af sig selv og virker ved sig selv i ubevidst Herlighed.

Og Tanke for Tanke tog fat i den stærke Mands Selvfølelse. Alle de ordstærke og trodsende Bebrejdelser, han hidtil havde samlet i sit Sind, ligesom Korsikaneren Stenene ved den myrdede Slægtnings Grav, hvor hver af dem er henkastet med et Vendetta! betragtede Kolbein med et prøvende Blik, om der snart var nok, for at Himlen kunde tage fat og hævne ham. Ak, hvor de tyngede ham i denne ensomme Stund! Nu da Signes milde Blik ikke nødte ham til at kaste dem fra sig i skamfuld Forlegenhed.

Og da blev der saa tungt og saa kummerligt i den ensomme Gaard, at han mod Dagningen vækkede Folkene og lod dem vide, at han var tilsinds at gaa hjemover til Kraakenæsset for at være ved Haanden Dagen efter, da der skulde lægges det nye Tag paa det gamle Udhus.

Der var naturligvis ingen Mening i at modsige Kolbein Starkar, Alle vidste, han trivedes ikke ret sammen

med Fremmede, og at Datteren var hans eneste Glæde i Livet. Derfor skred han ud af Svigermoderens Gaard i det første svage Dagskjær, og saa med en ubeskrivelig Længsel i sit alvorlige Øje hen mod den Fjeldrække, som indesluttede hans fjerne Hjembygd. Men det skimtede dog ikke den forgrædte Signes Ansigt bag den lille Rude; havde hun ligget i den dybe styrkende Søvn, da havde det snarere fundet hende . . . Naar Øjet ikke ser, hvad det søger, da ser det, hvad det ønsker.

Imidlertid vare Alle tidligt paa Færde i den gamle Præstegaard; thi var der end ikke mere end det almindelige Hverdagsstel at tage Haanden i, saa var der alligevel Uro i Gemytterne, og det jog dem hurtigt op af Morgendøsen.

Gudmund var den Eneste, som sov i uforstyrret Ro til langt op paa Formiddagen, og da han vaagnede, og Bevidstheden tog det første Rusk i ham, stod ogsaa i et klart Billede 'hele Gaarsdagens sørgelige Erfaring. Imidlertid var han styrket og forfrisket af Søvnen, og var end Signes Skjæbne og hans egen Brøde den samme som Aftenen forud, saa var det dog et langt klarere Blik, han betragtede det med, og det hjalp. Det er ikke Tingen selv, som forfærder, det er Forestillingen om den.

Han skulde ikke drage afsted før henimod Aftenen, det havde da ingen Hast med at vise sig nede i Dagligstuen, og derfor blev han, hvor han var, til Middagen kom. Faderen længtes han ikke efter, han havde givet ham en Sten istedenfor et Brød, og den sorgfulde Rebekka, som intet Andet havde at sige ham med Ord og Miner end det: at han havde brudt et Led i Samfundskjæden og kunde ikke med Alverdens Kløgt føje det sammen igjen . . . Ak, hvad skulde han tale med hende om!

Men saa kom Middagen, og han tren da omsider ind i den gamle Stue med et Barndomsminde i hver

Revne paa Væggen og i hver Brist paa Gulvet. Men hvor forbausedes han ikke ved at se Faderen fuldt paaklædt og med den gamle Værdighed træde ham imøde fra Kanapéen.

Gudmund var heller ikke den Eneste, som forbausedes herover i Præstegaarden; thi fra den Ringeste til den Højeste havde de i den senere Tid vendt sig bort fra Præstens Herredømme, og stod nu som de, der paa en ensom Vej overfaldes af Stimænd. De vidste hverken, om de skulde give efter, eller sætte sig imod.

Den Samtale, som faldt i dette korte Mødes flygtige Øjeblik, var ikke indholdsrig. Hver for sig havde et Skjær at passere, hvis de styrede for nær mod Land, og derfor holdt de ud paa det aabne Farvand, hvor man gjerne kan sove lidt ved Roret.

Endelig sank Solen ned bag Fjeldet, og Præsten tog fat paa Tilberedelserne til Rejsen; thi han vilde følge Sønnen til det første Skifte, hvor han skulde tage Herberge for Natten, og mod denne Anordning taalte han ingen Indvending. Der lød for hans Øren i denne Stund, som der tusinde Gange før havde lydt, et Ord af Kolbein Starkar ved deres sidste Møde: »Kommer han hid, spørges der ondt Nyt.« Og han tog sig hverken Ro eller Hvile, før han vidste Sønnen ude af Bygden.

Men Gudmund mindedes ogsaa et Ord, som var kastet efter ham en tidlig Morgenstund, da han drog et blodigt Spor efter sig henover den sollyse Vej: »Dengang slap Du, men . . .« Og da gjennemlevede det unge Menneske i feberagtig Hast hint gruelige Øjeblik, hvor han mødtes med Signes Hævner, og hvor han ligesom greb i Luften efter sit Liv og fangede det.

Og da saa ogsaa han med en vis Utaalmodighed ud af de klare Ruder og maalte Skyggen, som Fjeldet kastede ned over Vangen, og som nu tog til for hvert Minut.

Af og til lod han vemodigt Blikket glide over Kolbein Starkars Gaard, der endnu farvedes af en svag Rødme, som blandedes med Skumringen . . . . Han fulgte tilsidst en liden indhyllet Skikkelse, som listede sig ud af den Bagdør, som Massi saa mangen Gang havde lukket ham ud af . . . han saa den forsvinde bag det Hegn, som han altid lagde Vejen om ved, for ikke at mødes med Nogen . . . »Ak, var det maaske hende? Listede hun sig skamfuld og ræd langs hen med Gjerdet i Skumringen, fordi hun ved Dagen var udsat for Spot og Haan? . . .« Og Fortvivlelsen slog igjen sit stærke Tag i hans Hjerte.

Det var Signe. Hun gik for at stjæle sig et Glimt af den Herlighed, hun engang var bleven budt af Skjæbnen med begge Hænder.

Oppe bag Fjeldstykket stod hun Stunden efter sammenkrøben og lyttende. Det gjorde hende Lidet, at Kulden slog sig tæt omkring hende som et Islag, saa hun næsten stivnede fra Led til Led . . . det gjorde hende Lidet, at saamange Jammersdage vare gaaede hen over hendes Liv . . . at det, som var ivente, var det store, tunge Arbejde at vende Hjertet fra sin første rige Næring, at rive det fristende Minde ud af Sjælen, ligesom en duftende Urt af Jorden, og lade den ligge og tørre i Vinden . . . ak, det gjorde hende Lidet, hvad der havde været, og hvad der var, nu kom der et Øjeblik, det vilde hun gribe! Da hørte hun langt nede en Gaaende! Tunge faste Trin lød op over mod hende, og hun krøb endnu mere sammen bag Stenen.

Men i samme Stund bøjede Gudmund sig hulkende ned over Rebekkas Skulder, idet hun rakte ham Haanden til Farvel endnu en Gang.

»Sig hende i en god Stund, at hun er mit Hjertes Tusindfryd alligevel, der trives ingen Anden ved Siden af den,« hviskede Gudmund og segnede næsten i sin Sorg.

Men Rebekka svarede ham ikke et Ord paa dette. Hun bad ham blot at ile fremad og helst ikke se sig tilbage, før han kunde gjøre det med større Kraft.

Nu kjørte begge Slæderne frem for Døren, og Rebekka fulgte Gudmund ud paa Trappen. Præsten var endnu ikke kommet ned fra sit Værelse. Da bøjede Rebekka sig henover det lave Rækværk og saa sig om efter Noget . . . hun saa, at Gutten, som havde staaet bag paa Gudmunds Slæde, pludselig løb hen til Havegjerdet til et Menneske, som vinkede ham did . . . »Hvem kunde det være, siden det fik et saa hemmelighedsfuldt Præg? . . . Det var Thorstein Hatle, nu saa hun det!«

Men i det Samme kom Gutten tilbage igjen og stillede sig hen bag paa Slæden, hvor Gudmund allerede havde sat sig tilrette. Og i det Øjeblik Præsten kom ud af Døren, slog Gutten til Hesten, saa den sprang afsted henover Vejen, og Gudmund vendte sig for at sende Rebekka det sidste Nik.

Hun fik dog næppe besvaret det, før hun standsedes af en ny Forundring. Nede ved Enden af Havegjerdet sprang Gutten midt i Farten væk fra Slæden og gav Tømmen til Thorstein Hatle, som lige saa hurtigt var oppe paa Slæden i den Andens Sted og nu lod staa til op over mod Kraakeskaaret, alt hvad Hesten kunde vinde.

En underlig Uro greb hendes Sind. »Hvad skulde hun gjøre? Var der noget Ondt i dette? Men nu kjørte Broderen jo afsted bag efter dem. Gutten havde vel Noget for, som drog ham til en anden Kant, og Thorstein Hatle gjorde ham da en liden Villighed med at kjøre for ham.«

Og dermed standsede Rebekka sin Uro, mens Thorstein Hatle trak og strammede i Tømmen, og den viltre Hest sprang henover Sneen, saa Funkerne fløj omkring Benene paa den.

»Holdt!« raabte Gudmund og greb efter Tømmen. »Du kjører som en gal Mand.«

»Godkveld!« hviskede Thorstein og bøjede sig forover og rev Tømmen til sig igjen.

Gudmund foer sammen og vendte sig imod ham.

»Kjender Du mig igjen?« spurgte Thorstein og nikkede til ham.

Jo, Gudmund kjendte ham, han slap aldrig det Mærke, han havde taget af dette Ansigt, og han sank overvældet tilbage paa Sædet igjen.

»Du tænkte nok at luske Dig fra det, hvad?» smaalo Thorstein og keg ham henover Skulderen ind i Ansigtet. »Du mente vel, at den vesle Jenten skulde skrive Kvit for hele Regnskabet, Du? Men Thorstein Hatle har ikke sparet paa Livet sit i disse to Aar for at kjøre Dig til Westnæs ikveld . . .«

Og han hug med Tømmen henover Hestens Ryg, saa den sprang ud paa den islagte Fjeldvej, og Slæden drejede af til Siden, just der, hvor Vejen var smallest, og hvor den stod som en glindsende Bræ.

Men Thorstein Hatle var ogsaa i samme Aandedræt ude paa Vejen, og med en Isskolde, som han greb lige ved sig, hug han hen efter den skræmte Hest, saa den vendte sig i samme Stund, og Slæden skjød til den modsatte Side, lige ud mod Stupet.

»Nu har jeg kastet Dig til Maals, Gutten min, lad nu se, hvem som griber Dig!« raabte Thorstein og veg tilbage for Præstens Slæde, som nu netop skjød omkring Fjeldhugget og ind paa den smalle Vej.

»Hold igjen!« skreg en stærk Røst fra hin Side ud mod Kløften, og med det Samme greb en Haand i Slæden med et vældigt Tag.

Det var Kolbein Starkar.

I dette Øjeblik kom Præsten til og oversaa paa en Gang hele Ulykken. Han standsede, sprang ud af Slæden og lige hen mod Sønnens Hest og greb fat i den.

Men den sprang til Siden og rev Slæden overende, og havde Kolbein ikke grebet fat i Gudmund, var han i næste Stund bleven kastet til Maals, der hvor kun Døden kunde gribe ham.

»Der har Du Sønnen Din i Jesu Navn!« sagde Kolbein, idet han rev Gudmund ud fra Slæden og kastede ham som en død Ting henover Vejen mod Præsten.

»Far!« skreg en jamrende Kvinderøst, og en spædbygget Skikkelse ilede hen mod ham.

Men i dette Øjeblik brast Kolbein Starkars Livstraad. Hesten gjorde igjen et Forsøg paa at trække Slæden op over det Isstykke, som den i Drejningen var kommen bagom; men derved rev den det svage glatte Fodfæste fra Kolbein. Han faldt bag over, greb frem for sig, men Hesten sprængte paa, og han fik ikke Tag i nogen Ting . . .

»Signe!« lød det ligesom et Suk. Det var Kolbein Starkars sidste Ord i denne Verden. Der, hvor han hovedkulds styrtede ned over de blinkende Isskolder, stod Graven færdig til ham i samme Sekund.

Alle vare stivnede af Rædsel. Der var noget Lammende i denne hurtige Afgjørelse af Skjæbnen. Ingen Forventning, ingen Uro, intet Haab, kun Dødens Vished.

Signe havde straks, da Kolbein nærmede sig til det Sted, hvor hun stod i Skjul, gjenkjendt ham; men i samme Stund lød Klokkespillet hid fra den modsatte Side af Vejen, hendes Sind delte sig hurtigt mellem Angst og Forventning, og hun vovede ikke at give sig tilkjende.

Først i det Øjeblik, hun hørte Faderen tale til Præsten, og da hun saa ham staa der paa det glatte, farefulde Sted, kastede hun alle Betænkeligheder fra sig og ilede hen for at drage ham væk fra Stupet. Da styrtede han.

Men Signe var saa vant til at opfange Smerten med sin Sjæl og bøje sig stille henover den, at hun ogsaa nu i samme Stund stod og saa ned for sig, og hverken ved Suk eller Klage gav sit Hjerte Luft.

»Signe!« bad en mild og bønlig Stemme ved Siden af hende.

Ak, hun kjendte den nok! men hun havde kun en Tanke og en Vilje, den rugede i Mulmet over Faderens Grav. Derfra havde hun hørt sit Navn lyde lig et klagende Suk, og hvem der saa end kaldte paa hende herefter, det hørte hun over Alt, og det døvede Alt . . .

Gudmund vendte sig da fra den tause Signe om mod Præsten, som ogsaa stod der og forstummede i raadløs Bestyrtelse. Et Øjeblik saa Fader og Søn paa hinanden . . . men naar Menneskene mødes Øje til Øje i fast og dyb Beskuen, da hænder det, at Sjælenes Samfund enten bindes eller løses . . . i dette Øjekast var Præsten løst fra sin Søn. Gudmund kastede sig i Slæden, jog paa Hesten, og var i næste Stund ude af Syne.

Endnu stod Præsten og famlede efter en Bestemmelse, da tren Skydsgutten hen til ham og spurgte, om han ikke vilde sidde op, thi nu var Slæden saa vidt istand, at han kunde naa hjemover med den.

Hurtigt føjede Præsten sig efter ham, og i næste Stund var han paa Vej til Præstegaarden igjen. Og Signe stod alene paa Kraakeskarret.

Men for hende kunde de kjøre og gaa, som de vilde, hun fandt kun en Vej for sin Tanke og sin tærende Længsel, det var gjennem det tætte Mørke, som gabede ved hendes Fod, endda Sne og Is laa over baade Dybder og Højder . . . det var i Faderens uindviede Grav.

Ak, var der Tal paa alle de Glæder, han havde givet hende? Hvor var de Glæder, hun havde givet ham? Som Sneflokkerne, der nu faldt ned paa hendes

Klædning og smeltede i samme Stund, var de, medens Ulykkerne, hendes Ubesindighed havde samlet paa hans Vej, rejste sig som Fjeldstubber dernede i Kløften, hvorpaa han slog sig tildøde i det bratte Fald.

Ak, hørte hun ikke endnu hans Røst? Kaldte han ikke endnu paa Signe? Livet var en trøstesløs Tanke . . . Døden en svalende Lindring . . .

»Signe!« lød det igjen ved Siden af hende; men det var ikke den bløde, bønlige Røst, som før havde udtalt hendes Navn, det var en dyb og malmfuld Stemme, som førte Overbevisningen med sig i det mindste Ord.

Signe vendte sig; engang før havde denne Røst standset hende paa et Sted, hvor hun tabte Maal og Sigte. Nu greb den hende igjen som et Bud fra Himlen.

»Hvad tænker Du paa Signe?« spurgte Rebekka; thi hende var det.

Signes Hoved sank ned paa Brystet . . . »ja hvad tænkte hun paa?« lød det inde i Sjælen, men hun taug.

»Du tænker kanske paa,« vedblev Rebekka, »at hvis Du laa dernede i Stupet ved Siden af ham, som tog sig Døden paa for at frelse en Andens Liv, da var Du vel hjulpen, og Du slap derved bort fra al Din Sorg og Strid? . . . Er det ikke saa?« Og hun drog Signe ind i Favn og fæstede sit spørgende Blik paa hende.

Signe trykkede sig gysende ind til hendes Bryst og taug.

»Tal Signe!« trøstede hun, »har Du ikke Mod paa Livet, har Du intet halvfærdigt Arbejde, som det var en Synd at kaste fra Dig?«

»Det hjælper Lidet, hvad jeg gjør,« sukkede Signe og brast i Graad.

»Gjør det paa den rette Maade, da hjælper det baade Dig og Andre,« sagde Rebekka og drog hende lempeligt bort fra Stupet.

»Ja, hvis Fa'r levede,« udbrød Signe, »da stod det ikke paa . . . Nu er jeg ligesom Hvermands Bytte . . . Ingen vil slippe mig, og Ingen vil kjendes ved mig.«

»Saa er det vel for Dig, Signe,« sagde Rebekka fast og inderligt, »at han ligger der, han ligger, endda det maa kaldes en gruelig Ulykke.«

Signe foer sammen og saa med et bebrejdende Blik op paa hende.

»Ja, det er sandt, jeg siger Dig, Barn,« blev hun ved; »saalænge Din Fa'r levede, tog han Alting paa sig, og Du gik bagved Arbejdet . . .«

»Ak ja, han tog al Møjen paa sig!« jamrede Signe.

»Men hvert Menneske skal gjøre Skjel for sig,« sagde Rebekka. »Lader Du Andre arbejde for Dig, slipper Du ikke en Avne af Din Synd.«

»Jeg har gjort Skjel for mig,« hviskede Signe.

»Gud velsigne Dig, Barn!« udbrød den stærke Kvinde og drog Signe paany ind til sig. »Ja, Du har givet Loven, hvad Lovens er, men er det nok? . . . Ingens Glæde har Du fostret, og Ingens Tak har Du vundet . . . Er det nogen Mands eller Kvindes Ære at betale den Bøde, som er forskyldt?«

Signe sukkede dybt . . . hvad vidste hun at sige?

»Ak Signe!« blev Rebekka kjærligt ved og trak hende med sig et lidet Stykke henover Vejen, »Gud forlade den, som brød Din Ungdoms skjøre Blomst. Han vinder ikke Ære hos Gud eller Mennesker for den Ting. Men det skal Du vide, Signe, at Du har den værste Skyld for Verden; thi Du er den, som har baaret Syndens Billede op for Lyset og givet det slette Eksempel.«

»O Jesus, lad mig komme tilbage!« udbrød Signe forfærdet over de stærke Ord.

»Barn,« sagde Rebekka med en Strenghed i sit Væsen, som paa en Gang baade forskrækkede og lammede Signe, »saa sandt Du frygter og elsker Din Gud,

saa sandt skal Du høre mig til Enden! . . . Hvad har Du gjort, som kan være Dig til Ros? Vil Du svare mig, at Du betalte Din Gjæld til Skik og Vedtægt? Er det Din Ros? . . . Nej, giv Gud Din ydmyge Tanke, og giv Verden din hæderlige Gjerning, da skal Ingen anklage Dig, men Alle skal de vise Dig til Vorherre med Din Skyld.«

»Hvad skal jeg da gjøre!« spurgte Signe med en vis urolig Forventning i de sorgfulde Ansigtstræk.

»Kom hjem over til Kraakenæsset, saa skal jeg sige Dig det,« svarede Rebekka, »Sneen falder allerede tæt, og det er ikke godt for Nogen af os at være ude.«

»Ak, at han skal ligge der i det mørke Stup, uden Ære og uden Hygge!« udbrød Signe og standsede pludselig.

»Der han ligger, ligger han med en ædel Daad ved Siden,« tog Rebekka lidt stærkere i og trak Signe med sig ved Haanden. »Kun Himlens Øje ser ham, og for Gud er han smykket nok. Se, hvor tæt Sneen falder. Nu lægger den sit Sprede over ham. Et finere Ligklæde kunde Du ikke skaffe ham, om Du saa tømte alle Kister og Skabe i hele Bygden.«

»Men se nu ikke længer paa det, som var; tag Dig sammen og se paa det, som er, da vil det, som kommer, blive til Fred for Dig, Signe liden!« bad Rebekka efter en Stunds Taushed. »Det er i Sorgen, Du skal finde Dig frem til Glæden.«

Ak, Signe var saa tung af Sorg, der hun gik og støttede sig til den høje Kvinde, at hun lidet skjønnede, hvordan Glædens Blink skulde kunne gjennemtrænge denne Tykning.

»Ser Du, der ligger den stakkels vanvørrede Kirke?« udbrød Rebekka og standsede med Signe paa det Sted af Vejen, hvor Kirken laa som en mørk Masse nede i den høje Sne. Signe vendte ved dette Syn uvilkaarligt sit Hoved tilbage mod Skarret.

»Ak Signe!« bad Rebekka, »se ikke derhen, hvor Alt er afsluttet efter Guds Vilje; forsøg at løfte Dig ud af den lille Sorg og se ind i den store . . . Se did paa Guds indviede Hus, hvor det stakkels syndige Menneske skal vandre hen for at rense sig i Angeren og varme sig i Naadens Solskin . . . Men Præsten har ingen Gud i sit Hjerte og ingen Helligaands Naadegave i sit Ord . . . Han rækker Kalken og Brødet til de forsmægtede Sjæle, som han vilde række Bægeret til Præstegaardens ubudne Gjæst og Brødet til den paatrængende Tigger . . . Hans Ungdom var Forfængelighed, hans Alderdom er en Forargelse. Menigheden skyer ham, han foragter den. Intet Baand binder Hyrden til sin Hjord uden det koldeste og haardeste af alle: Nødvendigheden . . . Lasten gaar til samme Bord jevnsides med Dyden, den drikker af den samme Skaal og mættes af det samme Fad . . . Klokken ringer til Kirke, og Hvermand vaagner og gaber, og sover da igjen; thi hvad skal han der, hvor Guds Ord ramses op med tvetunget Kløft. Den simple Mand skjønner sig ikke paa at søge Vorherre gjennem Tvivlens Brist og Huller, hel og uantastelig maa Gud staa for ham, eller han taber ham af Syne . . . Ak Barn! Lad Din sorgfulde Tanke følge med mit Ord. Slaa op Dit indre Syn, og se ret paa den vanhellige Kirke! Ser Du ikke i Tanken Guds Bord dækket med den smudsige Dug . . . Brødet med Usundhedens Mygl . . . Vinen af den bitre og umodne Drue, . . . og Lysene fortærede af den nedhængende Tane? . . . Ja, gys kun Barn; men græd en Taare med mig; . . . thi den, som bærer Skylden for dette, er min eneste, min elskede Broder!« . . .

Og hun standsede og brast i heftig Graad. Det gik ikke ofte paa i hendes Liv. Rebekka løftede sin Sorg saa stærk og fuldbevidst op over den Blødhed, som Graaden nærer, at sjeldent, meget sjeldent, var denne milde Dug falden paa de øde Steder, hvor hendes Haab havde vandret.

Signe var i en underlig Forvirring i denne Stund, hun havde næsten modvillig fulgt Rebekkas Tale; men paa Slutningen trængte Ordene sig ind i hendes Bevidsthed, og det gryede over en stor Tanke. Hun løftede for første Gang Blikket og saa ind i det klare, sorgfulde Ansigt, som stod foran hende . . Det var ikke det egne Hjertes lille Sorg, som stod præget i disse Træk, det var Slægtens. Men det forstod Signe kun svagt, først lidt efter lidt skulde hun komme til det.

Imidlertid vare begge Kvinderne naaede ned til Kraakenæsset. Det holdt haardt for Signe at maatte lyde Rebekka og begive sig ind i Huset; thi al hendes Længsel droges hen til den mørke Fjeldvej, der var endnu det eneste Sted, hun tænkte sig en Lindring.

Men Rebekka slap hende ikke, før Massi var bleven vækket og paalagt den kjærligste Omhu for den Bedrøvede. Da gik hun fra hende og lovede næste Dag at komme tilbage og dele Ensomheden med hende.

Det blev en kummerlig Nat. Den utaalmodige Massi gav nu uden Sky sin svage Natur Luft i Skrig og Jammer og højttravende Udraab, og det tyktes Signe næsten en Forargelse ikke at tvinge Smerten. Hun vidste jo, at Massi vilde skrige Aaret rundt, for hvert Menneske hun saa, og ikke et ensomt Suk vilde gaa til Gud med Tak og Velsignelse for den Døde.

Hun stod endelig i sit lille Kammer og saa ud igjennem de smaa Ruder. Hvor havde ikke hendes Hjerte banket før i Tiden, naar hun stod her en natlig Stund og saa ind over Fjeldvejen og ventede paa ham. Nu tren Faderens Skygge hende imøde, og hun maatte slaa Øjnene ned for den . . . Det var sandt, hvad Rebekka sagde: at han havde gjort Alt, hun havde blot gaaet bagefter Gjerningen, aldrig foran med egen Vilje til det Gode.

»Men hvad skulde vel hun kunne gjøre?«

Hun kastede paany det fortvivlede Blik ud af Vinduet. Der laa Kirken . . . den løftede sig ogsaa som en truende Haand over hende i denne Stund.

»Hvad var det for en sørgelig Forvirring, som var gaaet gjennem hendes Sind hin Konfirmationsdag? Hun gav et Løfte, hun skjønnede hverken Ord eller Mening, hun svarede det, hun skulde svare . . , og Sindet var vendt mod ham. Siden, da hun kom igjen, og skulde bære Angeren til Herrens Hus . . . ak hun kom med Skræk, og Faderen var den, som gik foran . . . var hun ellers kommen did? Nej, nej! Af sig selv havde hun endnu kun gjort det, som ikke duede . . . hvad skulde hun gjøre?«

Og hendes Tanke tog fat paa mange Ting i denne ensomme Stund, men der var ikke Hold i Noget af det.

Næste Dag gik lys og mild op over Fjeldene. Et tykt Snelag jevnede Alt, kun de graa Træhuse stak som enkelte Vejmærker frem af den blændende hvide Grund.

Der kom mange Folk til Gaarden den Dag. Allerede i den tidlige Morgenstund var Beretningen om Kolbeins ulykkelige Endeligt gaaet fra Mund til Mund, og Hvermand vidste tillige, at han havde reddet Præstens Søn ved at vove sit eget Liv. Da istemtes der et højt Klageraab til Kolbeins Minde. Nu var glemt baade Hovmodet og Stivsindet: »Slig Mand som Kolbein Starkar fik der spørges efter.« Og Signe, som Alle havde undt den Tort, hun bar, fordi hun var den rige Mands Datter og troede sig bedre end alle Bygdens unge Jenter tilsammen, selv hun fik Medhold i Ulykken; nu var hun jo slet og ret et stakkels Kvindfolk uden Hjælp og Støtte, om ogsaa hun havde en stor Gaard og mange Penge.

Naar først den Misundte er kommen dertil, at Verden kan naa ham med sin Medlidenhed, da er han frelst; thi der er Intet, som saaledes hjælper Middel-

maadigheden op i sine egne Øjne som Beklagelsen. Det kan længe nok være en Storaand, en Pengemand eller en Aristokrat i enhver Forstand, er først Ordet Stakkel udtalt over ham, da er han fredlyst, hvorhen han gaar.

Endelig ud paa Eftermiddagen kom Præstens Søster igjen.

Men Signe sad endnu indestængt med Sorgen i det mørke Rum, som et trøstesløst Sind bygger om sig selv, ligesom Sneglen bygger sig sit Hus af eget Livsforraad. Der var ingen Udsigt og ingen Sol. Der var trangt baade for Sjæl og Legeme.

Et Par Gange havde hint Tankespørgsmaal: hvad skal jeg gjøre? ligesom rusket i den lukkede Dør; men det fik den ikke op.

Men nu, da Rebekka tren ind til hende, og den høje Skikkelse stod foran hende i Klarhed og Kraft, var det ret, som om den sprængte det trange Hus, og Dagen brød ind fra alle Sider.

»Du har et stort jordisk Pund at forvalte, Signe,« tog Rebekka straks Ordet. »Kraakenæsgaarden er det største Brug heromkring . . . alt Andet ser næsten ud som bare Fattigdom ved Siden af den.«

Signe saa op. Det var en ny Tanke, ja, det var igrunden med det Samme en ny Bekymring. »Hvad skulde vel hun gjøre med den store Gaard?«

»Den ligner den rige Mand, som staar og betragter Armoden med et roligt Ansigt,« fortsatte Rebekka. »Ingen kan blive klog paa, om han vil dele, eller om han bare vil maale sig med dem.«

»Jeg vil dele med dem!« udbrød Signe lettet; thi i dette Øjeblik gled der en større Lysning forbi hende.

»Ak, Barn!« sukkede Rebekka vemodigt, »giv Du dem hele Kraakenæsgaarden til Deling, om et Par Maaneder ville de være fattigere end før. Hvad nytter Gods og Gave for den, som gjør det slette Brug deraf? Den Fattige kan hjælpe sig igjennem Armoden til

Himmelen, men gjør Du ham rig, da viser Du ham den modsatte Vej.«

»Hvad vil Du da, jeg skal gjøre?« spurgte Signe lidt stærkere.

»Du skal vinde Sjæle for Guds Rige,« svarede Rebekka med sin stærke Aands Fyndighed i Blik og Stemme.

»Ak, jeg har jo selv en syndig Sjæl,« hviskede Signe ydmygt, »hvem skal frelse den?«

»Din Tro, og Troens sunde Frugt, Din gode Gjerning,« sagde Rebekka. »Dersom Du ser en Trængende drage frem over Fjeldstien, der borte, og stævne ind mellem Myr og Krat, hvor der er uvejsomt og brat, og Fald ivente for hvert Fodskifte . . . hvad vilde Du da byde ham først, enten Brød eller Husly?«

»Jeg tænker Husly,« hviskede Signe ængstelig.

»Det tænker jeg med,« sagde Rebekka, »den som kaster en Gave til Betleren paa Alfarvej, ved hverken, om den frister eller gavner. Men den, som byder ham et Sæde ved sit Bord og et Rygstød ved sin Arne, han har taget Armodens Skam fra ham, og givet ham Ærens Højhed, som det bør sig hvert Menneske at bære, hvad enten han er fattig eller rig.«

»Ak!« Signe vidste endnu ingen Udvej.

»Du skjønner da, at dersom Du frelser Legemet, kan Sjælen forkomme ligefuldt, men dersom Du griber Sjælen, da følger Legemet med af sig selv,« vedblev Præstens Søster; »ser Du bag ved Kirken det rødmalede Hus der? Det er Ungdommens Tilhold, det er deres Skolegang . . . den, som en aflægs Lov befaler dem at søge, lægger Uhyggens Tryk paa dem, derfor lære de Intet . . . Se saa Kirken! Det er ogsaa paa en Maade en Skole; men der borte bag den tilstængte Dør i Præstegaarden sidder Læreren og grubler paa sit eget usle Opgjør med Verden og glemmer sin Tjeneste i det store Samfund . . . Skjønner Du, Signe, at den, der rejste et Ly for den løsslupne og vildfarende Ung-

dom her paa Stedet, og gav den det gode Ord og det kjærlige Tilsyn . . . . han frelste Sjæle for Vorherre?« . . .

Signe taug en Stund, og Rebekka rejste sig i stærk Bevægelse . . . »Ja, jeg tror, jeg skjønner Dig,« svarede hun langsomt.

»Saa giv Du Huset til, Signe!« udbrød Rebekka hurtigt og stærkt, »jeg skal give Røgten. Paa Kraakenæs staar mange Rum til ingen Nytte. Giv mig Lov til at drage Ungdommen hid i Dit Navn; i Guds Navn skal jeg fremme Sagen. Naar Tiden er modnet til det, deler Du Arbejdet med mig; Gud styrke Din Aand og klare Din Evne, saa det maa lykkes Dig at udslette det onde Eksempel med det gode! . . . Kan hænde, Skammen bliver Lønnen den første Tid, Forsommeren er kold og Midsommeren mangengang regnfuld, men den umodne Frugt skal ikke rystes af, der kommer mangen Solskinsdag i Høst, tør hænde, den er modnet, før den første Sne falder, da bliver den lige fuldt færdig til Juleglæden.«

»Du skal faa Alt, hvad Du vil!« udbrød Signe fast og rejste sig med det Samme.

»Godt, Signe! Himlen velsigne Din Gjerning, saa den maa lykkes vel!« sagde Rebekka og lagde Haanden paa Signes Skulder og saa hende kjærligt ind i Øjet. »Men jeg tager ikke Dit Løfte med mig i denne Stund. Jeg har vist Dig en Vej; men jeg vil ikke jage Dig ind paa den. Der er mange andre Veje i Livet, Du har allerede i tre Aar fulgt den ene af dem . . . Du er krøbet i Skjul. Endnu er der En, som Du bør kaste Øjet paa. Kraakenæs er ikke hele Verden, Signe. Du er rig, og Du kan drage langt herfra til en fremmed Bygd. Kast det hvide Skaut og læg de røde Baand omkring Dit Haar . . . lad mig sørge for Barnet, jeg holdt ham over Daaben, lad mig bære ham frem i Livet . . . og Alt er glemt. Husk, Mennesket gaar bort fra det, som var, mod det, som kommer. Hvem vilde undres,

fordi En ikke drager Fortiden som en tung, unyttig Byrde efter sig? . . . Fremtiden er som den tilsaaede Ager, hver Stund kan bringe nye Spirer; men Fortiden er som den udtømte Elv; Bundfaldet kan Du se, men ikke den friske Strøm, som skyllede henover.« . . .

Signe sank sammen paany over sine sørgelige Minder og taug stille.

»Ak Signe liden!« blev Rebekka med en inderlig Følelse ved, idet hun satte sig ned ved Siden af hende, »Du er ung . . . Du er næsten et Barn endnu; som man tænder et Straablus, der flammer op og slukkes i samme Stund, og hverken efterlader sig Røg eller Brande, var Din første Kjærlighedsdrøm; men Hjertet har en større Kraft end som saa . . . Du træffer nok den Mand, det bedre kjendes ved, og i hvis trofaste Hænder det tør nedlægge Nøglen til sine hemmelige Gjemmer . . . Nu, tænk Dig om, Signe, det Ene er Forsagelse, det Andet Forglemmelse Tag Mod til Dig og se vel paa Altsammen, før Du vælger; thi Guds Dom hviler over Valget; og enten vi krybe som en Snegl, eller vi fare frem som et Lyn, den venter os. . . . Valget er Din frie Viljes Ret, husk det, men Ansvaret er Din Afgift. Og nu Farvel, Signe, naar Din Beslutning kommer, mødes vi igjen.«

Signe saa med et ængsteligt Blik op paa den højhjertede Kvinde, som nu stod færdig til at forlade hende. »Hvad skulde hun sige? Der bevægede sig mange forskjellige Tanker i hendes Sind, men der var dog ingen af dem endnu saa klar og fuldgod, at Beslutningen kunde fremgaa deraf. Det tyktes hende grueligt at blive alene. Aftenskyggen sank henover Egnen, og Dagens Frejdighed forsvandt . . . Og saa gik Rebekka fra hende, hun, som var saa stærk, og tog fat paa Alt med den rolige Fortrøstning! . . . Nu var hun alene med al sin Svaghed . . . og med Guds strengt aarvaagne Øje over hver Bevægelse i Sindet.

Signe stod stille i sit Kammer og saa fra sit Vindu udover Nattens mørke Scene, men desuagtet stod hun midt i Tummelen; thi der var en Ængstelse i hendes Sind, som jog den svagt udviklede Tanke fra Punkt til Punkt uden Hvile. De Livsbilleder, Rebekka nylig havde udkastet for hende, fløj frem og tilbage for hendes Syn, som de løsrevne Blade af en Bog i Vinden. Snart saa hun det ene, snart det Andet. Ak, hvorfor laa ikke et af dem saalænge stille, at hun ret kunde faa Øje paa det? Hvordan skulde hun kunne vælge, naar hun ikke engang forstod at samle sine Tanker? Aldrig før i Livet havde hun taget en Beslutning. Hun var saa vant til at lade Andre handle for sig og at føje sig efter dem, at hun nu stod foran Rebekkas Fordring som Barnet foran det Rum, hvori det for første Gang skal slippe sig løs og gaa alene. Det vil saa gjerne være sig selv, det er en Herlighed, men det er tillige en dødelig Angst.

Da lød nedover fra Kraakeskarret de hæse Skrig af en enkelt Ravn, lidt efter blandede sig flere med ind i det . . . Det var allerede hen paa Natten, og Maanen løftede sin halve Ring opover Fjeldet, og Stjernerne glimtede frem bag Skyens Slør.

Nu strøg Ravnene en for en ud fra Skarret og kredsede omkring det lave Kirkespir . . . Det syntes en Kamp paa Liv og Død . . . var det, fordi den Ene tog Byttet fra den Anden, eller var der nu midt i Natten en Strid om Højsædet deroppe?

Da kom der pludselig Klarhed i Signes Tanker, og en af dem fik Vældet med det Samme over alle de andre. Her stod hun under det Tag, Faderen havde rejst til Ly og Glæde over hende . . . der borte i det vilde Fjeldskaar laa han selv . . . ak! skjønt han var død, ligefuldt var der Pinsel i denne Tanke. Var det den sidste Ære for Kolbein Starkars Lig, at Ravnene skreg og kivedes over hans Grav? . . . Var det den Ære og Sorg, hun gav ham for al hans Kjærlighed og

uforskyldte Tort, at hun ikke kunde samle sig i en stærk Vilje, ligesom han havde gjort? Skulde alle hendes forskræmte og selvgode Tanker tumle sig i vanærende Strid omkring hans Minde ligesom Ravnene over hans Grav? . . . Se! Nu fløj de igjen ud fra Kirkespiret og opover mod Fjeldet . . . der lød kun et eneste Kluk fra Kredsen . . . vare de nu blevne enige?

Men Signe greb i det Samme efter et Klæde, som hun bandt over Hovedet, og i næste Stund vandrede hun ensom opover til Kraakeskarret.

Her satte hun sig paa det samme Udhug, hvorfra Kolbein var styrtet ned. Alt omkring hende laa stivnet i Vinterens Favntag. Signe bøjede sig udover Faderens Grav, men Skyggen, som hvilede over den, spredtes ikke af det blege Maaneskjær. »Ak! skulde hun da aldrig faa Synet klaret? . . . blev det ikke, naar hun øvede det, engang saa skarpt og sikkert, at det trængte igjennem alle Taagerne lige ned til Bunden?« Og hun løftede i inderlig Bøn sit Blik mod Himlen.

Men der mødtes hun af Millioner Blink og Blus fra den stjernefulde Grund. Var det ikke ligesom Livet var flygtet fra Jorden og havde fæstet sig deroppe? »Var det ikke slig, at hver Stjerne lignede et Øje, som smilede og vinkede til hende . . . det var jo der, Sjælene levede evigt i Herlighed hos Gud! Var Faderen en salig Sjæl? . . . Ak ja, det maatte han vel være, han, som var saa god og saa stærk!« . . .

Og dybere og inderligere trængte Signes Blik ind imellem de straalende Stjerner. Det var, som om hun mellem alle disse Lys maatte finde det, som blev tændt for Faderen i den Stund, hans Livslys slukkedes hernede i den snefulde Fjeldkløft. »Ja det var vel en anden Vej at søge ham paa! Der laa ingen Sne og ingen Skygge, og der sad ingen hvæsende Ravn paa Lur efter Bytte . . . Ak! at kunne naa didop til ham!« . . .

»Nej, Far!« udbrød hun og strækkede de foldede Hænder mod Himlen. »Jeg skal ikke drage ud af Din Gaard hen til en fremmed Bygd og gaa en Snigvej gjennem Livet ... jeg skal ikke lyve mig fra Skammen og ikke gaa bagefter Arbejdet.«

Det var en underlig Klarhed, som nu gik gjennem hendes Sind. Aldrig havde hun før set sig selv i Forhold til andre Mennesker. Der var i det Højeste to Væsener, som hun saa ved sin Side . . . nu tren Flere og Flere til. Vejen til Kraakenæsset blev bredere, Bordet derhjemme længere og Stuen større . . . Hvormange blev der ikke Plads til!

Men Ravnen udstødte atter et af sine arrige Skrig, og Signe standsede midt paa den stjernelyse Vej og saa tilbage.

»Ak, der stod det mørke Fjeld, og der gabede Kløften! Dernede laa han uhædret i sin aabne Grav . . . der blev ikke kastet Jord paa ham . . . der blev ikke lyst Fred over ham . . . Ak, hun tabte atter Himlen af Syne!«

Da gik der pludselig et Minde op for hende. Den gamle Bedstemoder havde saa tit sunget en Salme, det var Gravsangen over hendes afdøde Moder . . . Den sidste Gang, hun havde været inde i Nære-Bygden, havde hun selv sunget den for den Gamle . . . Den vilde hun synge her over Faderens Grav, saa laa han da ikke rent hen i Vanære.

Og Signe satte sig stille hen og istemte den gamle Salme. Saa græd hun igjen en Stund, og Ravnen skreg ind imellem, men da begyndte hun forfra. Og dermed gik Natten, til Morgenen gryede svagt henover hende.

Nu tog Signe sig sammen for at gaa hjemover, før Dagen kaldte Vidner hid til hendes natlige Færd. Men Kulden isnede hendes Bryst, og de stivnede Lemmer lode sig knapt bevæge.

Da hørte hun et tungt Suk ved Siden af sig. Hun gjøs; hvem var det, som sukkede her paa denne Tid? . . . Var der et Menneske foruden hende, som vaagede ved Faderens Grav?

»Signe!« lød det fra et tykt, sorgtungt Mæle.

Signe kjendte Røsten. Den havde hun hørt en Gang før i en forfærdelig Stund. Og hun gav intet Svar. Hun vidste, det var Thorstein Hatle. »Gud hjælpe ham. Det var vel endnu værre for ham at staa her, end det var for hende!«

»Signe,« bad han igjen og stod nu lige ved hende.

Signe lukkede Øjnene og skjalv. »Var der Maal paa al den Ulykke, han havde voldt hende?«

»Signe,« hviskede Thorstein, »Gud hjælpe Dig før mig.«

Signe tog sig sammen og vendte sig mod ham.

Der stod en gruelig Smerte skreven i det Ansigt, hun der saa. »Ak, han var vist langt ulykkeligere end hun!«

»Jeg er Skyld i hans Død, Signe,« tog han Ordet, »men havde ikke Præstesønnen forsnakket Dig, saa havde det været anderledes med mig i denne Stund, og havde ikke Din Far grebet Fanten, saa havde han ligget der i Stupet istedenfor ham selv, og det fortjente han. Da var jeg i samme Stund draget ind til Lensmanden og ladet ham gjøre Skjel for Loven. Saa havde jeg havt Ro og Du med . . . nu, ak i Jesu Navn! var det ligt til Noget, at jeg fik leve, og han fik dø?« . . .

»Jeg tænker, der sker bare det, som Vorherre vil!« trøstede Signe mildt og saa op paa ham.

»Signe!« udbrød Thorstein og brast med det Samme i heftig Graad. Hendes Navn var dog det blødeste Sted i hans Sind.

»Gud hjælpe Dig, Thorstein,« hviskede hun og vendte sig for at gaa.

»Signe!« bad han. »Jeg har ikke taget Hvile, siden Kolbein tog den fra mig. Natten med Dagen har jeg siddet her og vaaget over ham. Jeg hørte det, Præstens Søster talte til Dig . . . det tog samme Tanke fra mig, som fra Dig . . .«

»Saa gjør ligesom jeg,« sagde Signe og standsede.

»Og hvad vil Du da?« spurgte Thorstein.

»Jeg vil leve, saalænge Vorherre vil, og gjøre det saa godt jeg kan.«

Thorstein bøjede sig udover Stupet, han kunde ikke sige Noget til dette. Denne stilfærdige Yttring kom ham saa træt og liden for, at han ikke forstod den. En stor og vovelig Gjerning med Livet til Indsats og Selvfølelsen til Udbytte, ja, det havde han grebet i denne Stund uden Frygt eller Betænkning, men det stille, sagtmodige Forsæt . . . ak; hvor kunde det sone for ham?

Og saa blev han staaende, og Signe gik.

Da nu Dagen var skreden saalangt fremad, at Signe fandt det passende at begive sig op til Rebekka, tog hun sig kraftigt sammen for at ordne sig til dette Møde. Hun bandt zirligt og flinkt det hvide Skaut paa sit Hoved, det var blot første Gang, Massi havde gjort det for hende, nu havde hun to Aars Øvelse og magtede det selv.

Men der var en Pinsel og Uro i hendes Legeme, den ene Skjælven fulgte paa den anden, Hjertet bankede med ujævne, heftige Slag, og af og til trak der en Taage forbi hendes Syn . . . Var det atter Fejgheden og det usle Vankelmod, som slog sit Tag i hende for at rive hende fra hendes Livs første Beslutning? Men det skulde ikke lykkes!

Og Signe tog fat paa Vandringen op til Præstegaarden for selv at bringe Rebekka sit Svar, og for at gjøre det første Skridt til at forlade det Skalkeskjul, hun hidtil havde holdt sig oppe bagved.

Det var første Gang, Signe gik denne Vej ved Dagens Lys, siden hin Dag hun vandrede til Kirken med Faderen. Derfor gik hun hurtigt og saa sig ikke om til Siderne. Hun var ikke tryg, det var næsten, som om hun gik paa et Bræt over Elven, saa fast holdt hun paa sig selv for ikke at svimle.

Da hun nu kom op til Præstegaarden, saa hun ikke Rebekka i det Vindu, hvor hun altid plejede at sidde, og hvorfra hun sendte saamangt et trøstefuldt Nik ud

til Menigheden, naar den i Forsagthed bar sit Ærinde op til Præsten og i Mismod gik bort igjen med uforrettet Sag.

En god Stund holdt Signe sig udenfor og ventede. Hun hørte Tjenerne forsamle sig i Kjøkkenet under livlig Ordveksel . . . »Didhen kunde hun jo gaa for at spørge efter Præstens Søster, men . . . Dog det var jo saa, at hun vilde Noget? Vilde hun da det i Smug? . . . Nej.«

Og i næste Stund tren hun frygtsomt ind i det store Kjøkken, hvor Tjenere sad rundtom Bordet og ventede paa Middagsmaden. De taug paa en Gang stille Allesammen, da Signe viste sig, og da hun ikke bød en Hilsen til dem, sendte de hende, som naturligt var, heller ingen imøde.

Saa blev hun staaende indenfor Døren; og lidt efter tog Samtalen sig op igjen ved Bordet, men hviskende og forblommet lød det hen til hende. Da hørte hun sit Navn nævnes, hun hørte det sammen med en Andens . . . der blev leet i Skjul, og der faldt Ord, hvis Mening hun ikke forstod, men anede . . . Det var en gruelig Pinsel for hende; blev det den ydmyge Styrkes første Frugt? . . . den var besk som Døden.

»Kom ikke Præstens Søster, da holdt hun det ikke ud længer . . . den Jente, som sad der borte med Smilet paa sit unge Ansigt, maatte vel forstaa, hvor ondt det var for hende, hvorfor lo hun da?

Men Blodet suste gjennem hendes Hoved, nu hørte hun Latter fra alle Sider . . . det tog Fæstet fra Foden, det tog Blodet fra Hjertet, det tog Synet fra Øjet . . . hvorfra kom alle disse Mennesker, som stod der og saa paa hende? Tog hun da fejl af Huset . . . var det i Kirken, hun var?« . . .

I det Samme tren Rebekka ud af Døren ligeoverfor hende . . . Signe saa gjennem Taagen et Glimt af hende . . . hun samlede sin sidste Besindelse og raabte saa højt, at det maatte kunne høres lige bort til Kraake-

skarret: »Jeg vil følge med Dig!« men saa samlede hun sig ikke mere . . . et bundløst Dyb gabede omkring hende, og hun sank.

Men hun sank ikke. Hun hvilede i samme Stund som en visnet Lilje i Rebekkas Arme. Og de stærke Ord, som hun mente, Alverden kunde høre, fløj som et sagte Suk over hendes brændende Læber.

Hun blev nu baaret op paa Rebekkas Værelse, hvor hun vel lidt efter lidt kom til en Slags Besindelse igjen, men det var den uklare, hvileløse Aandskraft, som følger med en hidsig Feber. Disse Dages legemlige og sjælelige Anstrengelser brød omsider Aandens Glar, og i tusinde Smaastykker glimtede og lyste det uden Sammenhæng i en uendelig Forvirring.

Der blev ikke Tale om at føre hende hjem til Kraakenæsset. Rebekka vilde pleje hende, og kun naar hun var Dag og Nat over hende, kunde hun være sikker paa, at Intet blev forsømt. Hvad Broderen mente om den Ting, tog hun sig ikke nær, hun var nu engang bestemt paa at afdrage paa hans Gjæld, hvor hun kunde, og om det skete med eller mod hans Vilje, fik ingen Stemme i Sagen.

Imidlertid rystede Feberen Signes unge Livskraft, og et Bud fra Døden talte ofte til de Omværende fra hendes stive hendøende Blik. Men saa kom Livet tilbage og lukkede Øjelaagene til, saa Synets blanke Gnist ikke rent skulde slukkes, og da var der atter lidt Forstand og Mildhed i det, naar de aabnedes paany.

Saaledes gik det frem og tilbage, den ene Dag gav, og den anden tog. Mest haabløs syntes hendes Tilstand at være, naar Sjælen paa sine hidsige Vandringer pludselig stod stille foran Kløften, hvori Kolbein var styrtet. Da maatte hun derned for at hente ham op til Lyset . . . da maatte hun grave hans Grav, der borte paa Kirkegaarden . . . I den indviede Jord maatte han hvile . . . Guds Ord skulde udtales over Graven. Hun fik ingen Fred i Livet, før det var sket . . . Og

da istemte hun med klingende Røst Moderens Gravsalme . . . . højere og mere skjærende lød det . . . . »hun maatte vel det, om hun skulde overdøve Ravnen, som sad der i Skarret og skreg omkaps med hende.«

Det spurgtes da hurtigt i Bygden, at Signe laa for Døden i Præstegaarden, og hvert Ord, hun udtalte i Vildelsen, gik som et Æventyr fra Mund til Mund.

Men midt i denne jævne Smaasnak om Signe og Præstens Søster rejste sig pludselig en Dag den Beretning, at Kolbein Starkars Lig var funden og baaret hen til et Sted, som laa nærmere, og at nu drog hele Bygdens Ungdom ud med Reb og Stænger og andre Redskaber for at være med til Hjælp, og hver for sig at vinde en liden Del i den Ære, som et sligt uhørt Vovestykke tilkjendte ham, der ved at sætte sit eget Liv paa Spil havde taget den første Part. Denne Mand var Thorstein Hatle. Han havde paa hin Dag sat hele sin Styrke til paa den Beslutning at tage Hævn over Signe og at overgive sig selv til Straffen bagefter. Nu gik han omkring som En, der er lam. Han fandt Ingenting at holde sig til, og alt, hvad han saa, vaklede for hans Øjne som Vejmærker i det løse Sand; Ingen syntes at trænge til ham, enten han gik der og trak sig gjennem Livet eller ikke, det kom ud paa et. Han forstod sig ikke paa det Smaa, og det Store fandt han ikke; thi at det Store laa i hans egen Sjæl, og at det vældigste Tag, han magtede, trængtes til at løfte hans eget Sind ud af Forvirringen og flytte det over i den stille lindrende Hverdagssyssel . . . det forstod han ikke.

Da var det, at Signes Sygdom spurgtes. Da hørte han Tale om hendes heftige Feberudbrud, og som om der paa en Gang var bleven rejst en Stige foran ham, hvorpaa han kunde naa Alt, hvad han trængte til, baade for Tid og Evighed, saaledes rejste den vilde utilgjængelige Kløft sig for hans Tanke. »Det skulde voves, der

var mange Veje til Sligt, naar En ikke tog Livet med paa Raad! Og kanske var det Trolddommen det, som tog baade Sygdom og Død fra Signe. Det skulde voves!«

Og det lykkedes. Kolbein Starkars Lig hvilede nu i Storstuen paa Kraakenæs, og Thorstein Hatle fulgtes til Faderens Gaard af hele Bygdens Unggutter.

Der sad Kjeld for Enden af Bordet og græd baade af Skræk og Glæde, da han saa Sønnen komme til Huset. Sønneve havde gjemt sig bort i en Fart, thi hun bar sig næsten ikke længer oppe af Sindsbevægelse, og Thorstein havde jo engang sagt, at hun fik tage det, som om de vare Søster og Broder; men da gik det heller ikke an paa nogen Vis at komme frem for ham i denne Stund; ak! hun maatte vel kaste sig lige i Armene paa ham, fik hun se ham.

Men dette var en Hædersdag for Thorstein, som slettede Mindet om hele Aars urigtige Færd ud, og det blev en Mærkedag for gamle Kjeld.

Da nu Følget var draget bort, og hver var gaaet sin Vej, kom Thorstein forsigtigt frem for Faderen med det Forlangende at leje en Gut til Hjælp for sig selv og lade ham tage over til Kraakenæsset og styre Signes herreløse Gaard . . . Han skulde nok have Tilsyn med Faderen alligevel, og der skulde ikke hengaa en Dag, hvor han ikke saa over til ham og Sønneve. Men Signe havde han skilt ved saameget Godt, det han kunde give igjen, det vilde han.

Da nu Kjeld tog Alt, hvad Sønnen gjorde, som en Bestemmelse af Vorherre, fandt han heller ikke her et Ord, som skulde rokke hans Beslutning. Og dermed var Tingen ordnet. Dagen efter tren Thorstein ind paa Kraakenæsgaarden som Herre over Styret i Signes Navn, og Massi, som hverken vidste ud eller ind med det store Brug, tog imod ham som et Himlens Sendebud.

Der gik endnu en god Tid hen, inden det viste sig, om det bar til Liv eller Død med Signe. Men Ungdommen sejrede over alle Angreb, og Rebekkas trofaste Pleje var en mægtig Forbundsfælle. Signe løftede sig langsomt op af den tunge Døs, og Feberens uhyre Forbrug af den spæde Livskraft gjorde, at der næsten kun stod en Skygge igjen af hende.

Men da Sneen smeltede, og Solen lokkede og fristede udenfor, tog Rebekka en Dag den svage, sørgmodige Signe under Armen og vandrede henover Vejen og ned mod Kirkegaarden.

Signe standsede ved Indgangen, hun saa henover mod Kraakenæsset. Det var et livligt, trøstefuldt Syn; saa vendte hun Blikket op mod Kraakeskarret: »Ak! Derfra maatte hun endnu hente sig de fredløse Tanker!« Og hun sukkede dybt.

Men Rebekka forstod dette Suk, og der lyste en overordentlig Klarhed ud af hendes rolige Øjne, da hun paany tog Signes Haand og listede hende med sig ind paa Kirkegaarden mellem de optøede Gravhøje.

Endelig naaede de frem til en stor vel tilhugget Helle, som laa udover en nylig oprejst Grav . . . . Der stod et Navn hugget ind i Stenen, det var ikke fint, men det var tydeligt og gjort med Flid . . . Det var Thorstein Hatles Arbejde.

»Der ligger Kolbein Starkar, Signe,« sagde Rebekka og slog sine Arme omkring hendes vaklende Skikkelse.

Det gjøs i Signe, hun slog Øjnene vidt op og saa paa Rebekka, derfra saa hun igjen paa Stenhellen, og Øjnene sank til.

Men Rebekka var en stærk Kvinde, hun slap ikke Signe ud af sine Arme. Hun vidste, at om ogsaa dette Budskab gik tilbunds i hendes Sjæl med mere Sorg end Glæde, og om hun end segnede i sin Svag-

hed under denne Rystelse, det vilde dog løfte hende ud af Fortiden og klare hendes Syn for Fremtiden.

Nu var der Plads for Signe. Hendes Livsvej var ikke banet, men den var afstukket.

Rebekka ventede da ikke længe og var heller ikke sen med at iværksætte sin Plan, og snart stod en Skolestue færdig i Signes Gaard, med Lunhed og Hygge, med Fred og gode Ord til hver den, som tog det over sig at tilbringe Aftenen der.

Først kom et Par Smaapiger did af Nysgjerrighed, siden af Vane. Men det varede ikke længe, før Sammenligningen keg frem af deres opvaagnende Tanke, og da var det en lang og tung Dag, før Aftenen kom, saa de kunde fare afsted nedover Marken til Kraakenæsgaardens venlige Skolestue, hvor Signe sad stille og blid og saa saa inderligt godt og kjærligt til Alle, og hvor Rebekka talte højt og opmuntrende til dem, og hvor hun læste for dem i den hellige Bibel, som de aldrig før havde hørt Noget om! Men foruden dette fortalte hun dem ogsaa mangt et Sagn om svunden Stordaad, og om det menneskelige Hjertes Kamp med Fristelsen, der ikke blot var den onde Vilje; men endnu oftere den svage Vilje. Og da kom en Tid efter Hver med sin Sjæl til Huset, og hvor der før vare to, sad nu fire; men hvor fire befinde sig vel, kommer med Tiden otte. Hvert Menneske vil hverve Sjæle, Ingen føler sig vel ved at staa alene paa Vejen, til hvad Side han saa gaar.

Saa gik nu desuden disse Sagn omkring i Bygden. Alle ville gjerne fortælle, naar de kun have Noget at fortælle, som fanger dem en forbauset og opmærksom Tilhører. Ja, det Utroligste hændte endog, at En og Anden borte i Skjænkestuen kom frem med en Fortælling fra Skolestuen, og at Alle sad agtpaagivende og lyttede efter og gik hjemover den Kveld uden at have slaaet et eneste Slag i Bordet, og uden at have tømt

mere end det ene Glas, der var at betragte som et Adgangstegn til Huset.

Det kom selv stundom til et Brud mellem Bygdens Mænd og Kvinder. Nogle mente, at siden det nu engang var slig, at de trængte et Sted at gaa hen for at finde sig en liden Hygge oven paa alt Slidet, saa var det vel bedre at sidde paa Kraakenæsset i den vakkre Stue og høre Præstens Søster læse og fortælle om det, som godt og morsomt var, end sidde der borte hos Landhandleren og drikke baade Vid og Penge fra sig. Men saa var der nok af dem, som satte den onde Mening imod dette, og da slog Hver tappert for sin Mening. Derved dannede sig da to Partier, et for og et imod, og det var vanskeligt at vide, hvilket af dem der mest gavnede Sagen. Det, som Mennesket vinder gjennem Strid, holder han fastest paa.

Men nu kunde gjerne Præstens Søster spare sig sine Taler. Sagen arbejdede for sig selv.

Af og til forlangte Rebekka vel, at Signe skulde læse højt i Bibelen for den forsamlede Ungdom, som efterhaanden tog sin Søndagsglæde paa Kraakenæs, men Signe veg tilbage for denne Fordring, Modet sad endnu i hendes Sjæl og saa paa al denne stærke, aandige Gjerning med et forskræmt Barneøje. Nej, nej! Bagefter Rebekka, maaske engang ved Siden af; men aldrig foran!

Og saaledes skred disse to Kvinder henad den vanskelige Livsvej, de selv havde valgt sig. Af og til saaes nok et vrængende Ansigt fæste et ondt Blik paa Signe. Hun traadte jo En og Anden for nær, som endnu drog Sammenligningen mellem sig og hende, og som ikke havde stillet hende saa højt, at hun ikke kunde skade ham i den. Der kom hende ogsaa Nogle imøde, som bød hende smidskende Ord og Lovtaler; men Signe veg tilbage for begge Dele som den Syge for det stærke Lys. Hun var nok blød og frygtsom af Sind og

Væsen, men hun var fast og stærk i Grunden. Hun veg stundom, men hun vaklede aldrig.

Mindet om Gudmund, der før havde givet hende saamange svage Tanker, laa stille ved Siden af Faderens som en Helgen i sit Skrin, det blev aldrig draget frem for Lyset og aldrig berørt af en vanhellig Haand. Faderen havde jo givet ham Livet i Jesu Navn, der var da vel lyst Velsignelse over ham! Og der sad jo et Barn foran hende med store, straalende Øjne, som syntes at ville overskue hele Livet med et eneste Blik og udforske hver Menneskesjæl . . . var det ikke Gudmunds Søn! . . . Men ikke skulde det friste hende til nogen daarlig Tanke mere i dette Liv. Hun havde engang slaaet Kors over det, nu var det gjemt.

Rebekka nævnte heller aldrig Gudmunds Navn for hende. Det Bud, han havde givet hende til Signe i en ophidset Stund, det skulde aldrig bæres frem, mente hun. Var der Alvor i det, da gav Tiden Vidnesbyrdet, og Signe havde spildt saa mangen Stund paa ham i ørkesløs Længsel og Sorg, at det ikke nu skulde gives hende til ny Forargelse.

I den første Tid efter hans bratte Afrejse havde han bestormet hende med Spørgsmaal om Signe, og i de heftigste Udbrud forsikkret hende om sin Anger og sin urokkelige Kjærlighed til denne. Men var Rebekka den Kvinde, som tog i, saa det mærkedes, hvor en Sag skulde naa frem til sin Fuldendelse, saa var hun ogsaa den, der kunde holde igjen, naar det ikke førte til Andet end en Fægten i den tomme Luft.

Hun var streng ligeoverfor Brodersønnen i dette Stykke. De Breve, han sendte til Signe, dem gjemte hun, og paa hans indtrængende Spørgsmaal til hende selv, fik han aldrig et Svar. Hun troede ikke ret paa hans Anger, hun vidste Noget om, at Ordspil ikke er den Leg, som lægges bort med Barneskammelen, men den bliver ved hele Livet udover. Hun forlangte Gjerningen som Bevis for Tanken.

Men dette er en stærk Medicin. Hvem den hjælper, frelser den fra Grunden, i modsat Fald kan den svække.

Gudmund var bleven skilt fra Faderen i en gruelig Stund. Han havde set Kolbein Starkar styrte ned i den Grav, som i Sekundet stod færdig til ham. Han havde hørt Signes Jammerskrig og set hendes Gysen, da han udtalte hendes Navn. Han havde staaet i Kredsen af alle de Ulykkelige, som ved ham havde tabt deres rette Livsensspor, og han kunde Intet gjøre til deres Frelse.

Da var det, han kastede sig i Slæden og lod det bære afsted, alt hvad Hesten magtede. Ingen Velsignelse fulgte ham, som kunde lyse op over Vejen i den ensomme Vinternat. Men han kom alligevel til Rejsens Maal. Og her sad han da mangen Stund med de mørke Billeder foran sig og Bebrejdelsens Uro i sin Sjæl. Med feberagtig Hast greb han hvert Brev fra Hjemmet i det Haab at se Signes Navn mellem Tantens aabne klare Skrifttegn; det stod der ikke. Ja han søgte tilslut i Faderens Breve efter det, som han forud vidste ikke var der, men han søgte alligevel. Da forsvandt lidt efter lidt den heftige Længsel efter disse Bud fra Hjemmet, de bragte ham ingen Lindring for Sindet, de sørgede kun for hans Livsophold . . . Saa indrettede han sig derefter. Det rigelige Pengeforraad, han fik fra Faderen, modtog han med kold Tak, og forøvrigt fritog han sig for enhver Forpligtelse. Fra Faderens Hjerte var han løst for længe siden; han var ikke sen med at forstaa dennes Hensigt med ham. Han vidste, at han var udsendt for at hjemføre Forfængelighedens gyldne Skind, og nu havde han bragt Vanære isteden.

Men han var ikke den, der tog fat paa en ensom Livsvandring, dertil trængte han altfor meget til Glæden. Saa tog han den afrevne Barndoms Traad og bandt den fast til Verden. Han havde Penge nok, han førte

Ordet med Lethed og Liv, og Ingen bar sit Vid saa højt som han. Der blev da ingen Mangel paa Venner, hvem delte ikke gjerne disse Goder med ham? Og fra denne Stund slog den letsindige og ørkesløse Ungdom sin Kreds omkring ham:

> Og Ingen spurgte, om den Dag imorgen
> gik Ærinde for Glæden eller Sorgen.

Ja, der var Fest hver Dag i Ungdommens store, lyse Gildesal! . . . Men hvor der er Højtid indenfor, staar altid Nogen udenfor i Sammenligningens Uhygge. Derfor hændte det ogsaa, at En stod der, som saa en ludende Skikkelse komme hen mod det støjende Hus. Den steg sagte op til Døren og tog sig forsigtigt for; da faldt et Lysskjær ud gjennem Aabningen lige paa den . . . Ak, det var Samvittigheden!

»Hvorfor pirrer Du saa smaat og lemfældigt ved Laasen, Du gamle Rykkerske?« raabte Iagttageren. »Luk Døren raskt op og vis den ørkesløse Sværm Din Fordring. Tag ikke mod de mange smukke Ord og vemodsfulde Blik og alle disse hurtigt grædte Taarer, husk Angers Sandhed bruger ingen Ord, den største Smerte finder ingen Taarer . . . Er det det unge Menneske med det lyse straalende Øje og det dybe Ar paa Kinden, Du vil frelse; da tal til ham nu, mens det er Nat, sluk Lysene omkring ham, thi naar det først er Morgen, da gaa Du til Ro, Gamle! og tak Dig selv for Dine Tab.«

Hvis ikke Du skal sige ham, hvad han fortaber, hvem skal det da? Hvem skal faa ind i hans Hoved, at alle disse Venner er en Sværm af Lokkefugle, med Rovbegjær og Gridskhed i Naturen! Ak, ve ham, om han en Gang forsømmer at mætte dem. De glimrende Fjer graaner i Minuttet, og de fine Kløer, hun skabte til at hænge sig om Rosentræets Grene, vil gribe fat som Spydstagshager i en Storm . . . og da lad ham

forsøge at mætte dem! Da lad ham samle sammen Alt, hvad der er hans eget. Men det er kun en Frist . . . hvad gjør han saa? Ak, det er ikke hans Ejendom! og dog svæver Haanden over den . . . hold ham tilbage, Gamle! Du ved dog bedst, at næste Gang forgriber han sig paa sin egen Sjæl . . .

Der kunde imidlertid tales højt og længe mellem Folk om Gudmunds letsindige Levnet, før det hørtes i hans Hjembygds ensomme Kreds. Faderen skrev sjeldent, og Sønnen gav kun Svar paa Tiltale, derved blev det.

Præsten var desuden svagere nu end før, da Gudmund ved sin pludselige Hjemkomst havde givet ham et Øjebliks Spændkraft, som han ligesaa hurtigt tabte igjen. Mindet om Kolbeins Død tog han med sig tilbage til det ensomme Studereværelse, ikke frivilligt; thi før i Tiden havde han nok vovet en Dyst med Sligt og sejret i den. Men da var han ung, og der var Kraft nok i hans dristige Aand til saadanne Misbrug. Nu var han gammel, og der steg ingen flere Kjæmper frem fra Sindets Dyb til hurtig Undsætning, naar den daarlige Sag skulde forsvares. Der var en pinlig Tomhed i hans Sjæl, som hver Dag tog til, og i sin legemlige Afmagt fyldte han den med saadanne Syner og Minder, som aldrig gav ham Fred, men jog hans trætte Tanke i ustandset Ophidselse fra det ene Punkt til det andet.

Han havde atter ligget tilsengs i længere Tid. Om Lægemidler vilde han ikke høre, og Rebekka paanødte ham heller ingen. Hun saa intet Tegn paa Smerte, hun saa kun en synkende Livskraft. Han talte ikke mere end før og var den meste Tid alene; men der var nu ikke mere Haan eller Kulde i, hvad han sagde. Han laa hen som en afbrækket Gren, der efterhaanden visner, og Ingen vovede at minde ham om Livet og dets Fordringer til ham.

Da kom det pludselig over ham en Dag, at han vilde op; han vilde atter tage fat paa sin Gjerning, og ingen Modforestilling af Søsteren kunde hjælpe. Der var en Hurtighed og en Styrke i alt, hvad han foretog sig, som uvilkaarligt meddelte sig til hele Huset. Men det var ingen sandfærdig Styrke, det skjønnede Rebekka nok, det var kun en Ophidselse, og derfor meddelte den sig ogsaa til de Andre som en Uro.

Der laa mange Breve, som skulde besvares, og der var de forskjelligste Ting, som skulde paatrykkes Øvrighedens Stempel. Men der var ingen Vrede og ingen Utaalmodighed over ham, han gjorde Alting af egen Tilskyndelse. Dette spurgtes da snart omkring i Bygden, og Hvermand havde Sit at andrage om.

Endelig blev det tillige bestemt, at Søndagen efter agtede Præsten at forrette Kirketjenesten her ved Hovedkirken tilligemed Kirkegangen.

Men Rebekka bævede i en underlig Forudfølelse ved alt dette. Var det Broderens sidste Hastværksarbejde her i Verden? Følte han maaske Døden i sit Bryst, og greb han nu efter Livet, som den Druknende efter Straaet? Ak! hvad vidste hun at svare sig selv? . . . Men til Herrens Bord vilde hun . . . mødes med ham paa Naadens Dag vilde hun! Ak! kunde hans haarde Sind være mildnet? Hvor hurtigt var det gjort!

Og saa kom Søndagen, og det lod, som om Alle havde sat sig Stevne ved Kirken den Dag. Der var et Liv og et Røre blandt Folket, som paa lang Tid ikke var set; de pyntede Kvinder sad i fortrolige Klynger omkring paa Hougene, og Mændene talte højt og lo og vandrede langsomt henover Vejen.

Da tren Præsten ud af den store Indgang til sit Hus, Rebekka fulgte ham, og Begge skred raskt nedover den brede Vej mellem Kirkefolket.

Der blev paa en Gang Stilhed rundt omkring, kun Kirkeklokken lød henover Forsamlingen. Alle saa paa Præsten og undrede sig. Der var en Forandring fore-

gaaet med ham, siden han sidst havde vandret denne Vej; men Ingen forstod sig paa at uddrage Slutningen heraf.

»Han skal nok præke til Afsked idag,« hviskede Spaa-Martha.

Men efterhaanden flokkede Menigheden sig sammen og trængte paa for at komme hurtigt ind i Kirken; thi der var ikke En, som ikke ventede sig noget Overordentligt den Dag.

Imidlertid sank Forventningen lidt efter lidt; thi Præsten holdt sin Tale, som han plejede, og den hele Gudstjeneste gik sin rolige, uforstyrrede Gang. Der var for den almindelige Mand ingen Forskjel paa den Præken og paa de andre, som de i den svundne Tid havde hørt af ham. Men der var Forskjel, det vidste Rebekka, skjønt hun følte det uvilkaarligt som gjennem en Anelse. Der var en Klang i hans Røst som af en brusten Kirkeklokke, og der var en Klarhed i hans Blik, som lignede Vanddraaberne. Dertil talte han hurtigere, end han plejede, og blandede i ængstelig Hastværk Bibelsprog og Billedsprog mellem hinanden . . . »Ak! der var stor Forandring!«

Men Salmen lød atter henover Forsamlingen, og en Stund efter stod Præsten ved Alteret for at slutte den hellige Kommunion.

Rebekka knælede i dyb Bevægelse, og de Andre sluttede sig stille ind til hende, til omsider alle Pladserne vare fyldte.

Da vendte Præsten sig om mod Menigheden. I den skjælvende Haand løftede han Pastellen med det indviede Brød og saa med et uvist Blik udover Forsamlingen. Det var, som om han besindede sig paa Noget.

Rebekkas Hjerte slog tunge Slag mod hendes Bryst . . . hvad var det, som foresvævede Broderen?

I det samme vendte Præsten sig om mod Alteret igjen, satte Brødet fra sig og rækkede hen efter Kalken, som stod der i Solglandsen og skinnede som sølv-

blandet Guld. Men ligesaa hurtig trak han Haanden til sig igjen; dette gjentog han flere Gange, og bestandig trak han Haanden tilbage med større Skynding, det saa næsten ud, som om han rørte ved en brændende Glød. En dyb og ængstelig Taushed laa over Forsamlingen. Alle ventede, som om næste Øjeblik skulde afsige Dommen over Liv og Død; endnu stod Præsten der og saa paa Kalken. Da tog han sig paa en Gang sammen og greb raskt hen efter den; men med den samme Skræk veg han igjen tilbage, vendte sig om mod de Knælende og saa med en ubeskrivelig Angst ud over Kirken.

Da rejste Rebekka sig fra Knæfaldet, og de Andre fulgte hendes Eksempel.

Men i samme Stund skjød Præsten ud gjennem den lille Gitterdør ved Siden af Alteret, og som en frygtsom Ren saa han sig omkring til alle Sider og flygtede med stønnende Aandedræt ud af Kirken.

Menigheden fulgte ham med nysgjerrig Hastværk og saa ham nu i største Skynding ile henover Vejen og lidt efter forsvinde i Præstegaarden.

»Hvad har jeg sagt!« udbrød Spaa-Martha og stillede sig paa det højeste Punkt, hun fandt i Nærheden. Alle saa ned for sig og undredes over slig Fremsynethed, men Ingen følte sig vel ved, hvad han havde oplevet den Dag.

Imidlertid stod Rebekka endnu foran Alteret i aandelig og legemlig Forstenelse. Da listede en liden stilfærdig Kvindeskikkelse sig op langs med Bænkene paa Kirkegulvet og tren hen til hende og lagde med frygtsom Skik sin Haand paa hendes Arm. Rebekka vendte sig og mødte Signes ængstelige Blik.

»Nu er Herrens Dag kommen, Signe,« sagde hun og slyngede sin Arm omkring hende. »Han har tabt Forstanden.«

»Jesus!« udbrød Signe og slog Hænderne sammen.

»Stille, Barn!« tyssede Rebekka venligt paa den Forskrækkede. »Hvem kan udgrunde Herrens Raad? Angeren gryer ikke altid som en Morgenstund over Sjælen med stærke Beslutninger; den lægger sig ogsaa mangen Gang som en Taage over Sindet, saa Jord og Himmel gaar i Et. Naar Tankens Ild fortærer Sjælens Højalter istedenfor at lyse over det til Festens Ære, da lad os ikke tvivle om Guds Naade, fordi han slukker den. Den Sjæl fandt sikkert ikke Vej til Gud i det stærke Lysskjær . . . maaske han finder den igjennem Taagen.«

»O Gud!« udbrød hun med hævet Røst og hellig Glands i Øjet, idet hun vendte sig mod Alteret: »Vær Du Formynder for det arme Barn, som nu med graanet Haar og udtømt Kraft begynder forfra paa sin Skolegang!«

Og hun tog Signe ved Haanden og drog hende med sig nedover Kirkegulvet.

»Kom Signe!« udbrød hun:

»Er Korset tungt og Vejen trang.
Jeg gaar dog frem med Frydesang.«

Otte Aar var gaaet hen, og under Tidens jævnende Haand var lidt efter lidt de skarpe Punkter i denne Historie blevne afrundede.

Menighedens Forhold vare ordnede ved Hjælp af en Kapellan, og Ingen brød sig mere »om den tussede Præsten«, som hver Aften regelmæssigt listede sig ud ad en Bagdør i Præstegaarden og skyndte sig nedover den saakaldte Præstesti, som ved hans hyppige og ensomme Vandringer der havde faaet dette Navn. En og anden Gang hændte det vel endnu, at en Mand eller Kvinde stod stille paa sin Vej og saa op efter Præstens udtærede Skikkelse, som rystende og lysræd sneg sig forbi med en stor gammeldags Bibel under Armen og en udslidt Samaria hængende sid og løst omkring de magre Lemmer; thi Alle vidste det Forunderlige: at han hver Aften vandrede ned til Kirken, hvor han tog sin kummerlige Nattehvile, og at han, naar Morgenen gryede, atter sneg sig hjemover paa samme frygtsomme Maade. Ingen tog da mere Forargelse af ham; thi at det en og anden Gang kom over en kaadmundet Børneflok at løbe efter ham med Skrig og Spektakel, brød de Ældre sig ikke videre om, og derfor gik det saameget desto sjældnere paa.

Rebekka fulgte ham i Begyndelsen paa disse Vandringer, men da hun mærkede, at det hidsede ham, og da hans Sind ellers var saa mildt som et Barns, saa lod hun ham tilslut stelle med sig selv, og holdt kun i

Frastand et vaagent Øje med ham. Hun tog imidlertid frem hver ubetalt Fordring, som den forsømte Menighed i Ophidselse og Vrede mødte ham med i den første Tid. En for En afdrog hun paa den med sin hele Aandskraft. De Sjæle, han havde kastet ud i Ørkenen, samlede hun i Hus. Med Varsomhed begyndte hun, og med Udholdenhed gik hun frem. Det Værk, hun rejste, bar ikke nogen glimrende Façade med Bibelsprog og hellige Løfter, det var som et af hine Kunstværker, der rejses og forsvinder med Kunstneren selv. Men de Tanker, det fostrede, de Følelser, det udviklede, den gode Sæd, det nedlagde, og den slette Grund, det ryddede . . . hvem har Maal og Mærke paa det? Hvem kan sige, hvor det store Værk i Tiden har haft sit Udspring? Aarhundredet gaar stundom henover Ordet, som lagde det første Frø.

Og Signe fulgte den stærke Kvinde som Disciplen sin Lærer. Ikke foran, ved Siden stundom, oftest bagefter.

En sjælden Gang saa endnu et skelende Blik efter hende, og et Slængord fløj som en hvas Torn imod hendes Bryst; men Signe bøjede sig da i Stilhed over Saaret og hidsede hverken sig selv eller Andre med Skrig og Klage. Det hændte ogsaa stundom, at Nogle mødte hende med smidskende Ord og overdreven Ros; men Alvoret havde rejst sin Herskerstol i hendes Sind, og Forfængelighedens Angreb prellede af derpaa som Pilene fra det staalblanke Harnisk.

Om Gudmund hørte Ingen mere. Han havde taget saa stærkt fat paa Livet, han havde saalænge ladet det vise samme Billede op igjen, at Farverne blegnede, og det hele Spil stod stille og lod sig ikke længer bøje ind i andre Former. Han forødte først sit Eget, saa Andres, og forsvandt da i samme Stund, som Loven løftede Armen for at gribe ham. Ingen vidste, hvad Vej han tog, og de, som havde Fordring paa ham, stod som Gutten med den tomme Rede og Svalen over sig

i den høje Luft. Men da han var ude af Øje, var han ogsaa snart ude af Sind. Han havde sine Efterfølgere, og Kronprætendenten var snart hyldet.

Rebekka tog imidlertid her som overalt kun en højere Sag i Betænkning. Hun forskede saalænge og saa viden om, til det Unyttige i hendes Arbejde standsede hende, og fra den Stund satte hun et Punktum ved Sagen. Den Bekymring, hun havde offret herpaa, tog hun til andre Ting; hun fattedes ikke Brug for den.

Signe fik imidlertid Intet at vide herom af Rebekka selv. Et og andet løst Ord fløj hende forbi, som Massi kastede hen, ligesom til Maals, saa kunde, hvem der vilde, gribe det, og Signe samlede sig deraf, hvad hun behøvede for at afmale sig Gudmunds Skjæbne. Men midt i dette grebes hun bestandig af den smertelige Tanke: det var hendes Skyld! Ikke frivilligt, men det kom udpaa Et. Og hun blev da saa sorrigfuld stemt ved at følge med den lange Række af Begivenheder, som udspandt sig fra hendes Liv til de Andres, at hun rejste sig fra sit Arbejde og flyttede sig med sit bedrøvede Hjerte hen paa Faderens Plads ved Bordenden, hvor Bibelen laa tilligemed den gamle Salmebog, og her slog hun da op og læste de stærke Ord, som Rebekka bar foran sig paa sin strænge Livsvandring:

Er Korset tungt og Vejen trang,
Jeg gaar dog frem med Frydesang.

»Ak! hvor liden blev da ikke hun ved Siden af den stærke Kvinde, som sang sin Frydesang paa Sorgens Dag?« . . .

Men i en slig vemodig Stund hændte det, at Døren hurtigt reves op, og at en Gut paa ti Aar tren ind i Stuen.

Signe nikkede til ham, men Gutten saa det nok ikke; thi han satte sig straks ned lige indenfor Døren

og støttede Albuerne paa Bordet og holdt Hænderne op for Ansigtet, medens der paa den ene Side af Hovedet piblede Blod ud af et Saar og stod som dunkle Koraller i det lysegule, krøllede Haar.

Det var en underlig Banghed, som ved dette Syn gik igjennem Signes Sind. Derfor taug hun, og Gutten og hun bleve saaledes siddende en Stund ved hver sin Ende af Bordet uden nogen Forklaring.

Da kom paa en Gang Massi farende forbi Ruderne og ind ad Døren som en hvæsende And og strøg i et Træk lige hen til Ovnen, hvor hun satte sig i sin store Lænestol.

»Gud forlade Dig!« vendte hun sig og løftede en truende Haand mod Gutten henne ved Døren.

Signe foer op og saa paa dem Begge.

»Kunde Du ikke lade dem løbe efter Præsten?« blev hun ved uden at agte paa Signe. »Hvad vilde Du i Lag med Fantungerne, Du?«

Men Gutten værdigede hende ikke et Svar, han sad som før og lod Sindet brygge sig Galde paa de bittre Tanker.

Signe saa spørgende hen paa Massi.

»Jeg tog ham med over til Martha,« vendte hun sig til denne. »Jeg véd jo, Du liker ikke, at han løber der paa Vejene. Men jeg havde Mangt at snakke med Martha om, og det tog Tid, og imens stod Gutten udenfor. En skulde vel ikke trænge Vagt over sig, naar En er ti Aar gammel, Du?« kastede hun hen til Gutten. »Men saa hører jeg Skriget udenfor . . . hvad er dette, spørger jeg Martha? . . . det er vel Ungerne, som er efter Præsten, siger hun. Ja ja, svarede jeg, saa er jeg tryg for Gudmund, for der er ikke han med. Og saa snakkede vi videre. Men saa ser jeg paa en Gang Gutten fare forbi og nedover, og de Andre bagefter ham, hylende og skrigende, den ene værre end den anden. Hvad er der nu? raaber jeg ud af Døren . . . Aa jo, jeg fik Svar! Slige Fantunger leder ikke

længe om Ordet, det er kommen af Sæk, før det er kommen i Pose . . . Men aldrig skal min Mund gjentage Forargelsens Ord . . . Vorherre fri mig . . .« Og Massi sukkede og tørrede Øjnene. Det var i den senere Tid Enden paa alle hendes Taler. Hvor klingende højt de end begyndte, de endte dog altid i Mol, vemodigt som en Efterklang af Styrken.

»Hvad har Du gjort, Gudmund?« tog Signe endelig Ordet og fæstede et mørkt Blik paa Gutten.

»Jeg slog Knud Gjette, saa han stupede ud for Hougen,« svarede Gutten og rejste Hovedet.

Han var af Kolbein Starkars Slægt!

»Ja, der kommer en Dag over Mo'r Din!« tog Massi i, »naar Lars Gjette kommer hid og fører Klage for Sønnen sin.«

»Siger han det en Gang til, saa slaar jeg ham ihjel, jeg,« sagde Gutten roligt og satte Fødderne haardt imod Bordet.

»Gud forbarme sig!« foer Signe op og saa angst hen paa Gutten.

»Der hører Du!« udbrød Massi.

»Ja, han løb efter Præsten,« sagde Gutten; »har ikke Du selv sagt, Mo'r,« føjede han lidt blødere til, »at Præsten skulde gaa i Ro, og at den, der gjorde ham Fortræd, gjorde ogsaa Vorherre Fortræd, fordi det var Vorherre, som tog Viddet fra ham, saa han sletikke mere kunde svare for sig selv?«

»Det har jeg sagt,« svarede Signe sagtmodig.

»Men nu tog Knud og sled i den gamle Kjolen hans, saa der hang Filler efter, og han faldt om og slog sig tilblods derborte paa Vejen . . . . Saa gav jeg Knud et Drag i Nakken . . . . og saa slog han mig igjen . . . .«

»Stakkels Gudmund!« sukkede Signe.

»Aa, det var ikke det, som var ondt,« føjede han til og gjorde et stolt Kast med Hovedet. »Men saa sa'e han . . . . Noget . . . .« Han standsede pludseligt,

og en dyb Rødme drog sig henover det lyse Ansigt. »Og saa var det, han stupede.«

En Anelse om, hvad Gutten fortav, trængte sig som en hurtig Smerte gjennem Signe. »Ak, der var Noget, hun ikke kunde befri ham for; hvor stor en Byrde hun end bar, hun kunde dog ikke bære hans Del frem.«

Gutten saa op og stirrede en Stund paa Moderens blege, sorgfulde Ansigt . . . saa tog han Øjnene fra hende og stirrede ud i Rummet . . . saa brast han med Et i heftig Graad og krøb sammen paa Bænken med Hænderne i Lommerne.

»Kom hid, Gutten min,« sagde Massi, idet hun skred henover Gulvet mod ham og tog ham i Armen og drog ham med sig ud af Stuen. Gutten fulgte hende føjelig; men i Døren rev han sig pludselig løs fra den Gamle og styrtede hen til Moderen og gjemte Hovedet i hendes Skjød.

»Jeg skal nok ikke slaa ham rent ihjel, Mo'r,« hulkede han. »Du skal bare være uræd . . . men han sa'e . . .«

»Hys! Kom hid med Dig, Gut!« raabte Massi forskrækket og greb fat i ham igjen, »ser Du ikke, at Du er paa Vej til at tage Livet af Mor Din?«

Gutten saa op paa Signe, som havde hældet sig tilbage mod Stoleryggen og sad der, som om Livet var udslukt i hendes spæde Skikkelse.

Og han vendte sig og gik ud ad Døren med Massi uden at mæle et Ord.

En liden Stund efter tren Massi ind med ham i Signes Kammer, hvor Gutten havde sin Seng staaende henne under det gamle Hængeskab.

»Slig gabmundet Gut skulde En vel aldrig ha'e kjendt før!« udbrød Massi hidsigt, idet hun tog fat og vadskede Guttens Haar og Ansigt med Omhu og Lempe.

»Massi,« hviskede Gutten, som føjede sig efter hende saa from som et Lam.

»Ja, hvad vil Du, Far?«

»Skjønner Du, hvorfor jeg ingen Far har?«

»Gut!« foer hun op.

»Er det sandt, at han var Søn til den tussede Præsten?« blev han ræd ved og saa bort fra hende.

»Aaja, han var vel det, Fanten!«

»Var han en Fant?« spurgte Gutten og vendte sig mod hende.

»Nej, vist var han ej, Gut! hvem siger det? Lad bare ikke Mor Din høre Sligt,« skyndte hun sig at tilføje og saa ræd om mod Døren.

»Kommer han aldrig hid?« tog Gutten efter en Stund Ordet igjen.

»Spørg Trosten om det,« lo Massi og trak Spredet op over ham og stoppede det fast omkring ved Siderne.

»Tror Du, Mor liker ham bedst af alle Mennesker?« spurgte han ihærdigt.

»Ha, ha, ha!« lo Massi haanligt, og Harmen skumkogte i hendes Sind, saa det fossede udover til alle Sider. Men det var ogsaa sjældent, den fik Luft, den kogte gjerne til Hverdagsbrug under lukt Laag. »Aaja, hun gjør gjerne det, endda han føjede sig efter den onde Fa'ren og lod hende sidde her alene med baade Sorgen og Skammen . . . Men Gud bevar's! Ham be'r hun for Morgen og Aften og løfter ham til Himmels baade med Suk og Kors. Uvittigt Fjas! Ja, lad ham komme hid, og lad ham tage Skamplaget af hende, saa skal jeg ogsaa sige: Gud velsigne Fanten!«

»Hys!« foer Gutten op og rejste sig i Sengen paa begge Knæene og truede til hende.

»Nej, se til Ungen der,« lo Massi og gik mod Døren.

»Du kalder ikke Far min en Fant, Du!« kastede han truende efter hende.

»Gud forlade mig, tror jeg ikke, Kolbein Starkar gaar igjen i Gutten!« sagde Massi udenfor Døren og skyndte sig nedover Trappen.

Men da den gamle Jente var borte, krøb Gudmund under Aaklædet. Hans barnlige Tanker var, som Fugleungen, bleven kastet ved en voldsom Rystelse ud af Reden. Den anede, at dens Vej gik højt oppe under Himmelhvælvet, men Svingfjerene i de smaa Vinger vare spæde som Vingerne selv, og derfor tumlede den omkring paa Jorden og stødte sig imod Alt, hvad den kom nær.

Endelig tren Signe stilfærdigt ind ad Døren. Gutten saa endnu det sørgmodige Træk over Moderens Pande, og han kneb Øjnene til for at lade, som han sov.

En lang Stund sad hun ved hans Seng med foldede Hænder og saa ned paa ham, og der var en Stilhed rundtomkring i Huset, saa Gutten ikke hørte andet end sit eget hurtige Hjerteslag. Da trak hun sig hen i den anden Ende af Kammeret og gik til Sengs.

Endnu gik der en Tid hen, hvor Gutten lyttede, ja, det var næsten for ham, som om han lyttede til Moderens Tanke. Da hørte han et dybt Suk der borte . . . »Et Suk var vist Noget, som En sendte op til Vorherre,« mente han. »Hun bad vel i denne Stund for Præstens Søn, endda han var rejst fra hende uden at sige, hvorhen han drog, eller om han kom tilbage igjen . . . .«

»Mor,« hviskede Gudmund.

Signe holdt Aandedrættet tilbage . . . . »drømte Gutten?«

»Jeg skal nok bede for Far, jeg ogsaa,« føjede han til og drog helt ned under Tæppet med et Sæt.

»Gud velsigne Dig og Din Bøn,« hviskede Signe, men det hørte Gutten ikke; thi nu vilde han sove, og en Stund efter sov han.

Næste Dag gik han omkring i Huset med forbundet Hoved. Der var en Styrke i hans barnlige Væsen,

som bragte Alle til at studse. Det var, som om hver Muskel og Nerve i hans lille Legeme arbejdede paa en Vaabenkjortel, der skulde holde Skjæbnens spidse Knive ude fra Hjertet. Aldrig havde han før set med slige Øjne paa Moderen; der var et Udtryk i dem, som næsten var for stærkt for et Barn. Men der sprang det Løfte frem af Alt, hvad han foretog sig under hendes Tilsyn: han skulde nok holde en Haand over hende! . . . Kom Nogen og kaldte hende, da kunde det nok hænde, de fik stupe ud for!«

Og da det saa igjen led hen mod Kvelden, listede Gutten sig ud af Bagdøren og langs med Stenhegnet, til han naaede op paa Landevejen.

Signe stod i sit Kammervindu og saa ham gaa, hun blev paa en Gang saa tung om Hjertet. »Hvor vilde han hen? Vilde han maaske op for at tage fat i Gutten, som slog ham igaar, og hævne sig paa ham? Hun maatte følge ham, hvor ondt det saa var.«

Og hun fulgte Stunden efter den samme Vej som Gudmund, indtil hun stod bag Hegnet, hvor han havde sat sig udenfor ved Vejkanten paa en Sten.

Da saa hun lidt efter Præsten komme ud ad Havelaagen og hurtigt og forskræmt skynde sig henover Stien og ned mod Kirkevejen, hvor Gudmund sad. Men da Præsten kom i Nærheden af Gutten, standsede han og saa paa ham, det var ligesom hans urolige Blik hvilede sig i denne Beskuelse, og han gik nærmere hen imod ham.

Da løsnede en Sten ved Trykket af Signes Haand, og den rullede ned fra Gjærdet paa den anden Side. Derved foer Præsten som et skræmmet Vildt bort fra Gutten igjen og henover Vejen, og denne rejste sig og saa sig spejdende omkring. Men da han Intet opdagede, gik han rask over til ham.

»Du kan gjerne være uræd,« sagde Gutten og saa den forskræmte Skikkelse kjækt ind i Ansigtet,

»kommer Nogen efter Dig, skal jeg nok møde frem for Dig.«

Præsten standsede igjen det urolige Blik ved Gutten.

»Jeg skal nok passe baade paa Mor og Dig, det kan Du lide paa,« blev Gutten ved med stor Selvfølelse og saa ud, mens han stod der ved Siden af den usle Skabning, som en liden nyshugget Støtte ved et faldefærdigt Skur.

Der gled et underligt blinkende Lys henover Præstens Ansigt, det var, ligesom det søgte efter et Sted at hvile sig paa, men fandt det ikke og forsvandt igjen.

»Kom, skal jeg følge Dig,« sagde Gutten efter en Stilhed, idet han greb fat om Præstens Haand.

Det gav et Rusk i Præsten, og han drog hurtigt Haanden til sig igjen. I lange Tider havde ikke et Menneske rørt ved ham. Men ret som om han angrede det, rækkede han i samme Stund Haanden ud mod Gutten, som uden videre tog den og drog ham nu langsomt henover Vejen mod Kirken.

Signe var ved dette Syn bleven saa sjælefro, at hun græd af Vemod og Glæde i sit Skjul, og da Hegnet stødte til et andet, som løb langs med Vejen lige op til Kirken, listede hun forsigtigt efter dem paa den samme forborgne Maade.

»Det er en snil Mor, jeg har, kan Du tro,« tog Gutten trøstig Ordet igjen, uagtet han intet Svar fik. »Hver Kveld læser jeg Fadervor, og saa siger jeg: Gud velsigne Far og den gamle Præsten, det har hun lært mig.«

Præsten stod stille og drog et tungt Aandedrag, det sled sig løs fra den dybeste Grund i hans Væsen. Saa vendte han Hovedet om mod Gutten og saa paa ham, og en klar Tanke glimtede i Blikket; men der sank straks et fugtigt Slør ned over det, og det fordunkledes.

Gutten blev lidt underlig tilmode og saa ham nysgjerrigt ind i Øjnene. »Du skal aldrig græde,« sagde han og strøg sig kjærligt ind til ham; »Mor siger det, at Du bare er gal, fordi Du ikke vilde lyde Vorherre, mens Du var klog; men Du er ikke det ringeste gal for Vorherre.«

Det var ligesom Præsten studsede og betænkte sig paa Noget; men straks efter fulgte han sagtmodigt med Gutten op til Kapiteldøren, hvor han tren ind og lukkede til for sig.

Stunden efter tren Gutten ind ad Døren til Dagligstuen paa Kraakenæs, hvor Signe allerede sad og hilsede ham med større Sjæleglæde, end hun nogentid før i sit Liv havde følt.

»Ja, det var vel sandt, som saa meget andet af, hvad Rebekka havde sagt: Af Sorgen skal Du hente Dig Glæden!« thi hun følte i denne Stund, at Forsoningens Glæde er den største.

Men fra den Dag tog Gutten sig et andet Væsen ligeoverfor Moderen. Det var næsten, som om han var en voksen Mand og hun en liden frygtsom Jente. Han undveg Mødet med de andre Børn, før havde det fristet ham; thi da blev han ligesom paa alle Maader afholdt derfra, nu skyede han dem af egen Drift. Hver Aften sad han paa Stenen oppe ved Kirkevejen og ventede paa Præsten, og naar den usle, faldefærdige Skikkelse kom henimod ham, var der en underlig Forstaaelse mellem disse to; de vare Børn Begge. Præsten rækkede da allerede Haanden langtfra ud mod Gutten, og han tog den saa blødt, men tillige saa underlig forsigtig inden i sin, at det var, som om den ved for stærk Berørelse kunde føre en Sygdom over paa ham. Saa fulgtes de op til Kirken, og her skiltes de; men Gutten tren da bagefter ind paa Kraakenæs med en Mine, som om han vilde beskytte hele Verdens smaa, frygtsomme Kvinder og gamle vidløse Mænd.

Saaledes fyldtes da efterhaanden Tidens Maal. Præsten vandrede i sin stille Samtale med Gud; hvad de talte om, fik Ingen vide. Hvem kunde udgranske, naar man saa ham gaa bøjet over sig selv, om han maaske lugede Aandens Ukrudt op, eller om han betragtede den store Gartners Arbejde, der lod det visne Rod for Rod, for dog at frelse Sæden til den næste Sommer?

Men Legemet svandt hen, det saa man. Det Liv, som endnu var tilbage, skjalv paa det sidste Punkt, som Regndraaben paa Spidsen af et Liljeblad.

Rebekka havde stærk og trofast fremmet sin Gjerning, og Signe, hvem Ingen tog Forargelse af at opstille til det gode Eksempel, stod færdig med den modne Forstand og den stille Fortrøstning til at vandre fremad i Rebekkas høje Aand.

Der var en ubeskrivelig Stilhed i Gemytterne, det var det, som altid ligger mellem de vilde Udbrud og den jævne forfriskende Livsglæde. Thi det tager Tid, før Livsglæden faar sit Hus bygget. Varsomt maa der føjes Sten paa Sten, saa de ikke briste fra hinanden i Solheden og ikke løsne i Stormen. Ophidselsen har derimod ikke tungt for at faa sit istand. Et glimrende Luftkastel rejser sig og falder lige let.

Da kom der en Dag, hvor Signe mod Aftenen vandrede udover Markerne. Det var trykkende varmt. Henover Himlen drog Aftenrøden lange Striber mellem de tunge Skyer, der laa som Bjerge rundt omkring den trange Synskreds.

Hun saa Gutten sidde der borte ved Vejkanten og trofast spejde op efter Præsten. Da aabnedes Havelaagen i Præstegaardens Hegn, og han tren ud. En Stund efter kom Rebekka samme Vej og listede sig forsigtigt efter ham. Han tyktes overordentlig svag. Et lidet Stykke gik han henad Vejen, da vaklede han og faldt, og den gamle Bibel fløj langt bort.

Nu skyndte Rebekka sig hen til ham, selv Signe, som havde holdt sig tilbage, da hun saa ham komme,

ilede hid, og ved deres forenede Hjælp fik de ham op igjen. Men han stod der som et Tag, der vakler paa de løse Støtter. Imidlertid vilde han fremad og rækkede med en ubeskrivelig Ængstelse hen efter Bogen, som Signe holdt i Haanden, skjød saa lempeligt Kvinderne fra sig og styrede igjen nedover Kirkevejen.

Men denne Gang lod Rebekka sig ikke bortvise, hun tog ham kraftigt fat i den modstræbende Arm og ledede ham langsomt og forsigtigt ned til Kirken, og her lukkede hun selv Døren op for ham.

Da var det ligesom Præsten nølede med at træde ind. Han vilde sige Noget, men han fandt ikke Røsten. Et Par Gange snappede han efter Ordet, saa tog han fat i Dørstolpen og vendte sig fra hende.

»Broder!« hviskede Rebekka og strakte sin Arm henover den usle Skikkelse. Han lukkede Øjnene og sank tilbage i hendes Favn.

Det var den første Hvile, han tog ved et Menneskebryst . . . det blev ogsaa den sidste.

Et Øjeblik efter rejste han sig, saa op paa Søsteren med et langt og inderligt Blik og listede da ind over Trinet, og Rebekka lukkede Døren til efter ham og gik.

Paa Hjemvejen mødte hun Signe, som havde ventet paa hende; thi Gutten gik opover mod Fjeldvejen; det var ikke ret efter hans Hoved, at han ikke fik følge Præsten, helst da det lod til, at han mer end nogensinde trængte til Støtte. Signe saa Rebekka ind i de klare, taarefulde Øjne med et spørgende Blik. Men Rebekka tav og greb hendes Haand, og de fulgtes ad til Præstegaarden.

Denne Vej havde de ogsaa vandret Haand i Haand, da de tog fat paa den svære Livsvej, som begyndte ved Kolbein Starkars Gravhøj. Det stod Altsammen i Lys og Klarhed for Signes Sjæl, og en inderlig Tak fyldte hendes Øje med Taarer.

Ved Havéindgangen standsede de. En Stund hvilede Rebekkas Blik med Velsignelse og Kjærlighed paa hende.

»Signe,« hviskede hun med dyb Bevægelse i Stemmen, »jeg har et Bud til Dig . . . det er otte Aar siden, jeg fik det, nu skal Du høre det . . . maaske er han ikke længer i de Levendes Samfund, som gav mig det . . . det er fra Gudmund . . .«

Signe skjalv, og der var endnu en liden Straale af det varme Hjerteblod, som forraadte, hvad hendes Vilje saa trøstig fornægtede.

»Du var hans Hjertes Tusindfryd alligevel, og ingen anden trivedes ved Siden af den,« sagde Rebekka og drog Signe ind i Favn. »Han bad mig sige Dig det i en god Stund, Gud lade mit Valg være falden paa den bedste! Og nu Godnat Signe liden!

Vær trofast til Døden,
Da ender nok Nøden,
Da gryer en Morgen
For Længslen og Sorgen! . . .«

Og dermed vendte hun endnu en Gang Blikket mod Kirken, nikkede til Signe og forsvandt bag Hegnet.

Signe stod en liden Stund paa samme Sted. »Hvad var det, Rebekka havde sagt? Hvorfor havde hun ikke hørt det før?« Da tog hun sig endelig saameget sammen, at hun kom hjem til Kraakenæs, før Aftenskyggen sank ned oven Egnen.

Imidlertid vankede Gutten frem og tilbage langs med Kraakeskarret. Han var ikke tilfreds med denne Dag; thi hans bedste Arbejde havde en anden taget fra ham. Da kom et Menneske op igjennem Bakken. »Han var ikke ret stø paa Foden,« mente Gutten, endda han ikke var saa gammel som Præsten. Men kanske var han udslidt? Ja det maatte han vel være, thi var han ikke gammel saa var han afslægs alligevel, og da var det vel,

fordi han maatte tage saa haardt i . . . kanske var han med at lægge Vej langs Fjeldene, for det var nok bra tungt, det Arbejde, og kunde nok slide en Mand ud før Tiden, det havde han hørt Thorstein sige saa mangen Gang«.

Men nu stod Mennesket stille og saa ud over Vangen. Kan hænde, han hører til et Fantefølge . . . han ser sig slig omkring.«

»God Kveld!« sagde Gutten og tren hen til den Fremmede. »Han maatte vel kunne byde en Fremmed Godkveld, han, som havde en liden bleg Mor, og en gammel tusset Præst, at slaa for, ja, og desforuden en Far, som han nok skjønnede, at Alle ansaa for en Fant.«

»God Kveld,« svarede Manden stille.

»Er Du træt, Du?« spurgte Gutten igjen.

»Træt,« gjentog hin; det var ikke let at vide, enten han indrømmede eller spurgte op igjen.

»Ja, for er Du træt, saa kan Du følge med hjemover«, blev Gutten ved; »min Mor hedder Signe, og hun bor dernede paa Kraakenæsset, som Du ser.«

»Nej, saa det kvap i ham!« tænkte Gutten, da han havde ventet en Stund og ingen Svar faaet. »Og slige, snurrige Øjne, som han saa paa En med. En skulde næsten tro, at Vorherre ogsaa havde taget Viddet fra ham ligesom fra Præsten.«

Og dermed vendte Gutten sig og gik nedover til sit Hjem. Men da han var gaaet et lidet Stykke, vendte han sig dog for at se efter Manden. »Aa, han følger med,« tænkte Gutten, da han saa den Fremmede langsomt følge bagefter ham.

»Kanske Du ikke liker at træffe Folk?« spurgte Gutten venligt og standsede. »Det liker Mor heller ikke. Men saa kan Du bare følge med mig, saa skal jeg nok lukke Dig ind i Udhuset, hvor ingen ser Dig. Der er baade Hø og Halm, og der ligger altid Fantefølget,

naar der kommer noget, for Mor siger, at Hus og Mad skal Alle ha'e, som kommer til Kraakenæs.«

Og saa vendte Gutten sig kjækt og skred hen imod Udhuset, som han aabnede for Manden og lukkede til igjen. Bagefter gik han ind i Stuen, og der var en stor Tilfredshed i hans lille Ansigt. »Havde han nu ikke hjulpet Præsten, saa havde han alligevel fundet En, han kunde hjælpe.«

Der gik hen en Timestid efter dette, da laa Gutten i sin Seng og fortalte Moderen vidt og bredt om Aftenens Hændelse. Men Signe hørte ham ikke. Der laa en vissen Rose foran hende i den gamle Bibel. Den var atter saa duftende og frisk, som om den var plukket i samme Stund. Hvad var det for et koglende Syn, som bandt hendes Tanke? Løb Ulv der endnu gjøende og kjærtegnende omkring hende? Stod hun endnu som en rødmende Tusindfryd deroppe mellem Græs og Urter ved Udmarkens Hegn? Var det fordi Gudmunds blaa Øjne lyste Forvirringen ind i hendes Sind, at Hjertet bankede saa stærkt? . . . Hvad var det, som gjorde Signe saa ung i denne Stund?

Hun rejste sig. Gutten sov trygt og stille. Hun trykkede sin Pande ind mod Ruden og saa ud over Kirken. Det var en underlig lydløs Kveld. Det var Forventningens, Anelsens Stilhed . . . Det var Brudens Lytten til de fjerne Fodtrin.

Der hang et Uvejr over Vangen, det saa hun; allerede glimtede enkelte Smaalyn ud igjennem de tunge Skyer. Da kastede hun sig fuldpaaklædt paa Sengen. Var det kanske et Raad for det urolige Sind? Man tvinger jo baade et lallende og et skrigende Barn til at sove!

Men længe laa Signe ikke heller hen, før den tunge Luft lagde sit Tryk paa hendes Sandser, og hun sov. De blaagule Lyn strøg i etvæk forbi hendes Vindu og kastede det hurtige, blændende Skjær over hendes Leje. Var det maaske i dette blaablege Lys, Signe saa Virke-

ligheden i Drømmens Land? Thi hendes Hoved laa træt og tungt ned over den magre Haand, hendes Øjne vare indsunkne, hendes Kind rynket, og de sammenpressede Læber kjendte ikke til Ungdommen mere . . . Nu var Signe atter gammel.

Men i denne Stund vendte Uvejret sig. Det havde en Tid holdt sig ude over Vandet, ligesom i Uvished om, hvor det skulde udlade hele sin Vælde. Nu forstærkedes Lynene, Tordenen brød sig i korte tunge Drøn mod Fjeldene og Ekko havde ikke sluppet det sidste, før det fór afsted med det næste.

Og under denne rasende Kamp i Naturen saas ikke et Menneske paa Vangen, og ikke en Lyd udfyldte de korte Mellemrum af Bragene. Det var som om Livet var udslukket, og de blændende Lyn skinnede henover Husene, der mere saa ud til at staa som Monumenter over Døde end som skjærmende Ly over Levende.

Da rystede Fjeldene under et nyt Drøn, det var i et Øjeblik, som om Skyen brast, og hele den elektriske Strøm fór ud over Vangen.

Signe vaagnede og rejste sig forskrækket op i Sengen; men i det Samme strøg et Lyn hen over hende, og hun svøbte hastigt Aaklædet omkring sit Hoved og krøb ræd sammen for ikke at se mere. Saaledes laa hun hen en Stund. Da hørte hun Massis høje Udraab nedenunder, og hun hørte Thorstein Hatles Stemme blande sin dybe Bas ind i med. Hun lyttede i stor Spænding. Men i det Samme reves Døren op, og Massi skreg ind i Kammeret: at Præstegaarden brændte.

Det tog nu ikke lang Tid, før Signe var oppe af Sengen og nede over Trappen. Ude paa Gaardspladsen saa hun allerede Luerne over Taget, og hun løb i ustandset Fart opover mod Præstegaarden. Her var da allerede en Del Folk forsamlede, der løb raadløse mellem hverandre, til endelig Signe kom til og udbrød i Jammerskrig over den elskede Rebekka, og da rettede Enhver sit Sind mod et Maal: at frelse Præstens Søster.

Det blev imidlerlid Thorstein Hatle, som styrtede sig hen mod Hovedindgangen, og som midt igjennem Røg og Luer svang sig op over Trappen, der førte til Kvisten, hvor Præsten havde sit Studereværelse, og hvor Rebekkas lille Sovekammer laa til den modsatte Side.

Men Rebekka fandtes ikke, hun fandtes ingen Steder.

Der blev en stor Bestyrtelse mellem Folket. Alle elskede Rebekka, og der var ingen, som ikke gjerne endnu engang havde kastet sig ind i det brændende Hus for at frelse hendes Liv; men naar hun ikke var der? Ak, hvor var hun da?

Da slog der en Tanke ned som et venligt Lys i Signes af Skrækken formørkede Sjæl: Om hun var i Kirken! Præsten var den Kveld uslere end nogensinde, naturligt syntes det, at Søsteren var vendt tilbage for at vaage over ham ved det sørgelige Leje.

Og i samme Stund vendte Signe sig bort fra Huset og vandrede stille og fortrøstningsfuld nedover mod Kirken.

Men Rebekka var ikke der. Hun sad i Præstens gamle Lænestol foran Bordet med de mange henkastede og opslaaede Bøger, og her sov hun allerede den sidste trygge Søvn, kvalt af de tunge Røgskyer, som trængte sig sammen omkring den gamle og slet sammenføjede Bræddeindhegning, som dannede dette Værelse.

Da hun om Aftenen havde forladt Signe, var hun traadt ind her og havde siddet og syslet med en venlig Plan for Fremtiden; thi den dybe Inderlighed, som havde mødt hende i Broderens Øje ved Afskeden denne Aften, sagde hende, at der var gaaet et nyt Morgengry op over hans forvirrede Tanke . . . Der kunde kanske endnu blive Tid til at leve et Liv i Gudsfrygt og Tro? Der kan jo leves det rigeste Liv igjennem Øjeblikke, der hvor den lange Udsigt er rykket ind til et Par Fodsbred mellem os og Graven.

Og Tiden gik. Rebekka bøjede sig dybere og dybere hen over det smilende Livsbillede; . . . da sank Søvnens Skumring efterhaanden ned over det; men i samme Stund greb ogsaa Drømmen hendes Haand og førte hende med sig over i en anden Scene.

Da rejste der sig lidt efter lidt en Kirke ud af Morgendæmringen. En festlig smykket Skare ilede hen mod Indgangen, den drog hende uvilkaarligt med sig. Inde i Kirken stod Alteret smykket med Kranse og brændende Lys, og det hvide Alterklæde skinnede som den nysfaldne Sne paa Fjeldet. Nu begyndte Salmesangen. Hvor det rungede henunder det høje Hvælv! Det var som tusinde dybe, stærke Orgeltoner. Men endnu laa der en bævende Forventning i hendes Sjæl og tog Røsten fra hende, saa hun ikke magtede at blande den i Menighedens store Frydesang.

Men nu tren Præsten frem for Alteret . . . han løftede det ædle Hoved og saa ud over Skaren . . . det var ham, den elskede Broder! Hvor herlig stod han ikke der i Ungdommens Kraft, skjønt Haaret føjede sig i hvidgraa Lokker omkring Panden . . . Ja nu løstes Stemmen, nu kunde hun juble med de Andre!

Da saa hun Stolene blive aabnede, den lange Skare vandrede op mod Alteret, selv var hun med blandt de Forreste. Nu bøjede hun sig, og sank ned paa det bløde Knæfald . . . utallige vare de, som flokkede sig omkring hende. Men hun kjendte dem Alle, endda Verden vilde sige, at de vare døde, eller at de endnu ikke vare blevne iførte Livets Klædning af Kjød og Blod . . . Ja, hun kjendte disse stille ydmyge Kvinder med Styrkens milde Aand i Blikket. Hun kjendte disse Mænd med det frejdige, klare Syn ud over Verden, og Haanden øvet i det lette Greb!

Men nu rækkede Præsten hende Naadens Lædskedrik; som Honning flød den hen over hendes tørstige Læber, og som en himmelsk Fred udgjød den sig i hendes Sind. Da lød atter Sangen ud over Menigheden,

og Alle vandrede ned ad Kirkegulvet igjen og hen mod den store Indgang . . . Men imedens gik der en blændende Lysning henover dem, og den slukkedes i samme Stund, og det dybeste Mulm fulgte efter . . . Det var ikke længer Sang hun hørte, det var et Orgel, hvis vældige Toner rystede Kirkens Grundvold . . . Da var det, som om Alle forfærdedes og trængte sig mod hinanden . . . Der blev trangt for Foden, der blev trangt for Tanken, der blev trangt for Aandedrættet . . . Livet var der ikke længer . . .

I dette Øjeblik tren Rebekka ind ad den Dør, som fører til de mange Boliger . . . til Tærskelen kunne vi følge hende, ikke videre.

Udenfor Huset var just Spaa-Martha nu kommen til, og Alle vendte sig mod hende for ligesom at høre en højere Afgjørelse og føje sig derefter.

»Det er Kolbein Starkars Ord som kommer igjen!« udbrød hun og slog Kors for sig selv og alle de Andre. »Det er Vorherre selv, som holder Dom i Nat over Præsten, den, som gjør et Haandstag, har Forargelsen med sig, Vorherre trænger ikke til Raad af Nogen!«

Og dermed stod Alle stille som Støtter og saa Bygningen brænde uden at røre en Haand.

Da brød paa en Gang et Menneske igjennem den gabende Hob. Uden at ænse Nogen kastede han sig ind i det brændende Hus, og Røg og Luer slog med det Samme sit uigjennemtrængelige Gitter ned imellem ham og dem.

Imidlertid var Thorstein Hatle ikke den, som tog sig nær af Spaa-Marthas Trudsler. Han havde ved Hjælp af et Par Unggutter samlet de fornødne Redskaber til at slukke og frelse, hvad der kunde frelses. Men det blev kun Lidet. Det Eneste som stod tilbage at gjøre, var at sprede de nedstyrtende Brande og Bjælker og slukke dem, og af den Aarsag havde Thorstein forsamlet et Par unge Mennesker omkring sig, som ikke Overtroen rent havde lammet, og nu stod der just En

ved Siden af ham, som fortalte ham Særsynet med Manden, der havde trængt sig ind i Huset, da med et uhyre Brag hele Bjælkeværket, som endnu holdt det høje Kvistrum, ramlede sammen og styrtede ned.

»Her ligger vel det galę Menneske!« udraabte en af dem.

»Det er ham, som jeg tog hjem med mig og lukkede ind i Udhuset igaar Kveld«, sagde Gudmund kjækt. Thi da Gutten var vækket af Massis Skrig, havde han snart fulgt efter de Andre ud af Huset.

»Det er Præstens Søn«, sagde Thorstein, »jeg ser Mærket paa Kinden«.

»Kom hid Folk!« raabte Thorstein, »tag fat! Han kom hertil i en sørgelig Stund. Ondt har han altid villet, naar han kom, denne Gang vilde han vel det Gode, men det glap for ham. Lad os bære ham ned i Kirken til Fa'ren. I faar tage lempeligt i Fyren, En kan aldrig vide, hvor Livet hænger.«

Og nu tog de fat i den lemlæstede Skikkelse, og hviskende og varsomt skred Toget ned over til Kirken. Og Gutten listede bagefter . . . det var jo hans Far, de gik der med . . .

Forsigtigt aabnede nu Thorstein Kapiteldøren og tren først ind i Kirken. Hans Syn var blændet af det stærke Lysskær; men alligevel saa han Signe sidde ved den ene Side af Alterfoden, og et Stykke fra hende laa Præsten tæt ind til Væggen med Hovedet paa den gamle Bibel.

Men nu ilede Gutten hen foran ham og op til Moderen.

»Mor!« udbrød han og kastede sig heftigt henover hende.

»Stille!« tyssede Signe og viste ned paa den sovende Præst.

»Mor!« hviskede han, »der kommer de med Præstens Søn.«

Signe rejste sig op og stirrede frem mod de Kommende. Men i det Samme segnede hun lige ned igjen med lukkede Øjne.

»Signe!« bad Thorstein og tog hende fast om Skulderen og rettede hende op: »Slip ikke Modet, Du trænger det idag. Ingen veed, om han er levende eller død, Du skjønner det bedst. Han vilde frelse Fa'ren . . . saa gik det ham som Kolbein Starkar.«

Et Øjeblik endnu sad Signe med lukkede Øjne, da rejste hun sig og gik langsomt hen foran Alteret, hvor Mennesket laa. Hun bøjede sig ned over ham . . . Hun saa et vanziret Ansigt . . . Et Ar trak sig henover den ene Kind, og Mangelen havde traadt sine dybe Spor i den hele Skikkelse . . . Var det Gudmund? . . . Hun veg tilbage.

»Det er ham, Signe,« hviskede Thorstein, som gjættede hendes Tanker, »jeg har ikke baaret Tollekniv, siden jeg brugte den til det Mærke, Du ser der paa Kinden . . . men det var for at hævne Dig, Signe . . . Gud hjælpe mig!«

Signe lagde sig paa Knæ ved Siden af ham, hun strøg med sin Haand henover hans Pande. »Ak var det ham!« Da tog hun og lagde hans Hoved i sit Skjød. Der laa det længe. Morgensolen straalede ind igjennem de lave Ruder, og Folk begyndte at samle sig ved Kirken for at forske efter Slutningen paa dette natlige Optrin.

Men Signe sænkede sine Øjelaage for Dagens Herlighed; og hede Taarer piblede frem derunder og trillede nedover de magre Kinder.

Da gik der en Trækning igjennem det Legeme, som hvilede i hendes Favn; hun saa op . . . to milde blaa Øjne med den flygtende Livsgnist i Blikket vare fæstede paa hende . . . »Ja, dette Blik kjendte hun! Det havde hun draget Kjendsel paa i sin lykkeligste Stund« . . .

Saa mødtes de i Sjælens stille Forstaaelse. Men der stod et Spørgsmaal i det døende Blik: »Om hun bar Nag til ham?« Hun bære Nag til ham? . . . Hvad vidste hun om Lykken uden igjennem ham? Og var den da saa kort, siden det nu i denne Stund stod for hende, at den aldrig var ophørt? . . . Var den da saa ringe, siden hun i ti lange Aar havde tæret paa den? Var den da en Synd, siden Vorherre havde hørt hendes Bøn: endnu en Gang at se ham? . . . Ak! der sank hans Øje til Farvel!« hviskede det inde i Sjælen, og dybere endnu bøjede hun sit Ansigt nedover hans.

Men imidlertid havde Gutten ikke givet Taal, før han fik Præsten til at staa op og komme hen til Sønnen. Lidet forstod han, at det var Døden og ikke Søvnen, han tog de mange Tag med, hvergang han ruskede og trak i den gamle Præst for at faa ham op af Gulvet. Endelig stod han da oprejst og støttede sig til det lave Gitterværk omkring Alteret, og Gutten holdt sig trofast ind til ham.

Da famlede han hen efter den lille Indgangsdør, han forsøgte at aabne den, han magtede det ikke. Men Gutten var ogsaa der med Hjælpen, og Præsten vaklede nu hen foran Alteret . . . Der stod igjen i Morgensolens Glands den guldskinnende Kalk. Han løftede Armen . . . førte den skjælvende Haand forsigtig og ængstelig hen mod den . . . han greb den! . . . I det Samme skjød der et Blus af den svindende Livskraft igjennem ham. Han vendte sig om mod det indtrængende Folk og løftede Kalken højt op i den straalende Dag, og en ubeskrivelig Sejrsglæde lyste hen over hans hele Skikkelse. Men som en Streng, der er skruet op til det sidste dirrende Punkt af sit Hold og der springer, saaledes brast Livet i den skjøre Form, og han sank ned paa Stedet uden, som det syntes, at have forstaaet, at Sønnen laa der foran ham færdig til at slaa Følge med ham.

Ja, han var færdig til at følge, skjønt ikke, som Signe troede, allerede paa Vejen. I samme Øjeblik som Skaren trængte sig op mod Alteret, slog han Øjnene klart op. Det var et af disse store, vidtoverskuende Blik, hvormed stundom den Døende synes at ville gribe hele sit svundne Liv i et eneste Skue. Et Minut syntes han at rette Blikket paa Noget langt uden for denne Kreds, da fæstede det sig paa en Gang ved det hvide Skaut, som Signe bar paa Hovedet, og i det Samme greb han op efter det og rev det til sig; et Øjeblik holdt han Armen ivejret med Linklædet, da sank den stille ned . . . Stunden efter gled et forklaret Smil over hans Ansigt . . . Var det en Afglands af hans korte Jordlivs Lykke, eller var det et Skjær af Himlens Herlighed, som strøg ham imøde?

Det var mod Middag. Stille syslede Mænd og Kvinder om hinanden i den lille Kirke, et stort broget Sprede med et Lagen over laa midt for Alteret, derpaa hvilede Fader og Søn. Præsten laa med sit Hoved paa den gamle Bibel, og Gudmund holdt endnu det hvide Skaut i Haanden. Ener og Granbar var strøet over hele Kirkegulvet, og unge Birkegrene stak frem langs med Stolene og omkring Alteret. Kirkeporten stod paa vid Væg, og den varme Sommervind blandede sig med Birkens Duft. Folk gik og kom, stille og hviskende men forsonede; selv Rebekkas Død, som de endelig vare blevne vidende om, lagde kun Vemodet til og forøgede den bløde Stemning.

Endnu sad Signe oppe i Koret og Gutten sad tæt ind til hende. Han havde jo Ret til at være med i Sorgen. Hendes Blik hvilede ufravendt paa det blege vanzirede Ansigt, som laa der og slet ikke mindede om den svundne Tid; men hun huskede den alligevel; og blev hun end ikke en rødmende Tusindfryd til Glæde og Prydelse for hans Jordlivs Dage, saa stod hun ydmyg og skjær, som den hvide, ved hans Grav.

Lidt efter lidt var nu Folk blevet mæt af dette Skue og trak sig ud af Kirken og henover Vejen. Kun en enkelt Kvinde blev tilbage og gik omkring og stak en liden Markblomst ind hist og her imellem det Grønne. Det var Sønneve. Hun græd stille og saa kummerfuld ud. Da tren Thorstein Hatle raskt ind i Kirken. Nu var det ikke godt for Signe at være længer her, og derfor var han kommen for at hente hende hjem til Gaarden. Men idet han skred op over Kirkegulvet og hen mod hende, fik han Øje paa Sønneve, der skjulte sit forgrædte Ansigt for ham.

»Hvorfor græder Du Sønneve?« spurgte han venligt, og tren lige hen til hende.

»Aa Gamlingen derhjemme er ikke noget videre idag,« hviskede Sønneve, »og naar Vorherre tager ham, saa tager han det sidste Hold fra mig.«

Thorstein stod stille og tav en Stund . . . da tog han fast om Sønneves Haand; men han tav endnu.

Sønneve løftede endelig Blikket op til ham. »Ak slig saa han ogsaa paa hende for . . . ak for mange Aar siden. Men den Gang mente han ikke Noget med det . . . hvad mente han da nu?«

»Sønneve«, sagde Thorstein, og Stemmen skjalv, »Dersom Du kunde glemme det, som var, og drage nogen Glæde ud af det, som kommer . . . saa tror jeg . . . at jeg kan skaffe Dig baade Husly og Hjertely.«

Sønneve saa op med et tvivlende Blik.

»Men Thorstein Hatle er ikke nogen fin Brudgom, han er baade gammel og tvær,« føjede han blødt til og saa lidt frygtsomt ind i hendes klare Øjne.

Ak, han var alligevel det Fineste, Sønneve kjendte, og den Mening havde hun baaret paa fra den Tid hun begyndte at skjønne, indtil denne lykkelige Stund!

Nu rejste Signe sig, hun nikkede kjærligt hen til Thorstein og Sønneve, og gik ud af Kirken, støttet til Gutten. Her stod endnu Folket langs med Vejen og samtalede, og Spaa-Martha havde atter fængslet de

spredte Meninger og sat sin isteden. »Præsten havde lyst Velsignelse over Signe og Sønnen hans, før han døde, det var Noget, hun skjønnede bedre end de, og dermed var den Sag klaret.« Og da just nu Signe nærmede sig, udbrød hun triumferende:

»Der ser I Signe uden Skamplaget!«

»Gud signe Dig!« lød det til hende fra alle Sider, idet hun skred forbi med Gutten, som snart saa paa Folket og snart paa Moderen med et straalende Ansigt.

Og Signe gik videre, om ikke som Rebekka med Frydesang paa Prøvelsens Dag, saa dog med Frejdighed og trofast Mod — Thi . . .

Den, som gaar foran i en Alvorssag, maa kaste Idealets Lysglands over Vejen, hvis ikke Den, der følger efter, skal fortabe sig i modløs Søgen.

INDHOLD

AF

FØRSTE BIND

	Side
Til Norge	1
Fortællinger:	
Studenten	7
En Aften i Bergen	165
Vørringen	184
Fra Hardanger	197
Fra Sognefjorden	206
Signes Historie	235

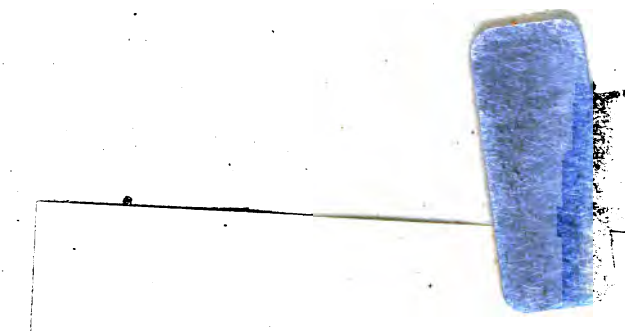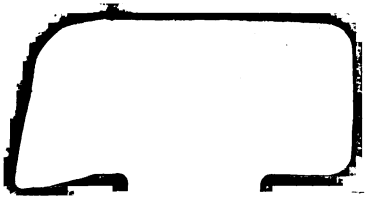
APR - 6 1921